

2. SU ÜRÜNLERİ YETİŞTİRİCİLİĞİ ÇALIŞTAYI

9-11 Şubat 2012
Antalya

Çalıştay Başkanı : Faruk COŞKUN

Çalıştay Başkan Yardımcısı: Yasin ÖZPEK

Hazırlık Komitesi: Adnan GÜLTEK
Kamuran PATRONA
Ayşegül GÜR

İÇİNDEKİLER

- ÖNSÖZ.....4
- AÇILIŞ KONUŞMALARI.....5
- SUNUŞLAR.....14
- ÇALIŞMA GRUPLARININ GÖRÜŞMELERİ ve SONUÇ
SUNULARI.....38
- GENEL DEĞERLENDİRME.....193
- SONUÇ BİLDİRGESİ.....200
- KATILIMCI LİSTESİ..... 201

• SPONSORLARIMIZ.....	212
• TEŞEKKÜR.....	213
• GÜNDEM	214
• DAVETİYE.....	215
• FOTOĞRAFLAR.....	216

ÖNSÖZ

Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı düzenlenmesi fikri geçen yıl oluşmuş, Ocak 2011 tarihinde düzenlenen ilk çalıştayı rağbet görmesi ve sektörümüzün her yıl bir araya gelmesi gerekliliği göz önüne alınarak 9-11 Şubat 2012 tarihlerinde bu sefer daha yüksek katılım ile II.Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

Bu yılki Çalıştay 447 kişinin katılımı ile gerçekleşmiştir. İki gün süre ile ülkemizin hemen her yerinden gelen üreticiler, işlemeciler, pazarlamacılar, kamu görevlileri, üniversite temsilcileri ve sektöre girdi sağlayan kuruluşlar birbirleri ile buluşmuşlar ve fikirlerini paylaşmışlardır. Beş grup, konuları ile ilgili çalışarak, sonuçlar ortaya çıkarmış ve bu sonuçlar genel platformda değerlendirilmiş ve tartışılmıştır.

Önemli olan bundan sonrasıdır. Çalıştay çalışmaları ve sonuçlarını ihtiva eden bu yayın ile tüm konuşmalar, tartışmalar ve değerlendirmeler kayıt altına alınmıştır. Çalıştay sonuçlarının ciddi olarak ele alınıp, sorun alanlarındaki çözüme yönelik gelişmeler

izlenecektir. Bu amaçla Birlik Başkanları ve Çalıştay Çalışma Grup Başkanları ile bir toplantı düzenlenerek çalıştayın değerlendirmesi ve bundan sonra izlenecek yol konularında kararlar alınmıştır.

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği olarak, katılan ve destekleyen herkese teşekkürlerimizi bir borç biliriz.

Faruk COŞKUN
Başkan

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürü
Dr.Durali KOÇAK'ın açılış konuşması

Saygıdeğer sektör temsilcileri, Kıymetli misafirler, Değerli basın mensupları,
Baylar ve Bayanlar,

İkincisi düzenlenmekte olan su ürünleri yetiştiriciliği çalıştayında aranızda bulunmaktan duyduğum memnuniyeti belirterek sözlerime başlarken, bakanlığım ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli katılımcılar,

2009 yılı dünya su ürünleri üretimi 144.6 milyon ton olarak gerçekleşmiş olup, bu miktarın 88.9 milyon tonu avcılıktan, 55.7 milyon tonu ise yetiştiricilikten elde edilmiştir. Diğer bir deyişle toplam üretimin % 38.5'ü yetiştiricilik üretiminden gelmektedir.

Günümüzde dünya nüfusunun hızlı bir şekilde artması sonucunda insanların yeterli ve dengeli beslenebilmesi ülkelerin en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir.

Diğer taraftan dünyada, denizlerde ve içsularda doğal balık stoklarından, kirlilik, iklim değişikliği, aşırı avcılık gibi nedenlerle, avcılık yoluyla elde edilecek ürünlerin üst sınırına ulaşıldığı konusunda uzmanlar görüş birliği içerisindedir.

Bu nedenle artan nüfusun su ürünleri ihtiyacının yetiştiricilik yoluyla karşılanabileceği ve dünya yetiştiricilik üretiminin 2020 yılına kadar 120 milyon tona ulaşacağı beklenmektedir (FAO).

Dünya üretiminde son 10 yılda görülen 25 milyon tonluk artışın tamamına yakınının yetiştiricilikten sağlanmış olması da bu görüşün bir kanıtı olarak ortaya çıkmaktadır.

Artan dünya nüfusunun hayvansal protein ihtiyacının karşılanabilmesi için gerek gelişmiş gerekse gelişmekte olan ülkelere, su ürünleri yetiştiriciliğine özel bir önem verilmekte ve desteklenmektedir. Bu nedenle, su ürünleri yetiştiriciliği dünyada, son 20 yılda ortalama % 10 büyüme hızı ile en hızlı büyüyen gıda üretim sektörü haline gelmiştir.

Saygıdeğer konuklar,

Ülkemiz tarım sektörünün en önemli unsurlarından biri olan su ürünleri; insan beslenmesine katkısı, sanayi sektörüne hammadde sağlaması, istihdam oluşturması, kırsal kalkınmaya katkısı ve yüksek ihracat potansiyeli nedeniyle ön plana çıkmaktadır. Bu nedenle de bakanlığımızın öncelikleri arasında yer almaktadır. Konuya verdiğimiz önemin bir göstergesi olarak, bakanlığımızın yeniden yapılanma sürecinde Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nü kurduk.

Ümit ediyorumki bu durum sektörün sürdürülebilir gelişimini sağlayarak ekonomiye katkısının artırılmasına önemli bir katkı sağlayacaktır.

Kişi başına düşen su ürünleri miktarının dünya ortalamasının 17.3 kg, AB ortalamasının 23 kg ve ülkemizde yaklaşık 7.8 kg olduğu dikkate alındığında; dünya ortalamasında tüketime ulaşmak için yaklaşık 2 kat, AB ülkelerinin tüketimini yakalamak için ise 3 kat daha arttırmamız gerekmektedir.

Bu bağlamda bakanlığımız su ürünleri üretimini artırmak, mevcut potansiyeli daha verimli hale getirmek, av baskısını azaltmak ve var olan protein açığını kapatmak için su ürünleri üretiminde 2003 yılından itibaren destekleme uygulaması başlatılmış ve 2010 yılı sonu itibarıyla sektöre toplam 556 milyon TL destek sağlanmıştır.

2011 yılında toplam 180 milyon TL hak edişin ilk bölümü (87 milyon TL) Ocak ayında ödenmiştir. Kalan bölümünü ise (93 milyon TL) Şubat ayında ödeyeceğiz. Özetle sektöre bugüne kadar toplam 736 milyon TL destek sağlanmıştır.

Bu destekleme ve yapılan planlamalar sonucu 2002 yılında 61.000 ton olan üretimimiz, yaklaşık % 173 artarak, 2010 yılı itibarıyla 167.000 tona ulaşmıştır ki 2011 yılındaki üretimin yaklaşık 180.000 ton olduğu tahmin edilmektedir.

Yine 2002 yılından bugüne yetiştiricilik kapasitemiz 50.000 ton/yıldan % 740 artarak, 371.500 ton/yıla ulaşmış olup, yaklaşık 60.000 ton'luk kapasiteye sahip 179 adet işletme de yatırım aşamasındadır.

Uygulanan politikalar ile ülkemizde yetiştiricilik sektörü daha önce de belirttiğim gibi hızlı bir gelişme göstermiş ve FAO tarafından dünyada en hızlı büyüyen 3. Ülke olduğu tespit edilmiştir.

Su ürünleri ihracatında da önemli bir aşama kaydedilmiştir. Bu dönemde ihracatımız yaklaşık % 448 artarak 450 milyon ABD dolarına yükselmiştir. İhracatımızın % 80'i Avrupa Birliği ülkelerine yapılmaktadır.

Ülkemiz alabalık yetiştiriciliğinde Avrupa'da birinci, çipura-levrekte ise ikinci sıraya yükselmiştir.

Bakanlığımız ayrıca, sektördeki bilgi birikimi ve geliştirilen teknolojileri dost ve kardeş ülkelerle paylaşmak ve sektöre yeni pazarlar açmak için çaba sarf etmektedir.

Ülkemiz Orta Asya ülkelerine su ürünleri konusunda yaklaşık 2.5 milyon ABD doları bütçesi olan bir hibe programı uygulamaktadır ve bu bölgede bizim önderliğimizde kurulan "Orta Asya ve Kafkaslar Bölgesel Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği Komisyonu"nun başkanlığına seçilerek bölgede su ürünlerinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Ayrıca, Ortadoğu, Balkanlar ve Afrika ülkelerinde Türkiye İşbirliği ve Kalkınma Ajansı ile yürüttüğümüz programlar ile bu ülkelere bilgi ve teknoloji transferi yapılmaktadır.

Bakanlığımızca alınan tedbirleri, yapılan yenilikleri burada tek tek saymak istemiyorum, bunları zaten biliyorsunuz.

Bütün bu gelişmeler sonucunda, su ürünleri sektörü, 2011 yılının ikinci döneminde sabit fiyatlarla, % 20 büyüme ile en fazla büyüyen sektör olmuştur. Bu her sektöre nasip olmayan oldukça önemli bir unvandır. Bu unvana sahip olmak kadar korumak da bir o derece önemlidir.

Kıymetli misafirler,

Sektörde yaşanan hızlı büyüme ve geleceğe yönelik büyük beklenti çevresel hassasiyetleri ön plana çıkarmıştır. Gerek dünyada gerekse ülkemizde su ürünleri yetiştiriciliğinin çevresel etkileri konusunda yoğun araştırmalar yapılmaktadır. Geline nokta, su ürünleri yetiştiriciliği yani balık çiftliklerinde, çevreye zarar vermeden üretim yapılabileceği tespit edilmiştir. Bu konunun üzerinde bakanlığımız da hassasiyetle durmaktadır.

Bu kapsamda bakanlığımız "çevre dostu su ürünleri yetiştiriciliği" ilkesini prensip olarak benimsemiş ve politikalarını bu çerçevede oluşturmaktadır.

Sizlerden beklentimiz, üretimi kurallarına göre yapmanızdır. Her konuda sizlere destek olan bakanlığımızın, çevresel konularda yapılacak yanlışlara asla müsamaha göstermeyeceğini bilmenizi istiyorum.

Değerli üreticiler, ülke genelinde kurulmuş olan su ürünleri birlikleri ve bunların da bir araya gelerek kurdukları “su ürünleri yetiştiricileri üretici merkez birliği” çatısı altında güçlü ve örgütlü olarak faaliyet göstermesi bizi memnun etmektedir.

Uzun bir zaman alan ve çok emek harcanarak gelinen bu noktanın sektörün sürdürülebilir gelişimine önemli katkılar sağlayacağına inanıyorum.

Günümüzde sivil toplum örgütlerinin önemi hepimizin malumudur. Önemli bir potansiyele sahip olduğumuz su ürünleri konusunda da bu örgütlenmenin tamamlanmış olması oldukça sevindiricidir. Tabii ki önemli olan bu yapıyı bundan sonra da daha sağlıklı ve aktif olarak devam ettirmektir. Bunun için de üreticilerin yani sizlerin kendi örgütünüze vereceği desteğin çok önemli olduğunu vurgulamak istiyorum.

Değerli misafirler,

Sektörün durumu hakkında, problemleri ve geleceğe yönelik stratejileri ile ilgili 2 gün boyunca 5 ayrı çalışma grubunda ele alınacaktır. Balıkçılık ve su ürünleri genel müdürü ve personeli buradaki çalışmalara katılmak üzere kalabalık bir ekiple buradalar, size katkı sağlayacaklar.

Çalışma gruplarının sonuç raporları ve çalıştay bildirgesinde yer alacak hususların Bakanlığımızın yapacağı çalışmalarda dikkate alınacağını ve konuların takipçisi olacağımı taahhüt ediyorum.

Burada konuşmama son verirken, çalıştayın başarılı geçmesini diliyorum, başta su ürünleri yetiştiricileri üretici merkez birliği olmak üzere, emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

**Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği Başkanı
Faruk COŞKUN'un açılış konuşması**

Sayın Genel Müdürüm, Sevgili Meslektaşlarım,

Kıymetli Misafirler, Değerli Basın Mensupları,

Su Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Merkez Birliği'nin organize ettiği "II. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayı"na hoş geldiniz.

Sözlerime sektörümüzün tüm paydaşlarını bir arada görmekten duyduğum mutluluğu ifade ederek başlıyor, sizleri şahsım ve Merkez Birliğimiz adına sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum.

Geçen yıl yine Ocak ayında yaptığımız ilk çalıştay, sektörümüz için oldukça başarılı geçti. Çalıştay, birlikte hareket etmenin, sorunlarımıza ortak çözümler aramanın ve paydaşlar arasındaki iletişim kanallarını genişletmenin ne kadar değerli olduğunu hepimize açık ve net bir şekilde gösterdi. Bu nedenle, ilk çalıştayımızda aldığımız başlıca karar, bu tarz toplantıların her yıl tekrarlanması ve gerekirse bölgesel toplantıların da yapılmasıydı. Biz de Merkez Birliği olarak bu karar ve taleplere uyduk, Fethiye, Milas ve Çeşme ilçelerinde toplantılar gerçekleştirdik. İlk çalıştayımızın sene-yi devriyesinde ise teşekkürleriniz ile onurlandırdığımız bu çalıştayı organize ettik. Bu tarz toplantılar paylaşma ve kaynaşma açısından büyük önemi haizdir ve yeni fikirler üretmekte birebirdir. Nitekim 2011 yılında gerçekleşen ilk çalıştayı sektöre katkılarını şöyle özetleyebiliriz:

- Farklı bölgelerden gelen üreticiler birbirlerini tanıma fırsatı buldu, yeni temas noktaları oluşturdular ve işbirliği imkanlarını keşfettiler.
- Sektörün farklı kesimlerden paydaşlar aralarında fikir alışverişinde bulunma imkânı yakaladı, sorunlar masaya yatırıldı ve farklı görüşler bir araya gelerek çözüm yolları tespit edildi.
- Üreticiler ile ilgili kamu kurumları arasında iletişim sağlandı.
- Çalıştay medyada yer alarak sektörümüz ve sorunları daha geniş kitlelere duyuruldu.
- Alınan kararlar tüm ilgili kurumlara iletilerek sadece sorunlarımızın değil, çözüm önerilerimizin olduğunu da göstermiş olduk.
- Yeni ticari ve sosyal ilişkiler gelişmesine zemin hazırladık.

Bu sonuçlara bakarak, bu tür faaliyetlerin sektörün tüm paydaşları arasında ilişkileri güçlendirdiğini, bu yolla doğrulara daha çabuk ulaşıldığını söyleyebiliriz. Şuna inanıyorum ki daha geniş katılım ve daha fazla deneyim ile düzenlenen bu yılki toplantımız, geçen yıla göre daha verimli geçecek, çok daha hayırlı sonuçlara vesile olacaktır.

Değerli Konuklar,

Geçen yılki çalıştayı ardından bir sonuç kitapçığı bastırdık. Bunu sizlere ilettiğimiz gibi, ilgili Bakanlarımıza, milletvekillerimize, siyasi partilerimize ve yerel yöneticilerimize de gönderdik. Ayrıca çalıştay kararları ile ilgili hususları elimizden geldiğince izlemeye çalıştık.

Sizlere geçen yılki çalıştaydan bu yana meydana gelen gelişmeleri özetlemek istiyorum;

Yıllardır talep ettiğimiz ve ilk çalıştayımızın sonuç bildirgesinde de yer alan, sektörle ilgili bir genel müdürlük kurulması temennilerimiz gerçekleşmiştir. Yeniden yapılanan ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ismini alan Bakanlığımız bünyesinde Balıkçılık ve Su

Ürünleri Genel Müdürlüğü ihdas edilmiştir. Sonunda sektörümüzün her türlü işlerini, görüşlerini ve sorunlarını iletceği ve bizi tanıyan bir birim kurulmuş olması son derece olumlu bir gelişmedir. Genel Müdürlüğümüzün Bakanlık içi ve dışı kurumlarla ilişkiler konularında da sektörümüze önder olacağına inanıyoruz.

Ancak, bu olumlu gelişmeye karşın, taşra yapılanmasının sektörümüzün beklentilerini karşılama konusunda yetersiz kaldığını da belirtmek isterim. Bu durumu Sayın Bakanımızı ve Müsteşarımızı ziyaretlerimizde de dile getirdiğimiz için burada tekrarlamakta bir beis görmüyorum. Bildiğiniz gibi, taşrada sektörümüzle ilgili iş ve işlemler “Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlüğü” altında yürütülmeye başlanmıştır. Oysa bizim sektörümüzle, hayvan sağlığı ve hayvan yetiştiriciliği çok farklı disiplinlerdir. Bunların bir şubede birlikte bulunması hastalıklarla mücadele, zootekni ve su ürünleri gibi birbirinden çok değişik faaliyetlerin bir arada nasıl yürütüleceği sorusunu akla getirmektedir. Uygulamada önceki dönemden Hayvan Sağlığı Şube Müdürlerinin yeni oluşturulan şubelere müdür olarak verildiklerini görüyoruz. Su ürünleri çalışanlarına ise eşyalarıyla birlikte yeni şubeye geçmeleri söylenmiştir. İtirazımızın bir meslek taassubu gibi algılanmasını kesinlikle arzu etmeyiz. Nitekim su ürünleri yetiştiricilik sektöründe çok farklı sayıda meslek grubundan arkadaşlarımız emek vermektedir. Fakat elbette ki Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdürlerinin önceliği hayvan hastalıkları ile mücadele, salgın hastalıkları önleme, programlı aşılama, hayvan hareketleri olacaktır. Su ürünleri ise kişilere ve onların ilgisine göre önem kazanacaktır. Bizim esas endişemiz budur. Su ürünleriyle ilgili taşra yapılanmasının kişisel ilgilerden ziyade, daha kurumsal bir nitelikte olması gerekirdi diye düşünüyoruz.

Su ürünleri; gerek yetiştiricilik, gerekse avcılık bakımından teknolojisi sürekli gelişen, ekonomiye ve istihdama önemli katkıları olan ve birçok ilimizde yüksek üretim potansiyeli bulunan bir sektördür. Yoğunluğu her geçen gün artan, AB müzakerelerinde Tarım ve Kırsal Kalkınma ile Gıda Bitki ve Hayvan Sağlığı’ndan ayrı bir fasıl olarak ele alınan Su Ürünleri hizmetlerinde, taşra yapılanmasının Merkez yapılanmasına paralel olarak düzenlenmesi en önemli taleplerimiz arasındadır.

Değerli Konuklar,

Bir başka önemli gelişme kiralamalarla ilgili olarak yaşanmıştır. 25 Şubat 2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 6111 sayılı Kanunun Geçici 12. Maddesi ile kiralama yetkisi Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’na geçmiştir. Bakanlığımız ilgili yönetmeliği hazırlamış ve sektörümüzün beklentileri doğrultusunda düzenleme yaparak kiralamaları bir sorun olmaktan çıkarmıştır. Kendilerine bu yaklaşımlarından dolayı şükranlarımızı sunuyoruz. Bu hususta atılması gereken bir sonraki adım ise, 6111 sayılı Kanun ile 1 Ocak 2016 tarihine kadar Bakanlığa verilen bu yetkiyi kalıcı hale getirmektir.

Kiralamalar konusunda deniz yetiştiricilik tesislerinde süre ile ilgili bir sıkıntı yaşanmazken, iç su yetiştiricilik tesislerinde, bazı yerlerde Devlet Su İşlerinin tutumu nedeni ile problemler meydana gelmektedir. İç sularda kiralama süreleri 5 yıl olarak belirlenmektedir. Milyonlarca lira harcayıp bir tesis ortaya çıkaran yatırımcı için bu süre çok kısadır. Bir yatırımcı için en önemli husus güvendir. Güven olmazsa, yatırımcıdan orta ve uzun vadeli planlar bekleyemeyiz. Zira yatırımcı önünü görmek, ona göre gelecek planlaması yapmak durumundadır. İç sularda da kiralamaların denizde olduğu gibi en az 15 yıl süre ile yapılması gerekmektedir. Bunu sağlayabilirsek, yatırımların hem nicelik hem de nitelik açısından önemli bir sıçrama yapabileceğine inanıyoruz.

Geçen yıldan bu yana çevre ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı mevzuatı ile ilgili bazı gelişmeler yaşanmıştır. Öncelikle adı geçen Bakanlığımız ile çok iyi ilişkiler geliştirdik. Özellikle su ürünleri ile ilgili mevzuatı hazırlayan teknik personelin işletmeleri yerinde

görmelerini sağladık. Bakanlık mensupları değişik birçok il ve ilçemizde, bizimle irtibat kurarak, işletme ziyaretleri gerçekleştirdiler. Hangi şartlarda çalıştığımızın, yetiştiriciliğin ne olduğunun ve çevreye minimum etki yaptığımızın görülmesi açısından bu ziyaretlere büyük önem veriyoruz. Sektörü tanıma faaliyetlerinin, bundan sonra hazırlanacak mevzuatlara ve yapılacak uygulamalara da ışık tutacağını umuyoruz. Özellikle yetiştiricilik tesislerinin çevre danışmanlığı hizmeti alması veya çevre görevlisi bulundurması, numune alınma sıklığı gibi mevzuatlarda gerekli düzenlemelerin yapılmasını bekliyoruz.

Saygıdeğer Meslektaşlarım,

5200 sayılı Üretici Birlikleri Kanunu'nda değişiklik yapılması birinci çalıştayımızda geniş olarak yer alan diğer bir konu olmuştur. Örgütlenmenin gelişmesi ve örgütlerin fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için bu değişiklik şarttır. Biz bu konunun Sayın Bakanımız Mehdi EKER'in gündeminde olduğunu ve çalışma için talimat verdiğini biliyoruz. Dileğimiz kısa sürede ihtiyaçlara cevap veren bir yasa değişikliği yapılmasıdır.

Örgütlenme konusunda yaptığımız çağrılarının yerini bulduğunu, kurulan birlik sayısının her geçen gün arttığını memnuniyetle müşahade ediyoruz. Geçen yıldan bu yana üç birliğimiz kuruluşunu tamamlayarak merkez birliğimize katıldılar. Bunlar Kütahya İçsu Ürünleri Yetiştiricileri Üretici Birliği, Kahramanmaraş İçsu Yetiştiricileri ve Üreticileri Birliği, Malatya Alabalık Yetiştiricileri Üretici Birliği'dir. Kendilerine aramıza hoş geldiniz diyoruz. Samsun, Erzurum ve Tunceli illerimizde de birlik kurma çalışmaları sürmektedir. Onların da bu çalışmaları kısa sürede tamamlamalarını ve aramızdaki yerlerini almalarını bekliyoruz.

Geçen yıl en çok dile getirilen konulardan birisi de Ziraat Odaları aidatları idi. Türkiye Ziraat Odaları Birliği yetkilileri ile yapılan görüşmelerde, bağlı odalarına gönderdikleri genelgeye göre su ürünleri yetiştiricilerinden en az 16, en çok 1990 TL aidat alındığını bildirmişlerdir. Aidatların 2012 yılında da makul seviyelerde tutulmasını bekliyoruz.

Sayın Davetliler,

Geçen yıl ele alınan bazı konularda ise girişimlerimize rağmen hiç gelişme yaşanmadığını, hatta olumsuz gelişmeler yaşandığını da burada belirtmek gerekir.

-Sektörün acil ihtiyacı olan lojistik merkezlerin, özellikle iskelelerin devreye girebilmesi için çalışmaların hızlandırılması hususunda ilerleme olmamıştır. Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz liderliğinde çözüme kavuşturulması beklenmektedir.

-Sektöre verilen kredi faizinin düşürülmesi, % 1 olan komisyonun % 0,5'e indirilmesi gerçekleşmediği gibi, bankacılık sektöründe alınan önlemler gereği komisyon % 2'ye yükseltilmiştir.

-Sigorta konusu da geriye gitmektedir. Kapsam ve tazminat konusundaki görüşlerimiz işletmelerin riske açık olduğu gerekçesi ile dikkate alınmamıştır. Şu anda su ürünleri yetiştiricilik tesislerinin binde biri bile sigortalı değildir. Yeni Tarım Sigortası Havuz Yönetim Kurulu'na iletilmek üzere burada ilgili çalışma grubundan somut önerilerin çıkmasını bekliyoruz.

-Yurt dışı fuar katılımlarında devlet yardımlarının % 100'e çıkarılması, tüm sektörler için % 75 uygulandığı gerekçesi ile Ekonomi Bakanlığı tarafından uygun görülmemiştir.

-Hidro Elektrik Santrallerle ilgili ortak ve makul bir çözüm geliştirilememiştir.

-Sektörde SGK işveren payının azaltılması, sahada sucul ortamda çalışanların yıpranma payı verilen meslekler grubuna alınması konularında gelişme olmamıştır. Sosyal

Güvenlik Kurumu Başkanlığı'na defalarca yazı yazılmış, randevu talep edilmiş ve maalesef hiç birine yanıt alınamamıştır.

Sevgili Üreticiler,

Burada birlik olmanın önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum; Koç, Sabancı veya Boyner gibi burada ismini zikredemediğim sayılı iş adamları bizlere göre rahatlıkla Başbakan ve Bakan gibi makamlara ulaşabilecekleri halde, farklı isimler altında örgütlenmeye giderek birlik ve beraberlik içinde olduklarını göstermektedir. Demek ki çok güçlü olsanız bile dikkate alınmak, sektörünüzün hak ve menfaatlerini savunmak için örgütlenmeye ihtiyacımız bulunmaktadır.

Birlik başkanlarımıza da ayrıca sesleniyorum; sadece birlik kurulması değil, buraların aktif olarak çalışması, faaliyetler yürütmesi ve sektörümüzle ilgili kamuoyu oluşturması gerekmektedir. Birlikler sadece desteklerden yararlanmak için belge alınan yerler olarak görülmemelidir.

Son olarak çuvaldızı biraz da kendimize batıralım istiyorum. Bir araya gelmek, iletişim kurmak ve tanıtım faaliyetleri hakkında görüş ve desteklerini almak üzere 1600 işletmeye tek tek mektup gönderdik. Bunlardan üçü olumlu olmak üzere, on tanesi cevap verdi. Bu ilgisizlik bizleri çok üzmüştür. Halbuki, sorunlarımızla baş edebilmek, ürünümüzün kalitesini artırmak, son rakamlara göre 6.9 kilograma kadar düşen kişi başı balık tüketimini yükseltmek ve hızla gelişen sektörümüz için bir vizyon ortaya koymak için birlikte hareket etmemiz gerekiyor. Çok farklı yerlerde üretiyor olsak da sektör olarak birlikte olmamız; haberleşme, yardımlaşma, bilgi ve tecrübeleri paylaşma, nimetleri ve külfetleri bölüşme anlayışını geliştirir. Amacımız mevcut pastadan aldığımız payı artırmak olmamalıdır. Amacımız, pastayı büyütmek olmalıdır. Eğer pasta büyürse, hepimizin payı da büyüyecektir. İnşallah bundan sonra sektörün beraberlik ruhunun gelişmesi için yapacağımız bu tür girişimler karşılık görür. Aslında bu çalıştayın esas amaçlarından birisi de budur.

Sürdürülebilir su ürünleri yetiştiriciliği için biz üreticilere önemli sorumluluklar düşmektedir. Sağlıklı ve kaliteli ürünleri pazara arz ederek iç ve dış piyasalarda yer edinebilir ve halk sağlığını koruyabiliriz. Günöbirlük çok kazanma kaygıları nedeni ile yapılan ve yapılacak yanlışlar, sonradan kötü sonuçlara neden olabilir. Gelişmek elbette tercih ettiğimiz bir durumdur. Fakat plansız ve projeksiyonsuz gelişme yarardan çok zarar getirir. Bu nedenle mevcut işletmelerin gözden geçirilmesi, büyümelerin ve yeni işletmelerin kurulmasının her tür plan yapıldıktan sonra gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bizim uğraştığımız iş doğa, su ve canlıları korumayı gerektirmektedir. Bunlar tahrip olursa bindiğimiz dalı kesmiş oluruz. Bu nedenle özellikle çevrenin korunması, sektörün sağlıklı büyümesi, kaliteli ve hijyenik üretim ve sürdürülebilirlik için mevzuatlarla konulan kuralları uygulamak çok önemlidir. Geleceğimiz için bizi başkalarından önce kendimiz kontrol etmeliyiz, yanlış yapanları uyarmalı, yanlışlara göz yummamalıyız. Şunu hepimizin bilmesi gerekiyor: Birimizin iyi veya kötü yaptığı bir iş, sadece o işletmenin değil, tüm sektörün hanesine yazılmaktadır.

Değerli Konuklar,

Kayıt esnasında sizlere takdim edilen çantalarda "Su Ürünleri Yetiştiriciliği Sektör Raporu" kitapçığımızı bulacaksınız. Bu rapor Merkez Birliğimizin amaç ve görevleri çerçevesinde sektörün tüm paydaşlarının yararlanması amacı ile hazırlanmıştır. Böyle toplu halde bilgi, istatistik ve görüş içeren bir doküman, hem aynı dili konuşmamız, hem de yanlış bilgilendirmelerin önlenmesi açısından faydalı olacaktır.

Konuşmamın sonunda destekleri ile çalıştayın gerçekleşmesini sağlayan sponsor kuruluşlara, fikri katkıda bulunanlara, emeği geçen herkese ve katılımınızla bizleri

onurlandırdığınız için sizlere teşekkür ediyorum. Çalıştayın sektörümüz ve ülkemiz için hayırlı ve yararlı olmasını diliyorum, hepinizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

ÇALIŞMA GRUPLARININ GÖRÜŞMELERİ VE SONUÇ SUNULARI

1.GRUP “ÜRETİM VE ÇEVRESEL ETKİLEŞİM”

Başkan: İhsan BOZAN

Başkan Yardımcısı : Kamuran PATRONA

**Raportörler: Funda ERCAN
Cenk Ö.ARZUMAN**

İhsan Bozan : Değerli katılımcılar hepiniz merkez birliğimizin düzenlemiş olduğu 2. Çalıştay programımıza hoş geldiniz. Bende şahsım adına temsil ettiğim Muğla Kültür Balıkçıları Derneği adına Çalıştay’ın sektöre ve ülkeye hayırlı olmasını temenni ediyorum. Çalıştay’ın devamı için öncelikli olarak bir başkan yardımcısı ve raportör seçmemiz gerekiyor. Ben başkan yardımcılığı için Sayın Kamuran Patrona’yı öneriyorum. Raportör olarak da Sayın Funda Ercan’ı, yedek raportör olarak da Sayın Cenk Arzuman’ı öneriyorum. Ben sizlerden Çalıştaya başlamadan önce şöyle bir ricada bulunmak istiyorum. Zaman zaman konuşulan konular unutulabiliyor, atlanabiliyor. Eğer mümkünse herkes kendi beyan ettiği fikirleri küçük bir kâğıda not alırsa, arada veya program bitiminde bize iletirse bazı konuların rapora intikal edilmesi atlanılmamış olur. Söz alanlar öncelikle kendilerini tanıtırlarsa memnun olurum.

Gündemimizde bu çalıştay grubunun konusu, üretim ve çevresel etkileşim, üretim alanları, yasal prosedür, izinler ile ilgili mevzuat, denetim, planlama, yönlendirme, balık geçitleri, sektörün üretim boyutunda karşılaştığı sorunlar gibi çok genel bir konu başlığımız var. Biz aslında bu konu başlığına çok bağlı olmadan söz isteyen arkadaşlarımıza söz vererek çalışmalarımızı başlatmış olalım”

Ayhan Şimşek: Öncelikle çalıştayın sektörümüze hayırlı ve uğurlu olmasını diliyorum. Ben geçen seneki toplantıya da katılmışım ve orada da söylediğim bir husus vardı. Özellikle bu yıl alabalık üreticileri genel olarak yavru balık sıkıntısı içerisinde bulunmaktadır. Bu ciddi sıkıntıdan dolayı Bakanlığın kara işletmeciliği için yetiştiricilik ruhsatı vermemesinden dolayı sektördeki üreticiler sürekli sıkıntı içerisinde. Deyim yerindeyse “Üreticilerin iki yakası bir araya gelememektedir” Bu sorun ile ilgili olarak Bakanlık ne yapabilir? Ben şöyle düşünüyorum yani Bakanlığımız belki şöyle bir çalışma yapabilir. Herkes 4 bin ton, 5 bin ton ve 6 bin ton gibi değişik değişik kapasite için başvurularında bulunuyor. Bir bankaya kredi için başvurduğumuzda, banka o firmanın araştırmasını yapıp ona göre kredi veriyorsa; bakanlıkta kapasite başvurusu yapan bu firmaları araştırıp yeterli olup olmadığını anlayıp ona göre kapasite başvurusunu onaylaması gerekir. Yeni açılan baraj göllerinde daha sağlıklı bir kapasitelendirme yapabilir. Bakanlık eğer rastgele araştırmadan bu kapasitelendirmeleri yaparsa, kapasiteyi verdiği firma başarısız olduğu takdirde o bölgede ki verimliliği olumsuz

etkilemiş ve ciddi anlamda çalışma yapacak olan firmaların önünü kesmiş olur. Bundan dolayı bakanlığın bu işi yaparken daha titiz davranıp, ince eleyip sık dokuması gerekiyor. Bunun dışında balık nakillerinde ciddi sorunlar yaşıyoruz. Biz balıklarımızı sabahın erken saatlerinde veya gece saatlerinde ilçe tarım müdürlüğüne götürebiliyoruz. Ancak ilçe tarım müdürlüğü çalışanları, balığın illa ki görünmesini ve memurunda orada olmasını istiyor. Orada ki memurun işi ciddiye almaması veya şu saatte gelin gibi yaklaşımları bizleri zor duruma düşürüyor. Bundan dolayı kendi bünyemizde çalışan mühendislerimize mutlaka yetki verilmesi gerekiyor.

Şükrü Toklu: Beş konu hakkında sizlere görüşlerimi bildirmek istiyorum. Birinci konu yapı ve denetim izinleri ile ilgili. Bu konuyla ilgili daha önce Antalya Su Ürünleri Birliği olarak bakanlığa müracaatımız olmuştur. Bize gelen cevapta eski kanunlardan bahsedilmiştir. Bu konunun ciddi bir şekilde ele alınması gerekiyor. Antalya ilimizde bu konuyla ilgili olarak bir çiftliğin yıkım kararı vardır. Bu yıkım kararı şuan sümen altındadır. Ancak şikâyeti yapan karşı taraf bununla yetinmeyip çiftliğin tekrar yıkılması için suç duyurusunda bulunmuştur. Bildiğim kadarıyla Türkiye genelinde hiçbir çiftlikte de böyle bir izin yoktur. O belgenin alınması için de şartlar yoktu zaten. Bu konuyla alakalı daha önce maden ocakları ile ilgili bir durum gündeme gelmişti. Bu maden ocakları ile ilgili çözüm önerileri de oldu. Bizim de böyle bir çalışmaya girmemiz gerekiyor. Daha önceki toplantılarımızda da bu konudan bahsetmiştik. Bu konuyla ilgili ciddi bir çalışma yapmamız gerekiyor. İkinci konu, Birlik kurulduğundan bu yana çok hevesliydik, elimizden gelen gayreti gösterdik ama görüyoruz ki birlikte çok fazla yetkimiz, fonksiyonumuz yok. Sadece daha önceden zaten bildiğimiz bilgileri üretici sorarsa onlara aktarıyoruz. Yani bilgi verme, fikir verme dışında bir fonksiyonumuz yok. Aslında bazı şeyler bizlere devredilebilir. Birliklere biraz daha fazla yetkiler verilebilir. Tarım il müdürlüklerinin yaptıkları denetimlerde bizlere biraz yaptırım gücü ve sorumluluk verilmesini talep etmekteyiz. Benimde içinde bulunduğum ve sıkıntı yaşadığım bir konu da yer bulma konusunda sıkıntılar vardır. Su kiralaması İl Özel İdaresinden alındı ve çok da iyi oldu. Demek ki olmaz dediğimiz, imkânsız gördüğümüz bazı işlerde hakikaten oluyormuş. Benzeri bir durumda orman alanlarındaki yerler için söz konusudur. Orman kiralamaları su kiralamalarını kat kat geçmiş durumdadır. Orman alanlarında yeri olan üreticilerimizin sayısı da bir hayli fazladır. Burada Tarım İl Müdürlüğüne kiralaların devri konusunda bir çalışmanın yapılmasını talep etmekteyiz. Ziraat Odasıyla ilgili bir durum söz konusu. Bu konuyla ilgili de Antalya Birliğimizin yazılı bir dilekçesi vardır. Bununla ilgili epey bir yol alındığı kanısındayım ama hala yeterli değildir. Çünkü Antalya’da halen birçok büyük ve küçük çiftliklerden 250-300 TL civarında ücretler alınmaktadır. Biz birlik olarak üreticilerimizden böyle bir para talep edemiyoruz. Hiçbir fonksiyonu olmadığı halde, üreticimizin hiçbir sorununa çözüm üretmediği halde sadece kanundan dolayı bu paraların toplanmasını istemiyoruz. Bununla ilgili de bir çalışma yapılmasını talep etmekteyiz. Son konu, Karacaören Barajı ile ilgili olacak. Bildiğiniz gibi bu barajın suyunun Antalya’ya aktarılması için yapılan çalışmalar vardır. Bundan dolayı Karacaören Barajında bulunan üreticilerimize 2015 yılına kadar süre verilmiştir. Bu süre sonunda bu çiftliklerin kaldırılması gündeme gelmiştir. Buradaki üreticilerimizin bu tarihten sonra mağdur olmamaları için yeni ruhsat verilmesini, kolaylıklar yapılmasını, bir hak tanınmasını istiyoruz.

İhsan Bozan: Şükrü Bey’in bahsetmiş olduğu özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Yapı ve Denetim konularıyla ilgili bakanlıktan bir yetkili varsa sektöre bilgilendirme yaparlarsa seviniriz. Çevre ve Şehircilik Bakanlığından katılan var mı? Burada bahsedilen yanlış anlamadıysam aslında yapı denetim izni değil, yapı ruhsatından bahsediliyor. Yapı ruhsatından dolayı yapı denetim izni gerekiyor. Şükrü Bey siz, madencilğe bir çözüm getirildiğini söylediniz. O çözümü de bizimle paylaşır mısınız?

Şükrü Toklu: Bununla ilgili ben Genel Müdürlüğe, İl Tarım Müdürlüğüne, Bayındırlık Bakanlığı'na görüş sordum Gelen yazıda diyor ki; Bunun külfetli olduğunu, biz raporlarımızda o şekilde yani 20 tonluk, 50 tonluk bir tesisin sadece ruhsat alması için harcayacağı para üreticiyi bir hayli zor durumda bırakacaktır. Ancak imar kanununda bunun vurgulanması lazım. İmara girmeden Bayındırlık veya İl Özel İdaresi hiçbir şekilde kanun gereği biz izin veremeyiz diyor. Görüş sorduk, yine aynı kanunları getirdiler ve maalesef bunu çözemedik. Tekrar İl Özel İdaresinde ki yetkililerle görüştüğümüzde dediler ki; Ancak şu şekilde olur, İl Encümeni karar alır veya Su Ürünleri Yönetmeliğinde bakanlığınız “Bu bir tarımsal projedir, tarımsal projelerde imar iznine gerek yoktur, maden ocaklarında da bu aynı şekilde olmaktadır” şeklinde bir örnek taslak olmalıdır. Bu taslağı da ben Banu Hanım'a gönderdim. Bunu uzun uzun okumayayım isterseniz zamanımız kalırsa okuyalım.

İhsan Bozan: O taslaktan bir surette biz alabilir miyiz? Eğer kısaysa okursanız herkes bilgi sahibi olur.

Şükrü Toklu: Çözüm önerisi konusunda, taş ve maden ocaklarında da buna benzer problemleri Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın madencilik faaliyetleri yönetmeliğine şu şekilde madde eklenerek problemlerini çözmüşlerdir.

Madde 82/C- “İmar planı bulunmayan alanlarda yapılan veya yapılacak olan madencilik faaliyetleri ile bu faaliyetlere bağlı geçici tesisler ve bunların müştemilatı için imar planı yapılmaz. Bu alanlar daha sonra yapılacak imar planlarında gösterilir”

Madencilik Kanununda böyle bir değişiklik yapılmış. Devamını okuyorum

Kamuran Patrona: Kanunda mı olmuş yönetmelikte mi?

İhsan Bozan: Bu imar kanunu mu yoksa madencilik kanunu mu?

Şükrü Toklu: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı böyle bir yönetmelik çıkarmış ve bu yönetmeliğe istinaden imar izni almadan işlemler yapıyor. Devam ediyorum okumaya “İmarsız alanlarda yürütülen madencilik faaliyetleri için gerekli olan geçici tesisler ve bunların müştemilatı inşaat ve yapı kullanma iznine tabi değildir. Ancak, yapıların fen ve sağlık kurallarına uygun olması ve Genel Müdürlüğe bildirilmesi şarttır. Bu kapsamda madencilik faaliyeti ile ilgili olmayan yapı yapılamaz” şeklinde bir madde yönetmeliğe eklenerek madencilerin sorunu çözülmüş. Yani bu maddeye istinaden imar izni almadan işlemlerini yapmışlar.

Kamuran Patrona: Bayındırlık ve İskân Bakanlığı o yönetmeliği dikkate almış mı?

Şükrü Toklu: Evet dikkate alarak izin veriyor.

Kamuran Patrona: Yani Enerji Bakanlığı'nın çıkarttığı o mevzuatı dikkate almış. Biz Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yönetmeliğine böyle bir madde koysak Bayındırlık ve İskân Bakanlığı dikkate alır mı? Benim mevzuatım ben uygularım der mi?

Şükrü Toklu: Ama sadece yapı da su ürünleri ile ilgili yani bunun dışında herhangi bir işlem yapmayacak. Bende bununla ilgili bakanlığımıza ayrıyeten maddeler uygulayarak, imar planı bulunmayan alanlarda yapılan veya yapılacak olan tarımsal faaliyetleri, su ürünleri tesisleri, seralar ve hayvancılık vs. ile bu faaliyetlere bağlı geçici tesisler ve bunların müştemilatı için imar planı yapılmaz, bu alanlarda daha sonra yapılacak imar planı gösterilir. İmar planı bulunmayan alanlarda yapılan ve yapılacak olan tarımsal faaliyetleri su ürünleri tesisleri, seralar ve hayvancılık ile ilgili tesisler ve bunların müştemilatı için imar planı yapılmaz şeklinde. Yine İmarsız alanlarda yürütülen tarımsal faaliyetleri için gerekli olan geçici tesisler ve bunların müştemilatı inşaat ve yapı kullanma iznine tabi değildir. Ancak, yapıların fen ve sağlık kurallarına uygun olması ve Genel Müdürlüğe bildirilmesi şarttır. Bu kapsamda tarımsal faaliyeti ile ilgili olmayan yapı yapılamaz şeklinde sizin de bakanlığınız böyle bir şey resmi olarak çıkartıp yayınlarsa, İl Özel İdaresindeki yetkililer biz bunu gider alırız dediler.

İhsan Bozan: Bakanlıktan gelen sonuç nedir?

Şükrü Toklu: Bakanlıktan gelen yazıda da, Biz bunları bu şekilde gönderdik, Bayındırlık Bakanlığı'na görüş sorulmuş, oradan gelen yazıda da yine kanunlara atıfta bulunarak

başkanımın söylediği gibi. Burada diyor ki, külfetten falan bahsedildi, daha önce mesela bir proje gönderildiği zaman, diyelim ki İnşaat mühendisleri odasına, elektrik olmayan yerde elektrik mühendisleri odasından onay isteniyor. Bunun dışında su tesisatları vs. tüm odaları dolaşıyoruz. Bunların her birine oda yönetiminin almış olduğu kararlar neticesinde 5-10 bin Lira para ödüyoruz. Beş tane oda dolaşsak yandık. Bayındırlık Bakanlığı'nın merkez ve taşrada bulunan mühendisleri onayladığı zaman böyle bir yönetmelik çıkar deniyor. Sonuçta bunlar sorunu çözüyor. İmara bakan arkadaşlarımız diyor ki, bizim size izin verebilmemiz için buraya mecri imar yapılması gerekir diyorlar. Bence sektörümüzün en büyük sorunlarından birisi bu. Özellikle biz Antalya'da yaşadık. Ve bunu şundan itibaren de Jandarmanın çevre koruma timi var, yetkileri de var. Hem Bayındırlık Bakanlığı hem Çevre İl Müdürlüğü hem de diğer bakanlıklar gelip de nasıl biz su ürünleri koruma alanlarını onlara devrettiğimiz gibi onlarda devrettiler ve şunda bizden mesken için bilgi alıyorlar. Jandarma bize direk imar iznini soruyor, iznimiz yoksa jandarma bize ceza yazıyor. Bu Antalya'da başladı yavaş yavaş da her yere yayılacak.

İhsan Bozan: Şimdi sizin söylemiş olduğunuz konu, ben aynı zamanda bir hukukçuyum teknik olarak çok mümkün gibi gözüküyor. Ama herhalde bakanlıktan gelen arkadaşımız bu konuda bir bilgi verecektir.

Bakanlık Yetkilisi: Maden kanunu var, evet bu kanuna dayatılarak çıkartılan yönetmeliklerde tesisler açılmıştır. Bunun bir üst kanuna göre dayanağının olması lazım. Oysa düzenleme yapılacaksa kanun çerçevesi içinde olması daha sağlıklı olur.

İhsan Bozan: Bu kanun, imar kanunundan mı bahsediyorsunuz?

Kamuran Patrona: Şöyle bir katkıda bulunabilirim. 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununun bazı maddeleri değiştiriliyor biliyorsunuz. Şuan TBMM'de bekliyor. Bir türlü genel kurula inemedi. Belki bu noktada devreye girip 1380 sayılı kanununa özel bir madde koyarsak, çünkü bunu yönetmelikte çözmemiz mümkün değil, başkanım da hukukçu olarak bende eski bir bürokrat olarak bunun olacağına inanmıyoruz ama bunu kanuna böyle bir şey koyarsak bir şekilde çözebiliriz. Bir başka alternatif olarak ta siz kendi mevzuatınızda yani imar mevzuatında bir değişiklik yapabilir misiniz? Örneğin bazı sınıflamalar da yapabilirsiniz. Bir kapasite sınırlandırılması yapılabilir. Büyük işletmeler için farklı bir uygulama, daha küçük aile şirketleri için farklı bir uygulama olabilir. Yani siz de kendi kanunuz da yapılabilecek değişiklikler ile ilgili olarak bir çalışma yürütebilirsiniz diye düşünüyorum. Ama 1380'e bunu koyalım. En azından önerelim.

Yaşar Özkan: Bence bunu diğer bakanlıklardan değil, nasıl bu yerler yapılırken Turizm Bakanlığı bu yeri turizme açtığına işi bitiriyorsa, Tarım Bakanlığının da 1380 sayılı kanunda değişiklik yaparak bu sorunun çözülmesi lazım. İkincisi 2016 da ki su kiralamanın kalıcı olması lazım aksi takdirde vay halimize! Çünkü biz şu haliyle bile kanun olmasına rağmen zaman zaman sıkıntı yaşıyoruz. Bunu çözmek için ikili ilişkilerimizle, sağ olsun bazı arkadaşlarımız çiftçinin mağdur olmaması için istediği şekilde yazılar yazarak çözmeye çalışıyoruz ama bu iki imarda su kiralamasının kalıcı olması için bunun çözülmesi gerekir. Ben bir tarım Teşkilatında taşra çalışanı olarak özellikle bunun çözülmesini istiyorum. Tabi ki sorun bitmez ama şunda su ürünleri sektörü, üretim sektörü bir adım ileriye gidecekse bu iki sorunun başta çözülmesi lazım. Çünkü olmazsa olmazlardan ikisi zaten.

İhsan Bozan: Teşekkür ederiz. Ali Bey buyurun. Pardon Ali Bey, Atakan Bey sizden önce el kaldırdı. Atakan Bey buyurun.

Ali Ekber Çat: Tunceli'den geliyorum. Bakanlık temsilcisi arkadaşımız ve Başkanımızın da anlattığı gibi ben başımdan geçen bir olayı sizlere anlatmak istiyorum. Biz 380 m²'lik bir kuluçkahaneyiz. Fakat bizim işletmemizin 9 bin m² üzerinde bir kuruluş alanı var. Fakat bu 9 bin m²'nin 600 m²'si hariç geriye kalanı 150 cm yüksekliğinde tarla alanı yani havuz. Şimdi şöyle ifade edeyim. Yapı denetim izni istenmiyor, şehircilik projesinde istenmiyor, tavukçuluk ve yumurta sektöründe istenmiyor. Bazı arkadaşlarım burada ifade ettiler seralarda

da istenmiyor. Neden kuluçkahanelerden isteniyor. Bizde sonuçta tarım alanlarında yatırım yapıyoruz.

Kamuran Patrona: Rapora yazmak adına bu yapı denetimle ilgili mevzuat..

İhsan Bozan: Bu yapı denetim değil aslında iskân ruhsatı yani yapı kullanma ruhsatı istiyorlar sizden.

Kamuran Patrona: Bu ayrı şimdi yapı denetimini isteyen öncelikli kuruluş hangisi?

Ali Ekber Çat: İl Özel İdaresi

Kamuran Patrona: İl Özel İdaresi neye dayanarak bunu istiyor. İmar kanuna göre istiyor. Peki, bir de Tarım Kanunu var. Aslında ona da bir bakmamız lazım bizim. Yaşar Bey siz baktınız mı?

Yaşar Özkan: Tarım kanununda öyle bir şey yok.

Kamuran Patrona: Ona koyduramaz mıyız?

Yaşar Özkan: Tarımsal yapılarda bir şekilde imar izni alınmaz ibaresi olması lazım.

Kamuran Patrona: Tarım kanunu da olabilir

Yaşar Özkan: Hatta ben şunu dedim, Antalya'nın Kaş ile Gazipaşa'ya kadar binlerce dönüm teras var bunların hangisi yapı denetimli dedim. Bana dediler ki, eğer devletten teşvikli, projeli yaparsa bir sorun yok. Ama devletten projeli, standartta uygun bir şekilde yaparsa imar kanunu gereği, inşaat izni, imar izni istenir. Antalya'da İl Müdürlüğünde modern sera projelerinde imarla yapılmayan yerlerde bunu aşamadılar. Arkadaşımız hayvansal projelerde de aşamadıklarını söylüyor. Bunu yapsa bile işletme ruhsatında İl Özel İdaresi yine izin vermiyor. Bunları hepsinin çözülmesi lazım.

İhsan Bozan: Şimdi ben araya girmek zorunda kaldım çünkü konu biraz dağıldı. İmara ilişkin bütün çalışmalar imar mevzuatı kapsamındadır. Bir hukukçu olduğum için söylüyorum. Yani siz su ürünleri kanununa bir ibare koysanız, madencilik kanununa da bir ibare koysanız imar mevzuatın da mesela der ki, imar mevzuatı içerisinde vardır, tarımsal nitelikli şu yapılar, şu şartlarda yapılmasına izin verilir diye imar mevzuatının içeriğinde mutlaka olmak zorunda. Yani biz tek başına su ürünleri kanununa bunu koysak, imar kanunun da herhangi bir hüküm yoksa bu konuda hiç kimse bunun için bir şey yapamaz. Arkadaşımızın söylediği aslında şu, imar mevzuatına göre 90 cm yüksekliği aşan betonarme yapılar ruhsata tabidir. Ben bu olayı aslında ruhsat olarak algılıyorum. Yapı denetimi sonuçta projesine uygun olarak inşaatın yapılıp yapılmadığını denetleme sürecidir. Nihayetinde siz bugün en basit mesela biraz sonra oraya da geleceğiz Çevre Bakanlığı'nın istemiş olduğu şuan almamız gereken çevre izinleri var. O çevre izinlerini almamız için de bizim bütün işletmelerimizin eski tabiri ile iskân ruhsatı olması lazım, yapı kullanma ruhsatının olması lazım. Olmadığı zaman mesela şimdi dijital ortamda müracaat yapıyorsunuz. Evraklardan bir tanesi eksikse müracaat zaten kabul edilmiyor. Yani buradaki sorun yapı kullanma ruhsatı ile alakalı bir sorun. Ama tabii yapı kullanma ruhsatına gelebilinceye kadar önce imar planının olması gerekir. Size diyor ki mevzi imar planı yapın. Ama mevzi imar planı yapmanız için yola cephe olması lazım.

Ekrem Sam: Aslında izin alma şartları belli. Fakat İl Özel İdarelerinde farklı bir uygulama yapıldığını biliyoruz. Kara işletmesi İl Özel İdaresine başvurduğu zaman Özel İdare imar kanunu gereği Tarım İl Müdürlüğüne gönderiyor ve toprak kurulundan izin al diyor. Bizim üreticimiz projesini sunuyor. Toprak kurulundan aldığı izinle Özel İdareye gidiyor. Burada Özel İdare yapı kullanım izni veriyor fakat bu yapı kullanım iznini verirken hem çok ciddi maliyetler çıkıyor hem de uygulamalarda farklılıklar çıkıyor. Kimisinde mevzi imarı istendiği kimisinde istenmediği de oluyor. İki dosyada onaylanmış olarak geliyor. Biri mevzi imara girmiş, biri girmemiş. Aynı köyde aynı arazide. Benim önerim şu olabilir, imar kanununda değişiklik yapılırken nasıl olsa 5400 Sayılı kanun gereği toprak koruma arazisi olan tarımsal arazilerde biliyorsunuz yapı yapılamaz. Ancak tarımsal.....yapılabilir ve bundan dolayı işletme bu izni alıyor. Tarımsal yapıyı ben diyor ve ona göre izin alıyor. Bu aşamadan sonra daha basit bir yapıya sokulabilir imar kanununda yapılacak değişiklik ile çok ciddi yapılarla

üreticimizin dediği gibi tarla balıkçılığına aynı torbanın içine konuyor sıkıntı bu. Burada ayırmanın yapılması sanki çözüm olacaktır diye düşünüyorum.

Katılımcı 2: Tarım Bakanlığı'nın öncelikle tarımsal yapının ne olduğunu bir açıklaması lazım. Hangi yapılar tarımsaldır? Toprak havuz tarımsaldır, beton havuz şu kadar olursa tarımsaldır ya da değildir öncelikle bunlara bir tarif edilmesi lazım sonra o tariflerin planlı olarak yazılması lazım. Çünkü artık yapı ruhsatını verecek olan yer belediye ise belediye, özel idare ise özel idare olmalıdır. İmar planına göre mevzi imar planı olmazsa olmaz bir şart. O yüzden öncelikle Tarım Bakanlığı'nın bu tarifleri netleştirmesi gerekiyor. Madde madde bunu yapması lazım yani tarımsal arazidir veya değildir şeklinde net ifadesi olması lazım.

İhsan Bozan: Ama sanırım Tarım Bakanlığı'nın görüşleri soruluyor. Peki, Türkiye'nin her tarafında 1/100000 var mı?

Katılımcı 2: Çoğu yerde var ya da yapılmakta olanlar var, yapımı devam edenler var. Her yerin bir yüz binliği var.

Katılımcı 3: Sayın başkanım, Tarım Bakanlığı zaten tarımsal yapıdır diyerek izin veriyor. Tarım arazisine yapı yapılmasına izin veriyor fakat bir yem fabrikası da tarımsal yapıdır deniyor, bir tarla balıkçılığına da. Ve hemen hemen tarımsal yapılarda ki yapıda aynı prosedürlere aynı yüklemelere tabi tutuluyor. Bunların ayrılması lazım.

İhsan Bozan: İmar kanununda şöyle bir hüküm var. Kıyı da yapılabilecek yapılar var mesela. Kuluçkahaneler (deniz balıkları için söylüyorum) o kıyı bandının içinde yapılabilecek yapılar içinde yer alıyor. Denizden çekme veya kenardan çekme mesafesinin içerisinde kuluçkahaneler yapılabiliyor. Mesela net bir şekilde bunu tarif etmiş. Bunu tarif ediyorsa diğer şeyleri de Tarım Bakanlığı'nın önereceği şeylerin imar mevzuatına girmesi lazım. Hiçbir şekilde imar mevzuatı içinde olmayan şeye ilgili İl Özel İdaresi veya Belediye imar izni veremez veya mevzi imar çalışmasını onaylayamaz. Benim bildiğim kadarıyla böyle. Burada iki tane şey var. Bir tane mevcut işletmeler var, bir de yapılması düşünülen işletmeler var. Yani imar mevzuatında bu değişiklik yapıldığı takdirde geçmişe dönük te bir çalışma yapılması lazım saha çalışması mutlaka. Biz sorunu netice itibarı ile anladık. Bir kısım çözüm önerileri de var. Bunları zaten burada çözmemiz mümkün değil. Biz rapora bu konuyu detaylarıyla birlikte koyacağız. O yüzden bu konuyu geçiyorum. Başka konular hakkında görüş almak isteyen arkadaşlarımız varsa onlara söz verelim.

Ahmet Abdullahoğlu: Bende farklı bir konuda katkı sağlamak istiyorum. Herkes proje bazında müracaat ediyor, herkes bir dilekçe veriyor. Belli bazı şeylerle bir dilekçe ile o bölgeyi kapatıyor. Bir sene, bir buçuk sene sürüyor. Daha sonra onay verilirse bir kuruş masraf ödmeden devrediyor. Şöyle bir şey olabilir, devretsin kiralama işlemlerinin bitmesi lazım, set kiralama işlemlerinin bitmesi lazım. Diğer bir sorun az öncede konuşuldu. Bu menşei numarası önümüzdeki 10-15 gün içinde balık sevkiyatında mutlaka bir çözüm bulunacak ama bir ay sonra olabilir. Bu bir ayda nasıl yapılacak bunu bir şekilde halletmek lazım. Bizim sevkiyatların hemen hemen hepsi gece oluyor. Pratikte mümkün olmayan bir şey. Akşam 7'de yapacağın sevkiyat doğa şartları, yol şartları vs. gibi nedenlerden dolayı bir gün aksayabiliyor. Memura sen burada dur ben sevkiyat yapacağım diyemiyorsun ki. Çok kısa bir süreçte buna çözüm bulunması lazım.

Hüseyin Kaplan: Bakanlık adına burada bulunuyorum. Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğündeyim. Proje ile ilgili prosedürümüz çok açık. Mevzuat burada çok açık yazıyor. Proje devri yapan müteşebbislerimiz bunu bizzat yaşamıştır. Ben kurumum adına tekrar söylüyorum. Yetiştiricilik belgesi almayan hiçbir müteşebbis projesini devredemez. Yetiştiricilik belgesi de şu demektir. Kişi onaylanmış projesinde ki yatırımlarını yapmış, işletmesine canlı materyalleri koymuş, üretime başlamış, üretim için gereken suyu kiralamış ve bu üretimi üretim kapasitesine bağlı olarak çalıştırması gereken teknik personele göre belgelerini doldurup bakanlığa intikal ettirmiş ancak bundan sonra o projelerin devri söz konusudur. Yani bunun anlamı şudur, hiçbir proje üretim haline girmeden, üretim faaliyeti ile

iştilgal etmeden devredemez. Yani projeden ön izin alması, projeyi onaylatması yetmiyor. Eğer İl uygulamada de böyle bir şey gizlenmiş ise bir kanıtı varsa müteşebbisimizin bunu uygun bir lisanla gerekli mercilere bildirmesi gerekir.

İhsan Bozan: Bizim arkadaşımızın anlatmak istediği olay şu. Bu konuyu geçen Genel Müdürümüze de arz etmiştik. Çeşitli, yerlerde müracaatlar, ön izinler var. Şimdi ön iznin yasal süresi 1 yıl. Bir defaya mahsus olmak şartıyla 6 ay uzatılabilir. Ancak üzerinden 2 yıl geçmiş işletmeler, 3 yıl geçmiş işletmeler projesini daha sonra sunup onaylatıp işlem yapabiliyor. Mesela şuna bakalım. Bizim bölgemizde taşınmamış işletmeler var daha doğrusu taşınmamış demeyeyim de kıyıda ki faaliyetine son vermiş, ama açıkta kendisine gösterilen yere taşınmamış, bu konuda her hangi bir talepte bulunmamış işletmelerde var. Mesela biz 2008'de taşınmışız, bu arkadaşımız muhtemelen 2012'de müracaat edecektir. Ben bu işletmeyi faaliyete geçiriyorum, kiralayın ve projemde budur derse bakanlıkta bunu onaylayacaktır. Bizim kast ettiğimiz şey bu insanların belli bir süre sonra hak kaybına uğraması. Yoksa sistem adil çalışmıyor. Eğer 3 sene herkes bir noktaya dilekçe verip 3 sene boyunca onu kendi tutacaksa, her ihtimale karşı müşteri çıkarda ben bunu satarım düşüncesi var. Arkadaşımızın anlatmaya çalıştığı işte bu. Bu haksızlık. Bu adam bunu 3 sene tutmamalı. Bir buçuk seneyse bunun yasal hakkı bir buçuk sene sonra proje kendiliğinden iptal olmalı ki, arkadan gelen gerçek yatırımcının üretim yapabileceği bir saha ortaya çıksın. Bizim kast ettiğimiz de budur.

Katılımcı 3: İhsan Bey benim söylemek istediğim bir dilekçe ile bir bölgenin kapatılmasının yanlış olduğudur. Bunu yaparken bir ön incelemenin olması gerekir. O firmanın aktifliği, pasifliği, cari hesapları veya farklı bilgileri elde edinmeden o tesisin kapatılması haksızlıktır. Yani bir dilekçeyle o bölgenin kapatılmaması ama dilekçeyi verdikten sonra da müdürlük ve bakanlık arasında o firmanın, o işletmenin kabiliyeti var mı, kuracak gücü var mı bunların tespiti yapıldıktan sonra gerekli izinlerin verilmesi gerekir diye düşünüyorum.

İhsan Bozan: Aslında İl Tarım Müdürlüğünde ki arkadaşlar müracaatların kimler tarafından ya da o müracaatın projeye çevrilip çevrilmeyeceğini biliyor. Şimdi bakıyorsunuz chat firması işi takip eden firma çeşitli yerlerde müracaatlarda bulunuyor. O yatırımı onun yapması mümkün değil. Hiçbir şekilde yapamaz. Çünkü o sermayeye de sahip değil zaten o niyette de değil. Bunu il tarımda ki arkadaşlarda biliyor. Peki, bu resmi olarak zorlanabilir mi? Senin müracaatını kabul etmiyoruz denilebilir mi? denilemez. Ama belki oyalanabilir. Ama sizin dediğinize ben yüzde yüz katılıyorum. Bizim projelerimizde bir proje fizibilitesi var. Bu projenin yapılması ne kadar yatırım gerektirir, ne kadar işletme sermayesi gerektirir. Bugün Ziraat Bankasına gittiğiniz zaman diyor ki, % 25 öz kaynak diğeri % 75 banka kaynağı yani dış kaynak. Senin bu % 25'lik kaynağın var mı? Göster bana bu kaynağını diyebilir. Bilmiyorum teknik olarak mümkün mü?

Abdurrahman Deda: Başkanım Genel Müdürümüzle Daire Başkanımız da buradayken geçmişe yönelik bir şey söylemek istiyorum. Biz 2008'de çevre prosedürlerini düşünerek biliyorsunuz koyulardan çıktık. Şuanda çıktığımız koyularda tamamı turizm amaçlı yapılar yapılmaya başlandı. Cennetkoy'da en son 3 tane çok büyük otel yapıldı. Aqua otel Cennetkoy'da ki en büyük olan otel satın alındı ve çok büyük bir komplekse döndürüldü. Final iskelesinde şuan da önde baktığımızda 4 katlı, arkadan baktığımızda 9 katlı bir görünümü var. Acaba Tarım Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı bu konuda uyarı yazısı yazıp dikkate çekebilir mi?

Tayfun Yüksel: Turizm Bakanlığı'nın turizm sahalarını tek başına ilan etme hakkı vardır. Tarım Bakanlığı'nın su ürünleri ile ilgili projelerinde neden diğer Bakanlıklardan izin alma zorunluluğu var? Bunu sadece Tarım Bakanlığı'nın yetkisine vermek gibi bir olay neden düşünülüyor? Bir engel mi var?

İhsan Bozan: Mevcut su ürünleri kanun yasa tasarısında buna benzer hükümler var ama her halde 3 senedir kanun tasarısı mecliste duruyor.

Hüseyin Salihoğlu: Başkanım bizde birliğimize kayıtlı olan 34 tane işletme var. Bunların 11 tanesi 50 tonun üzerinde gerisi 5 ton, 10 ton, 30 ton olan işletmeler. Şimdi Çevre Bakanlığınca çıkarılan izinlerde çevre mühendisi olma zorunluluğu var. 10 tonluk bir işletmede bu nasıl olacak? Bu konuda neler yapılabilir?

İhsan Bozan: Şimdi bu konuda biz Muğla Derneği olarak bakanlığa bir yazı yazdık. Zaten olayın muhatabı Köksal Bey'de aramızda bulunuyor. Bakanlığın çıkarmış olduğu mevzuata göre diğer sektörlerde belli kapasite alt sınırları olmasına rağmen biz maalesef bu ülkenin üvey evladı olduğumuz için bizde alt sınır falan yok. Her işletme çevre mühendisi veya çevre danışmanı buldurmak zorunda. Biz olaya şöyle bakıyoruz. Aramızda su ürünü mühendisi arkadaşlarımız var kesinlikle yanlış anlamasınlar, onlar başımızın tacıdır. Bu sektörü buralara getiren onlardır. Bunun altını özellikle çiziyorum. Ancak bizim bakanlığımızın çıkarmış olduğu mevzuatta kapasiteye göre su ürünleri mühendisi çalıştırmak zorundayım ve bende şuanda 96 tane su ürünleri mühendisi çeşitli işletmelerde sorumlu mühendis pozisyonunda bakanlığa bildirilmiş. Ben maalesef kuluçkahanede çalışan personeli sorumlu mühendis olarak gösteriyorum. Benim sıkıntımı çözecek kadar su ürünleri mühendisini işe almakta, bulmakta da zorlanıyorum. Bakanlığın bu sorunu çözmesi lazım defalarca biz bunu dile getirdik. Ama su ürünleri mühendisini çalıştırmayalım demiyorum. Bizim sektörümüz su ürünleri mühendisine, çevre mühendislerine, doktorlara vs. istihdam imkânı sağlamak mecburiyetinde olmamalı. Benim için sorun yok ben mutlaka doktor buldurmak zorundayım aksi takdirde iş kaybına uğrarım. Ama çevre mühendisi? Bende çevre mühendisi de var. Kendi ekibimden aşağı yukarı 15 kişide yeterlilik sınavına girip te sertifika aldı. Buna rağmen kendi sorunumu çözemiyorum. Çünkü işletme sayısına göre en az 3 tane birim oluşturmak zorundayız. Her birimde bir tane su ürünleri mühendisi olmak zorunda. Ben size son derece katılıyorum. Çevre danışmanı firmaya ayda 7-8 bin lira para ödüyorum. Benim için ne yapıyor? Hiç birşey, sıfır.

Hüseyin Salihoğlu: Akıl veriyorsun başkanım.

Kamuran Patrona: Hüseyin Bey tabii bu çok önemli konu ama merkez birliği olarak biz bu işin üzerindeyiz. Merkez Birliği olarak Çevre Bakanlığına yazılar yazdık onlarla görüşüldü. Bir sınıflamada yaptık. Diğer tarımsal işletmelerde olduğu gibi kanatlılarda, küçükbaşta bunlar yapılmış bir tek su ürünlerinde yapılmamış. Aslında sıcakta baktılar, haklısınız dediler, bunu bir değerlendirelim dediler. Ama şuna kadar maalesef değerlendirmediler. Belki Merkez Birliği olarak bunun üzerine biraz daha gidip en kısa zamanda çözmemiz gerekiyor ama gündemde olan ve takip edilen konulardan bir tanesi de bu.

Hüseyin Salihoğlu : Geçen sene ki çalıştayda da aynı şeyler söylenmişti.

Kamuran Patrona: Ama işte ondan sonra gelişmeler oldu. Bu az önce bahsettiğim yazışmalar, görüşmeler o çalıştaydan sonra yapıldı. Üst düzey görüşmelerde yapıldı, sıcak bakıldı. Önerdiğiniz sınıflama da aslında kabul edildi ama bakanlıkların organizasyonlarından dolayı biliyorsunuz Çevre Bakanlığında dağıldı o yüzden şuan aksadı ama gündemimizde ciddi ciddi takip ediyoruz.

Hüseyin Salihoğlu: O toplantıdan sonra bir arkadaşımız, ne oldu ne bitti söyleyin de bende askıya alacağım dedi. Çünkü bizi çok aşırı sıkıştırdılar. Anlaşma yapmayanlara da ceza vereceğiz diye sıkıştırıyorlar. Önce bizden mi başladılar bilmiyorum ama bizler anlaşma yapma zorunda kaldık. Yapmayanlara da zorluyorlar. 30 bin liralık cezayı da tehdit yapıyor çevre mühendisliği. Bir konuyu daha arz etmek istiyorum. Ben mesela Artvin Borçka Barajı'na müracaat ettim. Normal prosedüre göre 1000 tonun altı ÇED'e tabii değildir. Burada şuanda 3 işletmemiz faaliyetlerine devam ediyor. Üretimde herhangi bir sıkıntı yok. Biz proje aşamasını bitirdik tam ÇED gerekli değildir raporunu hazırlayacaktık ki, orada olan çevre mühendisleri bir karar almışlar, ÇED gereklidir. İster 10 ton olsun ister 1000 ton olsun fark eden bir şey yoktur. Biz bu kadar uğraşıyoruz, hala Vali Bey ile görüşmemiz var. Çevre mühendisleri arkadaşlarına bu biraz keyfi geliyor.

Köksal Erciyas: Bey efendinin dediği olayın dilekçeleri zaten bize geldi. Yanılmıyorsam bundan birkaç ay önce şikâyet dilekçesi geldi. Artvin'de ki baraj gölüne yapılan uygulamalarla ilgili. Tabi biz bunları araştırıyoruz acaba neden ÇED kararı alındıyla ilgili araştırmalarımız devam ediyor. Arkadaşımızın bir tanesinin sunmuş olduğu tahlil sonucunda tarım değerleri biraz yüksek çıkmış. Buna istinaden bakanlıktan görüş istemişler. Bakanlık bir komisyon oluşturulmasını istemiş ancak onlar komisyon oluşturacak bir ekip bir araya getiremedik demişler. Bunun üzerine ÇED kararı alınıyor.

Katılımcı 3: Aynı sorun zaten baraj gölünde de var. Şimdi yoğun bir şekilde yapıldığı zaman o baraj gölünü besleyen akarsularda da olduğu için zamanla bu su analizlerinde parametreler yüksek çıkıyor. İl Müdürlükleri izin vermeden proje tanıtım dosyalarında analiz raporlarını önceden istiyor. O proje tanıtım dosyalarında sunulan analiz raporlarında belli parametreler genelde yüksek çıkıyor. Böyle olunca da ÇED gereklidir raporu alınmak zorunda kalınıyor.

İhsan Bozan: Teşekkür ederim. Şimdi bir 15 dakika aramız var arkadaşlar.

Kamuran Patrona: Yeni üretim alanları yaratalım diyoruz. Mevcut baraj göllerimiz de, balıkçılığa açılan baraj göllerimiz de doldu. Yeni baraj göllerinin devreye girebilmesi için sanıyorum kendi mevzuatları gereği su tutma olduktan bir yıl sonra etütler yapılıyor ve o etütlerin sonucunda uygun görüldüğü takdirde balıkçılık faaliyetleri yetiştiriciliği izin veriliyor değil mi? Bence o süre 1 yıl bekletilmesi olmaz mı yani su tutma kabiliyeti sağlanmışsa bir yıl beklemeden de o baraj göllerinden yararlanma balıkçılığa, yetiştiriciliğe açılma anlamında faydalanamaz mıyız? İlla o bir yıl olan süreyi beklemek gerekir mi bu öne alınamaz mı?

İhsan Bey:DSİ'den kimse var mı? Buyurun Zafer Bey.

Zafer Öztekin:Baraj göllerinde rezervuarların su tutması hemen anında olmuyor. Bunlar akışa bağlı olarak 6 ay, 1 sene gibi belli sürelerde oluyor. Su tutma işleminin başlamış olması bizim için barajın işletilmesi anlamına gelmiyor. Onun belli bir sürede dolması ve sirkülasyon yapması gerekiyor ki, orada ki biyolojik yapının iyi iniş, çıkış yapması arasındaki ilişkiyi görmemiz gerekiyor. Baraja ne kadar su ne kadar süreyle geliyor? Bugün kafes balıkçılığının yapılmasının yegâne sebebi, barajlarımızı kısa sürede dolup boşalmasıdır. Eğer barajlar bu kadar kısa sürede dolup boşalmasa kafes yetiştiriciliğinin hiç birisi yapılamaz. Hepsini elimizde patlar hiçbirisi yapılamaz. Barajlar kendi anlamında avantajlı durumda. Bizde bu anlamda kesinlikle üreticilerin yanındayız. Ben bu iş başladığından beri 1993'den beri bu işin başındayım. O ilk kafes çalışmalarını da ben yaptım. Bu anlamda DSİ'nin hiçbir anlamda üreticinin önünde engel olması gibi bir şey yok. Böyle bir düşünce varsa bunu değiştirmek lazım. Şimdi zaten çevreyi korumak zorundayız, suyu korumak zorundayız dolayısıyla bu yapının tüm akademisyenler tarafından analiz edilmeden açılması olmaz. Dolayısıyla suyun boşaltılması, giriş çıkış yapılması, ortamın kendini korumasını bekliyoruz. Daha sonra burada çalışmalar yapıp üretime açılmadan önceki yapısının bir fotoğrafını çekmek istiyoruz. Su hangi yapıda? Suyun kimyasal ve biyolojik özelliklerini görmemiz gerekiyor ki, 5-10 sene sonra burada bir her hangi bir sorun oluştuğu zaman mukayese yapabilelim. O yüzden sizin bu hemen açılın önerisi teknik olarak mümkün görünmüyor. Bu ileri de üreticiyi koruyacak bir olay. Bu yüzden hemen su tuttu, hemen bize açın gibi önerilere biz sıcak bakmıyoruz.

İhsan Bozan:Peki, bu süre bir yıl değil de altı ay olamaz mı?

Zafer Öztekin:Olabilir ama barajlar dediğim gibi mevsimler dönüşmeden oluşuyor. Baraj suyu katmanlaşmalı olur. Yaz katmanlaşması, kış katmanlaşması olur. Bu bir doğal süreçtir. Siz bunu yok sayamazsınız. Dolayısıyla beklememiz gerekir.

İhsan Bozan:Bir yıllık döngüyü beklememiz gerekiyor yani. Anladım çok teşekkür ederim. Peki. Başka konularla ilgili söz almak isteyen var mı?

Kamuran Patrona:Başkanım birde şunu soralım isterseniz, sabahleyin Merkez Birliği Başkanımız gündeme getirdi. Kiralamalarda ki beş yıl meselesi. Bununla ilgili DSİ'nin bir

çalışması var mı? Ne düşünüyorlar? Yine 5 yıl olarak mı devam edecek yoksa daha uzun vadeli kiralamalara müsaade edecek misiniz?

Zafer Öztekin:Öncelikle bir konuyu açıklamam lazım. Biz DSI'de 14 başkanlık altında faaliyet gösteriyoruz. Genel Müdürlüğümüzde 2200 kişi çalışıyor. Bu suyun tahsis edilmesi başka bir dairenin sorumluluğunda. Elimizde mevcut bir yapı var, diyelim ki 5 metre küp suyumuz var, bunu ne yapacaksınız bir takım hizmet sektörlerine ayırmanız lazım. Hepsinin bir planlaması olması gerekiyor. Şimdi bakıyorsunuz elinizdeki suyun büyük bir kısmı kaçak bu su illegal yollardan alınmış. Dolayısıyla bütçe yaparken suyu dağıtırken su çok kısıtlı oluyor. Malum içme suyuyla ilgili talepte her geçen gün artıyor. Bunların planlamasını yapacak olan şahıs da mecbur elindeki suyun hepsini legal hale getirmesi gerekiyor. Su konusunda ciddi sıkıntılar var. Bir tek oraya özgü 5 yıl kısıtlaması mecburen getiriliyor. Neden? Sıkıntı suyun azlığından kaynaklanıyor. Ve legal olarak dağıtılmadığından kaynaklanıyor.

Kamuran Patrona:Aydın ili dışındakilerde de öyle. Denizli, Muğla'da da var. Gaziantep'te 5 yıl sadece bir iki il de değil epey yaygın bir ilde bu 5 yıl Zafer Bey.

Zafer Öztekin:Olabilir, bilemiyorum. Biz avcılık yetiştiriciliği ile ilgileniyoruz dolayısıyla bu bizim uzmanlık alanımız değil. Bunlar tamamen o yörede ki arz talep durumuna göre belirleniyor.

Kamuran Patrona:Yeraltı suları için de geçerli bu biliyorsunuz. Toprak havuzlarda kullanılan sular için de geçerli.

İhsan Bozan:Siz yine de bu konuyu kaydınıza alıp ilgili Daire Başkanlığına aktarabilirseniz çok memnun oluruz. Biz bunu raporumuzda yazacağız. En azından yapılabileceklerin yapılmasını temenni edebiliriz.

İsmail Özer: Bilgi olsun diye söylüyorum, DSI'nin yazdığı yazı sadece il için geçerlidir. Aydın, Denizli ve Muğla illeri için geçerli bir yazıdır. Ancak daha sonra ki dönemlerde diğer illerde de önce Gaziantep'te yıl diye uygulama yapıldı. Şimdi Bodrum'u duydum ama DSI'nin yazdığı yazı da sadece il için geçerlidir diyor.

İhsan Bozan:Diğerleri muhtemelen DSI'nin değil İl Özel İdare'nin uygulaması olabilir. Başka söz almak isteyen var mı?

İsmail Özer: Önümüzde ki dönemde muhtemel olması gereken bir problem olarak görüyorum ben bunu. Biliyorsunuz Türk Ticaret Kanunu değiştirildi. Zannediyorum Temmuzdan itibaren de uygulamaya konulacak bir kanun olacak. Bu kanuna göre hali hazırda ki limitet şirketler ve anonim şirketlerin yürütmesinde bir takım zorunluluklar bekleniyor. Dolayısıyla Maliye Bakanlığı bu şirketlerin şahıs şirketlerine dönmesi için bir kolaylık sağlayacağını söylüyor. Bugün ifade edildi. Türkiye civarında da yaklaşık 1900 civarında proje var. Çupira, levrek ve alabalık. Bunların sahiplik ve şirketlik oranlarına bakarsanız bence Türkiye'de 1000'nin üzerinde bu işi yapan şirket görünüyor gibi geliyor bana çok iyi incelemedim ama tahmini rakam olarak söylüyorum. Bu şirketlerin bir miktarı yani azımsanmayacak bir miktarı şahıs şirketine dönmek isteyecektir. Bakanlığımız bu konuda nasıl bir hazırlık yapmalı ya da ne yapmalı diye düşünüyorum. Çünkü bu Temmuz ayında uygulamaya girecek bir kanun olarak karşımıza çıkıyor. Maliye Bakanlığı bu konuyla ilgili ciddi hazırlık içerisinde. Buna bir ön hazırlık yapmak gerekiyor. Bunu tartışmamız gerekir diye düşünüyorum.

İhsan Bozan:Bunu da kayda alıyoruz. Teknik olarak mutlaka yetiştiricilik belgelerinin, kiralamaların hepsinin değişmesi gerekebilir. Ancak şirket bir başka şirkete dönüşüyorsa biliyorsunuz ekstra bir işlem yapılmasının gereği yok. Yalnızca yeni ticaret sicil evraklarının içine konulması yeterli olacaktır. Ama yetiştiricilik belgesinin değiştirilmesi şart. Şimdi arkadaşlar bir aramız var aradan sonra tekrar devam edeceğiz.

Değerli arkadaşlar, sabah Daire Başkanımızın bir anonsu vardı onu atlamışız. Tarım Bakanlığındaki arkadaşlarımız akşam 5'te toplantıya gidecekler. Tarım Bakanlığı'nın da bu

çalıştaya ne kadar büyük bir önem verdiğini görüyoruz. Dolayısıyla kendilerine teşekkürlerimizi sunuyoruz. Aradan önce kaldığımız yerden devam ediyoruz. Konuyla ilgili olarak veya başka konularda söz almak isteyen arkadaşlarımız varsa buyursunlar.

İsmail Özer: Geçen seneki çalıştayda da gündeme getirmiştik. Maalesef bir gelişme olmadığından dolayı yine aynı konuyu dile getirmek istiyorum. Hepinizin bildiği gibi Aydın'da denizde işletme kalmadı. 2008 yılından itibaren kapanma işlemleri başladı ve şuanda faaliyette işletme yok. Ancak o tarihten bu yana 16 işletmenin taşınma işlemleri gerçekleşmedi. Birçok kurum ve kuruluşlarla birlik olarak görüşmemize rağmen olumlu bir sonuç alamadık. Bugüne kadar herhangi bir gelişme olmadı. Ancak sanıyorum birkaç işletme ÇED raporu aldılar. Bunun dışında diğer işletmeler henüz taşınmadı. Ben yinelemek istiyorum, Aydın'da ki bu sorun önümüzde ki çalıştaya kadar mutlaka çözülmesi gerekir. İnşallah çözülür diye umut ediyorum.

Tayfun Yüksel:Denizde üretim yapan herkesin en büyük şikâyeti özellikle manipülasyon aşısı ve boylama yapacağı zaman korunma alanlarının bulunmaması. Birkaç tane noktanın aşısı ve boylama alanı olarak ilan edilip buralarda manipülasyon işlemlerinin yapılmasını talep ediyoruz.

İhsan Bozan:Köksal Bey siz ne diyorsunuz bu konuda?

Köksal Erciyas: Zaten bu konuda epey bir başvuru var. Bu konuda çalışma yapıyoruz. Çevre ve İl Müdürlüğü'nün bir mevzuatı var. Bu alanlarda üreticilik faaliyetleri yapılacak şekilde. Orada bir değişiklik yapılması gerekiyor. Biz genel müdürlük olarak bunların bir chat prosedürü uygulamasına gerek olmadığını buna gerek olmadığı taraftarıyız. Ancak dediğim gibi Çevre ve İl Müdürlüğü mevzuatında bu yapılmıyor. O mevzuatta bir değişiklik yapılabilirse en azından mevzuatta bu alanlar kapsamın dışındadır denilirse çok basit bir şekilde bu sorun çözülür.

İhsan Bozan:Biz Muğla'da bu alanları koordinat olarak tek tek belirledik. Tarım Bakanlığı yetkilileri ile görüşmüştük. Bu konu aslında Çevre Bakanlığı'nı ilgilendiren bir konu değil. Biz bunu geçici olması sebebiyle biz çözeriz demişlerdi. Ancak yine bir şekilde Çevre Bakanlığı'na bu konu gitti. Çevre Bakanlığı' da tebliği gerekçe göstererek olumlu bir yanıt vermedi. Bizim şuanda Muğla yöresinde bu işleri yapan işletmelerin ki, İzmir'de de muhtemelen aynı çalışma yapılmıştır. Hangi koordinatlarda hangi süreyle kaç kafeste işlem yapacakları belli. Benim önerim şu olabilir, malum bu Aydın ile ilgili konular Bakanlıklar arası bir koordine ile görüşülecek, acaba o toplantıda Tarım Bakanlığı, Çevre Bakanlığı ve Turizm Bakanlığı bu konuyu da gündeme getirip konuşsa olur mu? Bizim sıkıntımız şu, ben her toplantıda dile getiriyorum, bu tür sıkıntılara maruz kaldığımız zaman ilgili birim örneğin Sahil Güvenlik, biz sizi idare ediyoruz, geçen toplantıda bu gündeme geldiğinde Sahil Güvenlikten arkadaşlarda vardı. İzmir'de idare ediyoruz, Muğla'da da idare edilebilir gibi bir şey söylendi. Biz sektör olarak şunu istiyoruz bizi kimse idare etmesin. Çünkü biz bu ülke için çalışıyoruz, üretiyoruz, mücadele ediyoruz. Yasal çerçeve neyse bizi o yasal çerçevenin içerisine koysunlar. Sahil Güvenlik Komutanıyla bu konular yüzünden muhatap kalmak zorunda kalmayalım. Biz tabi sonuç raporuna yazacağız, Sayın Genel Müdürümüze de izah edeceğiz sizde o toplantıda bir şekilde bu konuların konuşulmasını sağlayabilirseniz Çevre Bakanlığı olarak çok memnun oluruz.

Köksal Erciyas:Ben amirlerime tabi ki iletirim bu konuyu. Su ürünleri yetiştiricileri sizin dediğiniz bu mevzuat kapsamında yaptıkları tüm işleri tekrar yapma anlamında Bakanlık olarak bizleri mutlu etmiştir.

İhsan Bozan:Bu konu zaten fiili olarak yapılıyor. Ve biz şuan idare ediliyoruz. Zaten fiili olarak ta yapılmaması mümkün değil. Biz tutup ta 2 gram balığı götürüp denizin ortasında günde 7-8 defa yemleyemeyiz. Mutlaka kıyıda balık 30 grama gelinceye kadar balığa bakıyoruz, enjeksiyonunu falan yapıyoruz. Zaten yaptığımız bir şeyi resmileştirmek bizim talebimiz.

Kamuran Patrona:Çevre Bakanlığı Çevre Yönetim Genel Müdürlüğü ile biz görüştüğümüzde aslında Çevre Yönetim Genel Müdürlüğü sıcak baktı. Balık çiftliklerinin kurulmasına izin veren tebliğde bir değişiklik yapabiliriz dediler. Ancak bununla ilgili olarak Bakanlık öncelikle bana ön besisi nedir? Boylama nedir? Bunların tariflerini getirsin. Bununla ilgili teknik kriterleri getirsin dediler. Belki bunları yazılı olarak Tarım Bakanlığı'na yazmadılar ama bize ifade etti. Yani bu tanımları bize getirdiği takdirde bunun teknik kriterlerini koyduğu zaman işin planlama çalışması mı olur, zamanlama mı olur ya da yer boyutunda mı olur biz bunlara ilişkin değişiklikleri yapmaya hazırız dedi. Yani Tarım Bakanlığında o anlamda bir çalışma ve girişim bekliyorlar. Bunu da Tarım Bakanlığı'nın bilgisine sunmak istedim.

Katılımcı 5:Kiralamalar ile ilgili bir katkıda bulunmak istiyorum. Malum tarım kiralamaları İl Özel tahsis ediyor. İl Özel daha önceki kiralama sözleşmelerinden dolayı bizlerden aldıkları teminat mektuplarını geri vermiyor. Bu bazı illerde böyle ama her ilde değil. Teminat mektuplarını iade etmeyen iller var. Bununla ilgili yani İl Özel İdarelerine bir uygulama olacak mı? Bununla ilgili bir yazı yazılması gerekiyor.

İhsan Bozan:Çıkan tebliğde var bildiğim kadarıyla, yani tebliğde aranmaz şeklinde bir ibare yer alıyor. Tamam, teşekkür ediyorum biz bunu da yazalım.

Hüseyin Akbaş:Kiralamalarla ilgili olarak, eski kira sözleşmesinin feshi olduktan sonra teminatı geri vermeme gibi bir şey söz konusu olamaz. İdari bir boşluk yok. Vermiyorsa mutlaka bir keyfiyet vardır. Aynı sorun İzmir'de de var. Tabi bu davalık bir olay. Mahkemeye intikal etmesi gereken bir konu. Yeni sözleşmeler yapıldıktan sonra eski sözleşme zaten bugünkü durumunu yitirmiş durumdadır. Bu teminatı geri vermek zaten zorunda. İl Özel İdarelerin böyle bir uygulaması mümkün değil.

İhsan Bozan:Belki Bakanlık, İl Özel İdarelere bir yazı yazabilir. Falanca yönetmeliğe göre artık teminatların alınmaması gereklidir gibi bir yazı yazılabilir. Başka var mı söz almak isteyen. Yoksa ben müsaadenizle birkaç konuya değineceğim. Toplantımızın da sonuna yaklaşıyoruz vaktimiz kısıtlı. Şükrü Bey siz el kaldırdınız sanırım siz buyurun sizden sonra ben konuşayım.

Şükrü Toklu:Konuyla ilgili yaşadığım sıkıntılı bir dönem var. Tarım İl Müdürlüğünden yeni sözleşmeleri yaptık. Eski teminatlarımızı da almak üzere Özel İdareye başvurduğumuzda bizden Sosyal Güvenlik Kurumundan borcu yoktur yazısı istediler. Şimdi tabi şirket olunca farklı, şahıs olunca farklı oluyor. Bundan dolayı bir arkadaşımızın sorununu çözemedik. Nedir sorunu? Şahıs sanki okul ihalesi almış, okul ihalesini bitirmiş, teslim etmiş, hiçbir şeyi kalmamış bir müteahhittin pozisyonunda görüyorlar çiftlikleri. Bakıyorsunuz yeni bir tebliğ getirmişler ama bu bizi ilgilendirmiyor ki, bizim sadece kira muhatabımız değişti. Bu seferde yazıları bu şekilde alamayacaklarını söylediler. Bu konuda Yaşar Bey'in de çok katkısı ve emeği oldu. Aslında Yaşar Bey'in yazdığı yazı kanun maddelerini hatırlatan bir yazıydı. Olması gereken de buydu zaten. Bu iş nasıl olacak çözemedik. Baktık ki iş biraz da bilgisizliğe dayanıyor. Ne istiyorsunuz? Nasıl bir yazı istiyorsunuz? Dedik. Arkadaşımızda bu olayı çok uzatmadı ve biz bir yazı yazalım dedik. Bu seferde borcu yoktur kâğıdı istediler. Borcu yoktur kâğıdını da aslında biz yeni teminata yatırmışız, eski teminatı vermesi gerekiyor. Yani herhangi bir yere konulmasına gerek yok ama bir müddet ilgisiz kaldılar. Ancak son günlerde sanırım kendi aralarında aldıkları bir kararla ya da davalık bir durum olmasın diye bu seferde borcu yoktur kâğıdını sizden istemeyeceğiz demeye başladılar. Bu yaklaşık bir yıldır süren bir durum. Şuan halen bir arkadaşımız iş yerini kapattığı halde yani iş yerini bir başkasına devretti onun teminatını alamadık. Böyle bir sıkıntı yaşıyoruz.

Kamuran Patrona:İl Özel İdareleri'nin gelirleri azalınca başkanım bu tür yan yollara sapıp yol arıyorlar, hazmedemiyorlar hala gelirleri çok düştü çünkü.

İhsan Bozan:O tür sıkıntılar başka yerlerde de var. Tabi bunlar uygulamadan kaynaklanan sorunlar. Onu herhalde İl Özel İdareleri ayrı ayrı o bölgede ki birlikler olarak görüşmek

gerecek sanıyorum. Tarım Bakanlığındaki arkadaşların hepsi gittiler. Onların toplantısı başlamak üzere biz de toplantımızı yavaş yavaş sonlandıracağız. Artık son görüşleri alalım. Benimde birkaç ilavelerim olacak. Daha doğrusu başka bir konuyu gündeme getirip bu konu üzerinde toplantıyı bitirmeden önce görüşleri almak istiyorum. Bizim Muğla bölgesinde Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu bir sinyalizasyon çalışması var. Bildiğim kadarıyla böyle bir çalışma İzmir bölgesinde yapılmadı. Burada acaba Denizcilik Müsteşarlığından kimse var mı? Sanırım yok biz bunu yine de notlarımıza alalım. İzmir bölgesindeki arkadaşlar belki konuyu duymamış olabilirler. Gemi yolunun net olarak belirlenmesi için her işletmede çakar veya sinyalizasyon olması yerine bölgeyi komple inceleyip, gemi yollarını belirleyecek bir ışıklandırma ve şamandıra sistemi yapılması gerektiğini söylediler. Tabi bizim proje aşamasında denizcilikten okey alırken ilgili işaretlemenin yapılması halinde görüş verdiği için bir nevi bunu yapmak zorundayız noktasına kadar geldi. Söylenen olayın maliyeti yaklaşık olarak bir buçuk milyon civarında. Bu konuda özellikle deniz yetiştiriciliği arkadaşlar İzmir Bölgesi de dâhil müşterek hareket etmek zorundayız. Bunu yapacak mıyız yoksa yapmayacak mıyız? Yapmayacaksak sonuçları nelerdir bunları belirlememiz lazım. Aslında şöyle bir şey daha var. Bildiğiniz gibi gemi rüsumları zaten fener rüsumu olarak alınıyor ve bu Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'ne gelir olarak kaydediliyor. Dolayısıyla mesela İstanbul Boğazında bu sinyalizasyon sitemini Kıyı Emniyeti yaptırırken Güllük 'tekini biz neden yaptırıyoruz? Bu da enteresan bir durum. Bu konuda çalıştay raporuna girmesini istediğim için hatırlatmak ve açıklamak istedim. Bunun dışındaki konular genelde Tarım Bakanlığını ilgilendiriyor.

Arkadaşlar söz almak isteyen yoksa toplantıyı sonlandırıyorum. Hepinize katılımınızdan dolayı teşekkür ediyorum.

Konuşmacı 1: Üretim projeksiyonlarını hiç konuşmadık İhsan Bey. Bir kısmı diyordu ya artık yeter alabalık da yeter üretime yeter, onu bir tartışmaya açın isterseniz. Çünkü biliyorsunuz konularımızdan bir tanesi de buydu. Ondan sonra, başkada yok. Bende bu arada bir iki cümleyi yavaş yavaş hazırlayayım. Şu imar planına bir bakayım. Yapı ruhsat işleri var ama bu da köylerle ilgili imar kanunu.

İhsan Bozan: Onların söylediği şey, köy yerleşik alanı, köyün bittiği yerden itibaren 500 metrelik bir alandan bahsediyor. O alanda yapılmışsa ve köylünün mesken ihtiyacını gidermek için, bununla alakası yok.

Konuşmacı 1: Doğru bununla ilgisi yok ama şunu demek istiyorlar, eğer köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturuyorsa yapacakları tarımsal amaçlı binalarda yapı ruhsatı alınmaz diyor burada. Ama köyde oturma zorunluluğu var. O meskene sahip olacaksın. Bu onunla ilgili.

İhsan Bozan: Köy sınırları içerisinde diye bir ibare vardır mutlaka.

Konuşmacı 1: Köy ve mezraların yerleşik alanlarında ve civarında sadece köy nüfusuna kayıtlı ve köyde sürekli oturanlar tarafından yapılacak konut tarım ve hayvancılık amaçlı yapılar ile vs. bunlar yapı kullanma iznine tabi değildir diyor.

İhsan Bozan: Konu başlığı imara yönelik. Tarım Bakanlığı kendi mevzuatında bir değişiklik yaparsa imar mevzuatını alakadar etmez.

Konuşmacı 1: O zaman son çıkan kanunda geçici madde konulur.

İhsan Bozan: İmar kanununun şu maddesi şu şekilde uygulanır demesi gerekir.

Konuşmacı 1: Dolayısıyla köyde oturuyorsa yapsınlar. Maden ocaklarındakine onu yazalım. İmar planı bulunmayan alanlarda yapılan ve yapılacak olan su ürünleri tesisi ile bu faaliyetlere bağlı geçici tesisler için imar planı yapılmaz. Bu alana yapılacak imar planında gösterilir.

Kamuran Patrona: Evet, bunu yazabiliriz. Ben ana başlıkları not almıştım onları gözden geçireyim de ona göre maddeler halinde öğren oturalım da yazalım biz.

Şuna ne demişler, yapı kullanma izni konusu Türkiye genelini ilgilendiren imar kanununa göre izin almak mümkün değil. Maden ve taş ocakları bu sorunu çözdüler. Bakanlığa bir dilekçe verildi.

Peki, bu birisi, diğeri, birliklere denetleme, sorumluluk, yaptırım olanağı verilmesi, merkez birliğin birlik olan yerlerde her türlü yazışmayı birlikler üzerinden yapması.Bu aslında örgütlenmenin konusu ama yer kiralamalarda her türlü yetkinin Tarım Bakanlığınca yapılması bunu orman alanları içinde söylediler.

Ziraat Odası ile olan sorunlar daha detaylı ele alınmalı. Karacaören Barajındaki çiftliklere 2015 yılına kadar süre verildi. Yeni açılacak üretim barajların tonajları ayarlanıp burada ki üreticilere hak tanınmalıdır.

Evet, bu Şükrü Bey'in önerisi. Şunları bir toplayayım. Burada ne diyor? Türk Ticaret Kanunu şahıslara dönecek, Tarım Bakanlığı belgelendirmelerde şimdilik bir çalışma yapsın.Bunu da yazalım.

-Şu da bakanlığın yazdığı yazı. Ne diyor? Tesislerin yapı ruhsatı ve yapı kullanma iznine tabi olmadan yapılması imar kanunu hükümlerine ve amacına uygun bulunmamaktadır. Bununla birlikte bakanlığımızca ruhsata tabi tarım ve hayvancılık amaçlı yapılara ait etüt ve projelere İl Özel İdarelerince veya bakanlığımızın taşra teşkilatınca hazırlanabileceği ve yapılara ait fenni mesuliyet hizmetlerinin İl Özel İdaresine veya bakanlığımızın taşra teşkilatının mimar ve mühendislerinin üstlenebileceğine ilişkin imar kanununun 28. Maddesinde düzenleme yapılmıştır. Alabalık üretiminde kontrolsüz büyüme var diyor. Ön izin verilmeden önce bakanlık, o yatırımın yapılabilişliğinin firma veya şahız bazında etüdünü yapsın ondan sonra ön izin versin diyor.

Bunu alacağım bu önemli. Geçen sene de bu konuşuldu ama bunu yapmamıştık.

-Bu menşei olayı, aslında bu diğer grubun ama yine de yazarız. Yapı denetimi yazacağız. Birlik olarak yetkimiz var. Bu imar planı, kiralama yetkileri de devam etsin. Peki, bu toprak havuzlar için de yapı denetim isteniyor mu İhsan Bey?

İhsan Bozan:-Aslında toprak havuzlar için istenmiyor ama onların orada müştemilat vs. birtakım olduğu için isteniyor. Aslında kanun şunu söylüyor.

-Tarımsal alanlarda % 5, 250 metre kareyi geçmemek kaydıyla tarımsal nitelikli depo vs. yapılabilir diyor. Bunu kafana göre yapamazsın yine bana geleceksin, imar planı yapmadan Tarım İl Müdürlüğü'ne soracağım bu tarımsal yapıdır , ona göre tarımsal yapı mahiyetinde ruhsat vereceğim diyor. Burada imar planı yapmana gerek yok. Zaten yapılacak bütün yapıların ruhsatı olmak zorunda.

İhsan Bozan: Günaydın değerli katılımcılar. Dün genel olarak her halde konuların çoğu görüşüldü. Ancak sonradan aklınıza gelen bazı konular varsa onları da bugün gündeme getirelim. Zaten rapor hazırlanacağı için mümkün olduğu kadar saat 11'e kadar bitirme arzusundayız. Geçtiğimiz sene ki çalıştayın konularından bir tanesi üretim projeksiyonlarıydı. Önümüzdeki dönemlerde neler yapılmalı? Arkadaşlarımızın bir kısmı özellikle alabalık sektöründe çok hızlı büyüdüğünü bunun ileride sorunlar yaratacağını dile getirmişlerdi. Bu konuyu bu toplantıda hiç açmadık. Arzu ederseniz bu konuda fikri olan arkadaşlarımızın fikirlerini de dinleyelim. Söz almak isteyen varsa buyursun. Sanırım kimse yok. Herkes aynı artış temposuna mutabık sanırım herhangi bir ses çıkmadığına göre. Bakanlığın söyleyeceği bir şeyler var mı? Hüseyin Bey?

Hüseyin Kaplan: Tabi hiç kimsenin söyleyecek bir şeyi olmaması bakanlık açısından sevindirici. Demek ki görevimizi tam olarak yapıyoruz.

1.GRUP SONUÇ SUNUSU

ÜRETİM ALANLARI

- Denizlerde ve iç sularda su ürünleri yetiştiriciliği yapılacak alanların belirlenerek, 1/100000'lik çevre düzeni planlarına işlenmesi ve bu alanların Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından ilan edilmesi,

- Mevzi imar planı ve yapı ruhsatı ile ilgili konulardaki sorunu çözmek üzere, madencilik sektöründeki mevzuatın uygulanmasına benzer bir yasal düzenlemenin 1380 sayılı su ürünleri kanununa özel bir madde konularak ve imar kanununda değişikliğe gidilerek, Özel İdare veya Belediyeler nezdinde çözülmesi,
- Yeni üretim alanlarının açılması, mevcut üretim alanlarındaki kapasitenin artırılması, özellikle Aydın ve Mersin İllerinde belirlenen yetiştiricilik alanlarında balık çiftliklerinin kurulmasına izin verilmesi, Antalya ili için yeni üretim alanlarının planlanması,
- Baraj göllerinin su tutmasını müteakip, limnolojik etüdlerin kısa zamanda tamamlanarak balık yetiştiriciliğine açılması,
- Mümkün olduğu takdirde barajlarda uygulanan emniyet şeridi mesafe kriterlerinin yeniden gözden geçirilmesi,
- İl Özel İdarelerine ödenen kira bedellerinin bir kısmının, su ürünleri yetiştiriciliği yapılan alanlarda yol, elektrik, iskele veya diğer alt yapılar gibi hizmetlerle sektöre geri dönüşünün sağlanması,
- Bakanlık tarafından ön izin verilen ve yasal süreleri dolduğu halde hiçbir işlem yapmayan, proje onaylatmayan, hala faal olmayan işletmelerin yasal süreler dikkate alınarak iptal edilmesi ve bu alanların üretim yapmak isteyen bir başka yatırımcılara tahsis edilmesi,
- Kiralama yapıldıktan sonra vasfı değiştirilerek içme suyu rezervuarı haline getirilen baraj göllerinde kurulu balık çiftliklerinin kazanılmış haklarının korunması, kira sözleşmelerinin uzatılması ve söz konusu mağduriyetlerinin giderilmesi,

İŞLETMELERİN KURULMASI ve KİRALAMALAR

- Yetiştiricilik için başvuru yapan firmaların bu işi yapıp yapamayacağına dair gerekli etütlerin ve araştırmaların yapılarak, Bakanlık izin ve kapasitelerinin buna uygun olarak verilmesi,
- Alabalık üretiminde yavru balık üretimindeki sıkıntıyı gidermek maksadıyla mevcut su kaynaklarının kullanımında kuluçkahane projelerine öncelik verilmesi,
- İç sularda taşıma kapasitelerinin ve su kriterlerinin belirlenerek buna göre kurulacak balık üretim tesislerinin tekrar planlanması,
- 6111 sayılı kanununun geçici maddesiyle Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına verilen geçici su kiralama yetkisinin kalıcı hale getirilmesi,
- İl Özel İdareleri tarafından gerçekleştirilen farklı uygulamaların standart hale getirilmesi,
- Bazı içsu kaynaklarında 3-5 yıl gibi kısa olan kiralama sürelerinin asgari 15 yıl olarak uygulanmasının sağlanması,
- Orman alanlarındaki yer ve su kiralama yetkisinin Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına verilmesi, buna uygun yasal düzenlemenin yapılmasının sağlanması,
- Orman alanlarındaki kira bedellerinin yasalarla makul düzeylere çekilmesi, ,
- Eski kiralama kapsamında İl Özel İdarelerine verilen teminat mektuplarının geri iadesini için Bakanlıkça girişimde bulunulması,
- Yetiştiricilik belgelerinin düzenlenmesinde proje ve üretim kapasitelerinin ayrı ayrı belirtilmesinden kaynaklanan sorunun giderilmesi,
- Projelerin bölünebilirlik devir edilmesi hususunun Bakanlıkça değerlendirilmesi,

ÇEVRESEL ETKİLEŞİM

- 30 tona kadar kapasitesi olan işletmelerde çevre görevlisi bulundurma veya çevre danışmanlığı hizmeti alma zorunluluğunun kaldırılması, yönetmeliklerde bu yönde bir değişiklik yapılması,
- Bazı illerde bin tonun altında “ÇED gereklidir” uygulamasının Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından düzeltilmesi,
- Denizlerde ön besi, adaptasyon, aşı ,boylama ve hasat amaçlı yer tahsisi için gerekli teknik ve yasal çalışmaların Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

tarafından ortak yapılması, bu çalışma sonuçlanıncaya kadar üreticilerin mağdur edilmemesi için gerekli tedbirlerin alınması, belirtilen faaliyetleri düzenleyen ve izin veren bir Genelgenin acilen yayınlanması,

-Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulamaya konulan “Hassas Alan Tebliği” nin hassas alan dışında kalan yerlerde uygulanmaması, tebliğdeki kıyıda uzak açık deniz alanlarında faaliyet gösteren balık çiftliklerinde aranan parametre ve kriterlerin yetiştiricilik yapılan bölgeler ve ülkemiz şartları dikkate alınarak Avrupa Birliği, özellikle Yunanistan seviyelerine çekilmesi,

-Su kirliliği kontrol yönetmeliğinde deşarj kriterleri ile ilgili değişikliklerin yapılması,

-Su kirliliği denetim çalışmasında alınan numunelerde ve analizlerde yaşanan sıkıntıların giderilmesi,

-Üretim alanları yakınlarında diğer kirlenici unsurlardan kaynaklanan balık çiftlikleri ve sucul ortamı olumsuz etkileyen kirliliğin önlenmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerekli denetimlerin etkin bir şekilde yapılması,

-Çevre dostu üretim tekniklerinin yaygınlaştırılması, üreticilerin gerekli duyarlılığı göstermesinin sağlanması, çevre ve kalite yöntemlerinin uygulanması konusunda sorumluluk bilincinin geliştirilmesi,

-TÜBİTAK tarafından yapılan, özellikle balık çiftliklerinin deniz ortamına etkilerinin araştırılması konusundaki çalışmaların, pozitif kamuoyu oluşturmak anlamında sektörece kullanılması, bu çalışmaların devamının sağlanması,

-Balık çiftliklerinin çevreyi kirlenmediği konusunda özellikle kullanılan teknolojiler ve uygulamalar konusunda kamuoyu ve medya bilgilendirme çalışmalarının yapılması,

-Kıyı Emniyeti Genel Müdürlüğü'nün Muğla bölgesinde yaptığı ışıklandırma ve sinyalizasyon çalışmasını diğer illerde de yapması, finansmanını da adı geçen Genel Müdürlüğün üstlenmesi,

-İç sularda uygulanacak balık çiftlikleri kirlilik izleme tebliğinin de biran önce çıkarılması,

-Yeni türlerin üretilmesinin artırılması, genetik seleksiyon ve ıslah çalışmalarının hızlandırılması, alternatif yem hammaddelerinin yaratılması hususlarında Ar-Ge çalışmalarına ağırlık verilmesi, bu anlamda kamu desteğinin sağlanması, organik su ürünleri yetiştiriciliğinin yaygınlaştırılması,

-1 Temmuz 2012 itibarı ile yürürlüğe girecek yeni Türk Ticaret Kanunu ile şirketlerin yapı değişikliği ve bölünme uygulamalarının Bakanlıkça dikkate alınarak yetiştiricilik belgesi düzenlenmesi ve uygulamalar için ve şimdiden bir takım önlemler geliştirmesi,

-“Su Ürünleri Organize Sanayi Bölgeleri” kurulabilmesi için “Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri Yönetmeliği” ne su ürünleri sektörünün eklenmesi,

II.GRUP “GİRDİLER ve ALT YAPILAR”

Başkan: Levent KAYI

Başkan Yardımcısı : Tufan EROLDOĞAN

Raportör: Cafer GÜNDÜZ

Levent Kayı: Öncelikle sizlere kendimden bahsedeyim. Şuanda Skretting Firmasının Genel Müdürlüğünü yapıyorum. Bu sektörde 11 seneyi doldurdum. Daha önce başka sektörlerde çalıştım. Esasen işletme formasyonuna sahibim. Daha önce çipura ve levrek yetiştiriciliği yapan orta ve büyük ölçekli bir firmanın yöneticiliğini yaptım. Şimdi yem sektöründeyim.

Muğla Kültür Balıkçıları Derneğinde Yönetim Kurulunda görev yapıyorum. Yurtdışı platformlarda ve bir takım toplantılarda Türkiye'yi temsilen bulundum. Yabancı sektörlerle çalışmam sebebiyle dünyadaki balık sektörünün durumunu artılarıyla ve eksileriyle bilen ve vakıf olan bir kişiyim. Şimdi arkadaşlarımda kendilerini tanıtacaklar.

Tufan Eroldoğan: Herkese hoş geldiniz diyorum. Ben. Boğaziçi Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesinde öğretim görevlisiyim. Yaklaşık 13 yıldan beridir bu sektörde çalışmalarda bulunuyorum ve son 6 senedir de alternatif bitkisel yağ kaynakları üzerine çalışıyorum. Yayınlarımız bu alanda mevcut.

Cafer Gündüz: Su Ürünleri Mühendisiyim. 10 yıldır bu sektörde çalışıyorum. Hep üretim ayağında çalıştım. Şuan Çakır Balıkçılık 'ta Üretim ve Destek Bölümünde Pazarlama ve Üretim Müdürü olarak çalışmaktayım.

Levent Kayı: Bizim grubumuzun konu başlıkları; yem, teknoloji, besleme, lojistik merkezler, iskele kiralama, tarım sigortası, ağ, diğer araç gereç ve ekipmanlar ile personel ve bunların teminin de karşılaşılan sorunlar bu alanda ki beklentiler olarak belirlendi. Oldukça geniş bir kapsam olduğunu düşünüyorum. Belki bunların hepsi değil ama bazıları hakkında günlerce konuşabiliriz. Dolayısıyla belli bir düzen içinde bize tanınan süre çerçevesinde bu başlıkları inceleyerek sonuç raporumuzu oluşturacağız.

Tabi bu bir çalışma grubu. Sadece burada ki kişiler ya da masanın diğer tarafında oturan kişiler konuşmayacak, herkes konuşacak ve görüşlerini belirtecek. Geniş anlamda katılım çok önemli. Herkesin fikrini cesurca beyan etmesi, tartışmaya açması, herkesin tartışmaya aktif olarak katılması benim beklentim. Aynı zamanda bu hazırlayacağımız raporda kapsam ve kalitesini belirleyecektir. O yüzden lütfen herkes aktif olarak katılım gösterebilir.

Burada görüyorum ki, değişik platformlardan katılımcılar var. Üniversitelerden, sektörden, iş yeri sahipleri ve yöneticiler bulunmakta. Çok geniş ve değişik bir mozaik var. Herkesin bakış açısı çok önemli. Burada benim altını çizmek istediği şey, Su Ürünleri Yetiştiricilik Sektörü ile ilgili genel manada sorun olarak gördüğümüz eğer gelişmesini istediğimiz veya yeni bir fikir olarak üreteceğimiz konular varsa bunların gündeme getirilmesidir. Yani, bireysel sorunlardan daha çok genel olarak sektörle ilgili sorunları gündeme getirirsek ve raporumuza eklersek bizde çalışma metodumuzu belirlemiş oluruz.

O zaman başlıkları sırasıyla ele almaya başlayalım ve yem konusuyla başlangıç yapalım. Yem ile ilgili görüşlerini belirtmek isteyen var mı? Buyurun,

Eyüp Çakmak: Aslında bahsettiğimiz konuyla ilgili değil de başka bir konuda önerim olacak. Geçen sene de aynı toplantıyı yaptık. O toplantıda alınan bazı kararlar vardı. Orda da hazırlanan bir rapor yayınlandı. İzin verirseniz o raporu değerlendirelim.

Levent Kayı: Tabi ki çok güzel olur ama o rapor bende yok sizde varsa olur. O zaman şöyle yapıyoruz, şuradan başlıyoruz. Lojistik alanlar ve iskeleler.

DHLA tarafından hazırlatılan 2030 yılı balıkçılık kıyı yapıları ve master planında değinilen kültür balıkçılığı lojistik merkez önerilerinin dikkate alınması.

Bu konuda sanırım bir gelişme yok. Burada bakanlıktan kimse var mı? Bu konuyla ilgili bir bilgim yok bilgisi olan varsa konuşabilir. Buyurun.

Konuşmacı: DHLA'nın bu master planı onaylandı. Bu master planının içinde lojistik yapılar ile ilgili bölümlerde yer aldı. Yetiştiricilik işletmelerinin ihtiyaçları orada çok ayrıntılı bir şekilde anlatıldı. Bölge olarak ta verildi. Cümle cümle hatırlamıyorum ama ana fikir buydu. 7-8 sayfalık bir rapordur zaten.

Levent Kayı: Peki bunu izleyen adımın ne olması gerekiyor? Master Planında yer aldı. Bu master Planının da yer aldığına göre bundan sonra ne yapmamız gerekiyor? Herhalde yarın gidip bir lojistik merkez açamıyoruz. Bir takım prosedürler var. Bu konuda bilgisi olan arkadaşımız var mı?

Konuşmacı: Lojistik alanlar ile ilgili son 3 senedir bazı üreticiler biliyorsunuz çok yoğun toplantılar yaptı. Bu toplantılarda istekler dile getirildi. Bizde bu toplantıları Su Ürünleri

Genel Müdürlüğü olarak yaptık. Ama Genel Müdürüm de öğleden önce durumu arz etti. Belli bir noktaya gelince burada konu DHLA'nın yetkisine geçti. Çünkü bu kıyı yapıları ile ilgili kararı verecek olan kurum DHLA'dır. Ancak DHLA bugün Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın altında mı ya da hangi yapılanmanın altındalar bilemiyorum. Ama bakanlık her şekilde üretici birlikleri ile birlikte özellikle karaya çıkış noktalarıyla ilgili raporları tüm kurumlara gönderdi. Ama öğleden önce dediğim gibi Genel Müdürümüzün de söylediği gibi, sadece şuan diğer kurumlarla olan ilişkileri bakanlık sağlayacak ama yetkili olarak DHLA vardır.

Levent Kayı: Şöyle bir şey var. Tabi bu benim kendi görüşüm. Bürokratik yapı içerisinde balıkçılığın pek çok farklı bakanlıkla veya kamu kuruluşuyla ilişkileri var. Doğrudan ilişkiler veya çapraz ilişkiler var. Ancak benim şahsen beklentim, tabi ki bürokrasi belli bir sistem ile çalışması gerekiyor. Fakat biz bakanlığımızın biraz belki de tüccar gibi aktif davranmasını bekliyoruz. Belki bu beklentimiz biraz yanlış ama sanırım bundan dolayı beklediğimizi bulamıyoruz. Çünkü biz sonuçta iş adamıyız, tüccarız. Hep hızlı, dinamik ve direk sonuca giden şeyler yapmak şeklinde hareket ediyoruz. Kamusal alanda işler böyle yürümüyor. Bakanlığımızın bu anlamda sahip çıkmasını istiyoruz. Elbette ki, bakanlığımız irade ve mantık olarak bize sahip çıkıyor. Bunu hem yapılanlardan biliyoruz hem de görüşmelerimizden biliyoruz ama biz biraz daha sanki tüccarca diğer bakanlıklarla kora kor, tuttuğunu koparan bir davranış bekliyoruz belki. Bu mümkün müdür sizce?

Konuşmacı: Bende balıkçılık teknolojileri mühendisiyim. Burada ki birçok arkadaşımız gibi su ürünleri yetiştiriciliği sektöründeyiz. Memur olmam hiçbir şeyi değiştirmez. Eğri oturup doğru konuşalım. Bakanlığın yapılanmasında ya da işleyişinde maalesef özel sektörün hiçbir katkısı olmadı. İğneyi kendime batırıyorum, çuvaldızı da özel sektöre söylüyorum. Ya da özel sektörün katkısı olamadı.

Levent Kayı: Mesela ne gibi bir katkı bekliyordunuz?

Konuşmacı: Biliyorsunuz Bakanlık kanun hükmünde ki kararname ile kuruldu. Mecliste olsaydı sektör belki biraz daha baskı yapıp, bazı yetkileri bakanlığın veya Su Ürünleri Müdürlüğü'nün yetkisine alabilirdi. Özellikle bu lojistik alanlarla ilgili en ciddi sorun İzmir ve Muğla'daki yerler. Burayı biz daha kapsamlı bir alan gibi yani Su Ürünleri Yetiştiriciliği Organize Sanayi gibi düşünmüştük. Ancak konunun aciliyetine binaen, kıyıya çıkış noktalarının olmadığı, İzmir'de de o dönemde birçok iskelenin kaymakamlık tarafından yıkıldığı dönemlerde acil ne yapılabilir diye düşündük. Bununla ilgili üretici birliklerle birlikte İzmir İl Müdürlüklerimiz çalışma yaptılar. Ve limitlerimizi zorlayarak öyle bir yetkimiz olmamasına rağmen biz o raporları -Kıyı Uygulama Yönetmeliği var DLA'nın yetkisinde onların uyguladığı bir yönetmelik- o yönetmelikte görüş verecek olan bütün kurumlara yetkimizi aşarak raporları gönderdik. Durumu anlattık. En sonda dedik ki, bu bağlamda kıyı noktalarının değerlendirilmesi şeklinde yazdık. Ama bunun ötesine geçemedik maalesef. Yetkimiz orada öylece kaldı.

Levent Kayı: Taner Bey İzmir'deki durum nasıl? Siz bir şeyler söyleyebilir misiniz?

Taner Ciğer: Bu kıyı alanları, lojistik merkezler ve iskeleler bitmeyen senfoni gibi. Deniz kültür balıkçılığı Türkiye'de 1985'de başladı. Tabi iç sular çok daha önce başladı. 1985'te ilk yatırım yapıldı. Bende bu yapılan ilk yatırımla birlikte bu sektörün içerisinde oldum. Bu sektörde ki en eski yöneticilerden biriyim. Dolayısıyla bitmeyen senfoninin bütün süreçlerini yaşadım. Yaşadığım bu süreçte de hiçbir çözüme ulaşamadığımı gördüm. Kültür balıkçılığı gerçekten 1985'ten beri çok hızlı büyüdü ve çok hızlı gelişti. Avrupa'nın 2. Büyük üretimi haline geldi. Hatta 2011 senesinde ki yavru girişleriyle 2012 sonuçları alındığında Yunanistan'ı yakalayıp hatta geçtiğimiz görülecek. Yani bir sonra ki Çalıştay'da çipura ve levrek sektöründe Avrupa'nın en büyüğünün alabalıkta olduğu gibi Türkiye'nin olduğunu göreceğiz. Mevzuatlar hazırlanırken, bu büyümeler planlanırken üretim süreçlerinin önü açılırken maalesef bu üretime destek olacak üniteler ve lojistik alanlar gibi alt yapı ihtiyaçları paralel olarak mevzuatın içerisine girdirilemedi. Çok mücadeleler yapıldı. Bir sürü sivil

toplum örgütü, dernekler, daha sonra kurulan birlikler ve yine daha sonra kurulan Su Ürünleri Federasyonu (sonradan lağv oldu) dönemi içerisinde bütün bu sivil toplum örgütleri sadece Tarım Bakanlığı ile değil gerekli tüm bakanlıklarla çok istişarelerde bulundu. Çok toplantılar yapıldı. Çok talepler yapıldı. Siyasiler üzerinde lobi grupları oluştu. Maalesef 1985'ten 2012'ye kadar 27 sene bir arpa boyu yol alınamamıştır. İzmir'de birlik içinde son yönetim kurulu toplantısında kendi aramızda yaptığımız istişarelerde bir nebze kıyı kenar çizgilerinin çizilmesi, o hazırlığın yapılması ve bu planlamalar içinde iskelelerin de düzene alınması konusu konuşuldu ve umutlandım. Umutlandım ama bugün Sayın Genel Müdürümüzün konuşmasında ki son bir bilgilendirme notu, biraz evvel de sayın arkadaşımızın söylediği konu DLH'NİN Tarım Bakanlığı'nın değil de konunun sahibi DLH muhalefeti ile ilgili bakanlık olduğu gündeme gelince açıkçası umutlarımı yitirdim. Yani kültür balıkçılığının olmazsa olmaz konumunda ki lojistik alanlar ile iskelelerin bitmeyen senfonisinin devam edeceği konusunda bende bir his uyandı. Yani biz burada yüzlerce çalıştay yapalım her çalıştayda bu konuyu konuşacağız gibi geliyor.

Levent Kayı: Öneriniz var mı?

Taner Ciğer: Yani, önerim var, arzu ettiğim şey var. Tarım Bakanlığı'nın görev kapsamı içerisine alınabilmesi. Tarım Bakanlığı içerden, sivil toplum örgütleri dışardan bu işi zorlamalıdır. Bu tekrar Tarım Bakanlığı'na dönmedikten sonra bu işin ucunun açık kalacağı ve neticeye varmayacağı konusunda ciddi endişelerim var. Kültür balıkçılığının, kıyı lojistik alanlara ve iskelelere şiddetle ihtiyacı var. Daha önceleri kültür balıkçılığı kapalı koylarda yapılıyordu. Yani kıyıya yakın bölgelerde yapılıyordu. Daha sonra yasa marifetiyle kıyı ötesi balıkçılığa geçildi ve offshore denilen ve daha sonra 8 tane bakanlık ve mercinin ortaklaşa planladığı alanların içerisine çekildi. Yani 0,6 deniz mili en yakın karaya 1,1 km minimum mesafeye çekildi. Bu arada kapasitelerde inanılmaz şekilde arttı. Hem bu çiftliklerin ihtiyacı olan yem transferleri hem de balık hasatları ve hasatların kıyıya getirilmesi çok problem oluşturmaya başladı. Geçmişte de problemdi ama miktarlar arttıkça, işletmeler büyüdükçe, kapasiteler yükseldikçe bu problem geometrik şekilde büyüyerek artmaya devam etti. Derme çatma iskelelerde, kaçak iskelelerde, başkasından rica ile kiralanan iskelelerde bu sektör işini görmeye çalışmakta. Bazen idare izin verme yerine bu tür mevzuatın gereğini yerine getirme yerine, görmedim duymadım, konuşmam politikası uyguluyor. Kültür balıkçıları şuan yemlerine depolama alanı olarak, ağıllarına depolama alanı olarak, kafes malzemelerini depolama alanları olarak maalesef kıyılarda kendilerine ait olmayan yerlerde gayri yasal şekilde hayatlarını idame ettirme durumunda kalıyorlar. Bunun rahatsızlığı hem o işletmelerin üzerinde hem de bu tür durumlara şahit olan denetleyici bakanlık görevlisinin üzerinde de farklı bir baskı oluşturuyor. Bunun mevzuatın çözülmesi lazım. DHL'ye kaldığı sürece çözüleceğine inanmıyorum. İnşallah ben yanılıyorumdur. Bu konunun şiddetle ve ivedilikle tekrar Tarım Bakanlığı'nın mevzuatına ve Su Ürünlerinin mevzuatına geçirilmesi lazım. Aksi takdirde konuşmamın başında bahsettiğim bitmeyen senfoni devam edecektir.

Levent Kayı: Başka önerisi olan var mı?

Gökhan Çakır: Özsu Balık Üretim 'de İşletme ve Üretim Müdürü olarak görev yapıyorum. Ben bu karadaki alanlar (İzmir'deki durumu Taner Bey çok güzel izah etti) ile ilgili problemleri aslında kara alanları ve elimizdeki, projeler diye ayırmamız gerektiğini düşünüyorum. Bunların her ikisini tek bir proje için denizde bir alan kiraladığımız zaman bunun karada ki desteği de olmalı zaten. Bu hale getiremediğimiz sürece biz ayrı ayrı birçok sorunla uğraşırız. Bunun için bakanlığın bir çalışma yapması gerekiyorsa bakanlık bunu üstlenmelidir. Özel sektör olarak bizim üzerimize düşen vazifeler varsa ki; zaten yapmak istiyoruz. Bu konuda en mustarip firmalardan biri de biziz. Birkaç tane mahkememiz var. Sırf çiftliğimize gidebilmek için, iskele kurduğumuz için mahkemelik olduk. Dolayısıyla burada ki sorunu beraber halledebilirsek, yeni kiralama süreçlerinde veya yeni projelerde kara alanlarıyla beraber düşünersek bence çok daha iyi bir çözüm olur.

Levent Kayı: Ama şunda zaten kurulu bir kapasite var. Bunlar ile ilgili neler yapacağımız önemli. Bunu biz bir öneri olarak, yeni açılacak bölgelerde ki kara bağlantısının göz önünde bulundurulması olarak not alalım. Fakat bu mevcuda çare değil. Mevcuda çare olarak başka önerisi olan var mı?

Konuşmacı 2: Lojistik alan derken sadece deniz olarak düşünmüyorum. İç sularda da bunu yapacak olan arkadaşlarımızın mutlaka lojistiğe ihtiyacı var. Baraj göllerine incelemeye gittiklerinde önce elektrik direklerine bakan arkadaşlarımız var burada. Lojistik alan tanımı yaparken bütün balık çiftliklerini birlikte değerlendirmek gerekir diye düşünüyorum.

Erkan Biçer: Merhaba arkadaşlar ben Antalya Tarım İl Müdürlüğünde su ürünleri mühendisiyim. Bende 7 yıl özel sektörde çalıştım. Daha sonra su ürünlerinde denetim kısmına geçtim. Bizim bölgemiz, Antalya bölgesi bildiğiniz gibi turizm bölgesi. Bir balıkçı barınağı sorunumuz var. Arkadaşlarımız da belki biliyordur. Balıkçı barınakları balık çiftliklerinin alt yapısını oluşturan önemli yapılardan bir tanesidir. Balıkçı barınakları yönetmeliği çerçevesinde inşaat edilip kiralanan ve işletilen bir yapıdır. Antalya Bölgesinde durum şudur. Balıkçı barınakları mevcut balıkçı teknelerinin durumuna göre planlanıyor ve projelendiriliyor. Daha sonra Turizm Bakanlığı ya da diğer farklı kurumlar tarafından yat turizmne yönetecek şekilde bakanlık tarafından alınıyor. Balıkçı barınakları sadece kıyı balıkçılığı ya da açık denizlerde balıkçılık yapan teknelere hizmet veren yerler değildir. Çiftliklerde yardımcı gemilere hizmet verecek yapılardır. Bunları da göz önüne almakta yarar vardır. Antalya bölgesi turizm bölgesi olduğu için şuan bu toplantının yapıldığı otel beş yıldızlı bir otel. Deniz kıyısından çıktığınızda sağınızda ve solunuzda denize bağlantısı olan birçok iskele göreceksiniz. Bodrum bölgesinde kafes işletmeciliği nasıl yapılıyor bilmiyorum ama arkadaşlara soruyorum. Bu bahsettiğim deniz kenarında ki iskeleler sizin işlerinizi görebilecek kapasitede mi?

Levent Kayı: Bu otelin iskelelerini soruyorsanız evet iş görebilir bunlar zaten kaya gibi iskeleler.

Erkan Biçer: Şu otellerin önünde ki iskeleler ahşap iskeleler ve yapılırken bu şekilde izin alınıyor. Tarım Bakanlığı olarak bize görüş soruyorlar, biz bunlara kurum görüşü veriyoruz. İnanır mısınız öyle projelerle geliyorlar ki koca bir gemi yanaşacakmış gibi iskele projeleri var ve Turizm sektörü olduğu için buna izin veriliyor. Ama bir balıkçı firması bundan daha küçük bir yapıyı kıyıya yapmaya çalışsa izin verilmiyor. Bunun adil olduğunu düşünmüyorum. 1990 lı yıllarda orman içerisinde betonarme barakalarda barınma yaparken, yem deposu yaparken, örneğin yat koyda gezerken mavi deniz, yeşil orman, eşsiz bir manzara ve koyun bir köşesinde derme çatma bir yapı, bir tarafta yem deposu diğer tarafta içme ve banyo suyu bir arada olan bir yapı vs. olan bir sistem var. Bu durum diğer sektörlerin de gözüne battı. Su ürünleri sektörü olarak bu insanların gözünde şimdiye kadar öcü gibi gözüktük. Ben hep şunu savunuyorum, az önce Genel Müdürlükten bir arkadaşımızda su ürünleri organize sanayi bölgeleri gibi su ürünlerinin işleyeceği bölgelerin yapılmasını söyledi. Bu fikre katılıyorum. Bir işletme denizde olsun, karada olsun asgari olarak taşınması gereken özellikleri, iskelesi, yem deposu ve diğer özellikleri mevzuatla maddeler halinde belirtilmeli bunlar hazırlandıktan sonra gerekli kurumlarla iletişime geçip gerekli izinler alınması gerekiyor. Şuan denetime gittiğimde herhangi bir kafes işletmesine, alabalık tesisine ya da denizde ki o tesislere sadece A4 formatında bir kâğıt başka hiçbir şey yok. Bir yerde su ürünleri alanı potansiyeli tespit edildiğinde Tarım Bakanlığı olarak bu yerlere izin başka kurumlardan alınmalı, alt yapılar oluşturulmalı ve o bölgeler ihale usulü ile yatırımcılara ve firmalara verilmeli.

Konuşmacı: Ben söz almak istiyorum. O elektrik direklerine de bakan benim. Neden hemen ilk olarak elektrik direklerine bakıyoruz? Herkes barajlarda yer kapma çabasında olduğu için herkes suya bakıyor ama bir tesisin işlemesi için gereken ilk ihtiyaç elektrik. Personeli barındırmanız, ekipmanı çalıştırabilmeniz, gece güvenliği sağlayabilmeniz açısından elektrik

problemi var. Elektrik tabii özele geçtiğinden beri şöyle bir sıkıntı yaşıyoruz. Bir arazi kiralamamız veya satın almanız gerekiyor. Fakat Devlet Su İşleri barajları yaparken kendine bir kapı açtırıyor ve özellikle HES lerin olduğu yerlerde o bütün bölgeyi HES'i işleten firma yapıyor. Ve size en ufak bir yer kalmıyor. Çok büyük çabalar, uğraşlar sonucunda bir elektrik direğini trafoyu koyabileceğiniz bir kara parçası buluyorsunuz, oraya elektrik getirmeye çalışıyorsunuz. Bu süreç Devlet Su İşleri gibi yaklaşık 7 birimden izin alarak ortalama 7-8 ay sürüyor. En büyük sorun zaten Tarım Bakanlığında daha öncede gidip geldiğimde bunu anlatıyorum, yani hiçbir şekilde karada konuşlanacak düzgün bir yer kuramıyorsunuz. DSİ'nin tarım alanlarına korumaya takılıyoruz, prefabrik yapı dahi yapamıyoruz. Derme çatma konteynerlerinde ekip yaşam mücadelesi veriyor. Bugün 1000 ton olan bir alabalık tesisinde 4 tane mühendis çalıştırmak isterseniz hiçbir mühendisi de gidip o konteynerlerde barındıramıyorsunuz. Zaten sektör kafadan burada bir hata yapıyor. Artı şöyle bir problem var. Bu HES projelerinde barajları yapan firmalar su üzerinde hak iddia ediyorlar. Adamın güvenliği var sizi hiçbir şekilde su yüzeyine çıkarmıyor. Karaya da ulaşamıyoruz. Yani helikopterle gidip gelmemiz gerekiyor gibi bir izlenim çıkıyor ortaya.

Levent Kayı: Peki Onların gerçekten böyle bir yasal hakları var mı? Boşlukta kalmış bir alan mı yoksa kiralamışlar mı?

Konuşmacı: Yani şöyle, çiftlikçi isen "yer benim Tarım Bakanlığında iznim var, yaparım benim yerim" diyor. Kiralama Tarım Bakanlığı'nın. Ama karaya varamadığınız için, karadan suyun üzerine varamadığınız için alanı komple HES'ciye vermişler. Erzincan'da 65 dönüm bir araziyi komple DSİ istimlak etmiş, hiçbir şekilde suya ulaşamıyorsunuz. Rica minnet bir dönümlük bir yer bulduk, kiraladık şimdi elektrik getirmeye çalışıyoruz başarabilirsek suyu da bir şekilde bulacağız yani sondajla falan bir şekilde çıkarılabilir. Ama elektrik en büyük problem. Aynı sorunu Kayseri' de de yaşadıklarını biliyorum.

Levent Kayı: Ben şunu sormak istiyorum. Normal prosedüre göre projenizi veriyorsunuz, izinlerinizi alıyorsunuz ve kiralıyorsunuz. Bu kiralamayı yaptığınız halde oraya gidemiyor musunuz?

Konuşmacı: Baraj yetkilisi geldiğinde biz burayı yap-işlet olarak yaptık diyor. Onlarında istekleri oluyor. Sonuçta burayı ben yaptım burası benim diyor. Tarım Bakanlığı burayı balıkçılığa açıyor ama bu yap-işlet modelini yapan anlaşmayı DSİ ile bu firma yapıyor. O arada Tarım Bakanlığı olmadığı için bu barajla ilgili gerekli kriterleri yerine getirdikten sonra etütler tamamlanıyor, Tarım Bakanlığı da balıkçılık için izin veriyor. Tarım Bakanlığı sonradan geldiği için ilk başta yapılan bir yanlışın düzeltilme ihtimali zaten yok. Bu arazinin kiralanmasında da aynı sıkıntı yaşanıyor.

Konuşmacı 2: DSİ'den görüş geliyor mu?

Konuşmacı: DSİ size bir yer ayırmıyor ki. Yani şöyle. Kayseri'de yaklaşık 10-12 tane firma yan yana. Karada kimin gücü yeterse bir yer kir alıyor, diğerleri bakıyor. Derme çatma barakalar ile hayat devam ediyor. Tarım Bakanlığında bir yazı geliyor mecburen konteynerlerde kalkıyor. Yani böyle karışık bir düzen ve anlamsız bir çalışma oluyor.

Konuşmacı 3: Özel HES'ler ile ilgili mevzuya bir nokta ekleyelim. Enerji Bakanlığı ile bu HES'i yapan firma arasında ki sözleşmede ne yazıyor, ne yapılıyor bu önemli. Bazı şartnamelerde veya sözleşmelerde suyun sadece elektrik için kullanılma hakkı verilmiş oluyor. Bazı sözleşmeler biraz daha farklı oluyor. Yani oradaki mevzu sadece DSİ ile değil Enerji Bakanlığı ile de ilgili.

Levent Kayı: Peki, o konuda Enerji Bakanlığı nezdinde bir girişim yapılacak mı? Veya bir girişimin yararı olur mu?

Konuşmacı 3: Öyle bir şey belki önerilebilir. Özel HES'lerin su ürünleri yetiştiriciliğine veya HES yapılmadan önce belki bakanlığında bir şekilde görüş alışverişi olabilir. Burada sanırım hemen hemen herkesle aynı yaştayız. Şunu belirtmek istiyorum. Deniz balıklarında yanlış hatırlamıyorsam Avrupa Birliği Projesi için başvuru yapanların mutlaka kuluçhane kurma

şartı vardı. Çünkü o dönemlerde yavru ile ilgili problemler vardı. Yani şunu demek istiyorum şuna gitmeyelim. Altyapısı olmayan veya altyapısı hazır olmayan yerlerde balık çiftliği kurulamaz diye bir cümleye gitmeyelim. Çünkü şuan sadece deniz için söylemiyorum, iç sularda da 1800-1900'e yakın işletmemiz var bizim. Bu işletmelerin kaç tanesinin yolu, suyu, elektriği ve altyapısı tam.

Levent Kayı: Kendi imkânlarıyla yaptıran çok insan var.

Konuşmacı 3: O yüzden ideal olanı elbette ki, bütün altyapılarının hazırlanıp da bizim üreticimizin orada üretim yapması. Ama bu yapılmadı diye de bu teşebbüslere izin vermeyeceğiz diye bir şey yok özellikle bunun altını çizmek istedim.

Levent Kayı: Hepimiz biliyoruz ki, su ürünleri sektöründe olan durum istimin arkadan gelmesi. Yani bu sektör alabalık veya deniz tarafı çok fark etmez bir takım girişimcilerin çabalarıyla hayat bulmuştur. Hep o girişimcilerin çaba ve gayretleriyle zaten buraya gelmiştir. Taner benden çok daha eski o daha iyi biliyordur. Bende sektörün eskileriyle olan görüşmelerimden aldığım izlenim bu. Çünkü bu sektör kamu tarafından seçilmemiş, kamu tarafından yönlendirilmemiş. Devlet biz şu sektöre girelim, şöyle bir mevzuat hazırlayalım dememiş. Girişimciler, böyle bir sektör var demişler, o zaman ki ilişkilerini kullanarak bir takım düzenlemeler çıkartmışlar. Fakat tabi ki bizim yaptığımız iş birçok kamu dairesini ilgilendirdiği için ve her tarafta ister istemez işimiz olduğu için bütün bu düzenlemeler layığı ile yapılamamış. Yapılması da mümkün değil. Ben sadece 11 senedir bu işteyim. 11 sene önce bile bu işin önemi bilinmiyordu. Bizim Sahil Güvenlikle, limanla olan ilişkilerimizde balıkçılar kaide bile alınmıyordu. Biz gide gide, kendimizi anlata anlata, problemler yaşayarak bu insanlar bunları öğrendiler. Ve mevzuat hep arkadan geldi. Dolayısıyla baştan bunun olması biraz zordu. Kaldı ki düşünün yani bu ülkede konutlar bile yapılırken bir altyapı çalışması yapılmıyor. Elektriği, suyu, kanalizasyonu yok. İnşaatlar yapılıyor, kanalizasyonlar sonradan geçiyor. Bizim sektörde birçok alanda bu durumda. Bu yaşadıklarımız da bunun sonucu. Karaya çıkış noktası olmayan bir sektör düşünün. Muğla'da ki durumu ben çok yakından biliyorum. Bizde orada kaçak bir iskelede yıkık dökük idare ediyoruz. Şimdi Güllük Belediyesi'nin ön ayak olmasıyla bir çözüm ihtimali belirdi. İnşallah orada ki sorun çözülecek ve orası lojistik bir merkez olacak şekilde yerleşime sahip olacak. Benzerinin diğer yerlerde de olması lazım. Gerek İzmir'de ki kalabalık üretici grubunun sağlam ve ortak bir karaya çıkış noktası en az bir olması lazım. Ancak benim anladığım bu işin Tarım Bakanlığı'nın çabalarıyla olamayacağı. Yani burada yukardan daha büyük bir irade gerektiğini düşünüyorum. Birisinin yukardan bütün bu kamu kuruluşlarına bu işi halledin demesi gerekiyor ki bu iş hallolsun. Bilmiyorum yanlış mı düşünüyorum. Çünkü Tarım Bakanlığı sonuçta yer değirmenlerine karşı savaşır durumda. Bir sürü kamu muhatabı var karşısında. Dediğimiz gibi Ormanıyla ayrı uğraşacak, Sahil Güvenliği ile ayrı uğraşacak vs. birçok kurum var. O yüzden yukardan bir iradenin bütün bu işlerin Su Ürünleri uhdesinde yapılması konusunda veya öncelik verilmesi konusunda bir şeyler söylemesi bir irade koyması gerekiyor. Bugün turizmle ilgili konuyu söyledi arkadaşımız. Turizm Bakanlığı'nın çok büyük yetkileri var. Turizm bürokratları muhakkak çok iyi çalışıyorlardır. Ama ellerinde de çok büyük imkânlar var. İmar durumu yapma gücü var. Çok rahat geliyor diyor ki; burası turizm alanı olacak, şuraya iskele yapacağım diyebiliyor. Tarım Bakanlığı'nın kendisiyle ilgili konularda bu yetkilere sahip olabilmesi lazım. Bu da Tarım Bakanlığı'nın tek başına yapabileceği bir şey değil. Bizim Tarım Bakanlığı dışında biraz daha üst noktaları zorlamamız gerektiğini düşünüyorum. Sivil Toplum Örgütleri olarak bunu yapmalıyız ki, o zaman Tarım Bakanlığı'nın önü açılacaktır yoksa sadece Tarım Bakanlığı ile her şeyde bunu konuşmaya devam edeceğiz.

Balıkçı barınaklarından yetiştiricilik sektörünün de yaralanabilmesi için gerekli imkânların yaratılması ile ilgili bir çalışma oldu mu?

Konuşmacı 4: Balıkçı barınakları ile ilgili Daire Başkanımız Altun Bey buraya gelecekti ancak son dakikada bir işi çıktı ve uçağa binemedi geri dönmek zorunda kaldı.

Levent Kayı: Bir gelişme var mı bu konuda?

Konuşmacı 4: Çok ayrıntılı bilemiyorum maalesef ama geleceğini bildiğimiz için biz açıkçası başkanımıza güvendik dolayısıyla fazlada hazırlık yapamadık. Özür diliyorum.

Levent Kayı: Telefonu yok mu? Telefonu var mı hayırlı bir haber varsa en azından bir gelişme varsa sonuç raporuna ekleyebiliriz. Çünkü o da önemli. Sanırım İzmir Bölgesinde çok iş görürü bu. Balıkçı barınaklarını yasal nedenlerden dolayı mı kullanamıyoruz yoksa barınaklarda konaklayanlar mı bunu istemiyorlar. Balıkçıların burası kapasitesi bize yeter, çiftlikçileri sokmayız gibi bir yaklaşımları var mı?

Konuşmacı 4: Genelde öyle evet. Kooperatifler istemiyor.

Konuşmacı 5: Balıkçı barınaklarının kiralanması konusunda Maliye balıkçı kooperatiflerinden çok yüksek rakamlar istiyor. Balıkçı kooperatifleri de bu rakamları ödeyemeyeceklerini düşündükleri için mevcut yapıların çok az bir kısmına talip oluyorlar. Geri kalan kısmını da genelde yatçılar talip oluyor.

Levent Kayı: Balıkçılar neden talip olmuyor. Haberleri mi olmuyor. Yatçılar alabiliyorsa balıkçılarda alır. Peki, başka bir konuda ilave yoksa bu konuyu geçmeyi öneriyorum.

Girdi temini ile devam ediyoruz o zaman. Bir de şunu belirtmek istiyorum. Balıkçıların kamudan bir şeyler istemesi gibi bir hava yaratılması doğru değil. Bizim kendi aramızda tartışmamız ve kendi başımıza halletmemiz gereken ve daha çok kendimize güvenmemiz gereken pek çok konu var. Balıkda yem konusu buna bir örnek. Önümdeki notlara bakıyorum, evet kamu ile ilgili bazı talepler var. O zaman okuyalım bunları.

Alternatif yem hammaddeleri konusunda Ar-Ge çalışmaları yapılması, bu tamamen özel sektörün yapabileceği bir şey. Bu konuda zaten çalışmalar var ve bu maddeler kullanılıyor. Dolayısıyla bu talebin kaynağında sürdürülebilirlik olduğunu düşünüyorum. Çünkü balık unu ve balık yağı sonuçta tamamen avcılık yolu ile elde edilen hammaddeler. Bunlar sınırlı. Dolayısıyla bunlara dayanarak bu sektörün büyümesi ve bir yerlere gitmesi mümkün değil. Bu zaten dünyada da hep tartışılan bir konu. İkinci bir konu yine Türkiye’de değil ama dünyada önem verilen balık unu ve balık yağı oranlarının azaltılması talep ediliyor. Özellikle süpermarketler ve büyük alıcılar tarafından. İşte bu da bilenler bilir, 1 Kg çiftlik balığı yetiştirmek için ne kadar av balığı kullanıldığı. Bu önemli bir oran. Çünkü siz eğer 1 Kg çiftlik balığı yetiştirmek için 2 Kg balık yok ediyorsanız doğadan bu istenen bir şey değil. Bunun da yolu balık unu ve balık yağının azaltılmasıdır. Bu konuda önemli çalışmalar var. Uygulamalar da var. Tabi bizim türlerde şuan buralara gelemedik. Ama somon balığında %10-15 arasında balık unu kullanılıyor. Balık yağı özellikle Omega 3 ihtiyacından dolayı çok kullanılıyor. Yoksa alternatif yağ özellikle bitkisel yağ kaynakları büyük oranda kullanılıyor. Üstelik bunlar kullanılırken lezzet ile ilgili ciddi problemler yaşanmıyor. Dolayısıyla bizim işlerin lokomotifi somon balığıdır. Dünyada en çok üretilen, en çok satılan değerli bir balıktır. Bizim balıkta değerli balık sınıfına giriyor. Sazan gibi, tilapia gibi balıklar değil. Bu tür balıkların beslemesinde bunlar şuan kullanılıyor. Her gün de gelişiyor. Gerek yem üretim teknolojileri, gerekse hammadde çeşitliliği. Burada buna bağlı olarak 3. Madde de *sağlık sertifikası olan ve hijyenik koşullarda elde edilen et, kemik unlarının balık yemi olarak kullanılmasına izin verilmesi* gibi bir madde konulmuş. Et, kemik unlarının şuan kullanımı yasal mı çok iyi bilmiyorum. Benim bildiğim yasak değil. Ama kullanılmıyor. Kullanılırsa ne olur? Çok şey değişeceğini sanmıyorum. Çünkü bitkisel protein kaynaklarıdır. Yurtdışında kullanılan hemoglobin vardır ama biz Türkiye’de kullanamıyoruz. Skretting’in Avrupa’daki alabalık yemleri arasında en fazla tercih edilen yem grubumuz hemoglobinli yemlerdir. Yani kandan yapılan yemlerdir. Alabalık etobur olduğu için kanla yapılan ürün çok yüksek proteine sahip ve çok değerli bir üründür. Balık beslemesinde tercih edilen bir üründür. Bizim mesela tavuk ununu değişik hammaddelerle farklı varyasyonlarla ürettiğimiz yöntemler var ama

üreticiler şuan hemoglobini tercih ediyor. Çünkü en iyi performansı ondan alıyorlar. Dolayısıyla yasak değil kullanılabilir. Avrupa'da iki konu var. Biri mevzuat diğeri süpermarketler. Mevzuat ile süpermarket her zaman aynı şekilde hareket etmiyor. Yasal mevzuat diyor ki, kullanılabilir, süpermarket diyor ki, GDO'lu ürünleri Avrupa kullanabilir. Ama etikette belirtmek şartıyla kullanılabilir. Ancak süpermarketler GDO'lu hammadde ile üretilmiş yemle beslenmiş balığı istemiyoruz diyorlar. Kanatlılar içinde aynı şey geçerli. Zaten onların kabul ettikleri genler var. Bizim bakanlıkta aynısını kabul etmiş durumda. Özellikle soya burada en önemli hammadde. Mısır falan da var ama soya en öncelikli ve değerli hammadde. Çünkü fiyat ve besin değeri açısından en ideal bileşke onda var. İzin verilen genler belli onlar ithal ediliyor, etiketine yazıyorsunuz GDO'lu soyadan üretilmiştir diye bu şekilde kullanılıyor. Ama süpermarketler istemeyebiliyor. Şuan halen daha istemiyorlar. Buna rağmen Avrupa Birliği sistemi dediğimiz sistem ciddi bir sistem değil. Türkiye'de çipura, levrek ve alabalık yetiştiriliyor ve Avrupa'ya da dünya kadar satılıyor. Peki, yemlerde biz soya kullanıyoruz, peki bu soyalar GDO'suz mu? Değil. Türkiye'de GDO'suz soya yok ki. Hiçbir zamanda olmadı. Biz bu balıkları üretiyoruz Avrupa'ya da satıyoruz. Onlar da mis gibi alıyorlar. İşin ilginç tarafı süpermarketlerde alıyor. Balık firmasında çalıştığım için biliyorum. Süpermarketlerin denetçileri geliyor. Denetleme yapıyorlar. GDO'suz yem kullanıyor musunuz? Kullanıyoruz sonra tamam diyor hepsi bu. Bunlar hep ticari olduğu için denetlemelerde ancak bu kadar oluyor. Bilim, teknik, araştırma tamamda asıl önemli olan burada ticaret. Yani insanlar neden buradalar, endüstriyi yaşatmak için, endüstri de sonuçta ticarete ve paraya dayanıyor. Yapılacak bütün denetlerin, alınacak kararların, önlemlerin vs. bu bağlamda da değerlendirilmesi lazım.

Uzakdoğu'da özellikle Vietnam'da üretilen tilapiaların üretim koşulları inanılmaz berbat. Çamurun içinde yetişen balıklar ilkel koşullarda üretiliyor, ambalajlanıyor ve Avrupa'ya satılıyor. Çok ta rağbet var çünkü fiyatı ucuz. Avrupalı alıcı bizim ülkemize geldiğinde son derece modern tesisleri görüyor, her yer tertemiz pırıl pırıl sterilize bir ortam. Hala diyor ki; GDO kullanıyor musunuz?

Biz, ekonomik yem de yapmak zorundayız. Alabalık tarafında şuan işler iyi. Fiyat rekabetiyle çok fazla karşılaşmıyor alabalıkçılar. Ama yarın bir Şili'nin rekabeti gelebilir piyasaya. Şili'de çok büyük bir üretim var. Şili damping yapabilecek bir ülke. Yüz binlerce ton balık üretiliyor. 800 bin sadece alabalık üretimi var. Çok tehlikeli bir ülke. Bizde fiyat çok önemli. Levreğin önünde ki en büyük handicap pahalı bir ürün olması. Çünkü maliyeti yüksek, yetiştirme süreci uzun. Rekabet etmek istiyorsanız mutlaka bir maliyet avantajı yükseltmemiz lazım. Bunun yollarından bir tanesi de yem. Bizim ucuz yem yapmamız lazım. Aynı zamanda bu ucuz yemin iyi bir yem olması lazım. Çünkü levreği her şeyle besleyemezsin. Tilapia her şeyi yer de, sazan her şeyi yer de alabalık ve levrek yemez. Bunların iyi beslenmesi gerekiyor. O nedenle alternatif yem hammaddelerinin hem sürdürülebilirlik yönünden bir önemi var hem de maliyet yönünden çok büyük bir önemi var. Balık unu fiyatları şuan mesela 1250 dolar civarında stabilize oldu. Fakat 2 bin dolar olduğu dönemlerde oldu. Bundan bir sene önce 2 bin dolara çıktı. 1500 dolarda seyrettiği oldu. Bunun bir daha aşağı inmesini de kimse beklemiyor artık. Dünyada durum şu; bu işin göstergesi Peru. Peru'daki ava göre herkes bakıyor ne kadar av çıktı. Herkes her şeyi biliyor. Bizim de belki bu tür çalıştaylarda herkesin her şeyi bilmesini sağlamamız lazım. Katılımcılarında dünyada ve Türkiye'de neler olup bittiğini bu tür çalıştaylar vasıtasıyla daha iyi öğrenmeye çalışması lazım. Ben mesela pozisyonum gereği benim gibi birkaç yönetici var bu sektörde. Biz birçok etkinliğe katılıyoruz, geziyoruz, görüyoruz ama Tunceli'deki adamın da bunları bilmesi gerekiyor. 50-100 tonluk üreticinin bile "bana ne" dememesi lazım. Dünya globalleştiği bunlar olacak şeyler. Herkesin bunları bilmesi lazım. Mesela en büyük sıkıntımız yemlemenin nasıl yapıldığının bilinmemesi. Bu sektörde yemlemeyi bilen çok az sayıda yetişmiş insan var. İnsanların analitik düşünceleri lazım. Personel yetiştirmeye çok

önem verilmesi lazım. Biz üniversitelerden gelen elemanlarla onların iyi yetişmiş olduğunu düşünerek iş yapıyoruz. Ama ne kadar yetişmiş bu elemanlar bilmiyorum.

Konuşmacı 5: Şöyle bir sorum olacak. Üniversitelerden sizin beklentileriniz nelerdir?

Konuşmacı 6: Özellikle yem ile ilgili yem mevzuatlarında epey bir değişiklikler oldu. 4 adet yönetmelik çıktı. Bazı değişiklikler var bunlardan size bahsedebilirim. Bu raporda da yer alıyor özellikle ithalat sırasında. Bazı yem hammaddeleri ile ilgili TSE bazında bazı sıkıntıların olduğu. Yeni yönetmelikle birlikte artık TSE standartları aranıyor.

Levent Kayı: Öyle mi yayımlandı bu karar?

Konuşmacı 6: Evet ama orada açıkça şu zikredilmiyor. TSE Standartları aranmayacaktır şeklinde bir ibare yok. Aranacağına dair bir bilgi de yok.

Levent Kayı: Yeni bir TSE Standartları ile ilgili bir çalışma var. Bize geldi görüşlerimiz soruldu.

Konuşmacı 6: Şimdi TSE Standartları oluşturulabilir. Bu sürekli yapılan bir şey zaten. Önemli olan biz Tarım Bakanlığı olarak bu standartları kullanacak mıyız kullanmayacak mıyız? Yönetmelik şunu diyor, öyle bir standart getirilemeden, ürünün kalitesini alıcı ve satıcının belirleyeceği, değerlerini kendisinin oluşturduğu bir standart. Bunu etikette yazması koşuluyla kurallara uygun olarak ithalatını gerçekleştirecektir. Burada devletin görevi nedir? Bu yemleri ve hammaddeleri denetlerken risk üzerine yoğunlaşacaktır. Etiket üzerinde ki değerleri yazanında tabii ki o kaliteyi sağlaması gerekecektir. Onun dışında bir yem katalogu yayımlandı. Bakanlığın internet sitesinde de bu katalogdan var. Bu katalogta da yemlerin özellikle etiketlerinde nelerin belirtilmesi zorunluluğu. Yani ticaret biraz daha kolaylaşacak gibi. Özellikle ithalatta o TSE'den dolayı yaşanan sıkıntıların artık yaşanmayacağını düşünüyorum. Bunun dışında biraz önce bahsettiğiniz alternatif yem hammaddeleri konusunda hem fikirim Biran önce sektöre bu alternatif hammaddelerin katılması gerekiyor. Bunları sektöre lanse ederken de iyi düşünmek lazım ya da gerçek değerleri ile bu ürünleri kanıtlamak gerekir.

Levent Kayı: Teşekkür ediyoruz. Birazdan devam edelim bir ara vereceğiz.

Levent Kayı: Kaldığımız yerden devam edelim. En son arkadaşımızın yem konusunda ki açıklamalarını dinledik. Benim şimdi o konuda kamu temsilcisi arkadaşlarımız buradayken söylemem gereken şeyler var. Biz, ithalatta kontrol belgesi alıyorduk. Kontrol Belgesi alırken belli bir tonaj için belli bir para ödüyorduk. Şimdi bu durum İzmir'de Veterinerlik Bölümü'ne devredilmiş. Onlar da güzel bir bağış listesi yayınlamışlar. Şuanda bizim anladığımız kadarıyla her bir konteyner için 135 Lira gibi bir muayene ücreti ödememiz gerekiyor. Bu da oldukça yüksek bir rakam. Biz bunun tekrar eski hale dönüştürülmesini ve hangi kamu departmanı alırsa alsın ödediğimiz paranın aynı kalmasını istiyoruz. Ya da buna karşılık özel bir hizmet veriliyorsa bu hizmetin ne olduğu ile ilgili bilginin tarafımıza açıklanmasını istiyoruz. Hiçbir şey değişmemişken durduk yere konteyner başına 135 Lira vermek gereksiz. Çünkü binlerce konteyner geliyor oldukça yüksek bir rakam ortaya çıkıyor. Sonuçta bu sektörde maliyetlerin artmasına yol açacak. Yani benim maliyetim artarsa ben bunu yeme yansıtaacağım. Ben yapınca da bütün yemciler bunu yapacaktır. Bu konunun özellikle yer almasını istiyorum. Birde şöyle bir şey var. Bizim yaptığımız ithalatlarda mevzuata göre; "her bir beç için ayrı bir numune alınıp ayrı bir analiz yapılması" şeklinde bir madde var mı? Uygulamadan bahsetmiyorum. Çünkü uygulamada öyle olmadığını biliyorum. Ama mevzuata göre her bir beçten numune alınması gerektiği konusunu bana bildirdiler.

Konuşmacı 6: Yeni mevzuata göre artık % 100 kontrol yok. Kontroller çok daha seyrekleşti. Risk esaslı denetimi ön plana çıkacağı için bu bitkisel ürünlerde yapılan yani ülkesel bazlı, firma bazlı analiz sıklıkları belirlenir.

Levent Kayı: Nedir onlar? Siz yenilikleri kısaca anlatabilir misiniz?

Konuşmacı 6: Bitkisel ürünler için mesela mısır, soya veya başka bir ürün gelirken, ürünün riskli olma durumuna göre ya da gelen ülkenin riskli olma durumuna göre analiz sıklıkları

belirleniyor. Örneğin Çin'den gelen mısırlarda ben % 10 prokol yapacağım. Yani yüz parti malda 10 parafın malın da numuneleri alınacak geri kalanı piyasaya dağılacak, piyasa kontrollerini arttıracak gibi düşünceler var. Bu bitkisel ürünlerle ilgili hayata geçti. Ama hayvansal ürünler ile ilgili bunun talimatı hazırlanmadı. Burada risk esaslı denetim ön plana çıkıyor. Avrupa Birliğinde olduğu gibi riskli ülkelerde daha fazla kontrol, riski daha az ürünlerde veya ülkelerde daha az kontrollü bir sistem işlemektedir. Diğer bir konu da, az önce bahsettiğiniz denetim ücreti, 2012 yılı için Döner Sermaye Saymanlığınca belirlenmiş bir rakamdır. Miktar fazladır. Tabii bu rakam neye göre belirlenmiş ve değer biçilmiş onu bilemiyorum.

Levent Kayı: Ama bu var olan bir ücretin artırılması değil. Biz motorlu taşıtlar vergisi veriyorduk da % 10 arttı gibi bir durum değil. Yeni bir şey ibraz edilmiş, konmuş.

Konuşmacı 6: Bu konuda sıkıntılar varsa buraya yansiyabilir. Bireysel manada da belki bu yöndeki sıkıntılar bakanlığa iletilebilir. Bunlarda değerlendirilecektir.

Levent Kayı: Yönetmelikle ilgili başka değişiklikler var mı?

Konuşmacı 6: Yönetmelikle ilgili, su ürünleri sektörü çok iyi bildiğim bir sektör değil ama yurtiçi ithalat ile ilgili şu bilgiyi verebilirim. Geçmişte kendi yemini üreten işletmeler vardı. Bu işletmelerin bakanlıktan herhangi bir izin ve ruhsat almasına gerek yoktu. Bu işletmeler (balık çiftlikleri için de geçerli) kendi yemini kendisi üretiyorsa bakanlığa kayıt ve onay işlemlerini yaptırması gerekiyor. 2012'nin sonuna kadar da bu işlemlerini yaptırması gerekiyor. Sonuçta kendi yemini üreten işletmelerde mevzuatta ki sorumluluklarını yerine getirmek zorunda. Geçmişte bakanlığın denetimine pek tabii değillerdi. Ama bundan sonra üretilmiş hayvansal ve çiftlik yemlerinde üreticiler sorumlu olacaklar. Bunun dışında ithalat, özellikle bitkisel ürünlerde kontrol belgesi kalkıyor. Elektronik ortamda kontrol belgesi almadan "Ben şu ürünleri, şu kapıdan içeri sokacağım" diyerek bakanlığa müracaat ediliyor. Bakanlık sizin o bildiriminizi değerlendiriyor, inceliyor, belgelerinizde bir eksiklik yoksa size geri dönüş yapıyor. Bakanlığın belirlediği bir günde ürün kontrol ediliyor ve uygunsuzsa ülkeye girişine izin veriliyor. Bu yeni bir uygulama. Bu uygulama ile ithalat biraz daha kolaylaştı ve hızlandı. Eskiden gümrüğe gelen ürün sonuçlar çıkana kadar bekletiliyordu. Şuanda sınırda ki kontroller azaltılıp, iç piyasada ki kontrollere biraz daha ağırlık verildi. Sonuçta iç piyasada da yapılan kontrollerde sizin getirdiğiniz üründe bir problem varsa, o ürün toplatılıp geri gönderilmesi veya imha edilmesi gibi işlemler olacak, ithalatçı kendi çapında sorumlu olacaktır. İzlenebilirlik ve kayıt biraz daha ön plana çıkıyor. Yem üreticileri olsun, çiftlikçiler olsun ürettikleri yemler ile ilgili kayıtları düzenli olarak tutmak zorundalar. Özellikle yem için, hangi hammaddeleri aldığı, bunları ne tür işlemde geçirdiği, bunları kime sattığı gibi bilgileri saklamak zorundalar. Bakanlıkta bu bilgileri talep ettiğinde ibraz etmek zorundalar.

Levent Kayı: Yem işletmelerinin denetim usulü esasları ile ilgili bir değişiklik var mı?

Konuşmacı 6: Denetim sisteminde çok fazla bir değişiklik yok. Denetim anlamında bizim numune alma sistemlerimizde değişiklik var. Bu ithalat için de geçerli. Temelde belki çok fazla farklılık yok ama yeni terimler geldi. Daha önce kullanmadığımız veya duymaya alışık olmadığımız yeni terimler var. Mesela eskiden tüm yığını temsilen bir numune alınırdı. Bir aslına bir şahite, bir de firmaya bırakmak üzere numune alınırdı. Yem kanununa gelen ayrı bir özellik vardı. 4 numune alınırdı. Yeni sistemde bu 3 numuneye düşürüldü. Önceden yığını temsilen bir numune vardı, şimdi yığını temsilen 4 numune olabilecek ve bu 4numune de ayrı ayrı arazi gidebilecek. Bazı istenmeyen maddeler yönünden analiz yapıldığı zaman yığın içerisinde homojen dağılım göstermeyen maddelere rastlanıyor. Yığının bir tarafında varken diğer tarafında bu maddelere rastlanmıyor. Bu tür ürünlerde miktarına göre değişmek şartıyla yani 40 tondan fazlaysa sizin ürününüz yığını temsilen 4 grup oluşturuluyor. Her gruptan aldığımız numuneler ayrı ayrı analiz ediliyor. Analiz sonucunda bir tanesinde uygunsuzluk çıktıysa o yığın ret ediliyor. Tek farklılık bu. Bununla ilgili arazi metotları yayınlandı. Bunun dışında konforla alakalı geçmişte yem fabrikalarından aldığımız numuneler de taban ücreti

talep ediyorduk. Ama yem mevzuatımıza göre artık taban ücreti talep etmiyoruz. Resmi denetimlerden aldığımız numunelerde arazi ücreti talep edilmiyor sadece olumsuz çıkmış ise itiraz halinde itiraz eden kişi tarafından bu ücretler ödeniyor.

Konuşmacı 7: Mevzuata şöyle bir madde var. 23. Madde: Ülkeye giriş ve ihracatlar ile bunun modeline ait bütün masraflar sevkiyatlar ve etraftan sorumlu kişi veya yasal temsilcileri tarafından karşılanır.

Konuşmacı 6: Bu ithalat için böyle doğru söylüyorsunuz. İthalatta alan ücreti ithalatçıdan karşılanır. Yurtiçi denetimler için söylüyorum. Geçmişte denetimlerde yem fabrikalarından aldığımız numunelerde alan ücreti talep ediyorduk.

Levent Kayı: Bizim bazı hammadde analizlerini Türkiye’de yaptırmamız mümkün değil. Türkiye’deki laboratuvarlarda o analizler yapılmıyor ya da gerekli deneyimleri yok kullandıkları metotlar akredite değil veya akredite laboratuvarı yok. Yani biz herhangi bir laboratuvara hammaddeyi gönderip, şuna bir bakın diyemiyoruz. Onun akredite olup olmadığına bakıyoruz. Bu yüzden ciddi sıkıntı çekiyoruz. Gerçekten de yem endüstrisindeki sıkıntılardan biri hammaddelerin kabul sırasında çok iyi analiz edilmesi. Çünkü bunun insan sağlığı ile ilgili yönü de var. Birde yapacağınız üretimin kalitesiyle de ilgisi var. İyi bir hammadde olmazsa iyi bir üretimde yapılmaz. Bu konuyla ilgili bir bildiğiniz var mı?

Konuşmacı 8: Şöyle bir ifade var diyor ki; “Bakanlık, resmi kontroller sırasında alınan numunelerin analizlerini yürütebilecek olan laboratuvarları belirler. Bakanlık, gerek gördüğü analizler için konularında akredite ulusal veya uluslararası laboratuvarlara numune göndermek suretiyle hizmet alabilir” burada açık bir kapı bırakmış aslında.

Levent Kayı: Tabii alabilir de, ben burada bakanlıktan bahsetmiyorum. Endüstri olarak söylüyorum. Sanayici olarak konuşuyorum. Örneğin bana bir tane -x- hammadde geldi buğday guletini geldi diyelim. Ben bunun içindeki -a- kimyasalına bakmak istiyorum. Benim kendi laboratuvar imkânlarımla bakabildiğim şeyler var ama yetmiyor. Çok daha büyük yatırım gerektiren analizler var. Bunları yapamıyorum. Türkiye’de de laboratuvar bulamıyorum. Mecburen yurtdışına gönderiyorum. Ben şuan da her sene 30-40 bin Euro Almanya’daki laboratuvara para ödüyorum. Ve bir hammaddeyi ithal ederken de birçok zorluklarla karşılaşıyorum. Almanya’da 15 günde analiz sonucu geliyor. Olumluysa problem yok ama bir de olumsuz çıkarsa işte o zaman yandık. Başak bir yerden hammaddeyi tekrar bul, getir, analize tekrar gönder, tekrar bekle vs. gibi çok ciddi sıkıntılarımız oluyor. O yüzden bu mevzuattan ziyade fiili olarak ya bakanlığın ya bir üniversitenin bu açığı kapatması gerekiyor. Çünkü çok ciddi paralar ödeniyor.

Konuşmacı 6: Bakanlık sınırlarda ki kontrollerde sadece yapabildiği analizleri yapıyor. Bu durum GDO konusunda da aynı. Fakat GDO ile ilgili laboratuvar sayısı arttı. GDO analizlerinde sıkıntı yok. Bu ürünlerin kabulü sırasında zaten bakanlık ilk etapta yapabildiği analizleri istiyor. Yapamadığı bir analiz varsa ve yapılması da zorsa bunu uluslararası bir laboratuvara gönderebilir. Biyopsin ile ilgili bir sıkıntımız vardı. Biyopsin ile ilgili analiz yapabilen bir tane laboratuvar var şuanda. İkinci bir laboratuvar yok. Bu ikincisinin de kurulması yönünde çalışmalar var. Biyopsinlerle ilgili yapabiliyorsa zaten kapasitede bir sorun yoksa o arazileri kendisi yapabiliyor. Yapamıyorsa da bazen belge talep ediliyor ithalatçıdan, belgeler ile ilgili yani uluslararası akredite laboratuvarlarında bu analiz yapılmışsa onun sonucunu da kabul etmiyor. Biyopsin ile ilgili son zamanlarda yeni uygulamalar başladı. Onun detayını ben bilmiyorum ama bildiğim kadarıyla bu şekilde biyopsin analizi biraz daha uzun sürdüyse ve belge getirmişse sonucu beklenmeden ürün içeriye alınabilecek. Bir olumsuzluk çıkarsa belki geriye dönük işlemler olabilir.

Konuşmacı 9: Yem fabrikalarının ürettiği yemlerin satışlarında çiftliklerden alınan numunelerin alındığı bölgelerde ki bakanlığın akredite laboratuvarlarında aynısı yapılıyor. Bu analiz yapıldığı zaman analizdeki etiket bilgilerine uymayan değerler çıktığında tabii ki itiraz ediyoruz. Acaba burada böyle bir pozisyon olduğu zaman firmanın itirazlarına bakanlığın

akredite kendi laboratuvarlarında bu analizlerin yapılması konusunda bir hak talep edilmesi söz konusu olabilir mi? Örneğin Trabzon'da bir laboratuvarda yapılan yanlış bir değerlendirmeyi itiraz ederek Ankara'da yapılmasını istesek neden yapılmıyor da daha önce hiç gitmediğimiz ve o bölgeyle hiç çalışmadığımız başka bir yere gidiyor. Maalesef gelen raporlara baktığımız zaman kanundan başka uygulama yapamayacağı için bu değerlendirmede bir yanlışlık var diye diye tutanak tutmak zorunda kalıyoruz. En azından itiraz hakkında Ankara'ya gitsin. Çünkü Ankara'daki laboratuvar tam gelişmiş ve metotlar çok iyi.

Konuşmacı 10: Burada ki sıkıntı laboratuvarların birçoğu akredite ama her analiz bölümü akredite değil. O bahsettiğiniz Ankara'daki laboratuvarın akredite olmadığı analizler vardır. Yani bu analizler bütün laboratuvarlarımız da veya belirleyeceğimiz bir laboratuvarda akredite olmadığı sürece bu sorun devam edecektir.

Levent Kayı: Evet ama şöyle bir sorun var. Biz de çok sık yaşıyoruz. Akredite olabilmesi için o laboratuvarın çok çalışması lazım. Çok iş gelmesi ve aktif olması gerekir. Burada metot çok önemli. Çalışan kişilerin yetişmiş olması, makine donanımıyla birlikte kullanılan metodun doğru olması olayla, örnekle oluyor. Dediğiniz gibi, Kars'a hiç numune gelmemiş, laborant açıyor makinayı ama nasıl çalıştığını, işlediğini bilmiyor.

Konuşmacı 10: Analizi yapan kişinin itinası, analize odaklanmasıyla da belki biraz fark edebilir. Düşünün, bir kimyasal damlatıyorsunuz, kişinin eli titreyip yanlışlıkla iki damla damlatsa sonucu etkiler. Bu hassasiyetle alakalı bir durum.

Levent Kayı: Şöyle bir şey var. Belki idareye yüklemek doğru değil ama mesela bir arkadaşımız anlattı. Balık ununu analize gönderiyorlar ve 50 protein çıkıyor. Karadeniz'de 50 protein balık unu olmayacağını eğer Karadeniz'de bu işi yapıyorsa bilmesi lazım. Bu işte bir hata var demesi lazım. 65 çıkar kabul ederim, 62 çıkar ona da tamam ama 50 çıkmaz. Yani insanların yaptıkları işe biraz kendilerini vermesi gerekiyor.

Konuşmacı 9: İtibar anlamında en azında böyle bir olay olduğunda biz firma olarak itiraz ederken, itiraz hakkımızla seçme hakkımızın yine Tarım Bakanlığı'nın akredite laboratuvarları...

Levent Kayı: Bunu sonuç raporuna ekliyoruz Nihat Bey.

Konuşmacı 9: Sizin talebiniz daha öncede yapıldı yani bakanlığa ilk defa gelen bir talep değil. Bu sonuçta denetime tabi işletme sahibi "itiraz ediyorsam numunem istediğim laboratuvara gitsin" şeklinde talepler oldu. Bu geçmişte kabul görmedi. Bu talepler tekrar teklif edilebilir ve değerlendirilebilir.

Levent Kayı: Geçen toplantıda ki sonuç bildirgesinden hareket ediyoruz. Şöyle denmiş;

-Ülke içindeki hammadde ihtiyacını karşılamak için balık unu ve yağı ihracatının durdurulması,

Bunu tabi kim hangi şekilde sonuç bildirgesine yazdı bilmiyorum ama durdurulmadı. İyi ki durdurulmadı benim görüşüm bu şekilde. Bu konuda bir görüş var mı? İhracatın durdurulması gibi bir görüşü ben hiç gerçekçi bulmuyorum. Ne ticarete uyuyor ne iş hayatının gerçeklerine uyuyor. İthal etmeyelim, ihraç etmeyelim demekle sorunlar çözülmüyor. O yüzden iyi ki de durdurulmamış. Herkes ticaretini yapsın.

-Balık unu ve yağı ithalatında uygulanan gümrük vergilerinin fondan düşürülmesi,

Bunlardan sadece Şili'den bir düşüş oldu. Bunun dışında bir şey olmadı. Bu konuda yorum var mı? Engin Bey?

Konuşmacı 9: Balık yağını geçen sene ki toplantı da gündeme getirdim. Balık yağında bir fon var. Ciddi, yüksek bir fon var. Ama bugün geldiğimiz noktada artık Türkiye'de üretilen hamsiden elde edilen balık yağının bir fona ihtiyacı yok. Zaten yurtdışı bunun değerini biliyor. Biz bunu dışardan gelen ithal balık yağları bize rakip oluyor düşüncesinde olmadığımız için ve balık yemi üretiminde de ciddi bir şekilde balık yağına ihtiyacı olduğu için dışardan gelecek olan işlenmemiş doğal balıklardan elde edilen balık yağındaki fonla alabalık ve balık yağında Peru Güney Amerika menşeyinden geldikleri zaman bu gümrük

vergilere tabi oluyor. Bunun karşılığında Norveç ile yapılan özel ticari anlaşmalarında gelen balık yağlarında sıfır gümrük uygulanıyor. Ama gelen bu ürün işlenmiş ürün. İşlenmiş balıklardan elde edilmiş balık yağı adı altında Türkiye'ye getirilip yenilere katılmak zorunda kalmış. Bunun için gerçek balık yağlarının rekabet edebilme şansı doğması için bu fonlar kaldırılmalı. Norveç bunu kullanıyor, gümrük vergisinden dolayı arada ki kar marjını kullanarak bize mal satıyor. Hiç olmazsa kötü bir yağ alıyorsak daha ucuza alalım, pahalıya almayalım çünkü o fiyatlara gerçek balık yağı alalım. Bu teklifi getirmiştim ama sanırım askıya alındı.

Levent Kayı: Biz bunu yineleyelim. Bazı konuların üzerinden geçiyoruz gerçekleştirenlerin veya gerçekleştirilmeyenlerin üzerinde ısrar edecek miyiz etmeyecek miyiz?

Konuşmacı 9: İşlenmiş balık yağları konusunu da tekrar sektör olarak düşünmek zorundayız. Yağların değerleri, kayıtları ve balık yağları adı altında gelen malların ne kadar balık yağı ihtiva ettikleri vs. tüm bunları gözden geçirmemiz lazım.

Levent Kayı: Biz o yağı kullanıyoruz. Bu konuda ki görüşlerimi belirteyim. Skretting'in ciddi bir Ar-Ge si var. Buradan bize hammaddeler ile ilgili ciddi şeyler geliyor. Eğer somon balığı taze olarak, zincir kırılmadan üretiliyorsa bu yağın kalitesiyle ilgili çok ciddi bir problem yok. Bize bildirilen bu olduğu için kullanıyoruz. Bazı yemlerde somonla aynı cins kabul edildiği için alabalık yemlerinde kullanmıyoruz. Yağ durumunu siz de biliyorsunuz. Bugünün fotoğrafını çekersek balık yağında ciddi bir kriz var. Ben bugün balık yağı almaya kalkışsam nereden alabilirim. İç piyasadan alabilirim. Çok sınırlı bir kaynak. Kime ne kadar yeter bilmiyorum ama bütün Türkiye herhalde Karadeniz'den alsa üretimin yetmesi mümkün değil. Dışardan bir kaynak lazım. İkinci bir kaynak, bitkisel yağ kullanıyoruz. Onu da çok fazla kullanmamız mümkün değil. Çok sınırlı miktarda kullanabiliyoruz. Dolayısıyla çok tercih etmesek de bu yağı kullanmak durumundayız. Öyle bir durum var. Çünkü şuanda mesela Peru'da ki balık yağı satıcıları balık yağı satmıyorlar. Özellikle omega3, omega6 piyasası insan tüketimi başladıktan sonra ve ciddi bir tüketim başladıktan sonra bu ph değerleri yüksek elde edildiği zaman balık yağı satıcıları bunları yem sektörüne satmak istemiyorlar. Bu konuda çok büyük bir isteksizlikleri var. İkinci bir konu, somon dünyada çok büyük bir üretim. Somoncular normal olarak somon yağı kullanamıyorlar aynı türden olduğu için. Bunalar balık yağı kullanmak zorundalar. Hem rasyonlarda belli kalitede bir yem hem de az önce bahsettiğimiz ph değerleri yüzünden. Dolayısıyla onlarda müthiş bir tonaj çekiyorlar. Diğer tarafta Çin var. Bizim sürdürülebilirliği sağlamamız için çok tercih etmesek de bir ölçüde katılıyorum ama bu yağı kullanmak zorundayız. Maliyet yönünden de çok ciddi vergiler var. Ben Peru'dan balık yağı ithal ettiğim zaman çok ciddi vergisi var.

Konuşmacı 11: Bir hususa dikkat çekmek istiyorum. Arkadaşımızın söylemiş olduğu ikinci konu biraz çelişkili geldi bana. Herhangi bir canlının ihtiyacını ancak canlının kendisi karşılar. Dolayısıyla bizim alabalık üretiminde alabalığın kendi yağını kullanılmasının sebebi pahalı olması. Somon yağının da somon üretiminde kullanılmaması gibi bir mantık yok. Bu bana ters geldi.

Levent Kayı: Hayır var. Avrupa'da yasak. Kullanamazsınız. Deli dana mantığı. Aynı türün artıklarıyla o türün beslenmesinin insan sağlığında yaratacağı sonuçlar.

Konuşmacı 11: Şimdi buradaki balık yetiştiriciliğinde diğer hayvansal kaynaklı yağlar ve yemler kullanılmış ise, o yağın yapısına etki yapabileceği tahmin ediliyorsa bu bilimsel değildir. Ayrıca bütün balık yağlarının aynı kalitede olduğunu düşünmekte bilimsel değildir. Balık yemi üreticisi olarak eğer siz çipura yemi üretiyorsanız, o balığın ihtiyaçlarını yine diğer balık yağlarından ve yemlerinden karşılamak zorundasınız. Bunların profili birbirinden farklı zaten. Burada ki asıl fark mineral ve protein gereksinimleri. Ama biz derinde yaşayan balıklara somon diyoruz, tatlı suda yaşayan balıklara alabalık diyoruz. Burada yem üretirken ikisinin hem yağ profili farklı olmak zorunda hem de omega3 yönünden farklılık göstermek zorunda. Buradaki endişeler şu; ticari endişeler ki: Avrupa bunu çok iyi yapıyor. 1984'te deli

dana hastalığının olduğu İngiltere’de belli. 1996’da Türkiye’den Avrupa’ya un gönderiliyor ancak Türkiye riskli ülkeler listesine alınıyor.

Levent Kayı: Bu maddeyi koruyalım ve devam edelim.

-Balık ununda kullanılan KDV’nin düşürülmesi,

Balık ununun standartları günümüz koşullarına göre yeniden düzenlenmesi konusunda bir çalışma var. Bize de görüşlerimiz soruldu. Zaten bu standartların düzenlenmesinin en büyük engeli ithalatta yaşanıyordu. Çünkü bazen protein değerleri düşük çıkıyordu o yüzden ithal edemiyorduk. Ama şimdi onların kalktığını arkadaşımız izah etti.

-Balık işleme tesisleri ve artıklarının yem hammaddesi olarak geri dönüşüme sağlanması,

Bu zaten giderek yaygınlaşıyor. Birkaç firma bu konuda ciddi çalışmalar yapıyor. Bu konuyu çıkarabiliriz.

-Çevre kirliliğinin önlenmesi ve sağlıklı balık elde etmek için kaliteli yem hammaddelerinin kullanımının teşvik edilmesi,

Güzel bir fikir. Bu konuda görüş var mı?

-Yemlerin geri izlenmeye alınması,

Yönetmelikte var bu o yüzden bunu da çıkarıyoruz.

-İç sularda kullanılan gemiler ile bahçe sistemlerinde ki jeneratörler için üreticiye mazot verilmesi,

Bu konuda bir gelişme var mı? Aramızda alabalık yetiştiricisi yok mu?

Yem konusunu bu şekilde bitiriyoruz. Teknoloji ile ilgili konuşalım ama salonda da bununla ilgili kimse yok sanırım. Zaten çok geniş bir kapsam bu.

Tufan Eroldoğan: Aslında çok enteresan bir durum var burada. Yem üreticilerinden birkaç tane temsilci var. Üniversitelerden hocalarımız var. Hep şunu söyledik öğrencilerimize, işletme maliyetlerinin% 60’ını yem oluşturuyor diye. Ama bugün burada hiçbir üretici mevcut değil. Hepsi büyük olasılıkla 1. salondaki teşvik ile ilgili toplantıdalar. Eğer teşvikler kaldırılırsa tahmin ediyorum ki bu salon dolacaktır. Çünkü yem hammadde girdisi anlamında maliyetler anlamında en yüksek girdiyi oluşturuyor. O yüzden bu kadar az olması bana biraz ilginç geldi.

Levent Kayı: Şöyle bir durum var. Ne yazık ki, sektör sadece sorunlar olduğu zaman bir araya geliyor. Bu Türk insanının yaklaşımı sanırım. Bir sorunun geleceğini biz görürüz ama dua eder Allah’ım bizi bu felaketten korusun deriz. Hâlbuki o sorun geliyordur, gelir, patlar ve darmadağın oluruz. Ondan sonra bir şey yapmaya çalışırız. Bu deprem konusunda da böyle, her konuda da böyle. Alabalık tarafını ben daha yeni tanıyorum ama deniz tarafında çiftliklerin taşınması sürecine kadar sürekli bir problem vardı. Bu münferit –A- çiftliği –B- çiftliği ile ilgiliydi. Sonra ne zaman ki bu çevre yasası ve buna bağlı yönetmelik yayımlandı, bizim deniz sektöründe bir bomba patladı. Bir anda bizim dernek toplantıları, federasyon toplantıları dolup taşmaya başladı. Hiç tanımadığımız, üretici olduğunu bilmediğimiz insanlar gelip fikir sormaya başladılar. Derneğimizin bağışlarında gözle görülür bir artış oldu. Bugüne kadar elini cebine götürmeyen insanlar bir anda derneğe bağış yapmaya başladılar. Uzun bir mücadele süreci sonucunda o yönetmeliğe göre kapanması gereken çiftlikler kapanmadı. Kamuyla yapılan pazarlıklar sonucunda taşındı. Şimdi belli bir selamete erdi. Ufak tefek problemler var. Ben dernek toplantılara gidiyorum yemci olarak gidiyorum ama 3 tane üretici geliyor. En son bende gitmemeye başladım. Ben yemci olarak katılıyorum sektörün sahipleri gelmiyorlar. Yani burada aslında o kadar konuşulacak, tartışılacak konu var ki, ama sektör paydaşlarının hiç biri yok. Kamu görevlileri ve üniversiteden gelenleri çıkarttığımız zaman burada üretici diyebileceğimiz 3-5 kişi var. Zaten 88 kişilik kadromuz var. Kamu zaten gitti. Şuanda salonda 20 kişi var ve bunun sadece 5 tanesi üretici.

Konuşmacı 13: Üretim, yem ve girdi bunlar birbirinden ayrılmaz unsurlar. O yüzden yem ile üretimi birleştirmek lazım. Bir sonraki çalıştayda bunu öneri olarak sunabiliriz. Görüldüğü

gibi tek başına bir yem konusu zayıf kalıyor. Bir yerlerde bir yanlışlık veya eksiklik var. İnsanların ilgisi yok.

Levent Kayı: Bu çalıştay ikinci defa düzenleniyor. Geçen senekine göre bu senenin biraz daha iyi olduğunu düşünüyorum. Tabi elbette bu şekilde çalışma gruplarını da oluşturmak ne derece doğru bilemiyorum. Bunu tartışmak için burası uygun bir zemin değil.

Daha vaktimiz var ama sayımızda azaldı burada bitirelim diyorum. Hepinize teşekkür ederim. İyi akşamlar.

Levent Kayı : Evet, arkadaşlar günaydın, herhalde daha fazla katılım sağlayamayacağız o yüzden bu şekilde başlayalım. Görevimizi bitirmeye çalışalım. Şimdi dün ağırlıklı olarak lojistik ve yem konularını konuştuk. Yem oldukça geniş bir konu olduğu için işin daha çok yasal tarafını konuştuk. Tekneyle ve hammaddeler ile ilgili bir takım tartışmalar oldu. Şimdi az önce Cafer arkadaşım antibiyotikli yem konusunun da gündeme getirilmesi ile ilgili Milas İlçe Tarım Müdürlüğü görevlilerinden bir talep almış. Antibiyotikli yem ile ilgili zaten şuan bir mevzuat var. Antibiyotikli yemlerin mevcut mevzuata göre çiftlik şartlarında karılması, karıştırılması ve hazırlanması yasak. Dolayısıyla yasal bir zemin zaten var. Burada uygulama ile ilgili bir durum varsa bilemiyorum bizim yapabileceğimiz bir şey var mı? Bu yasakken çiftliklerde yapılmaya devam ediliyorsa buna bizim yapabileceğimiz bir şey yok. Bunu ancak bir kez daha bir temenni olarak gündeme getirebiliriz. Bunun ötesinde Bakanlık bunu zaten düzenlemiş. Antibiyotiklerin hangi şartlarda üretileceği, nasıl üretileceği veya üretilmeyeceği konusunda hazır bir yönetmelik var. Uygulamayı da yapacak olan zaten kamu görevlileridir.

Konuşmacı: Belki şöyle bir şey ilave edebiliriz. Daha önce de söylediğimiz gibi çiftlikler siz de kayıtlı işletme olarak gözükmüyor. Biz yem üreticileri olarak bu çiftliklere giremiyoruz. Bundan sonra ki mevzuata göre bu çiftliklerde de yem açısından denetim yapılacak. Burada bu mevzuatın az önce bahsettiğimiz ilaçlı yemler ile ilgili mevzuata ayrı bir husus tespit edilirse zaten gereği yapılacaktır.

Levent Bey: Tabi onun tespiti son derece zor. Ancak o yem karılırken görevli üzerine gelirse onu tespit edebilir. Bunun dışında günlük çiftlik işleri esnasında bunu tespit etmesi çok zor. Doğru değil mi Oktay Bey?

Oktay Bey: Levent Bey doğru söylüyorsunuz ama bundan ziyade çiftlikte karılmayacakta nerede karılacak? Şu anda antibiyotikli yem hazırlayan hangi firma var? İzmir tarafında bir firma var. Bir de buna bakmak lazım. Hastalık zaten çıktığı zaman hemen hemen her firmada aynı zamanda çıkıyor. Yasal izin zaten yok. Ayrı bir üretim alanı olması gerekiyor. Hiçbir firma hiçbir yatırımcı da senede hazırlayacağı 200 ton yem için böyle bir yatırıma girmiyor.

Levent Kayı: Evet ama bizim mevzuatımız öyle değil. Bizim mevzuatımıza göre ayrı hat gerekmiyor ancak hattın temizlenmesi gerekiyor. Avrupa Birliğinde ayrı hat olması gerekiyor ama bizde öyle bir şey yok. Ama katılıyorum, senede yapılacak 200 ton ciddi bir rakam. 200 ton için o yatırım yapılmaz. Bu ilave hat dediğimiz ayrı bir enkrüzüsyon hattı değil. Yani karıştırma ve paketleme hattı buda yaklaşık 200 bin Euro 'lük bir yatırım.

Oktay Bey: Yatırımcı şunun garantisini almak ister; kesinlikle bende hazırlanacak, devletin görevli personeli denetimi iyi yapacak gibi şartlar sunacaktır.

Levent Kayı: Mutlaka tabi ama şu an o yatırım gerekmiyor. Şuanda zaten Türkiye'de birkaç firma bunu yapıyor. Biz yapmadık mesela, çünkü talep gelmedi. Mevzuatı inceledik, yatırım miktarını da inceledik. Hastalık olmazsa sıfır talep çünkü bu ilaçlı yem. Sadece hastalık başladığında talep edilen bir yem. Antibiyotikli yem konusu açılmışken şunu da belirtmek istiyorum. Bu kullanılan antibiyotikler benim bildiğim kadarıyla bilinçli kullanılmıyor. Çünkü çoğu kez hastalık tespit edilemiyor. Ne olduğunu bilmediğimiz bir şey için ilaç kullanıyoruz. Bunlar belki de tamamen virüs ama bunu da bilmiyoruz. Ben hatırlıyorum, Yunanistan'dan bile antibiyotik geldi. Türkiye'de olmayan antibiyotiklerin bidonlarla taşındığını, yemlere karıştırıldığını ve bu hastalık şudur, bunun da ilacı budur diye yapılmadığını çok iyi

biliyorum. “Bu antibiyotik çok iyiymiş bir deneyelim” mantığıyla yapılan işler oldu. Sonuçta hekim yapıyor ne olduğu çıkmıyor ama bu antibiyotikler yine de ithal ediliyor.

Konuşmacı 2: Sizin yemlerde antibiyotik var mı? Özellikle yağlı yemlerde.

Levent Kayı: Hayır yok. Antibiyotik kalıntı yapar. Dolayısıyla antibiyotik verildikten belli bir süre sonra hasat edemezsiniz. Zaten sürekli kullanabileceğiniz bir ürün değildir. Bir de biz antibiyotik vermekten ziyade metabolizmayı koruyan ve güçlendiren bir takım bitkisel kaynaklarımız var. Bunlar aşı değildir, hastalığa karşı % 100 korur diye bir garanti veremeyiz, sadece bünyeyi güçlendirir. İyi beslenen bir canlı hastalıklara karşı dirençli olur. Hastalık gelirse kayıp daha az olur. Toparlayacak olursak, antibiyotik kullanmaktan kaçınmamız gereken bir ürün. Bir kere çok pahalı. Genelde tavukçular çok kullanır. Bizim sektörümüzde de yaygın bir kanı var bununla ilgili aslında çok dikkatli olmamız gerekiyor. Bilinçli olmamız lazım. Zaten sonuç alamayacaksak o ekstra masrafları ve çabaları gösterip o antibiyotiği balığa vermenin hiçbir anlamı da yok. Üreticiler bilir, o hastalık geldiği zaman insan büyük bir çaresizlik duyar, çünkü balık patır patır ölmektedir. Her gün gözünüzün önünde bir sürü balık ölmektedir ve sizin yapabileceğiniz bir şey yoktur. Bundan dolayı bu sektörün en büyük eksiklerinden biri de, bu tür durumlarda hastalıklara karşı mücadele de bir alt yapının olmayışdır.

Konuşmacı 3: Şöyle bir öneri getirebilir miyiz? Türkiye’de balık hastalıkları haritasının çıkarılması ve bunlarla ilgili önlemlerin alınması için araştırma kurumlarının veya üniversitelerin bu konuda gerekli bilgilendirmeyi yapması gerekir.

Levent Kayı: Tabi bunu eklememiz gerekiyor. Aslında sektörel deneyimlerimiz bu konuda çok iyi bir noktaya geldi. Hem İzmir bölgesinde hem de Bodrum bölgesinde bu konuda oldukça iyiyiz. İç sular için bir şey söyleyemeyeceğim çünkü bilgim yok. Ama artık inanın hangi ayın hangi haftasında hangi hastalığın bizi vuracağını biliyoruz. Yıllardır orada üretim yapıyoruz, yıllardır aynı şeylerle mücadele ediyoruz. Ancak tabi bunun için toplam bir istatistiki veri yok. Bunu da yapacak olan herhangi bir kurum veya kuruluş lazım.

Konuşmacı 4: Balık sağlığı grubundaydım. Aslında böyle bir harita ve çalışma şuanda o grupta yapılmış ve veteriner araştırma yönünde referans laboratuvarlarında çıkartılmış, hatta Türkiye belli bölgelere ayrılmış. Hastalıktan harici bölgeler, daha önce hastalık görülmüş ve izlemeye alınmış bölgeler gibi yaklaşık 6 bölge içerisinde, 31 Ocak’ta yürürlüğe giren yeni Hayvan Sağlığı Yönetmeliği’nde buna benzer şeyler zaten var. O grubun çalışma sonuçlarında bu tür verileri göreceksiniz. Yani burada ekstradan böyle bir karar almaya gerek var mı yok mu bilemiyorum.

Levent Kayı: Böyle bir çalışma varsa tabi ki hiç gerek yok. Böyle bir çalışma olduğundan bizim bilgimiz yoktu. Hangi hastalık ne zaman olacak biliyoruz deniyor ama ben şöyle bir soru soracağım, Bilinen bütün hastalıklar şimdiye kadar Türkiye’de oldu mu? Mesela İspanya’da levrekte olan bir hastalık veya Şili’de alabalıkta görülen bir hastalık şimdiye kadar Türkiye’de oldu mu? Teşhis edildi mi? Tedavi edildi mi? Sizin söylediğiniz istatistiksel bir çalışma. Yani ne olduysa onu baz almış. Ama daha neler var, neler olabilir? Bunlarla ilgili bir çalışma var mı?

Konuşmacı 4: Ülkemizde ki en büyük risk birçok yeni tür yetiştiriciliği olması. Bunu geçtiğimiz senelerde de yaşadık. Yani çupira ve levrek için patojen olan bir bakteri, virüs veya parazit açıkçası diğer türlerde çalışmıyor. Ama örneğin, sarıağız da patojen olan veya öldürücü etkisi olan bir parazit levrek ve çupira da çalışıyor. Dediğiniz gibi öngörü şeklinde bir çalışma yok şuanda mevcut ortaya çıkan hastalıklar üzerine yapılan çalışmalar var. Bu grupta bir risk analizi yapılarak hangi konular üzerinde durulacağı ile ilgili kararlar alınabilir. Size katılıyorum, risk taşıyabilecek hastalıklar üzerine bir çalışma yok.

Levent Kayı: Bence bunun da yapılması lazım. Çünkü insanlar yaşadıklarından hareketle çözüm buluyorlarsa ve bir gün yaşamadıkları bir şeyle karşılaşırlarsa, bu konuda bir bilgi daracağı veya ulaşabilecekleri uzmanlar olması gerekir diye düşünüyorum. Ben şahsen

kendimi bu konuda yetersiz gördüm. Sonuçta balık bir şekilde öldüğünde, nasıl öldüğünü, hangi sebepten dolayı öldüğünü bilmekte fayda var. Demek ki biz başımıza gelen her şeyi doğru tespit edemiyoruz. Bazı konuları ıskalamışız. Bunların tespiti gerekir. Bunu da yapacak hangi kurumdur açıkçası bilemiyorum.

Konuşmacı 4: Bildiğim kadarıyla hastalık ortaya çıktığında hemen önlem alınması gerekiyor. Yoksa çok büyük kayıplara sebep olabiliyor. Bu ortada olan bir durum. Yem üreticileri de duruma göre ilaçlı yem üretecekler. Hastalığın tespiti, başvurusu vs. yemcinin doğru yemi üretmesi en az 15 günlük bir süreyi kapsayacak. Ama önceden belli olan bazı hastalıklara karşı yem üreticileri daha önceden hazırlıklı olabilir ki, hastalıktan dolayı yem için başvuru yapan firmaya anında gerek duyulan ilaçlı yemi tedarik edebilsin. Orada alınan karar neticede bu kurulu da etkilemiş oluyor.

Levent Kayı: Bahsettiğiniz ticari bir konu. Bir defa üretim süreci o kadar uzun bir süreç değil. Bugün Türkiye'deki bütün yem fabrikaları son derece modern ve üstün üretim teknolojilerine sahip. Günde 100 ton ilaçlı yemi Türkiye'de bütün fabrikalar üretebilir. Dolayısıyla 10-15 günlük süre mevzu bahis değil. Zaten burada öncelikle hastalığın tespitinin yapılması ve buna ne tür bir antibiyotiğin uygulanacağı çok önemli. Asıl önemli süreçte burada başlıyor. Bunlardan sonra doğru antibiyotiğin temini için başvuru yapılması gerekiyor. Yemin üretimi burada en kolay süreç. Ama şu da olabilir, sezon ortasında siparişler yüklü iken böyle bir talep gelirse, hattı durdurup ilaçlı yem alır mısınız yoksa alamaz mısınız bir genelleme yapmak kolay değil. Şartlara bağlı. Ama genelde yavaş zamana denk gelmiyor. Çupira ve levrekte ağırlıklı olarak mevsim geçişlerinde oluyor. Bu dönemlerde de yem tüketimi fazla olur. Dolayısıyla bu dönemler fabrikaların yoğun çalıştığı dönemlerdir. Bu konular ile ilgili üreticilerde bir algı ve bilgi eksikliği olduğunu düşünüyorum. Özel bir izin gerekmiyor, tüm yem fabrikaları yapabiliyor. Yeter ki veteriner reçete yazsın. Biz kafamıza göre ilaç hazırlayamıyoruz ama liste içerisinde olmak kaydıyla hammaddeyi istediğimiz gibi değiştirebiliriz ama ilacı kullanamayız. İlacı kullanmamız için veterinerin yazması lazım.

Konuşmacı 5: Yeni mevzuatta ilaçlı yemi ruhsatlı yem fabrikaları yapabilir diyor. Yeni mevzuatta onay ve kayıt sistemi geldiği için ilaçlı yemi sadece onaylı yem fabrikaları yapabilir. Elbette kayıtlı yem fabrikalarımız da olacak ama kayıtlı yem fabrikalarında bu üretim yapılamıyor. Bu ayırımı iyi yapmak lazım. Onay ve kayıt ile ilgili de daha ziyade kullandıkları yem katkıları ile alakalı. Daha ziyade büyük baş ve küçükbaş yemi üretenler bazı yem katkı malzemelerini pek kullanmıyor. Bunlar onay kapsamına girmeyebilir. Ancak bazı özellikle kanatlı sektörüne yönelik çalışmalar yapan işletmeler onay almak zorundalar.2012'nin sonuna kadar onaya tabi işletmelerin onaylanması gerekiyor.

Levent Kayı: Ben şimdi istediğim zaman yapamayacak mıyım onay mı almam gerekecek?

Konuşmacı 5: Sizin yem fabrikanız onaylı bir işletmeyseniz yani onay alırsanız, yem üretmek için onay almak durumunda kalıyorsunuz. Eskiden alınan ruhsatın adı artık onay oldu. Bazı işletmeler onaya tabi oldu bazıları da sadece kayıt yaptırarak faaliyetlerine devam edecekler. Onaylı işletmelerden istenen belgeler ve şartlar kaliteye göre biraz daha ağırlıkta olacak. Ayrı hat yine istenmiyor. Sistem aynı şekilde çalışıyor.

Levent Kayı: Peki, bu ayrı hat ile ilgili farklı bir düşünce var mı? Avrupa Birliğinde öyle çünkü. Bir çalışma var mı?

Konuşmacı 5: İlaçlı yem ile ilgili tebliğimiz şuan yürürlükte.

Levent Kayı: Evet bu konuyu geçtik. Tarım sigortaları ile ilgili arkadaşlarımız vardı salonda sanırım bugün gelmediler. Tarım sigortaları ile ilgili fikri olan var mı? Konuyu açalım mı?

Konuşmacı 6: Levent Bey sadece bir rakam vermek istiyorum. Şuana kadar, yani biz Ankara'dan geliriken Salı günü aldık rakamı, 80 tane yetiştirme çiftliği TARSİM'den yararlanmış. Tüm Türkiye genelinde sadece 80 adet çiftlik.

Levent Kayı: Sigorta ile ilgili gündemimizde olduğu için birkaç hatırlatma yapmakta fayda görüyorum. Aslında üreticiler tarafından bu fikirlerin beyan edilmesi gerekiyor ama sanırım üreticilerin sayısı az.

Gökhan Çakır: İki yıldır TARSİM sigortası yaptırıyoruz. Bu yıl da yaptık ama burada TARSİM yetkililerinin olması çok daha iyi olurdu. Çünkü bir takım şeylerin eksik veya yanlış uygulandığını düşünüyorum. Bu anlamda TARSİM yetkilisi ağızdan bilgi almak daha faydalı olurdu. Özellikle bizim Aralık ayında başlayan bir poliçemiz var. Şimdi siz Aralık ayında üretim planı yaptığınız zaman, TARSİM'e 3 jenerasyon balığı emtia olarak gösteriyorsunuz. Fakat en son jenerasyon balıkta şöyle bir sıkıntı oluyor. Siz koymadığınız, koymayı planladığınız bir balığın sigorta değerini önceden ödemek zorunda kalıyorsunuz. Diyelim ki elinizde belirli gramajda 2010 ve 2011 jenerasyonu balık var, 2012 jenerasyonu için bir üretim planı yaptınız ve bir dönem sonra bu balığı koyacaksınız bununla alakalı TARSİM sizden % 30'u kadar önceden para istiyorlar.

Levent Kayı: Bu sigorta primleri baştan hesaplanıp, sabitlenip ona göre mi ödeniyor yoksa yine aynı hesapla ödenip yılsonu mevcut stok yönetiminize göre bir dengeleme, arttırma veya eksilme yapılıyor mu?

Gökhan Çakır: Yıl sonunda mahsuplaşıyorsunuz. Fakat önceden o parayı ödeyip, yılsonu mahsuplaşıyorsunuz. Yani yılsonundan önce erken ödeme yapmış oluyorsunuz. Eğer burada ödenen primler 350-400 bin Lirayı buluyorsa, 300 Ödeyeceğimiz yerde 400 ödemek zorunda kalıyoruz.

Levent Kayı: Bu arada TARSİM'ciler salona geldi. Arkadaşlar hoş geldiniz. Aslında sizden ümidi kesmiştik o yüzden biz konuşmaya başladık. Gökhan Bey sigorta yaptırmış ama bazı eleştirileri oldu. TARSİM'in işleyişinde eksiklikler veya hata olduğunu dile getirdi. Primlerin önceden alındığını vurguladı. Gerçi ben TARSİM yetkililerinden önce cevap vereyim, bu işin daha farklı olacağını tahmin etmiyorum. Böyle olması gereken bir sistem.

Necati İcer: Belirlenen ortalama stok verilerine göre önceden ödeniyor, doğrudur ama burada ödenen miktar primin tamamı değil, % 25'lik bir kısmı ödeniyor. Geri kalanı yılsonuna kadar taksitlerle ödeniyor. Doğrusu bu zaten.

Gökhan Çakır: Söylemek istediğim şu; sizin elinizde 2010 ve 2011 böyle bir balık var ve değer olarak bunun parasını veriyorsunuz. 2012'de koymak istediğiniz balığı üretim planına göre Şubat ayında da başlayabilirsiniz, Ağustos'ta da koyabilirsiniz. Fakat 10 milyon balık koymak istediniz diyelim, 10 milyon balığı koymayabilirsiniz de. Bir aksilik oldu Türkiye'de böyle bir balık üretilmez koyamayabilirsiniz. Ancak TARSİM diyor ki; bana bu üretim projeksiyonunu ver, madem 2012'de de balık koyacaksın bunun parasını da bize öde diyor. Ama ben bu balığı koymazsam, Türkiye'de böyle bir balık üretilmezse ben bunun parasını önceden niye veriyorum.

Necati İcer: Zaten % 25 ödenmesinin de sebebi o. Diyelim ki, 100 ton bir üretim kapasitesi gördünüz, 25 tonu nu ödemiş gibi oluyorsunuz.

Konuşmacı 6: Önümüzde ki ayın taksitlerine indirim olarak yansıyor mu? Mesela Gökhan Bey Mart ayında 2 bin ton yapısını almadı ama Mart ayında ödemesi gereken 50 bin Lira para 40bin Lira oluyor mu?

Gökhan Çakır: Ben şöyle söyleyeyim, elimdeki balığın sigorta bedelini ben ödeyeyim, diğer yıl içindeki projeksiyona da balığı koydukça zeyilname yapayım ve o zaman balık primi ödeyeyim. Uygulama olarak bu daha doğru değil mi?

Levent Kayı: Biz bunu yine not olarak aldık. Ama tabi ben yurtdışında ki uygulamaları çok iyi biliyorum. TARSİM Türkiye'de yokken daha önce çalıştığım şirkette biz bunu yapıyorduk. Dünyada bu iş bu şekilde yapılıyor. Tabi şöyle bir durum var. Biz üreticiler sigorta yaptırın diye devletimiz kendini yırtıyor. Bu aslında çok büyük ve önemli bir hizmet. Dünyada da çok pahalı bir hizmet. Türkiye'de de pahalı bir hizmet ancak devlet tarafından desteklenmesi çok büyük bir fırsattır. Çünkü düşünün ki, balıkçının en önemli varlığı balıktır.

Şirketin varlıklarına ve bilançolarına baktığınız zaman her şey balıktır. Şirketler çok fazla para tutmazlar. Bunun sigorta altına alınması yurtdışında ki işletmelerde zaten bir zorunluluk. Her şeyden önemlisi bankalar bunu zorunlu tutuyor. Sigorta poliçen varsa banka kredi veriyor, yoksa vermiyor. Bu yüzden yurtdışında herkes bunu mecburen yaptırıyor. Hem de çok yüksek bedeller ödeyerek yaptırıyorlar. Burada ise üreticileri sigorta yaptırın diye cezbetmeye çalışan bir sistem var. Tüm Türkiye geneline sadece 80 kişinin bu sigortayı yaptırması ironik bir durum. İnsanların “Aman ne güzel bir fırsatmış bu” demeleri gerekiyor. Rahat uyumaları için. Fakat böyle olmuyor. Aynı sistem yurtdışındaki sigortalarda da var. Şuan ki durumu bilmiyorum. Ben bu sigortaları yaptırırken dünyada 2 veya 3 tane şirket bu sigortayı yapıyordu. Çünkü bu çok spesifik ve özel bir sigorta. Bizim ülkemizde buna çok önem verilmiyor. Çünkü sigorta sistemi bizim ülkede çok zor anlaşılabilir bir şey. Bizim Türk insanımızın bakış açısı biraz farklı. Bu kadar çok para ödüyorum, buna gerçekten değer mi düşüncesi hâkim. Bizim sektörümüzde de balıklar ölse ne olacak oraya da bir sürü para ödüyoruz düşüncesi yaygın olduğu için sadece 80 kişi yaptırıyor. Fakat ülkemizde kamunun desteği ve primlerin çok yüksek olmayışı aslında üreticiler için büyük bir fırsat. Ancak üretici farkında değil. % 2 prime hırsızlık hariç her şeyi kapsıyorsa bence çok iyi. Zaten hırsızlığın sigorta kapsamına alınmasının bir anlamı da yok. Hırsızlığı zaten tespit edemiyoruz.

Tahsin Şimşek: Tarım sigortaları havuzu Türkiye’de 2005 yılında kamuda kuruldu. 2006 yılında ilk poliçesini kesti. 5 yıllık çok genç bir sistem. Yıllık büyüme oranı ortalama % 20 civarındadır. Yani kesilen poliçe sayısındaki artış ve buna eşdeğer üretim değeri % 20 civarındadır. Şuanda 35-40 yıllık geçmişi olan İspanya gibi ülkelerde bildiğim kadarıyla sigortalanan alan ve işletmelerin % 25’i sigortalandığı halde bizim beş yıllık geçmişimizde bu alan ve işletmelerin oranı % 6 civarındadır. Tabi hasar prim oranı diye bir oran var. Bu % 80 civarında. Yani toplanan primin % 80’i hasar olarak dağıtılmış oluyor. Bu sistemde bir kere kar amacı yok. Bunun altını çiziyoruz. Burada kar eden herhangi bir müessese yok. Aracılık hizmeti yapan sigortacılık şirketleri hizmetlerinin karşılığını mutlaka alıyorlar ama tarım sigortaları havuzu sisteminde kar amacı kesinlikle yoktur. Birazda gönüllülük esasına dayanmaktadır. Üretici isterse sigortasını yaptırıyor. Tabi ki bir takım teknik şartlar var. O Teknik şartları karşılayan şirketler sigortalıyor. Yani risk incelemesi yapıldıktan sonra “Bu işletme sigortalananabilir” eksper raporunu takiben sigorta yapılıyor. İşletmenin bir de kayıt altında olması lazım.

Levent Kayı: Beyanname istiyor musunuz? Yanlış hatırlamıyorsam benim zamanımda işletmeden beyanname istenirdi yani kaç personel var, gece kaçta çalışıyor, güvenlik var mı? Buna benzer bilgiler işletmeden istenirdi. Siz de böyle bir uygulama var mı?

Necati İçer: TARSİM’den önce de su ürünleri sigortası yapılıyordu. Dediğiniz gibi işletmeden beyan alınmıyor. Bu beyanname içinde çok çeşitli sorular var. Güvenlik durumundan üretim detayına kadar bilgi alıyoruz. Risk analizi sırasında eksperlerimiz bu bilgileri detaylı olarak işletmelerden alıyorlar. Eksperlerimiz hem zamandan tasarruf etmek için hem de bilgileri alırken yerinde inceleme yaptıkları için verilen bilgilerin de doğruluğu yerinde teyit edilmiş oluyorlar. Böylelikle doldurulan beyannamenin de güvenilirliği sağlanmış oluyor. Bu bilgiler çerçevesinde 1-2-3-4 şeklinde riskin kategorisi belirleniyor. Eğer 4. Kategorideyse bu sigortalananabilir risk de olmadığı anlaşılıyor. Sigorta primleri de bu kategorilere göre belirleniyor.

Gökhan Çakır: Biliyorsunuz su ürünleri kiralama sistemi Bakanlığa geçti. Bir internet üzerinden web tabanlı bir programla yapılıyor. Belli bir kriterlerimiz var orada. Bir işletme ile ilgili belli şartlar, teknik kapasite vs. Bu kriterlerden bir tanesi de sigortanın olup olmadığı ile ilgili. Sigorta varsa daha az kira ödeniyor.

Levent Kayı: Şimdi şöyle, zorunluluk kamusal baskıyla olacak bir iş değildir. Sigortayı sonuçta insanlar isterlerse yaptırıyorlar. Sigortayı kamu değil piyasa dayatıyor. Çünkü bankayla çalışıyorsan sigorta poliçesi çok önemli. Günümüzde de bankayla çalışmayan, kredi

kullanmayan yoktur her halde. Üretici bankaya gittiği zaman sigorta poliçesinin isteneceğini çok iyi biliyor. Örneğin Norveç'te sigortanın yapılmaması gibi bir olasılık yok. Kimsenin aklına öyle bir şey gelmiyor. İnsanlar başlarına bir felaket gelmeden sigorta yaptırmıyorlar. Felaket geldikten sonra da her sene koşa koşa gidip sigorta yaptırırlar. Maalesef bu üzücü bir durum. Sigortanın yaygınlaşması için insanların başına bir şey gelmesi gerekiyormuş gibi bir sonuç çıkıyor ortaya. Mesela alabalıkta stok yoğunlukları çok artıyor. Özellikle bu baraj göllerinde ruhsatlar belli kriterlere göre veriliyor. Örneğin Fırat üzerinde bir sürü çiftlik var, orada ki akıntıdan dolayı bir şey olduğu anda hattaki bütün çiftliklerin konta mine olması kaçınılmazdır. Bugüne kadar böyle bir şey olmadığı bundan sonrada olmayacağı anlamına gelmez. Özellikle yüksek hastalık riski taşıyan alanlarda ki üreticilerin başlarına bir şey gelmeden bu sigortaları yaptırmalarında çok büyük gereklilik var. Ödenen paralar da matrah rakamlar değil. Sonuçta sizin söylediğiniz % 1,5-2'nin üretici tarafından hesabının yapılması, maliyetinin bilinmesi lazım. Peki, alınan riskleri tercih etme şansı var mı? Yoksa paket midir?

Tahsin Şimşek: Su Üretimine kayıtlı üreticiler, Alabalıklar, Çipura, Levrek Sinarit, Kırmızı bantlı mercan, Sargoz, Sivriburun karagöz, Minakop, Antenli mercan, Mandagöz mercan ve Traça balıkları her türlü hastalıklar sigorta başlangıcından önceden mevcut hastalıklar ve başlangıçtan itibaren 14 günlük bekleme süresinde ortaya çıkan hastalıklar hariç. Poliçe kesildiği gün hemen aktif hale gelmiyor. Bunun bekleme süresi var. Her türlü hastalıklar, yetiştiricinin kontrolü dışında ki kirlenme ve zehirlenmeler, her türlü doğal afet, kazalar vs. bu kapsamın içerisinde.

Levent Kayı: Bunlar fiks mesela benim predatörü almak istemiyorum deme şansım var mı?Yok.

Levent Kayı:Peki, bunlara ilave almak istediğimiz bir şey olursa, mesela donma riskini de almak istediğimde nasıl oluyor.

Katılımcı 1:Benim kendi görüşüm yanılsaa düzeltin lütfen % 20 den sonra yani her kafesin % 20'sinden sonrasını karşılıyor. Yani % 22'den hastalıktan balık öldüğü zaman ben % 2'yi alıyorum bu seferde % 22'yi kaybedip % 2'sinin parasını alacaksam mantığa ters geliyor. Araç kaskoları gibi değil ya da sağlık sigortaları gibi değil. Muafiyetler burada önemli bir problem.

Levent Kayı: Evet arkadaşlar konu anlaşılmıştır.Sigorta konusu çok problemli.Ben şimdi raporumu hazırlamaya geçelim diyorum.

2.GRUP SONUÇ SUNUSU

LOJİSTİK

-Deniz yetiştiriciliğinde işletmelerin açığa alınmasından doğan fiziki şartlar gereği en önemli konu haline gelen iskele sorununun çözümü için, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın koordinatörlüğünde ilgili bakanlıkların katılımı ile acilen bir çalışma yapılması ve bunun bir protokole bağlanması, bu konuda Sivil Toplum Kuruluşları aracılığı ile de lobi faaliyetlerinin yürütülmesi,

-Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın mevcut potansiyel alanlar ile yeni açılacakların deniz yüzeyleri ile beraber, karadaki lojistik alanlara iskele, yol ve elektrik ihtiyacının da çözülmüş şekli ile ilan etmesi ve bu noktada üreticilerin tek muhatabı olması,

-Sorunun radikal çözümü için, lojistik tesislerinin, iskelelerin ve su ürünleri organize lojistik bölgelerinin oluşturulmasına imkan veren yasal düzenlemenin biran önce yapılması,

-HES'lerin su ürünleri yetiştiriciliğine olumsuz etkilerinin giderilmesi için HES izini verilirken Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili birimlerinin de mutlaka görüşlerinin alınması, HES işletmesi ile DSİ arasında yapılan sözleşme hükümlerine su kullanım hakkı çerçevesinde uyulması, denetimlerin mümkünse Bakanlık tarafından yapılması,

YEM

- Bakanlık yapılanması içerisinde yem ve yem ham maddeleri ile ilgili işlemlerin tek bir birim tarafından yürütülmesi,
 - Yeni çıkartılan Yönetmelik ile balık unu ithalatında konteyner başına alınan 135 TL tutarındaki veterinerlik hizmetleri bedelinin gözden geçirilmesi ve düşürülmesi,
 - Balık unu ve yağı ithalatında uygulanan gümrük vergileri ve fonların düşürülmesi,
 - Balık yağında uygulanan % 18'lik KDV oranının % 8'e düşürülmesi,
 - Artan analiz ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, mevcut akredite analiz laboratuvarlarının nitelik ve nicelik olarak geliştirilmesi.
- Bakanlıkça yapılan yem kontrol ve analizlerinde uygunsuzluk olması halinde şahit numunelerin ikinci analiz için gönderileceği laboratuvarın seçimi konusunda üreticinin tercih hakkı olması.

PERSONEL

- Üniversite ve sektör arasında stajyer öğrenci alımı ve eğitimi konusunda iş birliğinin yapılması,
- Sektörün stajyerlerin barınması ve eğitimi gibi konularda destek sağlaması,
- Sivil Toplum Örgütlerinin işbaşı eğitimi konusunda eğitim seminerleri düzenlemesi,
- Sektörün gerek sayı gerekse kalite olarak, artan personel ihtiyacına karşılık üniversitelerden mezun olanların mesleğe duydukları ilgisizlik göz önünde bulundurularak çalışanların ücret ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi,

TARIM SİGORTASI

- Ödenen sigorta primi ile sağlanacak koruyucu faydanın uyumlu hale getirilmesi,
- Risk kriterlerinin gözden geçirilerek esneklik sağlanması,
- Muafiyet oranlarının düşürülmesi,
- Rizikonun gerçekleşmesi durumunda gerçek hasarın ödenmesi için mevzuatda gerekli düzenlemenin yapılması,
- Sigortalı tesis oranını arttırmak için, verilen ürün desteğinin sigorta yaptıran firmalara daha fazla ödenmesi,
- TARSİM bünyesinde çalıştırılan su ürünleri mühendisi miktarını arttırıcı önlemler alınması
- İhbarı zorunlu hastalıklarda hasarın tümünün TARSİM tarafından karşılanması,

GENEL

- Bütün problemlerin çözümünde Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün aktif olarak rol alması,
- 1380 sayılı yasada Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nü görev ve yetki kapsamının genişletilmesi için gerekli faaliyetlerin sektör paydaşlarınca gösterilmesi,

3. GRUP “SU ÜRÜNLERİ SAĞLIĞI”

Grup Başkanı: Öznur DİLER

Başkan Yardımcısı: Jale KORUN

Raportör: Sibel ÖZESEN ÇOLAK

Öznur Diler : Değerli katılımcılar 2. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Çalıştayına öncelikle hoş geldiniz demek istiyorum. 2. Su Ürünleri Çalıştayının 3. Grubu Su Ürünleri Sağlığı Grubunda bir aradayız. Ben Eğridir Su Ürünleri Fakültesi Yetiştiricilik Bölümü Hastalıklar Ana Bilim Dalı Öğretim Görevlisiyim. İsmim Öznur Diler. Kendimi tanıttıktan sonra benim bir ricam olacak. Katılımcılarımızla önce bir tanışmak istiyorum. Hangi birimlerden geldiklerini öğrenmek istiyorum. Çünkü bu çalıştayın güzel bir yönü var. Üniversite, kamu ve özel sektörün bir arada bütünleşik katıldığı güzel bir toplantı. Bu kapsamda birbirini tanımayan katılımcılarımız olduğunu düşünüyorum. Dahası bir çalıştay gerçekleştireceğimiz için birbirimizi ilgi alanlarımıza göre tanımamız çok önemli. Daha sonra ben görüşlerinizi alacağım. Nasıl bir çalışma yöntemi izleyelim tarzında. O görüşlerden sonra da adım adım ilerleyelim tarzında bir düşüncemiz var. Zaten programda az çok hangi konuları konuşacağımız öngörülmüş. Sabah ki toplantıda bir takım noktalar vurgulandı. Biz bu noktalardan hareketle biraz daha derin ilerleme yapmaya çalışacağız.

Benim solumdan itibaren üreticilerimiz biraz daha az görünüyor daha çok kamudan gelen arkadaşlarımız var. Üniversiteler var. Bizden şöyle bir şey istendi. Önce bir divan oluşturmamız gerekiyor. Bu divan kapsamında bir başkan yardımcısı ve raportör seçmemiz lazım. Ben tabi bununla ilgili bir ön çalışma yapmadım. Doğaçlama yapacağız. Gönüllülük ilkesine göre de yapabiliriz. Bu görevlere gönüllü arkadaşlarımız var mıdır? Jale Hanımı alalım. Bir raportör gönüllüsü var mıdır? Sibel Hanım sizi alabilir miyiz? Ama teklif var ısrar yok.

Sibel Çolak: Yok hayır yapabilirim. Burada durabilir miyim?

Öznur Diler:Olur tabi orada da durabilirsiniz.

Evet, şimdi divanımızı oluşturduk. Gelelim konularımıza. Konularımızda; mevzuat, biogüvenlik, ilaç ve aşı var. Adım adım gidecek olursak eğer hastalık ve zararlarından korunma tedbirleri, laboratuvarlar sağlık personeli ve hasatlık konusu uzmanlığı gibi konular var. Özellikle mevzuat, Tarım Bakanlığında gerek koruma kontrol olsun gerekse TAGEM kapsamında olsun biraz daha sanıyorum bize derin bilgiler verebilir arkadaşlar diye düşünüyorum. Aslında çalıştay bu şekilde ki bir yapıdan ziyade yuvarlak masa tarzında olabilir. 8-10 kişilik bir konuşmacılardan oluşmalı ve herkes kendi bildiği, güçlü olduğu alanda fikirlerini söylemeli. Benim kafamda ki çalıştay modülü biraz böyle. Model olarak ben böyle bir şey düşünüyorum daha iyi olacağı gibi bir izlenim var bende. Bunu görüşlere açmak istiyorum. Çalıştayımızı nasıl yürütelim? Bu konuda önerisi olan katılımcımız var mı? Çalıştayımızın yönüyle ilgili olarak bir öneri var mıdır? Şuan grubumuzda bir öneri yok. O

zaman şöyle yapacağız. Şu şekilde bir yol izleyelim. Mevzuat ile ilgili konularda konuşma yapmak isteyen katılımcılarımızdan gönüllüler var mı? Biz isim olarak o zaman yazalım. Takibimiz kolay olsun. Gülnur Kalaycı mevzuat konusunda konuşma yapacak. Başka mevzuatla ilgili konuşma yapmak isteyen var mı? Özellikle bakanlıkta görev yapan katılımcılarımızdan yok mu? Sizin var mı?

Jale Koray:Çok yeni zaten 31 Ocak

Öznur Diler:Evet gerçekten de çok yeni

Jale Koray:Avrupa Birliği ile olan ilişkiler konusunda belki katılımcılar arasında görüş belirtmek isteyenler olabilir

Öznur Diler:Evet bu konuda konuşmak isteyen var mı? Ya da sizin bu konuda çalışmaya bir katkınız olabilir mi? Veya siz bir değerlendirin bu konuyu. Başka, biogüvenlik konusu var. Biogüvenlik aslında çok farklı değil. Bugüne kadar yaptığımız balık hastalıkları, sağlık önlemleri, gerek tüketici sağlığı bakımından gerekse sağlıklı ürünü sunma bakımından gerekse çiftlik bazında biogüvenlik. Biogüvenlik hem yeni hem de çok değişik amaçlar için kullanılan bir terim. Kapsamlı bir konu çok şey konuşabiliriz. Olmazsa bunda doğaçlama gidebiliriz. Grubumuzun tamamı bu konuya çok hâkim görünüyor. Bundan dolayı biogüvenlik konusunu kolay ve hızlı geçeceğimize inanıyorum. İlaç ve aşılarla zaten bunun bir parçası. Hep birlikte götürelim.

Ayşe Ateşoğlu:Ben bu konuda açıklamalar yapabilirim izin verirseniz.

Öznur Diler:Ayşe Hanımı yazalım o zaman Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsü. Diğer bir konumuz hastalık ve zararlardan korunma tedbirleri. Su ürünleri ile çalışan hepimizin uyguladığımız ya da uygulamaya çalıştığımız konular. Hemen hemen bizlerle bütünleşmiş bir konu bunda da zorluk çekmeyeceğimizi düşünüyorum. Bir başka konu laboratuvarlar ve sağlık personeli. Bu konuda özellikle laboratuvarcılarımızdan söz almak isteyen var mı? Gülnur Hanım var, Ayşe Hanım var, Necla Hanım var. Ama biz bütün katılımcılarımızdan katılım bekliyoruz. Çalıştayan işleme metodu bu şekilde oluyor. Herkes mutlaka fikrini paylaşırsa çok daha keyifli olacak. İsterseniz ilk adımı atalım. 31 Ocak 2012’de yayımlanan su hayvanları diye geçmiş, sağlık koşulları ile hastalıklarına karşı koruma ve mücadele yönetmeliği diye bir yönetmelik çıktı. Sanırım burada projeksiyon sistemimiz yok o zaman doğaçlama devam edeceğiz. Biz şimdi Gülnur Hanıma arzu ederse burada arzu ederse yerinde nasıl rahat edecekse söz verelim. Buyurun Gülnur Hanım

Gülnur Kalaycı:31 Ocak 2012 tarihinde Resmi Gazete ’de yayımlandı. Daha çok yeni. Hatta Cuma günü itibariyle Gıda Kontrol Genel Müdürlüğü’nün web sayfasında bile gözükmüyordu. Ben bunun hazırlanış aşamasında da dönem dönem bulunduğum için biraz bilgi vermek istedim. Tabi şuanda yönetmelik çıktı ama talimatlar ve tebliğler daha hazırlanacak. Yönetmelik 31 Ocak tarihinde yürürlüğe girdi. Bu yönetmeliğin hazırlanışı epey bir uzun soluklu oldu. 2004 yılından itibaren üzerinde çalışıldı. Hatta o arada Avrupa Birliği direktifleri 2006’ya 88 oldu. Bu yönetmelik aslında 2006/88 Sayılı su hayvanları ve ürünlerine ilişkin hayvan sağlığı gereklilikleri ve su hayvanlarında belirli hastalıkların önlenmesi ve kontrollere dair AB konsey direktifi. Ve yine su hayvanlarının karantinaya alınmasıyla ilgili gerekliliklerini belirleyen 2008/9046 Sayılı komisyon kararının uyumlaştırılması. Aslında bunun üzerinde çok fazla oynama olmadı. Buradaki arkadaşların bir kısmı bunu bilir çünkü uyumlaşmada asgariye uymak zorundasınız ama üzerini biraz daha ağırlaştırabilirsiniz. İkisinin tamamen karması olarak çıktı. Tabi burada işletmeler, kuluçhaneler, işleme tesislerini kapsadığı gibi hayvan sağlığına ilişkin koşulları da kapsıyor. Burada sağlık açısından daha önemli noktalara değinmek istiyorum. Birincisi sertifikasyon ile ilgili kurallarımız oldu. Uzun yıllardır sertifikasyon konusunda da başvuruda bulunan bir tesisimiz hala yok. Ama bu yönetmelikle birlikte yine bölgelendirme konusunda çalışmalar yapıldı. Özellikle Ulusal Gıda Referans Laboratuvarı tarafından 2004 yılından itibaren epidemiyolojik tarama çalışmaları, bölgesel izleme ve tarama çalışmaları ve hastalık çıkan

yerlerde hastalık sonrası hastalık izleme çalışmaları yapılmakta. Ben biraz hastalıklara girip çıkarak açıklamak açısından konuyu değiştiriyorum gibi oluyor ama örneğin levrek ve çupiralarda 2 yıldır bu hastalık isimlerini duymamakla birlikte...Taraması yürütülüyor, yine şuan da... Taraması yürütülüyor. Alabalık hastalıkları konusunda Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesinin bir bölümü 2004 ve 2006 yılından itibaren sürekli izleme ve tarama çalışmaları kapsamında bulunmaktadır. Diğer yedi bölgede bu zamana kadar epidemiyolojik tarama çalışmaları yapılmış durumda.

Öznur Diler:Bunları kim yapıyor?

Gülnur Kalaycı:Ulusal Referans Laboratuvar olarak biz yapıyoruz.

Öznur Diler:Yeterli oluyor mu?

Gülnur Kalaycı:Şimdi şöyle, tabiki 1900 çiftliğin 1900'ünü birden taramak imkânsız. Ancak bir risk analizi ve hastalık çıkışlarına göre mesela Karadeniz 2004'ten itibaren taramada. Deniz çiftlikleri 2008 yılından itibaren taramada. Daha önce VHS çıkışı yapılan iller yine 2006-2007 yılından itibaren taramada. Burada yine şuna gidiyorsunuz Dünya Hayvan Sağlığı Örgütünün ilgili kuralları ve yine VHS ve İHH konusunda AB ile ilgili direktifler var. Burada sizin hareket yolunuz belirleniyor. Mesela VHS hastalığı çıktığında iki yıl süreyle o bölgeyi hastalık sonrası hastalık izleme programına alıyor

Öznur Diler:Türkiye'de VHS hastalığı bir vaka olarak bildirilmiş değil mi?

Gülnur Kalaycı:Kalkan'da bir alabalıkta bu vakaya rastlanmış evet. Daha sonra 2004 yılında alabalıkta, 2006 ve 2007 yıllarında da Bolu Mudurnu'da bildirim var. Bunlar AB Referans Laboratuvarında ve VHS konusunda Dünya Referans Laboratuvarında teyit edilmiş olgular. Bu çiftliklerde 2 yıl ilgili program gereği ilk yıl 300 numune, hastalık sonrası hastalık izleme programı yapıldı. İki yılın sonunda da epidemiyolojik tarama kapsamında yıllık 30 numune ile taramalara devam edildi. Onun yanı sıra bölgesel epidemiyolojik çalışmalar bölgelerin durumlarının bilinmesi açısından yapılıyor. Biz bugüne kadar seçtiğimiz bölgelerdeki tüm balık çiftliklerinden örneklemeler yaptık. Bu yıldan itibaren de o konuda kurallar değişti % 50 örneklemelerle gitmeye karar verdik.

Öznur Diler:% 50 derken?

Gülnur Kalaycı:O bölgede ki işletmelerin % 50'siyle çalıştık yani daha önce % 100'yle çalışıyorduk. Şuan alabalıkta IPN konusunda bizim 7 bölgemizde enfekte. Şuan VHS'de tehlikeli bir durum yok. İHH'de yine tehlikeli bir durum yok. Onları hastalıklar konusunda tekrar inceleyeceğiz. Bu yönetmelikle birlikte en önemlisi bölgelendirme sistemi gelmektedir. Yani daha önce kurallar çok daha katıydı. Mesela enfekte bölgede tamamıyla infak olmaktaydı. Ancak bu yönetmelikle enfekte bölgeleri etrafında gözetim alanları oluşturulacak, muhafaza alanları ve o alanlar içerisinde balık ticareti serbest kalabilecek. Yani uygulamada yetiştiriciye bir takım kolaylıklar getiriliyor. Bölgelendirmeleri ilgilendirecek burada bugüne kadar ki çalışmaların ışığında belli statüler var 5 tane kategori uygulanacak. Ama bu konuda şu yapılacak, bu yapılacak diyemiyorum çünkü talimatlarla belirlenecek. Ancak genel çerçeve belli. Birinci kategori hastalıktan arı bölgeler ama bunun için biraz daha çalışmamız gerekiyor çünkü 10 yıllık bir süreç istiyor. İkincisi gözetim programı uygulanan bölgeler. Daha öncesinden de çalışmalar yaptığımız yahut ta şuan sıfırdan gözetim uygulayacağımız hedefler yani az önce bahsettiğim örneklemelerle çalışıp, bunun sonucunda seçeceğimiz bölgeler. Üçüncü kategori belirsiz ama şöyle bir açıklık var, enfekte olduğu düşünülmeyen ancak arı statüsüne yönelik bir programa dâhil olmayan. Dördüncü kategori elabikasyon programı yani o bölgede ki, liste hastalıkları zaten ağırlıklı olarak viral enfeksiyonlar da yer alıyor. Bunların hepsi bizde mecburi. Beşinci kategori de tamamen bildiğimiz bölgeler. Bunlar laboratuvarlar içinde yeni bir süreç getiriyor. Ama bizden önce İl müdürlükleri ve İlçe müdürlüklerine ekstra bir süreç getiriyor. Çünkü bugüne kadar çok fazla uygulanmayan klinik gözlemlerin de artık düzenli olarak yapılması gerekiyor. Bu kategorilerde tabi seçilecek şeylere göre..... ve hedefe yönelik.....çalışmaları yapılacak. Ama dediğim gibi bunlar artık kısa bir sürede

sanıyorum talimat olarak çıkacak. Bir ihbarı mecburi hastalığımız çıktığında bugüne kadar ağırlıklı olarak porsiyon büyüklüğündeki balıkların sadece iç organları temizlenip insan tüketimine sunulmasına izin verildi. Yumurta yavru ve gametler imha edildi. Porsiyon büyüklüğüne gelmek üzere olanlarda belirli bir süre hayvan sağlığı zabıtası komisyonunun yetkisine bırakıldı.

Öznur Diler:Burada liste 2 olanlar ulusal düzenlemeye bırakılanlar, şimdi liste 1 zorunlu olanlar

Gülnur Kalaycı:Hayır, liste 2'de de indirim zorunluluğu var.

Öznur Diler:Evet, mesela Viral hemorajik septisemi(VHS), Enfeksiyöz Hematopoietik Nekrozis (IHN)

Gülnur Kalaycı:Şimdi bu liste geçen yıl gelişti. Geçen yıla kadar Viral hemorajik septisemi(VHS), Enfeksiyöz Hematopoietik Nekrozis (IHN) hastalıkları da liste 1 hastalığı olarak geçiyordu. Bunlar çok tedbirler gerektiren hastalıklardır. Geçen yıl Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü bir düzenleme yaptı. Ekzotik ve non-ekzotik olarak ayırdı aslında. Bizde liste 1 ve 2 olarak geçiyor ama orada şuanda çok liste 1 ve 2 diye geçmiyor.

Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü özellikle ekonomi ve ticaret açısından biraz daha esneklik getirdi. Yine takipler açısından biraz olsun esnekliğimiz olacak. Çünkü bölgelendirmede daha önce ya da hastalık sonrası izlemelerde 300 örnek ile çalışmak zorundaydık. Şimdi 2 yıl çalışacaksak 300 örnek ile ama 5 yıl çalışacaksak 30 örnekle de çalışmamıza izin veriliyor. Tabi burada bana göre yetiştiricilik açısından bir başka olumlu gelişme var. Risk düzeyleri de sisteme girdi. Yani aynı su kaynağında tek bir işletme de olsa aynı tedbirleri uygulamak zorundaydınız beş firmada olsa aynı tedbirleri uygulamak zorundaydınız. Fakat bu yönetmelikle risk düzeyleri de işin içine girdi. Uygulamada bununda yetiştirici açısından daha rahatlık sağlayacağını düşünüyorum.

Öznur Diler:Gülnur Hanım başka var mı?

Gülnur Kalaycı:Şuan bakıyorum başka özetleyeceğim bir konu var mı diye

Öznur Diler:Bugün çalıştayaımıza gelen katılımcılarımızdan bu kanunu inceleyerek gelen var mı? 32 sayfa çok hacimli bir kanun. Evet buyurun. Bu konuda Gülnur Hanım birkaç cümle daha alalım daha sonra size söz vereyim.

Gülnur Kalaycı:Birde çok kısa özetle bir şey söyleyeyim. Birde şimdi karantina zorunlu hale geliyor. İthalatta daha fazla yaptırımlar, ithalatta zorunlu olarak bir kere karantina devreye giriyor. Ama burada şöyle bir serbestlik var. Karantina ülke içerisinde veya satın alınan ülkede de her ikisinde yapılabiliyor. Ama tabiki hükümleri değişik. Ve yine içerde de nakillerle karantina devreye giriyor, yine vektör türlerle bu işlemin çabuklaştırılması devreye giriyor. Özetle benim söyleyeceklerim bunlar. Akıllara takılan bir şeyler varsa yine o konulara dönebiliriz.

Öznur Diler:Sizin bir katkınız olacak mıydı?

Katılımcı :Herhangi bir katkı yok. Zaten su ürünlerine teklifimizi sunmuştuk. Yönetmeliğin ilerleyen safhalarında bazı noktalarda değişiklik yapılması üzerine birkaç talebimiz olmuştu.

Öznur Diler:Mevzuat tabi ki çok zor bir konu. Açıkçası bende bu yönetmeliği çok fazla incelemedim ama Gülnur Hanım da ifade ederken şunları düşündüm. Zaten burada belirtilen konular bizim balık sağlığı açısından hep öngördüğümüz şeyler. Örneğin bir karantina olmazsa olmazlarımızdan. Hastalıkların listelenmesi bunlar hep yapılan şeyler. Açıkçası şunu düşündüm çok kapsamlı bir mevzuat olmakla birlikte önemli olan çok iyi uygulanması esası. Uygula kısmı çok önemli. Uygulayıcılarının ne şekilde bunu uygulayacakları, kimlerin nasıl uygulayacakları kısımları netlik kazanacaktır. Burada hep vurguladığımız balık hastalıkları konusunda uzman kişilerin yetiştirilmesi, eğitilmesi hatta çok uzman değil çiftliklerde çalışacak personeline bu alanda uzmanlığının geliştirilmesi. Birazdan üretici arkadaşlarımıza, özel sektörde ki arkadaşlarımızı söz verdiğimde eminim onlarda bu konuda katkıda bulunacaklar. Asıl önemli olan çiftlikte su ürünleri yönetimini yapan arkadaşların bu

konuda olayı erken fark etmeleri. Ben bu liste hastalıklarına bakarken ve akşamda bu çalıştay ile ilgili toparlama yaparken özellikle şunu paylaşmak istedim. Biz 2011 yılında Türkiye’de balık hastalıkları bir süreç halinde gelişiyor doğal olarak üretim olunca sağlık problemleri de oluyor. Ama kronolojik olarak baktığımızda 90’lı yıllarda yersinia ile tanışmışız. Biz balıkçılık yaptıkça faaliyetlerimiz coğrafik olarak genişledikçe bu problemlerimizde çeşitleniyor. En son 2011 yılında biz bir soğuk su streptokok hastalığı ile karşılaştık. Anaçlarda görünen, kronik görünen biraz BKD’yi andıran bir bakteriyel hastalıktı. Tabi balığı harap ettikten sonra fark edilen çokta iyi tedavi edilemeyen bir problem. Biz bir tesadüf tanıştık ve tüm anaçlarımızı yok etmek zorunda kaldık. İlaça karşı son derece direnç geliyor. Kronik olduğu için ilaca cevap vermiyor. Ben şunu düşündüm çok tabi bugünlere kadar çabalamakla birlikte sağlığı koruma noktasında bu çalıştay çok önemli bir görev yapacağına inanıyorum. Şunu da yine cümlemi bitirmeden önce belirtmek istiyorum. Biz bu çalışmayı yaptık. Vakagok olarak identifiye ettik hastalığı. Yurtdışında da PSAR ile de teyidini yaptık. Yurtdışında da yayın için gönderdiğimizde dediler ki; sizin örneklediğiniz çiftlikte bir sağlık programı uygulanıyor mu? Yani böyle bir sağlık programı benim bildiğim kadarıyla bizim çiftliklerimizde çok düzenli bir sağlık programı ben bilmiyorum belki de benim haberim yok. Biz dedik hayır böyle bir sağlık programı uygulanan bir çiftlik yok. Onlar şunu çok merak ettiler. Acaba Türkiye’ye nasıl gelmiş bu problem? Bulaşma neresi? Araştırdık bir miktar yumurta ithalatı karşımıza çıktı. Böyle şeylerle karşılaştık. Ama sonuç olarak biz o vakadan sonra başka bir vaka ile de karşılaştık. Yayılmaların çok hızlı olduğunu söyleyebilirim. Yönetmelikler çok güzel. Ben yine uygulanmasının çok önemli olduğunu yani bu çiftlikten başlayacakları bizim sorumlu mühendisimizden başlayacak. Onun çok dikkat etmesi lazım. Bir karantina hayati bir şey gerçekten. Yönetmeliğimizde yer alıyor ama belki de olayın karantina noktasında engelleyebilirken biz bir şekilde alıyoruz. Balık hareketleri çok hızlı olduğundan bizde yayılmada hızlı oluyor. Grubumuz bu konuda çok tecrübesi olan arkadaşlarımızdan oluşuyor. Sonuç olarak ümit edelim ki eksikleri de giderilir. Tabi her şey gibi çok mükemmel olmayabilir. Çok iyi uygulanabilir. İsterseniz yönetmelikte burada kalalım. Ne dersiniz. Çünkü evet katkılar gelmeye başlıyor buyurun.

Hasan Yazlak:Mevzuat diyoruz mevzuat ile başladık. Su hayvanları yönetmeliği bir kere siz böyle yazmışlar dediniz. Bence bunu yazarken neye göre bakmışlar. Yani biz balık konuşuyoruz, çupira levrek konuşuyoruz, endüstriyel bir üründen bahsediyoruz ama su hayvanları deyince aklımıza başka şeyler geliyor. Porsuk, samur fok balığı vs. gibi hayvanlar aklımıza geliyor. Bunun neresi balık neresi endüstri? Veya biz bunun neresinden kendimize pay çıkaracağız buna bakmak lazım.

Öznur Diler:Yani bunun yerine su ürünleri denmeli değil mi?

Hasan Yazlak:Su ürünleri daha doğru olur. Birinci tavsiyemiz bu grubun önerisi bu olmalıdır. İkinci tavsiyemiz sabah ki oturumda da konuşmalarda şöyle bir şey geçti. Meslek mensupları ile ilgili veterinerler ve su ürünleri mühendisleri karşı karşıya gelmek istemiyorlar problemimizde bu değil zaten ama bir arada sadece veterinerlere ya da sadece su ürünlerine mahkûm edilmesine de biz karşı çıkıyoruz. Yani veterinerin yanına su ürünleri mühendisi de yazılmalıdır ya da içerisinde olmalıdır. Bir diğer noktada şu; baktığımız zaman Türkiye genelinde 7-8 tane merkez enstitüleri var, referans laboratuvarları var neden Türkiye genelinde bir balık hastalıkları referans laboratuvarı veya enstitüsü kurulmuyor. Olmaz mı diyeceksiniz olur. Bakın biz İnönü Üniversitesinde Karaciğer Nakil Enstitüsü kurduk. Türkiye’de tektir dünyada da sayılıdır. Bir organ nakli üzerine. Demek ki bir şeyler başarılabilir. Bu mevzuatlara da gelebilir. Bir şeyler yeniden revize edilebilir. Gerçekten sektörü endüstriyel baza taşımak istiyorsak, endüstriyel bazda da bunu bir ürün gamına sokabiliyorsak bunu da yapmamız gerekir. AB uyum yasalarıyla veya AB uyum politikalarıyla bakanlık çok uğraştı. 2012’ye nihai geliştirdik ama su hayvanları yetiştirirken keşke biraz daha bekleseydik bu kadar acele etmeseydik şeklinde ciddi anlamda

düşüncelerimiz var. Veya bunu da sadece veteriner kontrolü noktasında (veteriner arkadaşlarımızı eleştirmek için söylemiyorum) sahada uygulayanlar bunu mühendis arkadaşlarımız. Telefonla ilaç, telefonla reçete gibi tedavi yöntemlerinin artık dışına çıkmalı eğer sahada uygulanabiliyorsa buna özel mevzuat önlemleri getirilmelidir. Birde iller bu yönetmeliğe hazır mı? Özellikle bunu sormak istiyoruz.

Öznur Diler:Daha çok yeni. Yok, öyle yapmayalım. Biraz arkaları hareketlendirmemiz gerekiyor. Yoksa çok sıkılacaklar. Evet, Necla Hanım buyurun.

Necla Türk:Şimdi bazı başlıklar altında konuşmak istiyorum. Çok uzun olursa kusura bakmayın. Bir tanesi evet yönetmelikler değişti. 2011 yılı sonunda arka arkaya bakanlığın yazısındaki değişimlere bağlı olarak yönetmelikler değişti. Ama bu yönetmeliklerin için son iki yıldır zaten çalışılıyordu. Ben kamudan ayrılalı bir yıl oldu. Özellikle hastalık yönetmeliği önümüze geldi. Görüşler yazdık. Şuan bilgisayarım yukarda yarın özellikle hep beraber projeksiyon ayarlayarak yansıtalım. Şuanda arkadaşlar 7 sayfa eleştiri yazdım. Balık ve balıkçılık oradan başlamak istiyorum. Balık ve balık ürünleri veya su hayvanları veya su ürünleri bu biraz daha kaba tabir oluyor. Eğer hastalık mevzuatına su ürünleri koyarsanız yanılırsınız. Çünkü biz burada hastalık mevzuatından bahsediyoruz. Balık ve balıkçılık ürünleri diyemezsiniz. Ama balık ve canlı su ürünleri diyebilirsiniz. Direktiflerin orijinalin de direktifler bire bir çevrilmiş. O zaman görüş yazdık ne kadar dikkate alındı bilmiyorum ama en azından benim yazdığım yedi sayfa eleştiriden hiç biri oraya konulmamış. Tekrar birlik adına zaten Üstün Bey ile görüştük, değiştirilecek bununla ilgili mevzuatla ilgili yeniden çalışmalar başlatılıyor. Şunun anlatmak istiyorum. Balık ve canlı balık ürünleri derseniz burada amaç şudur; kuluçhane ve kuluçhane ürünleri ne anlıyorsunuz? Yavru balık, gamet, embriyo yumurtaları bunları anlarsınız. Hayvan sağlığı direktifinin amacı ne? Hastalığın bir yerden farklı bir yere bulaşmaması. Bunun için işteolması çeşitli şeyler uygulanabilir ki, Gülnur Hanım uzun uzun anlattı. Dünyada....Dediğimiz..... Baz alarak tüm ülkeler ve tüm yönetmelikler, kanunlar bunlara baz alınarak bütün ülkeler eşdeğer anlamda mevzuatlar çıkarır. Biz ne yapıyoruz, Avrupa Birliği'nin mevzuatına ama Avrupa Birliği mevzuatı daın mevzuatına dayanır. Bu konuda Öznur Hanım'a katılıyorum. Yıllarca yurtdışında bu toplantılara gittik, yönetmelik toplantılarına, çalıştaylara katıldık. Liste 1 ihbarı mecburi hastalıklardır. Ülke evet... ye dayandırabilirsiniz, zaten AB'ne dayandırabiliyorsunuz ama sizin için önemli bir hastalığı oraya koyabilirsiniz. Yani geçen sene hep beraber yaşadık. Bizim için çok büyük bir problem ama dünya için önemi yok. Literatürler ne der? % 5'İ geçmez ölüm, geçen sene % 60 'a çıktı ölümler. Koyduğumuz her çupiranın 59-60'ını kaybettik. Bunun arkasındaki neden de bu. Koyabiliriz mevzuata burada kimse bize bir şey diyemez. Yani adam geldiği zaman mevzuata bakacak, dünyaya uyuyor muyum? Evet, Avrupa Birliği aradığını bulabiliyor mu benim mevzuatımda? Evet. Ama bende kendi mevzuatıma bir şeyler koyabilirim. Örneğin bizde vibrio çok problem olmaya başladı. Değil mi alabalıkta? Daha önce böyle değildi. Ben bununla ilgili bir mevzuatı koyabilirim. Eğer uzmanlar uygun görürse. Biz miyiz şuan Türkiye'nin uzmanı? Bunda bir sıkıntı yok. Şimdi sıkıntı şu; çıkan mevzuatın ayağı yere basmalı. Neden basmalı? Çünkü kavramlar karıştı. Balık ve balıkçılık ürünleri diye bir şey yok, balık ve canlı balık ürünleri derseniz o zaman anlaşılır. Yani o mevzuat yukarıda da kabul ediyor. Biraz hızlı çıktı, görüşler dikkate alınamamış. Bir kere kuluçhanenin tanımı yapılmalı. Hastalıklardan Freezonedaki bir kuluçhaneden çıkan yavruyu veya yumurtayı free bir yere gönderebilirsiniz. Hastalıklı bir yere gönderir ya da göndermez ona mevzuat karar verir. Ama hastalıklı bir kuluçhaneden free bir alana sağlam yavruyu gönderemezsiniz. Amaç bu yani sağlıklı yavru üretmek. Sağlıklı yavruyu sağlıklı alanlara göndermek. Benim mevzuat ile ilgili önerim, madde madde yansıtalım gerçekten çok ciddi hatalar var. Çünkü su ürünleri ile canlı su ürünleri kavramı karıştığı için her iki mevzuatta karışık. İşleme ve paketlemenin de mevzuatı karışık. Karışmamalı. Bu tartışmayı bence yıllarca, ben bir ablanızım kamudan ayrıldım çok

yaralıyım. Bu ülkede 1994'ten beri beni tanımayan, çalışmalarımı bilmeyen yoktur. Bunları her zeminde çok tartıştık, kavga ettik. Buralara takılmıyorum, bu bir süreç. Şuan sanırım işin biraz da ayarı kaçtı. Bakın arkadaşlar aramızda genç meslektaşlarımız var hepiniz benim için meslektaşsınız. Ben mesleklere takılmıyorum kime takılıyorum biliyor musunuz veterinerlik hekimliğini yapamayan, icra edemeyen insanlara çok takılıyorum. Yıllarca mevzuat çalıştık. 98'den beri Almanlarla birlikteyiz. Su ürünleri mühendisliğini bizim hocalarımız kurdu, veteriner fakültesinin hocaları kurdu. Benim size önerim oda altında birleşin. Ziraat Odaları Birliği'ne üye olun.

Öznur Diler: Teşekkür ederiz Necla Hanım. Başka var mı katkınız? Şöyle yapalım, madde olarak dedik ama onu aradan sonra yapalım biraz teknik ekipman eksikliğimiz var. Sesler arkadan tam duyulmuyor olabilir.

Necla Türk: Karantina konusuna geleceğim. Mevzuatın ayağının yere basmadığını şuanda anlatıyorum. Bir çiftlikte hastalık çıktı. VHS karantina uyguladı. Bir işlemi uygularsınız devam edersiniz ama yanlış nereden geldi bu hastalık? Çınar Danimarka'ya gitmiş alakasız bir çiftlik VHS'den kırılıyor. Dedim ki; oysa biz referans enstitüsünde bir hafta çalıştay denilen ülkenin sıhhi görünen bir alanı bizim dediğimiz gibi zomlamış. Demiş ki şu norm da VHS yok. Ama bir ihbar geldi enstitü karıştı. Uzmanlar bizi de götürdüler çiftliğe. Bir gittik ki, çiftlik kırılıyor. Çiftlik sahibi terk etmiş, bölgenin o işlerden sorumlusu çiftliğe el koymuş, bizi karşılıyor. Dedim ki; niye burada VHS var. Norveç'teki su kuşları ile beraber gelmiş. Yapacak bir şey yok. Karantina 8 saatten fazla kamyon gitmesin. Neden? Hayvan reformuna aykırı. Olur mu? Zamanın da sen o balığı göndermezsen o hayvan reformuna aykırı olur. O zaman ben dava açarım. O balığın bir an önce gitmesi gerekiyordu. Aslında balık biraz farklı. Bu anlamlarda bunları bilerek mevzuatlar yapmamız gerekiyor. Bence yumurtadan başlamalı. Ben alabalık yavrusu almıyorum ki alabalık yumurtası alıyorum. Yumurtaya karantina koymazsınız. Bunun şartları çok iyi belirlemek gerekiyor. Yumurtadan numune alınır, çiftliğe gider, yumurtada bir şey varsa çiftlik uyarılır.

Öznur Diler: Aslında gelişmiş ülkeler canlı olayını kaldırmışlar. Hatta işlenmiş ürünleri bile çok sınırlandırarak sokuyorlar. Örneğin kerevitten bir örnek vereyim. Kerevit vebası şuanda liste hastalıklarında bir tanesi. Eskiden Avrupa Türkiye'den canlı kerevit alırdı. Şuanda mutlaka bir sıcaklık prosesinden yani haşlandıktan sonra ambalajladıktan sonra biz bunları yurtdışına ihraç edebiliyoruz. Çünkü canlı ürün aynı zamanda bir hastalık nakil aracı oluyor. Onlar bunu kavradıktan sonra kesinlikle canlı ürün girişine izin vermiyorlar. Yumurtalarda da aslında bizim ülke olarak mümkün merteye bu stratejiyi uygulamamız lazım. Pek canlı sokmamamız gerekiyor.

Necla Türk: Artemia'yı dışardan getiriyoruz. Geçen seneki felaketin % 99 artemia kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Artemia kontrolünü hiçbir zaman yapamadık. Zaten bizim çoktan kuluçhane kontrol yönetmeliği çıkartmamız gerekiyordu. Hastalıkları belirleyip, taramalar yapmamız gerekiyordu. O kadar çok şeyde geç kaldık ki, ben şimdi özel sektörde çalışıyorum, çalıştığım firmada o kadar güzel bir sistem kurdum ki amaç içeri bir şey sokmamak. Eğer girdiyse de biliyorum ne kadar kayıp olacağını. Denizlerde zaten hastalık kontrolü falan çok zor mümkün değil. Alabalıkta daha kolay ama onda da yumurtadan başlaması gerektiğini düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Öznur Diler: Bir konuşmacı arkadaşımız daha var, buyurun.

Hacı Savaş: Bu yönetmelik nasıl hazırlandı bilmiyorum ama taslak halinde bizim enstitümüze de geldi. Bizim görüşlerimiz istendi. Ancak bizim görüşümüzün istenmesi çok kısa bir zaman için de oldu. Bu kadar kapsamlı bir yönetmeliğe kısacık bir zaman içerisinde görüş bildirmemiz çok zor oldu. Bende göz gezdirdim ve gördüğüm en önemli konu, bu yönetmeliği hazırlayanların Türkiye'deki üreticilerin saha deneyimi olmadıklarını gördüm. Kesinlikle saha deneyimleri yok. Saha da neler var, ne tür hastalıklarla karşılaşılıyor, ne tür uygulamalar yapılıyor gibi konular hakkında eksiklikleri var diye düşünüyorum. Mesela arizon deniyor, ari

işletmelerine arizon denmiş. Sizin ari işletmesi yapabilmeniz için o ülkede öncelikle hayvan hareketlerini kontrol altına almanız gerekiyor. Karadeniz Bölgesinde örneğin, alabalık yumurtasından son yıllarda büyük miktarda mevsim yumurtası giriyor. Bizim enstitümüz üç türde çok yoğun bir şekilde çalıştı. Bunlardan bir tanesi kalkan balığı ilk üretimi biz yaptık, diğeri Karadeniz Alabalığı ve ...alabalığı ilk üretimini biz yaptık. Her 3 balıkta piyasada tutunmaya başladı. Piyasa değeri yükseldikçe dışardan kaçak yumurta girişi çok fazla oluyor.

Öznur Diler:Ama bu çok tehlikeli çünkü farklı türlerin farklı hastalıkları var ve birbirine bağışık değil.

Hacı Savaş:Zaten kaçak yumurta girişi olduktan sonra Türkiye içerisinde işletmeler arasında yoğun bir biçimde yavru ve yumurta transferi olduğu sürece ne karantina uygulamaları başarılı olur ne de hayvan hareketleri kontrol altına alınabilir. Öncelikle hayvan hareketlerinin sorumluluk altına alınabilmesi için bir uygulamadan çok kontrol mekanizmasının kurulması gerekiyor. Bunun da çok kolay olduğunu sanmıyorum. Biz bu konuda bir proje hazırlıyoruz ve 2012 yılındaki toplantıda TAGEM Projesi olarak sunacağız. Bunun dışında ihbarı mecbur hayvan hastalıkları konusunda bir şey söylemek istiyorum. Gülnur Hanım'da açıkladı, VHS ilk defa 2004 yılında bizim ürettiğimiz balıklarda izole edildi ancak ben sormak istiyorum VHS'nin tüm genel analizini biz yaptık. Şuan da bizim enstitümüz ve Danimarka Kara Sağlıkları ile ortaklaşa bu VHS virüsünün tüm genel mutasyona uğramış bölgelerinin açıklanması ile ilgili bir proje yürütüyoruz. Çünkü bizim izole ettiğimiz VHS, kesinlikle bizim ülkemizdeki balıkların hiç birinde patojen değil. Avrupa'da çok önemli bir hastalık, en öldürücü hastalık ama bizim ülkemizdeki VHS bütün balık türlerinde defalarca patajonik testlerini yaptık, hiç birinde % 5'in üzerinde ölüm olmadı. O zaman biz kendi ülkemiz içinde VHS'yi neden ihbarı mecbur hastalık listesinde tutuyoruz? İkincisi, bakteriyel böbrek hastalığı. Bakteriyel böbrek hastalıklarını Türkiye'de ilk defa ben izole ettim. Karadeniz alabalığımda izole ettim. Bununla ilgili yayında yaptık. Ama ...ın dışında hiçbir türde bakteriyel böbrek hastalıklarına rastlamadık. Binlerce otopsi yapmamıza ve binlerce çiftliklere bakmamıza rağmen bu hastalığa rastlamadık. Bundan dolayı bakteriyel böbrek hastalıkları da niçin ihbarı mecbur hastalıklar listesinde yer alıyor anlamış değilim. Ama tam tersi, 2009 yılında IPN ihbarı mecbur hastalıklar listesinden çıkarıldı ama birkaç gün önce bölgemizde ki bir çiftlikte bir milyon yavrunun % 80'i IPN'den öldü. IPN çok yaygın. Karadeniz'deki bütün yavru ölümlerinin % 80-90'ını IPN den ölüyor. Böyle bir hastalık neden ihbarı mecbur hastalıklardan çıkarıldı.

Öznur Diler:yani şunu diyebiliriz; liste grubu hastalıklar Türkiye koşullarına göre düzenlenmeli.

Hacı Savaş:Aynen evet, böyle daha iyi olacağı kanısındayım.

Gülnur Kalaycı:Ben birkaç açıklama yapacağım. Birincisi, ihbarı mecbur hastalıklar deminde dediğim gibi Hayvan Sağlığı Örgütü'nün kurallarına göre gruplara ayrılıyor. Şuan Avrupa Birliği ve Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü 'de bunu destekliyor. Ekzotik ve non-ekzotikler. Şimdi bunlar neye göre ayarlanıyor. Ticaret ve ekonomik politikalara göre ayarlanıyor. VHS daha önce liste 1'den liste 2'ye geçti ticaret ve ekonomiye göre. Bunu Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü'nün liste 1 ya da ekzotik olmayan hastalıklarının da hepsinin bildirim zorunluluğu olmayan hastalıklar. Mesela VHS, IPN, Infectious salmon anaemia ve Koi herpes virus (KHV) şuan dünyada çok önemli ve bildirimi 24 saat içinde mecburi olan hastalıklar arasında yer alıyor ama liste 2'de bulunuyor. Liste 2 ne demek? Liste 1'de özetle her şeyi imha ediyorsunuz. Liste 2'de damlaşa deniyorsunuz, ülkesel ekonomik gücünüze göre, ekonominize güveniyorsanız tamamen her şeyi yok ederek esterifikasyon ediyorsunuz, güvenemiyorsanız don'lar oluşturuyorsunuz donlar arasında enfekte bölgelerde nakline izin veriyorsunuz. Bu bölgeler kurtarılmış, bu bölgeler değil diyebiliyorsunuz. Yani dediğim gibi belli hastalıklarda zaten yapacak bir şey yok ama bunun üstüne koyabiliriz. Bu da nedir her yıl görüş alınır, karar verilir. Bir tavsiye olarak Gıda ve Kontrol Müdürlüğü'ne iletilir. Biz o

dönemde Necla Hanım ile birlikte çalışıyorduk. IPN'in ihbarı mecburilikten çıkmasına biz enstitü olarak karşı çıktık. Hastalığı ben teşhis ediyorum ilk ben teşhis ettim. Hastalık yaygın. Bu politika ile bu ıstırap bitmez çok açık. İhbarı mecbur hastalıklar listesinden çıkmasına ben de karşıyım. Ve ben hala imhasından yanayım belki yetiştiriciler bana çok kızacaklar bunu söylediğimde. Çünkü VHS'de o konu çalışılıyor. Devamı da gelecek ama Trabzon kalkanları % 99 ölümle gittik, Bolu'da 2006 ve 2007'de alabalıklarda aynı genomdaki çok hafif değişik olan bir virüs % 99 ölümler yaptı. Yani balık bir sarı bir biraz daha değişik. Ve o dönemde bu imha olguları olmasaydı ve iş sıkı tutulmasaydı biz şuan alabalıkları sağdan soldan toplayacaktık. Bütün çevre illerde 7 senedir taramalar sürüyor.

Öznur Diler:Ama bir çelişki var çünkü % 5'i geçmiyor dendi siz % 99 dediniz

Gülnur Kalaycı: O da izole edildiğinde % 99 ölümlüydü. Daha sonra ki deneysel çalışmalarda tamam çalışmalarda dalgalı sonuçlar oldu ama Bolu'daki alabalık olgularında her ikisinde de % 99 ölüm var. VHS'de çok karanlık konular. Yani virallerde çok karanlık konu. Bu sadece bizde değil dünya genelinde böyle

Öznur Diler:Çalışma grubu olarak şöyle diyebilir miyiz; liste grubu hastalıklar ülkemiz koşullarına göre mutlaka düzenlenmeli, dünyanın yaptığı gibi her yılda güncellenmelidir. Dünya bunu yapıyor, bizde yaparız. Şuan bizim yönetmeliğimizde çıkmış bu ama bunu her yıl güncellemeliyiz.

Gülnur Kalaycı:Öznur Hanım zaten güncelleniyor. Mesela budaha önce yoktu. Ama dediğim gibi önemli bulgulardan da özellikle sektörün talebi olursa çok daha ciddiye alınacaktır. Çünkü çok açıkçası belki bana kızacaklar birçok noktada sektörde bana göre İHH'nin de ihbarı mecbur olması lazım. Çünkü diyorum ya biz sektör olarak hala birçok ülkeye oranla daha iyi durumdayız. Özellikle viraller de genellikle ihracatı etkileyen taşıyıcı enfeksiyonlar, vertikal bulaşmalar nedeniyle çok kayıplara yer açanlar viral hastalıklardır. Bizde hala buna yönelik laboratuvarlara çok talep yok. Eskiye göre daha iyi. 2004'ten beri balık biyolojisine çalışıyorum bu yıl çok güzel bir şey oldu. İki tane işletme yurtdışından ithalat yaparken kontrollü ithalat yaptı. Bunun artması lazım. Aslında burada üreticilerinde bilinçlenmesi lazım. Ben bu yıl yaklaşık 200 çiftlik taradım. Alabalık, levrek, çupira ve sazan çiftliği bunlar. Bunlardan çoğunu ben hala epidemiyolojik tarama veya hastalık izleme ile Gıda ve Kontrol Genle Müdürlüğü olarak alıyorum. Yani çok az işletme benim balığım kontrol et diyor. Devletten önce sektörün bilinçlenerek kanatlı sektörde olduğu gibi bu işi kendi rızasında yapmasında hatta laboratuvarı zorlamasında fayda var.

Öznur Diler:Aslında burada hassas bir denge var. Kayıplar olduğunda da en büyük darbeyi üretici alıyor. Bu konuda çok sıkarsak da onları bu sefer iş yapamaz hale getirme riskimiz var. O yüzden burada daha bilinçli ve daha hassas olmamız gerekiyor. Zaten bizde bunun için buradayız. Tamer Bey buyurun.

Tamer Demirkan:Bugün burada üretici konumundayım, su ürünleri mühendisiyim. 22 yıldır bir fiil çalışıyorum. Konuşmalardan anladığım kadarıyla sanki yeni kurulan bir sektör var gibi geldi bana. Çaresizlikten bir şeyler bulmak gerektiği gibi bir izlenim var. Ancak 30 yıldır üretim yapan, dünyada lider durumuna gelmiş, dünyaya örnek olmuş bir sektörün temsilcileriyiz. Hatalıkta teşhis son noktadır. Hastalıkta enfeksiyon varsa her şey bitmiştir. Koruyucu hekimlik çok önemlidir. Şimdi bu başarılı üretimi gerçekleştirip bizlere güvenen paydaşlarımızın yanında yatırım yapan işletmelerle birlikte su ürünleri mühendislerinin çok katkısı vardır. Biz veteriner arkadaşlarımızla bu işi yapmayalım demiyoruz. Biz laboratuvarlardan yararlanmayalım demiyoruz. Ama biz korkarsak ve ürkek olursak üreticiler olarak uzaklaşırız. Her zaman dile getirdiğimiz bir şey var, biz eğitilmek istiyoruz. Siz istediğiniz kadar tebliğ çıkartın, istediğiniz kadar yasa çıkartın üreticiye ulaşamıyorsanız mümkün değil. Ulaşmanız, anlatmanız ve eğitmeniz gerekiyor. Üretici bu işten para kazanıyor. Bugün en küçük bir kuluçhanenin iç sularda kurulması bile milyon rakamlarla mümkün oluyor. Bizim ricamız şu, hem üretici olarak hem de su ürünleri mühendisi olarak

söylüyorum, bizim aşağı yukarı 30 yıldır birikmiş bir kültürümüz var. İyi eğitim aldık veya kötü eğitim aldık ama bu işi başarıyoruz. Bütün bu hastalık risklerine karşı üretim yapıyoruz. Hastalıklarla mücadele ettik. Köylü Mehmet Amcaya hastalığı, mikrobu anlatmaya çalıştık. Böyle böyle bir yerlere gelmeye çalışıyoruz. Devlet ile üretici çok mesafeli. Bir türlü bir araya gelemiyoruz. Bunun tek yolu eğitim. Su ürünleri üretimi yapılan yerler belli. Trabzon, Isparta Aksu, Fethiye iç sularda. Biz toplanırsak ve bu tür çalıştaylar da ve başka gruplarda eğitilirse ve birlikte arazi çalışmaları yaparsak çok daha hızlı yol alacağımıza inanıyorum. Hiçbir üretici kendi adına laboratuvarlara numune göndermiyor. Neden? Çünkü korku var. Bunları aşmamız lazım.

Öznur Diler:O zaman güven unsurunun biraz güçlenmesi gerekiyor.

Rıza Şentürk:Tamer Bey'in söylediklerine başından sonuna kadar katılıyorum ve bir ekleme yapmak istiyorum. Bence de çözüm mevzuatlar çıkartılırken üreticilerin mevzuattan uzak bir yere konmamasında olacaktır. Şöyle ki; Burada hem yem hem kontrol hem de zorlayıcı cezalar verilmesi devletin kontrolünde oluyor. Eğer bu ve bunun gibi kontrol edici, koruyucu anlamda çıkartılan mevzuatlarda üretici birlikleri uygulama alanlarında görevlendirilirse pek çok sorun ortadan kalkacaktır ve üretici de az önce bahsedilen korkulardan uzaklaşacaktır. Daha rahat çalışacaktır. Devletin kontrol mekanizması zaten ne kadar yeterli ki. Şimdi ihbar hattı var. Devlet demek ki gıdayı her noktada kontrol edemiyor ki gıda ihbar hattını açtı. Aynı şekilde bu karantina önlemlerini nasıl kontrol edip uygulayacak. Bu durum ne kadar yeterli? Tam bu noktada üretici birliklerine bir görevlendirme yapılması tüm sorunları çözecek ve bilinçlendirme sağlanacaktır diye düşünüyorum.

Katılımcı 2:Hastalıkların çok yaygın olması konusuna değinmek istiyorum. Bundan 10 yıl öncesine kadar Türkiye'de hem su ürünleri sektörü yeni yeni gelişmeye başlamıştı hem de teşhis tanı laboratuvarları yoktu. Son dönemlerde bu laboratuvarların sayısı arttı. Bunun dışında saha çalışmaları ve verilerin elde edilmesi konusunda gelişmeler yaşandı. Bundan dolayı ortaya çıkan hastalıkları biz gün yüzüne çıkarmış olduk. Ben şuna inanıyorum, Türkiye su ürünleri hastalıklarında çok tehlikeli veya ölümcül olabilecek hastalıklarla boğuşan bir ülke değildir. Sektörü tehdit eden çok ciddi hastalıklarla karşı karşıya değildir. Japonya'da 103 tür balığın kültürü yapılıyor. Dünyada en çok kültürü yapılan türler Japonya'da bulunuyor.1994 yılında Japonya'da yüz milyar salomon yavrusu bir yılda hastalık yüzünden gitti. Biz daha o aşamaya gelmedik. Her ne kadar biz IPN ölüm yapıyor diyorsak ta henüz o seviyede değiliz. Ancak denetim olmadığı sürece, hareketler kontrol altına alınmadığı sürece, üreticiler bilinçli veya örgütlü beraber hareket etmedikleri sürece bizim sektörümüzde kısa bir süre içinde daha ciddi enfeksiyonlarla karşılaşacaktır.

Öznur Diler:Söz almak isteyen yoksa Gülnur Hanım'a söz vereceğim ki, yavaş yavaş mevzuatı toparlayalım.

Gülnur Kalaycı:Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü 2004 yılından beribalık hastalıkları konusunda Ulusal Referans Laboratuvarı. Bakteriyoloji, Parazitoloji, Patoloji, Viroloji ve Gıda Kontrol Bölümleri ile yaklaşık 30 personeliyle hizmet veriyor. Avrupa Birliği Topluluk Referans Laboratuvarı ve Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü'nün yıllık denetimlerine tabidir. Bu dipnotu verdikten sonra arkadaşımızın söylediklerine katılıyorum. Bu uygulama farklılıkları oldu. Şöyle oldu, bakanlık olarak bu hastalıklar çıktığında ekonomik zararların azaltılması için il ve ilçelerin hayvan sağlığı zabıtası komisyonlarına yetki verildi. İşletmede yavru ve yumurtalar imha ediliyor, porsiyon büyüklüğündekilerin iç organları çıkartılarak tüketime sunuluyor. Porsiyon büyüklüğü uluslararası kurallara göre 3 aydır. Porsiyon büyüklüğüne gelmesine 3 ay kala olan balıkların giriş çıkışı yapılmamak kaydıyla uygun coğrafi alandaysa izin veriliyor. Ama bu risk bizde biraz şey de bırakıldı, eğer aynı su kaynağında çok işletme yoksa il ilçe müdürlüğü giriş çıkışı gerçekten engelleyebilecekse daha uzun sürede de kalabilir. Ama merkezden balık giriş çıkışı kontrol edilecek mi, aynı su kaynağında fazla işletme var mı? Ama katılıyorum bize de aynı duyumlar geldi, bazı komisyonlar çok katı

kurallar uyguladı bazıları daha esnek davrandı. Ama tabi ki ben burada çok iddialı konuşup yalancı durumuna düşmek istemem. Ne kadar sürede burada ki şeyler hayata geçecek, talimatları çıkacak ya da ne kadar sürede uygulanacak maalesef bilgim yok. Ama bu bir süreç. En azından başlangıç. Mesela arilikte 10 sene süre isteniyor. Siz bugün başlasanız en az 10 yıl. Karadeniz’de bazı bölgelerde 2004’de yaptığımız taramaların verileri şimdi işe yarayacak. Dediğim gibi bu bir süreç bir yerden başlanacak. Bir taraftan dediğim gibi enfekte bölgeler arasındaki nakillerde bu kayıtlar biraz problem olacak ama yine enfekteden, devletten, laboratuvarından her şeyden önce üreticinin kendi haklarını koruması lazım. Üreticinin dikkat etmesi lazım diye düşünüyorum çünkü Uzay Bey’e birçok noktada katılıyorum. Devletin her dakika her şeyi kontrol etmesi mümkün değil. Burada ağırlıklı olarak yetiştirici birliklerinin tabi ki birlikte hareket etmesi gerekiyor. Eminim ki güçlendikçe bakanlıkta da daha etkili olacak. Bu tür toplantılarda alınacak kararlar daha sonra bakanlığın ilgili yerlerine iletilecektir. Yani birlikten güç doğacak ama bu bir süreçtir. Yani iki süre önce bu süreçteydik. Teşekkür ederim.

Hasan Yazlak:Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü çok güzel akredite edildi problem yok. Biz Bornova Veteriner Enstitüsü ile problem yaşamıyoruz. Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü kuruldu. Su Ürünleri Fakülteleri var ve artık bu sektörün kendine ait bir Su Ürünleri Enstitüsü olsun. Balık hastalıkları olsun veya balık sağlığı olsun. Bunun için de veterinerler, gıdacılar, herkes çalışsın ama illa ki bir yerin altına sokmayalım. Varsa bir meslek kendimiz yaratalım bunu. Bu konuda fakülte olarak veya bu konunun uzmanlığını yaparak sizin görüşlerinizi çok merak ediyorum. Ama maalesef bugün Gıda Veteriner Kontrolündeki genel müdürümüz ve daire başkanlarımız olsun ekip komple çalışıyor. Çok büyük emekler var. Eminim bu ülkeyi, sektörü ve balıkları bizden de daha çok seviyorlardır. Bizde çok seviyoruz, biz de çok uğraşyoruz, biz de çok sahipleniyoruz ve bu konuda da yetkinlik noktasında Ankara’da böyle bir referans, kontrol merkezi kurulsun içerisinde herkes çalışsın. Fakültelerde hastalık ana bilim dallarınız var yani bu hastalık ana bilim dallarının eğitimini ben veteriner hocalarımdan aldım. Benden çok daha iyi bilgilere sahip olduklarından eminim ama uygulamaların içinde sahada veterinerler yoklar. Biz bu uygulamaları veya bu mevzuatı uygulama noktasında uyumlaştırmak zorundayız. Sahayı biraz daha bu işin içine katmak zorundayız. Avrupa Uyum Yasaları, sorun değil, Dünya Hayvan Örgütü, problem değil, bunlar var olacak ama bunlar bize kusura bakmayın sizleri istemiyoruz demeyecekler. Biz zaten üretimleri Avrupa’ya gönderiyoruz. Belli bir kaliteye ve kriterlere sahibiz. Tamer Bey bu konuda çok güzel şeyler söyledi. Bu işin emeğini bizler veriyoruz. Sahada bizler çekiyoruz. Ve bizler çekerken buna sahip çıkılmasını istiyoruz. Her laboratuvar bu akrediteyi sağlayacaktır. Necla Hanım’ın ben emeklerini çok iyi biliyorum, balık hastalıkları konusunda çok ciddi uğraşları oldu. Bir taraftan su hayvanları dediğinizde bir taraftan sadece karantina dediğinizde ciddi korkular çıkıyor. Şuan ki mevcut mevzuatı okuyan korkar kaçır gider kapatır işletmeleri. 6 ayda 158 tane yönetmelik çıkmış. Biraz daha bekleyelim oturup doğru işler yapalım. Yeniye kapalı olmayı, benden başkasına da izin vermiyorum demeyi kabul etmiyorum.

Öznur Diler:O zaman şöyle diyebilir miyiz yine, Türkiye’de 30 yıl önce böyle bir şey yoktu. Su ürünleri sektöründen söz edebilir miydik, bu kaynaklarımız vardı ama değil mi? Çok ilginç bir sinerji yaşandı. 1983 itibarı ile sus ürünleri yüksekokulları kuruldu. Ondan sonra birden bire oranın mezunları ile birlikte sektör ayağa kalktı. Ülke şuanda bu ürünü ihraç eder hale geldi. Kesinlikle katılıyorum, sahada çiftliklerde çalışanlar da su ürünleri mühendisleri. Çok zor koşullarda, şartlarda ve çok ekstrem noktalarda oldukça zahmetli ortamlarda yaşıyorlar. Tabi bu bir fedakârlık oldu. Belki üniversitelerdeki hocalarda aynı şeyleri yaşadılar ama sonuçta kazanan ülkemiz oldu. Şuan geldiğiniz güzel bir noktada tabi yine yapılması gereken ortak enerjiyle bir şeyler üretmek olmalı değil mi? Ben bu çalıştayın katılımcılarında böyle bir sinerji gördüm. Yani bundan vazgeçmemek lazım. 80’li yıllarda bu sinerji başlamış, bazı

değerler var. O yüzden meslekler arasında değerlendirmeler yapmak yerine yine ortak noktadan yakalayarak daha ileriye götürmemiz gerekiyor. Zannedersen TAGEM tarafından öngörülen şu, gelecekte su ürünleri üretiminde yine bir artış bekleniyor. Ben aldığım notlarda şunu fark ettim. Kısa ve uzun vade de üretim rakamları var. Gelecekte şuan ki üretim rakamlarını 3-5'e katlıyor bu rakamlar. Bunu katlarken mutlaka sağlık sorunlarını yaşayacağımız kaçınılmaz. Gün gün yeni yeni şeylerle karşılaşacağız. Bunu yaparken de işbirliği içinde olmamız şart. Üniversite, üretici ve kamu olarak bu üçlü bir takım şeyleri başardı yine aynen devam etmemiz lazım. Genelde böyle bir noktaya doğru gidiyoruz yoksa ben mi yanılıyorum. Bu konuda fikri olan var mı? Ayşe Hanım siz ne dersiniz?

Ayşe Ateşoğlu: Ben size kesinlikle katılıyorum. Ben bir hekimim. 1996'dan beri de balık hastalıkları konusunda çalışıyorum. Ben avantajları iyi biliyorum ama çiftlikte balığın davranışlarını mühendis arkadaşımız kadar iyi bilmem. Biz yerine birlikte çalışmak lazım. Hep birlikte çalışalım başka türlü olmaz. Ben aşığı yapabilirim, hastalığın teşhisini yapabilirim ama laboratuvarında yapabilirim. Çiftlikteki balıkta sorun olup olmadığını mühendis arkadaş kadar iyi anlamayabilirim. Bence hekimlerde lazım mühendislerde lazım. Birlikte ortak çalışılacak bir sektör.

Öznur Diler: Birbirlerini tamamlasınlar değil mi? İzolasyona girmek bize ülke olarak çok şey getirmeyecek.

Ayşe Ateşoğlu: Enstitülerin var olduğunu biliyorum. Yanlış bilmiyorsam 3 tane var. Su ürünleri araştırma enstitüsü var, veteriner kontrol enstitüleri var ki, bunlar bölüm bazında balık ile ilgili çalışıyorlar.

Öznur Diler: 3 tane var ama artık Elazığ, Trabzon ve Antalya var. Doğru 3 tane var.

Ayşe Ateşoğlu: Üniversiteler var çok güzel gerçi bir fakülte enflasyonu yaşanıyor olabilir. İyi şeylerde oluyor. Biz sonuca bakalım güzel çalışmalar yapıyor. Bence yetişmiş eleman sıkıntısı yavaş yavaş aşıyor. Önemli olan birlikte çalışmak.

Öznur Diler: Dayanışma içerisinde olmamız gerekiyor. Başka konuşmak isteyen ya da farklı bir fikirde olan var mı? Bunları yazacağız daha sonra. Hep birlikten grup kararı yapacağız. Bu bakımdan lütfen katkılarınızı bekliyoruz. Buyurun

Serhat Atalay: Su ürünleri mühendisleri ve veterinerlikten bahsettik ama Balıkçılık teknoloji mühendisliği de var. Bunun da katkısı olur diye düşünüyorum.

Öznur Diler: Bir bütünün parçalarıyız. Dünyada belki böyledir değil mi? Biyologların uzman olduğu alanlar farklı, veterinerler tedavide ve koruyucu hekimlikte iyilerdir, mühendisler bir bütünleşik sağlıyorlar çünkü balıkla en çok onlar birlikte oluyorlar. Her şeyden önemlisi ülke ekonomisi kazanıyor. Başka katkımız yoksa konuyu değiştirelim mi? Mevzuat biraz zor bir konu aslında. Ya da şimdi bir ara verelim zaten program akışını göre saat 4'te ara vermemiz gerekiyordu. Ama biz yarım saat geç başladık. 15 dakika aramız var tekrar burada toplanıyoruz.

Öznur Diler: Sevgili katılımcılar Su Ürünleri Sağlığı grup çalışmamızın ikinci bölümüne başlıyoruz. İlk bölümde mevzuat konusunu masaya yatırdık ve değerlendirdik. Bu bölümde biogüvenlik, ilaç, aşı, hastalık ve zararlardan korunma tedbirlerini işleyeceğiz. Bu konular birbiriyle iç içe geçen konular. O yüzden tüm bu başlıkları bir bütün olarak değerlendirmeye çalışacağız. Bu konuyu çok küçük açmak istiyorum. Yetiştiricilik çok hızlı büyüyen gıda sektörü dünyanın birçok bölgesinde yetiştiriciliği sınırlayan en temel faktör hepimizin bildiği gibi hastalıklardır. Canlı transferi yetiştiricilik sistemleri, patojen hastalıkların yayılmasını kolaylaştırıyor. Sektör ve üretim sistemlerinin biogüvenliği için tehdit oluşturuyor. Gıda güvenliği doğal çevrenin korunması, biyolojik çeşitliliğin korunması, toplumların sağlıklı ürün istekleri gibi konular, biogüvenlik uygulamalarının gelişmesine sebep oldu. Su ürünleri yetiştiriciliğinde biogüvenlik eko sistemde, popülasyonda ya da bireyler arasında patojenlerin veya biyolojik organizmaların yayılmasını azaltmak için uygulanan kullanışlı önlemlere atıf da bulunan bir kelimedir. Biogüvenliğin amacı da şudur; ekonomik kayıplara neden olan

hastalıkların psiko kimyasal etkilerini ve ekolojik etkilerini minimize etmek. Dolayısıyla üretim sitemlerini hastalıklardan korumak, yetiştirilen ürün bazında insan sağlığını ve tüketici güvenini sağlamak, çevreyi korumak, sömürülebilir üretimi desteklemek. Biogüvenlik, gıda güvenliği, hayvan yaşamı ve sağlığı ile ilgili sektörlerde çevresel koşulları da içeren risk durumlarının analiz edilmesi ve yönetilmesi ile ilgili bir tanım aslında. Belki de canlı sağlığının optimumda tutulması biogüvenliğin anahtarı diye düşünebiliriz. Temelde çeşitli ülkelerde farklı uzman grupları biogüvenliği değişik şekillerde kullanıyorlar. Ve henüz biogüvenlik gelişmekte olan bir kelime. Biogüvenliğin önemi ile ilgili küçük bir örnek vermek istiyorum. 2000 yılında Hindistan'da karides çiftliklerinde beyaz benek hastalığı adında bir viral hastalık ortaya çıkıyor. Onlar bu durumdan çok mustarip duruma düşüyorlar ve ne yapabiliriz diye düşünmeye başlıyorlar. Bu hastalık için anahtar niteliğinde risk faktörlerini belirleyelim ve salgınlardan popülasyonları koruyalım fikrini geliştiriyorlar. Böylece epidemiojik yaklaşım ortaya konmuş. Riskleri azaltmak için iyi yönetim uygulaması kapsamında üç tane strateji belirlemişler. Bunun tabi notlarımda detayları var ama ben sonucunu söyleyeceğim. Bu yönetim uygulamasını benimsedikten sonra biogüvenlik anlamında karides çiftliklerinde bir tanesiyle başlamışlar. Karlılık % 80'e çıkmış. Bu başarıdan sonra bu uygulamayı yani üç ana strateji yöntemini diğer çiftliklere uygulamışlar. Bir konuyu belirtmek istiyorum. Çiftlik bazında biogüvenlik deyince ne anlaşılıyor. Çiftlik bazında biogüvenlik deyince tabi biraz biogüvenliğin öneminin farkında olma kavramı çok ön plana çıkıyor. Yani olayın öneminin farkında olma çok önemli. Özellikle de personel konusu çok önemli. Aqua kültürde bulaşma, enfeksiyonları tanıyan personel ile çalışmak çok daha azaltılabilir ve karlılık artırılabilir. Tabi ki farkındalığı yüksek personel veya çalışan olması koşuluyla. Ayrıca çiftlikte çalışanların öğrenmeye hevesli olması, istekli olması kolay motive olabilmesi de biogüvenliği uygulayanlar açısından çok anahtar kelimeler. Bir de özellikle çalışanların Üniversiteler veya enstitüler tarafından zaman zaman eğitimlerinin güncelleştirilerek desteklenmesi ve onların biraz daha motive edilmesiyle çalışanların bu anlamda desteklenerek biogüvenlik sürecinde biraz daha hızlı yol almak mümkün. Ben küçük böyle birkaç nokta üzerinde durmuş oldum. Şimdi hep birlikte çalıştayımızda biogüvenlikten hareket edeceğiz. İlaçlar, aşular ve hastalıklardan korunma tedbirlerini hepsini bir bütün içinde değerlendirelim diye düşünüyorum. Bu anlamda Ayşe Hanım'a mikrofonu bırakıyorum.

Ayşe Ateşoğlu: Pendik Veteriner Kontrol Enstitüsünde çalışıyorum. Öncelikle size şunu anlatayım. Gıda Kontrol Enstitüsü bünyesinde veteriner biyolojik ürünlerle ilgilidir bir komisyon var. Bu komisyonun görevi, Türkiye'de ki veteriner biyolojik ürün olarak aşuların ve ilaçların disipline edilmesi. Diyelim ki, bir aşı üretimi söz konusu. Bu üretimin balık yetiştiricisine ve balığa en faydalı olacak şekilde yapılmasını sağlamak üzere yönetmelikler geliştirildi. Bu da uzun bir süreçti, en son yönetmelik tekrar yenilendi. Şimdi diyelim ki bir balık aşısı üretilmek isteniyor. Burada yapılması gereken şey öncelikle bir çalışma izni alınır sonra üretim izni alınır ve bu da tamamlandıktan sonra üretilecek olan aşının bütün potansiyel güvenlik gibi kalite testinin tamamlandığını gösterir bir protokol sunulur. Bu protokol yine bakanlığın belirlediği bir komisyon tarafından(en az dört enstitüye gönderilir bu protokol) incelenir ve aşının üretilmesine karar verilir. Üretim sonrası kontroller yine yapılır. Bu konuda görevli bir enstitü var. Bornova Veteriner Kontrol Enstitüsü. Aşular sadece yerli aşular değil, yurtdışından da ithal aşular geliyor. Ve yanılmıyorsam ilk ithal aşı 1996 yılında Türkiye'ye girdi. Hala da devam ediyor. İthal aşuların da girişi kontrolsüz değil. Yine ithal aşı getirtmek isteyen bir firma bakanlığa başvurduktan sonra ithal edeceği aşının suşunun Türkiye için uygun bir suş olup olmadığını belgelemek durumundadır. Üretilen aşının Avrupa'da veya herhangi bir yerde CNP standartlarına uygun bir kurumda üretilip üretilmediğini belgelemek durumunda. Bu aşının daha önce üretildiği yerde güvenli bir şekilde satıldığını ve başka ülkelere satıldığını belgelemek durumunda. Ayrıca yine getirilecek olan aşının güvenlik testlerini çok iyi belgelemek durumunda. Bu kontroller komisyonunda yapıldıktan sonra aşının ithalatı için bir aşı

kontrolü yapılır ve aşının ülkeye girmesi sağlanır. Veteriner ilaçları için de benzer prosedürler söz konusu. Bu konuda ki mevzuat bu şekilde. Benim asıl aşı ve ilaç ile ilgili söylemek istediğim; ben bir hekimim, çok tartışıldı bu konuya girmeyeceğim. Bize fakültelerde öğretilen bir şey vardı. Hastalık çıktıktan sonra değil çıkmadan müdahale etmek. Yani koruyucu hekimlik. Ben koruyucu hekimliğe inanırım. Dolayısıyla ben aşuya inanırım. Ama aşılama maalesef üreticimiz burada az ama balık hastalıkları ile mücadelede en az kullanılan metottur. Nedense aşılama üreticiye ya zor geliyor ya pahalı geliyor ya da daha önemlisi lisanslı bakanlıktan onaylı, garantili aşuyu kullanmak yerine merdiven altı üretimler maalesef söz konusu. İnşallah bunun önüne geçilecek. Bu tür üretimler kullanılıyor ve sonrasında hastalık çıktı deniyor. Ya da otovaksensistemi var ondan bahsetmedim. Bir üretici sadece gen balıklarında kullanmak üzere kendi izole ettiği suşdan aşı hazırlayıp kullanabilir ama satamaz. Tabi bunun da bir yönetmeliği var. Ben yaptım, oldu şeklinde değil. Bu üretiminde yine kontrollü, üretim izni alınmış yerlerde yapılmış olması lazım, suşunun kontrol edilmiş olması lazım. Ve tabi ki de uzman kişiler tarafından üretilmiş olması lazım. Ama otovaksensistemi biz de şöyle algılanıyor, ben bakterimi izole ettim, ürettim, bastım, kullandım şeklinde uygulanıyor ama maalesef sonuçlar alınamıyor. Kitapçıkta okudum çok da üzülüm bu gerçek mi bilmiyorum belki üreticilerimiz olsalardı bunu söylerlerdi ya da sizlerde söyleyebilirsiniz. Yersiniosisler sizce bir sorun mu? Eğer sorunsu bu sektör için çok acı bir şey. Neden bunu söyledim hala Yersiniosisin önlenemediğine dair bir yazı gördüm ve şaşırđım. Örnek olarak vereceğim, hakikaten Yersiniosisler bir dönem çok can yaktı. Yeni girmişti, insanlar bilmiyordu, yayılma çok fazlaydı ama ilk aşamalarda çok iyi sonuçlar alındı. İlaç konusuna gelince, hasat çıktıktan sonra ilaç kullanmak zorundayız. Ama ilaç kullanmadan önce hastalık çıktı neden çıktı? Önce bunu irdelememiz lazım. Yani biz 15 yıldır her toplantıda nerdeyse iç içe geçmiş halkalar vardır. Balıkta hastalık denir her hastalığın her birinin adı vardır. Bunlar o kadar klişe oldu ki, bu kadar çok görmemize rağmen hala birçok kişi, birçok yetiştirici bunları düşünmüyor. “Hastalık çıktı, balıklar ölüyor” laboratuvara gönderelim ya da göndermeyelim, ya da çiftlik içinde hemen bir izolasyon yapılabilir. Çok kolaydır balıktan bakteri üretmek. Suyun zaten kendisinde vardır. Eğer iyi bir ortamda uygun şekilde izolasyon yapmıyorsanız neler izole edersiniz. Sonra ilaç kullanırsınız. İlaç çalışmaz, ya laboratuvar bu işi bilmiyordur ya ilaç çalışmıyordur. O nedenle iki patojen vardır. Obligat patojen deriz balıklarda. Bu ikisinin dışında Yersiniosisler de dahil olmak üzere fırsatçı patojenlerdir. Bunlar mutlaka enfeksiyon ortaya çıkıyorsa çiftlikte yolunda gitmeyen bir şeyler vardır mutlaka. İlaç kullanmadan önce bizim bunları oturup düşünmemiz lazım. Öncelikle çiftlikte bazı şeyleri yerleştirip ondan sonra ilaç kullanımına geçmek lazım. Neden ilaç kullanmak bu kadar önemli? İlaçla ilgili çok ciddi bir sorun var. Bakteriler çok zeki varlıklar. Çok küçük oldukları için göremiyoruz onları. Kendi içlerinde çok basit değişim yapabiliyorlar. Biz onları yok etmek için ilaç mı veriyoruz onlar hemen genetik değişim yapıyorlar. Sürekli ilaçla mücadele etmek bakterinin zaman içinde sadece daha güçlenmesine sebep oluyor. Bunun önüne geçmek için evet ilaçlara mecburuz bir yerde ama yangının çıkmasına engel olalım.

Öznur Diler: Biogüvenlik, ilaç, aşı bu konularda katkı vermek isteyen var mı? Yine Necla Hanım'ın elini görüyorum.

Necla Türk: Aşılarda büyük sıkıntılar var. Öncelikle deniz balıklarını konuşuyorum. 5 tane lisanslı firma var. Bunların üçünden aşı bir şekilde gelmiyor, getirilemiyor problem var. İki tane firmadan aşı geliyor. İkisi deserotik 1, bir tanesi kalkana ruhsatlı ve bu aşının aslında İspanya'da banyo formu var, enjeksiyon formu var. Türkiye'de banyo formu bakanlıktan ruhsatlanmış değil, balık bilinmiyor, saha bilmiyor, hastalığı bilmiyor birileri bunu yıllar önce ruhsatlamış. Aşı banyo aşı ama ülkemizde herkes bu aşuyu enjeksiyon aşı olarak kullanıyor. Bende iş yeri sahibiyim benim firmamda da kullanıldı. 3 ay sonra hastalıktan kırıldı. Söylemek istediğim şu, bir tane daha aşı var. O da yine serotik 1, enjeksiyon ve banyo tarzında. Biz iki aşuya mahkûmuz. İki ithal aşı bir de yerli aşı var kullananlara selamet versin.

Çünkü ben Türkiye’de balık aşularının bağışıkları yapılamadığı için CNP deniyor, Türkiye’nin CNP grubu yok. Aşının bağışıklığını gerçek anlamda yapmıyor. Zaten uzmanların bu sonuçları değerlendirdiğine inanmıyorum. Merdiven altı aşular var. Ruhsatlı aşularla merdiven altı aşuların etkinliğini sağlayamıyoruz aslında aynı hiçbir fark yok. Ama lisans, yasal zemine çekilsin çünkü çekilmesin desek bile hepimiz global web alıyoruz. Yasalar var, kanunlar var, izlenebilirlik var. En azından rekabet ortamındayız. Bir de aklın yolu bir yani, lisanslı aşı kullanmak zorundayız. Şuanda alabalıkta ithal aşı kaç tane var, bir tane var, iki tane daha var bir tanesi aşı getiriyor arkadaşlarımız aramızda prosedür sıkıntıları var gelecek. Ama şuan mevcutta Türkiye’de yok. Bu bir realite. Bir tane firmanın aşısı var. Tabi yerli aşı ile onun arasında büyük bir fiyat farkı var ama ben bir uzman olarak şunu söyleyebilirim aşının fiyatı bence önemli değil. Yani 3 bin litre aşı alın 30 bin lira ödeyin, bir balık çiftliği için bunun hiç önemi yok. Özellikle deniz balıkları için konuşuyorum. Özellikle enjeksiyon uygulamada nerdeyse bir trilyon uygulama, hizmet alımı pahalı. Yoksa aşının kendisi bence 10-20 Euro farklar çokta önemli değil. Önemli olan aşının uygulaması masraflı. O yüzden üreticilerin biraz da böyle bakması gerekir. Birde siz RPS değeri % 60 olan bir aşı kullanıp ona elli lira veriyorsanız, RPS değeri 75 ile 86 arasında olan bir aşıya vereceğiniz parada aradaki 5-10 lirayı düşünmeyeceksiniz. Bu toplantıları belki böyle değil ama birbirinizi eğitici anlamda yapmak çok güzel. Sektör ilerliyor. Artık teknik konuları paylaşır olduk. Ben RPS’leri bilmiyorum muyum ama bu şekilde hiç konuşmamıştık. Sektör gerçekten sektör olmaya doğru gidiyor. Teknik konularda da epey ilerlemeler kaydettik. Budan sonra da bu farkları daha iyi anlayacağız, vurgulayacağız ve konuşacağız. Ama en azından lütfen herkesin kafasında kalsın. Aldığımız aşuların RPS değerleri, CNP, merdiven altı aşuların farklı patojenler getirebileceği onların diğer aşular kadar etkinliği vardır, koruması vardır, çalışıyordur. Ama biogüvenlik açısından bu konuda ele aldığınız için oraya geleceğim. Çiftliklerin biogüvenlikleri kullanılan aşularla direk orantılı. Bakanlığın bu konularda bence bakanlığın da eğitime ihtiyacı var. Yani bir ürüne ruhsat verirken son derece dikkatli olmanız gerekiyor. Bana göre çok büyük bir gaf. Sadece kalkana ruhsatlı bir aşının 10 yıl önce ruhsat alması üstelik oraya da takılmıyorum banyo tarzında kullanılan ruhsatlı bir aşı bu Türkiye’de yoğun bir şekilde başka aşı olmadığı için enjeksiyon aşı olarak kullanılıyor.

Öznur Diler:Şöyle bir şey açıklığa kavuşabilir mi? Ben geçen seneki çalıştayın sonuçlarını da okudum. Orada şöyle bir açıklama vardı. Balık aşuları Türkiye’de pahalı olduğu için kullanılmıyor. Sanırım Necla Hanım buna biraz açıklık getirdi. Aslında pahalı olan aşı değil, aşı uygulamasıyla sonuçta maliyetler yükseliyor. Bu bana dikkat çekici geldi. Evet, Necla Hanım teşekkür ediyoruz. Tamer Bey sanırım bir katkınız olacak. Buyurun.

Tamer Demirkan:Türkiye’de ki iç su balık üretiminin 70 bin ton olduğu söylendi. Kapasite hesapları aşı üretilen yerlerde veya ruhsat olan yerlerde çok basittir. Benim alabalıkta biogüvenliğim açısından üretici olarak şunu biliyorum; gün gelecek biogüvenlik için harcadığım parayı masraflara yazmayacağım çünkü balık ya yaşar ya da ölür. Yaşarsa para kazanırım, ölürse çöpe atarım. O yüzden maliyet çok önemli değil ama o ürüne ulaşabilmeniz çok önemli. 70 bin ton bir üretim için siz sadece immersion ile iki hastalığa karşı uygulama yapsanız ve çok ekonomik oranda 2-3 gr gibi bir şeyde sizin sadece immersionda 20 ton veya 20 bin litre aşı kullanmanız gerekiyor. Aynı aşılama protokolünü ilerlettiğiniz zaman enjeksiyonla da aynı süreyi üç hastalığa karşı 252 ton aşı kullanmanız gerekiyor. Şimdi üretilen veya ithal edilen üretim yerlerindeki aşı üretim kapasitelerine bakalım. Veya ithalata bakalım. Bunları karşılaması mümkün değil. Biz balığımızı yaşatmak zorundayız. Bu ülkede ruhsatlı aşı yerli üretimde daha bir yıldır ruhsatlandırma yapıldı. Ve 8 yıldır bu ülke otogasinadı altında veya araştırmalar adı altındaki kontrollü üretimdeki aşularla üretimini başardı devam ettirdi. Şimdi bu protokollerin kontrollü ama hızlı olması lazım. Ya da ara geçişleri olması lazım. Şimdi ben diyorum ki ben 252 immersionlardan üretim için 100 tona yakın aşı kullanmam gerekiyor. Nereden alacağım? Nasıl alacağım? Sıkıntı burada. Biz ne

yapıyoruz çaresizlikten ruhsatsız aşı alıyoruz artık. Çünkü baskı var, denetim var, iyice illegalleştik yerin altına girdik. Ceza ödüyorum. Ne yapıyorum alıyorum 3-5 litre ruhsatlı aşı alıyorum. Belgelerimi alıyorum bu aşılardan kullanıyorum diye gösteriyorum. Denetçi baksa kullandığımla ürettiğime hiç alakası yok. Gerçeğimiz bu. Ara geçişler olmak zorunda. Muadilinde çok güvenilir, dünyada kullanılan aşılardan varsa, rekabet ve kaliteyi arttırmak için bunları kullanalım. İthalatta bazı ciddi denetimler olmalı ama daha hızlı karar vermeliyiz. Akademisyenlerden yararlanarak veya Türkiye’de ki mevcut diğer kaynaklardan faydalanarak arazideki uygulamaları daha kontrollü yapabiliriz. Yani ara geçişlerle üreticinin ihtiyacını karşılamamız gerekir. Bunu karşılayamıyorsanız mutlaka bu insanların ihtiyacını sömüren, eline ilaç alıp üreticileri dolaşarak ilaç satmaya çalışanları engellemek lazım. Benim üretimim 70 bin tona eğer 300 tona yakın aşı kullanmam gerekiyorsa.

Necla Türk:Onu devlette bilmiyor. Türkiye’den giren aşının Türkiye’nin ürettiğini belirten belge yok, balığın miktarı belli. O zaman hepimiz birbirimizi kandırıyoruz. Herkes aşı yaptırıyor demek ki o denetmenleri hepsi oynuyor.

Öznur Diler:O zaman Türkiye’de olarak yetersiz durumdayız. Üreticilerimizden bir ara geçiş talebi var. Bir ara formül lazım.

Necla Türk:Devlet aslında bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti tarihine baktığımız zaman, Tarım Bakanlığı devamlı yeni sektörler için öncülük yapmış. Örneğin kanatlı sektöründe gelişmeler başladığında bir endüstri kurulmuş, o endüstride aşı üretilmeye başlanmış. Yani üreticiye öncülük yapmış. Daha sonra ticari aşılardan ruhsatlanmış ve belli bir noktaya gelmiş. Balıkta da bunun yapılması gerekiyordu. Uzun süre konuşuldu herhangi bir veteriner araştırma enstitüsüne aşı üretmesi için görev de verilmedi. Hep aynı noktalara geliyoruz ama sektörde buna sahip çıkmadı. Neden? Danışmanlar bazında, merdiven altı derken fiyatlar cazip geldi ama şimdi görüyoruz ki bugün geldiğimiz noktada ciddi problem oldu.

Öznur Diler:Biz bu çalıştay da böyle bir şey önerelim mi? Bu konuda bir öncülük olsun. Balık aşılardan konusunda bir süreliğine bir enstitü çalışsın. Böyle bir fikir çıktı. Başka bu konuda görüş bildirmek isteyen var mı? Buyurun.

Onur Solak:Benim çalıştığım firma Norveçli balık aşısı üreten bir firma. Dünya üzerinde konsantrasyonu sadece balık aşısı üretmeye ait olan ve her türlü lisansa sahip, Güney Amerika’da, Uzakdoğu’da ve bütün İskandinav Ülkelerinde global hakimiyete sahip olan firmanın Türkiye’de ki temsilciliğini yapıyorum. Distribütör değilim, yaptığım her iş Norveç’e raporlar halinde sunulur. İthal aşının olmadığı, aşı bulunmadığı söyleniyor. Ben Türkiye’ye aşı getiriyorum. Uzun zamandır getirmeye çalışıyorum. Şimdi mesela yönetmelikte deniyor ki; Türkiye’de ben aşılardan veteriner ecza deposuna koymam gerekiyor. Yurtdışında aşılardan veteriner ecza deposuna konması gerekmiyor. Burada gerekli olabilir, bizim mevzuatımız bu olabilir.

Necla Türk:O mevzuatta hata var düzeltilmesi gerekir.

Onur Solak:Tamam o zaman bende diyorum ki gideyim bir veteriner ecza deposu açayım kendime. Ama bu seferde deniliyor ki, senin veteriner ecza deposu açabilmen için şirketinin sahibi ya veteriner hekim olması lazım ya da ortaklı veteriner hekim olması lazım. Şimdi benim şirketim dünya markası bir firma. Ben o insanlara nasıl derim, sizi Türkiye’de ortak yapacağız diye. Bu seferde deniliyor ki, bir depoyla anlaş, kirala, ilaçlarını oraya koy. Anlaşma yapacağım veteriner ecza deposu benim aşımın sorumluluklarını alabilecek mi? O zaman ben bu aşığı Türkiye’ye getiremem. Benim Türkiye’de ki diğer üreticiler gibi ya da başka firmalar gibi bu aşığı satayım da para kazanayım gibi bir amacım yok. Bende maaşlı çalışan bir şirket personeliyim sonuçta. Bu mevzuatla bu işlerin olması mümkün değil. Mesela, şuan da Türkiye’de ithal başı sıfırlanmış şirket açıkken kendi şirketi olarak kuramaz. Ben mesela şuan da Türkiye’de ruhsatı, lisansı olmayan bir aşının promosyonunun yapılması yasak olduğu için her hafta şirketim tarafından uyarılıyorum. Onur, gittiğin şirketlerde ürünlerle ilgili hiç bilgi vermiyorsun, hangi ürünün geleceği ile ilgili bilgiler vermiyorsun

sadece kendini, kurumsal olarak tanıt deniliyor. Samimiyetle şunu size söylüyorum, gittiğim firmaların bazıları masaların altından benim aşımı çıkartıp bana gösteriyorlar. Ben daha kutusunu görmedim. Ben daha kendi firmamın ilacını, aşısını görmedim ziyarete gittiğim firmalar senin ilacın bu mu diyorlar. Maalesef böyle durumlar var. Benim aşım Türkiye’de daha önce 10 senedir fazla satılıyor. Türkiye’ye ilk geldiğinde distribütör aracılığıyla geldi. Daha önce Türkiye’ye bu aşının ruhsatının alınması için Norveç’e yaptığım şirket ziyaretlerinde idari işlerden sorumlu arkadaşım anlatıyor, istenilen dosyalar iki parmak kalınlığında sadece idari, kayıt altına alınmak amacıyla yapılıyor. Şuan ülkemizde istenilen bilgiler ve araştırmalar açıkçası beni gururlandırıyor. Genel Merkezime dönüp diyorum ki, evet Türkiye’de bu belgeler isteniyor bunları vermek zorundasınız diyorum. İlk önce AB standartlarına bunlar getirildi daha sonra formatının düzeltilmesi gerekiyordu formatını düzelttik. Bu tarz prosedürler çok iyi bir yerde çalışıldığını gösteriyor ama bazı noktalarda da tıkanıyoruz. Biraz önce yürütmelik, mevzuat onu söyledim. Benim aşımın ruhsatının gelmesi için dört tane enstitüye komisyon oluşturuluyor ve bu dört ayrı enstitünün 2-3 ayda bir araya gelip vereceği karara göre ruhsatım veriliyor ya da verilmiyor. Çok iyi. Mevzuatlar yapılırken de böyle olsa yani üretici birlikleri de bu mevzuatın hazırlanmasında bulunsa belki tıkanıp durduğumuz noktalarda kalmayacak. Çünkü tıkanıp durduğumuz noktalar, verilen cevaplar, biz Türkiye’de sadece ilaç ithalatçıları olduğu için senin gibi yabancı firmalar için bunu düşünmedik denebiliyor. Ben yabancı yatırımcı olduğum için, Devlet Planlama Teşkilatı ve Valiliğin gözetiminde çalışıyorum. Çünkü ben firmam için mesela Orta Doğu, Arap eyaletleri, Türki Cumhuriyetleri gibi bölgelerde de yatırım yapılmasını sağlamaya çalışıyorum. Türkiye’ye yabancı yatırım deniliyor ya işte yurtdışından para gelecek vs. hepsi bir zincir ve birbirini etkiliyor.

Öznur Diler:Aşı ithalatında mevzuatın iyi tarafları da var, problemliler tarafları da var ama düzenlenmesini mi öneriyorsunuz?

Onur Solak:Kesinlikle evet bunu öneriyorum.

Öznur Diler:Bu konuda görüş belirtmek isteyen başka kimse var mı? Peki. Teşekkür ediyoruz. Ayşe Hanım söz istemişti. Buyurun

Ayşe Ateşoğlu:Öncelikle Tamer Bey’in sorusunu yanıtlamak istiyorum. Yanlış hatırlamıyorsam 5’in üzerindeydi tam rakamı veremeyeceğim. Çipura levrek için zaten hangi hastalıklarına karşı dünya çapında aşı var. Bunlarla ilgili aşı girdi, ithalat izni verildi. Alabalıklarda yersiniosis aşısı var bununda girişi var. Aşılarla bu kadar ithalat izni verilmişken siz diyorsunuz ki, bir veya iki oluyoruz piyasada. Bunun nedenlerini ben sizler kadar iyi bilemeyebilirim ama bir firma bir yıl boyunca aşı getirdi. Her türlü aşığı getirdi. Sonra bu firmalara satışlar nasıl gidiyor diye sordüğümüzde maalesef satışların olmadığını söylediler. Firma ismi çok önemli değil. Aşığı getiriyoruz ama satamıyoruz şeklinde açıklamalar var. Fiyatlarla yarışmıyoruz deniyor. Bize aynen söylenen bu. Sadece bir firma değil birkaç firma var. Firma ismini burada lanse etmek istemiyorum firma adı konuşmatalım. Aşı ithal edenler bu işin karlı olmadığını düşünüyorlar. İnsanlar bu işi ticari olarak yapıyorlar. Talep olmadıktan sonra getirmiyorlar. Bu nasıl karlı hale getirilir, talep olması lazım. İkinci konu, Necla Hanım’ın söylediği, kalkan için ruhsatlandırılmış bizde alabalığa mı kullanılmış nasıl olmuş bilmiyorum ama öyle olduysa bile 2008’e kadar bütün aşılar güncellendi. Yanlış olan her şey düzeltildi. Yine de böyle bir şey varsa ben bu işi üzerime görev alayım ve araştırmasını yapayım. Sonuçta bakanlığın avukatı değilim ama bakanlığın görevlendirdiği bir kişi olarak hakikaten bu konunun üzerinde durmak istiyorum.

Necla Türk:Pardon acaba dosyalar yenilenirken sizde doğru ruhsat veriliyor mu diye baktınız mı yoksa daha önce ruhsatlanmış dosyaya bakıp yeni formata göre güzel olmuş mu diyorsunuz.

Ayşe Ateşoğlu:Necla Hanım bu komisyonlar ciddi komisyonlar. Bakanlığı eleştirebiliriz elbette mükemmel değil, ama asla bir dosya incelenirken ne kadar güzel bir dosya deyip kenara atmıyoruz. Ben çok süslü dosya gördüm ama içi boş.

Öznur Diler:Peki bu özel balık aşuları üreten bir enstitü fikri ne durumda?

Ayşe Ateşoğlu:Oraya geleceğim. Aşı üretmek bence devletin işi değil. Hala bizim enstitümüzün ürettiği aşular vardır. Eskiden özel sektörde bu teknoloji yoktu. Üretmiyorlardı, devlet üretti. Bazı hastalıklar vardır ki, ihbarı mecburudur ve devletin kontrolü vardır. Brusella gibi. Brusella ile mücadele için devlet sadece üretmeye başladı ve ilk aşılama öyle yapıldı. Şuan da özel firmalar üretiyor ama yetişilemiyor. Devletin görevi kontroldür. Devlet her kontrolü aynı anda yapmaz bu mantığa aykırı. O zaman özel bir firmaya katkı verip de nasıl mücadele edecek. Tarafsızlığımız nerede kalacak. Devlet kontrolü yapar, devlet politika belirler. Devlet belki aşuyu geliştirir. Teknoloji şuan çok iyi durumda.

Necla Türk:Tamam devlet kontrol etsin ama şuan balık bir realite. Devletten uzaklaşmayın diyoruz 300 bin ton aşuya ihtiyacımız var.

Ayşe Ateşoğlu:O zaman neden satılmıyor bu aşular? Özel firmaların savunucusu değilim ama aşı getirilir ve neden satılmaz.

Öznur Diler:Başka görüş var mı? Lütfen kendi aramızda konuşmayalım.

Ayşe Ateşoğlu:Aşının kontrolünden bahsedildi. Bornova Veteriner Kontrol Merkezinde birçok aşının kontrolü gerçekten yapılıyor. Birçok aşının kontrolü potas düzeyinde yapılıyor. Balık aşularının kontrolünde belki Gülnur Hanım bu konuda açıklamalar yapmak ister. Çok ta kolay bir iş değil. Belli bir ekipman ve teşkilat gerekir. RPS ölçümünden bahsediyorum. RPS balıktan kan alınarak ölçülmez. RPS, balığın hayatta kalma oranıdır. Balığı alacaksınız, yaşatacaksınız ondan sonra ölçeceksiniz bunu. Bu yapılsa çok iyi olur. İnşallah yapılır. İnşallah bu konu gelecekte gündeme gelir. Şuanda bu yapılamıyor diye ne yapalım aşı yapmayalım mı o zaman bırakalım aşuyu. RPS' i şuan da kontrol edemiyoruz. Ama güvenmek zorundayız.

Necla Türk:Bir dakika eğer bana cevaben söylüyorsanız yanılıyorsunuz, ben RPS' i kontrol edelim demedim. RPS % 60 denmiş orada bir sıkıntı yok. Konuştuğumuz literatürlerin burada kontrol edilip edilmemesi, ithalatçılarda kontrol zorunluluğu yok. Çünkü zaten AB' de serbest dolaşımı olan bir bölgede Türkiye olarak çok bilime açtık tekrar kontrol vs. buna gerek yok.

Ayşe Ateşoğlu:Gerek yok ama keşke yapabilesek.

Öznur Diler:Aslında kendi suşlarımızla aşı üretsek daha iyi olur.

Necla Türk:O farklı bir konu,ona devlet öncülük yapacak. O zaman her üretici aşıcı olur. Böyle bir şey olabilir mi?

Öznur Diler:Şöyle yapalım arkadaşlar sırayla söz vereyim daha verimli olur. Karşılıklı konuşmak bir anlam ifade etmeyecek. Konu bu şekilde kitlenmesin. Buyurun.

Katılımcı 3:Yalnız bir şey göz ardı ediliyor. Aramızda veteriner hekim arkadaşlarımız var. Aşı sağlıklı canlıya yapılır. Aşı Türkiye' de neden çok tüketilmiyor? Bazı üreticilerin aşuya karşı bir antipatisi var. Çünkü Karadeniz Bölgesinde biz çok sayıda firma da çok sayıda araştırma yaptık. Özellikle yoğun kafes üretimi yapılıyor. 2003-2004 yıllarında % 90' a varan ölümler yaşandı çok ciddi olaylar oldu. Bunun üzerine biz orada bir izole projesi yürüttük. Bu levrek ve alabalık yavruları bize Ege' den geliyor. Biz bunların gelişine baktığımızda hepsinin aşularının tam olduğunu görüyoruz. Aşı sağlıklı canlıya yapılır bu aşı yapıldığı zaman o canlı bu aşının antikorunu taşıyor mu taşıyor mu? Eğer antikor taşıyorsa siz antijen veriyorsunuz, antijen verdiğiniz hastalığa açık hale gelir. Bunun için özellikle biz damızlıklarımızın ve yavrularımızın o hastalığın antikorunu taşıyıp taşımadığını bilmemiz lazım ki ona göre aşı yapalım. Bunu bilmediğimiz için aşılama yapılıyor hem aşuya verilen para boşa gidiyor hem de aşuyu aldığımız arkadaşımız zan altında kalıyor. Emekler boşa harcanmış oluyor aşuyu yaptığımız için bir sürü hastalıklar ortaya çıkıyor. Hastalıktan sonrada bir sürü balık ölüyor.

Ayşe Ateşoğlu:Hastalıklar konusundason derece haklısınız ama birde şöyle düşünün, bir bölgede hastalık çıkmış, yine çıkacağı çok belli. Ticari bir süre var ve aşılamıyorsunuz. Hastalığın çıkacağını biliyorsunuz. Daha önce çıkmış bir hastalık her an size de gelebilir bunun farkındasınız ama önlemlerinizi almıyorsunuz.

Katılımcı 2:Ben bunu takip ediyorum ama kayıt yok. Eğer işletme kayıt tutsa, düzenli bir kayıt tutma sistemi olsa yavruları izlenebilirlik olsa hiçbir sorun kalmayacak.

Ayşe Ateşoğlu:Biogüvenliğin önemli bir parametresi de izlenebilirlik. Çok iyi bir izlenebilirlik ve çok iyi bir kayıt sisteminin oturması lazım. Sonuç olarak benim söyleyebileceğim aşının gelmesi arz talep meselesidir. Az önce arkadaşımızda bahsetti iyi bir firmadan aşı getiriyorlar

Onur Solak:Hayır getiremiyoruz

Ayşe Ateşoğlu:Ama bir dakika getiremiyoruz diye bir şey yok. Başvuruyu yeni yaptınız. Yeni gündeme geldi. Başvuru yapılmadan getirilemez zaten böyle bir şey yok.

Onur Solak:Mevzuatla ilgili bir sıkıntı var.

Ayşe Ateşoğlu:Siz başvurunuzu yaptınız daha dosyalarınız görüşülüyor değil mi?

Onur Solak:Bir başvuru yaptık ama ret aldık

Ayşe Ateşoğlu:Evet, onu konuştuk sizinle nedenini söyledim. Sizin de kabul ettiğiniz bir nedenden dolayı ret aldınız.

Onur Solak:Evet, bizden kaynaklanan bir sıkıntı oldu. Ancak bakıyorum, Şubat ayında komisyon var, ruhsatımı aldım diyelim buna rağmen getiremiyorum. Çünkü bakanlık diyor ki, iştirak izin belgesi alman gerekiyor, sen bu işle iştirak edeceksen bu belgeyi almak zorundasın diyor. İştirak izin belgesi alabilmek için, ürünlerimi veteriner ecza deposunda tutabilmek için şirket sahibinin veteriner hekim olması gerekiyor diyor. Benim işverenime bu şekilde sana ortak koşuyorum demen mümkün değil zaten.

Öznur Diler:Görüş var sanırım el kalktı oradan evet siz buyurun

Ekrem Postacı:Veteriner hekimim. Ayşe Hanım haklı alabalık için aşıları satamıyoruz. Çünkü fiyatlar pahalı. Piyasada ne olduğu belli olmayan ucuz aşılar var. Zaten aşıların ruhsatları ile ilgili problemler halen yaşıyoruz. Aşının satılması konusunda da ciddi bir rekabet var. Yerli firmalar şuanda üretmeye başladı. Bunun dışında Avrupa'dan gelen firmalar var ama onların fiyatları farklı. Bizde bir sıkıntı yok ama tedaviden kaynaklanan problemler var. Bu toplantıdan sonra da inşallah alabalık aşılarımızı da satacağız. Bazı arkadaşlarımız var, çok memnun olduklarını söylüyorlar. Hatta toplantıya katılan aramızda olan ve ithal aşı kullanan memnun olan arkadaşlarımız var. Ama fiyat farkları çok yüksek. Mevzuat, yönetmelikler, ruhsat, ecza deposu vs. bunlar aynı mevzular zaten işimizi zorlaştıranda bular. Aşığı ithal ettikten sonra satabilmeniz için ecza deponuz olması lazım. Şuan bu bir sıkıntı sektörde. Özel dolaplar yaptırdık aşılarımızı orada saklıyoruz ama illa ecza depomuz olacak. İnşallah alabalıkçılar da bundan sonra ithal aşı kullanacaklardır. Devlet destek olmazsa nasıl yapabilirim ki.

Ayşe Ateşoğlu:Ben şunu belirtmek istiyorum, ithal aşidan yana değilim. Türkiye'deki suşular her zaman tercih edilmeli inşallah gelecekte bunlar bol bol olacaktır.

Öznur Diler:Şuan çok güzel bir tartışma oluyor ama aslında bizim en büyük sorunumuz aşının uygulanması konusunda yaşanıyor. Yani hangi bireylere aşı uygulayacağız, taşıyıcı bir enfeksiyon var mı yok mu bunu da çok iyi bilmemiz gerekiyor. Belki daha zararlı bir iş yapmış olacağız. Altını çizeceğimiz güzel noktaları yakaladık. Evet, buyurun

Konuşmacı 3: Bir de aşı kadar belki ondan daha önemli Türkiye'de çok yaygın bir şekilde üreticiler tarafından yoğun bir biçimde kaçak ilaç kullanılıyor. Ne markası belli, ne menşei belli hiçbir şey belli değil. Karadeniz bölgesinde çok yoğun kullanılıyor.

Konuşmacı 4: Hayır hayır onlar kalktı bitti kullanılmıyor. Karadeniz'de kullanılabilir olabilir ama Fethiye için şunu söyleyebilirim. Bir olay olduğunda bizim oradaki denetimlerde ecza depomuza kadar bakılır. Bizim depomuzda ne kadar kaç gram ilaç kullanmışız bunu

bilirler. O Karadeniz’de çok kullanılması bir aşama 5 yıl önce bizde de böyleydi. Yani ilaç denetimine ağırlık verilmeli.

Tamer Demirkan:Ben ilk oturumda da şunu söylemiştim. Türkiye’de 30 yıldır süre gelen bir sektör var. Biz artık piknik yerlerinde canlı alabalık üreten bir sektör değiliz ki, endüstriyel bir hammadde üretiliyor. Sadece Ören Havzasında örnek veriyorum, Muğla Alabalık Yetiştirici Birliği’nin bir havzadaki üretimi 8 bin ton. Biz şunu biliyoruz, sağ olsunlar biz tamam insanlardan bilgi de ithal ediyoruz, eğitiliyoruz bunlarda var. Bu yüzden koruyuculuk tedbirleri en üst noktadır. Biz veterineriyle, mühendisiyle bu sektöre gönül vermiş, bu sektörden ekmek yiyen insanlar olarak hep beraber çalışmak zorundayız. Biz, risk yönetimlerini yaparız. İzlenebilir yönetimden bahsediyoruz yani stoklarımızın miktarını biliriz, ne zaman aşı yapılacağını biliriz, sağlık durumunu kontrol ettiririz vs. Zaten işletmelerin çoğu benzer yerler numune gönderiyorlar, hemen ilaç kullanmıyorlar. Büyük firmalarda bunlar oturdu. Çok kötü bir tablomuz yok aslında. Sadece bu ile eğitimle orantılı ilerliyor. Alınan kararların, bu bilgilerin bu çalıştaylarda, toplantılarda üreticiye veya işletmelerdeki yönetici kadrolarına ulaştırılması gerekiyor. Eskisi gibi büyük firmalarda teşhis yapılmadan ilaç kullanılmıyor. Ülkemizde kötü bir olay olsa hepimiz üzülüyoruz. İhracat durduğu zaman ne yapacağız bu kadar balığı. Bunun bilincinde olan firmalar olarak zaten biz nereye başvuracağız bunu söylüyoruz. Hangi bilirkişiyle çalışacağız, hangi laboratuvarla çalışacağız, bize ne kadar kısa sürede döner, kim iyi, kim bilgilidir vs. bunları tartışıyoruz. Aşı hangi şartlarda doğru yapılır. Mesela örnek veriyorum. Bilirkişinin biri diyor ki antibiyotik aşından sonra verilir, diğeri diyor ki hayır verilmez. Ama yine de de bu tür toplantılarda öğreniyoruz bilgi alışverişi yapılıyor. Enfeksiyon çıkmış ise verilir ama aşılınmamış kabul edilir deniyor. Bu bir bilgilendirmedir. Her şeyimiz yarım yamalak gidiyor. Sıkıntı burada yani eğitim önemli. Bu bilgileri bize kim, nasıl, hangi şartlarda ulaştırırsa hızlı davranması lazım çünkü üretim devam ediyor. Her şeye rağmen bu sektör çok başıboş, ilgisiz değil artık. Çünkü korkunç maliyetler, korkunç kayıplar demek.

Öznur Diler:Ben bir söz daha vereceğim buyurun

Katılımcı 4:Tam bu noktada hazır ilaç mevzusu açılmışken şunu söylemek istiyorum. En başta mevzuatla ilgili bir görüşme yaptık. Burada su hayvanları ile ilgili bir yönetmelik görüşüldü. Bunun dışında bir mevzuat daha var. Yem mevzuatı var. Bu yem mevzuatına göre, üreticinin kullanacağı ilacın ruhsatlı olması yeterli değil. O ilacın yemlerle de kullanılması gerekiyor. Bu çok ciddi bir sıkıntıdır üretici için. Bununla ilgili bazı üreticiler ve üretici birlikleri bakanlığa başvuru da bulunuyorlar. Diyorlar ki bunun uygulaması mümkün değil, bununla ilgili farklı çözümler var mı diye başvuruyorlar. Fakat bakanlıktan gelen yazılarda mevzuat gereği bu böyledir, Avrupa Birliğinde bu böyledir diyerek olay örtülerek üreticiler buna zorlanıyor. İlegal iş yapmaya zorlanıyorlar. Ciddi bir problemdir diye düşünüyorum. Mevzuatların gerçeğiyle üreticilerin gerçeği örtüşmediği için ve mevzuatı uygulamada olanağı olmadığı için üretici illegal iş yapmaya zorlanıyor. Şimdi bunun çözümü ne olabilir? Düzeltilebilir mi?

Öznur Diler:Yani üretici şuanda kendi ilacı kendisi koyamıyor değil mi bu yasak. Ya da mevzuata aykırı. Bu çok önemli bir şey. Evet buyurun.

Katılımcı 5:Ben veteriner hekim olarak bir işletmede hastalığı teşhis ettim diyelim, ilacımı da verdim. Şimdi bu işletme sahibi ya bu ilacı o yem için bir yerde buldurmak zorunda ya da bir yem fabrikasına gidip fiyatta anlaşacak..

Öznur Diler:Ama hepimiz şunu biliyoruz, balık enfekte olduğu andan itibaren ölümler çok hızlı bir şekilde iniyor. Bunu beklemeye gerek yok, beklerse zaten tedaviye gerek kalmaz. O zaman biz bu çalıştayda bunu da yazacağız. İlaçlı yemin hazırlanmasındaki mevzuatın gerçekçi bir şekilde düzenlenmesi gerekiyor. Şuan ki mevzuat gerçekçi değil.

Katılımcı 6:Aslında gerçekçi önerileri de ortaya koyduk nedir? İlaç kullanımını izlenebilirlikle ilgilidir. İzlenebilirlik sağlandığı sürece bu ilacı balığa vermenin mahsuru yoktur. Kayıt altına

alıyorsan, takibini yapıyorsan, Reçetesi varsa, yasaya uygunsu bir sakıncası yoktur bu kadar basit.

Öznur Diler:İzlenebilirliğini sağlayarak bu ilaçlı yemlerin hazırlanmasını öneriyoruz. Yani kayda girmek koşuluyla. Evet, Sibel Hanıma söz vereceğim, buyurun.

Sibel Çolak:Ben balık hastalıkları konusunda bir noktaya daha dikkat çekmek istiyorum. Gözden kaçan ve bence çok önemli tehlike potansiyel içeren bir konu. Akvaryum balıkları. Yurtdışında oldukça çeşitli miktarda ve çok farklı coğrafik bölgelerden denetimsiz bol miktarda balık geliyor. Artık şehir akvaryumları açıldı. Bunların içinde dalgıçlar çalışıyor, izleyicilerle, direk ziyaretçilerle bire bir karşılaşmalar oluyor. Ama maalesef bu konuda mevzuatın yeterli olduğunu düşünmüyorum. Tüberküloz da yayılıyor.

Öznur Diler:Evet, doğru. O zaman bunu da bir dipnot olarak yazıyoruz. Akvaryum balıkçılığının daha hijyenik olarak düzenlenmesi ya da en azından mevzuatı olması gerekiyor. Buyurun

Katılımcı 7:Başladığımızdan beri konuştuğumuz konulara baktığımda genelde sıkıntılar hep mevzuatla ilgili. Mevzuatlardaki sıkıntıları, hataları mutlaka bildireceğiz ama tekrar söylemek istiyorum. Mevzuatlar hazırlanırken, sahadaki insanlar tarafından kontrol edilmesi ve yine bu mevzuatlarında gerekli enstitülere, birliklere sorularak yapılması gibi bir öneri götürürsek ..

Öznur Diler: Anladığım kadarıyla öneri götürülüyor ama çok kısa 12-24 saat gibi süreler veriliyor. Ben öyle anlıyorum.

Katılımcı 7:Sadece öyle değil, bakanlık benim ilacım için nasıl ben senin ilacından net olarak anlamıyorum, her şeyi bilmeyebilirim diyorsa, mevzuat içinde bunu söylemesi gerekir. Ben sahada çalışmadığım için tamamen etkin ve yetkin bir kadrodan oluşmadığım için bu yemle ilgili maddeleri yazarken, üretici birliğine sadece görüş için değil aynı zamanda onay için üretici birliğinden oluşan bir komisyon için..

Öznur Diler:Şimdi bu kapsamda ben Faruk Bey'e bir söz vermek istiyorum. Üretici Birlikleri mevzuatlar yapılırken aktif mi? Faruk Bey.

Faruk Coşkun:Maalesef hayır. Görüş veriyoruz, görüşlerimizi bile dikkate almadan istedikleri gibi mevzuat oluşturuyorlar. Son iki mevzuata ben itiraz ettim. Hayvan nakilleri, balık sağlığı ve su hayvanı sağlığı diyorlar ya o mevzuatlara itirazda buldum ancak ne hikmetse görüşlerimiz kaideye alınmadan yine aynı şekilde mevzuatlar yayınlandı. Esas anormallik burada. O zaman neden görüş soruyorlar? Madem kendi bildiğinizi uygulayacaksınız sormayın. Üstelik bırakın birliklerin görüşünü, Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün verdiği görüşleri bile kaideye almadılar. Yayınlanmadan önce Su Ürünleri Genel Müdürlüğümüz, bana gösterdiler öngördükleri görüşleri ve bu şekilde anlaştıklarını da söylediler fakat onları dahi dikkate almadan yönetmelikleri yayınladılar. İlgili birimlere söyledim bunu. Müsteşara söyledim. Müsteşarımız haklı olarak biraz kızdı. Bazı yerleri aradı. Bunları neden sahiplenmiyorsunuz dedi. Bunları derhal çözüme kavuşturun dedi ama maalesef yine çözümsüzlükler devam ediyor. En son giderken Daire Başkanı ile görüştüm. İlaç ve ruhsat daire başkanı ve öbür arkadaşlarla görüştüm. Bazı şeyleri düzeltmek lazım bunlar yanlış dedim. Tamam, başkan görüşelim dendi. Sektörün ileri gelenlerini de getir konuşalım, çözümler getirelim dedi. Arkadaşları deminden beri dinliyorum, çok haklılar. Dört koyun, keçi veya büyükbaş hayvanla bizi aynı ortama koyuyorlar. Biz çok farklı ortamlarda çalışıyoruz. Şimdi biz bir seferde elli bin balık paketliyoruz, onlar dört tane hayvanı yükleyip gönderiyor. Size bir soru daha, bundan sonra hayvan nakillerinde 8 saatten fazla arabalar gidemez diyor. Canlı balık taşırken bunu nasıl yapacaksınız? Siz daha önceden ulaşacaksınız ki, suyunu hazırlayacak, oksijenini vereceksiniz ki balıklara yaşama sahasında hak tanıyasınız. Siz yolda on saat giderseniz o balıklarda da. Şimdi bunlar hiç mi görmeden yapıldı. Hiç mi düşünülmeden yapılıyor. Bunları anlamak mümkün değil. Biz bunları söyledik ama inşallah bir duyan olur.

Öznur Diler: Biz, bugün çalıştayımızda mevzuat anlamında bir şeyi atlamışız sanıyorum. Nakilleri atlamışız. Şuan onu çok masaya yatıramadık ama zaten mevzuat bir miktar çalıştayımızı zorladı. Bu anlamda biz çoğalttık şuanda. En azından akşam bir okur, inceleriz yarın tekrar masaya yatırırız.

Faruk Coşkun: Olacak iş değil yani, sadece hayvan nakilleri değil inanır mısınız o kadar çok mevzuatlar var ki biraz önce arkadaşlarımız söylediler hem yem hem de yem katkı maddeleri. İşletmeler malahit kullanmıyor ama bazen çıkıyor. O zaman laboratuvarında hata var. Ya bir şekilde bulaşmış ya da analiz hatası var. Bu analiz hataları da üreticiye mal ediliyor. Üretici bilmiyorum doğru düşünerek söylüyorum. Ama kullanıp ta yalan beyanda bulunuyorsa ona ben bir şey demiyorum. Geçmişte bu tür olaylar yaşandı. Üreticiyi de aklamıyorum ama bu konuda da sıkıntılar var. Onun için bir tane değil mevzuat çok var.

Katılımcı 7:Bakanlığın sabahki oturumunda şu söylendi. Sizin için toplayacağız bir taktik yapacağız. Bence bunun yerine tek bir mevzuat yapılırsa daha doğru olmaz mı? Su ürünleri için genel bir mevzuat çerçevesi

Öznur Diler:Bence hiç yapmayın. Yani böyle bir mevzuat olacaksa hiç yapmaması daha iyi. Çünkü insanların iki ayağını bağlayıp hadi yürüyün falan olmuş oluyor.

Faruk Coşkun: Hocam, ben yoktum o hayvan sağlığı mevzuatında ama mesela 5. Madde ile 8. Madde birbirine paralel gitmesi gerekirken biri doğuya biri batıya gidiyormuş. Böyle çelişkilerde var. Yönetmelik nedir, ikinci maddeyi üçüncü madde tamamlayarak gider değil mi? Ama maalesef böyle değil. Ben okumadım henüz. Daha önceden itiraz ettiğim mevzuattan birkaç şey hatırlıyorum.

Katılımcı 8:Mevzuatta balık ruhsatlı ilaç kullanacaksınız diye bir şey var. Türkiye’de balık ruhsatlı ilaç yok. Mevzuat bunu çıkarmış, kullanacaksınız diyor.

Öznur Diler:Şuanda var ama. Ruhsatlandırılmış ilaçlar var.

Katılımcı 8:Ama bakın, üretici olarak biz bunu da yaşadık. Böyle bir ilaç yok diyorsunuz, balığa ne kullanacağım diyorsunuz bakanlığa, mevzuat böyle diyor. Böyle bir şey olur mu? Aynı şey şimdi yem mevzuatında isteniyor.

Faruk Coşkun: Fabrikanın senin için özel ilaç yapacağını düşünüyor musunuz dünyanın parasını isterler.

Öznur Diler:Hayır, enfeksiyondan balık kalmaz elimizde. Bir hafta geçse bile yaşamaz zaten.

Katılımcı 7:Erken teşhis hayat kurtarır.

Öznur Diler:Jale Hanıma bir söz vermek istiyorum. Onunda sanırım bu konuda görüşü var.

Jale Koray: Ben bu Lactococcus garviae ile ilgili olarak bu literatür bilgilerinde de var. Benim öğrencimin tez konusu da yüksek lisans tez konusu da bu hastalıkla ilgiliydi. Antibiyogram testi yaptığımızda laboratuvar koşullarında hassasiyet gösterdiği antibiyograma, sahada uygulandığı zaman ise hassas olmadığı, balıkların tedaviye yanıt vermedikleri görüldü. Şimdi bu durumda ilaçlı yemi yaptırdık diyelim ama bu sefer evet laboratuvar koşullarında hassasiyeti var, saha koşullarında hassasiyet o zaman tedaviye yanıt vermezse evet biz üreticileri sıkıntıya sokmayacak mı? Bu tarafı da ayrı bir konu.

Necla Türk: Jale Hanım, zaten literajürler ve kimlik tedavisinde fok enfeksiyonları balıklarda tedavi edilmemektedir. Yoksa ticari başarısızlık olur. İkincisi hekimlikte altın bir kural vardır, beklenmeyen bir durum görüldüğünde doktorunuza başvurunuz. Veterinerlikte de tarım uygulamasından belli dönem sonra eğer reçete önerildiği şekilde gitmiyorsa pek çalışmıyorsa pek dert etmeyin. O yüzden ben her zaman kendi çiftliğime de kamu da çalıştığım dönemlerde de üreticilerim artık program sonuçlarını verirken diyorum ki, duyarlı antibiyotikler şunlar hammaddeyi üçüncü, dördüncü günde bir görüşelim diyorum. Yani böyle şeyler olur. Ama Lactococcuslardan zaten çok başarılı sonuçlar almak mümkün değil.

Öznur Diler:Bu konuda ben bir de Gülnur Hanım’a söz vereceğim. Epeydir atlıyorum kendisini buyurun Gülnur Hanım.

Gülnur Kalaycı: Şimdi ben farkı bir noktadan başlayarak aşıya doğru geleceğim. AŞı ve ilaĉtan önce dezenfeksiyona dikkat etmemiz gerekiyor. Öncelikle dezenfeksiyonla baŐlamamız gerektiğini düşünüyorum. 2044 ve 2006 yılında ülke genelinde bir anket yaptık. Hastalık izleme bilgi formu. Ondan sonra dediğim gibi, yıllık hastalık sonrası çıkış izleme ve epidemiyolojik taramalarda hep aynı formu göndeririz. Üretici arkadaşlarımızın da birçoğu bilir. Bu formda bir takım bilgiler isteriz. ŐŐte daha önce çıkan hastalıklar, hangi kaynaklı, başka işletme var mı vs. buradaki bilgilerden bir tanesi de dezenfeksiyon uygulanıyor mu neyle ne sıklıkla. O belgelerin hepsi elimde mevcut. Çok fazla oranda dezenfeksiyon uygulanmıyor veya birokenfeksiyona yetmeyen dezenfektelerin uygulandığı belirtiliyor. Dezenfeksiyonda gerçekten kullandığımız dezenfektanların geniş spektrumlu olmasına, özellikle bakteriyel ve viral etkenlere etki etmesine zen göstermemiz gerekiyor. Şimdi bu bizi nereye götürüyor. Taşıyıcı enfeksiyonlar ayrı bir problem. Ayrıca hijyen ve dezenfeksiyona dikkat etmemekten kaynaklanan, 2010 yılında yaşanan parazitlerden dolayı işletmeler açığa alınınca problem çözüldü. Şimdi yine parazitler giderek artmaya devam ediyor. Ağırlıklı olarak ağların ve kafeslerin dezenfekte edilmesi konusundaki önemi bir kez daha bize hatırlatıyor. Bir diğer taşıyıcı enfeksiyonlar. Şimdi biliyoruz ki taşıyıcı enfeksiyonlar özellikle balık rolojisindeki tüm virüsler maalesef persiste dediğimiz taşıyıcı grupta yer alıyor. Yani hayvanın organizmasına girdikten sonra Şimdi birçok virüs grubunda memeli virüslerin birçoğunda birkaçı hariç antikor oluşur, kurtarır. Birkaç tanesi taŐıyıcıdır. Ama balık rolojisinde hemen hemen hepsi organizmaya girdikten sonra antikor oluŐursa bile saplanıyor. Ve dönem dönem özellikle stres altında ve üreme dönemlerinde bu virüs üreyerek birçoğu yayılarak yumurtaya geçiyor. Yumurtaya gemeyenlerde su yolu ve yumurtanın üzerindeki bulaŐıklıkta geçiyor. Yani yumurta dezenfeksiyonlarına da çok dikkat etmemiz gerekiyor. Ve dediğim gibi bu viral enfeksiyonlar yaşam boyunca kalıyor. Ayrıca ortama da geçiyor. Bu yüzden dezenfeksiyona önem vermemiz gerekiyor. Bir diğer nokta, siz dünyanın en süper aşısını da kullansanız sizin aşı uyguladığınız popülasyonda bu sadece balıkta değil memeliler hayvanlar içinde aynıdır kullandığınız popülasyonda bir parazitel enfeksiyon varsa zaten randıman alamazsınız. Bu çok klasik bir gerçektir. Sonuç hep Şeye gidiyor, popülasyonumuzun durumunu bilmemiz gerekiyor. Bir başka noktada ilaca değineceğim vakitte çok geç oldu çok uzatmadan kısa kısa açıklamalar yapayım. Tabi reticilerimizin bildiği gibi bir bakanlığın yürüttüğü kalıntı izleme programı var. Geçen yıl burada bu konuda çok daha rahat konuştum. Zaten bizim bakteriyoloji bölümümüzden de biliyoruz artık duyarlı antibiyotik bulmakta arkadaşlarımız çok zorlanıyorlar. Çünkü korkunç bir direnç çıkıyor. Bu sene de Moda oldu. Bu konuda da çok dikkatli olunması gerektiğini düşünüyorum. AŞı konusuna gelince, dediğim gibi aşı sağlıklı sriye yapılır. Tabi ki viral aşı yok ama bildiğim kadarını söyleyeceğim. otovaksenadı altında çok Şey yapıldı Türkiye’de. Bu sene belki beğenilir belki beğenilmez sektörün başka ihtiyaçları bunlar tartıŐılır ama hiç değilse bir üretim izni olan yerde üretilme zorunluluğu getiriliyor ve ihbarı mecbur türlerde yapılamaz deniyor. Ayrıca her izole ettiğimiz suŐu da yani ben buradan aldım da buna otovaksenyapayım engel geliyor.Otovaksen olarak kullanılacak suŐun da yine salt kültürün oluŐması yine bakanlıktan izinle hayvan hastalıkları ve teşhis ve analizleri konusunda faaliyet gösteren özel laboratuvarlarda, enstitü müdürlüklerinde, hayvan sağlığı ile ilgili araştırma yapan kamu kurum ve kuruluŐlarında veya üreticiye ait laboratuvarlarda gerçekleştirilen mikroorganizma kültürlerini hedefliyor. Yani hiç değilse biraz daha kontrollü oluyor. Otovaksenler biliriz ki sadece izole edildiği popülasyona uygulanır. Ama bizde öyle değil.

Öznur Diler:Zaten belirtildi. Balık retim miktarınızla aşı miktarınız eŐit değil. Őster istemez sanki mecbur kalınıyor.

Gülnur Kalaycı: Bu mecburiyetle birlikte çok korkunç bir takım Şeylerde yapabiliriz. Direk enfeksiyonu patlatabiliriz. Viral enfeksiyonları nakledebiliriz. Yani biz deneysel enfeksiyonda oluşturabiliriz. Bu iki ucu keskin kılıç olan bu durumlara dikkat edilmesi gerekir. Çok

uzatmayacağım, ithal aşilar tamam yani aşı ithalatları, aşı kontrolleri benim kurumum kontrol ediyor. Necla Hanımda yıllardır bu işin içinde ne yapıldığını bilir. Bir kontrol ünitesinin oluşturulması için bir sürü yazışmalar yapıldı. Bu konuda zaten sürekli bir talep var. Fakat potanseslerin yapılması için bir ünite kurulması gerekiyor. Buna mecburuz kurulması da lazım. Bu üniteye taşıyıcı enfeksiyonları olmayan sağlıklı balıklarında devamlı sirkülasyonunun yapılması gerekiyor. Ama bunların yapılması gerekiyor. Şimdi Avrupa Birliğinden lisanslı aşilar giriyor. Ama ben viral aşı kontrolü de yapmış bir insan olarak şunu söylüyorum. Bir ülkenin ithal aşılarda olsun yerli aşılarda olsun bağışıklık kontrollerini yapıp daha sonra bir risk analizi doğrultusunda bunu azaltması veya yapmaması gerekiyor. Mesela koyun aşılarında da ithal aşı kontrolü yapılıyor ve bir risk analizi uygulanıyor. Ona göre yapılıp yapılmadığı belli oluyor yani şuan ki mevcut durum böyle. Çünkü AB’de aşı ruhsatlı olabilir, ruhsatlı olmasının ötesinde bunlar ticari politikalar. Yani ruhsatı alıyorsunuz ama ülkenize sokup satmıyorsunuz. Ticarete değişik şeyler var. Veya yine serbest dolaşımda olan bir aşı mesela daha önce bir sığır aşısında bunu yaşadık, dört freaksiyonlu üçü çok güzel çalıştı ama biri çalışmadı. Bundan dolayı kendi kontrolümüzün yapılması için gerekiyor. Bir şekilde finansının sağlanması, yerinin belirlenmesi ve yapılması gerektiğini ben özellikle üzerinde durulması gerektiğini düşünüyorum. Ama dediğim gibi aşılama da ısrarla üzerinde duracağımız sağlıklı popülasyonlarımızda aşı var. Aksi halde hem aşından randıman alamayacağız hem de boşu boşuna paramızı harcamış olacağız.

Faruk Coşkun: Gülnur Hanım bir şey sorabilir iyim bu arada? Şimdi bizim Türkiye’de acaba sağlıklı balıktan elde edeceğimiz suş kaldı mı? Hemen hemen hepsinde hastalık var.

Gülnur Kalaycı: Şimdi Faruk Bey yine birçok noktada biz iyi durumdayız. Gerçekten bende bunu samimi söylüyorum. İyi durumdayız ama bu durumumuzu kötüye götürmemeliyiz. Karamsar tablo çizmiyorum.

Faruk Coşkun: Götürmemek içinde mevzuatlara ve kurallara uyacağız.

Gülnur Kalaycı: Mevzuatlar ve kurallara uymanın ötesinde dışında Faruk Bey, üretici olarak bindiğimiz dalı kesmeyeceğiz. Yoksa yani ben diyorum ya devlet her çiftliğin başına bir tane devlet görevlisi dikemez. Dikse ne olacak yine hiçbir şey değişmeyecek.

Öznur Diler: Peki, bir konuyu tartışmaya açabilir miyiz? Bu imminoplaktif, probiyotikler ya da değişik bir takım ürünler aqua kültürde bu konuda zaten hastalık ve zararlardan korunma tedbirleri gibi bir başlığımız var. Bu konuda katılımcılar acaba ne düşünür. Bunları biz aqua kültürde kullanalım mı? Faydalı olacağına inanıyor muyuz?

Hacı Savaş : Biz kendi enstitümüzde ki çalışmalarda özellikle kalkan üzerine çalışmalar yapıyoruz. Çok büyük bir faydasını görmedik. Hastalıkların korunmasında veya balıkların direncinin artırılmasında ve balığın sağlığının iyileştirilmesi konusunda herhangi bir etki görmedik.

Katılımcı 8: Balıkçılık sektörüne 2006 yılında girdim. Daha önce büyükbaş ve kanatlı sektöründeydim. Tabi çok bakir bir sektör olduğu için önüne gelen katkıları alıyor geliyor bu balığa iyi gelir bunu da kullanın diyor. Hâlbuki balıkta şu kadar doz kullanan normalde onların uluslararası kayıtlarında hiç balıkla ilgisi olmayan bir sürü ürün getirildi ve kullanıldı hala da kullanılıyor. Ama artık balıkla ilgili gerçek çalışmaların yapıldığı ürünler artık gelmeye başladı. Özellikle Norveç’te, Almanya’da kullanılan ruhsatlanmış balık için üretilmiş katkı maddeleri geliyor. Bu ürünleri kullanıyoruz iyi sonuçlarda var. Ancak desteklemeler konusunda sağlıkla ilgili 3-5 tane ürün var. Balık için üretilmiş asitler var. Piyasada ruhsatlanmış ve üretimi balık için olan ürünler var. Geçmişte bunlar yoktu. Ben 2006’da girdim bu işe herkes çiftliğe geliyordu bu ürünü kullanın, 5 kilo kullanın 10 kilo kullanın vs. Deneme çalışmaları yapılıyor beslenme bölümlerinde araştırma konusu olan konuları sağlıyoruz. Sağ olsunlar hocalarımızın da raporu var bu konuda. Ama gittikçe iyiye gidiyor

Öznur Diler: Peki, bu hastalık ve zararlarından korunma tedbirleri ile ilgili üreticilerimiz neler düşünüyor. Bugün üreticilerimiz az konuştu. Şener Bey hiç söz almadınız.

Şener Serin:Balık suyla yetişiyor. Benim suyum çok az olduğu için benim aldığım tedbirler biraz daha farklı. Hasta olduktan sonra çok ciddi kayıplarımız oluyor. Mümkünse hasta olmadan koruma amaçlı ilaçlar kullanarak üretimlerimizi yapıyoruz.

Öznur Diler:Başka görüş var mı? Buyurun

Mahmut Altıparmak:Kuluçhane ve alabalık yetiştiriciliği yapıyorum. Ayşe Hocam sağ olsun konusuyla ilgili bizi bilgilendirdi. Fakat bir konuda şunu söylemek istiyorum. Bakanlığımızın bu mevzuatları hazırlayan insanları, aşı konusunda nedir özel sektör yapsın deniyor. İşine gelen kısımları özel sektör yapıyor, işlerine gelmeyen kısımları devlet hazırlıyor önümüze koyuyor. Ben bunu anlamlı bulmadığımı ifade etmek istiyorum. Yani onları hazırlarken acaba bu insanlar bugüne kadar kaç balık büyütmüş, sektöre ne kadar zaman ve emek harcamış bunun merakı içinde olduğumu belirtmek istiyorum. Hastalıklardan ari balık konusu var mı dediniz. Ben Sakarya'dan geliyorum. Benim bölgemde 1980'li yıllarda işletmesine balıklar girmiş o yıllardan itibaren hiç balık almamış çok küçük aile şirketleri olup kesinlikle hiçbir hastalık taşımayan işletmeler mevcuttur. Bunlar vardır ülkemizde hani hiç yok falan gibi bir şey oluştu ama var. Takip ediyoruz görüyoruz. Kesinlikle adam hiçbir şekilde ne antibiyotik kullanıyor ne başka bir şey yapıyor, yavrularında da ölüm yok herhangi bir problemle de karşılaşmıyor. İkinci bir konu olarak, demin yumurta enfeksiyonu, sahada havuz dezenfeksiyonlarından bahsedildi. İyi güzelde hangi çalışma yapılmış, hangi havuz hangi ilaçlarla dezenfekte edilip yüzde şu kadar şu bakteriden kurtuldu, şu kadarından ari hale getirildi, şu mantardan şu kadar ari hale getirildi bir bilgi verilmiyor. Ben bunun da bilgi olarak verilmesini istiyorum. Ayrıca yine hastalıkların çözümü açısından tabi bu biraz şey bir konu olacak ama sektörün yumurta ve anaç olarak ayrılması, yavru üretiminin ayrılması, porsiyoncuların da porsiyon üretmesi gerektiğine inanıyorum. Ben bunların hepsini beraber yapıyorum ama bunların ayrı ayrı olmasına da inanan bir insanım. Anaç ve yumurta ayrı bir işletme olmalı bakanlık bu tür işletmeleri koruma altına almalı, yavrular kuluçhanelerden bence 2 gramdayken çıkmamalı 20 grama kadar büyütülüp tüm aşuları yapılmış şekilde üreticiye ulaştırılmalı. Onlarda kontrol altında tutulmalı. Herkes yaptığı bölümde sorumlu olmalı kanaatindeyim. Teşekkür ederim.

Öznur Diler: Çok az bir zamanımız var. Temelde bütün konuları bitirmedik ama yarın da zamanlanmış bir toplantı öngörülmüş. Toplantılarımıza yarın da devam edeceğiz. Dolayısıyla bugün tamamlamadığımız mevzuat konuları var. Bunları tamamlayabiliriz diye düşünüyorum. Hepinize katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyorum. Bugünkü toplantımız bitmiştir. İyi akşamlar.

Öznur Diler: Herkese günaydın. Bu sabah ki oturumumuza hoş geldiniz. Dünkü toplantımızda su ürünleri sağlığı ile ilgili değerlendirmelerimiz oldu. Mevzuat, biogüvenlik, aşı, ilaç, hastalık ve zararlarından korunma tedbirleri konularını görüştük. Biz bu görüşmelerimizi cümleler haline getirmeye çalıştık. Başka bir öneriniz yoksa bu cümleleri beraber okuyalım. Görüşleriniz varsa çünkü bu bizim balık sağlığı grubumuzun görüşü olarak buradan çıkacağı için hep birlikte uzlaşma sağlayarak bu maddelerde hem fikir olabiliriz. Şöyle başladık öncelikle; 31 Ocak 2012'de Resmi Gazete 'de çıkan Su Hayvanlarının Sağlık Koşulları ile Korunma ve Mücadele Etme Yönetmeliğinin Avrupa Birliği Su Hayvanları Sağlığı ile ilgili falanca sayılı AB komisyonu direktiflerini uygulamak amacıyla hazırlanmıştır. Buraya kadar uygun mu cümleler, her hangi bir katkı var mı? Bu cümle kalsın mı? Tamam, cümleyi şöyle değiştirelim o zaman, uyum sağlamak amacıyla hazırladığı diyelim. Birinci maddemizde yönetmelik konusunda eleştirilerin dikkate alınmadığı, mevzuat çıkartılırken üretici mevzuattan uzak bir yere konmamalı, üretici birlikleri denetim ve uygulama anlamında görevlendirilmeli, üretici birlikleri bilinçlenmeyi sağlamalı,

Katılımcı 1: Oraya üniversiteleri de katmamız gerekiyor hocam.

Öznur Diler: Üretici Birlikleri ve üniversiteler mi diyelim oraya? Hemen yazalım o zaman. Mevzuattan uzak bir yere konmamalı üretici birlikleri denetim ve uygulama anlamında görevlendirilmeli, üretici birlikleri bilinçlenmeyi sağlamalı.

Katılımcı 2: Üretici Birlikleri denetim ve uygulama anlamında görevlendirilmeli cümlesi ne maksatla yani kapsamı nedir?

Öznur Diler: Dün çıkan görüşlere göre biz cümleleri oluşturduk. Üretici Birlikleri olayın içinde olmalı.

Katılımcı 2: Ona katılıyorum, üretici birlikleri olayın içinde olmalı ama denetim ve uygulama kamunun görevi olduğu için şimdi sanki Tarım Bakanlığı'nın görevini devretmesi gibi bir anlam çıkıyor. Denetim çok özel bir şey. Bu cümleyi açmak lazım. Üretici Birlikleri neyi denetleyecek bunun cevabını almak lazım.

Sibel Çolak: Neyi denetler, mesela ruhsatsız ilaç kullanımını denetler veya aşı kullanımını denetler.

Katılımcı 2: Şimdi kanun da bir yetki verilecek ki, denetleme yetkisi verilmesi lazım. Üretici Birlikleri iç denetimi kendi denetimlerini oto kontrol sistemi ile yapmalı gibi benzer bir cümle kullanılabilir. Biraz iddialı olmuş sanki.

Öznur Diler: İç denetim desek olur mu?

Katılımcı 2: Üretici birliklerinin kendi kendilerini oto kontrol etmesi gibi daha yumuşak bir ibare kullanılabilir.

Katılımcı 3: Üretici birliklerinin içinde tavuk hastalıkları ile ilgili uzmanlar var mı?

Katılımcı 2: Üretici birliklerimizi üreticiler oluşturuyor. Hepsi işini yapan, bilen insanlar ama

Katılımcı 3: Yetiştiricilik ile ilgili tavsiye verebilirler.

Sibel Çolak: Aslında görüşlerinize katılıyorum. Pek de oto kontrol gibi olmuyor.

Katılımcı 2: Size şöyle bahsedeyim, mesela otokontrol sağlanamıyor. Bir işletmede hastalık görüldüğü zaman kendi içinde saklama yoluna gidilmeyip, direk diğer arkadaşlarının da otokontrolüyle veya baskısıyla bunu inşa edip gerekli önlemleri almak faydalı olacaktır.

Öznur Diler: Göz ardı edilmemeli diyelim mi? Görevlendirme demeyelim göz ardı edilmemeli demek daha doğru olur.

Katılımcı 3: Üretici birliklerine de bir tavsiyede bulunabiliriz belki. Kendi içlerinde oluşum yapabilirler.

Sibel Çolak: Şöylede olabilir, dün de konuşuldu, yetiştirici arkadaşlarımızın bazı konularda dezenfeksiyonlarla, hastalıklarla vs. gibi konularda bilgilendirme gibi bürokrasi oldu. Üniversiteler, enstitüler işbirliği ile tekrar bunlar yapılabilir.

Katılımcı 3: Bakanlığın mevzuatı hazırlaması sürecinde bunları dikkate alabilmesi için daha resmi bir oluşum olması gerekiyor. Tavukçulukta bu tarz komisyonlar var mesela balıkçılıkta da var. Onlar tavsiyede bulunuyorlar daha sonra resmi tavsiyeleri alıp değerlendiriyorlar ondan sonra bir karara varıyorlar.

Katılımcı 2: Sonuçta üretici birlikleri de belli bir yasa ile belli bir statü ile kurulmuş kamu niteliği taşıyan bir kurum. Oranında bir yetkisi var ama o yetkiyi de sağlayan bakanlık. Böyle bir sorun var. Ben kurdum piyasası bana ait, varsınız, çalışın ama sizi de dinlemiyorum ben istediğimi yaparım gibi bir mantık da doğru değil. O yüzden denetim mekanizması oluşturulsa veya bu süreç içinde onların görüşleri önemse her şey biraz daha oturabilir.

Katılımcı 4: Ben o dediğinize pek katılmıyorum. Üretici Birliklerinin kurulmasında Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı büyük çabalarla su ürünleri sektöründe başardı. Zaten birliklerin kuruluşunda aykırı bir şey de yok. Tamamen biz birlikleri destekliyoruz hatta daha fazla olmaları için de elimizden gelen her şeyi yapıyoruz.

Katılımcı 2: Var ama dikkate alınmayan bir şeyin var olması veya çok olmasının bir anlamı yok ki. Çoksunuz ama yoksunuz.

Katılımcı 4: Şuan da burada Su Ürünleri Merkez Birliği'nin çalıştayında bulunuyoruz. Demek ki var ve 16 tane su ürünleri birliği var.

Katılımcı 2: Bu sektörün gücünden dolayı var ama bakanlıktan dolayı değil.

Necla Türk: Ben ufak bir şey söyleyeyim belki bana kızacaksınız ama mevzuat hazırlama süreci şöyle oluyor. Uyumlaşma yasalarında dün de söylediğim gibi bunun olması gerektiği veya gerekmediği konusuna girmiyorum. Uyumlaşma sürecinde bir takım tarihler verilmiş ve bu uyumlaşmalar süreye konmuş. Şimdi, mevzuat uzmanları ile çalışanlar biliyor, uyumlaşma sürecinde biz iç te de sorunlar yaşıyoruz. Siz direktiflerin üzerinde oynama yapamıyorsunuz. Almak zorundasınız sadece AB üyesi ülkeler kısmını çıkarabiliyorsunuz. Onun dışında o formatı almak zorundasınız. Azaltamıyorsunuz ama üzerine ekleme yapabiliyorsunuz. Şimdi eleştiriler veya öneriler yapılırken, İngilizceleri ve Türkçeleri karşılaştırarak yapılsa daha mantıklı olacak. İkincisi onunda ötesinde bu mevzuat teknik personel tarafından hazırlanır, değerlendirilir ve Başbakanlığa gidiyor ve AB komisyonunda değerlendiriliyor. Onun için çok insifiyatınızda olan şeyler değil. Yani bir kısmı o kapsamda da dikkate alınmamış olabilir.

Öznur Diler: İşte biz de alınsın diyoruz aslında. Burada bulunma sebebiniz o. Çünkü bizi daha iyi temsil etsin. Az önce bahsettiniz, eşleştirme veya uyum yaparken paralelliğin yanında biraz daha ağırlaştırmak doğru mu? Çok katılaştırırsak ta uygulanabilirliği zor olacak ve bu delinecek bir yerlerinden.

Necla Türk: Şimdi yalnız diyorum hani karşılaştırıldığında ne kadar katılaştırılmış veya ne kadar katılaştırılmamış buna bakılsın. Mesela bir başka görüşte ihbarı mecbur hastalıklarda katılaştırılsın deniyor. Yani demek istediğim, bazı şeylerde değişiklik mümkün olmuyor. Tabi ki olabilecek şeyler ve öneriler dikkate alınsın.

Öznur Diler: Mesela şöyle bir şey var. Hastalık görüldüğünde canlıların ayrı bir karantina bölgesine taşınması ama bu çok gerçekçi bulunmuyor. Bu noktayı dün biz çok görüşmemişiz ama şimdi okuduğumuzda ilave etmeyi önereceğim.

Necla Türk: Bu öneriler yapılınsın çünkü bazı şeyler talimatlarla belirlenecek.

Öznur Diler: Biz onları kolaylaştıracamız.

Katılımcı 2: Üretici birliklerinin etkinliğinin artırılması gibi bir şey ilave edebiliriz.

Öznur Diler: İşte ne tip bir etkinlik bunu doldurmak lazım.

Katılımcı 2: Mevzuattan bahsettiğimi için sonuçta üretici birliklerinin de çok etkin bir biçimde mevzuatların çıkarılması aşamasında kamu ile beraber çalışması gerektiğini hitap ediyoruz.

Öznur Diler: Evet, aslında niyetimizi anlatıyorsa bu 1.Maddeyi geçelim. Denetimin başına “İç” kelimesini eklediğimizde İç Denetim sorunumuzu çözer her halde. Şuraya hemen iç yazalım.

Necla Türk: İç denetimin olması bu kamunun da denetimini kolaylaştırır. En azından izlenebilirliği zorunlu hale getirebilir veya bir takım yaptırımlar koyabilir.

Katılımcı 5: İçerisinde olmadığı bir şeyin izlenebilirliğini sağlamasını nasıl bekliyorsunuz yani biz de kamuyuz da bu konuda biraz daha inisiyatif kullanmak gerekiyor. Ben denetçi değilim üniversiteyim ama üreticinin yanındayım. Üreticiyi dikkate almıyorsunuz kamu olarak izlenebilirlikten bahsediyorsunuz.

Necla Türk: Biz de üreticiye karşı değiliz bey efendi.

Öznur Diler: Ama böyle olursa çok yol alamayız. Biz ilerleyelim isterseniz süremizde sınırlı. 11'e kadar bir çalışma yapmamız gerekiyor. Planlanan akış böyle. 2. Maddeye geldik. Söz konusu yönetmelikte yer alan su hayvanı teriminin sektörde ki karşılığının canlı su ürünleri üretimi olması gerektiği, bu tanımdan balık ve kabuklu su ürünleri anlaşılacağı konusuna dikkat çekilmiş, Türkçe' de su hayvanı denince porsuk, samur vb. suda yaşayan diğer hayvan grubunun akla geldiği birçok katılımcı tarafından vurgulanmıştır. Yani yönetmeliklere baktığımızda şunu görüyoruz. Hep su hayvanı kelimesi kullanılmış. Yani şaşırtıcı bir şey. Yönetmeliklerde su ürünlerine hiç atıf da bulunulmamış. Hâlbuki su ürünleri mühendisliği mesleği var. Gariplik burada. Arada böyle bir atlama var, dün belki de bunu yakaladık. Diyoruz ki, böyle bir terim var yönetmeliklerde bunun yerine su ürünleri kelimesi girsin ibare

olarak onu yapmışız. Canlı su üretimi diyoruz ve bu tanımında neyi kapsadığını açıklıyoruz. Balığı, kabukluyu hatta planktonu yazabiliriz de çıkarabiliriz de nasıl değerlendirirseniz. Dün buna dikkat çekmişiz. Su hayvanının başka şeyleri çağrıştırdığını vurguluyoruz. Bu konuda katkı var mı? Hem fikirsek 3. Maddeye geçiyorum. Yönetmelikte yer aldığı şekli ile kullanılan su hayvanlarının ve bunlardan elde edilen ürünlerin tanımının da işleme tesislerinde kullanılan su ürünleri ile birbirinden ayrılması gerektiği, yetiştiricilik ve işleme proseslerinin aynı yönetmelikte bulunmasının karışıklığa yol açtığı belirtildi. Dünkü toplantımızda yine böyle bir görüş çıkmıştı. Yani canlı ile onların ürünleri kelimesi yönetmelikte çok sık geçiyor. Bunun aynı potada olmasının sıkıntılar yaratabileceği gibi bir bakış açımız var. Yönetmelikte su ürünleri mühendislerinin görev ve yetkilerine yeterince atıfta bulunulmadığı, resmi veteriner hekimlerinin yanında su ürünleri mühendislerinin de aynı konularda yetkilendirilmesi gerektiği, mevzuatın su ürünleri mühendislerini korumadığı ancak meslek ayrımının da bizi bir sonuca götürmediği ve farklı mesleklerde çalışanların bir arada işbirliği içinde çalışmasının yararlı olacağı sonucuna varıldı. Su ürünleri mühendisliği mesleği için oda kurulmasının önemi ve gerekliliği vurgulandı. Katkı var mı ya da hem fikir miyiz? Sanırım bir sorun yok o zaman 5. Maddemize geçiyorum. Söz konusu yönetmelikte Dünya Hayvan Sağlığı Örgütüncelisteden ihbarı mecbur hastalıklar başta olmak üzere bizim ülkemizde önemli kayıplara neden olan enfeksöz ve bulaşıcı balık hastalıklarına ait bilgilerin eklenerek güncellenmesi gerektiği, örneğin IPN2İN liste kapsamında bir hastalıkken daha sonra ülkemizde Liste 2'ye alınmasının hastalık kontrolü açısından bazı sakıncaları olduğu, benzer durumun VHS için de geçerli olduğu. Böyle bir durum çıkmış.

Necla Türk: Şimdi, benzer durumun VHS içinde geçerli olduğu cümlesinin çıkması lazım çünkü bir de biliyorsunuz ülkelerin iç politikaları var. Eradikasyon kapsamında olanlar ve olmayanlar. VHS zaten o kapsamda olan bir hastalık ama IPN değil. Yani IPN alınabilir ama VHS listede ve Türkiye'de evet eradikasyon uygulanan bir hastalık. VHS'nin çıkması lazım.

Sibel Çolak: Bir düzeltme daha var. Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü değil Uluslararası Salgın Hastalık Ofisi olacak.

Öznur Diler: Ama biz bunu yönetmelikten aldık. O zaman yönetmelikte hata var. Demek ki yönetmelikte ki hatayı bulduk biz. Biz oradan aldık yani resmi olsun falan dedik. Nasıl yapalım? O zaman şu şekilde değiştiriyoruz. Yönetmelikte şu şekilde söylenen ama aslında şöyle olması gereken diyelim. Yönetmeliğin tanımlar ve kısaltmalar Madde 4 kısmında –ü-bendinde diye atıfta bulunup o şekilde yazsak olur mu?

Jale Koray: Bana göre bir imla hatasıdır. Yanlış yazılmış bunu herkes bilir. Doğrusunu yazalım bence. Uluslararası Salgın Hastalıklar Ofisi diyelim. Sonuçta biz oranın listesine atıfta bulunuyoruz.

Öznur Diler: Yönetmelikte Dünya Hayvan Sağlığı Örgütüncelisteden ifade edilen ancak,

Sibel Çolak: Hocam bence yönetmeliği değiştirirken hangi madde hangi bendinde olduğunu da burada koymamız gerekiyor.

Jale Koray: IPN'nin mecburi hastalıklar listesinde olması bence yetiştiriciler adına bir kayıp, durup dururken ayaklarını bağlayacak.

Öznur Diler: O zaman bunu çıkarıyoruz.

Necla Türk: Zaten liste 2'ye alınmış değil listeden çıkarılmış

Öznur Diler: IPN'i çıkartıyoruz o zaman. Aslında bende aynı kaygıdayım ama dün toplantıda ki konuşmalara bire bir bağlı kalmam gerektiği düşüncesiyle yazdım.

Necla Hanım: Bu sektörü çok büyük zorlar.

Öznur Diler: Tamam bunu çıkartıyoruz aynı fikirdeyim bende. Hayır, hayır şuraya örneğin diyoruz örnekten sonra yazıyoruz. Amacımız tabii burada bir şeyleri zorlamamak. Dün şunu vurguladık, dedik ki; kendi ülkesel ihtiyaçlarımız göz önüne alınarak listeler oluşturulmalı dedik. O vurgu burada yapılıyor bence önemli bir vurguydu.

Necla Türk: Ama şimdi bakın, önemli kayıplara neden olan ülkemiz için tamam ama şimdi zaten o liste kapsamında var.

Öznur Diler: O listedeki tuhaflık şu, hepimiz bu işlerle uğraşan insanlar olarak baktığımızda ya ülkemizde üretilmeyen bir canlı listelenmiş ya da ülkemize üretilen türlerin çok az hastalıkları orada listelenmiş dolayısıyla listeler biraz hayali gibi kalıyor.

Necla Türk: Yalnız şöyle bir şey var. Liste 2'ler eradikasyon programı uygulananlar. Yani bilgilerin eklenmesi olabilir ama güncellenmesi bilmiyorum

Öznur Diler: Güncellenmesi yerine eklenmesi yazıyoruz o zaman. Biz arada tekrar cümleleri olgunlaştıralım şimdi devam edelim. Buradaki vurgumuz temelde listelerin bizim ihtiyaçlarımızı karşılama gerektiği bu maddeyle onu söylemeye çalıştık. 6. Maddemize geçiyoruz. Gerek canlı yemlerin gerekse yaş yem olarak dünyanın farklı coğrafik bölgelerinden ithal edilen donmuş balıkların kullanılması riskli ve kontrolsüz olduğu görüşü var. Canlı yem ve yaş yemlerin risklerini vurguluyoruz. Bu zaten bildiğimiz bir konu ama vurgu yapmamız son derece faydalı.

Necla Türk: Nedir peki bir kontrol mü öneriyoruz?

Öznur Diler: Dün böyle bir şey önerdik mi? Önermediyse bugün önereceğiz. Dün bazı konuları tamamlamadık. Ne önerebiliriz? Pastörizasyon önerilebilir. Özellikle yaş yemde. Sibel Hanım'ın bir önerisi oldu. Bir sertifika istenebilir. Hem fikir olur muyuz bilmiyorum. Bir sağlık belgesiyle alalım en azından zararımız olursa tanzim edilme yoluna gideriz değil mi?

Sibel Çolak: Yalnız çok sayıda yakalanan uskumru var. Onlar için sağlık sertifikasını nasıl yapacaklar. Orkinos besiciliği yapılırken bu ithal edilen uskumrular direk yan ürün olarak tüketiliyordu dolayısıyla beyin jimnastiği yapma amaçlı söylüyorum bu yakalanan uskumrulara nasıl sağlık sertifikası verilecek. Çok sayıda uskumru var.

Öznur Diler: Evet 7. Maddemiz mevzuat düzenlenirken geriden gittiğimiz ve genel düzenlemenin de ötesinde kuluçhane yönetmeliğinin de hazırlanması gerektiği belirtildi. Özellikle sağlık ekibi olarak bunun hijyeni üzerinde durabiliriz. Burada şöyle yapalım kuluçkahanelere özel önem verilmesi gerektiğini vurgulayalım. Mevcut yönetmeliği de girebilir. Ama kuluçkahane canlı üretim yani yumurtadan başlayıp larva ve yavru balık zincirinin olduğu bir noktaysa eğer oraya özel bir önem verilmesi gerektiğini amaçladık.

Necla Türk: Benim önerim buna özel bir özen gösterilmesi ve ayrı olarak hazırlanması ve mevzuatının belirlenmesi

Öznur Diler: Şöyle diyelim, balık hastalıklarının yayılmasında kuluçkahanelerin özel ve önemli bir yeri olduğu ve bununda düzenlenmesi gerektiği

Katılımcı 5: Kuluçkahane yönetmeliği mi yoksa kuluçkahane hijyen yönetmeliği mi ya da talimatı mı yazsak. Çünkü kuluçkahane yönetmeliği derken neyi kast ediyoruz.

Öznur Diler: İlla yönetmelik olması gerekmiyor. O konuya özel önem verilmesi gerektiğini vurguladık. Az önce bir cümle söylenmişti, hijyenik kuluçkahane miydi? Evet, kuluçkahane hijyeni konusunda mevzuat veya talimatta özel önem verilmesi.. Böyle kalsın mı yönetmelik

Necla Türk: Bir de tabi şöyle bir şey var, yönetmeliklerde değişiklik yapmak her zaman zordur. Resmi Gazete 'de tekrar yayınlanması gerektiği için zordur. Onun için esnek konularda ya da uygulamada değişecek konularda talimat olarak yapılması daha kolay olur. Bazı şeylerin talimat olması uygulamada daha kolaydır.

Öznur Diler: Burada da onu vurguladık. 8. Maddeye geçiyoruz. Kaçak yumurta girişi ve yoğun canlı hayvan naklini kontrol altına almadan arizondan bahsetmek çok zor. Bunu şöyle bir cümle ile kullanmıştık. Özellikle Karadeniz Bölgesi'nde Karadeniz Alası, Mersin ve Gökkuşluğu Alabalığı üretiminin arttığı, kaçak yumurta girdiği vurgulandı oradan yola çıkarak,

Katılımcı 6: Hocam bu kaçak yumurta girişi neye göre söylendi acaba? Ben Yetiştiricilik Dairesi'nde görevliyim, Mersin projemiz var ve yumurtalar bizim kontrolümüzde. Araştırma Enstitüsü koordinatörüyüm zaten. Bizim orada ki listemizin dışında zaten mersin balığı yok.

Öznur Diler: O zaman şu şekilde yazalım. Bunun önlenmesi diyelim. Kaçak yumurta girişinin önlenmesi yazalım. 9. Maddeye geçtik. Ülkemizde su ürünleri sektöründe Avrupa liderliğinde adının geçtiği, 30 yıllık geçmişi ile yeni bir sektör olmadığı, su ürünleri mühendisliğinin de sektöre ivme kazandırdığı vurgulandı.

Katılımcı 5: Şöyle bir ilave yapabilir miyiz? Bilgi birikiminden faydalanılması gibi bir ilave olabilir mi? Yani 30 yıllık bir emek var, kültür var, bilgi birikimi var ve sektörün bundan yararlanması diyebilir miyiz?

Öznur Diler: Birikimi kelimesini ekleyebiliriz. Geçmişi ve birikimi ile yeni bir sektör olmadığı ve ivme kazandırdığı evet bu şekilde hem fikiriz sanırım. 10. Maddede yazıldı. Hızlı gelişen bir sektör olarak çalışanların eğitimlerinin her kademedeki güncellenmesi gerektiği. Burada eğitime vurgu yapıyoruz. Sektör çok hızlı geliyor, gelişim ve değişim içinde eğitiminde güncellenmesi lazım. Her kademedeki, her noktada geçerli bu söylediğimiz. Buna meslek içi ilave edelim değil mi? Çalışanlarının meslek içi eğitimlerinin güncellenmesi diyelim. Bu konuda öneri ve katkı var mı? Tamam, sanırım yok 11. Maddemize geçiyoruz. Sadece su ürünleri sağlığı ile ilgili enstitülerin kurulmasının yararlı olacağı,

Katılımcı 7: Hocam dün burada söylediğimiz kelime tam olarak bu değildi. Balık Hastalıkları Referans Laboratuvarı'nın kurulması otorite merkezi olarak tespiti

Öznur Diler: Tarım Bakanlığı'nın zaten merkez laboratuvarı var.

Katılımcı 7: Hocam, Referans Laboratuvarı ve Bornova Araştırma Laboratuvarı değil. Adı da değişsin. Su hayvanları yazarken biz böyle yaptık diyorlar. Ulusal Referans Laboratuvarı demedik, Balık Hastalıkları Referans Laboratuvarı Merkezi dedik.

Öznur Diler: Tamam, bence mantıklı olabilir.

Tamer Demirkan: Sadece balık hastalıkları mı olacak? Su ürünleri olmaz mı?

Katılımcı 7: Sadece balık hastalıkları ya da su ürünleri problem değil. Bornova Veteriner değil ama veterinerler herkes çalışsın ama adı Bornova Veteriner olmasın.

Tamer Demirkan: Balık hastalıkları laboratuvarında biz hızlı bir şekilde bir enfeksiyonu teşhis ettirebileceğimiz laboratuvarların bu konuda ki yeterli çalışmış uzman elemanlarının ülke genelinde üretimin yoğun olduğu bölgelerde yaygınlaştırılmasını istiyoruz.

Öznur Diler: Bu madde ile ilgili her hangi başka görüş var mı? Hem su ürünlerinde hem laboratuvar öngörülüyor hem hızlı teşhis yapması hem de gerekirse üretimin yoğun olduğu bölgelerde ayrı ayrı oluşturulması gibi bir bakış açısı var. 12. Madde, yönetmelikte eleştirisi yapılan konuların üniversiteler, üreticiler ve enstitüler tarafından görüşlerinin yeniden alınması öngörülüyor. Bunu daha öncede söyledik aslında. 13. madde, Su ürünleri sektöründe hastalıklara karşı korunma da yetiştiricilik uygulamalarının iyi yönetilmesi yanında koruyucu hekimliğin önemi vurgulandı. Ülkemizde alabalık üretiminin yaklaşık 70 bin ton olup, bu üretim için 300 bin ton aşı gerekmektedir. Ancak ithalat ve yerli lisanslı aşular ile bu miktar karşılanamamaktadır. Burada dikkat çekici olsun diye rakamları yazdık. O yüzen bu rakamlar kesin değil ortalama veya yaklaşık rakamlardır. Bundan dolayı yaklaşık kelimesini kullandık.

Jale Koray: Aşı kullanımını teşvik edilebilir. Aşı arz talep meselesidir. Aşıya talep oldukça üretime katkısı olacaktır.

Öznur Diler: Olabilir ama biz burada bir eksiklik olduğuna vurgu yapmış olduk burasıda oldukça önemli. Devam ediyorum 14. Madde, sektörün aşı ihtiyacının karşılanamaması nedeniyle merdiven altı üretilen aşılara yöneldiği, sektöre yeterli miktarda lisanslı aşı sağlamanın önemi vurgulandı. Merdiven altı aşuların aynı zamanda biogüvenliklerinin yapılmadığı için viral kontaminatlar gibi başka patojenleri taşıma riski bulunduğu, özellikle Avrupa'da bir mantar etkeni olan *Lactococcus garviae* bulaşma riskinin de gündemde olduğu viral kontaminatların bulaşabileceğine dikkat çekildi. Aşı programları uygulanırken aşılacak materyallerin enfeksiyon taşıyıp taşımadığı, kal antikör testleri yapılmadan uygulanmasının aşının etkinliğini azaltmakta, bu nedenle aşılacak canlıların sağlık kontrollerinin yapılması gerektiği bildirildi. Aşı ile ilgili mevzuatın yeniden düzenlenmesi

öngörülüyor. Çok şeyi biz bir araya getirmişiz. Aslında çok şey değil üç şey var burada. Merdiven altı üretimlerin yeterince biogüvenlikli olmayacağı

Jale Koray: Yani uygun fiyatlı aşı ihtiyacının karşılanamaması nedeniyle yetiştiriciler merdiven altı üretimlere yönelmektedir. Bundan dolayı aşı ihtiyacının değil de uygun fiyatlı aşı ihtiyacının sağlanması desek daha doğru olur.

Tamer Demirkan: Neden pahalı aşilar kullanılmıyor da merdiven altı aşilar kullanılıyor. Sadece ucuzluğundan değil, özellikle *Lactococcus garviae*'dan sonra yaygınlaşan bir aşı tüketimi var. Ve bunlar ruhsatlı olana kadar da merdiven altı üretim dediğimiz aşilarla üreticiler yoluna devam etti. Bu aşilardan sadece ucuz olduğu için değil fayda gördükleri için de kullanan üreticiler var. Şimdi bunların tarafsız bir gözle kontrol altına almak isteniyorsa zaten çok büyük bir sektör ama kendi içerisinde birbirine yakın bir sektör.

Öznur Diler: Biz bu cümleleri yine üreticiyi korumak için yazdık. Onlar daha güvenli aşı bulsunlar daha hijyenik aşilar kullansınlar ve balıklarda kontrol edilsin gibi hedefler konuldu. O yüzden burada çok yazamayız bunu. Ara geçişten ne anlayacağız? Onun için açmadıktan sonra ara geçiş neyi ifade ediyor.

Tamer Demirkan: Bu hızlandırılabilir, ülkeyi riske atmadan, üreticilerde mümkünse ürün çeşitleri arttırılabilir rekabet ki zaten bu noktada fiyatlar azalacaktır. Veya üniversite laboratuvarları devreye girebilir. Daha kontrollü arazi çalışmalarıyla bu iş çözülebilir. Bunu da bir süreyle sınırlamak gerekiyor.

Öznur Diler: Biz çözümden ziyade burada sorunları yazdık ve zaten o çözülür. İşte güvenliğin eksik olduğunu başka patojenleri taşıyabileceğini, uygulama yaptığımız balıkta da bir kontrole ihtiyaç olduğunu, aşının da etkinliğinin incelenmesi gerektiğini (antikor seviyesi açısından) birde mevzuatın çok uygun olan ve olmayan yerleri var denmişti onları yapmaya çalıştık.

Jale Koray: Ruhsatlı aşiların kontrolleri kesinlikle yapılıyor. Bu söylenen terimler aslında merdiven altı aşilar için geçerli. Onların kontrolü yapılmıyor.

Necla Türk: Merdiven altı yerine lisanslı olmayan ekleyelim.

Jale Koray: Evet daha iyi olur. Aşiların çoğu kaldırma şeklinde uygulanır ve 2 gramlık iken başlanır Antikor titresi kanatlı sektöründe bazı hastalıklarda kullanılır. Çünkü damızlıkları aşilanyordur.

Öznur Diler: Peki, balıkçılıkta ne yapabiliriz? Balıkların yaşama oranına RPS'ye bakabiliriz.

Jale Koray: Öznur Hanım o da pratik değil, aşiyi yapacaksınız ama aşiyi yapmadan önce ackles çalışması yapmak çok kolay bir şey değil. Yetiştiriciye yük getirir.

Öznur Diler: Gerektiğinde desek olur mu yani şüpheli durumlarda desek olur mu?

Jale Koray: Şüpheli durumlarda denebilir ama pratikte uygulanabilir mi?

Necla Türk: Şunu da diyebiliriz aslında, aşının kontrollü yapılması çünkü dün öyle bir eleştiri geldi. Biz onu nasıl kaleme alalım dedik.

Jale Koray: Ama antikör varsa yapacağınız aşıda bunu nötralize düzeyleri önemli

Necla Türk: Evet nötralize düzeyleri çok önemli nasıl diyelim ya da çıkaralım mı?

Jale Koray: Bence kaldıralım bir de üreticiye bununla ilgili bir sıkıntı getirmeyelim.

Öznur Diler: Niyetimiz asla öyle bir şey değil sadece güvenli kullanımlarını sağlamak.

Tamer Demirkan: Lisanslı aşilarda çeşitlilik artarsa yani ithal olabilir, izin verilmiş aşilar olabilir yani çeşitlilik artarsa bu sorun ortadan kalkabilir.

Öznur Diler: Ancak onu buraya yazmak biraz müteşebbis ruhla ilgili bir şey değil mi insanların bu sektöre girme tercihi ile ilgili. Ruhsatlandırılma işlemlerinin hızlandırılması diyebiliriz. Hızlanmayı vurguladık. Aşiyi üreten birisi lisans almak isterse normal prosedür ne kadar sürüyor?

Jale Koray: İki ayda bir toplanıyor. Komisyonlar var. İki ayda protokol listesi gelir. Her aşı dosyası en fazla üç kez görüşülür. Her şeyi tamamsa bir seferde geçer. İthalatta ciddi çalışmalar yapılıyor.

Öznur Diler: Yerli lisans ne kadar sürüyor?

Jale Koray: 2 yıl

Öznur Diler: Çok uzun ama

Jale Koray: Onun çalışmalarının yapılması gerekir. Aşının potensinin, güvenliğinin, sterilizasyonunun vb. tamamının belgelenmesi lazım.

Öznur Diler: 2 yıl ciddi bir süre

Necla Türk: Üretim prosedürü geliyor. Ondan sonra deneme üretimi yapılıyor. Laboratuvar uygulamalarının sonuçları beyan ediliyor ve ondan sonra güvenli numune olarak,

Öznur Diler: Belki de bu diğer karasal canlılar için iyi bir süre ama balık için iyi bir süre mi?

Necla Hanım: Çok uzun evet. Kesinlikle çok gerekli bu Avrupa ve Amerika'da da prosedür böyledir. İyi bir aşı istiyorsanız başka türlü yok.

Katılımcı 8: Şöyle bir önerimiz var. En azından Türkiye'de ruhsat almış bir firma var. Suşları denetlenmiş, kontrol edilmiş bu firmaya devlet destek versin. Kapasitesini arttırsın. Biz hepimiz ruhsatlı aşı almaya kalkışsak sektörün % 10'unu ancak karşılar. İzlenebilirlik ve doğru aşı ile alakalı birçok şeye baktığımız zaman biyolojik saate göre hareket ediyoruz. Yani zamana karşı yarışıyoruz. Bundan dolayı bir plan içinde çalışmak zorundayız. İthal aşıda da aynı sıkıntı var. Aşı geldiği zaman süresi geçmiş oluyor. Genelde alıcı oluyor ama bu seferde depolarda aşı bulamıyoruz. İthal olan tüm ürünlerde bu sıkıntı var. O yüzden hazır ruhsatlandırılmış bir firma varken, o firmanın mutlaka ya devlet tarafından ya da üretici birlikleri tarafından desteklenmesi, üretim kapasitesinin artırılması gerekiyor.

Öznur Diler: Onu temenni edebiliriz ama buraya yazamayız. Çünkü bu sefer yanlış anlaşılabilir direk adres göstermiş gibi olur.

Jale Koray: İthal aşı getiren firmalar o dosyaları çok daha hızlı bir şekilde geçecek düzeyde hazırlayabilirler. Bazen öyle bir gereksiz bir cümle yazılıyor ki, bütün işlemler en başa dönüyor. Biz şirketlere doya hazırlamaları konusunda danışmanlık da veriyoruz. Doğru hazırlanan bir dosya sayesinde 2 ayda da hazırlanabilir. Ama belki arkadaşımızın dediği konuda fiyatlarla ilgili bir destekleme olabilir.

Katılımcı 9: Lisanslı aşılardan 2 yılda çıktığı söylendi. Zaten merdiven altı kullanılan aşılarda bir başarı var ki, sektör buna yöneliyor. Bence başarısızlık olsaydı sektör bu aşılara ilgi göstermezdi. Hiç kimse ürününü tehlikeye sokmaz.

Jale Koray: Bir dünyada riski var nasıl güveneceğiz ki.

Necla Türk: Ar-Ge çalışmaları olabilir. Devlet bunu üniversiteler yolu ile yapabilir suşlar hazır olur. Suşuyu geliştirerek yaparsa iki senede tamamlanıyor. Ama Alman aşı üyeliğinin koleksiyonundan bir aşı suşunu da satın alır. Belgelerini getirerek bu prosedüre başlayabilir çok hızlı hareket ederse iki yıl değil bir senede de çıkar. Hep diyoruz bizim ülkenin zorlaştırdığı kurallar değil bütün dünyada bu şekilde oluyor. Devlet aşı üretmez ama Ar-Ge çalışmasını yapabilir. Zaten yapması da lazım. Üniversiteler Ar-Ge çalışması yapabilir. İşbirliğine de gidilebilir, gidilmesi lazım.

Katılımcı 9: Belirli insanlar dışında hiç kimse başlamamış. Birçok noktada balığı üretime alıyorsunuz, 14 ayda pazara giriyor bir kere tamamlandıktan sonra devam edip geliyor. Neden insanlar hep korkmuşlar. Neden müracaat etmemişler?

Jale Koray: Sanırım merdiven altı aşılara daha çok güveniyorlar.

Öznur Diler: Bizim grubumuzda da mevzuattan sonra en çok üzerinde durduğumuz konu aşılardan oldu. Çünkü gerçekten çok önemli bir konu. Yine aşı konusu olduğu için devam ediyorum. Aşının sağlıklı bireylere uygulanmasına önem verilmeli, ülkemizde balık aşılarının güvenliğini test eden, bağışıklığını ölçen bir kuruma ihtiyaç vardır.

Necla Türk: Şimdi güvenlikle ilgili bir sorun yok, sorun bağışıklıkta. Bağışıklığın kalması lazım. Zaten sterilize ve güvenliği yapan bir kurum var.

Öznur Diler: Ancak dün galiba sadece balıklarla ilgili bir kuruma ihtiyaç var gibi bir ley vurgulandı diye hatırlıyorum. Doğru mudur? Gerek yok yani.

Necla Türk: Ama o olmaz ki, çünkü her ülkede bir tane kontrol merkezi olur. Bugün bunun adı Bornova olur başka zaman başka bir enstitü kurulur adı başka olur. O yüzden bir kurum olur. Elbette ki tüm aşılar için bir kontrol enstitüsü olur.

Öznur Diler: Aşı üretiminde otovaksinasyon uygulamasının bazı riskler içerdiği, sıkı kontrol edilmesi, gereken bir konu olduğu dikkat çekildi.

Jale Koray: Bu zaten kontrol altına alındı.

Öznur Diler: O zaman çıkartabiliriz. Bu maddeyi çıkartalım mı?

Katılımcı 9: Bunda bir kolaylık var mı? Yeni yönetmeliğe göre otovaksinasyon üretimine neden firmalar teşvik edilmiyor diye bir öneri vardı. Şimdi biz büyük firmalara bu teklifi götüreceğ olsak, bu da mı 2 yılda olacak? Nasıl bir yol izlenecek?

Necla Türk: Son mevzuata göre şunlar getirildi; 1-Üretim izni olan yerde üretilme zorunluluğu getirildi. Aşı üretim izni olan yerde. 2- İhbarı mecburi hastalıklar dışında kalan hastalıklarda üretim izni getirilmiş. 3- Suşların resmi yada özel laboratuvarlar, üniversiteler veya özel kurumlar tarafından özellikleri belirlenmiş, izole edilmiş suşlar olması gerektiği bildirilmiş. 4- Bunun nerede kullanılacağı, kullanılacak çiftliğin, işletmenin adı ve ne kadar popülasyonda kullanılacağını belirtmesi isteniyor.

Katılımcı 9: Peki bu otovaksiyonları üreten kişiler sadece büyük firmayla mı anlaşabilir yoksa birçok protokolü yerine getirerek birçok firmanın üretmesine bilirkişilik yapabilir mi? Sonuçta bunun tanımlanması gerekiyor.

Öznur Diler: Otovaksinasyon maddesini çıkaralım mı? Dikkati çekmek açısından kalabilir, anlamlı değilse çıkarılabilir ama bence dikkat çekmeyi sağlıyor, farkındalığı sağlıyor o faydası var.

Katılımcı 9: Bence kalsın

Jale Koray: Evet kalsın

Tamer Demirkan: Aşının doğru yapılması noktasında bir ilave yapmak istiyorum. Aşının doğru yapılabilmesi için bir sürü uluslararası belgeler alınıyor. Bu belgelerde aşı ekibinin eğitilmesi ile ilgili formatlar öngörülüyor. Bununla ilgili bir eğitim planı uygulanabilir mi? Bunu ekleme imkânımız var mı?

Öznur Diler: Uygulayıcılar için mi yoksa hazırlayıcılar için mi?

Tamer Demirkan: Uygulayıcılar için

Öznur Diler: O zaman bir eğitim cümlemiz vardı. Oraya ekleyelim mi? Özellikle aşı uygulayıcılarının eğitilmesi diyelim. Eğitim bölümüne. Üniversiteler mesela sürekli eğitim merkezleri üzerinden bu tip kurslar açabiliyorlar. Meslek içi eğitimlerinin güncellenmesi gerekir özellikle aşı uygulayıcılarının değil mi doğru kelime bu mu? Gerçi evet çok önemli yani aşıyı uygulayacak olan kişinin iğnenin ucunu birazcık kaydırması organların zedelenmesine sebep olabilir. Verdiği aşının ne olduğunu bilmesi çok önemli.

Tamer Demirkan: Sürünün sağlıklı olduğunu en azından görsel olarak nasıl karar vereceğini, stres altında nasıl hareket edileceğini vs. bilmesi çok önemli. Gerçekten bilgilendirme ihtiyacı var. Birazda korkularımız bilgisizlikten geliyor.

Gülnur Kalaycı: Zaten uygulayıcı firmalar, aşı firmaları iki türlü hizmet veriyor. Aşıyı direk attığı gibi uygulama hizmeti de veriyor.

Tamer Demirkan: Ama hiç biri eğitilmiş değil. İşin doğrusunu biz yapıyoruz. Çevre köylerden Ayşe Teyze'yi, Ali Abiyi, Fatma Hanımı bulup aşı yaptırıyoruz. Veterinerlik yönetmeliğinde de aşı uygulamaları veteriner veya veteriner sağlık teknisyenleri tarafından yapılır deniyor. Uygulamada da şu sıkıntıyı yaşıyoruz, her ne kadar mesleki şahıs olmasa da bizim sıkıntımız biraz oradan geliyor, siz örneğin merdiven altı aşı kullanırken yakalandığımızda o an sobe oluyor. Ondan sonra aşı da yaptıramayacaksınız veya veterinerler aşı yapacak. Biz diyoruz ki elemanı zor buluyoruz, bu kadar veterineri nereden bulacağız. Böyle bir sıkıntı var. Bilen

kişinin yapması önemlidir ama bu tür eğitimlerle biz veteriner veya sağlık teknisyeni gibi bir konuma getirebilir miyiz?

Katılımcı 10: Tamer Bey'e ben bu konuda şöyle bir katılımda bulunmak istiyorum. Zirai bayileri ilaç reçetesi yazma yetkisi ile ilgili bir yönetmelik çıktı. Oda bunu mahkemeye verdi. Dediler ki, sizin adamlarınız toprakçı, bitkici bitki korumayı bilmiyorlar. O zaman ne yapalım? Bitki koruma eğitimi verelim dendi. Eğitimler verildi, sertifikalandırıldı, reçete yetkileri verildi. Su Ürünleri Mühendisleri veya teknikerlerini de bu konuda belli eğitimler verilerek sertifikalandırarak bu yetkiler haiz edilebilir. İlla bir meslek içerisinde tanımlanmasına gerek de kalmaz.

Öznur Diler: Peki bu öneri buraya girsin mi?

Necla Türk: İyice bir irdelemek gerekir. Yönetmelikte bir ileri geri yapalım. Ara olduğu zaman bu yönetmeliği bir okuyalım.

Öznur Diler: 59. Maddeyi bir okuyalım. Aslında bunu belirtebiliriz yetkili otoritenin ne olması gerektiği

Tamer Demirkan: Yakın zamanda birlikte de ne yapacağımız konularında fikir alışverişi yaparken çok iyi hatırlıyorum balık aşılama işlemlerini veterinerler veya veteriner sağlık teknisyenleri yapar şeklinde çok net bir ibare var.

Öznur Diler: Şöyle yapalım şimdi bir çay arası verelim. İkinci bölümde tekrar devam edelim. Aradan sonra tam kadro tekrar burada olalım ki raporumuzu tamamlayalım.

Öznur Diler: Tekrar devam ediyoruz arkadaşlar. Balık aşılı konusunda bir noktaya kadar geldik. Bu anlamda 17. Maddemizde şöyle bir cümle var. Devletin aşı ile ilgili enstitü kurma fikri tartışıldı. Mevzuat hazırlama aşaması ve komisyonların oluşumunun şeffaf ve katılımcı olması gerektiği defalarca vurgulandı.

Jale Koray: Şeffaf katılımcı nedir? Ne kast ediliyor?

Öznur Diler: Mevzuat hazırlanırken görüşlerin alınması. Belki bu tekrar cümlesi gibi görünebilir. Hani mevzuatların böyle çok kısa sürede hazırlandığının verdiği rahatsızlığı da şuanda tartışıyoruz. Biz aşıyı bir yukarı alalım. Çünkü aşı ile mevzuat yan yana gelmeyebilir. Bu şeffaf kelimesi kaldırılabilir. Kaldırılabilir mi?

Gülnur Kalaycı: Tartışmaların açık olması anlamında mesela eleştiri yollandığında dikkat edilmediğinde veya dikkat edildi ama onlar kendi işinde yanıt verirlerdi ama eleştiri yapan kişiye dönüş olmadı tarzında mevzuatla ilgili o anlamda.

Jale Koray: Şöyle bir şey var. Mesela bir firma ruhsat dosyası gönderdi ama bir takım sıkıntılar var. Ruhsat almak isteyen kişi çok rahatça gelip o sıkıntısını açıklayabilir. Direk komisyona gelip konuşabiliyor. Konuşma hakkı var zaten.

Gülnur Kalaycı: Genel mevzuatta bu

Öznur Diler: Aşılardan sonra ilaçlar başlığımız vardı.

Jale Koray: 14. Maddeye geri dönelim mi Öznur Hanım? Aşı uygulaması ile ilgili Tamer Bey'in bir vurgulaması vardı.

Öznur Diler: Evet, tamam ama biz sizden önce bir bilgi alabilir miyiz?

Necla Türk: Şimdi, Veteriner Hizmetleri Bitki Kanunu Gıda ve Yem Kanunu. 5996 Kanun numarası, 11.06.2010 tarihli. 14. Maddesinde Veteriner Tıbbi Ürünlerin Uygulanması. Madde 14 1. Fıkrası; Veteriner hekimin uygulayacağı veya tavsiye edeceği reçeteye tabi veteriner tıbbi ürünler için reçete düzenlemek, belirlenen kayıtları tutmak ve talep edildiğinde bakanlığa sunmak zorundadır.

2- Veteriner tıbbi ürünler kullanıma arz edildiği haliyle etiket ve kullanım prosedürüne göre uygulanır, buna aykırı uygulamalarda sorumluluk uygulayana ve uygulanmasına izin verene aittir.

3- Veteriner biyolojik ürünler veteriner hekim veya yardımcı sağlık personeli tarafından uygulanır. Bakanlığın programlı veya projeli çalışmaları için uygulayıcılara hayvan sahipleri tarafından bakanlıkça belirlenen uygulama ücretleri ödenir.

4-Bu maddenin uygulanması ile ilgili usul ve esaslar bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

Jale Koray: Yani burada veteriner devlet kurumlarının uygulamasının aslında kısıtlara göre diğer hayvanlar ama su ürünleri balık aşısı tabii biyoloji veteriner bölümü kliniği olduğu için bu kapsama sokulup böyle bir şey beklenmiyormuş yetiştiricilerden. Ben bunu bilmiyordum açıkçası.

Tamer Demirkan: Direk olarak müdahale yapılıyor. Üreticiye ilçe müdürlüklerdeki veteriner arkadaşların direk bize gelen taraf artı aşı uygulamalarını veterinerler yapmak zorundadır noktasında bize geldi yani isimde verebiliriz.

Öznur Diler: Talimat, nokta nokta diyelim orayı sonra yazalım. Nokta noktaya göre demeliyiz.

Necla Türk: Ben söyleyeyim size, Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı Gıda Ve Yem Kanunu. İsterseniz Madde 14 de yazabiliriz.

Öznur Diler:Böyle iyi oldu.

Jale Koray:Kaçıncı bendi birinci fıkrası mı?

Gülnur Kalaycı:Artık o küçük bir madde zaten. Veteriner hekim ve yardımcılarını nasıl tanımlamış

Necla Türk:Veteriner biyolojik ürünleri

Öznur Diler:Uygulayıcılar kim?

Necla Türk:Veteriner hekim veya yardımcı sağlık personeli tarafından uygulanır.

Gülnur Kalaycı:Balık uygulamaları konusunda onu mu anlatalım?

Tamer Demirkan:Öyle değil de su ürünleri diyelim. Aşımın yanına ilaç falan katsak.

Gülnur Kalaycı:Tabii

Necla Türk:Orada veteriner biyolojik ürünlerin uygulamaları dedik zaten

Öznur Diler:Evet evet aynen orada biyolojik ürünler dedik yani canlı için kullandığımız ürünler.

Katılımcı 9:Şunu da diyebiliriz, veteriner hekimlerin yanı sıra su ürünleri mühendislerinin de müracaat edilmesi

Öznur Diler:Kaldırılması ve..

Necla Türk: Meslek sınırlamasını da kaldırırsak o zaman meslek aranmadan da yapılabilir

Gülnur Kalaycı: Evet onu kaldıralım yanlış yorumlanabilir. Konusunda su ürünleri mühendisleri ve teknikerleri

Öznur Diler:Teknisyen tekniker mi oluyor?

Jale Koray:2 yıllık tekniker evet.

Öznur Diler:O zaman şöyle yazacağız, teknikerlerin yetkilendirilmesi gerekmektedir.

Gülnur Kalaycı:Sektörel bir ihtiyaç olduğunun mu diyelim?

Öznur Diler: Yok hayır bir zorunluluktur ihtiyaç falan değil.

Katılımcı 6:Mesela hocam, burada hangi yönetmelik bitki koruma ürünleri ile ilgili hiçbir tane yetkilendirme yapmamış. Kim yazar, kim yapar vs. bunlar yok ama öyle bir şey de yazılmış

Öznur Diler: Evet. Bu bizim eksiklerimizi karşıladı mı? Cümlelerde küçük düşüklükler olabilir. Bir ara düzeltebiliriz onu. Burada söylenen şey şu, veteriner hizmetleri bitki sağlığı gıda ve yem kanununa göre ifade edilen tanımlamanın meslekteki tanımlamanın yerine su ürünleri mühendisleri ve teknikerlerinin yetkilenmesini istiyoruz. Komisyonumuz böyle öngördü.

Katılımcı 8: Peki orada su ürünleri veteriner su ürünleri biyoloji diyor ya veteriner kısmını çıkarsak daha iyi olmaz mı?

Gülnur Kalaycı: Tanımda öyle geçiyor. Yalnız burada dikkat etmek lazım biz kanuna bir şey sunuyoruz yani zorunluluk olarak sıraladığımız kanun yönetmelik ve daha sonra talimatlar şeklinde gittiği için bu durumda kanuna bir ek yapılmadıkça biz bunu

Necla Türk: Yok yok altında şey var. Yönetmelikle belirlenir diye bir ibare var.

Öznur Diler: Buraya ekleyelim mi? Yönetmelikte şöyle densin ya da yönetmelik mi diyelim böyle mi kalsın?

Gülnur Kalaycı: Ek yönetmelikle düzenlenmelidir mi diyelim?

Öznur Diler: Bence hiçbir şey söylemeden böyle bırakalım. Bunu biraz daha yukarı alalım daha ilk maddelere.

Gülnur Kalaycı: Evet, şimdi şuaraya alalım aşının ve mevzuatın başına geldi.

Öznur Diler: Şimdi kimyasallarla devam ediyoruz. Balık hastalıklarında saf kemoterapitik kullanımının uygun olmadığı ancak bunun Karadeniz Bölgesin 'de yaygın olduğu balıketteinde ilaç kanti miktarının günümüzde arttığı belirtiliyor. Burada bölgeyi kaldıracabiliriz. Sanki o bölgeyi suçlu gibi göstermiş oluyoruz.

Necla Türk: Bende onu diyecektim benim orada verdiğim rakam Türkiye için konuşuyorum. İlaç kalıntı miktarının arttığı. Balıketteinde ilaç kalıntı miktarlarının artması Karadeniz Bölgesi için değil Türkiye geneli için

Öznur Diler: O zaman ülke genelinde diyelim. Ülke genelinde balıketteinde ilaç kalıntı miktarının arttığı olması gerekiyor. Son yıllarda mı diyelim?

Necla Türk: Bu yıl.

Öznur Diler: Ülke genelinde zaman belirtmeyelim

Gülnur Kalaycı: 2011 yılı itibarı ile diyelim.

Öznur Diler: Bir anlamı var mı zaman belirtmenin? Çok ta yok o zaman gerek yok. Şöyle devam ediyoruz, genelinde arttığı bildirildi. Bir vurgu yapmış olduk. Maddemiz tamamsa bir sonraki maddeye geçiyoruz. Dezenfektanlara geçtik. Dezenfektanlardan geri spektrumlu olanların kullanılması, spektrum daha çok antibiyotikler için kullanılır ama dezenfektanlar için kalsın mı?

Necla Türk: Kullanılıyor ya da daha geniş etkili de diyebiliriz.

Öznur Diler: Kullanılması gerektiği, mikso sporazan parazitlerinin görülmeye başlandığı ancak tedavi edilemediği, bağışıklık sistemini güçlendiren iminosplat probiotiklerin bağışıklık sisteminin üzerinde değişen oranlarda etkileri olduğu yararları tartışıldı. Çünkü burada olumlu ya da olumsuz görüşler çıktı. Bizde cümleyi bu şekilde oluşturduk. Spektrumu geniş etkiliye çevirdik. Çünkü spektrum daha çok antibiyotik de görmeye alışkın olduğumuz bir terim. Bu şekilde 19. Maddemiz uygun mudur? Ben özellikle mikso sporazan parazitlerin deniz balıkları yetiştiriciliğinde diyelim mi? Gerek yok tamam.

Necla Türk: Hatta o çıkabilir uygulamaya bile gerek yok.

Öznur Diler: Biz sadece cümleyi daha böyle ilginç çekici hale getirmek için koyduk. Fark edilsin, algılsın diye. Çünkü bu kitapçıklar üniversitelere dağılacak ve insanlar okuyacaklar. Farkındalığı arttırıp, dikkati çekmeyi sağlayacak. 2. Madde, mevzuat gereği çiftliklerde ilaçlı yem hazırlanamadığı, ilaçlı yemin sadece yem fabrikalarında hazırlamanın gerektiği ancak bu durumun işletmenin acil ihtiyacını karşılamadığı, denetim ve izlenmesi koşuluyla işletmelerde hazırlanmasının acil ihtiyacı karşılamak açısından zorunlu olduğu bildirildi. Ayrıca antibiyotik duyarlılığın farklı sonuçlar verdiği, antibiyotiğin sahada test edilmeden fabrikada hazırlanmasının uygun olmadığı ve olumlu sonuç vermeyebileceği denilmiş.

Katılımcı 6: Vermeyebileceği değil de vermeyeceği daha doğru olur. Vermeyeceği kesin çünkü.

Öznur Diler: Öyle mi? Tamam vermez.

Jale Koray: Bir ilaç piyasaya sürülmeden önce zaten onun saha denemeleri yapılıyor.

Necla Türk: Ama o patojen için bazen değişkenlikler olabiliyor.

Öznur Diler: Biz cümlenin başına antibiyotik duyarlılığı koyduk zaten yani bu testin sonucuna göre demek istiyoruz. Ve 21. Madde, akvaryum balıkçılığında kullanılan su ürünleri farklı coğrafik bölgelerden gelen çok fazla canlı türünü barındırmaktadır. Akvaryum balıkçılığı günümüzde çok yaygınlaştı demiştik. Bu madde bundan dolayı oluştu. Bu konuda

sertifika ihtiyacının belirlenmesi ve menşei belgesinin kontrolünün takibi gerekmektedir. Sınırdaki bavlul ticaretinin önlenmesi önemlidir. Bu kelime uygun mu bilmiyorum ama aksi halde nereden geldiği belli olmayan birçok su ürünleri patojenin ekolojik hayatı ve ciddi sıkıntılar beklenmektedir. Hatta büyükşehir akvaryumları söz konusu olduğunda halk sağlığı açısından potansiyel risk taşıyabileceğine dikkat çekilmiştir. Tüberküloz yaygınlaşıyor şeklinde de bir katkı gelmişti. Bu cümle belki buna kapalı bir destek oluyor. Eğer bu konularda hemen hemen hem fikirsek görülmeyen bir konumuz kaldı. Özellikle laboratuvar sağlık personeli ve hastalık konusu uzmanlığı gibi bir konumuz var.

Jale Koray:Aslında bunu koyduk hocam.

Öznur Diler:Tamam, o zaman biz grup kararı olarak 21 maddeden oluşan bir çalışma yapmış olduk. Belki daha çok şey yazabiliriz. Örneğin karantina konusunda bazı şeyler var. Yönetmelikte diyor ki, hastalık çıktığı zaman bir karantina bölgesine taşınmalı. Bu çok mantıklı mı ya da yapılabilir bir şey mi? Üreticilerimiz bu konuda ne diyorlar? Gerçekçi buluyorlar mı?

Tamer Demirkan:Yeni sürüleri nakletmek, onları taşıyacağınız yerde uygun karantina alanı oluşturmak kolay değil çok zor. Yani hastalıklı balığa müdahale etmek çok zor.

Öznur Diler:Ancak bahsedilen karantina hastalık çıktıktan sonra ki karantina. Orayı bir kez daha okuyalım.

Gülnur Kalaycı:Pardon bir şey sorabilir miyim? Ben okudum okudum ama bir yerde takıldım. Gözcü su hayvanı nedir?

Necla Türk: Gözcü su hayvanı şu; ari bir bölge ya da ithalattan bir ürün geldi. Gelen ürün diyelim ki levrek veya çupra, siz kendi ülkenizde ari olan yani sağlık sertifikası olan levrek ve çupradan belli sayıda kafeslerin içerisine atıyorsunuz. Diğerlerinin yanına ve bir süre içinde bu balıklar bir arada duruyor. Şimdi bunlar dediğim gibi hastalıklardan ari hayvanlar. Eğer öbür hayvanlarda hastalık varsa zaten hastalık görülür. Bu hayvanlar hassas olduğu için hastalanmasını bekliyorsunuz.

Gülnur Kalaycı:İthalatta mı yoksa ülke içi hareketlilikte mi?

Necla Türk: Hayır, şimdi ithalatta yapabiliyorsanız bir de ari bölgelere nakillerde.

Gülnur Kalaycı:İki kere nakil yapacak o zaman.

Necla Türk: Ari bölgeye gidecek, eradikasyon programında gözetim altında bir bölgeden gidecek. Mesela İzmir'den Antalya'ya gidecek. İzmir kontrol altında ki bölge, Antalya ari bölge. Oradan oraya bir nakil yapılırsa gözcü su hayvanı kullanılır. Yani olayı daha hızlandırmak için yapılıyor. Bu her hayvan grubunda yapılabilir. İlla bir zorunluluk getirmiyor.

Öznur Diler:Nakiller ile ilgili şöyle bir şey var. Ben bunu okusam ve görüş alsam. Özellikle canlı hayvan nakli ile ilgili yönetmelikte geçiyor Bu yönetmeliğin 11. Maddesinde geçiyor. Diyor ki, yönetmeliğin 11. Maddesinde balıkçılık ve su ürünlerinin nakilleri şeklinde su ürünleri naklini öngören 3.fıkra da şöyle bir düzenleme olabilir mi? Çünkü hep balıkçılık ürünleri olarak geçiyor. Yetiştiricilik yolu ile elde edilen su ürünlerinin üretildiği yerlerden x satış yerlerine kadar olan nakillerinde işletme sahibi veya teknik sorumlu tarafından düzenlenen nakil beyannamesinin bulundurulması zorunludur. X satış yeri sonrası nakilleri ise fatura, irsaliye fatura veya resmi nitelik taşıyan bir belge ve veteriner sağlık raporu ile yapılır gibi bir cümle var. Bu değişikliğin yapılması zorunluğu su ürünleri yetiştiriciliğinin ve yetiştiricilik yapılan yerlerin diğer hayvan ve hayvansal ürünlere göre farklılık göstermesi kendine özgü koşullar taşıdığını söylüyoruz. Örneğin denizlerde açık ve derin sularda yapılan bir yetiştiricilikte su ürünlerinin aynı deniz alanı içinde çok kısa mesafede yer değiştirmesi denizde bile sınırları net olmayan bir ortamda bir ilçe sınırından diğer bir ilçe sınırına nakledilmesi buna da bir veteriner sağlık raporunun düzenlenmesi gerektiği ve veteriner hekim mahalline gidip gelmesi açısından sıkıntı yaratacağı, zaman ve ürün kaybına neden olacağı görüşünü masaya yatıralım. Böylece nakil belgesinin amacı hastalıkların yayılmasını

önlemek, sağlıklı ürünlerin yer değiştirmesini sağlamaksa zaten üretici her hangi bir hastalık söz konusu olduğunda mevzuat çerçevesinde gerekli tedbirleri almaktan sorumlu. Nakil sırasında oluşabilecek olumsuzluklar da ürün ilk satış yerinde veteriner hekim tarafından inceleniyor. Yani en küçük nakilde bile bir izin alınması konusu var. Şuan da ben yönetmeliğin çoğalmasında için fotokopiye yollamıştım ama henüz gelmedi. Şuan geldi evet. Birkaç tane fotokopi çektirdik, verebiliriz. İncelemek isteyenlere dağıtalım lütfen. Yani burada ki sıkıntı şu, satış merkezinden başka il ve ilçelere nakilleri kısmında bir sıkıntı var. Yani ilçeler arası nakillerde bile bir evrak kaydına ihtiyaç duyulmasının sınırlayıcı ve zorlaştırıcı olduğu görüşü konusunda değerlendirme yapmak isteyen var mı?

Katılımcı12:Zaten oldukça büyük bir problem çünkü her zaman mesai saatleri içinde sevkiyat yapılmasına izin verilmiyor. Hafta sonuna veya akşam saatlerine program yapmanız gerekiyor veya iklim şartları o mesai içinde uygun olmuyor ama belki akşam daha uygun olacak ancak bu seferde “gelemem, olmaz, bekle “ gibi bir sürü sıkıntılar çıkıyor.

Katılımcı 13:Genellikle akşama bırakılıyor.

Katılımcı12:Ya da mesai sonrası işlemleri yapılıyor. Bunun önüne şöyle geçilebilir. Bakanlık bu tesisleri açma yetkisinde şöyle bir ön koşul var. Tonajlarına göre su ürünleri mühendisi zorunluluğu var. Siz zorunluluk olan bir tesise balık hareketi noktasında başka bir zorunluluk daha getirmiş oluyorsunuz. Zaten bu yetki ile açabiliyorsanız bu yetkiyle de taşıyabilirsiniz. Açma yetkisini kullanma yetkisine verdiğiniz bir adama oradaki ürettiğini gönderme yetkisi veremiyorsanız bu zaten rezalet ötesi bir şeydir.

Öznur Diler:O zaman bunu da ifade etmeyi öneriyorum. Yurtiçi canlı hayvan ve hayvansal ürün nakli yönetmeliğinde, şimdi burada hep balıkçılık ürünleri deniyor bu da uygun bir tabir mi sizce? Yurtiçi canlı hayvan ve hayvansal ürün nakli yönetmeliğinde balıkçılık ürünleri nakilleri başlığı altında söz konusu ürünlerin toptan satış merkezlerinden veya su ürünleri halinden başkail ve ilçelere nakillerinde veteriner sağlık raporu bulundurulması zorunluluğu söz konusudur. Ancak bu uygulama su ürünleri üreticileri için pratik ve kullanışlı olmayan bir durum olup söz konusu sorumluluk tesiste görev yapan işletme yetkilisi

Katılımcı 10:Hocam birde orada 30 ton altında mühendis yok. 30 tonluk bir tesiste 20 km gidecek, menşei alacak, sağlık raporu alacak ama götüreceği balık sayısı 20-30 tane..

Öznur Diler: Peki ne yapalım? Öncesinde ne yapıyordunuz?

Katılımcı 10: Firma sahibine o sorumluluk verilmesi lazım.

Öznur Diler: Küçük bir üretim olduğu için göz ardı gibi düşünülebilir. Çünkü artık üretimler büyüdü.

Katılımcı 8:Şöyle de olabilir hocam, mesela işletmelerin bu tür çalışabileceği bir danışman mühendisi varsa böyle bir çalışmada yapabilir. Ben bu firmanın danışmanlığını yapıyorum, benim yetkimle taşıyabilir gibi olabilir. İlla ki bir kurumsal yapıya gitmesine gerek kalmaz. Bu çevre firmalarında çevre denetim izinlerinde var hocam. Çevre danışman firmasında bir analiz buldurmuyorsunuz, bir danışman firması ile sözleşme yapmışsınız bu firma sizin adınıza işleri yürütebilir. Böyle bir şey olursa bu süreci çözebilir. Çünkü diğer bakanlıklarda bu tür uygulamalar çok rahat ve esnek bir şekilde yapılabiliyor.

Öznur Diler:İsterseniz bunu yazalım. Parantez içinde de 30 tondan küçük çiftliklerde danışman mühendis kontrolü altında atarız ama biz burada daha geneli ve büyüğü temsil edelim. Şöyle dedik, söz konusu sorumluluk tesiste görev yapan işletme yetkilisi su ürünleri mühendisinde olmalıdır. 30 tondan küçük su ürünleri işletmelerinde danışman su ürünleri mühendisinin sorumluluğunda ürün nakli yapılmalıdır.

Katılımcı 8:Şimdi hocam mevzuat mevzuat diyoruz yeni çıkan su hayvanları sağlık koşulları ve hastalıkları yönetmeliğinde su ürünleri işleme tesislerinin izin verilmesini de bu yönetmelik sağlıyor.

Öznur Diler:Kaçıncı madde?

Katılımcı 8:5. Madde hocam. Su ürünleri işletmesi ve işleme tesisleri yetkili otorite tarafından belirlenir, o ona atıf yapıyor bu buna atıf yapıyor bana göre bu yetki burada. Yönetmelik açık ve net söylüyor.

Öznur Diler:O zaman şöyle diyelim, su ürünleri yetiştiricilik ve işleme tesisleri bir de ikisini de yan yana getirmiş çok ilginç izin verilmesi aşamasında söz konusu maddelerin gerekli olmadığı. Bir dakika şunu yapmış yani, kayıt yükümlülükleri ve izlenebilirliğini yapacaksınız demiş. İyi hijyen uygulamaları yapacaksınız demiş. Bunları yapmadan tesislere izin vermiyor.

Necla Türk: Şunu demek istemiş. Biliyorsunuz yeni yapılanma oldu. İthal hayvan sağlığı şubesi kalktı. Kontrol şube kalktı bazı şubeler birleştirildi. Sanırım bu madde onu tamamlıyor oraya gidiyor.

Tamer Demirkan: Kaldırmak yerine bence birlikte bir yol gitmek gerekiyor. Aksayan yerleri görüp bahsettiğimiz bileşenler tarafından sivil toplum örgütleri olabilir, üniversiteler olabilir, birlikler olabilir yani yolun tıkanıdığı yerde çözüm aramak. Bu tür toplantılarda bunu dile getirmek lazım.

Katılımcı 8:Şöyle bir olay var. Veteriner kanunu da var, 1380 Sayılı su ürünleri kanunu da var. Madem biz bir şey yapıyorsak genel müdürlük altında kuruyorsak su ürünleri ile ilgili olan çerçeve yönetmelikleri ana kanunun altına koyup bunlarla birlikte planlamak o zaman su ürünleri sektörünün öncelikle işini çözecektir. Ondan sonra hangi yönetmelikte bir tanesi bunu idare ettiği zaman farklı çıkacaktır. Veteriner başka bir tarafından gıdacı başka bir tarafından.

Öznur Diler:Yani uygulanabilir buluyor musunuz? Bilemiyorum önünüzde mi inceliyor musunuz ama gerçekçi buluyor musunuz?

Katılımcı 13:Bence burada olması gereken nokta şu, eğer bugünkü komisyonların çalışmalarından sonra ortak bildireli mevzuatların yeniden şekillendirilmesi evet mevzuatlar doğru ama eksiklerinin eklenerek yeniden şekillenmesi üreticiye sektörün ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikli bir mevzuat düzenleme çalışmalarının yapılması bir zaman içerisinde buna üretici birlikleri, üniversiteler gibi bütün ilgili otoritelerce kısa sürede bir iyileştirme çalışması yaparak bunun revizyonu bu kadar basit hocam. Yönetmelik var, kanun da var hemen gönderirsiniz.

Necla Türk: Yani talimat ve tebligat çalışmaları.

Öznur Diler: Biz zaten onlara baz olacak açıkları yakalıyoruz.

Katılımcı 13: Şöyle bir şey var, benim bildiğim olay çıkarttığımız yönetmelikler, talimatlar ve tebligatlar kanuna aykırı olamaz. Ona paralel gitmek zorundasınız. Orada ki yanlışlıkların düzeltilmesi gerekiyor.

Necla Türk: Ama düzeltim yoluna gidilmesi için siz de takdir edersiniz ki, çok ta haksızlık etmemek lazım 2004'te bu mevzuat çalışması başladı. Başladı ama direktifler değişti bazı noktalar Dünya Hayvan Sağlığı Örgütü ve AB'de belirginleşmemiş kısımlar vardı. Şuanda numune alma üzerinde çalışıyorlar, hastalık üzerinde çalışıyorlar daha sonra bunlarda da değişiklikler olacak. Bu 2006/88 denilen direktifler 2006'da çıktı ama 2010'nun sonunda uygulamaya girdi. Bazı noktaları da tartışılıyor. Böylede bir boyut var ama diyorum ya bazı noktalar esnek, yuvarlak yani asıl bunun alt şeylerini uygulamaya yönelik çıkarmak lazım. Oralarda daha dikkatli olup belki bunlar dikkate alınacak belki düşünülüyor bunları da bilmiyoruz. O kısımları da görmek lazım.

Öznur Diler:Fakat gerçekten de bu yönetmelik büyük eksikliklerle çıkmış yani bende izlenim bu oldu.

Evet, 2. Su ürünleri çalıştayımızla ilgili su ürünleri sağlığı grubuna katılımınızdan dolayı üniversiteler ve kamu kuruluşlarından gelen tüm herkese teşekkür ediyorum. Ümit ediyorum ki aldığımız kararlar yaptığımız değerlendirmeler sektöre faydalı olacaktır. En azından bir adım daha ilerlemesine katkı sağlayacaktır. Grubumuzun çalışması burada bitti tekrar tüm katılımcılara ve destek verenlere katkılarından dolayı teşekkür ediyorum.

3.GRUP SONUÇ SUNUSU

- 5996 sayılı kanunu dayanılarak çıkarılan sağlıkla ilgili yönetmeliklerde yapılan eleştirilerin dikkate alınması, mevzuat çıkartılırken, üretici ve üniversiteleri mevzuattan uzak bir yere konmaması, mevzuat hazırlanma aşaması ve komisyonların oluşumunun şeffaf ve katılımcı olması,
- Söz konusu yönetmeliklerde yer alan “su hayvanı” teriminin “canlı su ürünleri üretimi” olması,
- Yetiştiricilik ve işleme proseslerinin aynı yönetmelikte bulunmasının karışıklığa yol açtığı ve düzeltilmesi gerektiği,
- Yönetmeliklerde su ürünleri mühendislerinin görev, yetki ve sorumluluklarına yeterince atıfta bulunulması,
- Yönetmelikte, Dünya Hayvan Sağlığı Örgütüne (OIE) listelenen ihbarı mecburi hastalıklar başta olmak üzere, bizim ülkemizde önemli kayıplara neden olan enfeksiyöz ve bulaşıcı balık hastalıklarına ait bilgilerin eklenmesi , Liste 1 ve Liste 2 ‘deki hastalıkların yerlerinin tekrar gözden geçirilmesi,
- Balık hastalıkları konusunda kuluçkahanelerin önemi nedeniyle hijyeni konusunda genel düzenlemenin ötesinde bir kuluçkahane talimatı da hazırlanması,
- Menşei belgesi olmayan yumurta girişi ve yoğun canlı hayvan nakli sıkı kontrol altına alınmadan arı zondan bahsedilmemesi,
- Sağlık konusunda meslek içi eğitimlerinin her kademedede güncellenmesi ve özellikle aşı uygulamalarında eğitimlerin sertifikalandırılması, ,
- Sadece su ürünleri sağlığı ile ilgili referans laboratuvarların kurularak balık hastalıklarının hızlı şekilde teşhislerinin yapılması ve yetiştiriciliğin yoğun olduğu bölgelerde sayıca yaygınlaştırılması,
- Su ürünleri üretiminde hastalıklara karşı korunmada yetiştiricilik uygulamalarının iyi yönetilmesi yanında, hastalık çıkmadan koruyucu hekimliğin uygulanması,
- Aşı ihtiyacının karşılanması için önlemler alınması, Aşı lisans başvurularının daha hızlı sonuçlandırılarak sektöre sunulması ve aşı ithalinde ilgili mevzuat yeniden düzenlenmesi,
- Ülkemizde balık aşılarının bağışıklık seviyesini ölçen bir kurum ihdas edilmesi,
- Aşı üretiminde otovaksinasyon uygulamasının sıkı kontrol edilmesi,
- Balık hastalıklarında saf kemoterapotik kullanılmaması,
- Dezenfektanlardan geniş etkili olanların kullanılması,
- Akvaryum balıkçılığında sertifika ihtiyaçlarının belirlenmesi ve menşei belgelerinin kontrollü takibinin yapılması , sınırlarda bavul ticaretinin önlenmesi,
- Yurt içi nakillerde ilçeler arası nakilde veteriner sağlık raporu aranmaması, iller arası nakillerde ise mesai dışında da üreticiyi mağdur etmeyecek bir çözüm geliştirilmesi,
- Hazırlanan ve hazırlanacak su ürünleri ile ilgili bütün yönetmeliklerin AB direktiflerine uyarlanmasının yanında, ülkemiz gerçekleri dikkate alınarak sahada uygulanabilirliğinin de gözden geçirilmesi,

4. GRUP “DESTEKLEME POLİTİKALARI ve TEŞVİKLER”

Grup Başkanı: Osman PARLAK

Başkan Yardımcısı: Atilla ERTÜRK

Raportör: Damla YETEN

Osman Parlak: Evet, arkadaşlar toplantımıza hoş geldiniz. Komitemizin çalışmalarını başlatıyorum. Öncelikle yardımcı bir arkadaş ve iki tane raportör arkadaşına ihtiyacımız var. Atilla Bey siz gelin, Damla Hanım sizde buyurun. Konuşacak konularımız çok. Ahmet Bey sizi de alalım. İsterseniz önce kısa bir tanışalım ama öncelikle lütfen herkes telefonlarını

sessize alsın. Toplantı süresince acil telefonlar gelirse lütfen dışarda konuşalım. Toplantı içerisinde hiç kimse kendisine söz verilmeden konuşmayacak arkadaşlar. Gayet düzgün, sistemli ve faydalı bir çalışma yapacağız. Geçen sene de bu çalışmayı yaptık ve hayvancılık tebliğinin içinde iki tane değişiklik yapıldı ikisi de bu komiteden çıktı. Bizim komitemizin çalışmalarını kısaca söyleyeyim. Hangi konuları işleyeceğiz. Konularımız arasında doğrudan ürün destekleri, kırsal kalkınma destekleri, IPARD, krediler, teşvikler, üretici örgütlerinin güçlendirilmesi, Ar-Ge çalışmaları ve kurumsal yapılanma var. Bunlarla ilgili konuşacağız. Daha sonra aramız var. Yarın tekrar bir çalışma yapacağız ve raporumuzu hazırlayacağız. Çok canlı geçmesini istiyoruz. Karşılıklı konuşacağız. Bir kamuya söz vereceğiz, bir üreticiye söz vereceğiz, bir üniversiteye söz vereceğiz bir de yetkili kişilere söz vereceğiz. Ama tabii isteyene de söz vereceğiz. Şöyle bir çalışma sistemi teklif ediyorum. Mesela, biraz sonra bir arkadaşımız sunum yapacak. Kırsal Kalkınma ile ilgili değil mi? Şimdi Kırsal Kalkınmanın uzmanı bu arkadaşımız hazırlıklı geldi kendisine de teşekkür ediyorum. Bu sunumdan sonra konular çok olduğu için birkaç kişiye bu konuyla ilgili söz vereceğim. Mesela üretici birlikleri başkanlarından birine diyeceğim ki, siz üretici birliği başkanı olarak şu bölgenin sorumlusunuz. Bu konuyla ilgili görüşlerinizi yani sivil bir görüş, bir taraftan devletin görüşlerini alırken düşüncelerini birde sivil düşünce ile hareket edip görüşleri karşılaştıracaktır. Mesela arkadaşımız bize üreticilerle ilgili işleme tesislerinin sağladığı şeyleri söyleyecek. Diyelim ki, üretici örgütlerinin güçlendirilmesi ile ilgili yine üretici birliklerinden bir arkadaşına söz verirken sanırım bu konunun ilgilisi olan Tarım Bakanlığında bir yetkiliye de söz hakkı vereceğiz. Diyeceğiz ki, siz bu üreticilerin güçlenmesi ile ilgili neler söyleyeceksiniz. Birliklerimiz zayıf çok güçlü falan değiliz. Bunları nasıl güçlendireceğiz? Yani yasaya geleceğiz. Şimdi doğrudan ürün destekleri ile ilgili bir konu bizim en çok tartışacağımız ve en çok söz hakkı vereceğimiz konu. O yüzden bunu biraz geriye alıyorum. Kolay olan konulardan başlayarak söz hakkı vermek istiyorum. Kendisi hazırlıklı geldiği için kırsal kalkınmanın temsilcisi olan arkadaşımıza önce sunumunu yaptırdık daha sonra arkadaşlardan bu konudaki görüşleri alacağız. Raportör olan arkadaşlarda bunları rapora yazacaklar. Mesela geçen sene 50 tona kadar kapsamlarında vardı. Küçük işletmeleri destekliyorlar bunlar. Ama artık 50 ton ve altında kimse işletme kurmuyor. Dolayısıyla bu yasa üreticilere hiçbir şey getirmiyor. Buyurun anlatın bakalım.

Ramazan Çelebi: Ben öncelikle Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu adına ve şahsım adına Isparta İl Koordinatörlüğü adına herkesi selamlıyorum. Bu salonun bu kadar dolu olacağını gerçekten beklemiyordum ama bu konuyla ilgili amacım şu, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu IPARD adını verdiğimiz bir programda yetiştiricilik sektörüne su ürünleri yetiştiricilik sektörüne ve su ürünleri işleme sektörüne ne sağlıyor bununla ilgili kısa bir bilgilendirme yapacağım. Fakat burada şunu da hatırlatmak isterim, zaman zaman bizim uygulamalarımızda ve prosedürlerimiz de değişiklikler gelebilir. Size önerim bu değişiklikleri kurumumuzun resmi web sayfasından da düzenli olarak takip etmenizdir. Başkanımıza da öncelikli olarak bana söz hakkı verdiği için teşekkür ediyorum ve sunumuma geçiyorum. Sunum toplam 22 slayttan oluşuyor. Sizleri çok fazla sıkmadan inşallah on dakika içinde bitirmeyi düşünüyorum. Bunlardan en başta IPARD ve TDK'nın ne olduğu ile ilgili kısa bir bilgilendirme yapacağım. IPARD programı içerisinde ki hibe paketinde kültür balıkçılığının desteklenmesi başlığı nasıldır, neleri kapsıyor onunla ilgili bilgiler vereceğim. Son olarak ta su ürünleri işleme tesisleri ile ilgili yani su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması konusu IPARD programı içinde nasıl yer alıyor onunla ilgili bilgi vereceğim. Ancak daha çok kültür balıkçılığı ile ilgili bir bilgilendirme olacak. Malum Avrupa Birliği'nin, Avrupa Birliği'ne aday ve potansiyel aday ülkelerle ilgili toplu standartlarının Avrupa Birliğine çıkarılması işletmelerin kalitelerini yükseltmesine ilişkin ayırmış olduğu bir mali yardım fonu olan IPA'nın bir bileşeni Kırsal Kalkınma bileşeninin kısaca kırsal kalkınma için mali yardım aracının kısaltılmış hali. Ama artık Bu Türkiye'de

yerleşti. Herkes bunu IPARD olarak biliyor ve IPARD dediğimiz konu bu program. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu programdan faydalanabilmek için Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı marifetiyle bir program hazırladı. Bu programda kırsal kalkınma programı kısaca bir diğer adı da yine buradaki kırsal kalkınma için katılım öncesi mali yardım aracı bu programın nasıl uygulanacağına ilişkin bir program hazırlanıp 25 Şubat 2008 tarihinde AB Komisyonu tarafından onaylandı. Bu programa artık yerleşmiş adıyla IPARD diyoruz. Bu programın toplam bütçesi yani AB fonundan gelecek olan miktar 874 milyon Avro. Bunun % 25 ilave olarak 291 milyon Avrosu Türkiye Cumhuriyetleri Devletlerine katkısı toplamda 1.165 milyon Avroluk bir bütçe. Biraz sonra kısaca özetleyeceğim kalemlerden uygun görülen projelerin uygun harcamalarına desteklenmesine ilişkin bir program. Bu program başlangıçta 20 ilde daha sonra da 22 olmak üzere toplam 42 ilde uygulanacak. Biraz sonra o iller ile ilgili bilgileri size vereceğim. Ancak bu çerçevede toplamda dört başlıkta bu program oluşuyor. Tarımsal işletmelerin yeniden yapılandırılması ve toplu standartlara ulaştırılmasına yönelik yatırımlar, tarım ve balıkçılık ürünlerinin işlenmesi, pazarlanması ve yeniden yapılandırılması ve toplu standartlarına ulaştırılmasına yönelik yatırımlar. Bir diğer başlığımız, üretici gruplarının korunmasının desteklenmesi ve son başlığımızda kırsal ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi başlığı. Kültür balıkçılığı da zaten bu başlıkların altında bulunan bir alt tedbir. Program 42 ilde uygulanmaya başlanacak. İkinci uygulama kapsamındaysa bunlara ek olarak çevreli ve kırsal peyzajın geliştirilmesine yönelik faaliyetler. Genel kırsal kalkınma stratejilerinin hazırlanması ve uygulanmasının da destek sağlanması hedeflenmektedir. Ancak burada önemli bir konuyu hatırlatmak isterim. Bütün illerde bütün tedbirler uygulanmıyor. Bunun sektörel analizlere ve yapılan araştırmalar sonucunda hangi illerde potansiyellerin mevcut olduğu buna bağlı olarak hangi illerin desteklenmesi gerektiği yapılan çalışmalar sonucunda ve AB komisyonu tarafından program onaylanmış durumda. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ise az önce bahsettiğim IPARD'ın Türkiye'de uygulanmasından sorumlu bir kurum. Tarım Gıda ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ilgili kurumu. 5648 Sayılı kanunla fiilen 4.5.2007 tarihinde kurulmuştur. AB adına Türkiye'de para harcamaya yetkili kurum olarak yetkilerini almış durumdadır. Kurum söylediğim gibi IPARD çerçevesi içinde öngörülen hibe programının uygulanmasında projelerin alınması, değerlendirilmesi, izlenmesi ve uygun görülen desteklemelerin ödenmesini koordine etmekle yükümlüdür. Kurumun merkez teşkilatı Ankara'da bulunan kurum başkanı tarım ve kırsal kalkınmayı destekleme kurumu başkanı ve ona bağlı üç tane yerel koordinatörlük, hukuk müşavirliği, iç denetim koordinatörlüğü ve 42 ayrı il koordinatörlüğünden oluşmaktadır. Burada gördüğünüz kırmızı renkli iller mevcut kurulmuş olan 20 il ve sarı avro şeklinde belirlenmiş olan illerde ikinci etapta kurulmuş illerdir. Şuan itibarı ile bu 22 ilde il koordinatörleri ve personeli atandı. Şuan kurum amaçlı çalışmaları devam ediyor. Ayın 15 itibarı ile de yeni katılan uzman arkadaşlarımızın eğitimi tamamlanacak, o illerinde aktivasyon süreci tamamlandıktan sonra hibe programına dâhil olmak üzere sürece katılacaklar. IPARD programı içerisinde kültür balıkçılığının geliştirilmesi başlığında biz firma ve küçük ölçekli işletmelerin hali hazırda üretim yapmakta olan veya yeni başlayacak olanların genişletilmeleri Avrupa Birliği standartlarına ve IPARD yetiştirme uygulamalarına yükseltilmesi için desteklemede bulunmayı hedeflemektedir. IPARD bir yandan kültür balıkçılığı yapan çiftliklerin modernize edilmesi bir yandan da bu faaliyetin yetersiz olduğu bölgelerde kültür balıkçılığının yaygınlaşmasını teşvik etmektedir. Bu kapsamda desteklenecek olan türler Alabalık, sazan, yayın, kerevit, kurbağa ve alp yetiştiriciliği. Bu tedbir altında kültür balıkçılığının geliştirilmesi tedbiri altında uygun harcamaların proje içerisindeki uygun harcamaların 15 bin Avro ile 200 bin Avro arasında olmasını öngörüyoruz. Burada kısaca bilgi vermek isterim. Uygun harcama denilen şey, biraz sonrada belirteceğim projenin içerisinde IPARD programı kapsamında uygun görülen harcamalar. Aklıma gelen bir örnek vereyim. Canlı hayvan alımı kültür balıkçılığında uygun bir harcama değil. Onun

dışında havuzların yapımı, gerekli teknik desteklerin alımı vs. konuma uygun harcamalardır. Bu uygun harcamalar 15 bin Avro ile 200 bin Avro arasında olması öngörülüyor. İlk olarak birinci etapta bu alt tedbirlerin uygulandığı iller, Afyon, Konya, Tokat, Amasya, Malatya, Trabzon, Erzurum, Ordu, Van, Hatay, Samsun, Isparta, Sivas, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa. İkinci etap illerin biz 2012'nin son çeyreğinde uygulamaya geçmesini bekliyoruz. Çankırı, Erzincan, Elazığ, Kütahya ve Giresun illeri bu alt tedbirden faydalanacak iller olacaktır. Bu tedbirlerden faydalanacak olan işletmelerde aradığımız bazı şartlar var. Bunları tekrar hatırlatmak isterim. Başvuru çağrı rehberlerimiz şuanda dördüncü saatin içerisindeyiz başvuru çağrı rehberlerinde bütün detaylar ayrı ayrı yazılmış durumda ama ben size detaylı olarak açıklamak istiyorum. Burada küçük ve orta ölçekli işletme tanımı IPARD programının hazırlandığı dönemlerde 10 kişiden az çalışanı olan ve 1 milyon Liranın altında cirosu olan işletmeler olarak öngörülmüş. Küçük ve orta ölçekli işletme tanımından dolayı ancak bu kriterlere uyan işletmeler bize başvuru yapabilirler. Mevcut işletmeye yine 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanununa ve gerekli diğer üretim ve kayıt belgelerine sahip olmalarını istiyoruz. İşletmelerde işletmenin ulusal vergi sistemine kayıtlı olmalı. Gerçek kişilerde TC Kimlik numarasına sahip olması yeterli. Yetiştiricilik işletmesi yılda on tane kadar kurulu üretim kapasitelerine sahip mikro ölçekli işletme veya 10 ton, 50 ton üretim kapasitesine sahip küçük ölçekli işletme olmalıdır. Az önce başkanımızın bahsettiği gibi bu 50 ton konusu IPARD programı çerçevesinde Avrupa Birliği komisyonunca müzakereler sonunda kararlaştırılmış bir rakam. Evet, Türkiye'de artık 50 tonun altında işletmeler neredeyse kalmadı. Bu sektör bu hale geldi ancak şunu göz ardı etmeyelim ki, bu IPARD programının hazırlanması ve o dönem ciddi ve uzun bir süreç aldı. Şuanda kurum merkez teşkilatımız bu değerlerin revize edilmesi IPARD programının motivasyonu için çalışmalarını devam ettiriyor. Fakat şu an elimizde bulunan mevcut durum bu. Dördüncü proje çağrısında da şuanda. Bu çağrı içerisinde de az önce bahsettiğimiz şartlar geçerli. Başvuru sahiplerinin yine 65 yaşından daha aşağıda olması gerekiyor. Mesleki yeterliliğe sahip, iş kolunda eğitim veren, üniversite, meslek okul veya yüksekokul mezunu olan veya kültür balıkçılığı ile ilgili en az 3 yıl bu işi yaptığını belgelemesini istiyoruz. Kültür balıkçılığında gerekli olabilecek aşağı yukarı tüm alet ve ekipmanlarının alınması bu tedbir altında uygulanacaktır. Ayrıca proje hazırlama danışmanlık giderleri de uygun harcamalar içerisinde yer alıyor. Bu tedbirde projelerin çok gelmesi durumunda bir sıralama kriterleri var. Şunu da belirtiyim uygun harcamaların % 50'si hibe olarak veriliyor. Su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlaması konusunda bu tedbirde 50 bin ile 1,5 milyon Avro arasındaki harcamaların %50'si hibe olarak veriliyor. Bunlarda açık renkli olanlar birinci tedbirde diğerleri ikinci etap da devreye girecek olan illerimiz. Burada yine 150 kişiden z çalışanı olan, 25 milyondan aşağı ciroya sahip olan ve diğer ulusal mevzuattaki gerekliliklerini yerine getirmiş şirketlerden bu çerçevede bize başvuruda bulunabilirler. Yatırımın sonunda ise en az 100, en fazla 800 ton çift kabuklu ve kabuklu kapasitesine sahip olması gerekiyor veya en az 300 ton ile en fazla 1000 ton kültür balıkçılığı ürünlerinin işlenmesine imkân veren tesisler olması gerekiyor. Burada yine başvuru sahiplerinin taşınması gereken şartları kısaca özetledik. Yine hatırlatmak isterim. Uygun harcamalar, alet, donanım ve makine alımları, yapım işleri, hizmet alımı uygun harcamalar olarak karşınıza çıkıyor. Teşekkür ederim.

Osman Parlak: Ramazan Bey'e bende teşekkür ediyorum. Şimdi bu konu ile ilgili bir üretici arkadaşına, bir üretici birliğinden yönetimde veya başka bir arkadaşımıza, üniversitelerden bir hocamıza ve yine isterlerse Tarım Bakanlığından bir yetkiliye söz vermek istiyorum. Öncelikle üreticilerden birisine söz vermek istiyorum. Evet, buyurun.

İbrahim Kavaklı: Keban Alabalık şirketleri olarak kendi ürettiğimiz potansiyelimizin yanı sıra Kebanlı Üreticiler Birliğine olan üyeliğimizde şuanda burada bulunmayan birlik başkanı Tuncay Kaya adına da bazı şeyler söylemek istiyorum. Öncelikle IPARD programında bizim daha önce Malatya'da yaptığımız bir müracaatta şunu gördük. Hatta daha önce bu konuda

bilgi alışverişinde Ahmet Bey ile görüştük. Programın prosedür yönünden çok ağır olduğunu ve danışmanlar olan bu konularda çok fazla mesafe alınmadığını gördük. Bununla birlikte orada bahsedilen 10-50 ton üretim kapasitenin çok düşük bir kapasite olduğunu ve yatırım anlamında çok fazla bir şey ifade etmediğini hepimiz altını çiziyoruz. Bu yüzden şirketler kapsamında bu iş ne kadar değerlendirilebilir. Yani değerlendirme yönünü şöyle ifade etmek istiyorum. Bugün hiçbir yatırımcı şirket minimum yani 50-60 değil de 250 tondan başlıyor en küçük yatırımcı. Bu yüzden bu bizim için ne kadar faydalı olabilir. Bu konuda Tarım Bakanlığı'nın ve IPARD projesi kapsamındaki yetkililerinin değerlendirmeleri bizim için çok önemli çünkü ya bu kotayı arttırmaları lazım ya da bu projeyi rafa kaldırmaları lazım.

Osman Parlak: Şimdi İbrahim Bey arkadaşımız sunumunu yaptı. Siz görüşlerinizi söylediniz. Şimdi ne öneriyorsunuz.

İbrahim Kavaklı: Şimdi ben diyorum ki, bir birlik üyesi olarak ya o proje kapsamının arttırılması lazım. Minimum 250 ile 500 ton arası olması lazım.

Osman Parlak: Ama o kadar paraları yok ki

İbrahim Kavaklı : O zaman ona göre belirlesinler. Bin kişi değil de yüz kişi yararlınsın ama doğru yararlınsın.

Osman Parlak: Şimdi bir dakika arkadaşlar, elbette ki 1000 ton olmasını burada ki herkes arzu eder ama biz bir öneri sunacağız bu rapora. Bunun makul, mantıklı ve değerlendirmeye alınabilecek özellikte olması lazım. Onun için tabi ki yüksek olması iyi. O söylediğiniz 250 ton kapasite uygun mu bu iş için?

İbrahim Kavaklı:Düşünülebilir minimum düzeyde ama ben eklemek istiyorum. IPARD projelerinde ki prosedürler çok ağır. Bunun üreticinin de anlayıp uygulayabileceği bir şekle dönüştürülmesi lazım.

Osman Parlak:Sistem basitleştirilsin. Not alalım bunu.

İbrahim Kavaklı:Evet

Osman Parlak:Peki teşekkür ediyorum. Ali Bey buyurun.

Ali Şahin:Benim önerim üretici birliklerinin, birlik üyelerinin geliştirilerek en az 10'ar kişilik 50 ton da ortaklaşa bu projeyi gerçekleştirmesi ve her iki kafes 50 tonda diyelim ki 10 kişi bir araya geldiği zaman 20 kafeslik bir sistem yaratılmış olur. O çok makul gözüküyor. 250 ton, 500 ton desek gelecek sene sanıyorum ki aynı konuyu tartışıyor olacağız. Buna bir çözüm bulmak lazım. Gerçekten küçük ölçekli işletmeleri destekliyorlarsa o zaman üretici birliklerinin küçük işletmeleri bir araya getirerek bu tür kafes işletmelerini yan yana getirmesi ve ortak hareket edilmesi lazım. Teşekkür ederim.

Katılımcı 1: Ramazan Bey'e teşekkür ediyorum. Sunumunda 3-4 konu vardı. Bu kırsal kalkınmanın destek verdiği illerin neye göre belirlendiğini öğrenmek isterim. İkincisi üretimin yoğun olduğu iller burada yok. Canlı hayvan alımında da özellikle destek verilmeyeceği belirtildi. Böyle olunca hali hazırda ki yoğun üretimi olan illerdeki kapasiteleri de göz önüne aldığımızda buradaki işletmelerin modernizesi söz konusu olmayacak. Yeni kurulan işletmelere destek verileceği ifade edildi. Şimdi arkadaşlarında söylediği gibi bizim 50 tonluk yeni bir işletme kurmamız mümkün değil. Benim önerim de şu, siz de biliyorsunuz ki, kırsal kalkınma ajansının yanında bir de bölgesel kalkınma ajansları da kuruldu. Türkiye'de şöyle bir tehlike var, küçük ölçekli işletmeler kuruluyor. Zamanla... Kapasite oluşacak diye bir korku var. Bu ülkede ekonomik şartlardan dolayı oradaki makineler küçük işletmeler olacak, o zaman ne yapmak gerekiyor. Bana göre ölçek ekonomisine göre bir hesaplama yapıp, işletmelerin maksimum ve minimum kapasitesini belirleyip ne artı kapasite oluşacak ne de eksi kapasite de kalacak şekilde ortalama ölçekte büyüklükte işletmelere destek verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü mevcut işletmeler modernizasyonu sağlayamazlar diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Osman Parlak:Bir de üniversitelerden söz almak isteyen var mı? Hocam buyurun

Katılımcı 2: Sorudan ziyade bir açıklama yapmak istiyorum. Mutlaka Ramazan Bey’de izah edecektir. İlk defa 2003 yılından 2010 yılına kadar Avrupa Birliği programının Doğu Anadolu Kalkınma programı ile beraber uygulandığı dönemde koordinatörlük görevini yaptım. Ramazan Bey’in aktarmış olduğu IPARD 5 büyük bileşenden bir tanesi. Diğer bileşenler sanayi ve rekabet edilebilirlik programı ve kurumsal kapasite artırma gibi çok farklı bileşenlerde bu para paylaşılıyor. 11 milyar Avroluk bir bütçeydi bu. Tarıma düşen bu kadar. Kırsal Kalkınmanın doğası ve yapısı gereği büyük işletmelere finans sağlanması söz konusu değil. Adı üstünde kırsaldan kalkınma bireysel ve noktasal kalkınmayı sağlamak. Dolayısıyla eğer daha büyük bütçeli projeler düşünülüyorsa diğer operasyonlara müracaat etmek gerekecek veya hükümetimizin kurmuş olduğu ajanslar kanalıyla (onlarda ciddi bütçeler veriyor) oralara ulaşmak gerekiyor. Buraya koyacağımız cümlelerin hiçbir anlamı kalmayacak çünkü varlık sebebine ters gelmektedir.

Osman Parlak:Şimdi bir kişiye daha söz verelim. Siz bugün konuştunuz mu daha önce. Peki, buyurun

Katılımcı 3:Sayın başkanım değerli katılımcılar öncelikle saygılarımı sunuyorum. Ülkemiz açısından son derece önemli bir konuyu tartışıyoruz. Tabi ülkemizin gerek iç suları gerekse denizleri bakımından su ürünleri yönünden oldukça büyük bir potansiyele sahibiz. Ama sektörün desteklenmesine gelince son yıllarda değişik metotlarla Kırsal Kalkınma daha önceki bazı yatırım projeleri veya bölgesel ajanslarla sektör değişik şekillerde desteklenmeye ve izlenmeye başladı. Tabi önemli. Hayvansal ürünlerde küçükbaş olsun büyükbaş olsun bizim ihracat yönünden çok fazla şansımız yok ama bunda şansımız var. Mutlaka önemsenmesi lazım. Az önce Sayın Müdürüm bir açıklama yaptı. 42 il var ama bunun 22’ şuan desteklenmektedir geri kalan 20’si yeni atamalar oldu. Yılın sonuna doğru da proje akrediteleri tamamlanıp proje alacaklar. Bunu bize açıklarsa iyi olur. Şimdi su ürünleri konusunda desteklenecek illeri de orada verdiniz. Tam sayamadım ama merak ediyorum o slaytta gelirsene çok sınırlı birincide de ikinci de biraz daha az sınırlı 22 il içinde. Oysa iç sularımız itibarı ile veya denizlerimiz yönünden su ürünleri konusunda Türkiye çok büyük bir potansiyel. Bu iller Burdur Müdürümüzün de söylediği mutlaka bir kıstas getirilerek irdelenmiştir. Bazı sektörlerin bazı illerde de desteklenmesi ama burada komisyonumuz olarak bunun dikkate alınması bu desteklenecek iller burada çok sınırlı bu sayının bir daha gözden geçirilerek çoğaltılmasını teklif ediyorum.

Osman Parlak:Teşekkür ederim. Şimdi bir bayana söz verelim. Var mı konuşmak isteyen bayanlardan. Sanırım yok. Peki, son bir söz verelim arkadaşlar. Hocam buyurun.

Kadir Özdemir:Öncelikle teşekkür ediyorum. 10 ton ile 50 ton arası üretim yapan yapı tesisleri için bir sınırlama getirilmiş. Yavru balık üreten kuluçkahane ya da kuluçkahane tesislerinin de bence 300 bin 500 bine kadar korunması gerekir. Bu olursa çok daha faydalı olur.

Osman Parlak: Bununla ilgili aslında ben bir başvuru yaptım. Bilgi almak maksadıyla yaptım bu başvuruyu. Çok da önemsemedim. Bir cevapta verdiler bana kırsal kalkınmadan. Bir tezat var arkadaşlar. Yanlışsam düzeltin. Kırsal Kalkınma da kültür balıkçılığı ile ilgili 50 tona kadar olan ve şu ana kadar uygulanmayan soracağım ben şimdi Ramazan Bey’e. Diyeceğim ki, siz Türkiye’de bugüne kadar kaç kişiye, kaç üreticiye kaç Lira verdiniz. Eğer biliyorsanız söyleyin. Eğer hiç kimseye bu para verilmediyse, hiçbir üretici bundan faydalanamadıysa o zaman kültür balıkçılığı ile ilgili kısım çalışmıyor demektir. O zaman bunun düzeltilmesi lazım. Tezat şurada, şimdi biraz sonra, hiç oraya değinmediniz 1,5 milyon Avro yeni işleme tesislerine veriliyor. Yine Kırsal Kalkınma veriyor bunu. Yani bir taraftan küçük üretici desteklenirken öbür taraftan da 1,5 milyon Avroluk büyük işletmeler destekleniyor. Burada sanki küçük işletmelerin desteklendiği gibi bir felsefe bence yok. Yani ikisini bir arada mütalaa edersem 1,5 milyon Avroluk diğeri 200 bin Avro ama 50 tona kadar. Şimdi daha sağlıklı bir şey söylememiz lazım. Bence hiç olmazsa bu kapasitenin en az 100

ton olması gerekir. İkincisi kuluçkahanelerinde bunun içine girmesi lazım. Üçüncüsü de yeni türlerin bakın orada sadece alabalık var, başka türlerinde bu kapsama girmesi gerekir. Bazı yerlerde bazı balıklarla ilgili çalışmalar yapılıyor. Bunlarda işin içine girsin. Arkadaşlar çok konumuz var. Burada şimdi konu anlatıldı. Kırsal Kalkınmanın standartları belli. Bizim önerilerimizin şöyle olması lazım. 50 ton bize uygun değil çünkü siz bugüne kadar hiç kimseye tek bir kuruş para vermediniz. Demek ki bu sistem çalışmıyor. Bunu yükseltmek gerekiyor. Bu yükseltme nereye kadar olmalı ki, siz bunu kabul edip bizde bundan istifade edelim.

Katılımcı 4: Kara tesislerinde imar izni istiyorlar. Kara tesislerinin hepsi dere yatağında olduğu için imar izni verilmiyor. Bunun bir anlamı yok ki yani.

Nuri Mancar: Şimdi 50 ton kapasiteye kadar o destekler veriliyorsa bu şahıs su ürünleri mühendisi değil. Bunlar 90 saat sertifika programı istiyorlar. Böyle bir şey hiçbir bakanlık açmadı, yok. Büyük firmalara zaten destek veriliyor. Zaten istenilen belgeler ve dokümanlar çok fazla. Zaman da kısa dolayısıyla hiç kimseye doğru düzgün fayda getirmiyor. Hiçbir konuya açıklık getirilmedi.

Osman Parlak: Arkadaşlar bu konu için sanırım bu kadar yeterli. Çok konuşacağımız konu var. Ramazan Bey'e söz vereceğim ama lütfen çok kısa olsun.

Ramazan Çelebi : Şimdi iki konu hakkında açıklama yapacağım. Birincisi bu kapasite belirleme konusu ile ilgili. Bunu savunmak için söylemiyorum bende aynı şeyden mustaribim. Ancak IPART programının hazırlanması 2003'te başladı. 2003 yılında IPARD bir de hazırlanmasında bunun onaylanmasında sadece Türkiye Cumhuriyeti Devleti değil, Avrupa Birliği tarafının da onayı var. Karşılıklı bir müzakerenin sonucunda bu safhaya gelindi. 2003 yılında su ürünleri yetiştiricilik sektöründe 1276 tane tesis görünüyor. İç sularda ki 1000 tane tesisin % 60'ı 1 ile 10 ton arasında nerdeyse. O dönemde ki sektör raporunda bizim orta ve küçük işletme yapımız bu şekilde. Bunun başka şekilde orta ve küçük işletmeyi Avrupa Birliği tarafına anlatmanız mümkün değildi. IPARD'ın zaten temel mantığı da bu. Küçük ve orta ölçekli dediğiniz zaman karşınızda ki insan sizden bunun belgesini istiyor. 2000'li yıllarda yürütülmüş olan eşleştirme projede zaten bu şekilde belirtilmiş. Avrupa Birliği tarafından onların katkısıyla yapılmış eşleşme projelerinde bizim sektör raporlarımızı o şekilde yapılıyor. Bu konu ile ilgili yaptığımız revizyon hazırlıklarında bunu 200 ton olarak öngördük. Fakat şunu söylüyorum, biz bu çalıştayın çıktılarını biz yine revizyon çalışmalarında dayanarak olarak kullanmayı çok istiyoruz. İnşallah çok güzel bir sonuç çıkar. Bizde bunu raporlarımıza ilave ederiz. Teşekkür ederim.

İbrahim Kavaklı: Kısaca bir şey eklemek istiyorum. Burada belirtilen Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin Avrupa Birliği fonlarından 291 milyon Avro katkısını göz ardı etmemek lazım. Sonuçta bu bizim ülkemizin havuza atmış olduğu paradır. Bana göre tüyü bitmemiş yetimin hakkı vardır. O yüzden bu ülkenin değerlerinin tekrar bu ülkeye kazandırılması noktasında bu ifadelerin son derece ciddi şekilde değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Osman Parlak: Arkadaşlar bu konu da bu kadar konuşma yeterlidir. Bir iki cümle ile ben bunu toparlıyorum. Şimdi 1- Bu kapasitenin en az 200 tona çıkartılması 2- En az 500 bin Avro 'ya çıkartılması 3- Yeni türlere de bu verilmesi sadece alabalık değil başka balıklara da verilmesi ve son olarak da kuluçkahaneleri de bu kapasitelerle ilgilendirerek, diyelim ki 100 ton kapasite için veriyorsanız o kapasitenin karşılığında ki kuluçkahanesini adam yapıyorsa aynı program içerisinde alıp vermek gerekir diye düşünüyorum. Buna başka öneri var mı? Ama sadece öneri arkadaşlar konuşma veya açıklama istemiyorum.

Katılımcı 5: İşleme tesisleri kapasitelerinin de arttırılması gerekir.

Osman Parlak: Peki, bunu da yazıyoruz. İşleme tesislerinin kapasitelerinin arttırılması

Yıldırım Öztürk: Herkes tutturmuş 50-100 diye bir rakam veya 200 veya 300. Bugüne kadar Van'da hep küçük ölçekli işletmeler vardı. Büyük ölçekli işletmeler geldi küçük ölçekliler

bitti, kan ağlıyor. Bence bu politikaların bölge bölge olması, bunun adı Kırsal Kalkınma projesi. Bölgesel Kırsal Kalkınma ama

Osman Parlak: Peki, siz Kırsal Kalkınmaya başvurduunuz mu? Küçük üretici vardı da başvurdu mu?

Yıldırım Öztürk:Başvuran var

Osman Parlak: Alan var mı peki.

Yıldırım Öztürk:Başkanım demek istediğim şu, büyük ölçekli bir işletme açıldı bizde küçüklerin hepsi kan ağlıyor ve kapanmak üzere. Az önce Burdur İl Müdürümüz değindi. Biraz da şu boyutuyla bakmak lazım. Küçük ölçekli bitiyor, rekabet gücü kalmıyor. Destek bölgesel olmalı yani şu bölgeye 100 ton, bu bölgeye 200 ton olması gereken bu.

Osman Parlak: Sizin görüşlerinizde rapora eklenecek, kayıt ettiriyorum.

Katılımcı 5: Ramazan Bey'e teşekkür ederiz. Bunun özellikle kayda geçmesinin istiyorum. Sistemin geri dönüşü ile ilgili yapılan müracaatlar sonrasında sistemin geri dönüşü yani yapılan ödemeler ya da yapılacak ödemeler ile ilgili üreticilerin tamamının bitirilmesi ve daha sonra akreditenin sağlanması isteniyor. Burada da üretici ciddi anlamda zorlanıyor zaten yapılıp yapılmayacağı belli değil. Bunların hakkediş şeklinde yapılmasını öneriyorum

Osman Parlak: Evet bunu da not alıyoruz. Peki, Tunceli'ye bir söz hakkı verelim.

Tunceli: Şimdi arkadaşlar önemli olan kapasiteyi arttırmak değildir. Bu şartlarda 250 tonda yapılmaz 300 tonda yapılmaz. Öncelikle var olan şartları yumuşatalım daha sonra kapasiteye bakalım. Yani şartlar uymuyor buna rağmen biz 250-300'ün peşine düşüyoruz. Önemli olan şartların düzenlenmesidir.

Osman Parlak: İkisini bir yapalım. Yani hem şartları düzenleyelim hem de şöyle bir şey var gerçi arkadaşımız başka bir konuya değindi.

Tunceli: Ama Sayın Başkanım siz şartlar düzenlenecek diye bir not aldınız mı rapora? Ben mi kaçırdım.

Osman Parlak: Dedik evet

Tunceli: Gözümünden kaçmış o zaman

Osman Parlak: Sistem basitleştirilsin diye raporumuza ekledik. Şimdi bakın hem devlet burada hem üniversiteler burada hem üretici birlikleri burada hem üretici burada hem de yetkililer burada. Karşılıklı ne güzel tartışmaya başladık. Keşke bunlar 20-30 yıl evvelde olsaydı. Bakın sivil bir anlayış geliyor. Bizleri, de mevzuat yapılırken çağırıyorlar birçok arkadaşımız gidiyor. Görüşlerimiz alınıyor. Önceden masa başında yapılan şeyler yeterli olmamasına rağmen en azından üretici ki bu işin temeli üretici değil mi? Eğer üretici olmazsa kamuya ihtiyaç var mı bu konuda yok. Üniversite desteği var mı yok. Niçin olacak, üretim varsa olacaktır. Ama şimdi devlet üreticiyi de belli bir noktaya koymaya başladı. Yani devlet bizi de artık adam yerine koymaya başladı. Daha çok mücadele etmemiz gerektiğini biliyoruz ama bunu da lütfen kabul edelim. Şimdi arkadaşlar IPARD konusu burada kapatıyorum. Arkadaşlar ikinci konumuz TARSİM ve Tarım Sigortaları konusu. Önemli konulara sonra gelmek istiyorum çünkü hem bir birimizi anlayalım hem çalışma metodumuzu anlayalım hem de ısınalım. Şimdi TARSİM ile ilgili konuşacağız. Tarım sigortalarının su ürünleri kısmını konuşacağız. TARSİM'den herhangi bir arkadaş var mı?

Katılımcı 6: Başkanım bir şey söyleyebilir miyim? Saat 5'te Tarım Bakanlığı'nın bütün yetkilileri toplantıdan ayrılacağı için önemli konulara öncelik vermemiz daha iyi olur.

Osman Parlak: Saat 5'te nereye gidiyorsunuz?

Katılımcı 6: Genel Müdürümüzle toplantı var başkanım.

Osman Parlak: Arkadaşlar biz saat 5' kadar falan bunu yetiştiremeyiz. Çok konumuz var. Bizim yarın sabahta var arkadaşlar. Bugün 6.30'a kadar belki 7'ye kadar buradayız. Ama yarın sabahta bu konu devam edecek.

Katılımcı 6: Ama başkanım biz 5'ten sonra gittikten sonra sizin 7'ye kadar burada durmanız ya da anlatacağınız konularda biz olmayacağımız için sorun olmaz mı?

Osman Parlak: Öne mi almamı istiyorsunuz. Peki, arkadaşlar gelen talep üzerine destekleri öne alıyoruz. Şimdiki konumuz doğrudan ürün destekleri. Şimdi değerli arkadaşlarım Tarım Bakanlığından Merkez Teşkilatından destekler ile ilgili konuşmak isteyen var mı? Ürün desteği ve yavru desteği ile ilgili bir de mazot desteği ile ilgili konuşmak isteyen var mı? Buyurun.

Ahmet Dallı: Sayın Başkanım ben Muğla eski İl Müdürüyüm. Burdurun da yeni İl Müdürüyüm. Şunu ifade etmek istiyorum. Muğla Tarım İl Müdürlüğü'nün 2010 yılında toplam tarımsal destek tutarı 99 milyon 700 küsur bin liraydı. Bunun 47 milyon lirası su ürünleri desteklemesiydi. Bu çok ciddi bir rakam. Burdur'da ise aşağı yukarı bu rakam 10 milyon civarındaydı yanlış hatırlamıyorsam. Burada yaklaşık 4 yıl Muğla İl Müdürü ve yardımcısı olarak görev yaptım. Doğrudan desteklemenin özellikle Muğla için söylüyorum veya üretimin yoğun olduğu yerler için söylüyorum. Geçen yıl ki çalışmaya ben katılamamıştım. Türkiye'de özellikle belli bölgelerde artık üretimin teşvik edilmesi hususunun tartışılması gerekiyor. Üretimi nereye kadar destekleyeceğiz. Şimdi Muğla'da Denizli'de de aynısıdır tahmin ediyorum Burdur'da da aynı şey kapasiteler doldu. Kapasiteler dolduğunda insanlar bir birlerinin kapasitesine gözünü dikmiş durumda. Bu bize şunu gösteriyor, üretim teşvik anlamına gelmiyor. Elbette desteklerin çok büyük katkıları oldu. Özellikle balıkçılığın rekabet edebilirliği çok güzel ancak balıkçılığımızın desteklenmesi gereken başka hususlarının da olması gerektiğini dikkate almak gerekiyor. Balığın pazara ulaşması koşullarında, işlenmesinde, naklinde, değerlendirilmesinde ve satışı hususlarında ciddi problemler olmaktadır. Bununla ilgili de Avrupa Birliği mevzuatı çerçevesinde aldığımız ciddi eleştiriler var. Balıkçılığın gerçekten gelişmesi gereken bölümlerine teşvik verilmesini doğru buluyorum. Ancak üretimin artık tamamlandığı bir yerde üretime teşvik verilmesinin de bir anlamının olmadığı kanısındayım.

Osman Parlak: Burada bir araya girmek istiyorum. Sayın Müdürüm o iş öyle olmaz. Niye olmayacağını ben size söyleyeyim. Siz şimdi diyelim ki Muğla ilinde orada ki üretim kapasitesi alanları yoktur artık oraya destek dolmuştur vermeyelim işte dolmayan yerlere verelim dediğiniz zaman rekabet bozulur. Daha net öneriler olsun.

Ahmet Dallı: Şimdi bakın, Muğla'da bir işletme kapasitesini 10 bin tona çıkarmışsa eğer 50 ton ile 10 bin tonun rekabet etmesi ekonomik olarak mümkün değil. Ancak 10 bin tonunda desteklenmesi gereken teşvik edilmesi gereken farklı unsurları var. Ben bundan bahsediyorum. Destekleme ödemelerinde Türkiye çapında İl Müdürlüklerin de çalışan personelin yaşadığı bir sürü problem var. O problemleri lütfen sektör buradayken sektör yetkililerinin arkadaşları çok fazla zorlamamalarını, hakkı neyse ona razı olmaları hususunu özellikle çiziyorum çünkü herkes bu işlemi yaparken arkadaşlarımızı zorlarken bindiği dalı kesiyor bunun farkında değil.

Osman Parlak: Şimdi ben bir açıklama yaparak söz vermeye devam edeceğim. Arkadaşlar geçen sene de bu konu burada çok tartışıldı. En hararetli konu da budur. Öncelikle su ürünleri sektörü devletimiz tarafından çok ciddi bir şekilde desteklenmektedir. Bunu bütün üretici arkadaşlarımızın kabul etmesi gerekir. Bu destekler milletimizin vergileri ile sağlanmaktadır. Hiç kimse aldığı desteği bir kere haksız almamalı, aldığı yatırımına dönüştürmeli. Bu devlet bu destekleri bunun için veriyor. Bir sistem kuruldu ve bu sistem su ürünleri sektörünü belirli bir noktaya kadar getirdi. Su ürünleri sektörü bu desteklerle büyüdü ama su ürünleri sektörü bu desteklerle devam edemez. Geçen sene de önerdim. Bu sistem tecridi olarak yavaş yavaş yerini başka yeni daha çağdaş, günün koşullarına daha uygun, üreticiyi de zaman içinde zor durumda bırakmayacak, kamuda çalışan arkadaşlarımızı da zor durumda bırakmayacak ama sektörü de büyütecek, sektörü dünya şartlarına getirebilecek tüm sularımızı değerlendirebileceğimiz bir sisteme dönüşmesi gerekiyor. Bunun da yine masa başında hazırlanmaması gerekiyor. Sivil bir anlayışla özellikle su ürünleri merkez birliğinin içinde olduğu, görüşlerini yansıttığı ama tabii ki son kararı kamunun vereceği bir sisteme

dönüştürülmesi şarttır. Birçok insan şuan da bu sistemden mustarıptır. Şimdi arkadaşlar acaba biz bir büyüme mi yapıyoruz yoksa bu bir şişme midir? Yani ülkenin şuan ki ekonomik durumu iyi gidiyor. Dünyada büyük krizler olmasına rağmen Türkiye az sıkıntılarla karşılaşarak yönetebiliyor. Yarın daha büyük bir kriz çıktığında, şirketlerin hukuki yapılarından ve sermaye yapılarının zayıf olmasından, dünyada ki ekonomik konjonktürden dolayı sektör zor duruma düşerse bir zamanlar tavuk sektörünün düştüğü gibi düşerse o zaman bu destekler, bu teşvikler kimi büyümüşse onları aynen geri alıp iade eder. Yine burada üretici arkadaşlarım var. Geçen yıl da söyledim bunları söyledikten sonra size söz vereceğim. Devlet verdiği destekleri belki takip edemeyebilir ama yarın mutlaka takip edecektir. Hepimiz bu denetimlerden geçeceğiz. Bu belgeleri isteyecektir. Bu işin uzmanları gelip defterlerinizi inceler, tesislerinizi inceler sonuçta hem kendinize zarar verirsiniz hem de devletin gözünden düşerseniz. Madem desteklerin % 60'ı geri dönüyor, madem su ürünleri sektörü de % 20 büyümüş bunu kabul edeceğiz. Bize büyük faydalar sağladı ama bununla devam edemeyiz. Ama birden bire değil, birden bire kesilirse planlama yapan üreticileri de batırırsınız. Yavaş yavaş bir B planımızın artık olması gerekiyor. Sanıyorum bakanlığımızın böyle bir planı vardır. Yoksa bile acilen bir B planı olması gerekiyor. Teşekkür ediyorum. Öncelikle üretici birliğine söz vermek istiyorum. Konuşmayan arkadaşlardan. Üretici birliğinden gelen yönetici arkadaşlar kimler? Arka taraftalar İbrahim Bey size söz vereceğim. Siz üretici birliğinden mi? Buyurun.

Metin Neke: Biz daha önce münferit olarak Aydın Üretici Birliği olarak bu mevcut uygulama tebliğinin yanlış çıkarıldığını ve yanlış uygulandığını düşünerek müracaat ettik ancak sonuç alamadık. Burada biliyorsunuz yavru desteklemesi, ürün desteklemesi ve mazot desteklemesi var. Aslında Bakanlar Kurulu kararında diyor ki, üreticisine veriliyor diyor. Yavru üreten, yetiştiren kafes çiftliği üreticisi değildir. Yavru kuluçkahanelerde üretilir, kuluçkahaneler ile ilgili olarak biz yazılı müracaat ettik. Bundan bir sonuç alamadık bunun kayıtlara geçmesini istiyorum.

Osman Parlak: Geçen yılda kayıtlara geçtik bunu yine kayıtlara geçiyorum. Şimdi arkadaşlar Aydın'da ki arkadaşımızın dediği şu, kuluçkahanelere neden yavru desteği verilmiyor? Geçen sene de burada çok tartışıldı bu konu. Geçen yıl ki raporumuzda da kuluçkahanelere yavru desteği verilmesini en azından bir kısmının verilmesini raporda yine teklif ettik. Yine de ederiz yeter ki destek alabilsinler. Geçen sene başaramamıştık şimdi yine sizin bu teklifinizi yine yazalım ama tartışmaya açacağız bu konuyu.

Metin Neke: Bir konuyu daha söylemek istiyorum. Bizim aldığımız cevapta iç su balıkları protokolünü bilmiyoruz deniz tarafındaki kuluçkahaneleri biliyorum. Ancak iç suda da denizde de bazı kuluçkahanelerin kapasitelerinin yüksek olduğundan bahsedildi. Bundan tedirginlik olduğunu söylediler bize.

Cevat Yılmaz: Burada ki esas konu şu; bakanlığımız ürüne destek veriyor. Bir balığı alıyorsunuz tesise stokluyorsun yavru balığı, büyütüyorsun, stoklarken yavru balığa destek var büyütüyorsun porsiyon balığa destek var. Şimdi kuluçkahanelere de verdiği zaman bir yavru balığa iki defa destek verilmiş oluyor. O zaman stoklanan balığa destek verilmemesi gerekiyor.

Osman Parlak: Sayın Müdürüm şöyle bir şey olması mümkün değil, 3 tane destek orada olmayacak ama arkadaşımızın önerisi... Konuşmayan arkadaşlarımızdan söz almak isteyen var mı? Dudu Bey buyurun

Durdu Ağdağ: Kuluçkahanelere destek yok deniyor ama aslında kuluçkahanelere destek var. Nasıl var? Kuluçkahanelenin kapasitesi kaç milyon diyelim ki 5 milyonluk bir kapasite, fatura verirken eğer 10 kuruştan veriyorsun, vermezsen 8 kuruştan satıyorsun. Destek toplama bitmiş oluyor. Zaten vergilendirme olmamış oluyor. Teşvikli sistem olmamış oluyor ama bu teşviklerin ve hibelerin yerine geçici alternatif şu madde olabilir. Mesela bütün tesislerimizin

içerisinde genelde Türkiye'nin % 1'i ancak TARSİM'den sigortalanmış durumda. TARSİM sigortalarının ödeneğini devlet ödesin. Birinci madde

Osman Parlak: Bir saniye Durdu Bey. Durdu Bey diyor ki, teşvik sistemini bu ürün desteği veya yavru desteği gibi düşünmeyelim ben sıralıyorum şimdi diyor 1- Tarım sigortaları kanunundan doğan su ürünleri ile ilgili desteklerden hiç alamıyoruz. Aslında bu konuda ben çok fazla bilgi sahibiyim çünkü 5 tane tesisim sigortalıydı hepsinden de vazgeçtim artık sigortam yok. 70 bin liralık hasara 8 bin lira ödedikleri zaman sigortadan vazgeçtim. Önerileri var. Tarım sigortaları kapsamında ki şeyleri devlet ödesin. Tamamını yani yüzde elli elli ödüyoruz ya tamamını devlet ödesin. Evet devam edin net öneri istiyorum.

Durdu Ağdağ:2- Çalıştırdığı çiftliğin personelinin bütün sigorta primlerini devlet ödesin teşvik olarak. 3- Balık tesisi modernizasyonuna gerekli olan donanımların sağlanmasında katkı sağlasın. Bunu da tartışabiliriz. Yüzde kaç olabilir, küçükse ona kapasite koyabilirsiniz. Bunlar olursa aynı hibe oranına denk gelecek yatırım olur. Ve böylece bizim asıl üreticimiz yarın bir sıkıntıya girdiği zaman bir anda patlamaz ve tesisi de gitmez. Teşekkür ederim

Osman Parlak: Teşekkür ediyorum bu 3 önerinizi de yazdım. Arkada ki arkadaş evet siz buyurun lütfen. 1 –Sigorta primi 2- TARSİM ile ilgili sigortanın ödenmesi 3- Teknolojik destek

Alper Öztürk:Ekleme istediğim bir konu var. Biz ürün desteği alıyoruz yani ürettiğimiz ürünü satıp destek alıyoruz. Bunu nakit olarak vermek yerine ürünü Et Balık Kurumu yani devlet alsın ve bunu alırken verilen desteği ürün olarak bize geri ödesin. Yani gerçekten ben balık üretiyorsam bunu devlete satayım bunu da devlet destek olarak geri versin.

Osman Parlak: Ben bunu duymamış olayım. Bir saniye size söz vereceğim bu konuda çok kişiye söz vereceğiz arkadaşlar.

Cevat Yılmaz: Bakanlığımız bu destekleme programlar ile ilgili düzenlemeleri en kısa sürede yapacaktır ama şuan en büyük sorunumuz yavru balıkta yaşanmaktadır. Yavru kontrolü, yavru sayımı, yavruların denetimi gerçekten ciddi bir sıkıntı. Dolayısıyla yavruya verilen desteğin üretilen balığa yansıtılarak kanunen kaldırılmasını talep ediyoruz. Çünkü yavruyu tespit edemezsek porsiyon balığa gidemeyiz. Yavrudan porsiyonluk balığa ulaşırız. Hiç kontrol etmezsek porsiyonluk balık döneminde biz ne kadar balık olduğunu tespit etmemiz mümkün değil.

İsmail Çoban: Muğla Alabalık Birlik Başkanı aynı zamanda yavru yetiştiren ve günlük 16 bin ton üretim kapasitesi olan bir üreticiyim. Birlik olarak az önce eski Muğla İl Tarım Müdürümüz dedi ki; Muğla'da üretim kapasitesi doldu, destekleri il bazında değerlendirmeye alalım. Ben buna karşıyım. Türkiye'nin doğusu da batısı da bütün illeriyle birdir. Şimdi ben şunu istiyorum. Birliklerin öne çıkması lazım. Şuan birliklerin hiçbir mantığı yok. Kayseri birliğini kurduk çok kısa bir zamanda merkez birliğimize bağlanacak. Ama birliklerin hiçbir fonksiyonu yok. Birliklerin hiç yaptırım gücü yok. Şuanda devletin bize vermiş olduğu desteklerle 2007'den 2012'ye geldiğimizde alabalık sektörü nereden nereye geldi.

Osman Parlak: İsmail Bey bir saniye. Arkadaşlar bir uğultu geliyor. Hep beraber konuşmayacağız. Toplantıda teke tek karşılıklı konuşmak kesinlikle yok yasak lütfen. Kendi aramızda konuşmalıyım.

İsmail Çoban: Devletin vermiş olduğu desteklerden şahsen ben çok memnunum. Yavrusuyla, balığıyla gerçekten 2000'li yıllarda ne durumdaydık şuan ne durumdayız. Çok büyük farklar var. Şuan ki üretim sistemimiz çok doğru bu şekilde devam etsin. Fakat birlikler güçlensin, birliklere yaptırım gücü verilsin.

Osman Parlak: Şimdi İbrahim Bey'e bir söz vereyim. Size sonra vereceğim. Müdür Bey sizde cevap vereceksiniz. Ama şu birlikler bir konuşsun bunların derdi çok çünkü

İbrahim Kavaklı: Ben Keban İç Sular Üreticiler Birliği'ni bu grupta temsil ediyorum. Aynı zamanda Keban Alabalık işletmeleri adına buradayım. Yani hem Keban Alabalık Şirketlerini temsil ediyorum hem de birlik üyelerimizi temsil ediyorum. Şimdi konuşmalar içinde her şey

değerlendiriliyor. Yavru desteği değerlendiriliyor bunun teknik anlamda ki farklılıklarını tartışmıyorum, onu İl Tarım Müdürlüğündeki arkadaşlarımızla biz sahada her gün tartışmasını yapıyoruz. Ancak bölgelere göre değerlendirmelerin yapılması lazım. Az Önce Van'dan bir arkadaşımız dedi ki, IPARD Projeleri değerlendirilirken bölgelere ayrılıp yapılmalı çünkü her bölgenin kendine göre farklılıkları var. Biz sadece Teke Bölgesine göre değerlendirme yaparsak yanılırız. Bugün özellikle alabalık sektörünün burada olmasının en büyük nedeni Fethiye Bölgesinde ki arkadaşlarımızın duyarlı ve vefalı çalışmalarıdır. Ben 1995 yılından beri üretim yapıyorum. Aramızda kaç kişi var 20 yılın üzerinde üretim yapan. Biz bunları tabii değerlendirirken işin sadece ön boyutuna bakılmaması gerektiğini düşünüyoruz. Bugün Doğu Anadolu Bölgesinde bize gelen 1 ton üretim kapasitesine sahip küçük mikro ölçekli aileleri de destekliyoruz. Yapın arkadaşlar, üretim, ticaret yapın kazanın. İsmail Bey diyor ki, ben desteklemeleri destekliyorum yerine göre bunlar daha da geliştirilebilir. Ben katılıyorum doğru söylüyor neden? Şimdi bakın, bizler diyoruz ki insanlara balık vermeyelim balık yemesinler, balık tutmasını öğretelim. Yoksa dışarda hırsızlık yapan, kapkaç yapan insan sayısı zaten yeterince çok. Sahada bugün bir 10 tonluk çiftlik kurulduğu zaman bu insanlara bu işi öğrettiğimiz vakit ki, öğretiyoruz bugün 2000'li yılların başında Elazığ bölgesinde bir veya iki tane üretim kapasitesine sahip işletme varken bugün yüzü devirmiş üretici var. Bunların içinde ön izinlerini almış, yetiştiricilik belgelerini almış arkadaşlarımız var. Biz hepsini de destekliyoruz. Yeter ki siz yanlış işlerden uzaklaşın. Hepimizin muhasebecisi var. Devlet size verdiği desteğin istinasız % 60-70'ini kesinlikle geri alıyor. Bu desteklemeler yeterli değil bunların artırılması lazım. Bu oranlarda oynanması gerekiyor çünkü bölgesel değerlendirmeler içerisinde ülkemizin sosyolojik yapısını ön plana çıkarmamız lazım. Yani bunu tutanaklarda da ifade etmemiz lazım. Bugün İç Anadolu Bölgesinde ki sosyolojik bir yapıyla, Ege deki Akdeniz'de ki insanların yaşam standartları aynı mı? Olmadığını hepimizde biliyoruz. Yani siz Tunceli Bölgesindeki bir adam verin ne olacak. Adam 10 tane değil de 20 tane işçi çalıştırsın. Diğer tarafta çalmayı öğreneceğine üretmeyi öğrensin. Zaten bugüne kadar eleştirdiğimiz noktada bu. Bugün Türkiye'de yapılan en büyük hata, insanlara topyekûn ve tek bir bakış açısında bakılıyor olması. Doğuda ki insanın hepsi terörist değil. Olmak zorunda da değil.

Osman Parlak: İbrahim Bey net önerilerinizi alayım lütfen o konuları geçelim

İbrahim Kavaklı: Biraz önce aslında ben söz hakkı istediğimde arkadaşımızın söylediği her şeyi bende söyleyecektim ama bana fırsat bırakmadı. Doğru ve dürüst bir bakış açısıyla bence bunu ifade etti. Bu sözlerin üzerine söylenecek hiçbir sözüm yok. Ancak tekrar ediyorum bu ülkeyi sadece Ankara ile İzmir ile veya Ege ile Marmara ile lütfen değerlendirmeyelim.

Osman Parlak: Hocama söz vermek istiyorum. Buyurun hocam

Muharrem Aksungur: Başlangıçta destek yapısının değişmesi gerektiği söylendi. Bölgesel anlamda farklılıklar olduğundan bahsedildi. Sabah ki sunumlarla biraz ilişkili aslında bu destek yapısının değişmesi. Şu anda bölgesel kalkınma ajansları oluşturuluyor. 2010 Ağustos ayında kuruldu ve 2011 yılında ilk proje desteklemesi çıktı. Bu anlamda eskiden Devlet Planlama Teşkilatı'nın şuanda bölgelere dağıtılmış yetkilerinin önceden dağıtılmış hali Doğu Karadeniz için 5 il, Elazığ'ın da dahil olduğu bölgede 3 ili kapsayan bir kalkınma ajansı var. Bu kalkınma ajansları bölgenin konjonktüre yapısına göre öncelikleri belirliyor ve ona göre destekleri yapıyor. Bölge valiliği ticaret odası başkanları ve sivil toplum kuruluşları burada söz sahibi oluyor. Belediye Başkanları da söz sahibi. Mesela Doğu Karadeniz için söyleyecek olursak, burada konuştuğumuz konuların çoğu orada gerçekleşiyor. Yani niye öbür tarafta da kırsal kalkınma, IPART Programları destekleniyor. Bu AB'nin 2003 yılında belirlediği kriterle onu önermek bizim için ne kadar sonuç alırız bilmiyorum ama bölgesel kalkınma ajanslarından bu önerildiği zaman bir sonraki yönetim kurulunda gündeme geliyor.

Osman Parlak: Hocam yani siz diyorsunuz ki, Kırsal kalkınmadan alamayacağımız faydaları bölgesel kalkınmadan alabiliriz öyle mi? Küçük üreticinin desteklenmesi orada daha mümkün.

Muharrem Aksungur: Evet aynen. Şu anda zaten amaç bu. Bölgesel öncelikleri belirlemek, bu konuda teşvikten destekleri çıkartmak ve su ürünleri ile balıkçılıkta Doğu Karadeniz için söylüyorum 3 tane ana birim var Tarım, Turizm ve balıkçılık. Yani önümüzde ki dönemde de çağrılar başladığında sadece balıkçılığa yönelik çağrılar yapılacak.

Osman Parlak: Peki hocam teşekkür ediyoruz. Şöyle bir şey yapalım mı müdürümüz cevap verdikten sonra bir 10 dakika ara verelim mi? Tamam o zaman müdürümüze bir cevap hakkı doğdu.

Ahmet Dallı: Ben desteklemeler kalsın dedim ama yanlış anlaşıldı. Ben sadece desteklemenin yönetim modeli değişsin dedim. Bu birbirinden çok farklı. İkincisi belli bir kapasiteye gelmiş bir işletmeyi desteklemenin ve ayakta tutmanın bir anlamı olmadığını söyledim. Desteklenmesi gereken adı üzerinde olduğu gibi yetiştirilmesine destek verilmesi amacıyla üretimi teşvik edeceksek eğer üretimin teşvik edilebilecek işletmelere verilmesi gerekir. Kapasitesi dolmuş belli bir seviyeye gelmiş işletmelere farklı yönde farklı alanlarda destek verilmelidir. Sektöründe bu yönde gelişmesine yol açacağını söyledim. Şimdi şunu ifade edeyim. Muğla'yı neden örnek verdim. 100 milyon rakamı neden söyledim? Benim Muğla'da 30 bin kayıtlı çiftçim var. 30bin kayıtlı çiftçiye verdiğim para 42 bin Lira, 500 tane balıkçıya verdiğim para 47 milyon. Bu örneği neden gösteriyorum diyorum ki, bu sektör Muğla'da işleme tesisine, nakil aracına, satış koşullarının düzenlenmesine bu tip desteklemelere ihtiyacı var.

Osman Parlak: Şimdi müdürüm bu olmaz söylediğiniz yanlış. Devlet üretime destek verecek. Küçük çiftçiye başka türlü destek verebilir.

Ahmet Dallı: Osman Bey bir kere ülkede ki kaynakların harekete geçirilmesi gerekir. Eğer varsa başka mesela Tunceli mesela Elazığ'da, Erzincan'da boşa akan kaynaklarımız buradaki üretimi, burada ki suyu üretime katmak için teşvik etmesi gerekir manasında bunu söyledim. Muğla'ya vereceksek farklı bir modelde verelim ama orada akan bir su varsa, üretim yapıyorsa, yeni bir göl, yeni bir dere, akarsu vs. buralarda üretimi teşvik edecekseniz buyurun.

Osman Parlak: Benim itiraz noktam şu, o cümle olmuyor. Yani çiftçiye 49 balıkçıya bilmem kaç demeniz olmadı. Rakam doğru olabilir ama onların hakkı bu. Moladan evvel son bir cümle alalım.

Katılımcı 8: Ben özellikle söyleyeceklerimin kayda alınmasını istiyorum. Diğer desteklemelerde olduğu gibi benim kendi kişisel düşüncem, il ilçe müdürlükleri aracılığı ile değil örneğin yavru alabalık veya porsiyon alabalık desteklemesinde bunun üretici örgütleri aracılığıyla bu desteklemelerin yapılması gerekiyor. Artık böyle olmalı başka türlü bu örgütleri nasıl ayakta tutarız.

Osman Parlak: 10 dakika ara veriyoruz arkadaşlar.

Osman Parlak: Evet arkadaşlar ikinci bölümümüze hemen başlasak iyi olur çünkü Tarım Bakanlığında ki arkadaşlarımız toplantıya gidecekler. Evet, buyurun kendinizi tanıtarak başlayın

Okan Yüksel: Bu ikinci çalıştayda aynı konuyla ilgili konuşmak nasip oldu. Başkanımızın söylediği gibi aslında Bakanlığımızın bir B planı olması zorunda. Kendimin yüksek lisans tezinde öne sürdüğüm bazı hususlar vardı. Bunları kısaca değinip B planı şeklinde uygun gördüğüm bir konuyu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Birincisi 2013 yılında su ürünleri desteklerinin kaldırılacağı yönünde bir öngörü hâkim. Balıkçılık zaten bu konuda tedirgin farklı bir tedirginlik var. Planlama hususunda bir sıkıntısı var. İkincisi, 2013'te kalkacağı düşünülen bu desteklerden sonra modelin nasıl olacağı konusunda tereddütler yaşanıyor. Yani AB maalesef ürüne destekten yana bir tavır sergilemediği hepimiz tarafından bilinmekte.

Onun için tüm üreticilerimizi kucaklayacak, hepsine birden destekleme verecek bir model bir B planı üzerinde çalışıldı. Bu yapılırken tabi üreticilerimizin ve yapılan anket çalışmasından sonra bir yorum katıldı. Yavru balığı porsiyon balığı yapılan desteklerden şuan Burdur ilinde yapılan çalışmada % 70'e yakını bu modelden haksızlık gördüğünü ve bu nedenle farklı bir modelin işleme yönünde bir öngörü hâkimdi. Farklı modellerden de seçeneklerimiz, yem desteği, ari desteği ve diğer desteklerdi şunu dile getirmek istiyorum. Yemde de bazı arkadaşlarımızın yem desteği ile ilgili tereddütleri var. Bunda da farklı bir model üzerine çalıştık. Üretim seri numarası ile parti numarası üzerinden sistemin sağlanabileceğini bunun içinde fabrikalarda malum ülkemizde sayısı belli, yurtdışından firmaların getirdiği rakamlar belli bunların da sisteme işlenerek ve sistemden bunları sırasıyla düşürerek haklı bir model üzerinde çalışıldı. Tabi bunların daha detaylı karar verdikten sonra yapılması gündemde. Ben bunu bir B planı olarak görüyorum. Üzülerek te söylüyorum şöyle ki, burada bulunan herkes takdir eder ki falanca şahıs şu kadar destek alıyor gibi söylemler olduğundan bu tür yanlışlıklar ortadan kalkmış olur. Kurumlarımız ve çalışanlarımız da rencide edilmemiş olur. Durdu Bey'e katılıyorum şuan yönetmelik gereği teknik personel çalıştırma zorunluluğu var. Üniversitelerimiz çok kan kaybetti. Özellikle su ürünleri fakülteleri öğrenci bulmakta sıkıntı yaşıyorlar. Sektörel baz da baktığımız da çoğu teknik şeyler göstermelik kalıyor. Üniversitelerimizin hem öğrenci potansiyelini arttırmak hem de bakanlığımızın bu konuya zorunluluktan ziyade teşvik edici modeller gitmesini sağlamak doğru olacaktır diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Osman Parlak: Peki, arka tarafta Van'da ki arkadaşımızın bir önerisi var onu dinleyelim.

Katılımcı 8: Biz de küçük işletmeler bundan 1 yıl önce çok farklıydı ama bu sene faaliyete geçen bin tonluk kapasitemiz var ve küçük üreticilerimiz bitme aşamasına geldi. Çünkü büyük işletmeler bir balığı 4 Lira mal ediyorlarsa küçük işletmeler bunu 6 Liraya mal ediyor. Büyük işletmeler bunu satma zorunda olunca da piyasa da fiyatlar düşük oluyor. Benim önerim şu, 0,65 kuruş değil de 50 tona kadar 1 Lira olsun 50-100 arası farklı bir fiyat olsun. Çünkü burada bizim amacımız üretimi arttırmak, insanları olduğu yerde doyurabilmek bence bunun dile getirilmesi lazım. Bizim amacımız küçüğü ayakta tutmaksa küçüğe daha fazla destek verilmelidir.

Osman Parlak: Ben şöyle yazdırıyorum, bilindiği gibi ürün desteği alabalıkta 65 kuruş, çupıra ve levrekte ise 85 kuruş, yavru desteği ise 6 kuruş. Şimdi arkadaşımızın önerisi şu, yani 2 bin tonluk veya bin beş yüzlük tonluk bir tesise 65 kuruş destek vermek yerine 100 tona kadar olana 1 Lira verelim ona 65 kuruş verelim hatta arada başka oranlarda olsun. Diyelim ki 100 ton ile 500 ton arasında 65 kuruş almak yerine 55 kuruş alsın. Böylece kademeli olarak yukarı doğru kapasite arttıkça şey düşürülsün şeklinde bir fikir söyleniyor ben bunu not alıyorum.

Katılımcı 8: Şimdi bu sene on tane üreticimiz yavru balık almadı. Diyor ki balık 4 liraya düştü bunu yapamıyorum diyor. Haklı bir gerekçe. Bu olmazsa küçük işletmelerin hepsi bitmek zorunda kalacak ve bizim kaynaklarımız boş yere akıp gidecek.

Osman Parlak: Arkadaşlar biliyorsunuz Tarım Bakanlığında ki arkadaşların saat 5'te toplantısı var. Onlar gitmeden önce bakanlıktan desteklemelerle ilgili görüş belirtmek isteyen var mı? Yok, tamam o zaman İl Müdürlüklerinden buyurun.

Ertuğrul Polat: Desteklemelerde bu sene yem faturalarının da destekleme dosyası içerisine konulması tebliği yayınlandı. Ben şöyle bir öneride bulunmak istiyorum. Yem faturası deyince maalesef bazı yöneticilerimizin hayvan yemi diye faturayı destekleme dosyasına koyduklarını gördük. Çok kısa konuşacağım. Bakanlığımız yem fabrikalarını sisteme dahil etsin ve bu yem fabrikalarının haricinde ki hiçbir yem fabrikasından alınan fatura kabul edilmesin. Teşekkür ederim.

Osman Parlak: Önerinizi alıyoruz. Hiç konuşmayanlardan evet siz konuşun. Herkese söz vermek istiyorum arkadaşlar hep aynı kişilerden ziyade farklı kişilerden görüşler alalım.

Katılımcı 9: Şimdi ben yem faturalarının fatura şeklinde değil de yem şeklinde verilmesi taraftarıyım. Yem faturası satan kişiler inanın hayali bir sürü fatura verdiler. Bu şekilde olmaz. Hem bizim otokontrolümüzü yarıya düşürdüler destek bazında sen ne kadar destekleyeceksen o kadar yem faturası olma şartı getirildi. Dışardan yem çıkarken yem faturası aldık. Herkesin otokontrolünü elinden almış oldular. Hayali yem faturaları çıktı. Hayali yem faturalarında yemin kendisini görelim, Desteklemede amaç nedir girişimciyi desteklemek, istihdam sağlamak değil mi ben Türkiye’de öyle bakıyorum. Kaç tane tesis kurabilirim kaç kişiye istihdam sağlayabilirim ben bu kısmıyla bakıyorum. Desteğin yeterli olup olmadığı girişimciyle bakanlık arasındaki bir problemidir. Bizim problemimiz değildir ki Biz ilimize istihdamı nasıl sağlarız, ilimizde üretimi nasıl arttırabiliriz o kısmına bakıyorum. Benim önerim yem faturasının kaldırılmasıdır.

Osman Parlak: Geçen sene büyük mücadeleyle konulan yem faturaları bu sene kalksın diyorsunuz öyle mi peki tamam yazalım.

Katılımcı 9: Hayır başkanım kaldırılсын demiyorum. Şimdi desteklenecek ürün kadar yem faturası istiyoruz değil mi? Biz nasıl yavru balık tespiti yapıyorsak..

Osman Parlak: Şimdi bir saniye arkadaşlar bir dakika açıklama yapmak istiyorum. Arkadaşlar söz vereceğim bir saniye. Şimdi geçen yıl yem faturası konuldu ama zaten bakanlık ve taşra teşkilatları üreticinin bütün evraklarını isteyebilir. Yasa gereği bu. O bir ihtiyarı durumda bu uygulansın diye yem faturası konuldu. Yoksa Tarım teşkilatlarında arkadaşların hepsi biliyor ki, üreticinin yem faturalarını istedikleri zaman o yasa çıkmadan önce de isteyebilirler. Zaten uygulanıyor.

Cevat Yılmaz: Biz 4 yıldır yem faturasını balıkçılardan istiyoruz. Bunu isterken de mutlaka bayiden getirmesi gerektiğini ve bazı şartlarda getirmesi gerektiğini söylüyoruz. Gelen faturada ki adamın birkaç il de tesisi varsa mutlaka İl Tarım Müdürlüğü tarafından görülmüştür damgası vuruyoruz ki başka illerde kullanılsın.

Osman Parlak: Peki ben bir şey sormak istiyorum. Şimdi yem faturası konuldu. Tebliğ geçen sene çıktı ve burada ki toplantının çalışmalarının çok büyük gayreti sonucunda bu oldu. Burada asıl olan şu mudur? Yem faturasını kaldırmak yerine bence biraz daha bunu niye biz çekiliyoruz ki biz üretim yapan herkes yem faturasını almak zorundadır arkadaşlar. Üretim yapıyorsanız o balığın bir yemi vardır. Siz o faturayı almıyorsanız devletin vergi kaybına sebebiyet veriyorsunuz demektir o olmaz bize yakışmaz. Ama geliştirilmek isteniyorsa geçen sene bir teklifimiz vardı, şimdi siz hangi yem fabrikasından alacaksınız. Geçen seneki sitem nasıl delindi. Yani yem faturası herkes nasıl buldu getirdi. Bir müddet getiremedi ama bu sistem yine eskiye döndü. Neden, biz iddia ettik dedik ki, ruhsatlı yem fabrikalarından yem alsın bir de kendi yemini yapan ama dışarıya da satan ruhsatlı fabrikalar olsun. Yani siz şöyle yapamazsınız şurada bir tane makine gösterin o da makine midir nedir bir yerden biraz mısır, biraz soya, biraz balık unu toplayıp da ben bundan yem yaptım balığa da yedirdim anlayışı bence modern bir anlayış değildir. Eğer öyle bir yem yapıyorsanız, Ahmet Bey’in de yem tesisi var gittim gördüm pelet yem gibi o yemle balığı bugün artık büyütemezsiniz. Rekabet şansınız olmaz. Biz üretimin içinden geliyoruz arkadaşlar. Benimde yem tesisim var. Pelet yem tesisim var ama ben 10 yıldır kullanmıyorum bunu. Çünkü artık yeni sistemler var. Balığı daha süratli büyütecek yem fabrikaları var. Şimdi o zaman biz burada ki arkadaşlar da uygun görürse bu sene ki destekleme ile ilgili yem faturalarına ilaveten şunu koyabilir miyiz? Bunu tartışalım. Balık yemleri ruhsatlı yem fabrikalarından alınsın, kendi yemini yapanlar da ruhsatlandırılсын. Arkadaşlar biraz sonra yine konuşacağız. İyi tarım uygulamalarını konuşacağız. Artık su ürünleri sektörü dünyaya açılacaksa o zaman kayıt altına girsin. Devlet bize bu kadar para ödüyorsa kayıt altına girmekten de korkmayalım lütfen.

Taner Yıldırım: Alacağımız kararları uygularken şuna dikkat etmemiz gerekiyor. Bu sene yem faturası olma zorunluluğu çıktığı zaman çoğu kişi küçük üreticiler özellikle yem faturası getirmekte zorluk çektiler. Yani yem fabrikasından alma zorunluluğu getirirseniz 2011 yılında

bayilerden veya başka yerlerden aldıkları faturaları kullanamayacaklar. Üreticiden üreticiye kesilmiş faturaları dâhil etmeyebiliriz ama bayilik ve fabrika zorunluluğu getirilirse zaten eksik yok.

Osman Parlak: Arkadaşlar demek istediğim şu, sistemi daha kuvvetlendirici, bunların hiç birisi üretim yapanların aleyhine değildir. Bizim devlet tarafından denetlenmemiz, kayıt altına alınmamız destekleme sisteminin uzun vadeye yayılması demektir. Eğer devlet bize güvenmiyorsa, kayıt altına alamıyorsa inanın bu sistemi bir gün kaldırır, uğraşamaz. Bürokratlarla uğraşmadığı gün bu sistemde kalkar bizim zararımıza olur. Bunu geliştirmek için. Bakın bu yavruda da oldu.

Taner Yıldırım: Bayiden alınması gerekiyor

Osman Parlak: Bayiden alınır fabrikadan alınır fark etmez o. Mesela yavru temininde başka şeyler oldu. Müstahsil makbuzuyla yavru temin etmek girdi. Şimdi normalde nedir hasar tespit tutanakları tutuluyor devletin memuru geliyor şu kadar yavrunuz var diyor. Bu yavrunun sayısını bende bilemem gelen memurda bilemez. Ama 3 aşağı 5 yukarı bir tahmin var. Çünkü hakikaten bu sayıyı belirlemek zor. 500 bin dediğim yavru 480 bin çıkar, 480 bin dediğim yavru 55 bin çıkar. Şimdi bunun müstahsil makbuzu ile alınması vergi usul kanuna göre uygundur olabilir ama bu tebliğin felsefesine de uygun değil. Siz o zamana kuluçkahanelerden bunu kaçırıyorsunuz, ruhsatsız olan ne olduğu belli olmayan tesislere yöneliyorsunuz. Gerçekten de oradan almıyorsunuz demektir bu. Tamamen başka bir uygulama bunun da konuşulması gerekiyor. Bir hatırlatma yapmak istiyorum. Kırsal kalkınma ile ilgili az önce konuşurken ülkede bunun hiç verilmediğini eğer verildiyse bir arkadaşımız bunu çıksın söylesin dedim. Kırsal Kalkınma Teşkilatından bir arkadaşımız Malatya'da 20 tonluk bir tesise kırsal kalkınmadan projesinin onaylandığını ve parasının çıktığını söyledi. IPARD pardon. Şimdi arkadaşlar son 5 dakika. Tarım Teşkilatının toplantıya gitmesi gerekiyor. Tarım Teşkilatına söz vermedim. Size söz vermedik değil mi buyurun

Bakanlık Yetkilisi: Farklı bir konu olarak algılanmasını istemiyorum desteklemelere ilişkin bir şeyler söylemek istiyorum. Özellikle kara tesislerinde belli bir kapasitenin üzerinde ki tesislerde arıtma tesisi zorunluluğu getirildi. Desteklerle bağlantılı olarak söylüyorum bu arıtma tesislerinin özellikle çalışması için gereken enerji ihtiyacı çok yüksek. Desteklemelerde alternatif olarak enerji santralleri desteklenmelidir. Veya arıtma tesislerinin kuruluş aşamasında gereksinim duyulan enerji yatırımı desteklenmelidir.

Osman Parlak: Çok güzel çok güzel bir öneri teşekkür ediyorum. Hakikaten bu konuda sıkıntı var. Arkadaşlarımız bu konudan kaçıyorlar ama Çevre Bakanlığı'nın görüşlerini, eğer üretim yapıyorsak önemsemek zorundayız. Çevre Bakanlığı bize çok ciddi sıkıntılar açabilir. Bu destek kapsamına girsin. Arıtmaları ve onu kullanacak enerji maliyetlerinde bir B planı varsa yani bu sistemden vazgeçilmediği süre içinde bunların gündeme geleceğini sanmıyorum. Ama bu sistemden vazgeçilirse bunlar uygundur. Belki bizim gündemimiz değil ama arkadaşlar gitmeden söyleyeyim, Çevre Bakanlığı'nın bir uygulaması var. Su kirliliği yönetmeliğinde ki alabalık kriterlerini birinci sınıf sulara biliyorsunuz içme sulara özel neyse alabalık yapma yerleri de aynı sulara yapılıyor. Şimdi bu çok doğru bir şey değil. İçme suyu ile alabalık yetiştiriciliğini belki birbirine benzer ama aynı değildir. Siz Tarım Bakanlığı'na başvuru yapabilirsiniz ama biliyorsunuz ki Tarım Bakanlığı bu işte yetkili değil. Çevre Bakanlığı'nın su kirliliğine göre analizi eğer alabalık kriterlerine uymuyorsa orada tesis falan artık kuramazsınız. Tarım Bakanlığı'nın da kriterleri var ama bu kriterler Çevre Bakanlığı'nın kriterlerinden sonra gelmeye başladı. Arıtmaya verilecek olan şey uygundur.

Katılımcı 10: Çevre Bakanlığı'nın özellikle çevre danışma zorunluluğu geldi biliyorsunuz.

Osman Parlak: Geldi evet başladık anlaşmaları imzalıyoruz şuan.

Katılımcı 10: Bu çevre danışmanlığı konusunda yalnız şöyle bir açık var bu belirtilmemiş. Alabalık tesislerinde özellikle küçük tonajlı tesislerde de çevre danışma zorunluluğu var. Bununla ilgili bir dosyayı biz Malatya Alabalık Birliğine çevre komisyonundan ulaştırdık.

Yalnız burada da şöyle bir sonuç bakanlığa veya Çevre Bakanlığına tonaj ile ilgili özellikle belirtile bilirse,

Osman Parlak: Bizim komitenin görevi değil bu ama diğer komitelere bunu yazdırırız.

Katılımcı 10:Başkanım biraz dağıldı konu ama önemli olduğu için söylüyorum. 5 işletme bir çevre danışmanı istihdam edebilir şeklinde olabilir.

Osman Parlak: Şimdi size bir bilgi vereyim. Biliyorsunuz 30 ton ile 1000 ton arasında ki tesisler valilik tarafından ÇED gereklidir ya da değildir kararına bağlı. 1000 ton üzeri chate tabidir. 30 tonun altında ki tesisler ise bu işten muaf. Ama 30 tonun altında olmasına rağmen isterse bir buçuk ton olsun arkadaşımızın bahsettiği konuya tabi olmuş durumda. Bende bunun olamayacağını iddia ettim Samsun'daki çevrecilere. Çünkü muaf durumda olan bir yasa var. Bu atlanmıştır bunu Çevre Bakanlığı düzelterektir diye düşünüyorum. Evet, Tarım Bakanlığındaki arkadaşlar toplantıya bekleniyor. Hepsine teşekkür ediyoruz arkadaşlarımızın. Bu arada salon epey boşaldı arka taraftaki arkadaşlar lütfen öndeki boşalan yerleri dolduralım.

Katılımcı 11:Bende bir yem fabrikasının temsilcisiyim. Arkadaşlarımız dediler ki yem faturalarını veya yemleri görmek istiyoruz. Şimdi biz firma olarak her yılsonunda Tarım Bakanlığı'nın Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü'nün bağlı olduğu İl Müdürlüklerine ne kadar yem ürettiğimizi ve hangi illere sattığımızı zaten gönderiyoruz. Destekleme için gelen faturalarda yem fabrikalarının veya üretim miktarlarının kontrolünü sağlayacak bir mekanizma kurulsa zaten bu sorun ortadan kalkmış olur. Ben üretimci değilim. Ama üreticilerin % 50-60 varlıklarını oluşturan bir girdiyim. Desteklemeden bahsediyoruz. Birinci çalıştığım bir sonucu var ve bu sonuç gösteriyor ki Türkiye'de 300 bin tonun üzerinde lisanslı kapasite var. Fiili olarak desteklemeye tabi olan tutara baktığımızda 140-150 bin ton arası kişisel fikrim bir üretim var. Desteklemeden bahsediyorsak öncelikli olarak biz neyi destekleyeceğiz.

Osman Parlak: Ama siz 180 bin ton üretim yaptığınızı söylüyorsunuz, yem sattığınızı söylüyorsunuz.

Katılımcı 11:Benim bir saptamam var burada desteklemelerin amacı nedir, birincisi üretimi arttırma amaçlı ikincisi verimlilik amaçlı. Şimdi burada biz % 55 kapasite kullanma oranımız var. Bu rakamlara göre. Acaba bu desteklemeleri biz işletme verimliliklerini geliştirici tarzda ele almamız gerekmektedir. Bunu bir dipnot olarak belirtmek istedim.

Osman Parlak: Şimdi arkadaşlar devletin bir destekleme politikası şuan zaten var. Bu politikayla da işletmeler belirli bir noktaya gelmişler. Biz hep beraber bunun daha ileriye götüreceğine, haksız rekabete yol açmadığına, bunun çok doğru olduğuna hep beraber inanıyorsak bizde bu fikri destekleyeceğiz. Buna inanmıyorsak öteki plana yavaş yavaş geçebileceksak onu da tartışacağız. Biz destekleri burada tartışıyoruz. Açık, net ve hür bir şekilde fikirlerimizi söylüyoruz. Bakın ne diyoruz, yanlış yapmayın yanlış yapanın yüzünden devlet sizi de herkesi de cezalandırır diyoruz ya da arkadaşlar biz bu işi iyi yapıyoruz % 60'ı geri dönüyor, % 20 gibi bir büyüme oranı gösteriyor bu sektör birinci sıradayız. Bunların hepsini burada açık açık tartışıyoruz. Şimdi bir üreticiye söz vermek istiyorum. Ama lütfen hiç söz almayan bir arkadaşımız olsun.

Abdurrahman Deda:Üreticiyim, Bodrum'dan katılıyorum aynı zamanda teknik elemanım. Desteklemelerle ilgili bizim eksiklerimiz var. Destekleme anlam olarak nasıl olmalıdır. KOSGEB kapsamında değiliz. Ancak paketleme yaparsak KOSGEB kapsamına giriyoruz.

Osman Parlak: Hayır KOSGEB kapsamındayız

Abdurrahman Deda:Üretimde değiliz.

Osman Parlak: Ama istihdam desteğimiz var KOSGEB'de

Abdurrahman Deda: Avrupa Birliği Kalkınma Ajansları gibi bu tür kurumlarda da sadece proje bazında destek alabiliyoruz. Bunların çağrılarını da takip etmekte özel kurumlardan öğreniyoruz. Nakit desteklemek, teknik desteklemek bunun öyle ya da böyle nasıl olursa olsun desteklemelerin belli bir oto kontrol sistemi içerisinde olması gerektiğine inanıyorum.

Burada hepimiz çok iyi niyetli konuşmalar yaptık. Hatta yemi faturalı alalım mı almamalım mı gibi çok sakıncalı ve tehlikeli görüşleri belirttik. Bizim için önemli olan şu, herkes ne kadar balık ürettiğini biliyor. Bunu çok iyi samimiyetle söylerse bu desteklemeler bizi daha ileriye götürecektir. Önümüzde Avrupa krizi var desteklemelere de ihtiyacımız var.

Osman Parlak: Çok teşekkür ediyorum. Şimdi Ahmet Bey'e söz vermek istiyorum. Biliyorsunuz Ahmet Bey büyük üreticilerimizden birisi.

Ahmet Sermed: Şimdi arkadaşlar biz bize kaldık. Bu bakımdan birazda ben iki kişinin bir arada konuştuğu gibi konuşmak istiyorum. Yani iki dost ve iki komşu üretici gibi konuşmak istiyorum. Doğrulara gelelim. Türkiye'de kırmızı et neden bitti neden bu kadar pahalı oldu. Bunun sebebi terör değil arkadaşlar. Bunun sebebi yanlış desteklemeler yanlış politikalar. Sudan çıkmış balık ne demektir bir anda şok olmak perişan olmak. Az önce arkadaşımız Avrupa'da ki krizlerden bahsetti. Biz Türkiye'de balığı üretmeyi bildik, öğrendik, destekleri de aldık, güzel yatırımlar yaptık. Ama artık oturup düşünmenin zamanı geldi. 87 bin ton alabalık üretiliyor gözüküyor, dostça konuşalım ne kadar balık üretiyoruz. 40 bin ton bu kadar basit ve net. Ben lise mezunuyum öyle teknik terimleri, politikayı vs. bilmem ama kokuyu da alırım. Tokattı da iyi bilirim canım yanar. Dolayısıyla kimsenin canının yanmaması için yarın bu ihracat biterse 3 aylıkta olsa 5 aylıkta olsa sudan çıkmış balığa dönmeyelim arkadaşlar. Bu destekleme para değildir bana göre. Paranın yüzü sıcak herkes sever. İnsanı yanlış yollara da saptırır. Dolayısıyla bizim neden destekleme deyince aklımıza yem gelmiyor, takım edevat gelmiyor. Para bizi bir yere getirdi bundan sonra bu balığın düzgün bir şekilde üretimine devam etmesi için düzgün desteklemeler alınması lazım. Bu nedir? Tavukçular neler yaptılar. Gidin köyde köy bakkalında eskiden tavuk deyince köy akla gelirdi şimdi köy bakkalında çiftlik tavuğu var. Ama bizde çiftlik balığı yok. Bizim balıklara yapma balık diyorlar. Biz bunları ele alalım bunları konuşalım. Dostça konuşalım. Desteklemeyi yemle nasıl yaparız bunun üzerinde çalışalım. Birbirimizi o zaman üzmez diye düşünüyorum. Şimdi üzülen arkadaşlarımız var. Zarar gören arkadaşlarımız var. Çok net söylüyorum. Niçin zarar görüyor? Belki bunu söylemek burada ki arkadaşlarımızı tenzih ediyorum yani herkes yapıyor diye bir şey yok ama iki arkadaş gibi konuşalım dememin sebebi bu. Türkiye'de bu var. Yani 500 ton 1000 ton destek alıp 50 ton balık üreten var. Yok diyen var mı arkadaşlar. Onun için biz su istimal edilmeyecek bir desteklemeye doğru gidelim. Bu bana göre yemdir, teknedir, buz makinesidir bir de vakumlamadır, paketlemedir. Yani bu 40 bin ton balığı Türkiye'de biz tüketiriz arkadaşlar. İhracat kesilmez inşallah temennim o değil. Ama ileride çok zor durumlara düşeceğimiz gibi bir kokular alıyorum ben. Onun için yem konusunda çok iyi fikirler üretecek arkadaşlara sözü bırakıyorum teşekkür ederim.

Osman Parlak: Söz vermediğim arkadaşlara söz vermek istiyorum. Sadece desteklerle ilgili olsun arkadaşlar çünkü vaktimiz daralıyor. Çok konumuz var.

Cenk Yurdam: Yeme destek verilmesine bende katılıyorum. Yemde nasıl bir destek olabilir. Desteklerin hepsi Ziraat Bankası üzerinden veriliyor. Bizim firmamız olarak satış yaptığımız doğrudan borçlandırma sistemi uygulaması vardı büyükbaş yem tarafında. Burada devlet tarafından sütçülere verilen destekler bu bankada temlik altında bulunuyor. Doğrudan borçlandırma sisteminde faturalar direk Ziraat Bankasına gönderilir oradan da alacağı desteklemeler karşılığında faturalar mahsup edilir. Herkesin de alacağı miktar bir sene öncesinden tespit edildiği için hak ediştten orada herkesin limiti bellidir.

Osman Parlak: Yemciler hemen bir % 20 zam yapmasınlar.

Cenk Yurdam: Öncelikle şunu söyleyeyim zam geliyor. Her türlü yapıyorlar zam.

Osman Parlak: Kime verecek yem desteği fabrikaya mı üreticiye mi?

Cenk Yurdam: Üreticilerin yemi çıkıyor fabrikadan faturasız Ziraat Bankasından

Osman Parlak: Onu anladım tamam da destek kime gidiyor.

Cenk Yurdam: Üreticinin desteği yok mu? Üreticinin alacağı bir destek var. Siz faturanızı veriyorsunuz. 2012'de alacağınız desteği Ziraat Bankası destekleme kredisi adı altında kendi

elinde tutuyor. Siz o yemde alacağımız destek kadar yem alabilirsiniz. Üreticiye veriyor başka kimseye vermiyor ki.

Yasin Özpek: Arkadaşlar bakın, önemli olan dürüstlük. İnsanlar gerçekten ürettiği balığın desteğini alsın. Deniz İşletmelerinde % 5-10 şeyimiz var suistimallerimiz var. Fakat alabalık işletmelerinde % 60-70 herkes birbirine ayıp olmasın diye belli bir şeyler söyleniyor. Kimin ne yaptığını da herkes biliyor. Bunda tüyü bitmemiş yetimin hakkı olduğunu bilen de var. Hallerden para alan da var. Şimdi desteklemeler olmasaydı burada hiç birimiz de olmazdık. Hiç kimse cebinden bir lira para çıksın istemiyor. Biz sektörün en eskilerindeniz çuvalarla balık taşıdık, domates kasalarıyla yaptık bu işi. Şuanda sektör öyle güzel bir hale geldi ki rakamsal anlamda değil ama sektörel bazda Türkiye’de ihracatı en fazla arttıran sektör su ürünleri sektörüdür. Bir milyar 400 milyon dolar ihracat yapmışız. Hala önümüz açık daha güzel işler olacak. Desteklemeler var denetlemelerinde olması gerekiyor.

Osman Parlak: Teşekkür ediyoruz Yasin Bey. Yasin Bey Özpekler Su Ürünlerinin sahibi arkadaşlar. Şimdi arkadaşlar konuşmayan arkadaşlardan desteklerle ilgili konuşmak isteyen var mı? Hocam siz konuşmuş muydunuz?

Katılımcı 12: Tabi ki bende destekten yanayım. Mutlaka olması lazım çünkü su ürünleri bu ülkede geç fark edilip geç ayağa kalkan bir sektördür. Uzun süre kendi yağında kavruldu. Dışarı ile rekabeti de hala tam anlamıyla yerine oturmuş durumda değil. Bir müddet daha desteklenmesi lazım. Fakat doğrudan destek maalesef bir taraftan fiziki bir büyüme getiriyor, rakamsal verileri ortaya koyuyor ama içeriğini tam doldurmuyor. Dolayısıyla daha etkin daha somut bu destekler verilebilir. Ahmet Bey’in dediği gibi yem, yönetim kapasitesi, pazarlama ağı, yeni Pazar alanlarının bulunması gibi konularda yaptırımlarla, takiplerle hem içi doldurularak daha sağlam ayakları yere basar şekilde işletmelerimizi devam ettirebiliriz. Aksi takdirde, kurumsal kapasitemizi, yönetim kapasitemizi ve tekniğimizi, donanımlarımızı bu destekleri kullanarak iyi bir noktaya gelmezsek hakikaten içi boş olacak ve bindiğimiz dalı keseceğiz belki de bu sektörü kaybedeceğiz. Denilecek ki, bu sektör zaten belliydi buraya kadar ömrü vardı. Bizim yaptığımız hatalar üreticilerin üç kuruşa tamah ederek tabi herkesi katmıyorum ama bu yanlışlıklar kendi ayağımıza dolanıp bizi bitirecek. Dolayısıyla yakın bir gelecek için hepimiz taşın altına elimizi koyarak az önce müdürümüz çok güzel bir şey söyledi, bu desteklerin yürüyüş şekli ve kontrol mekanizması tekrar gözden geçirilmelidir. Bu yapılırsa kesinlikle çok somut verilere ve sonuçlara çıkarız. Daha da büyüyerek rekabet edilebilir bir noktaya geliriz. Aksi takdirde alabalıkçılar da örneğin çaylar üzerinde ciddi sıkıntılar var. Taşıma kapasitesinin çok üzerinde işletme var. Bizlere raporlar geliyor. Hocam işte Tarım İl Müdürlüklerinden uygun raporu verin buraya yeni bir işletme kuracağız. Yani bu hırs bu destekten kaynaklanıyor. Dolayısıyla bunun vakti geldi diye düşünüyorum. Bunu da önerilerimizin içine koyabilirsek söylediğim kalemlere doğru destek verilip, yönlendirilmesi şeklinde. Teknik boyutu zamana bırakalım. Kontrol mekanizmasını bakanlık ve teşkilatı yapsın, iyi takip etsin. Teşekkür ederim.

Osman Parlak: Evet buyurun.

Suat Dikel: Bu tip denetleme işlerinin aslında Tarım Teşkilatı içinde birliğin yapması taraftarıyım. Ben üniversitede epey bir dirsek çürüttüm. Branşım gereği hem yetiştiricilik hem de mekanizasyon konusunda çalışıyorum. Şimdi düşünüyorum sayım makinası getirsek Tarım Bakanlığı bunları kontrol amacıyla kullansa ya da yem faturalarını önerenlerden bir tanesi de benim. Şahsen bakanımıza mektup yazarak üreticiler birbirlerini mağdur etmesinler dedim. Bu hırs aslında sektörün büyümesini sağladı ama belki ileri de kanser olmasını da sağlayacak. Destek yapılsın mı yapılmasın mı ya da kime yapılsın ne kadar yapılsın ne zamana kadar yapılsın? Aslında bence destek hep yapılsa keşke ama bunun denetleme mekanizmasının çok iyi kurgulanması gerekiyor. Benim aklımdan geçen şu, diğer tarım teşkilatının denetlenmesinde ki gibi birlikler fonksiyonel olursa birliğin kendi içindeki üreticinin yaptığını kendinden başka hiç kimse iyi bilemez. Ben üniversitede hocayım 25 senedir bu işin

içindeyim. İşin içinden çıkamam nasıl olur da bu adamları denetleriz diye mesela sayım makinesi ile ilgili şöyle bir şey düşünüyorum teşkilatın sayım makinası olsa,

Osman Parlak: Bir dakika araya gireceğim hocam. Bir kere devlet o denetim hakkından vazgeçmez. Devletin denetim hakkı devam edecek ama onun içine su ürünleri merkez birliğini ya da illerde ki mevcut su ürünleri birliklerini koyduğumuzu varsayalım ama bizim başka sıkıntılarımız var. Birlikle ilgili yasa iyi çıkmamış 16 tane üreticiyi yan yana getireceksiniz ki, bazı illerde 16 tane üretici yok. Dolayısıyla o 16 üretici olmayan iller birliğin dışında kalıyor. Böyle bir yasal boşlukta var. Bunları konuşmamız lazım. Ama şunu söyleyeyim bakın, biz su ürünleri yetiştiricisiyiz. Şu an burada ki çoğunlukta biraz öyle gibi. Daha önceki çoğunluk daha çok Bakanlıktan oluşuyordu. Aslında bu bir sevda işi, üretim bir sevda işi arkadaşlar. Bunu herkes yapamaz. Bu işte yüreği ortaya koymak lazım. Sadece para ile olacak bir iş değil. Sadece bir yerleri çarpmak için üretim yapanlar sonradan birileri tarafından mutlaka çarpılacaktır. Bu arada devletin parası gidecektir. Hiç kimsenin yanına kar kalmaz. Onu doğru alanlar doğru kullanabilir. Yanlış alanalar asla bunu doğru kullanamazlar. İnsanın eline de bu kadar boşluk bırakmamak gerekiyor. Yani tarım teşkilatı da bizim kendi merkez birliğimizde oluyorsa bunun yasal bir statüsü olması lazım. Yasa olmadan böyle bir denetim hakkı olmaz ki. Bu da olması lazım ama biraz da elektronik ortama geçmek lazım. Adam oradan yem faturasını gönderiyorsa o yem ile ilgili bir takım takipleri bilgileri ulaşıp ulaşmadığını görmekte mümkündür. Mesela siz bir kamyon yem mi aldınız? Kardeşim ben senin aldığın yemi bir göreyim bakalım tesisine girdi mi? Ama adam buna çare bulamaz mı? İndirir oradan koyar başka bir kamyonu götürür çiftliğe. Yani şunu demek istiyorum arkadaşlar, hiçbir sistem bilinmez değildir. Ama bu sistem çok uzun süreden beri devam ettiği için bakın ben tavukçulukta yaptım tavukçulukta da bu teşvikler zamanında vardı sonradan bu işler suistimal edildiği için kaldırıldı. Benim endişem şu ki, eğer bu işte suistimaller olduğu iddiaları varsa ben kimseyi görmedim bilmiyorum ama bu çok uzun gitmeyecek demektir. Hiç kimse devleti enayi yerine falan koymasın. Herkes bunları bilir ama o yavaş hareket eder. Zamanı gelince herkes cezasını çeker.

Katılımcı 13: Desteklemelerin yem olması gerektiğini söylediğimizde bunu denetlemek için yol arıyoruz. Türkiye’de 1900 civarında alabalık üretim işletmesi olduğu söyleniyor ama 8 tane yem fabrikası var. 8 tane yem fabrikasının kapısına birer tane denetçi konsada her çıkan tırı kaydetse bu iş daha sağlam kontrol edilemez mi?

Osman Parlak: En azından 1900 kişiyi denetlemekten daha kolay olur.

Fevzi Bağracık: Bu yem faturalarının bir de giriş faturası yani hammadde faturası olması gerekmiyor mu? Şimdi 8 tane fabrika var. Diyelim ki 100 bin ton yem üretiyorlar. 100 bin ton da hammadde giriş faturası olması gerekiyor. Yani bu yem faturasını bir fabrika bir üreticiye başka türlü vermez. Bunun KDV’si var hem de girişi nasıl gösterecek?

Osman Parlak: Fevzi Bey bakın bizim devletimiz şu, şimdi eğer bu bilgiler tek merkezde buluşsa bu iş çözülür. Tek bir yerde bütün bilgiler buluşmuyor. Demin bir arkadaşımız söyledi, üst katta farklı evraklar var alt kat farklı bir işlem yapıyor.

Ahmet Sermed: Tabi ki bu saydığımız üzerine bir şeyler söylediğimiz yem fabrikaları bu 8 tane yem fabrikası değildir. Bu çalıştay kararı alınırken Ankara’da bir toplantı yapıldı. Önce yem fabrikalarının temsilcileri ya da sahipleri sonra balık üreticileri katıldı. 2 gün sürdü. Orada bu 8 büyük yem fabrikalarından bir tanesinin sahibi dedi ki, kardeşim benim kesmediğim, benim yazmadığım faturaları görüyorum dedi. Teknoloji artık nereye geldi. İnternette çıkarıyor onu kullanıyor. Tabi ki bizim iddia ettiğimiz fabrikalar o fabrikalar değil. Demin de söyledik bunları dikkate alalım. Arkadaşlar biz yem faturaları ile uğraşmayalım biz yem ile uğraşalım. Parayla uğraşmayalım diğer alet edevat ile uğraşalım. Çiftlikler kuruldu, havuzlar kuruldu bundan sonra bunları geliştirecek, ayakta tutacak ilerle uğraşalım.

Osman Parlak: Ben bir şey söyleyeceğim arkadaşlar. Desteklerle ilgili epey konuştuk. Yarın sabah ilk konumuz destekler olacak yine. Akşam sohbetlerimizde bu destekleri biraz daha

tartışalım. Sabah geldiğimizde net önerileri yazalım. Sabah 9'da başlayacağız herkes burada olsun. Şimdi son bir söz vereceğim İbrahim Bey'e ondan sonra arkadaşlar toplantımıza bir arkadaşımızı çağırdık. Son zamanlarda su ürünleri mühendislerinin uğramış olduğu haksızlıkları dile getirmek için su ürünleri mühendisleri platformunun sözcüsünü buraya çağırdık. Kendisini biraz sonra dinleyeceğiz. Hem de bu destekler konusu sizi biraz yormuş oldu. Şimdi son üç görüşümüzü alacağız daha sonra Özlem Hanım'a söz vereceğim.

İbrahim Kavaklı: Arkadaşlar burada üretici olan kaç arkadaşımız var lütfen ellerinizi kaldırır mısınız? Peki, aldığı desteklerden dolayı kimler rahatsız. Biraz evvel Suat Hocam dedi ki, Suat Diker arkadaşım akademisyen olmasına rağmen çok güzel çalışmaları olduğunu biliyorum. Ben o yüzden kendisini takdir ediyorum. Şimdi şunu söyleyeceğim, hocam dedi ki insanın kurdu insan. Yani aslında bizler bir birimizin düşmanıyız. Ahmet Bey 100 milyon lira destek almış, kardeşim bu adam eğer bunu tekrar ediyorum ben böyle bakıyorum ama herkes benim baktığım gibi bakmak zorunda değil tabi. Eğer bu adam çok özür dileyerek söylüyorum karıya kıza, kumara, usulsüz yere harcamadıktan sonra götürüp yatırıma harcadıktan sonra bence hiçbir problem yok. Ben böyle düşünüyorum. Yapılan destekleme çalışmaların da Tarım Bakanlığı nezdinde çalışan arkadaşların çoğu % 10-20 artı veriyor. Zaten kendi maliyetlerinize dikkatli bir şekilde baktığınız zaman şunu göreceksiniz almış olduğunuz desteğin istisnasız % 60'ını 70'ini dolaylı yollardan devlete geri ödüyorsunuz. Ben böyle düşünürken tabi ki farklı düşünen arkadaşlarımız da olacaktır. Burada yapılan değerlendirmelerin birçoğu rapor halinde bakanlığa gidecek. Lütfen yapacağımız değerlendirmeleri kendi ayağımıza kurşun sıkarak yapmayalım.

İlker Yıldırım: Arkadaşımıza bir noktada katılıyorum. Sonuçta bu sektör 10 yıldır destekleniyor. Bu destekler sayesinde de ciddi bir yere geldi. Bu destekler olmasaydı ben inanmıyorum şuan geldiğimiz noktalara gelemezdik. Burada oturuyor da olmazdık. O haksız paralardan da alan bir arkadaşınızın yani açıkça söyleyeyim. 2006 model bir megana biniyorum. Kapasitemiz yüksekti bizim. Kapasiteyi büyüttük, barajlara girdik, çiftliği modernize etmek için harcadık. Şuan bu çalıştayın olduğu bu otelde çalışan her personelin devlete istihdam maliyeti 200 bin dolardır. Bir kişinin devlete istihdam maliyeti 380 liradır. Ben hesaplıyorum 15 kişi çalıştırıyorum. 15x300 bin liradan hesap ediyorum ve o paranın beşte birini almıyorum. Bu devletimiz için bir artı. Hangi manada arkadaşımıza katılıyorum bu desteklemeler bizim birlikler olarak Ankara'da daha ciddi bir yerde kendi içimizde tartışmalıyız. Şimdi burada tarım teşkilatından arkadaşlarımız var. Elazığ'dan bir arkadaş diyor ki ben 4 yıldır fatura alıyorum. Sen oradaki yöneticiden neye dayanarak 4 yıldır fatura alıyorsun. Böyle bir şey yok sen devlet misin? Öyle bir yetki yok. Olay şudur, Tarım İl Müdürlüklerinde hizmet standartı yok. Örnek vereyim size, Trabzon'da bir bayiden bir fabrikadan yemi aldık ama arkadaşımızın ruhsatı yokmuş. Bizim Tarım ilçemiz de diyor ki, Türkiye'de örneği tektir. Bunun ruhsatı yok yem kanuna göre bunu kabul edemeyiz biz. Kabul etmedi. O arkadaşla da aramız bozuldu neyse bir hizmet standartı yok ama diğer illere bakıyorsunuz sorun yok. Ben bayiden aldığım yemi desteklemeye koyamadım. Yani sonuçta bu paralar ödenecek ben aldım şahsen kimsede ben almadım demesin. Ben aldım kardeşim, işimi yapıyorum işimi daha iyi bir noktaya getirmek için çaba gösteriyorum.

Osman Parlak: Arkadaşalar bir saniye karşılıklı konuşmayalım lütfen. Tüm arkadaşlarımıza hitap edelim. İlker Bey konuşmanızı bağlayınız lütfen

İlker Yıldırım: Ben sesli düşünen biriyim burada ki kimsede sesli düşünmüyor. Bana göre biz o desteklerle bir noktaya kadar geldik. Bu destekleri adam gibi kullanan ayakta kalacak zaten. Adam gibi kullanmayan da çok önemli değil bence. Size bir örnek verdim. Ben yem faturası aldım Tarım İlçe Müdürü bayinin yem ruhsatı olmadığı için kabul etmiyorum dedi. Ankara'dan bir yazı aldık. Ruhsatı yoksa tarım kontrol şube ne işe yarıyor. Ver cezasını gitsin değil mi doğrusu bu.

Osman Parlak: Arkadaşlar son bir sözde Ali Bey'e veriyorum sonra destekler konusuna bugün noktayı koyuyoruz saat geç oldu. Yarın sabah devam edeceğiz bu konuya. Şimdi arkadaşlar 22 Aralık'ta bir tebliğ yayınlandı. Bugün gündeme geldi, Artık sadece canlı balıkların değil ölü balıklarında bir veteriner sağlık raporuna bağlanması gerekiyor. Yani siz bunları Tarım İl Müdürlüklerine İlçe Müdürlüklerine göstermeden çıkamıyorsunuz. Çıkarsanız kaçak muamelesi görürsünüz.

Recep Çakır: Her çiftlikte mühendis var. Bu balığın sağlıklı olup olmadığını sağlam mıdır değil midir kontrol eden birileri var.

Osman Parlak: Recep Bey benim demek istediğim yasa çıkmış yanıfta olsa çıkmış. Arkadaşlar tamam destekler konusu bitti. Şimdi Özlem Hanım'a söz vereceğim. Özlem Hanım böyle buyurun. Özlem Hanım su ürünleri mühendislerinin Türkiye'de ki sözcüsü.

Özlem Özcan Topçu: 30 yılın sıkıntıları dakikalara sığdırılacak kadar az değil. Bunları daha uzun zamanlarda daha detaylı görüşmek gerekir. Ancak yoğun geçen iki günün ardından sizleri daha fazla yormamak adına ana hatlarıyla sorunlarımızı ve beklentilerimizi sizlerle paylaşmak istedim.

Bizler sanalda bir araya gelmiş ama realde çok güzel ciddi çalışmalar yapan bir grubuz. Son olarak Sayın Başbakanımıza iletmek üzere bir rapor hazırlamaktayız. Hepimizin bildiği üzere su ürünleri fakülteleri 1983 yılında kurulmaya başlamış 30 yıllık bir meslek grubudur. Ancak fakültelerde alınan eğitimin karşılığı olan hak ve yetkiler maalesef alınamamıştır. Balık ve balıkçığa dair 50, sektöre dair 80 ders almamıza rağmen istihdam edilmemiz gereken alanlarda ne yazık ki farklı meslek mensupları istihdam edilmiş ve yetkilendirilmişlerdir. Beklentimiz açıktır. Devletimiz hepimizi istihdam etsin demiyoruz, demedik. Biz kendi işimizi yapmak istiyoruz. Asıl ve en önemli beklentimiz, 1380 Sayılı Su Ürünleri Kanunu ve diğer ilgili kanunların tamamında haklı yerimizi almak. Bahsi geçen kanunlarda yetkili kişi olarak ifade edilen, kesinlikle su ürünleri mühendisleri, teknikerleri ve balıkçılık teknolojisi mühendisleri olmak zorundadır. Ancak mevcut durumda muhtar bile yetkilidir. Bu nedenle kanun, yönetmelik ve mevzuatların her biri kendi alanında uzman değerli akademisyenlerimiz ve meslektaşlarımızın bilgilerine başvurularak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Ayrıca kamuda istihdam alanı bulmuş meslektaşlarımızın da içinde buldukları durum üzücüdür. Genel müdürlüğümüzün kurulması ile birlikte illerde bağımsız su ürünleri şubelerinin açılması da en büyük beklentilerimizden biridir. Bununla beraber en azından deniz ve iç sular anlamında önem arz eden 14 ilinde İl Müdürlerinin Su Ürünleri Mühendisi olması gerekirken mevcut durumda ne yazık ki bir tane bile Su Ürünleri Mühendisi İl Müdürümüz bulunmamaktadır. Özel sektörde de meslektaşlarımızın emek ve donanımları göz önünde bulundurularak şartlarının iyileştirilmesi, ayrıca sektörümüzün vazgeçilmezleri olan teknikerlerimizin de hem devlet dairelerinde hem de üretim tesislerinde mühendisler gibi bulunma zorunluluğu uygulamaya konulmalıdır. Üretim sektörünün geleceği için üretici ve mühendis saygı, sevgi, hoşgörü çerçevesinde iyi diyalog içinde olmak zorundadır. Meslektaşlarımızın eksikleri mutlaka olacaktır. Ama bunlar meslektaşlarımızın sektörde yer ve değer görmesiyle giderilebilir. Karaya çıkış noktalarında, balıkçı barınaklarında, balıkçı gemilerinde, kooperatiflerde ve birliklerde kooperatife ve balıkçığa yük olmaksızın devlet istihdam sağlamalıdır. Sadece kendi bakanlığımızda değil Su Ürünlerinin bir şekilde ilişkilendiği her kurum ve kuruluşta sektörümüz ve ülkemizin geleceği için meslektaşlarımızın istihdam edilmesi kaçınılmazdır. Balık, küçükbaş ya da büyükbaş gibi üretilebilecek bir su hayvanı değil, karides, midye ve ıstakoz gibi su ürünüdür. Başlı başına bir kültürdür. Birçok Avrupa Birliği ülkesinde olduğu gibi kapsamlı bir su ürünleri politikası gerektirir. Dolayısıyla balık işleme tesisleri de mezbaha değildir.

Deniz ve iç sularda ki stokları korumamız gerekir. Stoklar bittiğinde üretimini yapacak balık ithal edemeyiz. Su ürünlerinin üremesini, dağılımını, üretimini, hastalığını ve tedavi yöntemini hayatına sığdıran su ürünleri mühendisliği sürdürülebilir balıkçılığın ve

yetiştiriciliğin teminatıdır. Bu nedenle balıkçı, üretici, mühendis ve tekniker bir bütündür omuz omuza olmalıdır.

Önemle belirtmek istiyorum. Bizim mücadelemiz sadece bir meslek grubunun istihdam meselesi değil, bir ülke meselesidir. Emeye, eğitime, tüm meslek mensuplarına bugüne kadar sektöre ve ülkeye hizmet etmiş her kişi, kurum ve kuruluşa teşekkür eder, saygılar sunarım.

Osman Parlak: Bir ara vereceğim ama aradan evvel bir şey söyleyeceğim. Su ürünleri mühendislerinin işe alınmalarında KOSGEB'in bir istihdam desteği var. Bu sene yaptık yapmayan arkadaşlarımıza da öneriyorum. Bunu geliştirmemiz gerekiyor. KOSGEB bu eleman desteğinde teknik eleman desteğinde ya da 4 yıllık mezun olan eleman desteğini veriyor. Bu bir muhasebeci de olabilir ama bunu biz daha çok su ürünleri mühendisi istihdam ettiğimiz için onlarda kullanabiliriz. Biz bu destekleri aldık bunu belirteyim. İşletme başına verilmesi gereken bir şeyi firma başına veriyorlar. Mesela, sizin 3 tane tesisiniz var 1000'er tonluk. Burada zaten dörder tane mühendis çalıştırmak zorundasınız eder 12 tane. Bu 12 tane mühendis için bir tane destek veriyorlar. Bu böyle olmamalı da her işletme için bir mühendise KOSGEB'in destek vermesi gerekiyor. Bu destek 20 bin lira. Bunu neden söylüyorum. Bizim bir problemimiz var. Problem şu, hakikaten sadece su ürünleri mühendisleri değil hemen hemen bütün okullarda çok fazla pratik almadan mezun olunuyor. Su Ürünlerine has bir olay değil bu. Bu ülkede ki eğitim politikası ile ilgili bir şey. Belki bu tıp da kalktı geri kalan bütün üniversitelerde hemen hemen aynı. Şimdi, yeni gelen bir eleman bize ciddi maliyet getiriyor. Çünkü biz ona göstereceğiz, öğreteceğiz. Üniversiteden teorik dersler almış ama bizde de pratiği öğrenecek. Bu süre an az bir yıldır. Benim kendime göre standartım var. Birinci yıl işçi gibi çalışacak her şeyi öğrenecek. Birinci yıl ile üçüncü yıl arasında mühendis gibi çalışacak. Üçüncü yıldan sonra da eğer o yönde kabiliyeti varsa yönetici gibi çalışacak. Ben böyle uyguluyorum. Birinci yılda yeni gelen adama çok fazla maaş verdiğiniz zaman bir yıl sonra çıkıp gidiyorsa ciddi bir kaybınız olur. O zaman şöyle yapmak lazım. KOSGEB ile ilgili görüşmeleri daha da ileri getirip bunları işletme bazında alabilirsek yeni gelen mühendisler için ilk şey için 20 bin liraya kadar destek maaştan veriyorsunuz ya o belki mühendisler için ciddi bir destek olabilir. 18 ayda 20 bin lira yani bir buçuk milyar maaş alsa % 60'ını devlet ödeyecek 40'ını siz ödeyeceksiniz bir yıl geçse yeter. Bir yıl sonra hakikaten o bizim vazgeçilmez adamımız olur. Su ürünleri mühendisi olmadan su ürünleri tesisinin büyüyebileceğini kim düşünebilir. Böyle bir şey olmaz. Hepimiz onlara güveniyoruz. Dolayısıyla Özlem Hanım'a teşekkür ediyoruz. Türkiye'de ki su ürünleri mühendisleri bize lazım. 15 bin tane mühendis var ama biz 1800 tesisiz. Yani özel sektörün belirli tonajlardan sonra mühendis çalıştırma mecburiyeti var keşke ona teknikeri de koyabilsek. Teknikeri de almamız gerekiyor. Su ürünleri teknikerlerini de işletmelerimize dâhil etmemiz gerekiyor. Bunların da yasal mevzuata kavuşması gerektiğini düşünüyorum. Biz 1800 tane işletmeyiz. 15 bin mühendisten 3 bini aldık diyelim geri de daha 12 bin mühendis daha var. Üstelik birkaç yıl içerisinde mezun verecek gerçi geriden çok fazla mühendis gelmiyor ama birkaç yıl içerisinde verilecek mühendislerde var. Kamunun da ihtiyacı belirli bir sayıda sınırlı. Özlem Hanım'ın dediği şu, bizim yerimize başka meslek grupları çalışıyor, bizim yerimize başkaları imza atıyor. Çok haklı bir şey var. Şimdi menşei biliyorsunuz geçmiş yıllardan bu sene şimdi menşei yok nakil çıktı. Neydi menşei tesisin bulunduğu köyde muhtara bir belge imzalatmaktı. Neydi o belge altında yazıyor. Son bir ay içinde bu tesiste hastalık olmadığına dair muhtardan bir belge alıyorsunuz. Yıllardır bu belge muhtardan alındı. Hatta bazen muhtar bulunmuyordu bu belgelerle ilçe tarım müdürlüğüne kadar gidiliyordu yasa böyleydi. Hiç kimsenin aklına şu gelmedi. Bir köyün muhtarına hastalıktan ne anlar bu adam. Bunun işi ayrı bir şey. Neden biz kendi işletmelerimizde üstelikte bize yasal olarak çalıştırmak zorunda kaldığımız bir form doldurduğunuz ve de teknik eleman sözleşmesi imzalattığımız ve bunu bakanlığa gönderdiğiniz bir yetkiliye bir menşei imzalama ya da nakil beyannamesi imzalama yetkisi vermiyorsunuz da muhtara veriyorsunuz sorusu tabi haklı olarak mühendislerimizi rencide

ediyor. Şimdi bizim grubumuzdan istediğimiz bir şey var. Ben inanıyorum ki bütün mühendislerimize de sizler sahip çıkacaksınız. Türkiye'nin her yerinde gittiğimiz her yerde bu kardeşlerimize sahip çıkalım bunların haklarını koruyalım diyorum ve bu konuda söz almak isteyen hocama söz veriyorum. Buyurun hocam

Katılımcı 14:Özlem Hanım'a da teşekkür ediyorum güzel noktalara temas etti. Yüksek Öğretim Kurumu fakültelerin bütün fakültelerin yeniden yapılanması ile ilgili bir sürece girdi. Buna su ürünleri fakülteleri de dâhil. Yeterlilikler çerçevesi denen yani mezun etmiş olduğumuz mühendisin neler yapıp neler yapamayacağını somut bir şekilde belirleyen bir çerçeve çizildi. Fakültelelere de dedi ki, şuanda onların çalışmalarını yapıyoruz. Siz dış paydaşlarınızın yani mühendislerinizin istihdam alacağı yerlere gidin o paydaşların görüşlerini alın nasıl bir mühendis istiyorlar, neyleri yapabilir, neyleri yapamaz bunların çerçevesini çizin ve ders müfredatınızı ona göre yeniden revize edelim. Biz Muğla Üniversitesi olarak 2012'nin güz döneminden itibaren bu noktalara gireceğiz. 3 aydır dış sahayla çalışmalarımızı yapıyoruz. Paydaşlarımızın görüşlerini aldık. Yeterlilikler çerçevesini çizdik. Bundan sonraki mühendislerimiz gereksiz bilgi yükü ile bocalamayacak hem stajı ile işbaşı eğitimi ile analitik düşünmesi ile çözüm üretmede sorun analiziyle daha yetkin bir alanda mezun etmeye çalışacağız. Tabi kumaş kaliteli olursa yani size gelen kumaş kaliteli olursa güzel işler çıkarabilirsiniz. Herhangi bir işletmeden mezun şahıs eğer kalitesi çok iyi değilse ODTÜ mezunu bir vatandaş başarılı olamayabilir. Dolayısıyla bizim ürettiğimiz her mühendiste doğal olarak başarılı olacak diye bir kaide yok. Biz sürekli arz yapıyoruz. Dolayısıyla bunların hepsinin istihdam alması zaten imkânsız. Çünkü ihtiyaçtan çok üretim var. Ancak yetiştiricilerimize ben şunu öneriyorum. Üretmiş olduğumuz mühendisleri kendi alanlarında mühendislik alanlarında çalıştırın. Onlardan maksimum faydayı sağlamaya çalışın.

Osman Parlak: Arkadaşlar bir şeyi hatırlatmak istiyorum. Su Mühendisleri arkadaşlarımızın maaşları işçi kadrosundan verilmiyor mühendis kadrosundan maaş alıyorlar. İşçi gibi balık seçmeyi de öğrensin yem atmaya da öğrensin, kafes çekmeyi de öğrensin ya da diğer işleri de öğrensin sonuçta bunları büroda oturarak öğrenemez ki. Sonra da yönetici olamaz. Hepinize teşekkür ediyoruz yarın sabah 9'da tekrar toplanıyoruz. İyi akşamlar.

Osman Parlak: Günaydın arkadaşlar hepiniz tekrar hoş geldiniz. Toplantıyı açıyorum. Bildiğiniz gibi dün çalışamadığımız bazı konular oldu. O konuları da bugün işleyip yetiştirmeye çalışacağız. Bu konular mazot desteği, krediler ve teşvikler, üretici örgütlerini güçlendirme, Ar-Ge çalışmaları, TARSİM ve kurumsal yapılanmayla ilgili. Oldukça da fazla konu var. Daha çok öneri alacağız. Çünkü yetiştiremeye biliriz 11'de bitecek ve raporların hazırlanması var daha sonra da saat 2'de sunum var. O yüzden o saate kadar bütün bunların yetişmesi lazım. Öncelikle TARSİM tarım sigortaları ile ilgili arkadaşlara söz vermek istiyorum. Bize TARSİM'in su ürünleri ile ilgili uygulamaları hakkında bilgi verir misiniz? Bizim de size sorularımız olacak.

Ruhi Can:Tabi ki, başkanım öncelikle bu çalışmalarımızın hayırlı olmasını diliyorum. Ziraat Mühendisiyim. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında Tarım Sigortaları Doğal Afetler Daire Başkanlığında çalışıyorum. Beraber olduğumuz arkadaş Necati Bey'de Tarım Sigortaları Havuzunun Teknik Müdürü. Dün anladığım kadarıyla TARSİM ile ilgili çok değişik sorular gündeme gelmiş. Çok fazla vakit almak istemiyorum. Çünkü 2 numaralı grupta görevliyiz oraya tekrar dönmek zorundayız. Ben burada bulunan katılımcılara bir şey sormak istiyorum. TARSİM denildiği zaman zihinlerinizde nasıl bir şey oluşuyor. Önce bunu algılayalım ve soru varsa soruları alalım.

Osman Parlak: Peki, soruları ben sorayım. Şimdi Türkiye'de kültür balıkçılığında sanırım 1800'ün üzerinde tesis var. 1800 tesisden tarım sigortaları gibi çok ihtiyaç duyduğumuz, hayati önemi olan, bize çok gerekli olan bu imkândan bu destekten maalesef geçen sene 19 kişi faydalanıyordu. Bu sene bu rakam daha az. Benim de 5 firmam bu sigortalardan

yararlanıyordu ama ben de vazgeçmek zorunda kaldım. Şimdi konunun özü şudur, madem devlet bize çok güzel bir destek vermiş biz bundan neden faydalanamıyoruz. Ya da neden faydalanmak istemiyoruz. Acaba burada bir boşluk yok mu? Sizler bitkisel ürünlerde ve hayvancılığın diğer kollarında bu sigortaları yapıyorsunuz. TARSİM çok ta başarılı. Ama kültür balıkçılığına geldiğiniz zaman % 1'lerin bile altında yani 100 kişiden 1 kişi bile bunu yaptırmamış. O zaman burada bir problem var. O zaman konuşmamız gereken bir konu var. İlgili yerlere iletmemiz gereken konular var. Demek ki bu mevzuat dünkü Kırsal Kalkınma gibi sadece bir kişiye verilen yani koskoca Kırsal Kalkınmayla ilgili bu kadar insan çalışıyor, su ürünleri ile ilgili sadece bir kişiye destek verilmiş. Malatya'da bir arkadaşımız almış 20 tonluk bir kapasite için almış. O zaman bir yerlerde sıkıntı var ve bunları konuşmamız gerekiyor. Mesela nedir sıkıntı? Muafiyet ve istisnalarda sıkıntı var. Şimdi siz havuz başına ya da kafes başına bir kafesin % 20'si ölmeden, önceden bütün tesisin % 20'ölmedendi sonra biraz çalışılarak, itiraz edilerek, bunun böyle olmayacağı söylenerek kafes başına ve havuz başına balığın % 20'sine kadar geldik. Kafesin % 20'si öldüğü takdirde hiçbir şey alamayacaksınız. % 20'sinden sonra başlayacak sizin alacağınız para. Bu su ürünleri sektörü için sıkıntı. Şöyle denilebilir, aslında biz bu sigortayı sizin % 20 ölümünüz için vermiyoruz. Varsayalım ki bir viral hastalık, bir doğal afet, balıklarımızın topyekûn ölümü ya da ihbarı mecbur hastalıklar gibi başınıza çok ciddi sıkıntılar geldiği zaman ancak size faydası olur diyorsanız o zaman tamam. Mesela geçen sene bir müracaatım olmuştu. Hasar tespit tutanağında 70 bin lira gibi bir hasar çıktı. TARSİM'in kendi yetkilileri gelip bu hasarı buldular. 70 bin liraya karşılık 8 bin lira para ödediler. Burada ki arkadaşlarımızın anlamadığı bu, bitkisel ürünlerde ve diğer hayvansal ürünlerde muazzam çalışan bir sistem neden su ürünleri sektöründe başarılı değil. Tabi orada bir hayvan öldüğü zaman bellidir hayvanın tamamına bunu verebiliyorsunuz. Balıkta % 20'sini çok büyük bir rakam değil mi? Bu rakamı %8'lere 7'lere indirseniz de su ürünleri sektörünün de geleceğini garanti altına alsak olmaz mı? Bunu kimle görüşmemiz gerekiyor. Bu bizim bir yaramız. Teşekkür ediyorum.

Necati İçer: Sayın Başkanım TARSİM 2005 yılında kanunla kuruldu. 2006 yılında da ilk poliçesi kesildi. Bize göre ülkemizin çok genç kurumlarından birisi. Kapsamını genişleterek devam ediyor. Örnek olarak geçen yıla kadar besi hayvanları ve küçükbaş hayvanlar, çiçek ve meyvelerde don kapsam içerisinde değildi. Bu önümüzde ki yıllarda da kapsamı genişletilerek devam edecek. Ancak bu sistem ayaklarını yere sağlam basarak gitmek istiyor. Sistemin çökmemesi lazım. Sistemin nasıl işlediği konusunda da biraz bilgi vermek istiyorum. Sigorta poliçesi kesildiği vakit özellikle su ürünleri için söylüyorum bu poliçeye ödenecek olan bedelin % 50'sini devlet ödüyor. Bu neye tekabül ediyor? Şimdi benim önümde rakamlar var. Mesela 2011 yılında 3 milyon 424 in lira civarında su ürünleri hasar ödemiş. Hasar prim oranı da % 80 civarında. Sigortalanan ürünün % 4'ü karşılığında poliçe bedeli oluyor. Bu % 4'ün de % 2'si devlet tarafından destek olarak karşılanıyor geri kalanı da üretici tarafından karşılanıyor. Yani siz 100 tane balık üretiyorsunuz bunun 2 tanesini sigorta bedeli olarak vermek zorundasınız. Yani 2 tane % 2 çok büyük bir bedel midir? Bu sorunun cevabını vermek lazım. Bu söylediğiniz muafiyetler ve müşterek sigorta olayı da sigortacılığın tekniği açısından gerekli. Aksi halde bu % 100'lere ulaşır ve sistem çöker diye düşünüyoruz. Bu sistemin kar amacı kesinlikle yok. Ve gönüllü yasası. Eğer üretici istiyorsa sigorta yaptırıyor, kar amacı olmayan bir kuruma bu sigortayı yaptırıyor. Diyelim ki TARSİM sigortayı yapmadı. Geleneksel sigortacılık işlemleri yapan sigorta şirketlerinin sizi sigortalama gibi hakları var. Üreticilerinde kendi istekleri ile bu tür sigorta firmalarına ürünlerini sigortalatma hakkı var. Ama biz hiç böyle bir sigortalıya rastlamadık. Sebep ne? Su ürünlerinde risk oldukça yüksek. Dünyada su ürünleri ile ilgili sigortacılık şirketleri kar edemiyorlar. Kaldı ki kar amacı olmayan bir sistemden bahsediyoruz ve % 2 ile sigorta yapıyor. Karşımıza iki tane şey çıkıyor. Niye yaptırmıyorsunuz sorusunun cevabı olarak ben şahsi kanaatimi söylüyorum. Birincisi su ürünleri üreticilerimiz işletmelerinin çok riskli

olmadığını düşünüyorlar bu olabilir. İkincisi de teknik şartlar bakımından yeterli olmuyor. Tabi ki su ürünleri üreticileri sigorta yaptırmak için müracaat ettiklerinde diğer branşlarda da aynı şey söz konusu. Yani müracaat ettiğiniz zaman biz sigortayı yaptırdık yaptırıyoruz deme şansınız yok. Çünkü ilgili eksper arkadaşlar gidiyorlar bir risk incelemesi yapıp burası sigortalanabilir dedikten sonra sigorta yapılıyor. İşte o risk incelemesi demek ki yeterli görünmüyor. Yani bizim işletmelerimiz örnek olsun diye söylüyorum herhangi bir şekilde elektrik kesintisi sebebiyle zarara uğrayacaklarsa ve bir tane jeneratörleri varsa yedek jeneratör yoksa sigortalanma şansı yok. Demek ki bu tür teknik yetersizlikler var. Onların giderilmesi lazım diye düşünüyorum. Primin çok yüksek olduğu kanısında değilim ve hasar prim oranı da dediğim gibi %80'lerde. Yani 100 liralık prim topluyorsanız bunun 80 lirası bir şekilde hasar karşılığı olarak dağıtılıyor. Kar amacı da yok. Şuanda Avrupa ülkeleri içerisinde en hızlı büyüyen tarım sigortaları sistemi bizim ülkemizde var.

Osman Parlak: Su ürünlerinde değil. Peki, ben bir şey soracağım. Ben bu konu üzerinde birkaç yıldan beri çalışıyorum ve çözemiyorum. Ben Türkiye'de ki su ürünleri sektörünün gelecekte daha ciddi sıkıntılarla kalacağını düşünüyorum. Özellikle viral hastalıklar konusunda sıkıntılar büyüyebilir, bakanlıkta ihbarı mecbur hastalıkların da sayısını arttırmış. Şimdi şöyle bir şey olsa olmaz mı? Anladığım kadarıyla sigortanın bu muafiyet ve istisnasından sigorta firmalarının bundan vazgeçmek gibi bir durumu yok. Yani siz bu % 20'yi ve % 10'u buraya koyacaksınız bu belli. O zaman biz şöyle bir talepte bulunalım. Bu sistem böyle çalışmıyor. Sigorta primlerinin % 100'nü devlet ödesin, biz ödemeyelim % 20'den sonra balıklarımız ölürse işlem yapılsın. Bu sistem ancak böyle çalışır. Başka türlü çalışacağını sanmıyorum. Herkes balıklarının ölme riskini alacak ve bu sigortayı yaptırmayacak. Bu da bizim zararımıza olacak.

Necati İcer: Tabi bu bir öneridir sizin tarafınızdan çalıştay raporuna yazılabilir. Ancak şu var, devlet mademki % 100'ünü ödeyecekti niye tarım sigortaları havuzu sisteminin içerisine su ürünleri üreticilerini dâhil etti sorusu o zaman gündeme gelir. Şuanda bir kısım hasarlarda ve doğal afetlerde yürürlükte olan kanun hükümleri yürürlükte kalabilir de devam da edebilir.

Osman Parlak: Bu doğal afetlerle ilgili miktarlar çok küçük miktarlar. Su ürünlerinde ki miktarlar çok büyük.

Necati İcer: Dolayısıyla sigortacılığa geçişteki amaç budur. Doğal afetlerle ilgili olan uygulamalardaki bazı sıkıntıların giderilmesine ilişkin bu sistem geliştirildi ve uygulanmaya başlandı.

Osman Parlak: Size çok teşekkür ediyoruz. Vaktiniz varsa biraz daha kalmanızı isteriz ama diğer grupta göreviniz varsa ayrılabilirsiniz. Biz bu konuyu bir de kendi aramızda konuşalım.

Necati İcer: Bizim görevimiz orada sanırım şu aralar grup toplantısı başlamış durumda olduğundan ben müsaadenizi istiyorum teşekkür ederim. Ancak sorular varsa onları da alabilirim.

Katılımcı 1: Ben TARSİM'i uzun süredir takip ediyorum. Çok ta faydalı görüyorum. Su ürünleri sektörü açısından bir emniyet sibobu olarak görüyorum. Ancak, 1600-1800 civarında balık çiftliği var. Bunlardan kaç tanesi sistemden faydalanabiliyor? TARSİM eksperleri olan kaç tane su ürünleri mühendisi arkadaşımız var?

Necati İcer: Kaç tane su ürünleri mühendisi var onu bilmiyorum. Ancak toplam su ürünleri ile ilgili eksperlik yetkisi almış 13 arkadaşımız olduğunu biliyorum. Bu konuda eğer ihtiyaç duyulursa konuyla ilgili eksper yetiştirmek için kurs açılabilir. Biz talebe göre kurs açıyoruz. Bizim toplam 1500'e yakın ülke genelinde tarım sigortaları ile ilgili eksperimiz var. Bunların aşağı yukarı yarıya yakını bitkisel üretimde yarıya yakını da hayvan sigortasında görevli bulunuyor. Su ürünleri ile ilgili olan sigorta eksperleri olan arkadaşımızın sayısı az ama neye göre diyoruz talebe göre. 28 tane işletme sigorta yaptıyorsa 13 tane eksper çok fazla.

Katılımcı 2: Hayvansal işletmelerin yüzde kaç TARSİM'de sigortalı?

Necati İcer: Genel olarak sigortalanabilir alanların ve işletmelerin % 6'sı şuan sigortalı.

Katılımcı 2: O zaman su ürünlerinde az olmasının sebebi konuya yabancı olması olabilir mi?

Necati İcer: Olabilir tabii ki çok sebep olabilir. Dediğim gibi çok genç bir sistemden bahsediyoruz. 2005'te kanunu çıkmış, 2006'da ilk poliçe kesilmiş, 1500'e yakın eksper yetiştirilmiş, şuanda sahada çalışan hayvan ve bitkisel üretiminde ve su ürünleri sektöründe 1500'e yakın çalışmanı olan bir sistemden bahsediyoruz. Bu sisteminde her yıl % 20 büyüdüğünü size sevinerek söylemek istiyorum. Sıkıntılar olmayacak mı mutlaka olacaktır.

Katılımcı 2: 13 kişi sayısı bir kere çok az. 1800 tane çiftliği olan bir sektörde 13 tane su ürünleri mühendisi eksperinin olması çok az. Bu kabul edilemez. Yanlış hatırlamıyorsam açmış olduğunuz eksperlik kurslarında da bir tane bile su ürünleri mühendisi yok. Sizin açtığınız bu kurslarda bence su ürünleri mühendislerine de kontenjan ayrılması gerekiyor.

Necati İcer: Arkadaşlar su ürünleri branşında eksperlik yapılmak üzere müracaat edilmesi halinde su ürünleri ile ilgili olan kursu biz ayrı düşünüyoruz. Yani hayvan hayatının içerisine onu alma şansımız yok. Bitkisel ürünler için açılan kursun içerisine alma şansımız yok. Su ürünleri ile ilgili ayrı bir kursun düzenlenmesi gerekiyor. Bu manada talep olursa Genel Müdürlüğümüz bunu değerlendirip kursu açacaktır. Bundan yana bir sıkıntı olmaz. Kurs açmak sıkıntı değil.

Necati İcer: Genel olarak öncelikle muafiyetten yakındınız. Muafiyet bazı branşlarda yok gibi algılandı. Bütün branşlarda bütün sigorta branşlarında muafiyet vardır. Örneğin deprem sigortasında evinizin değeri 100 bin liraysa tam anlamıyla size 100 bin lira ödemezler. İkincisi muafiyet ile ilgili gelen öneriler değerlendirilir. Diğer bir konu siz dediniz ki, primin tamamını devlet ödesin. Bu bir sigorta sistemi, devlet yardım sistemi değil. Sigorta sistemi kendi kuralları içinde yürümek zorunda. Ekspertiz eğitimi konusunda, bize talep olduğu sürece anında yeteri kadar ekspertiz yetiştiririz. Ama sektörden sigorta talebi gelmezse yetiştirdiğimiz ekspertizler ne yapacak?

Osman Parlak: İşte bizim demek istediğimiz şu, bir sistem var su ürünleri sektörü ile ilgili ve ciddi bir büyüme olan hatta en fazla büyümeyi sağlayan bir sektör var. Aldığı bütün desteklerin % 60'ını tekrar yatırıma dönüştüren bir sektörden bahsediyoruz. Bu sektör sürekli büyüyor. Büyürken de belli ki bazı sıkıntılarla karşılaşacak. Hastalıklarla karşılaşacak. Ve bu hastalıklar bir büyükbaş hayvan gibi değildir diyelim ki adamın ahırında büyükbaş hayvan öldüğünde izole edilebilir. Ama bizim sistemimiz öyle değil ki, biz bir yerden yavru alıyoruz. Öbür taraftan yumurta yavruya geliyor, yavru büyüyor burada ki tesise geliyor buradan belki başka yere gidiyor. Sistem hemen hemen bir birine entegre olmuş durumda. Kuluçkahaneden başlayacak bir hastalık denize kadar inebilir. Böylece bütün sistem sıkıntıya düşebilir. Biz bunu görüyoruz ama buna rağmen bu öngörüğü arkadaşların kabul etmelerine rağmen yine de bu sigortayı yaptıramıyorlar. Başlarına bir felaket geleceğini bile bile bunu yaptırmıyorlar. O zaman burada sorgulanması gereken şey var. Sigortanın genel esaslarına bir şey dediğimiz yok. Belli ki o esaslar, muafiyetler tamam. Ama bu şartlar altında da kimse sigorta yaptıramıyor. Devlet bunun % 50'sini ödemiyor mu? Devlet bunun % 80'nini ödüyorum derse bir problem olur mu? Hayır, işte bizde bunu diyoruz. Bu sigortanın genel prensiplerine aykırı bir durum olmaz ki. Durdu Bey buyurun.

Durdu Ağdağ: Dünkü toplantımızda da dile getirdiğimiz konulardan bir tanesi bu yapılan teşviklerin bu sigorta primlerinin tamamını derken yani devlet zaten bu teşviki yapıyor. Burada yanlış anlama söz konusu var. Devlet o zaman bunu neden kuruyor gibi değil. Vatandaş üretim yapıyor, yaptığı üretim miktarı kadar teşvik alıyor. Bu teşvikten karşılığını sigorta primini, çalışan personelini, teknik elemanını ve TARSİM sigortasını. Dolayısıyla devlet parasını direk şahsa değil de bu sisteme yatırmış olur. O tesis de garanti altına alındığı zaman sorun çözülmüş olur. Düzenlemelerin buna göre yapılması gerekir.

Osman Parlak: Siz doğrudan desteğin bu şekilde aktarılmasını ve TARSİM konusunun bu şekilde çözülmesini öneriyorsunuz. Evet, olabilir.

Katılımcı 3: Bakanlığımızın verdiği yüzdeliğin % 8'e çıkarılmasını doğru bulmuyorum. Bu % 2'ye devam etmeli fakat su ürünleri sektöründe ki belirlenen rakamlar sigorta yaptırmayanlar % 20 aşağı sigorta yaptıranlara % 50 fazla olarak ödenirse sigorta yaptıranla yaptırmayan arasında % 33'lük bir fark olur. Bu da üreticiyi gayet güzel bir şekilde tesisini sigortalamaya doğru iter.

İbrahim Kavaklı: Burada amaç proje üretirken sonuca varabilmektir. Kısaca TARSİM uygulaması başlayalı kaç yıl oldu? Kaç tane işletmeyi sigortaladınız? Başarı yüzdeniz nedir? Bunları öğrenmek istiyorum.

Osman Parlak: Bütün bunları arkadaşlar bize izah ettiler. Siz salonda yoktunuz İbrahim Bey. Ali Bey buyurun.

Ali Şahin:En çok ilgilenenlerden bir tanesi ben oldum. Arkadaşları Malatya'ya kadar davet ettik. Bütün balıkçılarımızı da topladık. İnsanlar hakikaten kaysılarını sigortalıyorlar, hayvanlarını sigortalıyorlar ama biz trilyonluk yatırımlar yapıyoruz yani dolu dolu olan bir tesisimizde beş milyonluk bir risk yatıyor. Artık bir de altyapı var. Bunları sigortalayalım dedik. Toplantımız çok ta keyifli geçti. Olumlu da geçtiğine inanıyorum. Sayın müdürüm bir şeye değindi. Sizin formatlarınızda yanlışlıklar var. Bilinçli olarak yazılmamış. Mesela bir arkadaşımıza sorduk. 1 tonluk offshore kafes yapmış, ilk yapanlardan. Niçin sigorta yaptırmadınız dedik? Hakikaten Sayın Müdürümüzün söylemiş olduğu şeye geldi, dedi ki benden çift jeneratör istiyorlar dedi. Kardeşim senin jeneratörle işin yok ki.

Osman Parlak: Bir dakika ama kafesler sigorta kapsamında değil. Mesela denizlerde bizim tesislerimiz var. Denizlerde kafeslerimiz kırılıp, ağlarımız yırtıldığı zaman herhangi bir şey almıyoruz biz. Sadece balıklar giderse balıkların sigortası var.

Ali Şahin:Anladım evet tamam başkanım. Sonuç itibariyle jeneratörle hiçbir işiniz yoksa insanların aydınlanması için jeneratör gerekir. Balıklarımız ışık olmadan yaşayabilir.

Osman Parlak: Belli ki su ürünleri mühendisleri buralarda az.

Necati İçer: Sayın başkanım son sözümü söyleyerek ayrılmak istiyorum müsaade ederseniz. Arkadaşlarımız % 6'yı rakam olarak çok küçük gördüler. Bizim tarım sigortaları sistemimiz 5 yıllık bir sistem. 5 yılda % 6 gibi bir oran ve yılda % 20 büyüme oranı. İspanya'dan bir örnek vermek istiyorum. Yaklaşık 40 yıllık bir geçmişleri var, sigortalanabilir alan ve işletmelerin % 25'ne ulaşamadılar. Tabi zor bir sektör. Sigortalanamayacak hiçbir şey yok. Her şey sigortalanabilir ama prim de o seviyede yükselecektir. Risk yükseldikçe prim de artışı olacaktır. Bu da daha çok can yakar. Az önce beyefendinin söylediği öneri de öyle yabana atılacak bir öneri değildir. Hepinize kolay gelsin saygılar sunuyorum.

Osman Parlak: Biz devam edeceğiz arkadaşlar, onları göndermek zorundayız. Diğer salonda görevleri var. Biz aramızda konuşmaya devam edeceğiz arkadaşlar TARSİM konusuna. Evet, buyurun

Katılımcı 4:Gerçekten güzel konular tartışılıyor. Şimdi TARSİM, sigorta konusu işleniyor. Cumhuriyetimizin ilk yıllarında 2090 Sayılı yasa, 5204 Sayılı yasa, diğer uygulamaların sekteye uğraması falan ve neticede 2005, 2006 ve tarım sigortasında nereden nereye geldik. İlk bakışımızda belki küçümsüyoruz. Bitkisel üretimde ve hayvansal üretimde şuan sigortalanan hayvan sayısına, sigortalanan alana baktığımız zaman rakamlar çok düşük. Tabi burada hep eleştiriyoruz ama bizlere de görevler düşüyor. Onuncu ayın 9'nda ülkemizin bazı illerinde afetler oldu. Denizde de bu afetler oldu. Çayelin'de bizim 100' yakın orada projeli tesisimiz var biliyorsunuz. O tesislerin büyük bir kısmı etkilendi. Özellikle 14 tane tesis tamamen boşaldı. İlk aklımıza gelen sigorta oldu. İlçemizde Ziraat Odası Başkanı da sigorta acentesi. Ancak maalesef hiçbir üreticimiz sigorta yaptırmadı. Sigorta yaptırmak için müracaat bile yok. Sonradan denildi çaya şu kadar mesafesi olacak, şu olacak bu olacak hep bahaneler üretildi. Bahaneleri üretenlerde hiç gitmemiş ki acenteye. Başımıza böyle felaketler gelince anlıyoruz ama iş işten geçmiş oluyor.

Osman Parlak: Şimdi ben zamanında bu işin acısını çeken bir insanım. Balıklarımın tamamı bir günde öldü arkadaşlar. 2001 yılında krizin olduğu dönemde on yıl geriye attı beni. Ben sigortanın önemini biliyorum ve bütün firmalarımı da sigorta yaptırdım. Ancak TARSİM'in bu anlayışıyla bu şekilde üreticilerin mecbur kalmadıktan sonra başka mecburiyetleri kalmadıktan sonra bunu kesinlikle yaptırmayacaklarını biliyorum. Onun için buna çözüm aramak lazım. Ben 5 firmama da yaptırdım sonrada vazgeçtim. Çünkü rakamlar öyle büyüdü ki, üstelikte öyle bir uygulamayla geldiler ki, küçük bir hasar oldu 70 bin liralık hasara 8 bin liralık ödeme yapıldı. Bu böyle olmaz. Yani biz bir yıl sonrada burada gelip konuşsak, üç yıl sonrada gelip konuşsak bu oran % 1'in üzerine belli ki çıkmayacak. O zaman sistemin eksikliği var bunu çözmek lazım. Arkadaşımızın bir önerisi oldu. Bilmiyorum belki birazdan İl Tarım Uygulamalarını konuşacağız. Belki onun içinden de bir şekilde buraya aktarma yapabiliriz. Direk doğrudan destek yerine böyle yerlere destek verilsin deniyor. Bir kere şunu kabul edelim arkadaşlar su ürünleri sektörüne devlet gereken ehemmiyeti veriyor. Bir kere bizlere eskisinden daha fazla değer veriyor. Özellikle sivil toplum örgütlerine daha fazla önem veriyor. Su ürünleri sektöründe üretici olan arkadaşlarımız diyebilir mi ki, devlet bize her hangi bir destek vermiyor. Bir sürü destek var. Bir sürü faydalanacağımız alan var. Yani devlet bize veriyor. Hiç nankörlük etmeye falan gerek yok. Bizim yapmamız gerek verilen destekleri doğru kullanmak, adil kullanmak, herhangi bir yanlış yola sapmadan kullanmak, haksız rekabet ve haksız kazanca neden olmadan kullanmak ve bunları tekrar yatırıma dönüştürüp bu ülkenin insanına yeniden hediye etmektir. Biz işadamıyız. Geçimimizden aciz falan değiliz. Eve ekmek parası götürmek gibi bir durumda da değiliz. Biz toplumdan aldığımızı yeniden bu millete vermek zorundayız. Bu anlayış olmazsa işadamlığı da olmaz. Toplumdan ne alıyorsak hepsini geri vereceğiz. Evet, TARSİM ile ilgili devam ediyoruz. Okan Bey buyurun

Okan Yüksel: TARSİM ile ilgili bende kısaca bir katkı sağlamak istiyorum. Bakış açısını değiştirmek anlamında birkaç şey söylemek istiyorum. Birincisi, TARSİM ile ilgili yapılan düzenlemelerde muhakkak süratle üretici birlikleri başta olmak üzere Tarım İl Müdürlükleri ve üreticilerin mevzuat aşamasında fikirlerinin sorulması, aynen burada nasıl bir çalıştay yapılıyorsa benzer çalışmalarında onların bünyesinde yapılmasının sağlıklı olacağını düşünüyorum. İkinci hususta genele baktığımızda herkes için tek kaygı üretici açısından TARSİM'i yeterince tanıyamamak, gerekli eğitimi almamış çok zor bir algı var yaptırmakla ki, doğrudur. Üçüncü olarak ta şöyle bir önerim var, muafiyet oranlarının sadece genelin % 70'i şeklinde değil yaşanan riske göre bir muafiyet oranının belirlenmesi gerektiğini düşünüyorum. Örnek vermek gerekirse ihbarı mecbur hastalıklarda yeni yönetmeliğe göre devlet şuan ihbarı mecbur hastalıklarda tazminat oranının 4'te 2'sini ödüyor. Yani yarısını karşılıyor. Öyle bir konumda muafiyet oranına bakılmaksızın ihbarı mecburi hastalıklarda TARSİM bünyesinde tamamının da karşılanmak adına yarısı devletten olduğu için % 50'sinin de sigorta tarafından muafiyet oranına bakılmaksızın ödenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Osman Parlak: Okan Bey teşekkür ediyorum arkadaşlar TARSİM konusunu noktalıyorum çünkü konuşacağımız çok konu var. Mazot desteğine geçiyorum arkadaşlar. Bilindiği gibi mazot desteği denizlerde kullanmış olduğumuz tekneler için kültür balıkçılığı yapanlar için verilmektedir. Ama iç sularda bugüne kadar mazot desteği olmadı. Aranızda iç sularda mazot desteği alan var mı? Şimdi biz bunu birkaç ay önce Merkez Birliğinde ki toplantılarda da dile getirdik. Orada arkadaşlarımızın bazıları dediler ki, siz bunu hiç karıştırmayın iç sular için zaten zor yazdırmıştık bunu da elinizden alırlar gibisinden sanki bir vurguda bulundular. Ama biz iç sulara da mazot desteği istiyoruz. Öteki çalışmalar nasıl yapılmışsa onunda bir yolunu bulup,

Salon:Başkanım iç sularda başladı mazot desteği veriliyor. Daha yeni oldu.

Osman Parlak: Öyle mi ne zaman?

Salon:Ocak ayı itibarı ile uygulama başladı başkanım. Yalnız şuan iç sularda ki mevcut teknelerin % 90'nın da ruhsat problemi var.

Osman Parlak: Bir yasa çıktı mı bununla ilgili tebliğ var mı?

Katılımcı 5:Teknelerin av ruhsatına bağlı olarak gemi tesciline sahipse tekne ödemesiz olarak bu destek veriliyor.

Osman Parlak: Başladı yani. Ben şunu sormak istiyorum. Siz belki görüşmelerle böyle bir şeyin başladığını mı söylüyorsunuz yoksa şu elimde gördüğünüz tebliğ gibi bir belge var mı?

Salon:Denizcilik Müsteşarlığı ile de arkadaşlarımız irtibat kurmuşlar

Osman Parlak: Ama bu irtibatla falan olmaz ki, bunun bir bildirim olması gerekiyor. Yani bu uygulama başladı diyorsunuz Elazığ'da, Sivas'ta var mı?

Katılımcı 6:Dün akşam bir duyum olarak ben bunu duydum ortada resmi bir açıklama yok

Katılımcı 7:Bizim bu konuda ciddi çalışmalarımız olduğu için söylüyorum. Kendi teknelerimizde ruhsatlandırma çalışmalarını başlattık. Özellikle Elazığ Milletvekilimizle bu konu üzerinde çok çalıştık Ocak ayı itibarıyla bu uygulamadan iç sularda ki yetiştiricilerde aynen denizlerde olduğu gibi faydalanabilecekler.

Osman Parlak: Tamam kısa geçiyorum o zaman başka konular var. Denizlerde verilen mazot desteğinin iç sular için de bir çalışma yapılmış. Elazığ'da ki arkadaşlarda özel bir çalışma yapmışlar. Ama bununla ilgili Resmi Gazete 'de yayınlanan bir tebliğ çıkmadan bunun başlaması söz konusu değil. Ama her halde çıkacak öyle gözüküyor. Bu konu için teşekkür ediyorum. Şimdi krediler ve teşvikler konusu var. Ziraat Bankasından arkadaşlarımızdan kimse var mı? Tamam var. Şimdi Ziraat Bankası bildiğiniz gibi bize su ürünlerine % 50 süspansive edilmiş krediler veriyor. Ayrıca işletme kredileri ve yatırım kredileri veriyor. Bunlarla ilgili bir problem yok. Sadece destekleme kredisi kullanırken komisyon oranlarının yüksekliğinden arkadaşlarımız bahsediyor. Başkanımız da bunu kürsüde dile getirdi. Şuanda bu oran kaçtır?

Salon:Hayır, % 3'e yükseldi

Osman Parlak: Şimdi komisyonun oranı % 1'di ama başka masraflarla % 3'e çıkıyor diyorsanız o farklı bir şey. Komisyon oranı da % 3'e çıkan hiçbir Ziraat Bankası görmedim ben. Ama Ziraat Bankasından arkadaşımız bizi aydınlatır. Buyurun

Cüneyt Serkan Bulut: Bahsetmiş olduğunuz oran % 2 olarak belirlenmiştir. Yalnız destekleme ödemeleri ile ilgili olan konularda başkanımızın da dediği gibi görüşmeler devam ediyor. Bununla ilgili çalışmalarımız var.

Osman Parlak: Teşekkür ediyoruz ama ben bir hesap yapacağım şimdi. Yanılmıyorsam 7. aydan sonra destek kredilerini almaya başlıyoruz. % 5 mi faizi? Ne zaman kesinti yapılacak? Ocak, Şubat ayında. Ağustos, Eylül, Ekim, Kasım, Aralık, Ocak toplam 7 ay. 7 ay % 5'den bir faiz uygulanacak. Yani kaçta geliyor % 3,5 gibi bir rakama. Peki, 7 aylık komisyon kaç yapar? Bu hesabı yapana 10 dakika söz hakkı vereceğiz. Şimdi arkadaşlar bakın, bir sefere mahsus alınıyor bu % 2

Salon:Zaten almış oluyor başkanım

Osman Parlak: Almış oluyor da, bu faizin üzerine koyacağız şimdi. 3,5'ün üzerine bunu da ekleyelim de faiz kaçta geliyor onu görmek istiyorum.

Salon: Faiz oranı % 10'a geliyor

-İkiye katlanıyor

-Başkanım % 5 oluyor

-% 5 alıyorlar % 1 veya 2'de komisyon alıyorlar toplam % 7

-% 5'ni devlet veriyor, % 5'ni biz veriyoruz. Parayı verirken de % 1 kesiyorlar

Osman Parlak: Peki, ne oldu geçen sene % 1 iken tekrar % 2'ye çıktı bu.

Salon: Her yıl değişiyor.

Osman Parlak: Yok Ziraat Bankasını söylüyorum. Ziraat Bankasında geçen yıl bu çalıştayda ben kürsüde konuşma yaparken arkadaşımın biri beni uyardı. Siz % 2 diyorsunuz ama o oran

% 1'e düştü dedi. Gerçekten de bankaya gittiğimde % 1di. Şimdi neden tekrar % 2 oldu onu anlamadım.

Cüneyt Serkan Bulut: Biliyorsunuz 2011 yılının sonuna doğru Merkez Bankası tarafından piyasada yaşanan gelişmelere paralel olarak oranlarda bir artış oldu. Daha önce biz banka olarak topladığımız mevduatın yüzde yüzünü tekrar kredi olarak verebiliyorduk. Ancak yapılan son düzenlemeyle şunda topladığımız 100 liralık mevduatın ancak 89 lirasını kredi olarak verebiliyoruz. Dolayısıyla o 11 lira karşılığında Merkez Bankasından herhangi bir bedel almıyoruz. o 11 liralık faizi size ödüyoruz. Bugün piyasada ki kredi faiz oranlarını herkes biliyordur. Şunda piyasada konuşulan faiz oranı 10,23 yıllık bazda bakarsanız şunda ticari kredilerinde uygulanan faiz oranı % 19. Belki düşük ama hacminize bağılı olarak 17'ye kadar alabiliyorsunuz. Ama şunda konuşulan fiyat % 19. Size uygulanan faiz oranı ne kadar? % 10. Biz 10 liraya mal ettiğimiz bir mevduatı 10 liraya satıyoruz. Bundan dolayı kar etmemiz beklenebilir mi. Nasıl çözmemiz lazım? Yapacağımız değişiklikte devlete ve bankaya olan maliyetleri azaltmamız lazım. Faiz oranı arttırmayarak devletten aldığımız sübvazyon oranını azaltıyoruz. Size yansıttığımız faiz oranını düşük tutuyoruz. O zaman bunu bir şekilde bir yerden telafi etmemiz gerekiyor. % 2 maliyet yüksek bir maliyettir.

Osman Parlak: Biz yine en azından bunu 1000 biliyorduk. 1000/5'e insin demiştik madem bu 2'ye çıkmış en azından % 1'e düşsün istiyoruz. Şunu biliyoruz bu ülkenin bankaları son 7-8 seneden beri çok büyük karlar ediyor. Ziraat Bankası geçen sene yanlış hatırlamıyorsam üç buçuk katrilyon kar etti. Bütün bankalar çok büyük kar ediyor. Onu da gözden kaçırmayalım bu ülkenin insanının imkanlarından yapılıyor bu işler. Eskisi gibi zarar etmiyorsunuz yani. Görev zararlarımızın hazine tarafından karşılanmıyor.

Cüneyt Serkan Bulut:Burada samimi bir ortamımız var. O bahsettiğiniz karın büyük bir kısmı hazine bonolarında ki faizlerden geliyor. Yani biz 2001 yılında yapılandırma döneminde kamu bankalarıyla varlıklarını devam ettirebilmek adına hazine tarafından gayri nakli bir sermaye kuruldu. O dönemde faiz oranı % 80di.

Osman Parlak: Peki teşekkür ediyorum başka konularımız da var. Arkadaşlar Ziraat Bankasıyla ilgili hiç konuşmayan arkadaşımız var mı ama tek cümle olacak konuyu kapatacağız.

Gökhan Bey: Yeni mevcut bir tesis yatırımım var. Ziraat Bankası yatırım kredisi ve işletme kredisi verirken bazı evraklar istiyor. Bunların içinde su ürünleri yetiştiricilik belgesi, su kira kontratları vs. belgeler var. Ancak işin içinde şöyle bir tezatlık var. Banka kredi için bu belgeleri istiyor. Ama bu belgeler Tarım Bakanlığından yatırım tamamlanmadan bize verilmiyor.

Osman Parlak: Bir yanlış uygulama var anladım ben demek istediğinizi cevap vereyim. Tebliğ çok açık siz yatırım kredisini yetiştiricilik belgesi işletme kredisi için gerekli proje yatırım kredisi için gerekli ve bu çok açık. Ama bankada gelen kişiler konuyu yanlış anlamışsa onu bilemem. Yasa da çok net ve açık yazıyor. İstenilen belge yetiştiricilik belgesi işletme kredisi içindir.

Gökhan Bey: Bunun bankaya gerekli merciler tarafından birlik olarak en azından bildirilmesi ve yatırım teşvik merkezi alıyoruz KDV muafiyetinden faydalanmak için. Ancak bunun için de bizden su kira kontratı isteniyor. Ancak bu belge de biz yatırım tamamlandıktan sonra veriliyor.

Osman Parlak: Onu da söyleyeyim bu konuda da bilğim var. Sizin bu işi yapan arkadaşları ikna ettiğiniz takdirde onlarda gidip orayı ikna ediyorlar. Öyle bir şey bize de oldu ama istemediler. Ama çok ilginç bu konular çok bilinen ve konuşulan konular.

Gökhan Bey: Bir şey daha belirtmek istiyorum. Biz sıkıntı yaşıyoruz, ifade edemiyoruz, vakit geçiyor, kredi bitmiş oluyor. Şimdi biz % 5'lik bir faiz ödüyoruz. Ancak büyükbaş hayvancılıkta bu % 0. Neden biz birlik olarak böyle bir talepte bulunmuyoruz.

Osman Parlak: Bunun sebebini ben söyleyeyim size çok basit çünkü Türkiye’de su ürünleri sektörü çok hızlı büyüyor çok fazla balığımız var ama hayvan sayımız çok fazla azaldı. Süt ve et tehlikesi var. Dışardan da et ithal etmek zorunda kalıyoruz fiyatlar yükseliyor. Devlet bence doğru yapıyor. Ben su ürünleri sektörünün içindeyim ama hayvancılığın o tarafında sıkıntı var. Doğu Anadolu’da yetiştiriliyor bu hayvanlar. Bunu sosyal bir proje olarak ta düşünebilirsiniz.

Gökhan Bey: Ancak işin şöyle bir boyutu da var. Biz dünya liderliğine oynayacak bir pozisyona geleceğiz ve Türkiye’nin ne sanayisi bu kadar gelişmiş ne de farklı bir iş kolu. Sonuçta büyümeyle gelişen bir sektöre neden daha fazla destek verilmesin. İhracatta ki rolümüz çok büyük.

Osman Parlak: Ben demin söyledim. Arkadaşlar devletin bize verdiği destekler yeterli. Bazı olmayan sıkıntıya düşen noktaları zaten söylüyoruz. Önemli olan bizim bu destekleri doğru alıp, doğru kullanıp tekrar yatırımla millete geri vermek bizim görevimiz bu. Su ürünleri sektörüne ciddi destekler veriliyor. Şimdi şurada hiç parası olmadan ama teminatı olarak bir işadamı bu işe başlasa bu işten sıkılır. Onun için devletin son dönemlerde verdiği desteklerden dolayı bizim aklamamız için bir neden yok. Bizim burada devletimize teşekkür etmemiz lazım. Ama uygulanana haksızlıkları da söylüyoruz. Örneğin ben denizde balık üretiyorum bunun karşılığında mazot desteği alıyorum ama bir başkası iç sularda balık üretiyor bunun karşılığı olan mazot desteğini alamıyor bu olmaz. Bu gibi durumları da savunuyoruz arkadaşlar. Peki, Ziraat Bankasını burada noktalıyoruz. Bir sonra ki konumuz Üretici örgütlerini güçlendirme bu konuyu konuşacağız. Biliyorsunuz Tarımsal Üreticiler Birliği Kanunu çıkmıştı 5200 Sayılı kanun. 2004 yılında çıktı. Su ürünleri sektöründe üretici birliklerinin kurulmaya başlandı ama maalesef bir ilde 16 tane üretici olmadan bu birliği kurmak mümkün değil. 16 tane üreticiyi de su ürünleri sektöründe her vilayette bulma şansımız yok. Hem 1380 Sayılı su ürünleri kanunu hem de 5200 Sayılı kanunda çok ciddi boşluklar ve sıkıntılar var. Bu da sanki böyle hiç kimseye sorulmadan böyle masa başında hazırlanmış bir kanun gibi. Yani diyelim ki bir vilayette 10 tane üreticimiz var da 10 bin ton üretim yapıyor. Birliğe ihtiyacımız yok mu bizim. Birliğe o kadar çok ihtiyaç duymaya başladık ki, herkes su ürünleri sektöründe savaş açmış durumda. Dolayısıyla bizimde birliğe ihtiyacımız var, dayanışmaya ihtiyacımız var, birbirimizle görüşmeye ihtiyacımız var, toplantı yapmaya ihtiyacımız var, buradaki merkez birliğimizin güçlü olmaya ihtiyacı var. Merkez Birliğimizin güçlü olabilmesi için de illerdeki üretici birliklerinin kurulmasına ihtiyaç var. Bir kere bu yasanın değişmesi gerekiyor. En azından bu sayının azaltılması, komşu en az iki vilayetinde istenildiği takdirde birlik altında toplanılması gerekir. Ayrıca bu birliklerin yaşaması çok kolay değil. Bazı gelir kaynakları olması lazım. Bu gelir kaynaklarını bir bölümü üretici birliklerinden sağlanacak ama bir bölümü de misal olarak veriyorum yetiştiricilik belgesinin verilmesini üretici birliklerine bırakabiliriz mesela. Devleti o kadar meşgul etmeye gerek yok. Bazı proje onaylamalarını da birliklere bırakabiliriz. Ya da orada alınan paraların bir bölümünü üretici birliklerine bırakıp bunların bir miktarını da merkez birliğimize transfer edebiliriz. Yani hem mahallinde üretici birliklerinin yaşaması lazım hem de üretici birliğinin merkezinin yaşaması gerekiyor. Şimdi bu konuda ki görüşlerinize yer vereceğim.

Ziya Okumuşoğlu: Şimdi o 16 üye ile ilgili bir yanlış anlaşılma var sanırım. 4. Madde der ki, en az 16 üye ama aşağıda diyor ki, asgari ilçe düzeyinde olur. Yani 2 ilin birleşmesinde herhangi bir mahsur yok. Biz ilçelerde kapasiteyi sağlayamayan ilçeleri eleştiriyoruz şurada.

Osman Parlak: İlçe ile il birleşebiliyor mu?

Ziya Okumuşoğlu: İlçe ile il birleşebiliyor evet. 3 ili geçmemek şartıyla bu birleşme yapılabilir. Bu bakımdan rahat olun. Yani bize üretici birliği kurmak istediğiniz zaman müracaatınızı rahatlıkla onaylayacağız. Benim önümdeki notlara göre deniz ürünleri

yetiştiriciliği birliği 4 tane, iç su 18 tane, deniz avcılığı 5 tane. Şimdi bu durumda 22 tane yetiştirici birliği var. Fakat merkez birliğine geldiğimiz zaman 12 üye var.

Osman Parlak: Onu sorgulayacağız zaten. Çok teşekkür ediyorum. Şimdi arkadaşlar bu noktada üretici birliği başkanı olan arkadaşlarımıza söz vermek istiyorum. Sayın müdürümüz dedi ki, 22 tane birliğiniz var ama 12 üye var. Kimler var aramızda İbrahim Bey'in dışında. İbrahim Bey'in dışında varsa ona söz vereceğim ama yoksa İbrahim Bey'e söz vereceğim. Peki, İbrahim Bey buyurun nedir bu işin nedeni

İbrahim Kavaklı: Şimdi illerde Türkiye çapında su ürünleri yetiştirici birliğini kuran 3. veya 4. ildik. Biz bunu ilk başta ilçe olarak yaptığımızda baya bir sıkıntılarla karşılaştık. Çünkü prosedürlerin açılması ciddi anlamda zaten 2 günlük bir toplantı sürecinde arkadaşların ve bizlerin konuştuğu sıkıntılarının başında maalesef prosedürlerin çok ağır olması ve gerekli gereksiz birçok evrak taleplerinin bizim önümüzde sıkıntı yarattığından bahsettik. Bizim aslında sosyal anlamda bunu geliştirebilmemiz için bir birliğin oluşturulmasında insanları koordine etmenin yanı sıra bir de işin prosedürünün yükünü de taşınması gerekiyor. Ben bunun çözüm noktasında şunun yapılmasını istiyorum aslında. İnsanların prosedürleri aşabilmesi için eğer üst birliğin şeyi varsa bu doğrultuda yardım edilmesini ve sıkıntılarının aşılması noktasında sadece.

Osman Parlak: Şimdi İbrahim Bey neden 22 birlikten sadece 12 tanesi üye bunun sebebini soruyorum.

Osman Parlak: Orada yetkili var 12 diyor. Ayşegül Hanım buyurun

Ayşegül Gür: 14 üyemiz vardı, Kahramanmaraş ve Malatya ile beraber şuan 16 birliğimiz üye.

Osman Parlak: 16 mı oldu. 22'de 16 mı bu? 3 birlik daha kuruluyor 25 olacak ama yine 8 tane birlik bunun dışında şu anda. Benim sorgulamak istediğim burada. 8 tane birliğimiz neden yok. Ben su ürünlerinde olan arkadaşlarımızı rakip kabul etmiyoruz ki biz birbirimizin rakibi değil refikiyiz. Rakip olduğumuz zaman olmaz. Viral hastalık eğer bir yerde başlayıp hepimizi etkiliyorsa rakip değiliz. Eğer üretici birliklerimizle biz hepimizin haklarını bir yerde savunuyorsak biz rakip değiliz. Bizim rekabetimiz olacak ama bu şekilde değil. Onun için bu 8 tane üretici birliğin çok acilen merkez birliğine katılmaları. Aynı zamanda bu sayıyı tamamlamayan yani 16 sayısını bir vilayette tamamlamayan üreticilerimizin 2 ya da 3 vilayette organize olarak hangi vilayette daha çok üretim yapıyorsa acilen birlikleri kırması lazım. Başka bir teklifte bulunuyorum. Üretici sayısına ulaşmış olduğu halde üretici birliğini kurmayan vilayete destek ödemesi yapılmasın. Bu işin püf noktası bu. Ben Samsun'daki birliği kuramıyordum. 16 kişiyiz zaten 16 kişiyi de ikna etmek zorundayız. Birisine dedim ki eğer biz birliği kurarda sen dışında kalırsan biliyorsun yasa gereği destekleme alamıyorsun dikkat et dedim. Ama bunu bu şekilde değil de bunu bir yere koymak lazım. Üretici sayısı yeterli geldiği halde birlik kurulmuyorsa ve kurulduktan sonra merkez birliğine üye olmuyorsa destek ödemesi yapılmasın diye bir teklifte bulunuyorum çünkü üretici örgütleri güçlenmeden ki, devlet bizim önümüzü açmak istiyor üretici birliklerine yetki vermiş, kanun çıkarmış eksik kanun ama bu düzeltilebilir. Biz nasıl yan yana geleceğiz, nasıl hakkımızı arayacağız, nasıl toplanacağız bu konuları nasıl tartışacağız.

Ziya Okumuşoğlu: Sanırım merkez birliğinin bir hatası olabilir. Yani merkez birliğine üye olan birliği bize bildirmiyorsa bizde kayıta az görünür.

Durdu Ağdağ: Geçen Cuma Marsis Su Ürünleri olarak bir görüşme yaptık. Bütün balıkçıları İl Tarım Müdürlüğü olarak 3 gün öncesinden aradım. Merkez Birliği ve tüm ilçeleri kapsayacak şekilde Sivas'a kuracağız dedim. Hepiniz Cuma günü sabah 9'da dairede olacaksınız dedim. Gelirken Ziraat Odalarından çiftçi belgesini, ikamet belgesini getireceksiniz dedim bende yetiştiricilik belgesinin fotokopisini koydum, kapasite raporlarını ekledim, tüzüğü de hazırlattım gelen arkadaşlarla oturduk çay içtik Cuma'dan önce birliği kurduk hiçbir zorlukta olmadı. Bakanlığı da gönderdik yarım günde bu işi yaptık çıktık.

Osman Parlak: Teşekkür ediyorum ben burada bir şey daha söylemek istiyorum. Arkadaşlar bu her ne kadar bizim görevimiz olsa da yani bu birlikleri üreticilerin inisiyatif alarak, gayret ederek kurması gerekiyorsa da özellikle bize her zaman yardım eden hiçbir zaman yardımlarını esirgemeyen Tarım Teşkilatının da bu konuda Tarım İl Müdürlüklerinin özellikle orada ki su ürünlerine bakan arkadaşların su ürünleri mühendisleri arkadaşlarımızın onların konuları değil gerçi başka birimlerin konuları ama yine de siz bizi daha iyi anlarsınız önderlik yaparak liderlik yaparak çünkü üretici sizi seviyor size ihtiyacı da var dolayısıyla sizin çağırmanızda toplantılar daha kolay olabilir. Sonrasında biz yine getiririz ama Samsun'da da arkadaşlarımız bize destek oldular. Böyle de bir çalışma yapalım. Olmayan vilayetleri de en kısa zamanda kuralım merkez birliğimizi de daha üst yerlere getirelim. Bu konuda son bir söz istiyorum. Buyurun

Katılımcı 10: Şimdi hem denizde hem de iç sularda tesisler var. Birlik kurulurken bunları tek çatı altında toplayamaz mıyız?

Osman Parlak: Bunu size söyleyeyim uygulamasını yaptım. Samsun Tarım İl Müdürlüğünde ki arkadaşlar biz mesela bunu iç sular olarak kurmadık. Samsun Üreticileri Yetiştiricileri Üretici Birliği olarak kurduk. Bunun içerisinde herkes var. Yasanın eksik çıktığını zaten uygulayıcılar biliyor. Bize müsamaha gösteriyorlar, risk de alıyorlar ve bunu böyle uyguluyorlar. Denizle iç suyu anda kurmak mümkün. Su Ürünleri Yetiştiricileri Birliği adı altında kurabiliyoruz. Ama iç su diyorsanız yani birliğin adı sadece iç su üreticileri birliği ise o zaman sadece iç sudan alacaksınız. Zaten 16 kişiyi bir araya getirmek zor birde iç su ve denizi birbirinden ayırdık mı iş zorlaşır. Bakın Tarım Reformundaki Sayın Müdürüm diyor ki, siz bırakın bir vilayeti iki üç vilayette de yapabilirsiniz bunu yasa da buna aykırı bir şey yok diyor. Biz bugüne kadar bunu hep yanlış yorumladık. Çünkü yasanın uygulayıcıları onlar. Biz zaten onlardan bu bilgileri alarak yapıyoruz her gün bu işle uğraşıyorlar. Dolayısıyla bu konu da anlaşılmalıdır çünkü başka konular da geçmemiz gerekiyor vaktimiz de azaldı. Tamam, o zaman son bir dakika ile sınırlayalım.

Katılımcı 11: Birliklerin kurulması ile ilgili söylenen birçok şeye katılıyorum ama bence önemli olan birlikler kurulduktan sonra çalışabilmesi, bir takım yetkiler verilebilmesi, donanımlara sahip olabilmesidir. Yani şunu biliyoruz ki, kurulan birliklerimiz var ama mevcut ofisler yok, mevcut çalışma alanları yok, üretici ile bir araya gelecek hiçbir ortamları yok. Benim için belki de önemli olan şu kurulan birliklerin aktif olabilmesidir. Eğer aktif olamayacaksa, üreticinin sırtında kambur olmasını istemiyoruz. Gereksiz yere prosedürün arttırılmasının çok da iyi olmadığını düşünüyorum. Merkez Birliği'nin bakanlıkla diyaloglarının ve yetkilerinin arttırılmasını öneriyorum. Merkez Birliği ile İl Birliklerinin de Bakanlık tarafından arttırılmasını istiyorum. Yeni bir yasa hazırlığı içerisindeyken bu konuların içine girilmesini, bunların özellikle kayıtlara geçilip bakanlığa ulaştırılmasını istiyorum. Çünkü il müdürlükleri olarak çok zayıfız bu haliyle merkez birliğine yansıyor. Merkez Birliğimiz de zayıf gözüküyor.

Osman Parlak: Şimdi arkadaşlar bende katılıyorum. Biraz sonra başka bir konuya geçeceğiz ama Türkiye Su Ürünleri Vakfı ile bu tecrübeleri yaşadık. Orada da Yönetim Kurulundaydım. Vakfın gelir kaynağı olmadığı zaman vakfın yaşaması mümkün değil. Dediğinize kesinlikle katılıyorum. Bir şeyi sadece kurmak olmaz onun bir işlevi olması lazım. Yani para kaynaklarının iyi aktarılması lazım. Bu para kaynaklarının yine bu milletin parası olduğunu iyi düşünerek onları da yerinde kullanmak lazım. Burayı kapatıyorum zamanımız daralıyor. Şimdi önümde Para Kredi Koordinasyon Kurulu kararı var. Yani ihracatta ki ürünlere destek var. Siz ihracat yapıyor musunuz? Bu 250 Doları kimler alıyor bize açıklar mısınız? Ton başına 250 Dolar bir destek var.

Katılımcı 12: Bu ton başına 250 Dolar desteği kanun açık, su ürünlerinde donmuş ürünler dahil olmak üzere veriliyor. Ancak bir usul ile bir tek firmamızın müracaatı ile 2000' li

yıllarda 1999'dan sonra bir tek balığı ancak salamura edilmiş vaziyette gönderen alıyor. Ancak bunun yaygınlaşması için kanun gerekmiyor, usul gerekli.

Osman Parlak: Şimdi ben buradan okuyorum. Hazırlanmış veya konserve edilmiş balıkta ton başına 250 Dolar

Katılımcı 12:Konserve edilmiş kaldırdığımız zaman geriye hazırlanmış ve işlenmiş

Osman Parlak: Madde şöyle, hazırlanmış veya konserve edilmiş balık. 24 Aralık 2010 Cuma, Para Kredi Koordinasyon Kurulu'nun tarımsal ürünlerde ihracat iadesi yardımlarına ilişkin Para Kredi Koordinasyon Kurulu'nun tebliği 2010/10 madde bu şekilde. Ben bunun uygulamasını merak ediyorum. Tarım Bakanlığı'nın bizden istediği bir şey var arkadaşlar. İhracatı arttırmak, üretimi arttırmak, verimliliği arttırmak, kaynakları doğru kullanmak. Yani size verdiğimiz kaynakları doğru kullanın diyorlar. Bu mesaj dün şahsıma burada Genel Müdür tarafından iletildi. Bunu da burada hepimize tekrarlamakta fayda görüyorum.

Katılımcı 12:Kendim firmaya direk ödeme yapmıyorum. Firmanın borcu olan kurumlara yapabiliyorum. Yemci de aynı

Osman Parlak: Bu 250 Dolardan mı konuşuyoruz. Öneriniz nedir peki?

Katılımcı 12:Konserve olarak çıkmış. 20 yıl önce konserve olarak çıkmış.

Osman Parlak: O zaman yazalım biz bunu çalıştayda sunalım. Bunun kapsamını genişletelim. Konserve, işlenmiş.. İşlenmiş ürünler dediğimiz zaman

Salon:Temizlenmiş, paketlenmiş

Salon:İçi alınmış dondurulmuş, paketlenmiş ve ihracata hazır hale getirilmiş

Osman Parlak:Ama bu kısaca ifade edeceğiz. Şöyle diye bilir miyiz? İşlenmiş ve konserve edilmiş ürünler dediğimiz zaman ihracata giden malları kapsar mı?

Salon:Evet, işlenmiş paketlenmiş

Osman Parlak: Fümeyi kapsar belki ama içi alınmış malı kapsar mı?

Salon:Kapsıyor, katma değeri arttırılmış dersek hepsini kapsar. Yani taze olduğu gibi değil de buzhaneyi kabul etmiyor

Osman Parlak: Onu kabul etmiyor evet. Onlar sanırım Dünya Ticaret Örgütü ile de ilişkisi olabilir bu konuların.

Salon:Başkanım temizlenmiş ve işlenmiş demek yeterli olur.

Osman Parlak: İşlenmiş konserve edilmiş veya

Salon:Konserveyi hiç karıştırmayalım bence

Osman Parlak: İşlenmiş girer mi o zaman

Salon:Tamam o zaman Atilla Bey siz bu maddeyi yazın

Osman Parlak: Arkadaşlar burası önemli. Eğer ihracatçılardan hemen hemen hiç kimse bu parayı şuan alamıyorsa ve bu buraya yazılmışsa boşu boşuna burada duruyor. Bunu birinin ulaştırması gerekiyor.

Salon:En az 6 yıldır var orada. Olmuyor yani hiçbir işlem yapılmamış taze gönderiyoruz ama olmuyor

Osman Parlak: Bu işin motoru ihracat yapan firmalardır arkadaşlar. Onların da tabi ki işleme tesisleri var. Üreticilerin bugün mallarının para etmesi ihracatımızın artışı ile ilgilidir. 1990lı yılların sonunda Ankara'da, İzmir'de, İstanbul'da çeşitli sempozyumlar da fuarlarda Türkiye'nin önde gelen alabalıkçıları için söylüyorum en az 10 firması sürekli toplantılar yaparak fiyatları nasıl arttıracamız diye düşünüyorlardı. Şimdi fiyatlar ihracatçıların daha çok mal satmasıyla iç piyasada da artar.

Ali Şahin: Yeni bir kuruluş bu 2. yılımız. Hepimiz yeniyiz ama sivil toplum örgütü olabilmemiz için ürünülük esasına dayalı olması lazım. Birlik olmamız için de bir araya gelerek kurmamız lazım. Kendi illerimizde de aynı şekilde hep kanuna dayandırılan, sen bir fon almak istiyorsan bu birliğe üye olmak zorundasın ama sadece bu kadar düşüncesi hakimdir. Bu illerde bütün bu yanlışlar uygulanıyor. Ondan sonra biz birliklerimize sahip çıkamıyoruz.

Osman Parlak: Ali Bey teşekkür ediyorum.

Katılımcı 13: İşlenmiş ürünlerle alakalı bu destekleme konusunda tazeden ziyade taze gönderilen her ürün Türkiye için Avrupa'da bir zarar teşkil ediyor. Çünkü orada diğer işleme tesisleri ellerinde taze ürün olmadığı için Türkiye'den aldıkları taze ürünleri kendilerine göre işleme yollarına gidiyorlar. Sonrada daha farklı işlenmiş ürün gönderen arkadaşların pazarlarına daha farklı fiyatlarla girerek orada bir fiyat rekabeti oluşturuyorlar. Taze ürünün o kategoriye konulması yani bana göre taze ürün yerine işlenmiş ürünlerin ihracatına destekleme verilmesi daha mantıklı olur diye düşünüyorum.

Katılımcı 14: Ama sadece Avrupa'ya ihracat yapıyoruz gibi düşünmeyelim. Ben mesela Suriye'ye ihracat yapmaya başladım. Çok da rahat hiçbir sorunu yok. Adana'dan çıkan ürünü 1 saat sonra gönderebiliyoruz. Önemli olan burada ihracatı desteklemekse ki, her halde herkesin düşüncesi bu Avrupalının katma değer kazanarak bize tekrar bu ürünü satmak ya da pazarımızda bize rakip olmasını beklemek çok ta korkulacak bir durum değil. Zaten bunların hepsi olası şeyler. Biz bunlardan korkmayalım diye düşünüyorum.

Osman Parlak: Arkadaşlar konularımızdan bir tanesi de Ar-Ge. Biliyorsunuz 9 Şubat 2012 tarihinde araştırma ve geliştirme projelerinin desteklenmesinde uygulanacak usul ve esaslara ilişkin bir tebliğ var. Bu tebliğ sanıyorum burada Tarım Bakanlığında bu konuda bilgisi olan arkadaşımız var mı? Merkez Teşkilatından birisi var mı? Sanırım yok öyleyse bu konuyu kısa geçeceğim. Şimdi burada bir madde var. 5. maddesini okumak istiyorum onun üzerinde konuşalım. Kurulun oluşumu görevleri ve işleyişi Madde 5: Kurul, bakanlık müsteşar yardımcısı başkanlığında Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürü, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürü, Koruma ve Kontrol Genel Müdürü, Teşkilatlanma ve Destekleme Genel Müdürü, üniversitelerden görevli iki fakülte görevlisi, TÜBİTAK, Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Ziraat Mühendisleri Odası ve Türk Veterinerler Hekimi Birliğinden bir temsilci olmak üzere Başkan dahil 11 kişiden oluşur. Şimdi biz sivil anlayışı savunuyoruz. Ama bizim Merkez Birliğimizden de bir kişi burada olsun. Yoksa bizi nasıl anlayacak ki bu Ar-Ge. Bunların da önemli projelere, farklı projelere onların da burada konuları var ama bunları belki şeyde biraz daha fazla anlatabiliriz. Sadece ben bunu inceledim. Burada bu konu hakkında çok uzun konuşamayacağız çünkü maalesef vaktimiz yetmiyor. Raporların hazırlanması gerekiyor. Ben buraya Su Ürünleri Merkez Birliğinden de bir yöneticinin en azından Başkanın bu komite içinde olursa su ürünleri sektörüne de faydası olur. Tabi bu sadece su ürünleri ile ilgili çıkmış bir mevzuat değil. Bu Ar-Ge ile ilgili ve 9 Şubat 2011 tarihinde çıkmış bir yasa. Bunu konuşmadık dememeniz için bitiriyorum.

Katılımcı 15: Bakanlıkta Ar-Ge projelerini 2010 yılından sonra desteklemeye başladı. Sivil toplum kuruluşları olarak üretici birlikleri bu Ar-Ge kapsamında projeler sunabiliyor, üniversitelerde sunabiliyor.

Osman Parlak: Sunabildiklerini gördüm bugün ama kendileri yok işin içinde. Komisyonunda yok yani.

Katılımcı 15: Bunun sağlanabilmesi için geçen sene burada alınan bir karar vardı. Üst birlik bünyesinde Ar-Ge birimi kurularak yani üreticilere ihtiyacı olan konularda Ar-Ge yürütülmesi diye. Bu karar tekrar alınabilir. Çünkü araştırma ve sonuca gitme konusunda ciddi bir sıkıntımız var. Bu çalışmayla bu sıkıntı giderilebilir diye düşünüyorum.

Osman Parlak: Teşekkür ederim hocam. Çok ciddi rakamlar var bunun içerisinde. Ama bu komisyon içerisinde bizim de olmamız gerektiğini ve de buraya bir sivil anlayışında katılması gerektiğini düşünüyorum. Bu konuyu burada sonlandırıyorum İl Tarım Uygulamalarına geçiyorum çok önemli bir konu.

Katılımcı 16: Başkanım yeni konuya geçmeden önce birkaç cümle söyleyebilir miyim? Su ürünleri yetiştirici birliğinin kesinlikle yaşatılması gerekir buna inanıyorum. Ancak bu sektörde sadece su ürünleri yetiştirici birliğinin çok şey yapamayacağını düşünüyorum. Eğer Su Ürünleri Mühendisleri Odası etkin olsaydı Tarım Bakanlığı Teşkilatları bu şekilde

olmazdı. Birlik içerisinde neden varız bilmiyorum ama bu birliklerle birlikte tartışılması gereken bir konu. Bir sivil toplum kuruluşunun etkin olabilmesi için bunları geliştirmemiz gerekiyor.

Osman Parlak: Arkadaşlar bu konuyu artık bitiriyoruz. Çok konumuz var, süremiz azalıyor lütfen Ar-Ge ile ilgili artık söz istemeyin. Hocam lütfen konuyu kapattık İyi Tarım Uygulamaları konusu bekliyor. Çok önemli ve ciddi bir konu. Bakın daha rapor hazırlamamız gerekiyor. Evet arkadaşlar İyi Tarım Uygulamalarına geçtik. Benimde içinde bulunduğum 2010 yılında Rize’de İyi Tarım Uygulamaları ile ilgili bir çalışma yapmıştık. O çalışmada olan arkadaşlarımızdan bazıları aramızda. O mevzuat artık su ürünlerinde de var. 6 Ekim 2011 tarihinde Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girdi. İyi Tarım Uygulamalarının destekleme de ödeme yapılması gereken şeyler. Burada tabi su ürünleri yok. Yani su ürünlerine destek yok. Şimdi iyi çalışmamız gerekirse, iyi çalışırsak belki şu çıkacak olan tebliğin içerisinde İyi Tarımı koyarız. O gün o çalışmada benim bir teklifim vardı. İyi Tarımında tabi çok kalında bir mevzuatı var. Organik Tarıma % 50 artı destek var biliyorsunuz normal desteklerin. İyi Tarıma da % 25 verelim. İyi Tarım balıkçılık sektörünü Türkiye’de kayıt altına alınmasıdır. Mesela biz yurtdışından yumurta getirdiğimiz zaman sağlık sertifikasına bağlanıyor. Yani hastalıklardan aridir diye sağlık sertifikasında yazıyor. Şimdi Türkiye’den her hangi bir kuluçkahaneden yumurta aldığımızda ya da yavru aldığımızda bunlar hastalıklardan aridir diye bir belge verecek kuruluş var mı? Yok. İyi Tarım Uygulaması bu demek işte. Şimdi buradan isterseniz birkaç bir şey okuyayım. Tabi çok kalın bir mevzuat. Başlıklardan birkaç tane okuyayım ki arkadaşlar bilgi sahibi olsunlar. Mesela tesis yönetimi var. Tesis yönetiminde yasal çerçeve, dokümantasyon, kontrol noktaları, anaçların kaynağı, anaçların özellikleri, kuluçkahanelerin özellikleri ve bunların kontrol noktaları, anaçların balık sağımı kafanıza balık sağamazsınız diyor, kuluçkahanelerde beslenme, kimyasalların depolanması vs. Bunların hepsi bir sistem dâhilinde ve yasal çerçevede yapılacak İyi Tarım Uygulamalarından faydalanmak istiyorsak. Eğer Hüseyin Bey buradaysa davet etmiştim ama sanırım gelmedi. Mesleki sağlık ve güvenlik bu işin içerisinde var. Su ürünlerinin refahı, yönetimi ve idare yani balıkların refahı da bu işin içerisinde yer alıyor. Mesela su kalitesi, temizlik yöntemleri, temizlik maddesi malzemeleri, dezenfeksiyonlar, uygulama sıklığı mevcut bunların nasıl olacağı bir mevzuatla belirtilmiş. Nasıl olması gerektiği yazılmış burada. Bir iki cümle daha söyleyeyim. Tedaviler ve nasıl uygulanacağı başlığı da bunun içerisinde var. Yani siz bunlara uymuyorsanız ki, bir sertifikasyon kuruluşu ile beraber çalışacaksınız zaten. Onlar gerekli denetimleri yapacak, size o sertifikaları verecek, sizi denetleyecek bu denetimlere uymadığınız takdirde zaten tarım uygulamalarından faydalanamazsınız. Ve tabi ki aşılarda var. Demek ki ruhsatlı aşı olmadan bundan faydalanamıyorsunuz. Ölüm. Ölümüne ne yapıyorsunuz, nereye gömüyorsunuz, nasıl gömüyorsunuz, hangi metodla gömüyorsunuz? Ağlar kafesler ve bakımı, hepsinin kuralları var arkadaşlar. Biogüvenlik, teknelerin durumu, makine, malzeme vs. Sanıyorum konu biraz anlaşıldı. Yem, yemin kaynakları içinde ki hammaddeler. Zararlıların kontrolü gibi konuları kapsayan, bunların nasıl kayıt altına alınacağı, bunların hangi şartlarda uygulanacağı, hangi kuruluşlara bu sertifika yetkisi verildiği gibi birçok başlık var. Bizim komitemizin önerisi olarak diyorum ki, siz bize 65 kuruş ürün desteği sağlıyorsunuz. Gelin biz bunu İyi Tarım Uygulaması yapalım, bunu % 25 arttırın. Organik tarımda organik su ürünlerinde % 50 veriyorsanız bunun da ortasını bulalım % 25 verin. Siz çünkü bunu bitkisel üretime veriyorsunuz. İyi Tarım Uygulamalarında bitkisel ürünlere bu paralar veriliyor arkadaşlar. Bizde onun için istiyoruz. Muhtemelen de verilecektir. Verilmesi de lazım. Yani hastalıkların kontrolü bu işi artık bilimsel yapma bir yetkili, etkili ve bilgili bir kuruluşla bu işleri yürütmek, kayıt altına almak artık sektör için önemlidir. Hem Bakanlığında bundan çok faydası var hem de artık yurtdışına ihracat yapıyoruz. Bu işlerin kayır altında olması gerekir. Şimdi bu konuyla ilgili konuşmak isteyen arkadaşlar yani İyi Tarım Uygulamalarına

uygulanacak destekler ile ilgili konuşacağız arkadaşlar. Mevzuatı yapılmış, zaten yeni belki aksaklıklar çıkarsa onları belki ileri ki çalıştaylarda, toplantılarda bir yerde görüşürüz ama şimdi destek ile ilgili kısmını konuşuyoruz. Benim böyle bir önerim var. Sizler ne diyorsunuz bu konuda söz almak isteyen.

Katılımcı 16:Organik tarımdan bahsettiniz ama organik tarımı biz yapmaya çalıştık. Sizin dediğiniz gibi % 50 farkla, ama o % 50 o işi karşılamıyor. Bu İyi Tarımda % 25'te bunu karşılamayacak. Ama o işlerinde yapılması gerekiyor. Üreticilik yapacaksak orada yazı olanları yapmamız lazım.

Osman Parlak: Arkadaşlar bakın bir gün Tarım Bakanlığı bize şunu diyebilir. Biz ürün desteğini doğrudan gelir desteğini, yavru desteğini sadece İyi Tarım Uygulaması yapılan işletmelere vermek istiyoruz diye gelebilir. Onun için buna herkes yavaş yavaş hazırlıklı olsun. Hiçbir şeyden kaçmamıza, korkmamıza gerek yok. Yurtdışına hayvansal ürünleri biz ihraç ediyoruz. Türkiye dışarı et satıyor mu? Dışardan ithal ediyoruz. Tavuk bazen 3. dünya ülkelerine satılıyor, Avrupa bizden tavuk almıyor. O zaman balık Avrupa Birliği ülkelerine satıldığına göre, Avrupa Birliği kriterleri de dünyanın en iyi kriterleri olduğuna göre biz balığı kendimiz rahatlıkla yiyebildiğimize göre herkese de önerebiliriz. Ama kendimizi de kayıt altına almamızda fayda var. Bakanlık belki gelecekte bunu böyle yapabilir. Yani İl Tarım Uygulamalarına girin bu desteği size vereyim der. Diyebilir bakın der demiyorum. % 25 yetmez diyebilirsiniz o ayrı bir konu ama siz önce bir % 25'ten başlayın da. Okan Bey buyurun.

Okan Yüksel:Ben konuya şöyle küçük bir nüansla yaklaşmak istiyorum. Bence şu gözle de bakılması lazım. İyi Tarım Uygulamaları eğer çıktıysa mutlak gözle devlet desteğinin alınması şart gözüyle bakıyorum. Yalnız şöyle bir alternatif de düşünülebilir kanısındayım. Özellikle tüketici gözüyle İyi Tarım Uygulaması ki, ürettiğim ürün şu an tarımsal ürünler içerisinde bence en organik ürün. Normal yetiştiricilik yapan bizim üreticilerimiz yaptı rekabet şansı nasıl olur, tüketici ne gözle bakar bunlarında idrak edilmesi gerektiğini düşünüyorum.Çünkü neden bir taraftan iyi tarım uygulaması diye baş tarafta satılan bir balık varken, diğer reyonda normal olarak yetiştirilen ürün konacak tezgâha. Tüketicinin gözünde farklı algılamalar doğacak. Bu da il tarım değil de tam kontrollü yetiştirici mantığı ile hareket edilmesi gerektiği düşüncesindeyim. Çünkü tüketicilerimiz o kadar yanlış bilgilere sevk ediliyor o kadar dolduruşa geliyor ki bunda kendi ayağımıza bir nebze de olsa kurşun sıkılmış gibi bir şey oluyor.

Osman Parlak: Arkadaşlar bakın bu işin temeline tüketiciyi koymak zorundayız. Biz üretimi tüketici için yapıyoruz. Bütün tesislerin planlaması Pazar ihtiyaçlarına göre yapılır. Bugün dünyada da yavaş yavaş Türkiye'de üreticiler malların markalarına artık bakıyor. Malların üzerindeki işaretlere bakıyor bunlar organik midir diye bakıyor. Artık Türkiye'de de organik ürün isteyen bir kitle var. İyi tarım uygulamalarında Okan Bey'in görüşlerine katılmıyorum. İyi tarım uygulamalarının vitrinde olmasının tüketiciye güven vermek açısından faydası vardır. Tüketici o ürünü destekleyebilir. Onu alabilir ama bugün organik ürün satan reyonlar var. Orada ki ürünü daha fazla para verip alan var. Tercihlerimizi çoğaltırız bence bir mahsuru olmaz.

Nuri Mancar:Ben Okan Bey'e destek veriyorum. Televizyonda çıkan bazı hayvansal ve bitkisel ürünlerle ilgili görsellerde şu doğal, bunu kullan gibi tüketiciyi yönlendirirken kültür farklılığı ortaya çıkıyor. Sera tarımcılığı diye hitap edilip vatandaşı bu şekilde yönlendirenler var. Bunlar bu sefer ön plana çıktığı zaman gerçekten tam kontrollü iyi tarım uygulaması yapamamış çiftliklerin hepsi mağdur olur,

Osman Parlak:Arkadaşlar bu bir süreçtir. Bu işlere öncelikle ihracata mal gönderenler, zaten istenecek bunlar. Arkadaşlar son artık cümleleri alalım toplantıyı bitiriyorum çünkü bizim daha raporları hazırlamamız gerekiyor. Hepinize katılımınız için teşekkür ediyorum.

4.GRUP SONUÇ SUNUSU

DOĞRUDAN ÜRÜN DESTEKLEMELERİ:

-Desteklemelerin devam etmesi, teşvik sisteminin daha çok yönlendirici olması, ürün çeşitliliğini arttırıcı, pazarlama yöntemlerini çeşitlendirici, verimliliği ve rekabet gücünü artıcı, teknoloji ve mekanizasyon kullanımını geliştirici, üretimi olduğu kadar ihracatı ve iyi tarım uygulamalarını teşvik edici, haksız rekabeti önleyici ve sebepsiz zenginleşmeye yol açmayan, AR-GE yi destekleyici bir sistem geliştirilmesi,

- İbraz edilen yem faturalarının yem fabrikalarından alınan üretim ve sevkiyat bilgileri ile teyit edilmesi,
- Desteklerin dağıtılması ve kontrolünün, yukarıda belirtilen çerçevede birlikler aracılığı ile yapılması, birlik kurulamayan illerde komşu illerle üye sayısının tamamlanması yoluna gidilmesi,
- Küçük üreticiye rekabet imkânı tanımak amacıyla belirli bir kapasiteye kadar yapılan desteklerin arttırılması,
- Kendi yemini üreten firmaların ve bayilerin yasal prosedür gereği ruhsatlandırılması ve bu konuda iller arasında yapılan farklı uygulamaların giderilmesi,
- Sağlık sertifikasyonu teşvik edici önlemler alınarak sağlıklı ve nitelikli yumurta ve yavru üreten, damızlık ıslahı projelerine kaynak aktaran firmaların bu konuda yapacakları yatırım ve harcamaların bir kısmının desteklerden karşılanması,
- Ürünün sağlıklı şartlarda, soğuk zincir oluşturacak şekilde memleketin en ücra noktalarına kadar ulaştırılmasını sağlayıcı buz makinesi, izolasyonlu tank, soğuk taşınabilir araç, vb. harcamaların desteklenmesi,
- Çevre duyarlılığın arttığı ve çevre mevzuatının üreticiyi yeni önlemler almaya zorladığı şu günlerde atık suyun filtrasyonunda ve arıtımında kullanılan makine ve teçhizatın destekleme kapsamına alınması, bu makinelerin tüketeceği enerji giderlerinin bir kısmının desteklemelerle karşılanması ya da tesisin kendi enerji ihtiyacını karşılaması imkan dahilinde ise enerji üretim yatırımının desteklenmesi,
- Yavru desteklemelerinin yavruyu üreten işletmelere, üreticinin ve alıcının proje kapasiteleri dikkate alınarak verilmesi,

KIRSAL KALKINMA PROGRAMI (IPARD)

- Kapasitenin 200 ton/yıl olması,
- Kapasite artışına uygun olarak harcama limitinin 500.000 Avroya kadar yükseltilmesi,
- Kuluçkahane ve yavru üretim tesislerinin de kapsam içine alınması,
- Yeni türlerin yetiştiriciliğinin de destek kapsamına alınması,
- İşleme tesisleri için belirlenen 1000 ton/yıl kapasitenin de arttırılması,
- Destekleme politikalarının belirlenmesinde bölge şartları göz önüne alınması,
- Başvuru prosedürünün basitleştirilmesi, hakediş ödemelerinin tesis tamamlandığında tek seferde değil de ara dönemlerle de yapılabilmesi,

AR-GE ve İYİ TARIM UYGULAMALARI

-AR-GE ile ilgili 2011/4 sayılı Tebliğ de belirtilen komiteye Birlik Merkez teşkilatından da bir yetkilinin bulunması,

-İyi Tarım Uygulamalarını desteklemek üzere, verilen doğrudan ürün desteğinin % 25 i oranında arttırılması,

MAZOT DESTEĞİ

Mevzuat uyarınca denizlerde verilen mazot desteğinin iç sularda da uygulanması,

KREDİ ve TEŞVİKLER

- Yatırım, modernizasyon ve işletme kredisi plasmanlarının arttırılması için gerekli girişimde bulunulması,
- Yatırım ve işletme kredisi kullanımında uygulanan faiz oranları dikkate alındığında alınan komisyonların oldukça yüksek olduğu ve azaltılması,
- Kredi teminatı olarak tesisin ve tesiste bulunan balığın teminat olarak değerlendirilebilmesi için Ziraat Bankası ve Kredi Garanti Fonu nezdinde girişimlerde bulunulması,
- Teknik eleman istihdamı için gerekli sigorta bedelleri ile ürün sigortası kapsamında ödenecek primlerin teşvik kapsamında değerlendirilmesi,
- Ürünün işlenmesi, sağlıklı şartlarda tüketiciye ulaştırılması ve ihracı konusundaki yatırımların yine teşvik kapsamında değerlendirilmesi,
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve diğer kurumlar tarafından talep edilen inceleme ve su analiz ücretlerinin karşılanmasının teşvik kapsamında değerlendirilmesi,

ÜRETİCİ BİRLİKLERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

- Kurulan birliklerin yeterli etkinliğe sahip olmadığı, Merkez Birliğinin güçlendirilmesi ve uygun destekleme, üretim, yönetim, sağlık, pazarlama, araştırma ve geliştirme politikalarının belirlenmesinde söz sahibi olması, bunun için 5200 sayılı yasada gerekli değişikliklerin yapılması,
- Birlik kurma imkanı olduğu halde birlik kurulmayan illerin destekleme dışı bırakılması,

5.GRUP “DEĞERLENDİRME VE PAZARLAMA”

Başkan: F.Kemal BABİLA

Başkan Yardımcısı: Hüseyin YILDIRIM

Raportör: Selçuk ŞAĞBAN

F.Kemal Babila: Merhaba değerli arkadaşlar. Hoş geldiniz. Benim adım Kemal Babila, Liman Entegre Balıkçılık adına burada bulunuyorum. Bu toplantı da Başkan Yardımcılığını Hat Su Ürünlerinden Hüseyin Yıldırım, toplantının raportörlüğünü de İstanbul İhracatçılar Birliğinden Şube Müdürü Selçuk Şaban yapacaklar. İnşallah bu çalıştay ve grubumuzun çalışması verimli ve faydalı geçer. Dilerseniz bir giriş olması açısından Selçuk Bey'in hazırladığı son günlerde su ürünleri sektörünün durumunu gösteren bir sunusu var. Bununla başlayalım daha sonra konuların üzerine teker teker giderek değerlendirerek çalıştay raporumuzu hazırlayalım.

Selçuk Şağban:

Sizin için hazırladığım bir sunu var. Bu sunu da her hangi bir yerde sunuyu durdurarak sorularınızı sorabilirsiniz. Bu sunuyu isteyen arkadaşlara ayrıca e-mail olarak gönderebilirim. Bu Sunumu, İhracatçı Birlikleri Ekonomi Bakanlığı kayıt rakamlarından, su ürünleri tanıtım grubunun 2011 yılı faaliyet raporundan, Su Ürünleri Yetiştiriciliği Üretici Merkez Birliği'nin faaliyet raporundan, FAO'dan ve TÜİK' den yararlanarak hazırladık. Umarım faydalı olur.

Su Ürünleri Yetiştiriciliği dünya besin gereksiniminin önemli bir kısmını karşılayan temel bir endüstridir. Asya ülkelerinde asırlardır uygulanan yetiştiricilik özellikle son 50 yılda şaşırtıcı bir gelişme göstermiştir. Su ürünleri yetiştiriciliği, üretilen miktar, yetiştirilebilen tür sayısı, yetiştiricilik yapılan coğrafik bölge ve ortam bakımından önemli artış göstermektedir. Bunda çeşitli faktörler rol oynamaktadır.

Peki, neden yetiştiricilik?

Gıda ihtiyacı, gıda değerinin yüksekliği, doğal stokların azalması ve kaynakların korunması gerekliliği, tarımın diğer dallarında elverişli olmayan arazilerin verimli kullanılması, ekonomik değerinin yüksek olması, istihdama imkân vermesi, ihracat potansiyelinin yüksek

olması, entegre olma imkânının bulunması, bilgi birikimi ve teknoloji avantajı olarak sıralayabiliriz.

Üretim sistemleri;

Kafes, tank, toprak ve beton havuzlarda yoğun üretim.(Çipura, levrek, alabalık, sazan, yılan balığı) Toprak havuzlarda ve göletlerde yarı yoğun üretim.(Çipura, levrek, sazan ve alabalık) Ekstansif üretim de gölet veya göllerde kapalı devre sistem üretimlerde levrek, çipura, kalkan ve hareketli sistemlerde üretim somon balığı bu üretim sistemlerine örnek olarak gösterilebilir.

Dünyada su ürünleri yetiştiriciliğine bakarsak, dünya toplam su ürünleri üretimi 142 milyon ton olup, bunun 90 milyon tonu avcılıktan, 52 milyon tonu yetiştiricilikten elde edilmektedir. Yetiştiricinin toplam üretimdeki payı toplam % 37'dir. Bu konuda önde gelen ülkeler, Çin, Hindistan, Filipinler, Japonya ve Endonezya gibi Uzakdoğu ülkeleridir. Su ürünleri yetiştiriciliği son 10 yılda en fazla büyüyen gıda sektörüdür. Bu FAO'nun bir bilgisidir. Yapılan tahminlere göre 2030 yılına kadar dünya su ürünleri yetiştiricilik ve avcılık üretimi eşitlenecektir. Böylece bir öngörü var. Dünyada su ürünleri yetiştiriciliği üretiminin % 90'ını Asya ülkelerinde yapılmaktadır. Çin en önemli ülke konumundadır. Dünyada yetiştiricilikte üretilen su ürünleri miktarının 2025 yılında 62 milyon ton seviyesine ulaşacağı tahmin edilmektedir. Dünyada baktığımız zaman kişi başı su ürünleri tüketimi, dünya ortalaması 16, AB 24 Türkiye 8 bu sene 7 olarak lanse edildi. Japonya 69 Kg, Amerika 24 ve İspanya 40 Kg'dır. Baktığımız zaman hem dünya ortalamasının hem Avrupa ortalamasının hem de ülke ortalamalarının altında bir orana sahibiz.

Dünya su ürünleri üretiminin bölgesel dağılımına bakarsak nasıl bir tablo ortaya çıkıyor. % 65 Asya, % 10 Avrupa, % 5 Afrika, % 12 Latin Amerika, % 4 Güney Amerika ve % 1 Okyanus ülkeleri olarak göze çarpmakta.

Kültür balıkçılığında ilk 10 ülkeye baktığımızda FAO 2008 rakamlarına göre sıralamada bir değişiklik yok. Ancak ton bazında artış var. Çin baktığımız zaman miktar ve değer bazında ciddi yüksek bir rakam oluşturuyor. Zaten az önce söylediğimiz % 65'lik üretim oranı burada dikkate değer bir rakam olarak göze çarpıyor. 32 milyon ton gibi bir rakam Çin'de kültür balıkçılığında gözükürken rakam. Bunu Hindistan ve Vietnam takip ediyor ama gördüğümüz gibi oran % 10 larda. Türkiye'ye baktığımız zaman 152 bin ton bir üretim gözüküyor kültür balıkçılığında.

Türkiye'de su ürünleri üreticiliği deyince aklımıza ne geliyor hemen bakalım. Dünyada su üretim en fazla büyüyen 3.ülke. Güzel bir istatistik. 25 AB ülkesi arasında yetiştiricilik üretiminde 5. Sırada. Avrupa çipura ve levrek pazarında % 25'lik bir paya sahip. Avrupa'da alabalık üretiminde ilk sırada. Balık halen AB'ye ihraç edebildiğimiz tek hayvansal üründür. Sadece kısa bir anekdot, konumuzla bir ilgisi yok ama, tavukla ilgili girişimler devam etmektedir. 2009 yılında tavuk ihracatı başlamıştı ama durduruldu. O yüzden balık AB' ye ihraç edilen tek hayvansal üründür. 2000-2011 yılları arasındaki son 10 yıllık dönemde yetiştirici üretimimiz 67244 tondan yaklaşık % 149 artarak 167141 tona ulaşmış. Son10 yıl içinde dünya yetiştiricilik üretimi payımız 1000/3'den % 0,3'e yükselmiş. 10 kat artmış gözüküyor. Dünya üretici içindeki payımız ciddi oranda yükselmiş. Bunlar kayda değer rakamlar. Son 5 yıl içerisinde yetiştiricilik üretimi olarak %18, kapasite olarak % 300, parasal değer olarak % 110 artmış durumda. İşlenmiş ürün talebine bağlı olarak tesisler kurulmakta olup, gelecekte daha fazla katma değer ve döviz girdisi anlamına gelmektedir. Baktığımız zaman Türkiye'de ilk bakışta su ürünleri yetiştiriciliğinin göze çarpan anekdotları. Tabi bunun daha iyi olabilmesi için bu tarz etkinliklerde beyin fırtınaları ile sonuca gitmeye çalışıyoruz. Burada yıllara göre üretim payları var. Bu ellerinizdeki raporlar TÜİK verileridir. Dağıtılan kaynaklarda da bir kısmı var ama bunlar güncellendi. TÜİK rakamlarına göre, iç su 78568, deniz 88573 ve bunların toplam yetiştiricilik üretimi 167141, toplam su ürünleri üretimi

653080 ve yetiştiriciliğin payı % 25,6'dır. 1986'da yetiştiriciliğin payı 1000/5'ten % 25,6 lara çıkmış. Bu ciddi bir trend. 500 kat artmış.

Konuşmacı 1: Bu değerleri ve tonajları neye göre tespit ediyorsunuz?

Selçuk Şağban: TÜİK verileri desteklemeye göre çıkarılan rakamlardır.

F.Kemal Babila: Yok desteklemeye göre değil, Türkiye İstatistik Kurumu'nun konuyla ilgili yapmış olduğu istatistiklere göre yapılmaktadır. Onların yöntemleri onlara ait yani oradaki değerler bunlar.

Konuşmacı 1: Ama işte bu desteklemeyle birbiriyle örtüşüyor.

F.Kemal Babila: Elbette örtüşmesi gerekiyor belki ama Tarım Bakanlığındaki arkadaşlar daha iyi bilir. TÜİK'in verileri demek Tarım Bakanlığı'nın verileri demek anlamına geliyor.

Selçuk Şağban: Evet, burada da yetiştiricilik trendini görüyoruz. Toplam su ürünleri üretiminin dağılımına baktığımız zaman, deniz avcılığı %69, iç su % 12, deniz yetiştiriciliği % 13, iç su avcılığı % 6 olarak görünüyor. Bunlarda TÜİK verileridir.

İç su deniz ürünlerinde tesis sayılarımız ve kapasite kullanımları proje kapasiteleri yer almakta. Türler itibarı ile su ürünleri yetiştiriciliğine baktığımız zaman 2010 yılı verileri ton bazında sazan 403, alabalık 78165, alabalık deniz 7 bin, çipura 28157, levrek 50796, midye 340 ve diğerleri 2201 ton olarak dikkatimize çarpıyor. Tabi bu tablolardan çok fazla sonuç çıkarabilirsiniz. Yıllar itibarı ile trendi inceleyebilirsiniz veya 1 yıl önceki üretimi karşılaştırabilirsiniz. Bunların hepsi ayrı ayrı değerlendirilebilir.

Burada da türler itibarı ile su ürünleri yetiştiriciliğinin dağılımı var. Alabalık % 47'sini oluşturuyor. Ondan sonra ki en büyük pay levrekte ve son olarak çipura geliyor.

Avlanan diğer deniz ürünleri, tatlı su ürünleri, avlanan deniz balıkları ve yetiştiriciliğin kendi içinde karşılaştırılmalı grafiği var. Denizlerdeki yetiştiricilik üretimi ve iç sulardaki yetiştiricilik üretimi arasındaki dengeyi, görebiliyorsunuz. 2003'ten sonra bir kırılma var.

Türkiye'de üretilen başka iç su türlerine baktığımız zaman zaten burada gördüğünüz gibi bunlar yeni türler tabi. Kanal kedi balığı, yayın balığı, yılan balığı, kurbağa, mersin balığı, alp alası, dere alası, çizgili ve beyaz levrek, somon, akuatik mikro alg Türkiye'de üretimine başlanan yine devam ediyorum. Fangri, antenli mercan, kırmızı bantlı mercan, kırma mercan, sivri burun karagöz, sargoz, karagöz, tahta balığı, sinarit, minekop, eşkina, sariağz, mırmır ve kalkan.

İlk önce ithalat, baktığımız zaman 2011 verileri ithalatta tam güncel değil ama aşağı yukarı buradaki rakamların yaklaşık % 5 üzerinde olduğunu tahmin ediyoruz. 140 milyon dolara yakın bir rakam çıkıyor. 2010 yılı verilerine göre Türkiye'nin ithalatı, su ürünleri ithalatı, 133 milyon 829 bin 563 dolar. Miktar olarak 80 bin 726 ton. İthalatın trendine baktığımız zaman yaklaşık son 10 yılda 18 milyon dolardan 130 milyon dolara gelen bir trend var. Peki, bir de ihracata bakalım. 2011 rakamını size net olarak vereceğim. 426 milyon dolar Türkiye'nin 2011 yılı ihracat rakamı. Tonaj olarak da 72 bin ton ihracatımız var. Türkiye'ye ithal edilen gümrükten girilen millileştirilmiş su ürünleri miktarı.

İhracata baktığımız zaman başlıca pazarlarımız, Hollanda, Almanya, İtalya, Japonya, Ukrayna, Rusya, Belçika, Hong Kong, Irak ve Çin. Belirtmek isteriz, İstanbul İhracatçılar Birliği olarak her zaman fuarlara giriyoruz. Geçen sene de bunun burada duyurusunu yaptık. Bu senede yapıyoruz. İki firmamız bizimle beraber bu sene su ürünleri fuarına geliyorlar. Dünyanın en büyük su ürünleri fuarı yapılıyor. Bu seneki tarih 24-26 Nisan. Brüksel'de yapılacak. Türkiye olarak 7 yıldır katılım organizasyonu yapıyoruz. Bu sene yaklaşık 15 firma başvuru yaptı. İyi bir sunum yapıyoruz. Sadece fuara gitme anlamında değil. Orada Türkiye adına gerekli tanıtımı yapıyoruz. Balık pişirerek ikramlardan tutun, metro billboardlarında Türkiye ile ilgili reklamların verilmesi, dergilerden fuar içindeki reklamların verilmesine kadar ülkemizi tanıtıcı tüm faaliyetlerin içine giriyoruz. Kısımense bu sene Ekonomi Bakanımız Zafer Çağlayan'da fuarın açılışına gelecek. Kendisinden söz aldık. Bu konuyu da burada belirtirken altını çizmek istedik.

Peki, nerden ithal ediyoruz. İthalatımızın yarısını Norveç'ten ithal ediyoruz. 78 milyon dolar civarında bir ithalat var. Somon ve uskumru. Tabloda gördüğünüz gibi Gürcistan, Fas olarak devam ediyor.

İhracat yaptığımız ilk 10 ülkeye baktığımızda, İtalya, Hollanda, Almanya, Lübnan ve Yunanistan şeklinde devam ediyor. Bunları miktar ve yer bazında da tabloda görebilirsiniz. Biz bazıları aradan çektik. Rusya bizim için ciddi bir pazar. Ekim sonu itibarı ile buraya koymuştuk ama 20 milyon dolar üzerinde Rusya'ya ihracatımız var. Geçen sene 7 milyon dolarlık ihracat bu sene 3 kat arttı. Bu bakımdan Rusya bizim için önemli. Ukrayna pazarımız var. Daha önce yüksekken düşmüş ama tekrar yükselişe geçen bir trendi var. Bu da Rusya gibi 20 milyon doların üzerinde ihracatımız olan bir ülke. 2007 yılında çok ciddi bir ihracatımızın olduğu bir ülkeydi. Pazarı geri kazanıyoruz.

Konuşmacı 2: Ukrayna'daki düşüşün sebebi nedir?

Selçuk Şağban: Rusya ile paralellik gösteriyor. Ukrayna Rusya'yı takip ediyor. 2 sene ileriden takip ediyor. Rusya'ya 2008-2009 yılında tekrar başladık. Pazar büyüdü. Ukrayna'daki artış bildiğim kadarıyla AB onay numarası veriyor, Rusya AB'nin onay numarası verdiği ülkeleri tanıyor. Sonra onu Ukrayna tanıyor. Ukrayna'nın tanıdığını bağımsız devletler topluluğu tanıyor. Bir takip var burada. Fiyat noktasında da notumu alayım ve size tekrardan bir bilgi vereyim.

Su ürünleri tanıtım grubumuzun geçen yıl gittiği, ziyaret ettiği ülkelerin değerlendirmeleri onun için bunları tabloya koyduk. Hong Kong'a baktığımızda 2 milyon dolarlık bir ihracat var. Sıfırdan gelmiş, dört yıl sonra 2 milyon dolarlık bir ihracat gözüküyor. Irak'ta farklı bir trend var. Özellikle Irak farklı sektörlerde de Türkiye'yi tercih eden bir ülke. Bundan 1 sene öncesine kadar Irak tavuğu Brezilya'dan alıyordu. Tavuk pazarı da Irak'ta tamamen bizim lehimize döndü. Yaklaşık 150 milyon dolar ihracat yaptığımız pazara bugün 450 milyon dolar tavuk ve yumurta veriyoruz. Buda ilginç bir bilgi. Irak yumurta ve tavukta olduğu gibi su ürünlerinde de bize dönen bir ülke.

En çok satılan su ürünlerimize baktığımız zaman, deniz levreği, mavi yüzgeçli orkinos, çipura ve alabalık. Bu 4 ürün ihracatımızın yaklaşık yarısını oluşturuyor.

Sektörde son yıllarda yaşanan gelişmelere baktığımız zaman pazar fiyatlarında yaşanan düşüş, doğadan yavru balık yakalanmasının yasaklanması, artan çevresel duyarlılık ve çevre dostu su üretim teknikleri, yem teknolojilerindeki gelişmeler, teknolojik gelişmeler, çiftlik yönetimindeki gelişmeler, işleme ve pazarlama konusundaki gelişmeler, yeni türlerin geliştiriciliğinin artması, yavru balık ihracatı, hızlı üretim artışı (AB pazarında %25 paya ulaşılması), yoğun yatırım talepleri.

F.Kemal Babila: Şimdi değerli arkadaşlar, Selçuk Bey kısa bir özetle sektörün son durumunu demeyelim de muhtelif rakamları ile ilgili bilgiler vermeye çalıştı. Bizim yapmaya çalıştığımız veya yapmaya çalışmamız gereken değerlendirme ve pazarlama konusunda bugün bu çalıştaydaki 5. Grupta yer alan çalıştay grubumuzun bu konuyla ilgili problemlerini tartışması, sorunlarını ortaya koyması ve sorunlarına çözüm önerileri getirmesi. Bunu hep birlikte yapacağız. Benim ricam, bunu çalışma programında yer aldığı gibi 4 bölüm halinde inceleyeceğiz. Birinci bölümde; pazarlama, işleme, değerlendirme ikinci bölümde; fiyat istikrarı üçüncü bölümde ihracat ve ithalat dördüncü bölümde; tüketim şekilleri yer almaktadır. Eğer bu konuları biz sırasıyla ele alıp, herkes görüşlerini belirtirse, çözüm önerilerini sıralarsa bunu da çalıştay raporumuza koyacağız. Bu bakımdan bu sonuç raporunun bir önceki senede hazırlanan sonuç raporuna göre farklı olmasını istiyorum. Geçen sene farklı bir gruptaydım ama orda da sonuç bildirgesinde hiç kimsenin sorununa çözüm çıkmamıştı. Şimdi burada bu grupta değerlendirme ve pazarlama grubunda elbette hepimizin sorunları var. Biz bu problemlerimizi Tarım Bakanlığı'na, Ekonomi Bakanlığı'na ve İhracatçı Birliklere her türlü sorunumuzu çözüm önerisi ile beraber götürebilsek çalıştayımızdan bir

fayda elde edeceğiz. Bu da bizim Merkez Yetiştirici Birliğindeki arkadaşlarımızı bu konuda çalışmaya yönlendirecek. Sizden ricam, sırasıyla başlayalım.

Engin Savaş: Buradaki sektörün çok hızlı bir gelişimi var. Sektörün üretim ayağında parayı verdikten sonra kültür üretimi yapılıyor. Ama satış ayağına geldiği zaman paranızda olsa parayla balığı yediremeyeceğiniz için dünyadaki rekabet şartlarına uyum sağlamanız gerekiyor. Ya da balığınızı bütün bir vaziyette değil, işlenmiş veya daha modern paketlenmiş, şoklanmış bir biçimde Avrupa'ya satmanız gerekiyor. Türkiye'de maalesef tüm şirketlerin en büyük sıkıntılarının biri öz sermaye yetersizliğidir. Cebindeki parayla sadece üretimi yapabilecek alt yapıyı oluşturabiliyor. İşletme sermayesi yetersiz olduğu için burada destekleme olarak yetiştirilip satıldığı anda ister içeriye ister dışarıya satın fark etmez devlet tarafından bir destekleme primi gerekiyor. İhracatımızı arttırmak istiyorsak, yurtdışına balığı daha çok satmak istiyorsak bu destekleme primlerinden ihracat yapan firmalara bir miktar daha fazla destekleme primi verilerek yurtdışına balık satışını arttırmak için çaba sarf edilmesi. Tabi bu desteklemelerin işlenmiş veya balıkların önce paketlenme ve bunun gibi hazırlıkları için arttırılması gerekir. Bugün Avrupa'ya mal satıyoruz. Dikkat ederseniz bize yakın bir ülke. Amerika'ya mal sattığınız zaman en büyük sıkıntılardan bir tanesi bildiğim kadarıyla kargo ücretlerinin yüksek olması. Diğer ülkeler veya Yunanistan Amerika'ya bizden daha çok mal satıyorsa o ülkelerde devletin kargo ücretlerini finanse ederek destek vermesidir. Bununla ilgili devlet desteği ne olabilir. Birlik olarak hep beraber ortaklaşa bir çalışma yaparak, kargo şirketleriyle özellikle havayolu kargolarıyla görüşülerek daha ucuz bir taşıma yapılması sağlanabilir. Bununla ilgili bir çalışma yapılmasını öneriyorum.

F.Kemal Babila: Devletin verdiği 250 dolar/ton ihracat desteği sadece konserve balığı için geçerli. Problem orada. Bizim de şuanda konserve ihracatımız ki bu zamanında orkinos konservelerinin ihracatı için çıkmıştı. Bunu ne alabalıkta ne çipurada ne levrekte ne de tütsülenmiş diğer ürünlerde yok. Bizim bununla ilgili İhracatçı Birlikleri aracılığıyla da talebimiz oldu. Ama bir türlü Hazine Dış Ticaret Müsteşarlığından bu konuda olumlu bir yanıt alamadık. Yine talebimizi yapacağız. Bu 250 dolar maalesef bize yok. Bir tek Dardanel vardı. Dardanel de bu işi bıraktı.

Demir Alpay: Ülkemizin kültür balıkçılığına baktığımızda son 2 yılda ciddi bir gelişme oldu. Rakamlardan da bu gözüküyor. Ama bunun nedenlerinden bir tanesi de Avrupa'da özellikle Yunanistan'da yaşanan kriz oldu. Türkiye'de bu fırsatı iyi değerlendirdi ve üretimini arttırdı. Tavsiye olarak söyleyebileceğim yani sorun olarak görmediğim, şuanda bu çalıştayda konuşulacak konulardan biri de bizim ülke politikamız ne olacak? Şuan her şey yolunda gibi gözüküyor ama yarın ne olacağı belli değil. Yunanistan'ın öncelikli sektörleri içinde birinci turizm, ikinci su ürünleri üretimi geliyor. Türkiye tekrar rekabet edememe durumuna gelebilir mi? Bunların aslında araştırılması lazım

F.Kemal Babila: Yunanistan'ın ekonomik kriz içinde olması ayrı bir gösterge. Ancak su ürünleri üretim ve ihracatı açısından düşündüğünüz zaman Türkiye'nin ana kalemleri olarak kültür balıkçılığında çipura, levrek ve alabalık var. Çipura ve levrekte Avrupa'ya olan ihracatta 3. Sırada, alabalık ihracatında birinci sıradayız. Alabalık ihracatında Yunanistan geçmişte bize rakip değillerdi, gelecekte de rakip olamayacaklar. Levrek ve çipura açısından da son 10 yılda almış olduğumuz doğrudan gelir destekleridir. Hem kapasiteler arttı hem de Avrupa ile rekabet edebilir güçte olduk. Elbette sizin dediğiniz gibi bu ekonomik krizin bize de yansımaları olacaktır. Bunu da çalıştay raporumuzda ne gibi önlemler alınabilir şeklinde belirteceğiz. Ama bu önlemleri bizim oluşturmamız gerekiyor. Bazı çözümleri önermemiz gerekiyor.

Demir Alpay: Kemal Bey bu bilgilere sahip olabilseydik belki onun üzerine bir şeyler yapılabilirdi.

F.Kemal Babila: Bu bilgilere sahip olabilmemizin yolu, aramızda Ekonomi Bakanlığından, Tarım Bakanlığından yetkililer var. Bu yetkililer bu konuyla ilgili bir politika varsa bizi bilgilendirecekler. Bu çalıştayın amacı o zaten.

Konuşmacı 3: Yunanistan çipura ve levrekte bizim ciddi bir rakibimiz. Avrupa'daki ekonomik krizin özellikle İspanya, İtalya ve Yunanistan'ı vurduğunu biliyoruz. Bunlar öncelikle, Yunanistan'da 3 tane sektör var. Birincisi turizm, ikincisi su ürünleri yetiştiriciliği yani kültür balıkçılığı ki, ciddi bir potansiyel. Rakibimiz olan bir ülkenin bu durumdan çıkması için ülkenin politikasını veya vereceği süspansiyonları yakından takip edip en azından bunları biz iyi bilirsek buna göre bir politika oluşturabiliriz.

Konuşmacı 3: Eğer Yunanistan'ı takip ediyor musunuz diye bir soru sorarsanız bütün Avrupa'yı takip ediyoruz. Gıda Tarım ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü olarak söylüyorum. Bütün Avrupa'yı bakanlık olarak takip ediyoruz. Çipura ve levrekte Kemal Bey'in söylediği gibi Yunanistan bizim rakibimiz. Ama şimdi Yunanistan'ın durumu ne olacak bu bundan sonraki süreçte belli olacak. Zaten yakından takip ediliyorsa bu sektöre mutlaka yansır. Rakamsal olarak soruyorsanız zaten arkadaşlarımız bunu belirtti. Ancak şuanda bizim politikalarımızın ne olacağı Avrupa'nın bize yansması ve Yunanistan'ın son durumuna göre bizde kendi politikalarımızı oluşturacağız. Şu açıkça ortada ki biz Yunanistan'dan çok daha iyi bir durumda pozitif olarak ilerlemekteyiz.

F.Kemal Babila: Tarım Bakanlığı bu son 10 yılda yapmış olduğu desteklemelerle kendi hedeflerine ve Avrupa'ya karşı alacağı duruşu planlamış durumdaydı. Neydi bu? Üretim artması, Avrupa pazarına daha çok mal satabilmek, orayla rekabet edebilmek. Geçmişten bir örnek vererek söylemek istiyorum. 1991 senesinde Pınar Deniz Ürünleri'nin İzmir'de yaptığı bir toplantı vardı. O dönemde Yunanistan falan çok büyük bir problem değildi. Çipura ve levrek pazarı son derece hızlı ve çok iyi fiyatlarla ihracat yapan bir sektördü. Bir arz talep dengesi yani pazara ne kadar fazla mal sürülürse fiyat o kadar düşer. Böyle bir realite var. O zaman dediler ki; Fransız uzmanlar gelmişti. Bir Yunanistan var ve su ürünleri yatırımında çok hızlı ilerliyor ve çipura levrek konusunda size problem olacak dendi. Geçen süreç içerisinde de Avrupa'daki ekonomik krizden önce Yunanistan ve İtalya çipura ve levrek üretiminde bizden ileri durumdaydılar. Ancak onların avantajlı olduğu bir durum daha vardı. Bir tanesi Avrupa içindeki serbest dolaşımaları, mallarını istedikleri gibi götürebilmeleri, birde çipura, levrek taze götürüldüğü için bu pazarlara raf ömrü meselesi vardı. Yani bizim Türkiye'den, Bodrum'dan, Ege'den çıkan turlarımız 2-3 gün içinde giderken onlar saatler içinde bu işi bitiriyorlardı. İşte o zaman esas ağırlıklı olarak Amerika değil de Avrupa pazarına uçakla taze balığı nasıl gönderebiliriz. Sadece kültür balığı değil. Yani bugün Hamburg balık haline uçaklarla deniz balığı gönderebilsek çok ciddi ihracat rakamlarına ulaşacağız. Çok talep görüyor ama gönderemiyoruz. Önemli kriterlerden biri bu. Avrupa pazarına malı taze göndermemiz ve nakil handikabımız var. Ama alabalıkta da iki tane rakibimiz vardı. Biri İtalya diğeri İspanya. Bu iki ülkeyle de desteklemelerden sonra ki İtalya zaten epey bir gerilemişti, Desteklerden sonra İspanya'da devreden çıktı. Su Ürünleri konusunda Avrupa pazarının şuanda en ciddi tedarikçisi Türkiye. Ben inanıyorum ki Tarım Bakanlığı'nın şuna kadar almış olduğu tavırlar ve uygulanan politikalar ekonomik olarak bize fayda sağladı. Bundan sonra ki dönemlerde de yeni oluşacak yapılara çünkü bir süspansiyon yapacaksa Avrupa Birliği, onlara bu yönde destekleme yapacaksa, bizimle rekabet etme güçlerini arttıracaksa bunun karşılığında benzeri bir şeyde Tarım Bakanlığı vasıtasıyla Türkiye de yapacaktır. Ben öyle inanıyorum. İnşallah ta öyle olur. Esasen biz aslında pazarlama değerlendirme açısından direk ihracata yöneldik. Esas konuşmamız gereken konulardan biri de hatırlayacaksınız 5-6 sene önce Türkiye'de bir kriz yaşandı. O dönemde birçok Yunanistan firması Türkiye'ye geldi. Gelmelerinin asıl sebebi Türkiye'de Pazar aradılar bu pazarda bulunmak istediler. Yani Avrupa'ya değil Türkiye'nin içine çipura, levrek satmaya geldiler. Ama olmadı, bir takım koşullar değişti vs.

Biz tekrar ana konumuza dönersek, biz pazarlama, işleme ve değerlendirme konularında neredeyiz? Nereye gitmeliyiz? Eksikliğimiz ne? İşleme ve değerlendirme konularında biz ürün olarak çok fazla şansımız yok. Bir tavuk gibi değil işlediğimiz ürün. Bir kırmızı et gibi değil. Yani onların şarküteri mamulleri, salamı, sosisi, raf da ki ömürleri, bunları çeşitlendirmeleri vs. daha kolay. Balıkta bu imkânımız yok. Balıkta bu belli. Ne yapabiliriz? İşte içini temizleyebiliriz, dondurabiliriz, paketleyebiliriz ama bunu diğer ürünlere olduğu gibi yemeye hazır hale getirmemiz ve o Pazar payına ulaşma şansımız yok maalesef. Mevcut şartlarda da daha ileriye ne götürebiliriz. Mesela şöyle bir şey düşünmemiz lazım. İspanya'nın bu kadar geriye düşmesinin nedenlerinden biri de temizlenmiş ürün satmak zorunda kalıyorlar. Bizdeki gibi bütün balığı pazara sunma şansları yok. Solungaçları alınmış taze balık sevki yapıyorlar. Ancak götürdükleri malın da bu sefer çöp vergisini ödüyorlar. Çıkarılmış oldukları atıkları var. Bu vergiler maalesef onların bizimle rekabet edebilme şansını bitirdi. Türkiye'de bunların hiçbirisi yok. Bakıyoruz paketlemelerimize, pazarlama şartlarımıza vs. bütün ürünler pırıl pırıl vitrinlerde bütün balık olarak satılıyor. Şimdi yeni denetimler başladı. Bunlara karşı nasıl bir tavır alacağız ya da kendimizi nasıl hazırlayacağız. Yarın bir gün bu çevre ile ilgili semt çöplükleri bizim atıklarımızı almazsa neler olacak? Bunların önlemlerini almalı ve bununla ilgili çözümler üretmemiz lazım. Bu çözümleri de bir şekilde bu işin yetkili olan kurumlarına götürmemiz gerekiyor. Bu yönde görüş ve önerilerinizi bildirmeniz daha sağlıklı olacaktır.

Kemal Cem Pülten: Sizin söylediğimize bir ekleme yapmak istiyorum. Türkiye'nin kişi kapasitesi yani kişi başına düşen 8 Kg balık, dünyada Türkiye'ye bakıldığı zaman bizim nüfus ortalamamızla bu oranı ortaya çıkarıyorlar. Türkiye'de balığın yendiği il sayısı 20 civarındadır. Nüfusun o 20 ile yoğunlaştırılmış haline dönüştürürseniz bizim potansiyelimiz biraz yukarıda olması gerekiyor. Yunanistan bunu çok iyi gördü ve o zamanki yatırımlarının birçoğu buradaki nüfus tüketimi ve buradaki iç satışı. Buradan yurtdışına satmak değildi. Hep üretimi veya hep işlemeyi tartışırken, birazcık ulusal marka olmayı, uluslararası bir marka olmayı, marka patent işine gitmeyi, ambalaja gitmeyi özellikle önereceğim. Birçok arkadaşımız yurtdışı fuarlarına gidiyor. Artık sizlerin kendi kapasitelerinizi, kendi illerinizi kendi üretimlerinizi takip ederek bilhassa üreticilerin bu fuarlara gitmesi gerekir. Nisan'ın son haftasında Brüksel Fuarı var. 140 ülke bu fuara katılıyor. Yaklaşık olarak 90-90 bin metre karelik bir fuar alanı olacak. Muazzam bir Pazar olacak. Türki Cumhuriyetleri olsun, Asya ülkeleri olsun buralarda ve fuarlarda çok güçlüyüz. Hükümet politikası nedeniyle pazarlama dışarıda çok etkin. İş adamları çok fazla gezdiriliyor. Bunlara yavaş yavaş katılarak kendimizi "biz daha küçük firmayız, ufkumuz ne" demeden, ileriye görerek politikalar oluşturmamız gerekiyor. Aşağı yukarı 32 yıllık bir gazeteciyim. 20'nin üzerinde ülke gördüm. Türkiye'nin inanılmaz bir ağırlığı var. Bunu mutlaka geliştirmeli ve cesur davranmalıyız.

Özden Çelik: Pazarlama ve işleme konusunda bir takım açıklamalar yapmak istiyorum. Avrupa'ya ağırlıklı alabalık ihracatımız var. İhraç ettiğimiz bu alabalıkların birçoğu da fümeden ziyade taze olarak gidiyor. Tek tek veya blok dondurulmuş şekilde. Birçoğu blok halinde gidiyor. Bu blok olarak giden balıklar Avrupa'da ne oluyor. Füme oluyor. Hammadde olarak kullanılıyor. Biz oraya blok olarak gönderdiğimiz balıkları Türkiye'de perakende alım gücü zayıf olan insanlarımızın verdiği fiyatlarının çok altında gönderiyoruz. Avrupa'ya ihracat yapıyoruz. Ülkemizde ki insana da bundan çok daha yüksek fiyatlara balık veriyoruz. Bu ülkede ki insanların bu balığı yemeyi öğrenmesi için en azından Avrupa'ya direk olarak gönderdiğimiz fiyattan piyasaya balık verebilmeliyiz ki, insanlarımız balık yesinler. Fümeye kesinlikle ihracat desteğinin verilmesi gerektiğini faydalı görüyorum. Bakanlığımız şüphesiz üretime destek veriyor ama füme nihai ürün olarak Avrupa'ya veya dünyaya hangi ülkeye ihraç edilmek üzere tesislerinde ürettiği balıklara az da olsa teşvik anlamında farklı bir destek vermesini faydalı görüyorum. Üretim tesislerinin birçoğu halen hammadde sıkıntısı yaşıyor. Neden? Blok olarak gidiyor, tek tek donmamış olarak gidiyor, düşük fiyatlarla gidiyor...

F.Kemal Babila: Düşük fiyat dediğiniz, mesela kaç liradan gidiyor?

Özden Çelik: Siz benden çok daha iyi biliyorsunuz. Avrupa'ya blok dondurulmuş mal 2-3 Euro arasında gönderiliyor. Bunun zaten balık maliyeti 2 Euro.

F.Kemal Babila: Şimdi, Özden Bey başka bir şey söylediniz. Siz dediniz ki; 2,70'e, 3 Euro'ya Avrupa'ya blok dondurulmuş füme için mal göndermeyelim.

Özden Çelik: Füme değil, donmuş blok

F.Kemal Babila: Donmuş blok yani fümeciye giden malı diyorsunuz. Ona göndermeyelim. 2,70, 3 veya 2,5 Euro'ya iç pazara verelim. Doğru mu? 2,5 Euro TL olarak 6,25 TL civarında tutuyor. Hesap yapalım. Fethiye'de balığı ben sordum 5 Liraya satıyorlar, içini temizleme 1,25 Lira da öyle ekle al sana balık 6 Lira 25 kuruş. İhracat olmalı. Göndermemiş olsa ki iyi paraya gönderiyor, içeri de o fiyatı da bulamayacak. İçeriye veriyor peki neden kimse mal bulamıyor.

Özden Çelik: Blok donmuş gönderdiğimiz zaman kendi bindiğimiz dalı kesmiş olmuyor muyuz?

F.Kemal Babila: Evet ama orada atlamış olduğunuz bir nokta var. Alabalık için konuşuyorum. Az önce Kemal Bey söyledi. Kendi markanızı oluşturmak. Daha değerli, daha fazla pazara hâkim olmak istiyorsak kendi markamızı oluşturmamız gerekir. Mesela; "Yapağılı Alabalık Fletosu" bu markayla direk toptancıya malını satabiliyorsan, süpermarketlere girebiliyorsanız sorun yok. Ama biz kime yapıyoruz. Bizim fümeciler kime yapıyor. Hangisi kendi adıyla satıyor. Hiçbiri. Şimdi buna gelelim marka yok, Pazar kimin elinde. Kime sorarsanız Türkiye'ye füme balığı getiren benim der. Şimdi sen oraya kendi markan olarak satamadıktan sonra ne oldu, eskiden hatırlıyorum markla veriliyordu, 16-18-20 marklara taze füme gidiyordu ki bunun karşılığı şuan 10 Euro'ya gelmektedir. Aranızda şuan 10 Euro'ya füme mal satan var mı? İşte problem burada. Benim anladığım burada ki problem, Kemal Bey'de söyledi, biz o pazarlara kendi markamızla, kendi adımızla girmek zorundayız. Geçmişten beri ne oldu yani bu konserve işi nasıl çıktı. Eskiden bir tane alabalık satıyorduk. Zararlı bir alışkanlık 2 paket marlbora alırdık o paraya. Şimdi bir paket marlbora almak için 4 tane alabalık satmamız gerekiyor. Nedir bunun çaresi? İçeride ki pazarı yani 20 ili 30-40 hatta 50 ile çıkarabilirsek demek ki iç pazarımız artacak. Markalaşmanın malın tanıtımı gerekecek. Yurtdışında daha değerli malımızı satabilmek için markalaşmamız lazım. Az önce Engin Bey sordu. Uskumru fiyatı dâhil mi değil mi? Ağırlıklı ithalatımızı Norveç'ten yapıyoruz. Yemlik uskumru da oradan geliyor, sofralık uskumru da oradan geliyor. Çünkü bu ülkelerden vergisiz geliyor. Ama bakıyorsunuz, 80 bin ton mal getirmişiz, ithal etmişiz 140 milyon dolar ödemişiz. Karşılığında 72 bin ton mal göndermişiz, 426 milyon dolar para almışız. Demek ki biz malımızı daha değerli satmışız. Burada bir gelişme var. Bu yöne doğru çaba sarf etmemiz lazım. Şimdi 2,60- 2,80- 2,90. Dolar ile Euro ile ödeyeceksiniz, Euro düştü, Euro çıktı vs. her şeyin dengesinin değişmiş olması lazım. Ama dolar o kadar, Euro o kadar arttığı halde geçen sene yazın ortasında balık dört buçuk liraydı şimdi beş lira. Ama kurlardaki artış daha fazla. Nereye gidecek şimdi bunları konuşmamız lazım. Ama bunları engelleyen o pazara da malı vermezsen bu sefer 3,50 liraya düşecek mal içeride.

Özden Çelik: O kadar malı vermeyelim demiyorum ama yüksek verirse daha karlı olmaz mıyız? Desteklemeler kesilmiş olsa biz aynı miktarlarda ihracat yapabilir miyiz?

F.Kemal Babila: İhracat değil üretimde yapamayız. İhracatı yapamadığımız ayrı bir gerçek, üretimde de sıkışacağız. Üretim ne olacak.

Özden Çelik: Her türlü balığı satalım, üretelim tamam ama biz blok halinde donmuş mal gönderdiğimiz zaman büyük firmalar fiyatları indiriyor.

Selçuk Şağban: Özden Bey çok doğru konuşuyorsunuz ve haklısınız ama bu yeni bir şey değil. Bizim sektörün başından beri gördüğümüz bir durum ancak hemen bundan kurtulabileceğimiz bir konu da değil. Bizim onay numaralı fabrika sayımız da yeterli değil. Normal şartlarda bizim balıklarımızı füme yapıp, dışarıya gönderip Polonya, Almanya, İtalya,

Romanya ve Danimarka vs. nerede füme fabrikası varsa buralara gönderip, rekabet yapabilmek için alt yapımız yeterli değil. Henüz tütsülenmiş balık yapabilen fabrikalar, elimizdeki teknolojiler yeterli değil.

F.Kemal Babila: Pazara sunuş tarzı da farklı. Avrupa pazarında taze füme var. Buradan balığı donmuş olarak göndermek zorundasın. En başta konuştuğumuz kargo meselesi var. Bunları aşmamız lazım önce.

Selçuk Şağban: O konuda bir çözüm var aslında. Yani taze balık için bir çözüm var. Çözümde şu; Avrupa'ya 3 günlük yolunuz var. 1 gün içerisinde ürünün üretip malı gönderirseniz mal 4 gün sonra tezgâhta ve 21 gün süresi var bunun. Şimdi fabrikalarımızdan bir tanesi 3 gün içerisinde üretip gönderebiliyor diye biliyorum ya da göndermeye başladı veya başlayacak. Bizim fabrikalarımızın kapasiteleri de küçük. 3 gün içerisinde 16 tonu doldurabilirseniz veya parsel şeklinde ürünü çıkarabilirseniz o zaman rekabet şansınız oluyor. Ama hangi fabrika bunu yapacak. Bu bir tarafı diğer tarafı da, nakliye ile ilgili. Ürünü yetiştirilmesi ve taze olarak pazara sunulup bir avantaj sağlaması ile ilgili. İkincisi fabrikalarımızın web ambalaja geçmesi lazım ki, Avrupa'da trend o yönde. Web ambalaj olacak, taze olacak. Bizde vakumlu ürünler çok fazla var. Sonra marka derken, İhracatçılar Birliği zaten 7 yıldır sektörü tanıtıyor. Zaten sektör yeni. Su ürünlerini tanıtıyoruz ama firmaları biz pazarla tanıştırıyoruz. Bu arada kendi markamız yok. Marka konusu çok önemli, burada mesela şunu diyebiliriz. Devletin marka konusunda ki, -ihracatçılara belli marka desteklerinin olduğunu biliyorum – su ürünlerinde özel bir çalışma yapılması. Çünkü markanın arkasında durabilmek için çok ciddi bir yatırım yapmanız gerekiyor. Markayı yapınca pazarda hemen satılmıyor. Pazardaki satış noktalarının oradaki ürünlerin pazara sunulması noktasında ki aracılara yani sizden malı alan yani ihracatçıdan malı alan Avrupa'da 5-6 tane ciddi firma var. Bu firmalarla nasıl bir iş yapılacak. Markanıza nasıl yansıtacaksınız. Bu ciddi bir sorun. Ben eskiden hatırlıyorum şuanda Türk balığı daha öne geçti. Eskiden Türk alabalığı diye bir şey yoktu. Etiketlerin üzerine etiket koyuyorlardı yani Türkiye'den geldiği belli olmasın diye. Neyse ki artık dönemimizde Türk alabalığı seviliyor ve tercih ediliyor. Birinci kalitede temiz sularla üretilen balık olarak lanse ediliyor da rahatız.

Mustafa Bey: 12 sene Almanya'da yaşamış biri olarak söylemek istiyorum. Türkiye'den de birçok kez alabalık alıp, sattım. Türkiye'de şuan alabalığın kalitesinin yükselmesi değil, Türk firmalarının gerçekten bu işi öğrendi. Geçtiğimiz 10 yıl içinde sanıyorum şuan Türkiye'nin en çok ihracat yapan firmaları gelişimlerini ve entegrasyonunu tamamladılar. Ciddi bir üretim yapıyorlar. Tabi bu malın kalitesinin artması, ürüne olan talebi de arttırdı. Fiyat konusunda da bir şey söylemek istiyorum. Ben kendim Türkiye'de fiilen Avrupa testli 1,95 Euro'ya çok balık aldım. Hiç şikâyet etmeyin fiyatlar şuan çok yüksek. İç piyasa da herkes pazarlık yapıyor. Orada siz İspanya ile Danimarka ile rekabet etmek zorundasınız. Avrupa'yı gezdim. Şu an Avrupa balığının Türkiye'den geldiğini saklayamaz. Menşeyini göstermek zorunda. Herkes Almanca okuyor ama etikette TL yazıyor yazmak ta zorunda. Yapılabilecek tek şey yani herkesin ticari kaygıları var. Hiç kimse bir başkasına müşterisini söylemek istemiyor. En büyük handikaplardan bir tanesi bu. En önemli unsurlardan bir tanesi de Türkiye'nin AB'ye girmemiş olması. Bulgaristan sınırında tırlarımız tek tek inceleniyor, bekletiliyor, şoförün kılık kıyafetine bakarak ruhsat veriliyor ya da verilmiyor. Yapılabilecek tek şey o zaman yasal prosedürü aşmak. İşleme bir adım öne geçti, fakat web ambalaj ciddi anlamda tercih görüyor. Yapılabilecek tek şey 3-4 tane firmanın bir araya gelerek 2 günlük üretimlerini birleştirecek, bir tır dolduracak, dondurmadan taze taze gönderecek. Bunu yapacak 10-16 ton üretim yapacak firma Türkiye'de halen yok. Olabilmesi de mümkün değil. Ya da ikinci bir seçenek fabrikayı gidip Bulgaristan'a kuracaksınız. Türk fabrikasını kuracak. Türk bayrağını oraya dikeceksiniz. Buradan balığın içini alacaksınız göndereceksiniz, orada ürettiğinize EU diye basacaksınız. Sorunun hepsi orada çözülecek.

F.Kemal Babila: Ama o dediğiniz şekilde de mesele Bulgaristan'a fabrika kurmak falan değil. Avrupa'da marka yoksa kime satılacak. Yine belli firmalara verilmeyecek mi? O zaman ne oluyor yine illa ki birisinin müşterisi çıkacak, illa ki kendi vatandaşınla, kendi üreticinle orada rekabet edeceksin.

Mustafa Bey: Türkiye'de son 10 yılda alabalık üretimi 10 kat arttı. Bunun sebebi Türk balığının çok güzel olması mı? Hayır. Danimarka'da üretim % 20 lere düştü. Danimarka hükümeti bugün üretime izin versin, hepimiz yüzümüzü iç piyasaya çeviririz.

F.Kemal Babila: Mustafa Bey şimdi pek de öyle değil. Danimarka'daki tesisleri de gördüm. Danimarka kendisini de yırtsa, Almanya kendisini de yırtsa o su kaynakları ile bizim ulaştığımız üretim rakamlarına ulaşma şansı yok. Alabalıkta yok. Bu Avrupa denen yer bitmiş durumda. Burada hatırlatmak istiyorum. Aslında problemin büyüğü ikinci salondaki toplantıdaydı. Hastalıklar meselesi. Şu ana kadar hastalıklarla ilgili bizim ticaretimizi engelleyecek bir darbe yemedik. Almanya'da bütün alabalıkları itlaf ettiler hastalık yüzünden. Danimarka'da, Norveç'te aynı problem. Neden Norveç'ten yumurta ithalatı yapılmıyor. Tercih edilmemesinin sebeplerinden biri kontamine olmaları. Hastalıklardan daha zengin olmaları. Biz ne kadar dışarıya açılırsak problemlerimiz de o kadar artacak. Peki, açılmayacak mıyız? Açılacağız ama hep takıldığım buz problemi var. Şimdi 4 günlük yol, 3 gün üretim toplam 7 gün, 21 günün 7 si gitti geriye kaldı 14 gün. Hâlbuki havayolu ile 3 saatte işlem tamam. Kazancımız 4 gün yoldan olacak. Bunların üzerine konuşmamız lazım. Uçak kargonun taze balıkta çok önemli olduğunu vurgulamamız lazım. Üretici birlikleri birleşecek bir araya gelecek ya uçak kiralama yöntemlerine gidilecek ya da daha ucuz götürmenin yolları aranacak. Yani bunlar bizi ileriye götürecek. Malın satıcısı biz olabilirsek, o markaları oluşturabilirsek o zaman sorunu çözmüş olacağız. İşte o zaman daha kıymetli mal satma şansına sahip olacağız. Türkiye Cumhuriyeti Devleti bizi desteklemiyor şuanda böyle olduğu zaman. Neyi desteklemiş oluyor, Avrupa Birliğini. Süspansiyonları biz oraya yapıyoruz aslında. Biz oraya 4 Euro'ya mal satsak, devletten de destekleme alsak ne güzel para değil mi? Biz oralara 2,80'e mal satabilmek için o 65 kuruşları aldığımız zaman satabiliyoruz. Kimi desteklemiş oluyoruz Avrupa Birliğini. Bir noktadan baktığınız zaman bir mantık açısı bu. Ama ne oldu o pazarı da ele geçirmiş olduk. İspanya diye bir rakibimiz yok şuanda bizim. Danimarka'da yok. İsteddiği kadar kendilerini de yırtırsalar rakip olamayacaklar. Esnafın yapısını, orada ki muhatabımızı belirlememiz lazım. Muhatabımızı artık diğer süpermarketler olarak belirlememiz lazım. Yani toptancıya değil onun bir altına ulaşmamız gerekiyor. Biz Avrupa'dan bahsediyoruz ama kendi ülkemizde ki Carrefour'lara malımızı satamıyoruz. Carefour, Metro nasıl mal alıyor? 50 Euro'dan su getiriyorlar. Sorduğun zaman hepsi hijyenden falan bahsederler. Bunlardan konuşalım içeride ki pazara ne kadar malımızı satabiliyoruz. Carefour Türkiye'ye ürünümüzü satabiliyorsak, Carefour Fransa'ya da satarız.

Şükrü Karabulut: İç pazardan ihracattan bahsediyoruz. 8 Kg yıllık tüketim miktarlarından bahsediyoruz ama sanırım tanıtımdan çok az konuştuk. Her şey tanıtım ve reklamlarla oluyor. Tanıtımlar yeterli görünmüyor. Fümeyi 10 kişiden 1'i bilmiyor olabilir. Bunları öğretmek lazım. Büyük firmalar bunları kendi markalarına göre yapabiliyor. İşleme tesisleri birlik olacak, ürünleri tanıtacak ki, o ürünler halk tarafından bilinecek. Biz bilmiyoruz. Ben su ürünleri mühendisiyim. Üniversiteye gidene kadar fümenin ne olduğunu bilmiyordum.

F.Kemal Babila: Biz Merkez Birliği'ne veya Yetiştirici Birliklerine şunu diyebiliriz; birleşip ürünün tanıtım ve reklamı üzerine birlikte çaba sarf edilsin, tanıtılsın daha geniş kitlelere yayılsın şeklinde çalışma yapılmasını önerebiliriz.

Konuşmacı 4: Ben daha farklı düşünüyorum. Az önce beraber konuştuğumuz marka sorunu Türkiye'de olduğu gibi aslında Avrupa'da da aynı şekilde ciddi bir sorun. Türkiye'de işlenmiş bu ürünlerle ilgili (füme, fileto vs.) bir marka yok. Belli başlı bilinen birkaç marka var. Pınar, iglo, süperfresh gibi marka sayılarının iç piyasada arttırılması az da olsa füme adına faydalı oldu ama bu da yeterli gelmedi. Avrupa'da da bu markaların peşinden koşmak lazım ama çok

ciddi yatırımlar istiyor. Yani siz Avrupa televizyonlarında Türk markalarının reklamlarını düşünün. Çok ciddi yatırımlar olduğu için öncelikle öz sermaye konularından bahsetmemiz gerekir. Firmalar ellerindeki sermayeler ile genelde küçük işletmeler kurup Türkiye'nin fümeye ihracatını arttırmaya çalışıyorlar. Çok ciddi güzel çabalar var. Çiftliklere verilen bu desteklemelerin biraz da markalaşma için verilmesi gerekir. Tarım Bakanlığı'nın Türk markalarını Avrupa'da yaygınlaşmasını sağlamak, daha çok kitlelere ulaşılmasını sağlamak adına bu desteklemelere ağırlık vermesi gerekir. Desteklemeler olmazsa zaten markalaşma konusunda başarılı olunacağına inanmıyorum. Merkez Birliği veya ihracatçı birlikler birleşerek Avrupa'da tanıtım etkinlikleri düzenlenebilir. Bunlar çok ciddi yatırımlar ama olmayacak bir şey değil.

F.Kemal Babila: İhracatçıların kesintilerinin yarısı balık tanıtım grubuna gidiyor. Bu konu da Selçuk Bey sizi bilgilendirebilir.

Selçuk Şağban: Devlet destekleri konusunda hala yetersiz. Burada herkesin devletin verdiği desteklerle ilgili bilgisi varmış gibi konuşursak, bu desteklerin verilir verilmeyeceğini anlayamayız. Kısaca bir bilgi vermek gerekirse; ciddi anlamda devlet destekleri var. Sadece tarımsal ürünlerde veya hayvansal ürünlerde üretici desteğinden ziyade, firma olarak yararlanılacak birçok destek var. Bunu öğrenmenin en kolay yolu, ihracatçı birlikleri ve özel eğitim kurumları tarafından "Devlet desteklerinden nasıl faydalanılır" konulu eğitim çalışmaları yapıyor. Her firmanın kesinlikle böyle bir eğitimi alması şart. Burada bahsetsek bile detaylarına giremeyiz. Bizim devlet destekleri ile ilgili ciddi eksiklerimiz var. Devletin desteklerini ve sayısını takip eden yüzlerce insan var ama bu kadar firma yararlanmıyor. Bugün siz yurtdışında pazar araştırması yaptığınız zaman devlet bunu destekliyor. Yurtdışına fuara gittiğiniz zaman katılım ücretinizi destekliyor. Yol paranızı ödüyor. Yurtdışındaki Pazar araştırmasını siz yapamazsanız eğer başka bir firmaya yaptırabiliyorsunuz. Hazır pazar araştırmasını satın alabiliyorsunuz. Şirket satın alabiliyorsunuz. Şirkete ortak olabiliyorsunuz. Yurtdışında ofis açtığınızda kiranızı ve demirbaşınıza kadar devlet bunu ödüyor. Bugün devlet destekleri ile ilgili olarak dahil işletmeden tutun da birçok konuda devletin verdiği ciddi destekler var. Yeni çıkmış ve uygulaması olan devlet firmalarının birleşmesinden bahsettik burada. Kümeleşmeden bahsettik. Buyurun rekabetçilik tebliği var. Biraz bahsedeyim size; 10 tane firma bir araya geliyor. Herhangi bir ihracatçı birliğine veya merkez birliğine de olabilir iş kuruluşu sayılan herhangi bir kuruma birleşen bu 10 fümeci gidiyor. "Böyle bir sıkıntımız var biz bu destekten faydalanmak istiyoruz" dediklerinde devlet desteğini veriyor. Size desteğin kapsamından bahsedeyim. Devlet bunu 4 yıl destekliyor. % 75 200 bin dolara kadar devlet % 25 ini de firmalar ödüyor. Şimdi bu nasıl işliyor? Siz bir araya geliyorsunuz, ihtiyaç analizi yapabilecek bir kuruluş sizin adınıza bir ihtiyaç analizi çıkarıyor. Ciddi bir rapor hazırlıyor. Bu ihtiyaç analizinin parasını İhracatçı Birlikleri ödüyor. İhracatçı Birlikleri olarak bir karar aldık bunun parasını firmalardan istemiyoruz. Her sektör bazında geçerli. Mobilyacılar da bu başladı. Çıkan ihtiyaç analizi kapsamında firmalara eğitim veriliyor. Eğitim çalışmaları ve danışmanlık hizmetleri için ayrıyeten firma danışmanlık ücretini alabiliyor. Sonra yurtdışına fuara gidiliyor. Yurtdışına sektörel heyete gidiliyor. Yurtdışından misafirler getiriliyor ve organizasyonlar yapılıyor. Bunların hepsi 4 yıllık proje ve tamamen devlet tarafından karşılanıyor. Fümeciler bize gelin başvurunuzu yapın hemen aktif hale getirelim. Uygulaması hayata geçen projeler var. Bunu ciddi götüren sektörler var. Gemiciler, çikolatacılar, uncular bu desteklerle ilgili ciddi aşamalara gelmiş durumdadır. Devlet parasını ödüyor. %75 ini İhracatçı Birliği ödüyor,% 25 ini firma ödüyor. Şimdi tüm bunlar bir devlet yardımı eğitimi konusudur. İstedığınız noktada istediğiniz kadar ayrıntı verilebilir. Devletin verdiği ciddi destekler var ama kimse bilmiyor. Örneğin Danimarka'da fümeye pazarının son durumunu öğrenmek istiyorsunuz. Uçakla gidip otelde kalıyor daha sonra doküman satın alıyorsunuz. Araştırmanız bitti geri döndünüz. Tüm harcamalarınızı fatura edip dilekçenize iletiriyorsunuz hepsi bu. Devlet bu masrafların yarısını karşılıyor.

F.Kemal Babila: Bunu siz biliyorsunuz ama biz bilmiyoruz.

Selçuk Şağban: Zaten buraya gelmemizde ki amaç bu. İnsanları bilgilendirmek. Bilmediğimiz devlet destekleri olduğu zaman, gerçekten bir hareket kendimize bir yol haritası oluştururken bütün donelere sahip olmamız gerekir. Buyurun size bütün doneler. Buna göre hareket edelim. Mesela bu ülkede Su Ürünleri Tanıtım Grubu var. Su Ürünleri Tanıtım Grubunun hiçbir firmasından bugün talep gelmez. Su Ürünleri Tanıtım Grubuna bugün şu ürün tanıtılsın şeklinde öneriyle gelen hiçbir firma ben bugüne kadar duymadım. İstanbul İhracatçı Birlikleri bünyesinde de Kanatlı ürünler Tanıtım Grubu var. Bu ülkenin tavuk ve yumurtasını tanıtıyoruz. Türkiye’de bununla ilgili 1 senedir çalışma yapılıyor. Türkiye’nin tanıtım grupları var bunların bütçeleri var. Proje getirin tanıtım grupları uygulasin. Çok basit. %10 da yurtiçi Pazar payları var.

F.Kemal Babila: Yurtdışında markalaşacağım dediğiniz zaman içeriye göre parası daha kolay. % 75-80-90 nı ayrılmış bütçeler.

Selçuk Şaban: Yurtdışı tanıtımına % 90 veren devlet % 10’u iç pazara yöneltmiş, iç pazara yönelik iyi bir proje gelir, projeksiyon genişler, o zaman iç pazarın bütçe payı arttırılır. Sonuçta bu bir kural değil. Ama işin tarafları, işe sahip çıkan taraflar ortaya bir proje getirdiği zaman bunu uygulayan yerler var. Bugün Kalkınma Ajansları var. Kalkınma Ajanslarının özel danışmanlık firmaları ciddi tarımsal krediler ortaya çıkarıyorlar.

Özden Çelik: Var ama o kadar kolay değil. Bu işin ölçekleri vs. bir çok prosedür gerekiyor.

Selçuk Şağban: Hayır hayır ben kolay demedim ama size şunu söylemeye çalışıyorum. Bilgilere sahip olup hareket etmek var, hiçbir şey bilmeden hareket etmek var. Ben bütün donelere sahip olayım da devlet sonra bana destek vermesin.

Kartal Akkaya: Selçuk Bey özür dilerim aklımda bir değerlendirme var onu söylemek istiyorum. Bu toplantı salonunda desteklemelerden hiç haberi olmayan var mı acaba? İlk defa duydum diyen var mı? Yokmuş. O zaman demek ki destek varmış. Veya derli toplu bilinmiyordur.

F.Kemal Babila: Ancak beyefendinin söylediği başka bir şey. Selçuk Bey’in söylediği İhracatçı Birlikleri, Hazine Dış Ticaret’ten alınan fuar destekleri bunların hepsi kolay. Ancak Kalkınma Ajansları yolu ile yapılan hibelerde özellikle Marmara Bölgesinde batı kesiminde ciddi sıkıntılar var. Bakıyorsunuz, ona göre hesabı yapıyorsunuz, ödenek bitiyor, nereye gittiği belli olmuyor, ne olduğu belli olmuyor. Zaten o projenin dosyasını hazırlayana kadar para bitiyor. Yani destek var ama beyefendinin dediği gibi alması kolay değil. 3 tane ayrı ihale açacaksın, 3 tane firmadan teklif getireceksin, onu yapacaksın vs. derken bürokrasi onu hallediyor. Bizim yapmamız gereken tek şey, hem bilgilenmemiz gerekiyor hem de bu işlemlerde gereken prosedürlerin azaltılmasını talep etmemiz gerekiyor.

Konuşmacı 5: Demek ki bir düzen var, işleyiş var ve sistem var. Bu sistemin daha çok müracaatlarla hırpalanıp değişmesi gerekiyor. Mesela burada kalkınma ajanslarına gidiyorsunuz ki, ben de yaşadım. İzmir Kalkınma Ajansına bir proje vermiştik. Bize diyorlar ki; Şu firmadan alacaksınız, buradan alacaksınız vs. Neden? Ben orayla çalışıyorum. Demek ki orada bir sistem var.

Kartal Akkaya: Keban Balık A.Ş. firmasının Genel Müdürüyüm. Öncelikle organizasyonda emeği geçenlere teşekkür ederim. Çalıştayın da başarılı geçmesini temenni ederim. Bir önce ki çalıştayda konuştum. O çalıştayda da ortaya konulan değerlendirmelerin hepsi hemen hemen burada konuşulanlar ile aynı. O günden bugüne baktığımızda gelişim sürecinde, ortaya konulmuş, başarılı olmuş, sonuçlandırılmış bir konu veya madde yok maalesef. Aradan 1 yıl geçti. Değerlendirmemiz gereken bir şey varsa bunu değerlendirelim. Neden o kadar çok şey konuşup, hepimiz burada toplandık, zaman ayırdık ama bugüne kadar konuştuğumuz kayıt altına alınan bu konularla ilgili neden bir gelişme yaşanmadı?

F.Kemal Babila: Kartal Bey o bahsettiğiniz konular, geçen sene ki çalıştayın şanssızlığı oldu. O çalıştayın akabinde alınan kararları ortaya koyabilmemiz için ihtiyaç duyduğumuz bakanlık ortadan kalktı. Bakanlık değişti, her şey değişti. Her şeyden önemlisi Tarım Bakanlığı değişti.

Selçuk Şağban: Geçen sene ki çalıştaya katılan 3 firmamız bu sene ki Brüksel Fuarına ilk defa geliyor. Aslında bazı konularda gelişme var. Geçen seneki çalıştaya gelenlerden de fuara ziyaretçi olarak gelen 10 kişi var. Bir şeyler anlatıldığı zaman bir şeyler de gelişiyor. İlla ki kendi içinde bir gelişme vardır da bazıları tedbirci oluyor. Bazılarının da biz bir an önce olmasını istiyoruz ama belki zamana bırakmak ta gerekir.

F.Kemal Babila: Geçen seneye oranla en azından sizin firmanızda gelişti. Biz takip ediyoruz. Sonuçta herkes birbirini biliyor. Ülkenin üretimi gelişti. Keban AŞ'nin üretimi miktarları arttı, yakında ihracata başlayacak vs. Bunlar gelişme değil mi? Az önce sordunuz bu desteklemelerden haberi olan kimse var mı diye. Şimdi yok ama geçen sene sorulduğu zaman herkes el kaldırmıştı. Demek ki biraz mesafe almışız. Çalışmalarımız boşuna gitmiyor. En azından sektör bir araya geliyor.

Selçuk Şağban: Geçen sene 262 kişi varmış bu sene 498 kişi var. Baktığımız zaman bir gelişme var. Her şey olumsuz değil.

F.Kemal Babila: Mesela tavukçular çok dernekler kurdular. Epey uğraştılar. Şuan da 2 tane dernekleri var. Gayet güzel çalışıyorlar. Etkili organları mevcut. Bir de bizim sektörün şöyle bir farkı var. Esasında teşvikler, devletin destekleri vs. var ama su ürünleri sektörü kendi kendini oluşturan bir sektördür. Bu sektör gerçekten Denizli'deki, Bozüyük'teki, Malatya'daki yurdun her köşesinde üniversitelerine kadar kendini oluşturdu. Bu kadar net söylüyorum. Herkes tartışıyor su ürünleri mühendisi falan deniyor ama gereksinim duyduğu her şeyi kendisi elde etti. Bu konuyla ilgili devlet hiçbir şey yapmadı. Devlet 2012'den itibaren ufak tefek destekler vermeye başladı. Eskiden bir KDV desteği alıyorduk yem iadesi, yem fabrikası desteği ile alınıyordu. Yem fabrikası bir de gidip alacağına binaen her yıl teminat mektubu veriyordu. Şimdi çok düzgün bir sistem ve desteklemeler ve paralar geliyor. Bu sayede de sektör gelişiyor. Her şeyin ilki burada yapıldı. Neye ihtiyaç oldu? Yem fabrikasına ihtiyaç oldu, kurduk. Neye ihtiyaç duyuldu? Balık ununa ihtiyaç vardı, temin ettik. Bunları kim yaptı, kim kurdu? Devlet değil, bunları sektör kendisi kurdu. Devlet imkân tanıdı, sektör aldı yürüdü. Devlet bize neyi öğretti? Devlet bize havuz kurmayı öğretmedi, devlet bize mooring yapmayı öğretmedi. Demek ki bu sektör gelişiyor. Eskiden tahtadan yapılan kafesler vardı, şimdiyse okyanus tipi kafesler kullanılıyor. Kim getirdi bunları? Sektör her şeyi kendi kendine çözdü. Şimdi çevreyle ilgili problemler yaşıyoruz. Avrupa'da bu sorun çözülürken devlet üreticisine her yolu her seçeneği detayına kadar gösteriyor, anlatıyor. Bizde öyle değil ki, bu iş yapılacak deniyor. Nasıl yaparsan yap ama yapılacak hepsi bu. Bu işler daha yeni yeni oturmaya başladı. Biraz daha gelişiyor. Daha ileriye gidiyor ve daha da iyi olacak. Ama bugün işleme tesislerinin hepsi çeşitli problemlerle uğraşıyor. Herkes şunu çok iyi bilsin ki; şuanda mevcut desteklemeler, süspansiyonlar olmasın bugün burada bulunan birçok şirket artık olmaz. Rekabet gücümüz de düşecek o yüzden bizim ne yapmamız lazım, içinde bulunduğumuz ortamın kıymetini bilmemiz lazım. Bu kıymete göre de ileriye yönelik tedbirler almamız lazım. Bu önlemlerden en önemlisi de az önce konuştuğumuz gibi Avrupa pazarında markalaşmaktır. Bunu başaramazsak bütün bu desteklemeler Avrupa pazarındaki marketlere destek olarak gidecek. Bütün bunları düşünmemiz lazım. Şimdi bir aramız olacak. Aradan sonra tekrar kaldığımız yerden devam edeceğiz.

F.Kemal Babila: Hem 1. Bölümün yorgunluğunu atmak, hem de konuya biraz değişiklik ve farklılık katmak amacıyla arkadaşımız Esin Hanım, İnternette Pazarlama İlişkileri konulu bir sunum hazırladı. Haziran ayından sonra yürürlüğe girecek olan yeni Türk Ticaret Kanununun getirmiş olduğu bazı yükümlülükler var. 2. Bölümümüze bunlarla ilgili bir sunumla başlıyoruz. İlginizi çekeceğini tahmin ediyorum.

Esin Hanım: Merhaba arkadaşlar. As İnternet Hizmetleri adına burada bulunuyorum. Size internetten bahsetmek istiyorum.

İnternette Pazarlama İlişkisi:

Günümüzde birçok şirket daha çok müşteriyi daha hızlı ve daha nitelikli bir şekilde kendine çekiyor. Bunu da internet sayesinde yapıyor. İmaj açısından interneti incelersek, iyi tasarlanmış, içerik bakımından daha zengin ve farklı dillerde hazırlanmış bir internet sitesi size birçok farklılıklar ve yenilikler katabiliyor. Sizin imajınıza olumlu bir katkı yaparak pazarda daha etkin ve daha hızlı bir biçimde istediklerinize ulaşmanızı sağlıyor. Türk Ticaret Kanunu açısından interneti incelersek, 1 Ocak 2012 tarihinde yayımlanan ve 1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni Türk Ticaret Kanunu, sermaye şirketlerinin internet sitesi sahibi olma zorunluluğu getiriyor. Türk Ticaret Kanununun internet ile ilgili hükümlerini internet ve pazarlama arasındaki ilişkiden yola çıkarak yorumlamak gerekirse, sermaye şirketleri açısından iyi bir internet sitesi sahibi olmak gerek pazarlama gerekse TTK'ye uyum için bir zorunluluktur. Size birazda buradan bilgi vereyim. Türkiye'de 2012 yılı itibariyle 600 bin sermaye şirketi yer alıyor ve bunun büyük bir kısmı Limited Şirketlerden oluşuyor. Yeni Türk Ticaret Kanunu ile birlikte yeniden düzenlenecek ticaret hayatından sonra bu sayının 200 binlere kadar düşmesi bekleniyor. Kısaca yasaya ayak uyduramayan şirketler piyasadan silinecek. Şirketlerin internet çağına ayak uydurmasını amaçlayan ve yeni TTK Kanununun da zorunluk haline getirilen internet sitesi sahibi olunması ise, şirketlerin değişik gelişmesinin önemli bir ayağını oluşturuyor. Özetle, sermaye şirketlerinin gerek çağı gerekse yasaya uygun bir şekilde değişip gelişebilmeleri ve internet dünyasına adapte olmaları gerekiyor. Bu internet sitesi zorunlu sunuluyor. Bunun bir süresi var. Daha sonrasında maddi ve manevi yaptırımları var. Biz As Limited Şirketi olarak, sahip olduğumuz misyon, vizyon, bilgi ve birikim ile vergisel ve hukuksal danışmanlığımızı da üstlendiğimiz uzun süreli bir ilişkinin başlangıcı olarak size; "Gelin şirketinizi birlikte geleceğe taşıyalım" diyoruz. Bizi farklı kılan en büyük özelliğimiz, müşteri ve çözüm odaklı hizmet politikamızın sonucu olarak gördüğümüz online destek hattımız ve vergisel, hukuksal danışmanlığımız. Size vereceğim sitenin içerisinde bir yönetici girişi olacak. İstedığınız şekilde fotoğraflarınızı yükleyebilecek ve online destek alabileceksiniz. Vergisel ve hukuksal danışmanlıktan kastımız ise, yeni TTK'nın ilgili hükümleri uyarınca sermaye şirketlerinin yerine getirmesi gereken zorunluluklar hakkında ki danışmanlığımız. Bizi diğer internet sitesi satan şirketlerden ayıran en büyük özelliğimiz de budur. Şirketimiz zaten bu işin içerisinde sizin ne gibi zorluklarla karşılaşacağınızı çok iyi biliyor. Bu konuda size destek olmak istiyoruz. Vergisel ve hukuksal danışmanlığımızı üstlendiğimiz internet hizmetlerimizle "Gelin şirketinizi hep beraber geleceğe taşıyalım" diyoruz. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim. Sorular varsa alabilirim.

F.Kemal Babila: Evet, kaldığımız yerden devam edelim isterseniz. Son olarak ağırlıklı olarak devlet destekleri, markalaşma ve tanıtım konularında konuşmuştuk. Ancak çok fazla katılım olmuyor. İsterseniz aynı konulara devam edelim ya da fiyat istikrarını, iç piyasada bu fiyatları oluştururken neler yapabiliriz? Nasıl hareket ederiz? Konuları hakkında görüş ve isteklerinizi dinleyebiliriz. Evet, buyurun.

Kartal Akkaya: Sayın başkanım, bir önceki değerlendirmelerde yarım kalan konular var. İzin verirseniz bunları tamamlamak istiyorum. Biz geçen sene ki çalıştayın sonuç değerlendirmelerini yaptık ama sektörde ki gelişmelerden konuşmadık. Aklıma gelen birkaç konu var özetleyerek anlatacağım. Biz devletten özellikle TRT gibi bir kuruluştan sektörümüzle ilgili belli dönemlerde reklamlar yapmasını istedik. Bununla ilgili olarak bir geri dönüş olmadı. Açıkçası Tarım Bakanlığı TRT'ye böyle bir talepte bulundu mu onu bile bilmiyoruz. Bunu bilmemiz gerekiyor. Havada kalmış bir konu. İç piyasada balık miktarının tüketimini arttırmak için ciddi bir maliyeti düşürür kanısındayım. Diğer bir konu, uluslararası ticaret sadece bizim Türkiye penceresinden bakıp ta değerlendirilecek bir konu değil. Çok

karmaşık ve ciddi bir mesele. Ve bu meseleyi de bu zaman diliminde, bu salonda, bu toplantıda bitiremeyiz mümkün değil. Onun içinde uzun zamana yayılmış, çeşitli disiplinlerden insanların devamlı toplantı yapması gerekiyor. Bizim çalıştayda üzerine basa basa söylediğimiz, devletimizden istediğimiz, sözcülük yapmasını istediğimiz konulardan biri de buydu. İnsanlar toplansın, belli zamanlarda yıl boyu devamlı fikirlerini ortaya koysunlar ve kavgalarla, dövüşlerle sonuca ulaşılsın diye temenni etmiştik. Ancak onun için de bir girişim yok. Geçen sene ki çalıştaydan sonra bu çalıştaya kadar o konularla ilgili hiçbir toplantı yapılmadı. Bu isteklerimizi kim kime ilettili onu da bilmiyoruz. Kişisel bir görüşüm olacak. Alabalık için üretim kapasitelerinde artık kimsenin malı koyabileceği bir yeri yok. Geçen sene vardı ama artık boş varil göremiyorum. Türkiye'deki kapasiteler ciddi boyutlara geldi. Bu saatten sonra desteklerin amacına ulaştığına inanıyorum. Destekler bitsin demiyorum devam etsin fakat bu aşamadan sonra bu artan üretim miktarlarının ki zira yurtdışına giden balık miktarı iç piyasaya verilen balık miktarından çok çok fazla. Bununda yegâne aracı işleme tesisleridir. İhracata mal gönderen, o yoğunluğu ve sıkıntıları yaşayan, çok korkunç maliyetlerle iş yapan işleme tesisleridir. Devletin artık bu saatten sonra artık işleme tesislerini daha ön plana çıkarması gerekir diye düşünüyorum. Ama üretime de desteği devam etsin. Hem yurtdışında ihracat çalışmaları için hem de ülkemizde üretime verilen destekler açısından baktığımızda inan ki, bu destekler çok düşük. Çok küçük miktarlar. Diğer destek verilen sektörlere de baktığımızda miktarlar bizimkinden fazla. Selçuk Bey'i ben uzun süredir tanıyorum. Diğer çalıştayda tanıştık. Onun gibi yürekten çalışan insanlar var. Bu işe gönül vermiş insanlar var. Kendisinin asıl mesleği doktordur. Hiç ilgisi olmadığı halde bu sektöre hizmet etmektedir. Bu tür insanlar var fakat genel hatlarıyla devletin sahip olduğu güç bu başarı için kullanılmıyor. Bir örnekle pekiştirmek istiyorum. Geçen sene Rusya Elçimizi aradım. Dedim ki, biz Elazığ'da bir firmayız. Alabalık üretiyoruz. Rusya'ya balık satmak istiyoruz. Bize yardımcı olabilir misiniz? Telefonda bana verilen cevap şu:

-Onay numaran var mı?

-Hayır yok

-O zaman olunca ararsın

İyi dedik telefonu kapattık. Onay numarasını alınca tekrar aradım.

-İyi günler efendim ben onay numarasını almış Elazığ'daki firmayım bize yardımcı olabilir misiniz?

-E-mail adresini ver. Sana bazı mailler göndereceğim.

Sağ olsun bana Rusya'daki balık işiyle uğraşan firmaların isimlerini verdi. Ben bu bilgileri internette de bulabilirdim zaten. Hem desteklerin azlığı hem de devletin yurtdışında ki gücünü etkin kullanamaması bir zafiyettir. Uluslararası kulislerde ülkemizi balıkçılık sektörü adına iyi temsil edememe konuları gelecek açısından büyük bir sıkıntı oluşturacaktır diye düşünüyorum. Bunun yanında yine hiç birleşmiyoruz, toplanmıyoruz, hiç görüşmüyoruz. Çalıştaydan çalıştaya olacak bir toplantı da başarıyı getirmeyecektir diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

F.Kemal Babila: Bu konuda görüşleri veya karşıt görüşleri olan arkadaşlarımız var mı? Tabi Kartal Bey bu işlerin içinde olduğu için haklı olarak belli bir konulardan, desteklerden, farklı uygulamalardan, bürokratlardan herkesten bir takım beklentilerimiz olduğunu haklı olarak söylüyor. Şimdi bu geçen sene ki çalıştaydan sonra ilk bölümde de konuştuk, yönetim değişikliğinin olması bu çalışmaları aksattı. Oluşum çok geç oldu. Yeni kadrolaşmalar, yeni yönetmelikler bile Aralık ayından sonra çıkmaya başladı. Bu elbette ki Merkez Birliği için bir handikapı. Beraber çalışmadığımız halde söylüyorum. Ben sadece toplantıdan toplantıya katılıyorum. Ama şunu söylemek gerekirse bugün içinde bulunduğumuz dünya düzeni içinde belli şeyleri devletten beklememizin bir anlamı yok. Netice itibariyle devletin başka asli görevleri de var. Bizim sektörün problemleri olabilir ama Türkiye'de yüzlerce sektör var. Herkesin desteğe ve yardıma ihtiyacı var. Devlet hangi birine yetişsin. İçinde bulunduğumuz

sosyal düzen içinde bizim devletten beklentilerimizin daha farklı olması lazım. Mesela şunlardan hiç bahsetmiyoruz. Faruk Coşkun'un sabah ki bölümde söylediği, sigorta primlerinde işveren payı, yıpranma paylarının değiştirilmesi, su ürünleri sektöründe çalışma koşullarının daha farklı olması gibi konuları konuşmadık. Kesimhanelerde geçici işçiler çalıştırıyoruz. Bunların çoğu da bayanlardır. Neden bayanlardır çünkü elleri bu işe çok yatkın. Bu kişiler her gün gelemiyorlar. Puantaj usulüyle sigortalı çalışıyorlar. 6 gün çalışıyorsa o işçinin sigortasını 12 günlük göstermek zorundasınız. Sigortanın da böyle yükümlülükleri var. O yüzden buna benzer konular üzerinde taleplerde bulunabiliriz. Vergilendirme usullerini konuşmak lazım. Bunlar hakkında taleplere bulunmamız lazım. Bunun dışında TRT bizim 40 yıllık şirketten belki otuz sene önce bir kere geçmiştir. Ben sizin tesisi TRT'de 4 kere gördüm. Demek ki neyle oluyormuş, her külfet bir nimet karşılığı. Artık biz iki binli yıllarda devletten beklemeyeceğiz. Devletten talep etmemiz lazım. Ama sorunu söyleyip çözümünü de söylememiz lazım.

Kartal Akkaya: İzinizle araya girebilir miyim? Devletten beklenti olarak bahsettiğim konu şu; Rusya'daki Büyükelçi veya yanında çalışanlar ciddi maaşlar alıyorlar. Bu yaptığım faaliyeti etkinliğe dönüştürmek zorunda. O benim halkımı temsilen orada ve hizmet etmek zorunda. Ben öyle düşünüyorum ve kendisinin de öyle düşünmesi lazım. Ben telefon açtığım zaman beni mutlu etmek zorunda. Ondan ticari bir bağlantı kurmasını beklemiyorum ama bahsettiğim devletin büyük gücünü etkinliğe çevirsinler. Yoksa bahsettiğiniz gibi su ürünleri sektörü bugünlere kendi çabalarıyla geldi.

F.Kemal Babila: Kartal Bey, yakın zamana kadar Dış İşleri Bakanlığında çalışanlara monşer diyorlardı biliyorsunuz. Şimdi bu düzenler değişiyor. Neyle değişiyor, taleplerle değişiyor. Siz aradınız ve dediniz ki; ben numaramı aldım bana bilgi gönderin doğru mu? Ve o da size mail ile bilgiyi gönderdi. Yani geçmişte bırakın telefonla görüşmeyi telefon açılmıyordu. Pasaportumuzu kaybediyorduk pasaport alamıyorduk. Bunlar yavaş yavaş düzeliyor. Size bir şey söyleyeyim.

Selçuk Şağban: İşin içinde biri olarak söyleyeceğim. Zeynep Hanım'da aramızda kendisi ekonomi bakanlığında görevli. Şöyle bir şey var. Çağımız değişiyor ve ülkemizde bir şekilde buna ayak uydurmaya çalışıyor. Şimdi ticaret müşavirimizden Moskova'ydı değil mi? Şimdi eğri oturup doğru konuşalım. Türkiye'de 28 tane sektör var. Şimdi bizim Türk insanı olarak mantalitemizi değiştiremiyoruz. Hep aynı şeylere odaklanıyoruz. Sıkıntımız orada. Ben size bir örnek vereceğim. Berlin'e gittim. Berlin'de ticaret müşaviri bir tane var. Şimdi ikincisi gitti. Japonya'nın kaç tane müşaviri var biliyor musunuz? 45 tane Berlin'de müşavir var. Japonya Berlin'de 45 kişi ile çalışıyor, ben 2 kişi ile çalışıyorum. Benim önümde e-mail açık şuan. Ben burada sunum yapıyorum bir taraftan da e-maile yanıt vermeye çalışıyorum. Benim bildiğim işler var telefon açsalar yanıt verecek arkadaş yok bazı konularda. Örneğin, Berlin'deki ticaret müşavirine ben diyorum ki;

-Türk ambalaj sektörü olarak Berlin'e bir heyet yapacağım. Benim için şu araştırmaları yapar mısınız?

Telefonu kapatıyorum bir tane başka biri açıyor diyor ki;

-Meyve-sebze girişinde sıkıntı var efendim bu konuyu çözmek konusunda acil yardım istiyorum.

Bir laf vardır, "ağaca yaslanmayan kurur, insana yaslanmayan ölür" Şimdi ticaret müşavirlerimizin sayısı son üç yılda artmaya başladı. Hatta bakanımızın açıklaması var 400'e kadar gidecek bu sayı. Yine böyle bir ortamda konuşuyorum, 45 tane müşavirle çalışıyorlarmış diyorum, "Görüyor musun bizde ki 2 tane müşavir 45 tane müşavirin yaptığı işi yapıyor" deniyor. Maalesef bizde ki bakış açısı bu. Dediğiniz doğru her soruya yanıt alabilmeniz için önemli olan gönderdiğiniz insanın gerçekten görev bilincinde olması gerekir. Zaten biz bu ülkenin insanlarıyız. Bu ülke için hizmet ediyorsak, en iyisini yapmakla mükellefiz zaten. Karşı taraftaki insanlara da bir şekilde yanıt verirken öyledir yani. Size iş ile

İlgili peş peşe on tane telefon gelse, birinciye bakarsanız, ikinciye bakarsanız, üçüncüye, dördüncüye bakarsanız ama belli bir yerden sonra artık siz de karşı tarafa kızmaya başlarsanız ve istemeyerek ağzınızdan farklı cevaplar çıkar. Biz geliştiren hem devlet hem de özel sektör etkileniyor. Özel sektörle ilgili size çok çarpıcı bir örnek vermek istiyorum. 2002 yılında Türkiye olarak Amsterdam'da düzenlenen Private Label diye bir fuara katıldık. Bu fuar dünyanın en büyük private label fuarıdır. Hala Amsterdam'da yapılır. Bu fuara kim gider? Markalaşmayı tamamlamamış gelişmekte olan ülkeler gider o fuarda mal satmak için uğraşırlar. 2002'de bu fuara ben organizatör olarak gittim. Sektörden götürdüğüm firmaları sayıyorum. Ülker, Şölen, Balaban Gıda ve Kervan. Ülker, çift taraflı bantla çikolatalı gofreti duvara yapıştırıyordu. Stant duvarına, teşhir. Şölen çikolata Private Label 'de mal satılmak için müşteri arıyordu, (başında ki hanımefendi şuan gayet başarılı oraya geleceğim), Kervan Gıda bir tarafta yumuşak şeker satarken stantın diğer tarafında ayakkabı boyası satıyordu. Balaban Gıda'da yeni ürünlerle piyasaya girmeye çalışan bir Sakarya firmasıdır. Bunlar çok uğraş verdiler. Her şey bir anda olmuyor. Ülker'in bugün geldiği nokta belli. Godiva gibi bir dünya devini almış bir şirketten bahsediyoruz ama 10 yıl önce teşhirde ciddi sıkıntıları vardı. Şölen, bugün TURKAITI desteğinden faydalanan ender firmalardan biri. Gıda firması ve cirosu 100 milyonu aşmış durumda. Kervan Gıda, işi geliştirdi, yumuşak şeker sektöründe pazardan ciddi bir pay aldı. Şirketi Ülker'e devretti. Stil ayakkabı boyasıyla şuan Kervan Gıda'nın Private Label'de satmak istediği boya bugün Stil boyadır. Peki, Balaban Gıda ne yaptı? Balaban Gıda da bugün Nestle'nin Türkiye'de üretimini yapıyor. Şimdi baktığımız zaman bazı başarılar kolay elde edilmiyor. Bakın, basit konstrüksiyon dediğimiz dört duvar yanlarında çubuk olan konstrüksiyon ile bir Türkiye katılımı yaptığımız zaman Türkiye çok şey kat etti diye yorum yaparken, bugün Türkiye teşhir anlamında, stant anlamında, yurtdışında yaptığı tanıtım ve etkinlik anlamında dünya ülkelerinin çok çok önünde. Yurtdışına bir fuara gittiğiniz zaman Türk stantı diye göğsünüzü gere gere gezebiliyorsunuz. Eskiden stant üzerinize devriliyordu. 2002'den bu yana bakın, devlet destekleri 2002'de açmış. Son 10 yılda Türkiye ciddi bir aşama kaydetti. Bunları gördüğümüz zaman bizde bunları yazmaya çalışıyoruz. Yani devletin ve özel sektörün birlikte hareket etmesi lazım. Bizde bunu biliyoruz. Herkes bunun farkında ama aynı şeyleri konuşmadan yaratıcı çözümler sunmamız gerekir. Mesela bunları tek satır yazmak yerine, bir slayt şeklinde markalaşma adı altında bir slayt koyup ikinci slaytta geçebiliriz. Herkes ne olduğunu anlayacaktır.

F.Kemal Babila: Şimdi arkadaşlar Selçuk Bey biraz da hep böyle 2002'den bu yana bahsetti ama bu işin siyasi bir amacı yok. Kimse yanlış anlamasın herhangi bir şey empoze edilmeye de çalışılmıyor. Şunu söylemeye çalışıyorum. Bazı şeyleri de takdir etmek lazım. Yaşım şu an 50 ve 40 yıldır bu sektörün içindeyim. 1970 yılında ilk su ürünleri yasası çıktığından beri aktif olarak bu sektördeyim. Bu dönem kadar yani geçtiğimiz şu 10 yıl kadar tarıma ve özellikle su ürünleri sektörüne yapılan desteği hiçbir dönemde görmedim. Eskiden de yapıyordu. Kaynak kullanımını destekleme primi vardı. O maalesef bizim sektöre pek uygulanmadı daha çok tavukçuların işine yaradı. Daha çok Çorum, Yozgat Bölgesi ve doğu illeri faydalandı. Su ürünleri sektörü o gelişim sürecinde çok fazla pay alamadı. Çünkü konu fazla bilinmiyordu. Özal'ın döneminde çıkmıştı. Arkasından KDV desteği çıktı. Yani çeşitli politikalar, ülkenin genel tarım politikaları, tarım organizasyonları değişti. En son bu duruma geldi. Kötü mü oldu? Hayır, çok güzel oldu. Siz az önce söylediniz ya her taraf dolu dediniz. Toplam üretimimizin 165 bin ton olduğu, ulaşılmış kurulu kapasitenin de 300 bin ton olduğu gibi rakamlar var. Buna ilave 65 ton daha geliyor. Biz bunu ne yapacağız? Demek ki, satmamız gereken mal, herkes ürettiği için 360 bin ton. 360 bin tona devlet bu sene 165 milyon Lira destekleme yaptı. 365 bin ton olsa, 365 milyon lira destek yapması gerekiyor. Bu giderek katlanacak. Bu olmaz yani böyle bir şey yok. Herkes şapkasını önüne çıkarıp düşünmesi lazım. "Malımı daha iyi nasıl satarım, malımı daha değerli nasıl satarım?" Bir kere kişisel eleştiriler yapıp daha iyi pazarlara ulaşmamız gerekir. Rusya pazarı için su ürünleri tanıtım

grubu ciddi emekler verdi. Mesai ve emekler verildi. Moskova fuarına gidildi, Kiev’de tanıtımlar yapıldı. Belli bir seviyeye geldi ama o pazarlara oturmak, yerleşmek kolay olmuyor. Oraların da belli bir üretimi var. Farklı bir kültürü var. Bizim avantajımız ne oldu? Onların üretimlerden geriye çekilmesi ve bizim balığımızı bizden iyi bilmeleri. Avrupa alabalığı bizden iyi biliyor ve daha çok yeniyor. Türkiye pazarını konuşalım. Fiyat istikrarı diyoruz ya alabalık nerelerde satılıyor? Balık hallerinde satılıyor ama Pazar olarak düşündüğünüz zaman en büyük Pazar Ankara. Biz bu konuda çok ciddi çabalar verdik. Balık önceden tahta kasalarda satılıyordu. Balığı önce temizledik. Tabldotlara, yemek firmalarına, askeriye satılmasında emeğimiz var. Öyle zor bir iş ki, şöyle düşünün, askeri birliklerin zorluğu şudur; askerin bir kere balıktan midesi bulansın hayatta o askeriye tekrar balık satamazsınız. Şimdi yeni bir uygulama var. Askeriyeler balık çıkartıyor. Her Çarşamba günü Türkiye’de ki bütün kara kuvvetleri hepsi Çarşamba günü balık alıyor. İşin zorluğuna bakın, aynı gün bütün kara kuvvetlerine nasıl balık verirsiniz?

Canan Caner: Ankara’dan katılıyorum. Firmamız İskenderun Balıkçılık, Ankara’daki askeri birlikler, kamu kuruluşları, hastaneler ve restaurantların balık teminini yapıyoruz. İşletmemizde günlük yaklaşık olarak 10 bin ton balık çıkışı var. 5 katlı bir işleme tesisimiz var. Bu anlamda satışımızın ciddi bir bölümünü Anadolu oluşturuyor. Şuan da Milli Savunma Bakanlığı, Genel Kurmay Başkanlığı, Kara Kuvvetleri ve Deniz Kuvvetleri gibi noktaların ihaleleri bizde. Az önceki konuyla alakalı olarak. Dediğiniz çok doğru fakat üreticilerimizin bize destek vermeleri gerekiyor. Nasıl bir destek olabilir bu? 60 ton balık ihalesine girmişim ve haftada 1 gün balık teslimatı yapıyorum. Temizlenmiş, dondurulmuş, 220 gr alabalık teslim etmem gerekiyor. Beş bin tane balık teslim ediyorum ve 225 gr olanları ayırıyorum. Böyle sıkıntılı durumlarla karşılaşıyoruz. Muayene komisyonu direk ret veriyor. Ve bir de 2 bin TL ile 4 bin TL arasında ceza yazılıyor. Şimdi bu noktada dediğiniz çok doğru, insanlar alabalıktan başka balık tanımıyor. Milli Savunma Bakanlığı Ocak ayında iki tane levrek ihalesini iptal etti. Çünkü levrek ve çipura da biz bu standarttı yakalayamıyoruz. Alabalıkta da zora ki yakalıyoruz.

F.Kemal Babila: Fiyat mı pahalı geliyor?

Canan Caner: Fiyat değil Kemal Bey, standardizasyon olmuyor. Standardizasyonu alabalıkta yakalayamazken biz bunu çipura ve levrekte daha zor yapıyoruz. Çipura ve levrekte dönemsel olarak tedarikte ciddi sıkıntılar yaşayabiliyor. Bunun için artık ihalelerde yaşanan bu sıkıntılar genelde alabalığı etkiliyor. Biz de bunu destekliyoruz. Alabalıkta ben bunu daha kolay sağlayabilirim diyorum. Çünkü çipura ve levrekte kalibrasyon 2-3, 3-4. 3-4 tabldotlarda pek tercih edilmez çünkü fırınlarda porsiyona büyük gelir. İlave yemekler vardır, dört çeşit tabldot çıkar. Askeri birlikler aynı şekildedir. Dolayısıyla alabalık Ankara’da çok ciddi bir pazar.

F.Kemal Babila: Siz balığı bütün taze alıp kendiniz mi işliyorsunuz?

Canan Caner: Taze alıyoruz, işliyoruz ve temizlenmiş alabalıkta tedarik ediyoruz.

F.Kemal Babila: Problem nerede? Kendi işleme tesislerinde o standardizasyonu yakalamanız lazım bir kere.

Canan Caner: Kendi standardımızda sorun yok yakalıyoruz ancak dışardan aldığımız balıklarda standardizasyonu yakalayamıyoruz.

F.Kemal Babila: Bu problemlerden bir tanesi. Sizin de bildiğiniz gibi askeriyelerde 3 tip balık var. 150-200, 200-250, 250-300 gr. Bu 150-200 ile başladı ve sonra giderek değişti. İlk başta bu sardalye ile başladı. Ege Bölgesinde çıkan sardalyeler dondurulup askeriyelere temin edildi. Arkasından uskumru girdi devreye. Donmuş uskumruları temizlediler, kılçıklarını aldılar, ikiye ayırdılar ondan sonra tekrar dondurdular. Yani bir ürünü çözüp tekrar dondurdular.

Canan Caner: Başkanım o da çözüm olmadı. Fileto olunca insanlar işleme teknikleri uyguladılar. Bir tarafı kılçıklı oldu bir tarafı kılçiksız oldu. Şu an da en iyi standart alabalıkta.

F.Kemal Babila: Şimdi bu yeni gıda kodeksi de çıktıktan sonra, daha önce taze balığı veriyordunuz, muayene komisyonu alıyordu numuneyi muayeneye gönderiyordu. Taze balıkta mikrobiyolojik muayene yapılmaz. Bir de böyle cezalar vardı. Kazara koliform yüksek çıktığı zaman çok ciddi cezalar ödeniyordu. Şimdi biraz daha iyileşti. Tabi bu pazarlarımızdan bir tanesi askeriye. Kıbrıs'ta çıkan ciddi bir ihale vardı sene başında. 6 ay içerisinde 200 ton balık gitmesi gerekiyor. Ve bunlar süreli işler. Balıkçılık sektörü ama hem bu işin müteahhitlerine hem de catering firmalarına ve tedarikçilere ciddi destek veriyor. Nasıl bir destek veriyor? Bir kere fiyat sürekliliği veriyor. Yedirdiğimiz yemin her gün fiyatı değişiyor. Çünkü Euro ve Dolar bazında alınıyor. Ama size balığı neyle veriyorlar. Temizlenmiş balığın fiyatı belli. Sizin de 6 aylık ihale aldığımızı bildiği için 6 aylık fiyat veriyor. Böyle bir sıkıntısı var. Ve o balığı tedarik etmenin sıkıntısı var. Sardalyenin hepsi nasıl aynı gramajda olur. Ama alabalık daha ellenebilir bir balık olduğu için böyle 3 boya ayrılabilir. Bence oralarda üreticilere sizin destek olmanız lazım. Kalibrasyon biraz kaçacak mecburen 5-10 gramları göz ardı etmeniz gerekir. Hepsi aynı boyda balık mı olur? Öyle şey mi olur?

Canan Caner: Ben siparişi veriyorum dönemsel olarak ta fark ediyor. Firmam bana diyor ki; çiftliğimde 350 gr. Balık var ne yapabilirim? Ancak ben 6 aylık taahhüt etmişim bunu. Sanırım birazda teknik açıdan sıkıntılar var. Ben firmadan 220 gr. temizlenmiş balık istediğimde sabahın beşinde balık geliyor. Koliler askeri birlikte bir açılıyor ki, içerisinden ya ufak alabalık çıkıyor ya da usta bir teknikle irilerin içerisine ufaklar karıştırılmış bir balık kolisiyle karşılaşıyoruz.

F.Kemal Babila: Elbette ki Canan Hanım bunlar münferit olaylar. Bunlar sürekli olan şeyler. Evet, arkadaşlar bu fiyat için ne diyoruz. Fiyat istikrarının sağlanması için neler yapılabilir. Kimi bölge fiyatından memnun, kimi bölge değil. İstanbul'da balık 7 TL, Ankara'da 6 TL vs. Biri satıyor 4'e diğeri satıyor 5'e bunlar nasıl oluyor? Kimseye satma diyemezsin, rekabet açısından bunları nasıl aşacağız. Bu konuları nasıl bir arada konuşmak lazım. Bu birlikler kendi aralarında hiç mi konuşmazlar. Çalışmaya bu konuda neler önerebiliriz.

Selçuk Şağban: Bu işin rekabet boyutu var, talep boyutu var bir de üretim boyutu var. Tavuk ve yumurta sektöründen örnek vermek istiyorum. Tavukçular ortak bir fiyat politikası uygulamak için karar verdiler. Bundan 3 sene önce rekabet kurulu 13 trilyon ceza kesti firmalara. Rekabet Kulununun kestiği cezanın sebebi iki tane tavuk üreticisinin birbirine yazdıkları not oldu. Bu yüzden Rekabet hukuku içerisinde ve rekabet kuruluşundan görüş alarak bir çalışma yapılırsa veya yapılan her çalışmanın, atılan her adımın o anlamda değerlendirilmesi danışmanlar aracılığı ile gerekiyor.

F.Kemal Babila: Ama o işte araya bir tane de balıkçı karıştı. Belki bu tür noktalarda birlikler olarak bir araya gelip belki yem fabrikalarını bir rekabet içine sokup, birazda onların karlarından fedakârlık etmeleri istenebilir. Bu konularda bir şey üretebilir miyiz? Diğer türlü biz şu fiyatın altına vermeyeceğiz desek, bırakın rekabet kurulunu bazı zorunluluklar ortaya çıkıyor. Firmanın sigorta parası var, işçiliği var, yem parası gelmemiş vs. Sonuçta taze balık diğer sektörler gibi değil, dayanıklı tüketim ürünü gibi sattığın an satıyorsun. Bir noktada satmak zorundasın. Bu konularda öneriler sunalım. Kartal Bey'in dediği gibi sorunların beraberinde çözümleri de sunarsak onların takibini de yapabiliriz. Yok mu başka bir düşünce arkadaşlar. Hep devletten mi bekleyeceğiz. Yarın devlet desteklerini keserse ne yapacağız?

Kartal Akkaya: Bu fiyat istikrarının altında aslında yem var. Bunun bir alt tabanı var. O alt taban üzerinden maliyetler hesaplanıyor. Tabi altında yem varken üstünde de aslında ihracat çerçevesinde alıcılar var. Biz Almanlar ile 10 Cent için 3 gün pazarlık yapıyoruz. Sabahtan akşama kadar canımız çıkıyor. Öyle korkunç bir fiyat politikaları var ki, Türkiye'yi çok güzel çözmüşler. Avrupa'da Bulgaristan'da canlı balığın 5 Euro'ya satıldığını gördüm. Avrupa'da balık pahalı. Türkiye'de böyle bir harita oluşturuyorlar, inceleme ve değerlendirme yaptıkları çerçevede en dip fiyatlarla kelepere getiriyorlar. Türk üreticileri de kendi arasında birliktelik

oluşturamamaları, yem maliyetlerinin yüksek olması çok büyük bir sorun. Yapacak bir şey yok. Avrupa ne derse o fiyatlar arasında hareket etmeye çalışacağız. Yem içeriğinin çok büyük bir yüzdesi ithal ürünlerden oluşuyor. En azından devlet verdiği destekler itibari ile alınan bu önlemlerde vergilerde bir azaltma yapabilirse bir nebze olsun rahatlık sağlanır. Ama tabii yemcilerin de bunu bir fırsat olarak değerlendirmemesi lazım.

Selçuk Şağban: Bilmediğim için soruyorum. Hammadde için yurtdışından getirilen ürünler yurtiçinden tedarik edilemiyor mu?

F.Kemal Babila: Yok, şuan yeterli değil. Yani 180 bin ton yem üretiliyor bunun için 40 bin ton balık unu lazım. Bu sene de Türkiye’de üretilen balık unu 10 bin ton olmamıştır. O yüzden mecburen Peru’dan, Şili’den balık unu getirmek zorundayız. Peki, Kartal Bey biz hep destekleme ve ihracat diyoruz ama şöyle bir şey var. Eskiler zaten hemen bilecek. 1990 lı yıllarda Avrupa Birliği Türkiye’den onay numarası olmasına rağmen balık ithalatını yasakladı. Aynı şey tekrar olursa ne yapacağız. Bahsettiğimiz rakamlar çok ciddi rakamlar. 300 bin ton kapasiteye 65 bin daha geliyor 365 bin ton kapasite. Yani kurulu kapasitenin daha % 50’sini kullanıyoruz, fiyattan memnun değiliz, devlette desteğini keserse kafa üzeri çakılacağız. Ne yapmamız gerekiyor, bununla ilgili öneriler, fikirler üretelim. Her sektör kendi içerisinde bu sıkıntıyı yaşıyor. Yaşamak zorunda bu çan eğrisi tecelli edecek. Şimdi hep tavukçuluk sektöründen örnek verdik, benimde ilgi duyduğum bir sektör. Türkiye’de 1990’lı yılların ortasında tavukçuluk üretimi 1 milyon tona çıktı. Ama tavukçular baktılar ki, bu kapasite çok fazla ve yapılacak gibi değil, üretim kapasitelerini bir anda 600 bin tona düşürdüler. Yeni partiler koymayarak, malı bilinçli olarak geri çekerek. Fiyat otursun diye. Şuan da yine kapasiteleri 1 milyon 200 bin ton civarlarında. Yurtiçinde zarar ediyorlar ama yurtdışı pazarları bunu destekliyor. Şimdi biz her ikisini de düşünmek zorundayız. Daha kullanılmamış % 50 kapasite var geri kalan % 50’de dolduğu zaman ne yapacağız. Öyle bir noktaya gelecek ki, malı satacak yer bulamayacağız. Malı satamazsak destekleme de alamayacağız. Ne yapmamız lazım? İç pazara ağırlık vermemiz lazım. İnsanlara balık yemeyi öğretmemiz lazım. Türkiye’de kültür balığının payını arttırmamız lazım. Birçok bölgede alabalık bilinmiyor, herkes hamsiyi biliyor. O yüzden alabalığı iyi tanıtmamız gerekiyor. Ege İhracatçılar Birliği 2. Balık Şenliği adı altında etkinliği var. Okullarda öğrencilere balık yedirilecek ve tanıtılacak. Bizim bu tür etkinliklere ihtiyacımız var. Belki bu tür etkinliklerle alabalığı tanımayan illerde etkili olunabilir. Mutlaka bir şeyler yapılması gerekiyor. Kişi başına 8 Kg. balık tüketimini 10-12 Kg lara çıkarmamız lazım. Çıkarmazsak bu 300 bin ton balık bizim elimizde harcanır gider. Türkiye için çok önemli bir problemidir.

Özden Çelik: Türkiye’de diğer et ürünlerinin satıldığı bütün noktalarda balıketi yok. Baktığımız zaman, balık döner yok, ekmek arası balık yok varsa bile çok az. Düğünlerde genelde zaten kırmızı et tercih ediliyor, oralarda da balık yok. Mesela bizim bölgemizde Çivril ilçesinde düğünlerde balık yemeye başladılar. Bu alışkanlıkları yaymamız lazım. Balık tüketimini mutlaka arttırmamız lazım.

F.Kemal Babila: O zaman iki tane sonuç çıkıyor. Bir tanesi, bu işin yapılabilir yani işletme bazında minimum kapasiteyi iyi hesap etmemiz lazım. Gelecek şunu gösteriyor ki, 10-15 ton bunlar ekonomik bir değer değil. Bunların işlenebileceği tesislerin artması gerekiyor. Bu tesislerde hazır hammaddeyi alıp işledikten sonra pazara sunacaklar. Demek ki markalaşma, paketleme, işleme tesislerinin artması ve bunun pazarlamasının iyi yapılması şart. Pazarlamaya da ciddi bir mesai vermek gerekiyor. Bunu balık halleri yolu ile satmanın imkânı yok. Çünkü balık avı yasakları başladığı zaman balık halleri kapanır. Açık ama kültür balığı bulunur sadece. Ancak esnaf yok. Mesela, İstanbul halinde bulunan esnafın % 99’u Elâzığ’dan geliyor. Ankara’da ise daha çok Haymana kökenli balıkçılar var. Halk balık istiyor ama balık alacak esnaf ortada yok. Çünkü yasaklar başlayınca herkes evine barkına memleketine dönüyor. Bu sorunu da aşmamız gerekiyor. Ekonomik kapasiteyi belirledikten sonra, bir takım insanlar üretici olacak, bir takım insanlar işlemeci olacak. Bu şekilde

pazarlama ağını arttırmış olacağız. Tedarik zinciri oluşturmamız şart. Ben bunu sadece bir fikir olarak sylyorum. Bu konularda bir dşunceniz var mı?

Canan Caner: Biz kendi pazarlama ağımızdan örnek vereyim. Birincisi, kişi başına düşen balık tüketimini mutlaka arttırmak için ciddi çaba sarf edilmesi gerekir. Türkiye olarak kişi başına düşen balık tüketime çok az. Bugün Uzakdoğu'daki birçok ülkelerden, Avrupa'dan ve Amerika'dan çok çok dşuk seviyedeyiz. Birde insanların balık yemek ile ilgili bir tereddütleri var. Ankara ve İç Anadolu piyasasında Sosyal Hizmetler ve ocuk Esirgeme Kurumları, ğrenci yurtları ve huzurevlerinde bu 3 kritik noktalarda balık satamayız. Çünkü neden? Ankara'da birçok huzurevi var. Çalıştığımız iki nokta var ve bu huzurevlerinden iki noktaya balık verdiğimiz zaman ambulans kapının nnden gitmiyor. İnsanların balığa karşı böyle bir yaklaşımları var. Bugün Ankara'da ki ocuk Esirgeme Kurumları ve Rehabilitasyon Merkezleri yaklaşık olarak 3 bin nüfusa sahip. Genel Merkez'de doktorlar ve uzmanların olduğu bölümde yaklaşık 700 kişilik bir kadro varken ve çok güzel balık satarken, Rehabilitasyon Merkezinde ocukların kaldığı bölüme balık veremedik. İnsanların balığa karşı olan bu önyargısını kırmak gerekiyor. Bunun yolu nedir? Reklam olabilir, tanıtım olabilir, birliğin düzenleyeceği organizasyonlar olabilir. Bunun yolu burada alınacak toplu kararlar ile olacak tabi. Öğrenci yurtlarında bir tedirginlik vardır. Ancak bugün yumurta da çok büyük riskler vardır. Öğrenci kantinlerinde 3-5 gün beklemiş Rus salataları satılırken, balığa resmen c gibi yaklaşılıyor. Bu intibahı kırmak için toplu olarak hareket etmek gerektiğine inanıyorum. Burada da yatırım çocuklara yapılmalı. En iyi yatırım geleceğe yapılacak yatırımdır. Çocukları da etkileme yöntemi. Televizyon, internet gibi, okullarda bununla ilgili dokümanların dağıtılması gibi birçok yöntem olabilir. Tabi bu fikirler geliştirilebilir ben sadece örnek verdim. En iyi yatırım çocuklarımıza yapacağımız yatırımdır.

Kemal Cem Plten : Aqua Life Dergisinden katılıyorum. Canan Hanım'ın son cümlesinden yola çıkarak biraş Şey söylemek istiyorum. İzmir'de yaklaşık 40 civarında ilköğretim okulunu su ürünleri tanıtım grubu kapsamında ziyaret ettik. Bütün okula, eğitmenler, öğrenciler ve çalışanlar dâhil, Őenlikler düzenledik. Herkese balık ekmek ikram ettik. Biz dergi olarak Şeyle bir Şey yaptık. Aslında biraz da merak ettik ve gözlemedik. Talep acaba oldu mu? Bazı ocukların verdiğimiz balık ekmekleri paketleyip çantasına koyduğunu gördük. Bu ocuklar anne ve babalarına döndüklerinde acaba onlardan balık istiyorlar mı? Biz özellikle 3 gün boyunca belli bir okulu hedef aldık. Alsancak'ta iyi bir okulu örnek aldık. Okul müdürleri ile diyaloglar kurduk ve bize Şeyle dediler; çocuğun algılaması yüksekse, evden talep gelebildiğini, ancak birçok ailenin de çocuklarına "Aman oğlum dışardan paket balık ekmek yeme" dediklerini söylediler. Ve bunu öğretmenlere taşımışlar. Hatta bazı veliler tepki gösterdi. Ben bunu dergimde de yazdım ve tepki de aldım. Karşı bir sentez gibi düşündüler. Bunu özellikle söylemek istedim.

F.Kemal Babila:: Acaba bu etkinlikleri ilköğretim okulları yerine üniversitelerde mi yapmak doğru olur. Bornova kampüsüne gidilip orada yapılırsa olmaz mı? Ama tabi Şimdi niversitelerin de sistemi değişti. Eskiden niversiteler yemeklerini kendileri yaparlardı Şimdiyse taşeron firmalara, catering firmalarına veriyorlar. O kadar zincirleme bir reaksiyon var ki, çok eskiden yaptığım için biliyorum. Biz bir fabrikanın sosyal hizmetler bölümüne giderdik, yemek işlerine bakan, tabldot ile ilgilenen kişileri bir Şekilde ikna eder balığımızı satardık. En azından ayda bir veya iki kere balık alırlardı. Mesela TÜPRAŐ her seferinde 5 bin adet balık alıyordu. Ereğli Demir elik, İskenderun Demir elik gibi personel sayısı fazla olan kuruluşlar düzenli olarak tabldotlarda haftanın iki günü balık verirlerdi. İstanbul niversitesi 12 bin balık alırdı. Ama ne zaman ki, bu kurumların mutfakları taşeronlara devredildi tüm bu balık satışları durdu. Bu firmalar kendi aralarında ki rekabetten dolayı fiyatları kırdılar, bu sefer de balık pahalı gelmeye başladı. Böyle bir kısır döngü içine girdi.

Canan Caner: Hemen ithal ürünler piyasaya girdi. Bugün seyit balığı ve pengasus balığı PETKİM firmaları için bulunmaz bir nimet haline geldi. Üniversitelerin tüm ihalelerine bakın

veya üniversitelerde ki catering firmalarının tüm menülerine bakın, hep seyit balığı vardır. Bizim kültür balıklarımız ikinci planda kalmaktadır.

Hüseyin Yıldırım: Geçen seneden bu yana yani son vergilerden bu yana alabalığın fiyatı biraz daha düştü.

F.Kemal Babila: Ama hayır şöyle bir uygulama var. EFTA ülkeleri diye 4 tane ülke var. İthalatçı listesinde, ürün ithal ettiğimiz ülkeler listesinde 4 tane ülke var. Norveç, İsviçre, İzlanda ve Lihtenştayn. Zaten bizim için en önemlisi Norveç ve İzlanda. Bu ülkelerden Türkiye'ye balık ithal edildiği zaman vergi yok, zaten sizin söylediğiniz balıkların çoğu bu menşei ile ithal ediliyor. Çok küçük oranlarda sadece KDV var. Vergi yok ama gözetim uygulaması var. O yüzden bununla rekabet etme şansınız olmuyor. Eskiden uskumru ağırlıktaydı, uskumru değerli kaldı ondan sonra onların yerine seyit balığı ve pengasus balığı aldı. Bunlar daha değersiz balıklar. Buna bir yasaklama getirilmesi mümkün değil. İthalat yapma diyemezsiniz. Şükür ki, bizim ihracat rakamımız ithalatın epey üzerinde. Ama kim ne derse desin bu durum tüketim miktarını arttıracak yerlerde bir sorun olabiliyor. Yem için gelen balık piyasaya sürülüyor. Yemlik gelen balık piyasa da olduğu zaman da piyasayı etkiliyor.

Özden Çelik: Reklam yönünden ulusal kanallar çok pahalıya patlayabilir ama herkes kendi bölgesinde yerel kanalları kullansa, bir paket hazırlansa, bir araya gelip balığın tanıtımı konusunda merkez birliğinin de görüşü alınarak bu tür çalışmalar yapılırsa faydası olmaz mı?

F.Kemal Babila: Bu konuda en başarılı çalışmaları Dardanel yaptı. Türkiye'de esasında o balık kavramını Türk insanına Dardanel aşıladı. Dardanel'in hakkını yememek lazım. Ton balığının önemini, balığın olgusunu ve kavramını Dardanel kendi bünyesinde yaptığı reklam çalışmaları ile yaptı. Kimse onlar kadar emek harcamadı. Çok büyük paralar harcadılar. Ama maalesef kimseye yaranamadı. 2000'li yılların başında eski bakan dönemimde yine bir balık tanıtım grubu kurulmuştu. O dönemlerde sazlı sözlü tanıtım filmleri vardı. Sürekli aslında bu konu üzerine çalışıldı, emekler verildi. Ta ki, bu doğrudan gelir destekler başladı, bu tür çalışmalarda bitti. Çünkü herkes mutluluğa ulaştı, ceplerine para girdi vs. Bir anda sorunlar bitti. Nasıl olsa para alıyoruz mantığıyla her şey bir anda bitti. Ama bu böyle sürmeyecek emin olun. Bu işin şekli değişecek. Neticede 360 bin tona da çıksak o 360 bin ton balığın satılması lazım ki, destek alabilelim. Sonuçta fatura kesilmeyen balığa destek yok. Üretimlerimizi kontrol etmemiz lazım.

Konuşmacı 4: Balığı tanıtalım diyoruz da, bundan daha önemli bir sorun var. İnsanlarımız balığı pişirmeyi bilmiyorlar. 2007-2008 yılında Tarım İl Müdürlüğü'ne balık veriyorduk. Bir gün telefon açtılar ve artık balık almayacaklarını söylediler. Nedeni ise balığı yiyemediklerini, kendilerine gelene kadar buz gibi olduğunu söylediler. Biz de kendilerine fileto balık göndermeye başladık ve gayet memnun kaldılar. Balığı vermeye devam ettik. Bunun dışında askeri birliklere de sürekli balık veriyorduk. Bir yerden sonra artık bu kurumlarda balık istememeye başladılar. Keşke yine balık getirmeseydin gibi tepkilerle karşılaşıyoruz. 15 bin tane balığın aynı anda pişmesi mümkün mü? O balıktan bir tat alır mısınız?

Konuşmacı 5: Burada sonuç şuraya çıkıyor, herkes bir şekilde taze temizlenmiş balık gönderebiliyor veya füme balık gönderebiliyor. Ama ileri işleme tekniklerine göre herkes bir şeyler yapıyor zaten. Şöyle bir şey var, çoğu firma şeffaf poşette füme isterler, bu seferde fümeyi istedikleri gibi gönderirsiniz paketi orada açarlar taze mi diye kontrol ederler. İleri işleme teknikleri üzerine gelişmemiz gerekiyor. Biz, Antalya Bölgesinde otellere yönelik çalışmalar yapıyoruz. Otellerde ki ustalar bizden sürekli işçiliği kolay olan hazır paketlenmiş ürünlerden istiyorlar. Hazır paketlenmiş pişirmeye hazır balık çok daha cazip geliyor işletmelere. Bunların sistemini kurmak lazım.

F.Kemal Babila: Ama orada da başka bir sıkıntı ortaya çıkıyor. Dediğiniz çok doğru aslında ama balığın üzerine ilave ettiğiniz kaplama yani galeta ununu balığın fiyatına satmış oluyorsunuz. Kilosunu 1 Liraya alıyorsunuz balığı 5 Liraya veriyorsunuz. Birde çipura, levrek

ve alabalık zaten pahalı balıklar. Bu iş için pahalı balıklar. Siz bu ürünü verdiğinizde başka bir üretici seyit balığını veya pengasus balığını galeta unuyla kaplayıp dahil değiştirme kapsamında satacak. Bu tartışmaya başka bir konu geliyor. Acaba, elimizde ki ürünlere tüketimi arttıracak başka hangi ürünleri ilave edebiliriz? Mesela kopya diye bir balık var. Dünyada çok yaygınlaşmaya başladı. Bunun dışında Amerika'da çok bulunan phuketfish var. Büyük göllerde yetiştiriliyor. Yani hep aynı ürünlerden ziyade belki de farklı ürünler bulmak gerekiyor. Ürün çeşitliliğini arttırmak gerekiyor. Biraz daha ucuz, masrafsız balıklar sunmak gerekebilir.

Tahsin Tüfekçi: Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nden katılıyorum. Ben bir tüketici olarak söz almak istiyorum. Balık ihtiyacımız olduğunda balık haline gider balık alırız. Balık haline gittiğimizde bayat balık ile taze balığı karıştırıp müşteriye, tüketiciye veren balıkçılar var. Bu şekilde olursa balık tüketimi artar mı azalır mı? Soruyorum size. Bunun bir düzenlenmesi, denetime tabi olması gerekiyor.

F.Kemal Babila: Bizim problemlerimizden bir tanesi esasında ev hanımlarıdır. Genelde evde balık pişirmekten korkarlar çünkü. Neden? Balık pişirince evde koku yapıyor düşüncesi hâkimdir. Evde balık kızartmaktan çekinirler. Aslında o kokuyu veren balığın kendisi değildir. Balığın içerisinde bulunan yağın acılaşmasıdır. Yani evde balık kızarttıysanız ve koku yapmışsa o balık geçmiş bir balıktır. Düz mantıkla böyledir bu iş. O yüzden iş şu yöne kayıyor, biz tüketiciye tanıtım yapacağız ama hangi yönde tanıtım yapacağız. Avrupa'ya ithal ettiğimiz balıkları kutulayıp çeşit çeşit yapıyoruz. Avrupa'da marketlerde satılan balıklar kutu içinde, tertemiz yanında baharatları vs. var. Tüketici balığı alıyor hiçbir işle uğraşmadan direk kızartıp tüketiyor. Koku sorunu yok. Avrupalı bu şekilde balık tüketiyor. Bizdeki gibi değil. Bizde balık halleri var pırl pırl tertemiz, ışıklandırılmış tezgâhlar da balık alıyoruz. Bu bize has bizim kültürümüze ait bir özellik. Ancak gıdanın, ürünün riski ortaya çıkıyor. Avrupa'da bizdeki gibi bütün balık satışı yok. Tesisten balık satın alamaz. Fransa'da tesise gidin, bana 3 tane balık verin deyin, imkânı yok alamazsınız. Temizletme falan zaten yok. Temizlenmiş balık istiyorsanız gidip marketten almak zorundasınız. Zaten marketteki balıklarda dondurulmuş oluyor, taze balık istiyorsanız o daha pahalı. O yüzden az önce Kartal Bey'in Bulgaristan örneği çok doğru. Avrupalı bizi bizden çok daha iyi biliyor ve takip ediyor. Esasında Avrupa'ya ihraç ettiğimiz ürünlerde zaman zaman para tahsil etme sıkıntısı bundan kaynaklanıyor. Avrupalı biliyor çünkü. Devletin bize destek verdiğini çok iyi biliyor. Bunlar desteklerini almışlardır, şimdi paraya ihtiyaçları yoktur mantığıyla ödemelerimizi geç yapıyorlar.

Birleşik Arap Emirlikleri, Umman ve Yemen'e kadar gittik. Oralarda ciddi araştırmalar yaptık. İnanılmaz şekilde balık tüketimi var. Balık çeşitleri de çok farklı. Onlarda ki balık okyanus balığı ve kuru balıklar. Yani onların balık yeme şekli ağır tava, yağda kızarması lazım balığın. Yoksa hiçbir şekilde lezzeti yok. Sıcak su balıkları. Bizim yaptığımız balıkları soğuk su ve daha kendinden yağlı lezzetli balıklar. Bizim pazarımız bu. Önemli olan biz bu balığı nerelere satabiliriz bunu bulmamız lazım. Yeni pazarlar mutlaka şart. Hedef pazarlardan bir tanesi Kuzey Amerika olabilir. Daha kuzey Kanada'ya doğru. Avustralya olabilir, Güney Afrika Cumhuriyeti olabilir. Bu pazarları ele geçirmemiz lazım. Ama tabi burada karşımıza çıkan en büyük sorun yine ulaşım yani balığı gönderme metodu oluyor. Biz bu pazarlara bu balığı en taze ancak uçaklarla gönderebiliriz. Uluslararası havayolu taşımacılığı ülkemizde çok pahalı. Bu sorunu mutlaka çözmemiz gerekiyor. Mesela bize yapılan nakliye teşvikleri, desteklemeleri havayolu şirketlerine yapılabilir. Bizlerin mutlaka sivil havayolu şirketleri ile görüşmeler yapmamız gerekiyor. Tarım Bakanlığı ve sivil havayolu kuruluşları bir araya gelerek ortak bir noktada buluşabilir. Bu fiyatların mutlaka inmesi gerekiyor. Bu sorunu çözersek, ihracatımız artar, Avrupa'ya her gün taze balığımızı ulaştırırız. Pazarımız büyür.

Canan Caner: Az önce dış piyasada yeni pazarlar bulmamız gerektiği söylendi. İhracatla ilgili prosedürler nedir çok ayrıntısı ile bilmemekle birlikte şunu paylaşmak istiyorum. Türkiye'nin doğusunda yeni bir oluşum var, Kuzey Irak. Bu insanlar her türlü hizmete açıklar ve Türkiye ile her türlü ticareti, alışverişi yapmak için çok istekliler. Gelişen bir Pazar ve göz ardı edilemez. Burada bir balık pazarı oluşturabiliriz. Üreticilerimizi bu pazara yönlendirebiliriz. Çünkü orada endüstri yok, üretim yok, hiçbir sanayi yok, gıda ile ilgili hiçbir üretici firma yok. Türk ürünlerini almak için de son derece istekliler. Kuzey Irak Devleti 'de Türkiye'den ithalat ve ürün alımı konusunda son derece yardımcı oluyor. Bundan dolayı Kuzey Irak, balık sektöründe ciddi bir Pazar oluşturabilir.

F.Kemal Babila: Çok doğru söylüyorsunuz, Kuzey Irak yeni bir Pazar olabilir. Zaten bununla ilgili İhracatçı Birlikleri'nin bir çalışması var. Özellikle oraya yakın, Elazığ, Kahramanmaraş bölgesinde ki üreticilerinde bu yeni pazarla ilgili girişimleri olduğunu biliyorum. Ancak ben Ekonomi Bakanlığında bir arkadaşımızda aramızdayken bir şey söylemek istiyorum. Bir zamanlar Danimarka bir X ülkesine 100 milyon dolarlık yardım yaptı. O sırada da Danimarka'da tereyağı konusunda bir sıkıntı yaşanıyor. Sürekli üretim var, devlet bunu almak zorunda yoksa ekonomik dengeler bozulacak. 100 milyon dolarlık yardımı da tereyağı ile yapıyor. Biz devletten şunu talep edebiliriz. İhtiyacı olan ülkelere gıda yardımı yaparken, balık verilemez mi? Bu da bir süspansiyondur. Bir anda piyasadaki tonlarca balığın çekilmesi pazarı ve üreticiyi rahatlatacaktır. Bir bakıma buda ihraç demektir. Zamanında Norveç, Çernobil olduğunda radyasyonlu tüm somon balıklarını gönderdi. Sonrada 400 milyon dolar yardım etti dedi. Aynı şeyi Amerika'da yapıyor özellikle tavukta. Ülkeler bunu sürekli yapıyor. Biz neden yapmayalım. Elimizde ki balık stoklarının bir kısmı uygun fiyatlara Kuzey Irak'a gönderilsin. Arnavutluk'a ve Makedonya'ya bu aralar yardım var oralara balığımızı gönderebiliriz. Bunlarda sektöre bir katkıdır sonuçta. Hem üretimi geliştirmiş oluruz hem de yeni pazarlar açılmış olur. Devletten bunları isteyebiliriz.

Süremiz bugünlük doldu. Hepinize teşekkür ediyorum. İyi akşamlar.

F.Kemal Babila: Şimdi biz 80 bin ton balık ithal ediyoruz. Dün arkadaşların verdikleri rakam bu, 140 milyon dolar yaklaşık 80 bin ton civarında bir balık. Ama bizim konuştuğumuz mesele ne? Kültür balığı olarak 165 bin ton Türkiye'de üretim var. Kapasite 360 bin ton artı üzerine 60 bin ton daha geliyor. Demek ki Türkiye'nin yakın zamanda kurulu kapasitesi 360 bin ton olacak. Bizim düşüncemiz 160 bin tonu değil de 360 bin tonu nasıl satacağız? Mesele budur. Şimdi 360 bin tonu da ihracatla çözmemiz mümkün değil. Dün bu konuyu konuşmuştuk. Yetiştirici Birlikleri kendi aralarında fiyat değil de üretim miktarları hakkında konuşmaları lazım. Yani bunu rantabl miktarı nedir, maliyetleri nelerdir konuşulması lazım. Ne ölçüde üretim yapılması gerektiğinin konuşulması gerekir. Biz ürettik ürettik ama nereye kadar? Ondan sonra her yer balık olacak, dolayısıyla bunun bir sonucu yok. Üretim miktarlarını mutlaka belirlememiz gerekiyor. Türkiye'de 20 ilde balık tüketiliyor. Bu 20 ilin 10 tanesinde de ağırlıklı olarak hamsi tüketiliyor. Hamsi ve istavrit biliniyor. Kültür balıkları bilinmiyor. Bunu geri kalan diğer illere de yaygınlaştırmamız gerekiyor. Bununla ilgili İzmir'de balık şenlikleri düzenleniyor, firmaların satış zincirlerini buna yönelik geliştirmesi gerekiyor. Bunların hepsi birliklerin kendi aralarında konuşup, tartışması gereken şeyler. Ortak kararlar alınıp bir marka oluşturulması, bunların işleme tesisleri vasıtasıyla piyasaya arz etmek, reklamını yapmak hepsi ayrı ayrı konular. 50-100 tonluk bir üreticinin tek başına yapacağı işler değil. Ham maddeciyi, tedarikçiyi veya işlemeciyi ayırmamız lazım. Üretim ve pazarlama ağının entegre edilmesi gerekiyor ki, burada bu çalıştayda tek başımıza alacağımız bir karar değil. Üretici birliklerin kendilerinin karar alması ve yatırım yapması gerekiyor. Çünkü hepsinin de kuruluş sözleşmesinde bu var. Hep bir arada iş yapmak. Üretici Birliği adı bundan gelmektedir.

Şükrü Toklu: Antalya'da yaklaşık 90 tane faaliyette olan balık çiftliğimiz var. Bunların yaklaşık 70 tanesi hem kendi balığını kendi üretiyor hem de kendi yerinde pazarlıyor. Geriye

kalan çiftliklerde kendi üretimlerinin yaklaşık 5 katını dışardan alıyor. Bunlar Kemer, Alanya Dim çay, Dumlupınar tarafındaki çiftliklerdir. Ancak bunların şöyle bir sorunu var. Ben bunu sürekli dile getiriyorum belki biraz fazla oluyor ama mutlaka irdelenmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyorum. Orman ile olan sorunlarımızdan dolayı biz Orman İdaresinde ki arkadaşlarımızın iyi niyetiyle balıklarımızı kendi yerimizde pazarlıyoruz. Yaklaşık 2 milyon adet civarında balığı Antalya'ya bu şekilde getirip pazarlıyoruz. Ancak bir gün Orman İdaresinde ki arkadaşlarımız dediler ki; "Siz balığı pişirip satamazsınız, bu direk fiilen insan sağlığı ile ilgili bir konudur" dediler. Bununla ilgili bir çözüm üretilebilir mi? Benim şahsi düşüncem iki yöntem vardır. Birincisi, balık üretim çiftliklerinin amacı ile ilgili ürettiği balığı işleyerek veya sayılı olarak satabilir gibi hem işlemesini olanak sağlayacak bir amaç kanunlar çerçevesi içinde yazılabilir. İkincisi, Orman İdaresi balık çiftliklerine izin verirken (her halde orada kanun değişikliği yapılması gerekir onu tam bilemiyorum) balık çiftliklerinin balığı işleyerek veya taze olarak pazarlayabilir gibi bir maddenin eklenmesinde faydalı olabilir. Bu ciddi bir olaydır. Orman alanlarında ki her balık çiftliklerine böyle bir olanak sağlandığı zaman finans sorunlarının çözümü içinde adım atılmış olur. 1-2 Liraya perakende satarken pişmiş olarak 6-7 Liraya satılmaktadır. Bunu yarıya yakını da kar marjı gibi gözükür ve o balık çiftliğinin finansmanını sağlayabilir. Bu konuya el atılmasını ve rapora yazılmasını talep ediyorum.

F.Kemal Babila: O zaman ortaya şöyle bir şey çıkıyor, balık üreticisi teriminin tekrar irdelenmesi gerekiyor. Balık üreticisi yani adı üstünde üretmek demek. Bunu yumurtasından, damızlığından çıkartıp, yani şunu demek istiyorum burada ki problem orman alanlarında, bu dediğinizin olması benim şahsi görüşüme göre olmayacak bir şey. Gelecekte üretim çiftliklerinden kimse direk satış yapamayacak. Sürekli Avrupa Birliğinden konuşuyoruz, sizde gidip görmüşsünüzdür mutlaka. Avrupa'da kimse tesisten gidip balık alamaz. Kimse tesiste balık yiyemez. Gıda sektörü adı altında bunu hazırlayıp, satmak ayrı bir iş, üretip, yetiştirmek ve pazarlamak ayrı bir iş. Ben sizin fikrinize karşı olduğum için söylemiyorum, bu bir realite. Ancak bunun adını belirlememiz gerekiyor. 50 ton kapasiteli bir üretim çiftliği çevre deşarj izni için gereken aylık 3 bin Lirayı nasıl ödeyecek? 5-10-50 ton kapasiteli işletmeler bu bedelleri ödeyemezler. Bizim bu noktada ne iş yapacağımıza karar vermemiz gerekiyor. Balık üreteceksek üretelim, restoran işleteceksek işletelim. Restoran kuracaksak ayrı bir yerde ayrı bir şekilde yapılır. Balık tesislerinde bir yoğunluğun olması, o kadar çok insanın girip çıkması zaten bir kere hijyenik değil. Buna izin verilmez zaten. Bir üretim çiftliğinde hem balık üretilecek hem o üretilen balık pişirilip tüketilecek hem de oradan dışarıya pazarlaması yapılacak. Bu yönde olumlu bir karar çıkacağını sanmıyorum ama yine de yazalım. İşin içine gıda girdiği zaman zaten farklı kanunlarla karşı karşıya kalırız. Kültür balıklarının piyasaya temizlenmiş halde arzı, paketlenmiş, markalanmış, etiketlenmiş halde arzı gerekir. Tüm bunlar için bu plan bu zincir nasıl oluşturulacak? Balık nerden geldi, kullanma süresi nedir, raf ömrü nedir, etiket bilgileri nedir? Bunların hepsi isteniyor. Çünkü açılıştaki yeni çıkan 104 tane yönetmelikten bahsedildi. Bu yönetmelikler sadece kontrol ve denetim için çıkan yönetmelikler bunun dışında bir de gıda için çıkan yönetmelikler var. Yani bir anda olay kadar çok genişliyor ki, hangi ölçüde, hangi kapsamda düşünmemiz lazım.

Şükrü Toklu: Büyük kapasiteli balık çiftlikleri kendi üretim alanlarından diğer balık çiftliklerine canlı balık naklini kaldıracaklar mı? Bu iptal mi olacak? Antalya'da en büyük balık çiftliğinin kapasitesi 150 ton. Diğerleri hemen hemen 20 tonun altında kapasiteleri olan çiftlikler. Yaklaşık 90 civarında faal balık çiftliği var. Bu çiftlikler Türkiye genelinde ki diğer balık çiftliklerinden biraz farklı. Ama her birinin tüketim kapasitesi 50 tonun üzerinde. Benim 10 tonluk bir yerim var ama 90 ton balık tüketiyorum. Bunların hepsi de dışardan canlı geliyor. Antalya'da ki potansiyel bu. Eğer siz canlı nakli kaldırırsanız bu sektör için de bir Pazar kaybı olacaktır. Antalya'ya dışardan 2 milyon adet balık giriyor. Bu iki milyon adet balığın Antalya'ya girişi eğer önümüzdeki dönem de bu yapılmayacaksa, o çiftlik orada

kapandığı zaman onunda çok ticari sözü olmuyor. Dimçay bölgesinde herkes balık çiftliklerine gidiyor. Sizin dediğiniz gibi oralarda üretim yapılmıyor. Balığın 5-10 ayda üretilmesi sorun değil orada ama tüketim sorun. Bununla ilgili yasal bir mevzuat var. Ancak iyi niyetli memur arkadaşlarımız olmasa yapamazsın dediklerinde olay bitmiştir.

F.Kemal Babila:Şükrü Bey çok doğru konuşuyorsunuz ve sanırım şu noktada anlaştık, iş aynı iş değil. Canlı balık nakilleri olacak. Zaten mevzuatta bu var. İller arası, ilçeler arası canlı balık nakli yapılabilir bu bir yasal kanun. Ama bunu nereye sevk edecek? Söylediğiniz turistler balık çiftliklerine gelmiyor. Tabiata geliyor, balık yemeye geliyor. En büyük özellik tabiat ve oradaki balık restoranı. Doğru mu?

Şükrü Toklu: Hayır, esasında su balık havuzları yanında

F.Kemal Babila:Şimdi bunun dışarda ki uygulaması şöyle; tesise büyük havuzlar kurulup içine balık konduğu zaman ve insanlar oraya gelip o havuzdan balıklarını yakalayıp, pişirilmesi için size verdikleri zaman bu balığı getirip satma işi oluyor. Bu biraz da balık depolama oluyor. Bunun üretimle alakası yok. Üretime geçtiğiniz zaman farklı bir ortaya çıkıyor. Gelen balığın sorumluluğunu kim taşıyacak size kim satıyorsa o taşıyacak. Balık size sağlık sertifikasıyla geliyor. Bütün sorumluluk size o balığı verende olacak. Ama onu tabağa koyduğunuza anda bütün sorumluluk sizde olacak. Birisi balık, hayvan, diğeri ürün. Şimdi bu ikisini birden yapayım dediğiniz zaman birini yapmak zorundasınız. Yanlış anlamayın benim fikrim olduğu için söylemiyorum bunu ama gelen mevzuatlardan söylenen AB kriterlerinden bu sonuç ortaya çıkıyor. Uydurmaya çalıştıkları metot bu. Balığı orada satmakta problem yok elbette ki orman ile ilgili kanunlara bir şekilde yöntem bulunur. Ancak ormandan alınan izinler balık üretim tesisleri için geçerli balık restoranları için değil.

Şükrü Toklu: Kesinlikle katılıyorum. Fiili bir durum var. Küçük balık çiftlikleri 50 bin balık satarak ne kira ödeyebilir, ne de giderlerini karşılayabilirler. Hiç mümkün değil. Antalya'daki fiili durum bu Antalyalı arkadaşlarımız bilirler. 2-3 balık çiftliğinin dışında hiçbir balık çiftliği eğer bulunduğu o yerde tüketim yapamazsa kendini yaşatamaz. Orman alanları da üretim ile ilgili izin veriyor. Onun dışında izin verilmiyor. İki seçenek kalıyor zaten, ya küçük balık çiftlikleri kalkacak ya da orman kanununda mevzuat değişikliğine gidilecek. Demek istediğim buydu, dışardan balık geliyorsa o üretim değil tüketimdir. Zaten % 90'ını kendi küçük yerlerinde üretimlerini de yapmaktadır.

F.Kemal Babila:Onu iptal edecekler. Bu yönde mevcut bizim lehimize yeni bir kanun değişikliği yapacaklarına inanıyor musunuz? Çevrenin korunması açısından mümkün değil hatta daha da katılaştırırlar. Çünkü orman alanında balığın üretilmesi ayrı bir iş, satılması ayrı bir iş. Bu orman alanlarındaki küçük çiftlik sahipleri için çok büyük bir sorun. Bunlara münferiden yerinde çözüm üretmek lazım. Ya birleşeceksiniz ya da işin adını koymak lazım. Bir karar vermek zorundasınız. Üretici mi olacaksınız yoksa restorancı mı? Buna karar vermek lazım. Restorancı olursanız üretim çiftliğiniz fiilen kapanır. O zaman o yönde çözümleri Tarım Bakanlığına, Orman Bakanlığına veya Çevre Bakanlığına götürmek gerekiyor. Belki onlarda haklı çünkü her yerde yönetmeliklerden dolayı problem var. Birde bu uyum çalışmaları var. Bir taraftan tutsa öbür taraftan gidecek, o yüzden de biraz böyle kanun budur deyip uğraşmıyor. Siz işi bireyselleştirmeye başladığımız zaman çözüm üretelim dediğinizde iş başka taraflarında problemi çıkıyor. Sonuçta herkes kaynak su ile yapmıyor ki bu balıkçılığı. Çünkü toplantıda Orman Müdürlüğünden bir arkadaş aynen şunları söyledi; Biz Orman Bakanlığı olarak orman alanlarında yeni türlerin yetiştirilmesi ile ilgili projeler yapıyoruz. Sizden de böyle projeler bekliyoruz, sizlere yardımcı olmak istiyoruz dediler. Bende orman bölgesine girmeyiz dedim. Çünkü orman alanlarına yatırdığımız hiçbir paranın bize ekonomik değeri olmuyor. Oraya yatırılan hiçbir para ticarete size bir artı kazandırmıyor. Parayı bir fiil gömüyoruz başka bir şey yok. Zaten kimse de orman alanına girip yeni yatırım yapayım demez. Bu açıklamaları yapan Orman Bakanlığındaki arkadaşın bunlardan haberi yok demek ki. Bu yüzden bunların konuşulması lazım. Ancak Tarım

Bakanlığı tarafından üç vakte kadar çıkacak olan yönetmelikte herkes görecektir, aynı yerde hem balığı üretmek hem de balığı pişirmek asla mümkün olmayacaktır. Hep desteklemelerden bahsediliyor. Yıllardır soğutucu araç desteği var. Neden bu var biliyor musunuz? Yani 10 yıldır bu devlet desteklemeleri neden yapıyor. Çünkü ortada bir hedef var o hedefte üretimin artması. Üretimden çıkan ürünün insanlarımıza sağlıklı bir biçimde ulaştırılması. Bütün bu işlerin hepsi insan için yapılıyor. İnsanların sağlıklı ve kaliteli ürünleri tüketmesi için yapılıyor.

Birde bahsedilen rakam 360 bin ton. Bu kadar balık bu ülkede tükenmez. Somali'ye yardım para yerine balıkla yapılsın. Bizim insanımız bu kadar balığı yemez.

Konuşmacı: Bir başka konu daha var. Biz balık çiftliklerinde pişirmenin dışında çıkan yeni veterinerlik yasası ile bazı şeyler daha çok değişecek. İlave yönetmelikler gelebilir. Pratik de uygulanmayan bazı şeyler var. Balık çiftliklerinde zaman zaman bizde balığın içini temizleyip müşterinin isteğine göre veriyoruz. Çoğu firmada müşterilerini bu şekilde tutturduğu için çiftliklerde balıkları temizleyip, straforlara koyarak müşteriye gönderiyorlar. Onun dışında straforlara balığı dolduruyoruz, tartıyoruz ama etiketlemiyoruz. Yani çiftliklerde balıkların yüklenmesi ve etiketlenmesi zorunluluğu var. Son çıkan veterinerlik yasasında bunlar var. Bunlar uygulanmıyor. Çünkü alt yapıda eksiklik var. Bölgelerde ki bunu paketleyecek tesisler de çok az. Belki de bunun için göz ardı ediliyordur. Antalya'da çok yoğun balık çiftliği yok ama Fethiye'de ya da doğuda son günlerde yavaş yavaş artıyor, özellikle göl kenarlarında yeni çiftlikler kuruluyor. 360 bin ton kapasiteyi yakaladığımız zaman tesis sayısında düşüşler olacaktır. O zaman bize şunu söyleyecekler; siz çiftliğinizde ki balıkları paketleyemeyeceksiniz, paketleme hakkınız yok diyecekler.

F.Kemal Babila: Gıda Sicil Sertifikası diye bir şey var. Balığı canlı sevk edebilirsiniz. Balığı satabilmeniz için, işleme ve paketleme tesisinin olması gerekiyor. Oda ayrı bir ruhsat gerektiriyor.

Konuşmacı: Marketler tek tek satıyor. Menşei belli.

F.Kemal Babila: Marketlerin özelliği belli. Market gayri sıhhi müessese ruhsatı alıyor. Yani insanlara gıda satması için verilen bir ruhsat bu. Kendi koşullarını belirliyor. Mevzuatta ki koşulları yerine getiriyor. Çok önemli bir detay var burada ürünün izlenebilirliği yani takibi çok önemli. Markette satılan balığın sorumluluğu, balığın üzerinde bulunan etikette ki kişiye aittir. Son kullanım tarihleri neden konuyor. Raf ömür tarihleri hepsi bunun için. Yani Hüseyin Bey'in söylediği çok yakın bir gelecekte, benim söylemeye çalıştığım da buydu, işleme tesisi olmayan çiftlikler direk satış yapamayacaklar. Çiftliğe gelene 3 balık verip göndermek olmayacak artık. Belki yaparsın ama denetimde denk geldiği zaman yanarsın.

Selçuk Şağban: Şu anda fiili olarak uygulanmayan bazı şeyler aslında yasa da var. Yani biri çıkarsa, çiftlikten etiketsiz, kutusuz vs. balık çıkıyor diye ihbar etse, bunun tespiti sonucunda en az 5 bin Lira cezası var. Bu bir suçtur sonuçta ve hepsi açık ve net bir şekilde kanunda var. Bu yasayı bir okuyun. Kimse üzerine düşmüyor ama yasalar genişliyor. Eskiden sebze kamyonlarında balık gönderdiğimiz günleri düşünüyorum bir de şuan ki şartları düşünüyorum çok daha ileri bir noktadayız. Yasalarda ilerledikçe hep bizi sıkıştırıyor. Ortada çıkmış bir veterinerlik yasası var. Sizin talep etmiş olduğunuz şey, bana göre tüketim açısından çok iyi turizm açısından mantıklı ama kanuna göre mantıklı değil. Uygun olması için yapı ruhsatı almanız lazım, onu da orman vermiyor, ruhsat alamıyorsun, ruhsatsız bir yerde bu işi yapmaya kalkışıyorsun, yasayı çiğniyorsun vs. inanılmaz karmaşık bir iş. Zaten bulduğunuz bir araziye imar çıkartmak için 3-5 sene uğraşıyorsun. Sizin dediğinize göre de Türkiye'de kanunlar üzerine çok köklü değişiklikler yapmak gerekiyor.

F.Kemal Babila: Orman alanı o kadar çok sıkıntılı ki, 3194 Sayılı yasa ile orman alanlarında mevzi imar planı yapılamıyor. Mevzi imar planı alınmayan yerlerde de iskân alınamıyor. Sen orada restoran yapıyorsun yarın İl Özel İdaresi gelip senden yapı ruhsatı isteyecek. Gıda, restoran işletmesi olabilmeniz için önce iskân yapı ruhsatı gerekiyor. Şimdi hangi kanun değişecek? Bu işin zorluğu çok.

Konuşmacı (Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü):Az önce beyefendi marketlerde işlenmiş, parçalanmış balık nasıl satılıyor diye sordu. Geçen yıl Ocak ayından beri Ankara’da yapmış olduğumuz denetimlerde, eğer işletmenin işleme sertifikası yoksa asla faaliyete izin vermiyoruz. Bunu yapan yerlere de ceza yazıyoruz zaten. Ancak Migros ve Real gibi büyük işletmelerde belgeleri olduğu için sadece onlar işleyebiliyorlar.

F.Kemal Babila:Yani Ankara’da Sakarya Caddesindeki balık tezgâhların da balık temizleniyorsa eğer ceza kesiyorsunuz.

Konuşmacı (Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü) :Evet kesiyoruz ve tezgâhtan kaldırtıyoruz.

F.Kemal Babila:Bu da ayrı bir problem.

Özden Çelik: Canlı balık satışı da mı yasak?

F.Kemal Babila:Canlı değil, işlenmiş. Yani tezgâhın üzerinde bütün duran ölü balığı, menşei belli balığı satıcı alacak poşete koyup müşteriye verecek. Satış ruhsatı olduğu için sadece bunu yapabilir. Ancak müşteri o balığı temizlenmiş isterse eğer onu da yapamayacak anında cezası var. Ama tabii bu tüketimi daha da düşürecek.

Konuşmacı (Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü):Ancak Kemal Bey şöyle bir şey var, müşteri balığı alır, tarttırdıktan sonra temizletebilir. Temizletilip tezgâhta bekletemez. Bu yasak. Müşteri iki dilim somon istiyorsa, sadece iki dilim kesilip müşteriye takdim edilir.

F.Kemal Babila:İşin şekli şimdi değişti anladım tamam. Yani benim söylediğimle bir değil. İşlenmiş olarak balığı muhafaza edemiyor. Somonlar da zaten temizlenmiş geldiği için onda bir sorun yok.

Özden Çelik: Peki neden böyle? Burada ki espri nedir?

Konuşmacı (Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü):Kontamisyona açık oluyor. Hijyenik bakımdan bu şekilde yapılması gerekiyor. Tezgâhta balığı işlediği anda mikrobiyolojik açıdan balığın raf ömrü kısalıyor.

F.Kemal Babila:Balığın esasında tezgâha temizlenmiş çıkması lazım. Balıkta bozulmayı ne sağlıyor? Balığın içini almadığınız takdirde o bağırsaktan başlar kokuşma eti de bozar. Niye balığı temizleyip sevk ediyoruz biz. Ölüm sonrası bozulmaları önlemek, süreyi uzatmak için.

Konuşmacı (Balıkçılık Su Ürünleri Genel Müdürlüğü):Kemal Bey’in söylediği, dilimlenmiş olarak, içi temizlenmiş olarak geliyorsa ona bir şey denmiyor ama bütün gelen balığı dilim dilim tezgâha koymak yasak.

Selçuk Şağban:Aslında çok mantıklı. Çünkü işletmeler bir ruhsatı alabilmek için 3-5 sen uğraşıyorlar. Bu kadar zor izinler alınmıyor, dünyanın yatırımı yapılıyor vs. sizin yapacağınız işi tezgâhta alacaklar kesecekler vs. ruhsatsız merdiven altı iş yapacak. Zaten bundan kurtulmaya çalışıyoruz. Gayet normal ve güzel bir uygulama. Veterinerlik yasasında ki AB’ye uyumlu, hijyenik açıdan uygun, işletmelerde kesilip işlenmesi ve paketlenmesi ve dağıtılması ile ilgili madde gayet doğru bir maddedir.

F.Kemal Babila:Bu aynen AB uyum yasalarında, kokoreç yemeyecek miyiz gibi oldu. Bazı şeyler değişecek elbette ama uygun koşullarda kokoreç yenecek. Zaten çok ağır yaptırımları var. Biz hep su ürünleri mevzuatından bahsettik. Gıda mevzuatına girersek yandık zaten. 3 seneye kadar hapis cezaları var. Söz konusu insan sağlığı ise yaptırımlar daha sert ve ağır oluyor. İnsanlara yedirmeye başladığımız anda aldığımız yükümlülükler çok fazla. İşte o zaman az önce bahsettik, karar vermemiz gerekiyor. Üretici mi olacağım yoksa restorancı mı? İş çok daha fazla genişleyecek, marketler daha ön planda olacak. Bizim bu balık tezgâhlarımızda yarın bir gün sıkıntı olacak. Balık hallerimiz aynı şekilde. Biz bir ara marketlere direk taze balık sevki yapamıyorduk böyle bir problemimiz vardı. Hal yasasına göre şuanda da yapamıyoruz. Sürekli bir engel çıkıyordu. Devlet bir çözüm üretmek için çaba gösteriyor. Devlet memuru değilim ama onları da anlamaya çalışıyorum. Hep buna göre yasa çıkıyor. Soğutucu araç desteği var, yeni balık tesisine teşvik yok ama paketlenme tesislerine hibe var. Yani bir taraftan mutlaka açık kapı bırakıyor devlet. Yönlendirmeler o yöne doğru.

Şükrü Toklu:Bir şey sormak istiyorum Kemal Bey konusu geçti mi emin değilim. Güney Balıkçılık benim akrabam olur. Bunların tesisleri çok eski ama Tarım Bakanlığında her türlü izinleri var. Ancak teşviklerden yararlanamıyorlar. Yerleri de tarım alanı içerisinde havaalanının karşısında. Soğutucu araç vs. hiç biri yok. Neden acaba bu teşviklerden yararlanamıyorlar?

Selçuk Şağban:Soğutucu araç sadece çiftliklere veriliyor. Bildiğim kadarıyla paketleme tesislerine verilmiyor.

F.Kemal Babila:Yok veriliyor. O şimdi şöyle oluyor Şükrü Bey; tabi buradaki uygulamayı bilmiyorum. Bununla ilgili yönetmelik çıkıyor, uygulama illerde yapılıyor. Şimdi Bakanlığın yapısı değişti. Eskiden Petkem’de yani Destekleme Genel Müdürlüğündeydi. Onun da şubeleri İl Müdürlüklerinde. Bu işin de başında İl Müdürü var. Her ilinde destekleme miktarı var. Bazı yerlerde İl Müdürleri veya şube müdürleri bir araya gelerek desteklerin kime verileceğini kendi aralarında belirliyorlar. Kimi ”Kapasitesi düzgün üç tane işletmeye verelim” diyor. Kimi ise daha popülist bir politika yürütüyor“Daha çok insan faydalansın elli kişiye verelim” diyor. Birde bunun uygulama aşaması var. Dosyalar hazırlanacak, ihaleler açılacak vs. epey ciddi bir iş. Sıkıntılar bundan dolayı olabilir. Belki müracaat çoktur sıra gelmemiştir.

Konuşmacı 2:Tarımsal olarak bütün desteklemelere o kadar çok talep var ki; bunların hepsini karşılamamızın imkânı yok. Bu seferde Kemal Bey’in dediği gibi il müdürleri seçim yapmak zorunda kalıyorlar. Bunu da yaparken belirli kriterler koyarak, bu kriterlere uyan işletmelere veriyorlar. Burada tamamen il müdürünün inisiyatifine kalmış bir durum var. Genel bir değerlendirme yaparak, bizim ithalatımız zayıf bu desteği ithalatla uğraşan firmalara verelim diyebilir. Başka bir yerde ki başka bir il müdürü de bizim üretimimiz zayıf üretim yapan işletmelere verelim diyebilir. Bu uygulamadan dolayı herkesin destekleme alması söz konusu değil. Ancak bu sene alamayan işletme gelecek yıllar içinde mutlaka desteklemeyi alacaktır çünkü aynı firmaya destekleme verilmez.

Şükrü Toklu: Tarım arazisindeyiz alamazsınız diyorlar. Bakanlık her türlü izni vermiş, onay numarası vs. her şeyi var ama bu tür desteklerden yararlanamazsınız diyorlar. Acaba organize sanayi gibi bir yerde mi olması gerekiyor. Olmadık bir şey söylüyorlar yani.

Özden Çelik: Bizim bulunduğumuz yerde tarım arazisi ama ben destekleme aldım.

Selçuk Şağban:1996 yılında özel bir yasa çıktı. Ben bizzat bunu yaşadım Ege İzmir Su Ürünleri o zaman ne ruhsat vardı ne yapı vardı. Fabrika var ihracat yapıyor. 1996’da buna benzer birçok fabrika vardı. Yapı kullanım izinleri olmayan, ruhsatı olmayan firmalar vardı. Eski işletmelerin çoğu bunu bilir. 2013 yılına kadar bize o zaman çalışma izinleri verdiler. 2013 yılına kadar bu evraklarımızı tamamlayın dediler ve 2013 yılında bu firmaların çoğu kapanacak. İzin alamayanlar veya ruhsatlandırma yapamayanlar kapanacak.

Konuşmacı 3: Geçmiş dönemde ve yeni dönemde çıkmış toplam 100 civarında bizi ilgilendiren yönetmelik var. Tarım Bakanlığı şuanda bu toplam 100 yönetmeliği incelemesi sonucunda, 26 yönetmeliği bizimle ilgili kısımlarını bir araya getirerek tek bir yönetmelik çatısında toplamaya çalıştığını her toplantı da dile getiriyor. Bunu da sanırım Şubat’ın sonuna kadar yetiştirmek istiyorlar. Dolayısıyla bizim buradan çıkacak çalışmaların sonucu onların çalışmalarına da ışık tutacaktır. Yoksa bu hem yapı değişikliğinden dolayı hem de gıdaya daha çok önem verme arzusu bizi hem üretici olarak hem de üretip satan olarak epey sıkıntıya sokacağı benziyor. Ben bir konuya dikkat çekmek istiyorum. Aslında İzmir’de çok ciddi bir sıkıntı bu. Hallerin denetlenmemesi esasen Türkiye genelinde ciddi bir sıkıntı ama İzmir’de bu bıçağın kemiğe dayandığı noktaya kadar geldi. Yönetmelikler gereği tahta kasa kullanılması yasak. Artık çupira ve levreğin özellikle büyük bir kısmı aslında paket evlerinde işlendikten sonra satışa sunuluyor. Bütün yönetmeliklerin şartlarını yerine getirerek hale

geliyor. Ancak bir miktar balık hiçbir paket evini görmeden işletmelerde paketlenerek geliyor. Bunlarda tahta kasayla geliyor. Bizim balıkçılığın geçmişten gelen alışkanlıkları gereği öncelik satışta, hızlı satışta bu tahta kasalar tercih ediliyor. Dolayısıyla İzmir halinde, İstanbul halinde ciddi bir haksız rekabet ortaya çıkıyor. Siz balığınızı daha yüksek bir maliyetle paket evinden geçiriyorsunuz, hale getiriyorsunuz, daha düşük maliyetli balıkla aynı fiyata satmak zorunda kalıyorsunuz ya da o satıldıktan sonra siz satabiliyorsunuz. Dolayısıyla bu halin denetleme işi belediyeye gittiğinizde belediye yapacak bir şeyi olmadığını bunu Tarım Bakanlığı'nın yapması gerektiğini söylüyorlar. Tarım Bakanlığı da gece 4'te satışlar başlıyor biz burayı nasıl denetleyeceğiz bilemiyoruz diyorlar. Bu çok net olarak çözülmesi gereken bir sorun oldu. Tahta kasa yasaksa balıkhaneye sokulmamalı, yasak değilse paket evlerine de tahta kasa izni verilmesi gerekir.

F.Kemal Babila:O dediğiniz çok doğru ama esasında üzerinde durulması gereken başka bir nüans var. Burada Hal Müdürlüklerinin yapması gereken işlem aslında çok basit. Hallere ya da piyasaya sürülen balığın kıyıya çıkış noktalarında paketin üzerinde gıda sicil numarası olup olmadığını kontrol edecek hepsi bu. Yakalama ürünü ise teknenin, kültür balığı ise üreticinin sicil numarasına bakması lazım. Ona göre de balığı içeriye alması lazım. Zaten gıda sicil numarası olan ürünlere aykırı bir işlem yapılamaz ki, teknelerde tahta kasa kullanmıyor. Straforlarda balıklar geliyor. Biz yönetmeliklere uyuyoruz, hal müdürlüğünün de uyması gerekir. Kapı denetimlerinde hal müdürlüğünün bu kontrolleri yapması gerekiyor, ayrıyeten Tarım Bakanlığından denetçinin gitmesine gerek yok. Gelen her teknenin zaten numarası ver hepsi kayıt altında.

Konuşmacı 3: Ancak Kemal Bey Belediye, ambalajla ilgili olarak biz satışı men etme şansına sahip değiliz, bu Tarım Bakanlığı'nın yetkisinde diyor.

F.Kemal Babila:Hale sokmama yetkileri var onların. Hal yasası var.

Konuşmacı 4: Kemal Bey ben bir süre önce Ankara Tarım İl Müdürlüğünde görev yaptım. Birkaç ay önce Genel Müdürlüğe geçtim. Orada üç erkek üç bayan arkadaş olarak görev yaptık. Erkek arkadaşlar polis nezaretinde tahta kasaları denetlemeye gittiklerinde dayak yediler ve hala mahkemeleri sürüyor. Sadece Tarım Bakanlığı personeli olarak ta bu işi yapmak kolay değil. Balıkçılara yasayı anlatmak veya bir şeyleri açıklamaya çalışmak çok zor. Kanun var yasa var bunu anlatmaya çalışıyoruz ama inanın birçok zorluklarla karşılaşıyoruz.

F.Kemal Babila:Yasa kimin için var. Tarım Bakanlığı'nın çıkarttığı yönetmelik Türkiye Cumhuriyetinde ki bütün kurumlar için geçerli. Bu yasaya belediye de uymak zorunda. Eğer kendisi kapalı alan içerisinde ki; hal kapalı bir alandır, burada da kurallara uygun bir biçimde çalışmak zorundadır. Bu sadece Tarım Bakanlığı'nın yönetmeliği değil, Sağlık Bakanlığının da olabilir Gümrük Bakanlığının da olabilir. Hepsini bilmek zorunda. Özel sektörde çalışan insanlar hâkimin karşısına çıktığı zaman bilmiyorduk, bize söylenmedi diyebiliyor muyuz? Hayır. Her kurum ayrı bir devlet değil, devlet bir tane. O kurumda devletin koymuş olduğu kurallara uymak zorunda. Büyükşehir Belediyeleri var. Anayollar Büyükşehir belediyesine bağlıdır, iç yollar ilçe belediyesine bağlıdır.

Konuşmacı 5:Dediklerinize yüzde yüz katılıyorum ama şuanda halde maliye tarafından bir uygulama var. Hale balık geliyor, beyanla içeri alınıyor. Beyanname düzenleniyor. Siz o düzenlenen beyannameyle satışınızı yapıyorsunuz, rüsum ödüyorsunuz ama ne fatura kesebiliyorsunuz ne de fatura yerine kendinize girdi olarak gösterebiliyorsunuz. Bu beyan ile belediye maliyenin tüm yönetmeliklerine aykırı bir biçimde rüsumunu alıyor. Belediyenin şuanda net bakış açısı şu; ben hallerderüsumu alırım, maliye ile ilgili sorunları maliye çözer, gıda ile ilgili sorunları gelir bakanlık çözer gerisi beni ilgilendirmez. Bakanlığın burada şuna karar vermesi lazım, bakanlık çıkardığı yönetmeliklerin arkasında durup, üreticisine sahip mi çıkacak yoksa burada ki korsanlığa göz mü yumacak? Sonuçta burada üretici mağdur

oluyorsa sahip çıkacak olan yine bakanlıktır. Belediyeye bununla ilgili bir yaptırım uygulayacak.

Selçuk Şağban:Hal müdürlükleri ile ilgili İhracatçılar Birliğine zamanında verilmiş bir yetki var. Bu yetkiyi biz hala kullanıyoruz ama ortada bir genelge yok. Bu genelgeyi biz araştırdık, bakanlığında sorduk kimsenin bilgisi yok. O genelgeyle ilgili hal müdürlüklerine yazı yazıldığı zaman ihracat yapan firmaların tırları halden direk çıkabiliyorlar. Hani az önce bahsedildi ya 100 tane yönetmelik var diye. Bir sürü yönetmelik var. Kavram kargaşası var, yetki paylaşımı sorunu var, yetki devri sorunu var. Belli bir düzenle oluşturulması gereken işler var. Sadece bu konuyla ilgili değil, belki biraz araya gireceğim ama mesela, bugün bedelsiz ihracatla ilgili tebliğ var ya da takas ve bartır usulüyle ilgili yazılmış yazılar var. Bunların uygulamasında yetki paylaşımı noktasında da sıkıntılar yaşanıyor. Veya verilmiş görevlerin nasıl devam edeceği, kaldırılmış yönetmeliklerin hala uygulandığı noktalarda var. Önemli olan sorunların çözülmesidir. Burada bulunma sebebimizde bu. Görüşler dile getirilir ve araştırılır.

İsmail Durmaz: Bunların hepsi var da, Tarım Bakanlığının da bir haklılığı var. Fiilen uygulamaya geldiği zaman İzmir’de ki o hal şöyle gözümün önüne geliyor, ne kadar iyi niyetli olunursa olunsun personel bu balık hallerinde sağlıklı çalışmıyor. Bir de böyle bir realite var. Aslında mevzuat buna el veriyor. Sonuçta hal faaliyetleri sabahın dördünde başlıyor. Çok ciddi bir karmaşa var. Tüm bunlarla ilgili mevzuat var ama maalesef uygulanmıyor.

F.Kemal Babila:Şimdi siz bir markette hatalı bir ürün gördüğünüzde ilk kime haber verirsiniz, zabıtayı çağırırsınız. Hale gittiğinizde de belediyeyi çağıracaksınız. Zabıta da bunun düzenini kurmakla yükümlü. Çok enteresan bir şey var aslında belediye neden rüsum alıyor? Orada ki yapılan ticaretten nemalanıyor ve kontrol etmesi gerekiyor. Ticaretin de tamamının belediye üzerinden geçmesi gerekiyor. Orada sizden aldığı rüsum beyan ettiğiniz miktar kadar. Öyle mi? Hepimiz öyle yapıyoruz. Ne kadar mal beyan ediyorsun mesela 1 ton mal getirdin 300 kilo beyan ediyor onun üzerinden rüsum ödeniyor. Haftada bir kere rüsum ödüyor. Tartma falan yok zaten göz kararı alınıyor. Bunun doğrusu esasında hesaplı bir şekilde tartılması, miktarının belirlenmesi, kimin tarafından getirildiğinin belediye tarafından takip edilmesi lazım. Alıcı ve satıcı da parasını direk belediyeden alması lazım. Hal içinde kabzımallık yapanlar, yeri olanlar bunların hepsi paralarını belediyeden almak zorundalar. Bunların sistemi bu şekilde kurulmuştu. Belediyede bundan %3-4 gibi rüsum alıyordu. Bunların hiçbirisi yapılmıyor. Ama yapmak zorundalar. Tarım Bakanlığı nereye yetiştirecek.

İsmail Durmaz: Ancak Tarım Bakanlığı’nın elinde İl Müdürlükleri vasıtasıyla yapılabilecek yetkiler vardır. Önemli olan bunları kullanmak. Yani bugün belediyeye il müdürlüğü “Sen hali denetlemiyorsun” diye baskı yaptığı zaman bizim yapacağımız baskıdan daha farklı sonuç doğurur.

Konuşmacı 4: Öyle olmuyor ama

F.Kemal Babila:Öyle olmuyor işte doğru diyorsunuz.

İsmail Durmaz: Bence olmalı.

Selçuk Şağban:Olmalı da Türkiye’de her şey olmuyor işte.

İsmail Durmaz: Bütün bunlar olmuyorsa, bireysel olarak bir şeyleri yapamıyorsak, İl Müdürlüğü de yapamıyorsa o zaman biz neden yönetmeliklerden konuşuyoruz, neden yönetmeliklere uymaya çalışıyoruz?

Konuşmacı 4:Ama öyle demeyin, yazışma yapıyoruz. Belediyeye bildirdiğimiz yazının bize geri dönüşü zaten 3-4 ayı buluyor. İl Müdürlükleri kullanmıyor değil ki, bir şey tespit edildiğinde belediye ile ilgili kısım zaten belediyeye bildiriliyor. Bir sürü ruhsatsız balık satış yerleri var ve bunlara ilk yaptığımız şey gidip belediyeye bildirmek. Belediyenin bu bildirdiğimiz yerlerle ilgili sonuçları bize geç dönüyor.

İsmail Durmaz: Buraya kadar her şeyi anlıyorum hiçbir sorun yok fakat benim söylemeye çalıştığım şey şu; Türkiye’de bakanlık bir yönetmelik çıkarıyor. Sürekli bu yönetmeliklerle yatırımcının ister arzu ettiği yönde olsun ister arzu etmediği doğrultuda olsun her geçen gün kurallara uymaya çalışanların hayatlarını zorlaştırıyor, maliyetleri arttırıyor. Buraya kadar sanırım hem fikiriz. Bu noktadan sonra haksız rekabeti önlemesi gereken yine devletin kendisiyken; bu sefer diyor ki, bu benim yetkimde değil, benim uğraşabileceğim sahada değil, benim ulaşabileceğim saatte değil vs. o zaman neden bu yönetmelikler çıkıyor.

F.Kemal Babila:İsmail Bey çok haklısınız bir şey belirtmek istiyorum. Bu memlekette 6. Anayasa değişiyor. 80 senede anayasa bu kadar değişirse devletin uğraşacak başka bir şeyi olmaz. Sektörümüzle ilgili çıkan bütün yönetmeliklerin, kanunların oturması için biraz da zaman lazım. Öncelikle insanlarımızın çıkan kanunlara inancı olması gerekir. Bu çalıştayda bunların hepsini zaten çözemeyiz. Bunlar çok ciddi problemler. Yeni gelen yasalar çok farklı. Hep beraber sabırlı olmamız gerekiyor. Bazı şeyleri de yaşamamız lazım. Birisi yönetmeliklere uymadığı için 4 yıl ceza yatacak, 30 bin Lirada ceza ödeyecek ki, başkaları da bundan ibret alsın. Başka türlü bu yasaların ciddiyetini kimse anlamaz. İsterseniz ara vermeden son on dakika geçen sene de grupta konuşulmuş konular üzerine duralım. Geçen seneki çalıştay raporunu arkadaşımız bir okusun sonra bir ara verelim. Aradan sonra devam edelim.

Selçuk Şağban: Geçen sene işleme tesisi ile ilgili şunlar konuşulmuş;

- İşleme tesisi; hammadde kabul, ön muhafaza, yıkama, işleme ve değerlendirme alanları, paketleme ve ambalaj yerleri ile soğuk muhafaza odalarına sahip olmalı,
- Tesisin çevresi sınırlandırılmalı, düzenlemesi yapılmalı, bakımlı ve temiz olmalı,
- Ürünün işlendiği birimlerde zemin su geçirmeyen, kaygan olmayan, yıkanabilir, dayanıklı, temizlik ve dezenfeksiyona uygun malzemedir yapılmalıdır. Aynı zamanda sıvı atıkların akabilmesi için yeterli eğim ve drenaj sisteminin olması gerekir.
- Buharlama ve tütsüleme yapılan tesislerde oluşabilecek dumanları tahliye edecek şekilde yapılmalıdır.
- Üretimde mikrobiyolojik bulaşmaya yol açmayacak konum ve yapıya dikkat edilmeli, personel hijyenine mutlaka dikkat edilmesi ve kayıtların mutlaka tutulması
- Bakanlık il müdürlüklerinin denetimlerinin ihracatta olumsuzluk yaşanmaması için sıklaştırılması

Hammadde ihtiyacı, gıda güvenliği ve kalite konusunda şunlar konuşulmuş;

- Ürün arzının devamlılığını sağlamak işleme tesislerinin ihtiyaçlarının karşılanması için üretici ve birliklerin planlama yapmaları,
- Üretimden itibaren soğuk zincirin oluşturulması, ürün kalitesi ve sağlığının korunması için üretici, işlemeci ve pazarlamacıların hassas davranmaları,
- Perakende olarak semt pazarlarında ve araçları ile canlı balık satışı yapan firma ve kişilerin yetkili firmalar tarafından daha sık denetlenmesi ve kaçak satış yapan kişilerin tespit edilerek gerekli yasal işlemin yapılması,
- Yurtdışından yem ve tüketim amaçlı getirilen balıkların iç pazara sürülmeden önce denetiminin etkin yapılarak yem balığının insan tüketimine sokulmaması,
- Üretici birliği olan illerde balık halleri kurulması yönünde çalışmalar yapılması, belediyelerin balık hali kurulması için yer tahsisi, alt yapı, halin genel inşaatı faaliyetlerine destek olunması,
- Balık hallerindeki belediye rüsumlarının düşürülerek iller arası farklılıkların ortadan kaldırılması yönünde yasal düzenleme yapılması,
- Ani fiyat dalgalanmalarının önlenmesi için fiyat istikrarı mekanizmasının oluşturulması,
- Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliklerinde görevli ticaret ve tarım ataşelerinin ve müşavirliklerin sayılarının arttırılması ve sektörümüz konusunda çalışmalar yaparak Tarım

Bakanlığı ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'na düzenli rapor verilmesi, (Geçen seneki çalıştaydan sonra Tarım Bakanlığı değişti, Dış Ticaret Bakanlığı da Ekonomi Bakanlığı oldu).

-Yurtdışı fuar katılımlarına devlet tarafından verilen desteğin sektörümüz için 2012 yılından başlayarak 2 yıl süre ile % 100'e çıkarılması.

-İhracatçı Birlikleri tarafından su ürünleri üretici birliklerine devlet yardımları, markalaşma ve sertifikasyon konularında eğitim verilmesi, (Bununla ilgili çalıştaydan sonra bize yazı geldi, tüm üretici birliklerine yazı yazdık ama bize birliklerden cevap gelmedi. Sonuçta bu kararı üretici birlik başkanlarımız istemişlerdi. Bizim devlet yardımları ile ilgili hem özel hocalarımız hem de şube olarak eğitimlerimiz var. En son İnegöl'de mobilyacılarımıza eğitim verdik. Kendi bölgemiz içerisindeki mobilya derneklerine talep üzerine ücretsiz eğitim veriyoruz. Bilginiz olsun.)

-Su ürünleri tanıtım grubu faaliyetlerine üreticilerinde katılmasının sağlanması,

-Üretici birlikleri aracılığı ile yapılacak tanıtım çalışmaları için maddi destek sağlanması,

-Dış ticarete gerekli olan gıda güvenlik ve yönetim sertifikaları ile ilgili bir broşür hazırlanarak üretici ve ihracatçı firmalara dağıtılması,

-üreticilerin kalite sertifikası konusunda bilgilendirilmesi ve üreticilerin bu konuda teşvik edilmesi,

-Tüketim konusunda Türkiye'de bir anket yapılarak toplumun balığı yeterince tüketmeme nedenlerinin tespit edilmesi, anket sonuçlarına göre ulusal bir balık tüketimi kampanyası oluşturulması, merkez birliğinin bu konuda öncü olması, kampanyaların üretici birlikleri tarafından desteklenmesi,

Diğer Konular;

-Üretici birliklerin yetkilerinin üretici üzerindeki yaptırımlarının arttırılması,

-Sektörde çalışanlar için özel bir insan kaynakları çalışmasının yapılması,

-İllerde ki uygun kaynak sularının üretiminden ziyade kulaçhanelere tahsis edilmesi yönünde öncelik tanınması ve sistemin desteklenmesi,

-İşletmelerin özellikle eski işletmelerin belediye ve özel idarelerle olan problemlerinin çözülmesi,

-Su ürünleri yetiştiricileri üretici merkez birliğinin su ürünlerinin işlenmesi, pazarlanması ve tüketiminin arttırılması ile ilgili resmi kurumlar ve sivil toplum örgütleri ile düzenli olarak toplantı yapması ve sonuçları hakkında üretici birliklerini ve üyelerini bilgilendirmesi,

-Merkez Birliği Üretici Birlikleri ve üyeler arası etkin iletişim olanaklarının araştırılması ve uygulanması,

-Çalıştay sonuçları ve sektörümüzle ilgili sorunlar hakkında ilgili kurum ve kuruluşları temsil eden kişilerin bilgilendirilmesi, özellikle Dış Ticaret Müsteşarlığı ve Üretici birlikleri ile daha yakın çalışılması, şeklindeki geçen seneki son çalıştayın sonuç raporu. Bu sene neler konuşmuşuz isterseniz onları da okuyalım. En çok ne konuştuk;

-Markalaşma yolunda gerekli tüm adımların atılması olmazsa olmaz bir gerekliliktir.

-Havayolu ile hedef pazara ulaşmak ve rekabet edebilmek adına önemli bir lojistik yöntemidir. Artık gereklilik haline gelen havayolu taşımacılığına devletin destek vermesi büyük önem arz etmektedir.

-İhracata yönelik sektör sadece konserve balık konusunda desteklenmektedir. Katma değeri yüksek diğer sektör ürünlerinde de devlet desteklerinin verilmesi gerekir.

Sizin görüşlerinizi ben kendi cümlelerimle ifade ettim. Tabi bunu rapora geçirirken son görüşünüzü alacağız. Dün yazdığım bazı notları iletmek istiyorum.

-Şirketlerde öz sermaye yetersizliği konusu

-Devlet destekleme primlerinin ihracat yapan firmalara bir miktar daha fazla destek verilmesi

-Desteklerin daha fazla arttırılması

-Devlet destekleri, uçak kargo, genel kargo giderlerinin daha uygun yapılabilmesi için çalışma yapılması, taşıyıcı firmalar ile yüz yüze görüşmeler yapılması

- Kültür balıkçılığında son iki yılda ki gelişmelerin temel nedeni AB ve Yunanistan'da yaşanan krizdir. AB sübvansiyonları artarsa Yunanistan'ın tekrar pazarda yer alması bizim pazar payımızı nasıl etkiler?
- Yunanistan alabalıkta rakibimiz değil, levrek ve çupirada en büyük rakibimiz, devlet destek politikalarının rakip ülkelerdeki süspansiyon politikalarına göre şekillendirilmesi kazanılan pazarlarda tutunması sağlayacaktır.
- Hava kargo ile su ürünleri ihracatımızın yapılabilmesi için gerekli lojistik desteğin verilmesi AB ülkeleri ile rekabette ülkemizi ön plana çıkaracaktır.
- Türkiye'de balığın yendiği il sayısı 20 civarındadır. Üretim miktarımız 7 Kg'ın üzerindedir.
- Markalaşma gerekli, fuarlara katılım sağlanarak vizyon genişletilmelidir.
- Konserve ürüne verilen 250 dolar devlet desteğinin diğer su ürünlerine de yapılması, füme balığa destek verilmelidir.
- Blok balık ihracatının füme balığa kayması teşvik edilecektir. Alabalık AB'ye yapılıyor, füme taze ve dondurulmuş olarak gidiyor. Blok olarak giden balıklarımız AB'de füme oluyor. İhraç edilen içi temizlenmiş blok balık fiyatları çok düşük olup iç pazarda bu fiyatlara verebilirsek iç tüketim artacaktır.
- Nihai ürün olarak tesislerde üretilen ürünlere farklı bir destek mekanizması geliştirilebilir
- 2,70-3 Euro'dan blok balık AB'ye gönderiliyor. Türkiye'den hiçbir firma markası ile AB'ye füme satışı yapmamaktadır. Marka ürün satabilmemiz gereklidir. Yurtdışında daha iyi bir fiyat için markalaşma gereklidir.
- Türkiye'den AB'ye izin almış tesis ve alt yapımız yeterli değil.
- Markalaşma ve su ürünleri konusunda ayrı bir çalışma yapılması gerekir. Ürün kalitesinden ziyade Türkiye'de ki firmaların tüm süreci öğrenmesi Türk ürünlerinin ön plana çıkmasını sağlamıştır.
- Türkiye'nin AB ülkesi olmaması nedeniyle Bulgaristan girişinde sıkıntılar yaşanmaktadır.
- Firmaların birleşerek bir tırı dolduracak şekilde bir araya gelerek satış yapması avantaj sağlayacaktır.
- Türkiye'den alabalık ihracatının bugün bu rakamlara gelmesinin en büyük nedeni, Danimarka'nın üretiminin % 20'lere düşmesidir.
- Web ambalaj konusu ihracat açısından önemlidir.
- Artık İspanya ve Danimarka diye bir rakibimiz kalmadı şeklinde bir yorum var.
- Zincir mağazalara ulaşmamız gerekmektedir. Yurtiçinden başlayarak AB'de ki zincir mağazalarına girmek için ciddi çalışmalar yapılması gerekir.
- Fümeyi eve götürdüğümüzde bunu tava da pişirebiliyoruz.
- Tanıtım gerekli. Su ürünleri üretici birlikleri bir araya gelerek tanıtım çalışması yapabilir.
- İç piyasada özellikle füme konusunda marka sayısının artırılması gerekiyor. Yurtdışında markalaşmak için ciddi kaynaklar gerekiyor.
- Marka tanıtımı ve nalbur anlamında su ürünlerine ayrı bir önem verilmelidir.
- Kırsal Kalkınma Projelerinin uygulama farklılıkları bulunmaktadır.
- Dünyada verilen destekleme rakamları ile ülkemizde verilen destekleme rakamlarının karşılaştırılması gerekir.
- Sektörün daha sık bir araya gelmesinde büyük yarar vardır.
- Alabalık pazarlarından en büyüğü Ankara'dır. Askeri kurumların talebi kalibrasyon tutturabildiği sürece alabalıktır.
- Alabalığın tedarikinde kalibre tuturmada sıkıntı yaşanmaktadır.
- Devlet destekleri konusunda sektöre eğitim vermeye devam edilmelidir.
- Fiyat istikrarı maliyetler açısından bir istikrar sağlarsa yem örneğinin hammadde olarak büyük bir maliyet teşkil etmektedir. Üreticiler veya birlikler bir araya gelerek bu fiyatı ayarlayabilirler.

- İç pazar sektör için önemli kültür balıkçının olduğu yerde tanıtımın ciddi bir şekilde yapılması gerekir. Tanıtım için taraf, kurum ve kuruluşların ortak hareket etmesi gerekir.
 - İşletme bazında bu işin ekonomik kapasitesini iyi hesaplamak gerekir.
 - Paketleme tesislerinin artması markalaşma ve dağıtım kanallarının arttırılması gerekir.
 - Kredi Yurtlar Kurumu, Çocuk Esirgeme Kurumları ve Huzur Evlerine balık satmak çok zordur. Bu alının değişmesi gerekir.
 - Hedef kitle çocuklar, çocuklara yatırım önemlidir.
 - Balık nasıl pişirilir? İleri işleme teknikleri üzerine çalışma yapmak gerekir.
 - Balık kokmaz balığın bünyesinde ağırlaşmış yağ kokar.
 - Çalıştay sonuç raporlarının merkez birliğince sürekli ve düzenli takip edilmesi ve bununda alt birlikler tarafından denetlenmesi
 - Devletin yaptığı yardımlardan aynı olarak yapılacak olanların özellikle tavuk ve balık olarak yurtdışına gönderilmesi
 - Orman içi tesislerde akarsularda yeni ürünlerin desteklenmesi konusunda Orman Bakanlığı birlikte çalışmak istiyor. Özellikle tatlı su kereveti vs. bu konuda yardımcı olmak istiyorlar ve ortak bir çalışma başlatılması konusu konuşuldu.
 - Su üstüne yapılan yatırımların bir değeri yok. Az önce Kemal Bey tekrar bahsetmişti bunun ipotek değeri karşılığı olmadığı için bu konunun netleştirilmesi ve bu konuya değer verilmesinin öneminden bahsetti.
 - Su ve Orman Bakanlığı gibi kamu kurumları ile ortak çalışma grupları kurularak yeni türlerin geliştirilmesi için alt yapı çalışması başlatılması sorunların çözüme ulaşması bakımından etkili olacaktır.
 - Balık üreticisi teriminin irdelenmesi bu sabah konuştuğumuz bir konu balık üretim tesislerinde balık satılmalı mı? Balık üretim çiftliklerinin kapsamı acaba ne olmalıdır? Canlı balık nakilleri önümüzdeki dönemde de devam edecek. Balık üretimi ve balık depolama arasındaki ince çizgi önemlidir.
 - Orman alanlarındaki restoran tarzı işletmelerin sorunlarına çözüm getirilmesi, işleme ve pazarlama anlamında işletmelerin amacını yeniden tanımlaması tüketimin geleceği açısından büyük önem arz etmektedir.
 - Hallerin denetlenmemesi sorunu ve yönetmelikler. Hal müdürlükleri gıda siciline bakarak ürünü içeri almalıdır. Hal müdürlükleri ayrıca liman girişlerinde ki gerekli denetimi yapmalıdır.
- F.Kemal Babila:**Şimdi bir 10 dakika ara verelim aradan sonra tekrar kaldığımız yerden devam edelim.
- F.Kemal Babila:** Arkadaşlar birinci slayttan başlayarak raporumuzu yazalım. Çok da uzun olması gerekmiyor. Kısa ve öz cümlelerle ne istiyoruz belirtelim.

5.GRUP SONUÇ SUNUSU

PAZARLAMA STRATEJİLERİ

- Markalaşma yolunda gerekli tüm adımların atılması, markalanmış ürünlere karşı arttırımlı ihracat iadesi yardımı sağlanması, iç ve dış pazarlarda ülkemiz ürün imajının oluşturulması ve pazarlarda kalıcı hale gelmesi,
- İşlenmiş, ambalajlanmış ve markalanmış ürünlerin yurtiçinde de tüketiminin arttırılması amacı ile firmaları bu doğrultuda teşvik edecek desteklerin sağlanması,
- Mevcut ve yeni hedeflenen dış pazarlara ulaşmak ve özellikle taze ürünlerin bu pazarlardaki payını arttırabilmek için havayolu kargo taşımacılığı yöntemi için bölgesel hava kargo terminallerinin kurulması,

- Hedef pazarlarda rekabet gücümüzü artırmak üzere navlun bedellerinde desteklerin sağlanması,
- İhracata yönelik sadece konserve balığa (16.04 GTİP pozisyonu) verilen desteğin diğer su ürünlerinin ihracatında da verilmesi,
- İhracatta gelinen mevcut durumun sürdürülebilmesi ve geliştirilmesi amacı ile strateji belirlenmesi açısından, AB veya başta Yunanistan olmak üzere rakibimiz olan Avrupa ülkelerinin tarafından sağlanacak ilave sübvansiyonların ve geliştirilecek yeni politikaların ilgili Bakanlıklarımızın yurtdışı teşkilatlarınca yakından takip edilerek, sonuçları hakkında kendi kurumlarına ve Merkez Birliğimize düzenli bilgi akışının sağlanması,
- Doğal afetler nedeni ile devletin yaptığı iç ve dış yardımlardan aynı olarak yapılacak olanların arasına su ürünlerinin de dahil edilmesi,

TÜKETİMİN ARTIRILMASI

- Balık tüketiminin artırılması, su ürünlerinin tanıtılması amacıyla ilgili kurumların medyada yayınlanan kamu spotları hakkında yararlanmak amacı ile kurumlar ile bir an önce temasa geçilmesi,
- Balık tüketiminin bölgesel olarak çok büyük farklılıklar göstermesinin nedenlerinin incelenmesi, sonuçlarına göre faaliyetler geliştirilmesi,

GIDA GÜVENLİĞİ VE DENETİMİ

- Ürünlerimizin yurtdışı pazarlarından geri dönmemesi ve geleceğimizin tehlikeye girmemesi açısından Bakanlıkça konulan kurallara uygun, sağlıklı ve hijyenik üretime özen gösterilmesi,
- İşleme, ambalajlama, soğuk zincir ve etiketleme konusunda gerekli hassasiyetin gösterilmesi,
- Türkiye'deki balık hallerinin etkin denetimin sağlanması, bölgesel farklılıklarının giderilmesi, tahta kasa kullanımların engellenmesi, rüsum farklılıklarının giderilmesi,

GENEL DEĞERLENDİRME BÖLÜMÜ

Çalıştayın 2. Günü öğleden sonraki programın başında **Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Mehmet Mehdi Eker** 'in çalıştay için gönderdiği telgraf katılımcılara okunarak bilgi verildi. **Sayın Mehdi Eker** telgrafında şunları belirtti:

“Su ürünleri yetiştiriciliği çalıştayına ait nazik davetinize önceden belirlenen programım nedeniyle katılamıyorum. Teşekkür eder, çalıştayın başarılı geçmesi dileğiyle şahsınızda bütün katılımcılara selam ve saygılar sunarım”.

Çalıştayın Genel Değerlendirme oturumuna Merkez Birliği Başkanı Faruk Coşkun başkanlığında başlandı. Yasin Özpek Başkan Yardımcısı olarak görev aldı. Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü Yetiştiricilik Daire Başkanı Erkan Gözgozoğlu'da kürsüye davet edildi.

Faruk Coşkun: Bu çalıştayda üretici örgütü olarak önemli mesajlar aldık. Ancak görev ve faaliyetlerimizi yerine getirebilmemiz için üreticiler, üye birliklerimiz ve sektörden geçimini sağlayanlara sorumluluklar düşmektedir. Çünkü bize birçok görev yüklendi ama bu görevleri nasıl yerine getireceğimiz bahsedilmedi. Komisyona sunulsun gibi söylemler çıktı. Güzel konular bunlar, arkadaşlarımızın bu şekilde ki düşüncelerine saygı duyuyorum ama gerçekleştirdiğimiz hedeflerin faaliyet geçmesi için herkesin elini taşın altına koyması gerekiyor. Yoksa bu faaliyetlerin yürütülmesi mümkün değildir. Bu organizasyonu gerçekleştirdik. Bu organizasyonu düzenlerken ne tür sıkıntılar yaşadığımızı belirtmek istiyorum. Ankara'da 2-3 kez toplantılar yaptık. Bu toplantılara bir sürü sponsor firma davet edildi ve bir çok vaatlerde bulunuldu. Bunların hiçbiri gerçekleşmedi. Orada kaldı. Bazı sektör mensuplarımız o kadar ilgisiz davrandılar ki, isim vermek istemiyorum ama bu sektörün büyük birkaç firması tüm mesajlarımıza, yazılarımıza rağmen geri dönüş yapmayı bırakın cevap bile vermediler. Bu sektör bize destek vermezse bizler bu çalışmalarını yapamayız. Komisyonlar kuracağız, ilgili bakanlıklara gideceğiz ama bizden desteklerinizi esirgerseniz biz böyle sponsorlardan sağdan soldan destek almaya kalkarak bu çalışmaları yürütmeye çalışırsak zamanla bu çalışmalarını yürütemeyeceğimizi belirtmek istiyorum. Sorusu olan veya açıklama yapmak isteyen arkadaşlarımız varsa onlara söz hakkı vereceğim.

Halil Ordu (Türkiye Ziraat Odaları Birliği): Bu çalıştayda sektörümüzün sorunlarını çok güzel ifade edildi. Taleplerinizi çok güzel ve yerinde söylediniz. Tabi burada kanun ve yasa gereği sizler bizim üyemiz durumundasınız. Bunu da kabul etmek zorundayız. Bugüne kadar sizlere bir hizmet verebildik mi? Verememiş olabiliriz ama bundan sonra beraber el ele çalışacağız, birbirimizden kopmadan çalışacağız. Bu sektör ve Ziraat Odaları daha yeni yeni birbirlerine adapte oluyor. Onun için bazı kopukluklar yaşanmış olabilir. Ben aidat konusuna geleceğim. Ağustos 2011'de yeni bir yönetmelikle aidatlar balıkçılar için yeniden belirlendi. 100 ton kapasiteli bir balıkçımızın 280 dönüm araziye tekabül edecek şekilde ayarlandı. Bizde ki ölçek 1 dekar arazi üzerinden hesaplanır. Diğer üreticiler için de aynıdır. Bunlar sizin kafanızı çok fazla karıştırmayın. Ben odamızdan aldığım bir örneği size söyleyeceğim. 100 ton kapasiteli bir üreticimiz 220 Lira bir ücret veriyor. Bu kademe kademe artarak devam ediyor. 250 ton kapasiteli bir üreticimiz, 390 Türk Lirası ödüyor. 250 tonu aştığı takdirde isterse 1000 ton olsun yapılan ölçüye göre 1450 Türk Lirası. Bu rakamlar size göre fazla olabilir. Ben bunu Türkiye Ziraat Odaları Birliği'ne bu fiyatları yeniden güncellemeleri için elimden geleni çabayı göstereceğim. Az önce başkanımızla telefonda görüştüm. Bu tepkiyi anlattım. Onlarda bunu gündemlerine alacaklar. Ziraat Odaları'nın aktif hale gelmesi, çok daha faal çalışabilmesi için sizlerin muhakkak köylerden, bulunduğunuz yerlerden delege

olarak meclislerin onların yirmi bir tane meclisi vardı çiftçilerden oluşan, o meclislere mutlaka girin. Ziraat Odalarımızla beraber ahenkli bir şekilde çalışma yaparsak bu sorunları da aşacağımıza inanıyorum. Özellikle Muğla, Milas bölgesinde, bulunduğunuz yerlerde mutlaka çalışma yapın. Odalarla birlikte hareket edersek bütün bu sorunlarımızı aşarız. Biz hep beraberiz. Bende bir üreticiyim. Sebze meyve üreticisiyim ve bu sektörün derneğinde başkan yardımcılığı yapıyorum. Yani aynı yerdeyiz. Onun için çalışalım, hizmet üretelim. Ziraat Odaları olarak bir yanışımız varsa özür dilerim ama kopmayalım birbirimizden. Bunların hepsi düzeltilecektir.

Yusuf Gülsever (Denizli Tarım İl Müdürü) :Sayın Başkanım, çok değerli arkadaşlar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Şu birkaç gün içerisinde fevkalade konular ve bilgiler eşliğinde çalışma yapıldı. Şunu gördük ki, sektör oldukça dinamik, kararlı ve çok kaliteli insanların bu sektörün başında olduğunu gördük. Bunun gururunu yaşıyoruz. Bende sizlerden biri olarak, bir meslektaşınız olarak ilk defa katıldığım bu çalıştaydan büyük haz duydum. Bundan belki 10-20 yıl önce hayal ettiklerimizi bugün burada yaşıyor olmanın da kıvancı ve mutluluğu içindeyim. Denizli ilimizde 124 projeli alabalık üretim tesisi var. Arkadaşlarımız aramızda. Gerçekten gurur duyuyoruz. Denizi olmayan Denizli'den su ürünleri gönderiyorlar. Kutluyoruz kendilerini. Ben her zaman 24 saat onların emrinde oldum ve sizlerin de aynı şekilde her zaman emrindeyiz. Ülkemizde güzel şeyler oluyor. 1991 yılında ilk Almanya'ya gittiğimde domuz etinden korkumuza balık eti ve tavuk diyoruz. Türkiye'den balık geliyor mu diye sordüğümüzde maalesef mümkün değildi. Bunun hep hayalini yaşıyorduk. Şimdi bunun artık gerçekleştiğini görüyoruz. Elbette sorunlar var. Bu sorunlar da giderilecektir. Mevlana Hazretleri'nin bir sözü vardır "Hangi amaç doğrultusunda olursa olsun, sen bir nefes harca ki, boşa giderse ben bir kâfir olayım" diye. Buradan da önemli şeyler çıkacaktır. Önemli olan birlik beraberlik içinde alınan kararların arkasında durmaktır. Değerli arkadaşlar ben sizleri bir konuda aydınlatmak istedim. Çünkü gerek ilk oturumda gerekse çalıştayların oturumunda gündeme gelen ve 1.Çalıştay Grubunun da sunuda yansıtmış olduğu 2.maddeyi galiba ruhsatlandırma konusunda bazı tereddütler vardı. Tarımsal yapılarla ilgili olarak ruhsatlandırmalarda yapı denetimi olayı söz konusuydu. Tabi alan geniş olduğu için her 1 m² ye ücret tahakkuk ediyordu. Büyük rakamlar çıkıyordu. Yani sizin yaptıracağınız bir balık havuzu için karada ki havuz için epey büyük rakamlar ödeniyordu. Bu ahır için de, sera için de diğer yapılar için de aynıydı. Biz İl Müdürlüğü olarak Denizli'den bir kanun teklifi hazırladık. Bayındırlık Bakanlığı, Tarım Bakanlığı, İç işleri Bakanlığı ve T.B.M.M'ne bu tasarımı sunduk. Yasa 17.2.2009 tarihli Resmi Gazete 'de yayımlandı. Tarım ve hayvancılık yapıları diye geçiyor. Bu yapıların ruhsatlandırılmasında yapı ve denetim gerekmiyor. Yani sizin hatırlatacağınız bir proje uygun görüldüğü takdirde köy sınırları içerisindeyse İl Özel İdaresi, belediye sınırları içerisindeyse belediye size o ruhsatı veriyor. Şimdi bu yasa çıktığında Denizli'deki bir uygulamayı size örnek göstermek istiyorum. Projenin kendi mesuliyeti İl Özel İdaredeki veya Bayındırlıktaki arkadaşlarımız tarafından üstleniyor. Proje onlar tarafından onaylanıyor. Onlar bize dediler ki; Burada entegre tesis niteliğinde olmayan tarımsal yapılar nelerdir? Biz bunu bilemiyoruz. Bu projelerin tekniğine uygunluğunu da bilemeyiz. O zaman, İl Tarım Müdürlüğü olarak Sayın Valimize bir olur teklif etmişim. Vali Yardımcımız uygun gördü. Ve valimizin oluruyla entegre tesis niteliğinde olmayan, ruhsata tabi tarım ve hayvancılık yapıları; ahır, ağıl, samanlık, kümes, tavla, balık havuzları ve süt işleme vs. gibi aklınıza gelebilecek tüm yapıları buraya yazdık. Bu yapılar tarımsal yapılar şeklinde belirttik. Şimdi böyle bir kolaylık var. Fakat şunu da arkadaşlarımız söylediler. Hazırlanan projeler tip proje olarak Tarım İl Müdürlüğü tarafından veya kurumlar tarafından hazırlanabildiği gibi sizlerde hazırlatıyorsunuz. Bunu tarım teşkilatı tekniğine uygun olarak hazırlanmıştır şeklinde Bayındırlığa bu şekilde gönderirse, bizde bunu kendi mesuliyetimize

üstlenir, projeyi onaylar ve sizde hiç ücret ödmeden bu ruhsatınızı alırsınız diye böyle bir kolaylık var. Bilginiz olsun diye bunu paylaşmak istedim. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ahmet Adem Tekinay (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dekanı) : Bütün paydaşlar buradayken bende üniversiteler adına küçük bir bilgilendirme yapmak istiyorum. Yaklaşık 1-2 yıldan beri Su Ürünleri Dekanları periyodik olarak toplanmakta ve Su Ürünleri Mühendisliği eğitimini masaya yatırmaktadır. 2011 yılında temel bilimler bölümü, yetiştiricilik bölümü ve avlama işleme bölümleri farklı illerde toplanmak suretiyle su ürünleri bölümünü masaya yatırdı. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Bölümü'nü İzmir'de bizim başkanlığımızda topladık. Su Ürünleri Mühendislerinin niteliklerinin neler olması gerektiğini tartıştık. Bu şu açıdan çok önemli. Burada söylenmesi çok önemli. Çünkü Bolonya süreci bizi şuna zorlamaktadır. Hoca, öğrenci, mezun ve işveren bu dörtlü eğitimi belirleyecek. Dolayısıyla burada gerçekten çok önemli konuşmalar yapılmaktadır. Su Ürünleri Mühendisi veya Balıkçılık Teknolojisi Mühendislerinin geleceği tartışılmaktadır. Bu nedenle şöyle bir bilgilendirme yapmanın faydalı olduğunu düşündüm. İstihdamı artırma yolunda çalışmalarımız ve bakanlıklarla görüşmelerimiz olmuştur ve olmaya devam ediyor. Geçen ay Tarım Bakanımızla bir görüşme yaptık, önümüzdeki hafta da Orman Bakanımızla komisyon halinde dekanlarımız istihdamı artırmak için görüşme yapacaklardır. Bundan sonra Su Ürünleri Fakülteleri işletmelerle daha interaktif ilişkiler içinde olacak ve eğitimin kalitesini artırmak için çaba içinde olacaktır.

İhsan Bozan (Kılıç Holding) : Konuşmacıların hazırlamış oldukları sonuç raporunda yanlışlıklar ve eksiklikler olmaması adına bazı konulara dikkat çekmek istedim. 3. Grup Sayın hocamın konuşmasında şu yanlışlığı düzeltmek istiyorum. Balık üretiminde kullanılan canlı yemlerin veteriner sağlık sertifikasından bahsederken, artemia konu kapsamına aldı. Ancak artemia zaten ithal bir ürün olduğu için gümrük girişinde veteriner sağlık sertifikası olmadan giriş yapamaz. Artemianın o kapsamdan çıkarılması gerekir.

Özellikle kuluçkahanelerde geçmişte de tartışma konusu oldu. Kuluçkahane işletmeleri arasındaki mesafenin mutlaka korunması gerekir. Mevcutlarda bir takım sorunlar var. Ancak yenileri de ilave edilirse ki; bizim Bafa Bölgesinde kuluçkahane etrafında iki ayrı işletme oldu. Bir tane daha işletme gelirse orda ki kontaminasyon artacaktır. Bunlara dikkat edilmesi gerekir.

İthal yavru balık girişinde ve ithal yumurta girişinde gümrükte ki veteriner kontrollerinin yeterli olmadığı kanısındayım. Bunun da ileride ülkemizin kültür balıkçılığına ağır bir zarar vermesi ihtimali düşünülerek bu konuda önlemlerin alınması gerekmektedir. Balık sağlığı raporuna da bu mutlaka ilave edilmelidir.

Su ürünleri Mühendislerini çalıştırma zorunluluğu, tabi ki arkadaşlarımızı çok seviyoruz defalarca belirttik. Bu sektörde en az bizim kadar onların da emeği var. Ancak biz arkadaşlarımızın tersini düşünüyoruz. Mevzuatla bize su ürünleri mühendisleri ile çalışma zorunluluğu getirilemez. Bu çok da adil olmaz. Şuan ki mevzuatta da özellikle otomasyon olan işletmelerde, 2000 ton kapasiteli ve üzerindeki işletmelerde bu belirtilmektedir. Ben 5 tane personel çalıştırıyorum. Mevzuata göre 8 tane su ürünleri mühendisi çalıştırmam gerekir. Bu çarpıklığın düzeltilmesi, yönetmelikte değişiklik yapılması gerekir.

Balık sağlığı grubunun sunumunda antibiyotik kalıntısına rastlandığı ifade edildi. Bu zaten suç. Bu sektöre yapışacak bir lekedir. Zaten gayri yasal antibiyotiklerin kullanılması bir suç teşkil etmektedir. Yasal olan antibiyotiklerin kullanılmasında da balık vücuttan atım süresini göz önüne alarak balığın hasat edilmesi gerekir. Bu konuyu kendi aramızda konuşuyoruz sorun yok ama değerli basınımızda aramızda bu konu yanlış anlaşılmalara sebep olabilir. Bu konuya dikkat çekmek istedim.

Tarım sigorta priminin % 100' ünün bakanlık tarafından ödenip, bunun desteklemeden kesilmesi önerildi. Şu anda bizim bütün işletmelerimiz sigortalı. Primin % 50' sini ödüyoruz. Bunu ben ödemişim, devlet ödemiş, % 50' sini devlet benden kesmiş bizim için çok önemli değil. O uygulamada % 50 sini devlet verirken, % 100 nü biz vermek zorunda kalırsak bunu kabul etmemiz biraz zor.

Özellikle desteklemeler konusunda şu konunun altını çizmek istiyorum. Tabi ki buradaki hazırun bu konuda ne kadar etkili ve yetkili olur ayrı bir mevzu. Desteklemeler, Sayın Osman Parlak'ın söylediği KOSGEB ve Kırsal Kalkınma Desteklerinde bölge ve hacim sınırlaması var. KOSGEB desteklerini sadece KOBİ'ler alabiliyor. O da belirli bölgelerde. Mesela, Muğla 2.Bölge olduğu için desteklerin birçoğundan faydalanamıyor. 20 tonun üzerine destek verilmiyor. O zaman bu haksız rekabet ortamı yaratıyor. Belli bir kapasitenin üzerinde ki firmalar olarak bundan rahatsızız. Bu konuda haksız rekabetin önüne geçilecek düzenlemeler yapılırsa, bunun da Çalıştay raporuna ilave edilmesini rica ediyorum.

Biz diğer grupların görevidir diye kendi sunumumuza almadık. Birliklerin güçlendirilmesi konusu çok önemli bir konudur. Ancak bunun için kesinlikle üretici birlikleri yasasının değiştirilmesi gerekmektedir. Birlik aidatları asgari ücretin % 50 si. Bende mesela 16 tane firma var herhalde buda yıllık aidat 3500 Lira civarında tutmaktadır. Bu birliğin bu şekilde yürümesi mümkün değildir.

Sayın F.Kemal Babila'nın sunumunda pazarın çok önemli olduğu vurgulandı. Bizim tarafımızda 1.Grubun üzerine düşen vazifede biz onu konuşmuştuk ama sunuma almayı atlamışız. Üretilen türlerin çeşitliliğinin artırılması çok önemli. Bu konuda kuluçhane işletmelerine ciddi vazifeler düşüyor. Ancak, Bakanlıkta biraz daha teşvik edici boyutta yeni türleri desteklemesi gerektiğini düşünüyorum.

Ali Bey'in söylediklerine tamamen katılıyorum. Bizim Ziraat Odalarına olan aidatlarımızın indirilmesi değil kaldırılması gerekmektedir. Ziraat Odalarına aidat ödüyoruz ama karşılığında bir şey almıyoruz. Dünden beri Özel İdareye verdiğimiz paranın karşılığını almadığımızı konuşuyoruz, Ziraat Odalarına üye olmak zorunda olmamız lazım. Aynı sektörde olabiliriz. Onlar nasıl bizim su ürünleri birliklerimize üye olmak zorunda değilse bizde onların Ziraat odalarına üye olmak zorunda olmamalıyız. Kanunlar değiştirilebilir. Bu konuda girişimlerin olmasını talep ediyorum.

Ayhan Şimşek (Keban Alabalık A.Ş.) : Öncelikle çalıştayımızın hayırlı olmasını diliyorum. Ziraat Odasından yetkili birisinin konuşmasında bir rakam telaffuzu oldu. Bizim bir ilçede yaşamış olduğumuz bir olaydan bahsetmek istiyorum. Ziraat Odası bizden 5 bin Türk Lirası istedi. Uzun bir pazarlıktan sonra 2 bin Lira ödedik. Diğer bir konu desteklemelerle alakalı olarak bazı illerde IPARD programı uygulanıyor. Elazığ biliyorsunuz ki alabalık üretiminde Türkiye'de lider konumunda ama Elazığ bu IPARD programından faydalanamıyor. Sektörümüz Türkiye'nin en fazla büyüyen sektörüdür. Herkesin gözü bu sektörün üzerindedir. Devletimizin verdiği desteklerle buralara geldik. Biz üretiyoruz ve aldığımız destekleri tekrar yatırıma dönüştürüyoruz. Ama birçok üretici halen daha sıkıntı içerisinde olmaktadır. Bunun sebebi, verilen desteklerin artmış olmasından dolayı balık fiyatları düşmüş ve üretim artmıştır. Üreticiler desteklerini zamanında alamadıklarından dolayı, Ziraat Bankası'nın kredilerinden kaynaklanan sıkıntılarından dolayı 2011 yılında temlik şeklinde de alamadılar. Bundan dolayı desteklemelerin icmallerin her ay yapıldıktan sonra (mali programın yeterli olup olmadığı bilmiyorum) geçmişte olduğu gibi aynı aydan sonra yıl içerisinde ödenmesi birçok üreticinin sıkıntısını giderecektir. Verilen desteklerin %20 sini gelir vergisi olarak devlete geri ödüyoruz. Gelir vergisinin bundan muaf uygulaması yapılırsa %20 gibi bir karımız olacak. Bunun da rapora ilave edilmesi gerekir.

Erkan Gözğözoğlu (Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Su Ürünleri Daire Başkanı) :

Zaten şu ana kadar çok önemli açıklamalar yapıldı. Benim söyleyeceklerimde belki bu önemli açıklamaların bir tekrarı olacak. Genel Müdürümüz gece çok acil bir işi çıktı ve dönmek zorunda kaldı. Sizlere sonsuz saygılarını ve selamlarını iletmemi rica etti.

Kamu açısından bakıldığında şahsen sektörle ilgili bir Daire Başkanı olarak burada bulunmaktan dolayı çalışmayı takip etmekten dolayı çok memnun olduğumu belirtmek istiyorum. Biz zaten sektörle iç içe çalışan bir birimiz. Ancak burada bütün paydaşlar, kamunun ilgili kesimleri, üniversiteler, özel firmalar sivil toplum kuruluşlarının bir arada bulunması, fikir alış veriş jımnastığı içinde olması gerçekten bizim için çok faydalı oldu. Dikkatle takip ettik. Notlarımızı aldık. Zaten çalıştayın da raporu çıkacak. Bu raporu dikkatle takip edeceğimizi net bir şekilde belirtmek istiyorum. Bu çıktılar bizim için oldukça önemli, değerli. Bire bir firmalardan aldığımız bilgileri burada derli toplu gördük. Burada konuşulan konulara baktığımızda genelde Bakanlığımızın dışında ki konuların daha ağırlıklı olduğunu görüyoruz. Sektörün problemleri arasında bizim dışımızda ki kurumlarla çözülmesi gereken problemler daha ağırlıkta. Sevindirici bir tarafı var belki de. Elbette bizim de mutlaka çözmemiz gereken konular vardır. Kısa sürede çözülmesi gereken konular var. Biraz daha üzerinde çalışmamız gereken konular da mevcut. Sevindirici tarafı da var. Demek ki diyoruz bu problemleri hep çözmüşüz. Bizimle ilgili olan kısımlarda az olduğu için kendimize de bir pay çıkardık. Tabi arkadaşlar ciddi problemler var. Burada dile getirildi. Sektöründe bir gücü var. Bu güçte bir araya gelerek artırılabilir. Öncelikleri belirlememiz lazım. Çalıştay'ın sonuçları bilemiyorum neye göre yayınlanacak. Kendi içinizde bu raporun önceliklerini belirleyip ilgili kurumlar nezdinde takip etmemiz lazım.

Sektörün uzun yıllardır içindeyim. Beni sevindiren bir unsur, sektörün kendi sorunlarını çözüme gayreti ve arzusu içinde olmasıdır. Bu Çalıştay'ın bir anlamı da bu oldu. Biz Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı olarak üretici her zaman başımızın tacıdır. Bizlerin merkez ve taşra teşkilatları ile ilişkilerimizi biliyorsunuz. Ama bizi aşan bizim dışımızda ki konularda da bizden çözüm beklediğinizi biliyoruz. Bunların bir kısmını ancak yerine getirebiliyoruz. Sizlerin burada bugün bu kalabalıkta bu sayıda olmanız bunlara sahip çıkacağınız anlamına geliyor. Dolayısıyla bizim dışımızda olan konulara da hep birlikte beraberce çözüm bulmamız gerekir. Bu sektörde sahip çıkmanın dışında yine arada bir anlayış değişikliği var muhakkak. Arada kaçıyor işte sürekli "devlet yapsın" diye. Şunu belirteyim bu özel hayatımızda da böyledir. Genel bir ilkedir. Kendi meselenize sahip çıkmazsanız sizden başka kimse sahip çıkmaz. Hani derler ya, "kendi işinizi kendiniz yapacaksınız".

Biz size yardımcı olmaya, gerektiğinde öncülük yapmaya, diğer kurumlara beraber gitmeye, tartışmaya ve konuşmaya hazırız. Ama mutlaka bunlara kendinizin çözüm araması lazım. Birde yadırgadığım bir konuyu belirtmek istiyorum. Bir önceki toplantıda yapılan çalışmaların bir listesini, raporunu arkadaşlarımız çıkardılar. Hiç te önemsenmeyecek konular halledilmiş. Belki incelenmemiş, belki de öncelik sırası dikkate alınmadan burada arkadaşlarımıza şikâyet edildi. Bunu yadırgadım. Kim yapacak? Bu şikâyet edenlerin Birlik Başkanları var, sivil toplum kuruluşları var, özel sektör var yani bunları hep beraber bir araya geleceksiniz, merkez birliğinde komisyon mu kurulacak, bize ne görev düşecek bunları belirlemeniz gerekiyor. Bunları da yerine getirmeye hazırız.

Arkadaşlar, hep bahsedildi. Grup başkanlarının sunumlarının ilk bölümünde ben biraz karamsarlığa kapıldım. Neler oluyor? Diye ama sonradan arkadaşlarımızın sunumlarında bunlar düzeltildi. Ciddi gelişmeler var. Sektörün durumu kim ne derse desin bugün çok iyi. Yani desteklerle birlikte, iç Pazar, dış Pazar. Dolayısıyla geleceğe yönelik planları yapmanın tam zamanıdır. Bu pazarların genişletilmesi, olası bir krizde önümüzde set olacak bir takım tedbirlerin alınması gibi planlar iyi zamanda yapılır. Özel sektörün bunu mutlaka yapması gerekir. Tanıtım kampanyaları deniyor ama hep devletten bekleniyor. Arkadaşlar biliyorsunuz, Süt Tanıtma Kurumu var, Fındık Tanıtma Kurumu var vs. bu balık 70 milyon

nüfusu olan bir ülkede çok fazla değil. Aslında üretilecek balık da çok fazla değil. Üstelik ciddi anlamda da ihracat var. Kıyılarda tüketim daha fazla, iç kısımlarda daha az. Ama yetiştiricilik geliştikçe iç kısımlarda da tüketim artıyor. İşte bunu tetiklememiz gerekiyor. Çok ta zor olmasa gerek. Bunu da üreticilerimizin de bir araya gelerek plan yapması gerekiyor. Kamuya büyük görev düşüyorsa bizde elimizden gelen katkıyı yapmaya çalışalım. Tarım Bakanlığı'nın bir ürünü alıp da tek başına yürüttüğü bir kampanyası yok. Yani sadece yapılan organizasyona destek oluyoruz. Sizin bunu bir plan içinde yapmanız ve kamuya da bir görev biçmeniz gerekiyor. Bunun için bizler her zaman sizin hizmetinizde olduk. Zaten bunun için maaş alıyoruz. Hizmet anlayışımızda bu şekilde. Tabi bu Bakanlığın desteğinin karşılığında gelen noktada iki konu çok önemli. Genel Müdürümüzde bahsetti. Bunu da kendimiz için değil, sektörün geleceği için çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Çevresel Etkiler. Birde burada benim eksikliğini hissettiğim bir konu var. Hep kurumların çözmesi gerekenler anlatıldı. Ancak sektörün yapması gerekenlerden çok az bahsedildi. Bu ayrı bir konudur bilemiyorum ama bu çevresel etkilerin minimum düzeye indirilmesi için işletmelerde alınması gereken tedbirler var. Bugün dünyada artık biliniyor. Kurallarına uygun yaptığımızda bu sektörün çevreye etkisi doğanın tolare edebileceği sınırlar dâhilinde kalıyor. Her işletmemizin böyle olması gerekiyor. Burada bir işletmemiz yanlış yaptığı zaman sektöre mal ediliyor. Dolayısıyla biz bunu çok tartıştık. Bu konuda da kararlıyız. Bu manada zafiyet gösteren firmalara kesinlikle müsaade etmeyeceğiz.

Diğer bir konu, bu destekler çok önemli ve sektöre yaptığı katkıyı da biliyoruz. Bizim arkadaşlardan ricamız, bunları kurallarına uygun bir şekilde kullansınlar. Bu desteklerin sektörde ciddi bir revizyona neden olduğunu, işletmelerin geliştiğini de biliyoruz. Ama bunlar neticede bir üretim malı. Bu destekleri herkes hakkı kadar almalı. Bunun takipçisi olacağımızı belirtmek istiyorum. Burada bahsedilen konuları tek tek çözmek kolay değil. Burada ciddi yasal değişiklikler gerektiren teklifler var. Bunları ilgili kurumların yasalarında da değiştirmek lazım. Not aldığım birçok konu var. Hepsine tek tek giremiyorum vaktimizde kısıtlı. Ama şunu belirteyim, 1380 sayılı yasa bu dönem tekrar meclise gidecek. Bununla ilgili hazırlık yapıyoruz. Tekrar mevcudu mu revize edelim ya da yeniden mi hazırlayalım gibi bir takım düşüncelerimiz var. Çünkü AB'ye uyum yasası bu. O günden bugüne AB'de çok şey değişti. Yeni revizeler gerekiyor. Bu yasa teklifinde ilgili kurumların, kamunun, sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınıyor. Burada konuşulan birçok problemi bu yasa teklifi ile kalıcı olarak çözebiliriz diye düşünüyorum. Dolayısıyla sektör olarak buna eğilelim, düşünelim ve kabul edilebilir tekliflerle gitmemiz lazım. Mesela üzerinde çok konuşulan bir IPARD destekleri var. IPARD destekleri biliyorsunuz Avrupa Birliği Fonundan yapılıyor. Bunun Avrupa Birliğinde uygulanmasının nedeni de, küçük işletmelerin geliştirilmesi ve modernleştirilmesidir. Bir şeyi teklif ederken iyi bilmemiz gerekiyor. 500 tonluk bir işletme dediğinizde bu büyük işletmeye girmektedir. Dolayısıyla IPARD'ın muhtevasının dışına çıkıyor. IPARD da ki uygulama Avrupa Birliğindeki uzmanlarca gelip hazırlanıyor. Avrupa Birliğinde nasıl hazırlanıyorsa burada da o şekilde hazırlanıyor. Avrupa Birliği'nin elbette ki diğer firmalar için bir takım destekleri var. Onları kastetmiyorum. IPARD ve zaman zaman yanlış kullanılan Kırsal Kalkınma Desteklerinden bahsediyorum. Fakat bu 50 ton olmayabilir belki bunu 100 ton yapabiliriz. Bununla ilgili gayretlerimiz ve girişimlerimiz var. Ama üreticiler şunu bilmeli ki, büyük işletmeler için bu olmaz. Çünkü bu onu kapsamıyor. Bu basit bir örnek. Dolayısıyla ne istediğimizi, niye istediğimizi, nasıl isteyeceğimizi de iyi bilmemiz gerekiyor.

Tekrar söylemek istiyorum bu Çalıştay'dan çok faydalandık ve memnun olduk. Burada bizimle ilgili olanları da not aldık. En çok desteklerle ilgili teklifler var. Tabi alan belirleme konuları var. Bu konuların hepsini bakanlık olarak takip edeceğiz. Diğer konularda da sizlere destek olmaya çalışacağız. Çok önemli bu, sizin de bunu önemsemenizi istiyorum. Yani bu çalıştay bir miat olabilir. Tarım Bakanlığı, üniversiteler, İl Müdürleri ve yardımcıları ki,

yetiştiriciliğin en yoğun yapıldığı iller bu çalıştaya katıldılar. Yüksek oranda bir katılım oldu. Ben kendilerine çok teşekkür ediyorum. Buraya gelip bizzat katkı da bulundular. Bu alıştaya emeği geçenlere, Merkez Birliği Yönetimine Sayın Başkanıma sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. şahsım ve Bakanlığım adına hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Faruk Coşkun: Değerli Katılımcılar, yoğun çalışmalarımız burada tamamlanmıştır. Ben gerçekten çok mutlu olduğumu ifade etmeliyim. Sektörle ilgili herkesin burada bulunup katkı yapması, aktif olarak çalışmalara katılması ve görüşlerini ortaya koyması, hepsinden önemlisi bir aile ortamı oluşturarak alıştay ruhunun oluşmasına yardımcı olması çok güzel bir fotoğraf meydana getirmiştir. Bu verimli ve nezih ortamın oluşmasını sağladığınız için öncelikle hepinize teşekkür ederim.

Merkez Birliği'mizin en önemli görevlerinden birisi, sektörü bu gibi etkinlikler ile bir araya getirmektir. Çalıştaya katılan kişi ve kuruluşlarla sık sık bir araya gelerek gerek sektörümüz, gerek ülkemiz çıkarları doğrultusunda sonuçlar elde etmekte büyük bir yarar görüyoruz. Biz Ankara'da bu çalışmanın verimliliğini gördük, her şey iki günde olup bitiyor zannedilmesin, burada söylenen bir söz, bir ipucu veya alınan bir kararın etkisi sonradan ortaya çıkmaktadır.

Meslektaşlarıma şunu söylemek istiyorum; biliyorum ki ortak düşüncemiz, su ürünleri yetiştiriciliğinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Olumlu gelişmelere rağmen olumsuzluklar da vardır. Bu nedenle öncelikle biz üreticiler standartlarımızı yükseltmek, kendimizi gözden geçirmek durumundayız. Deyim yerindeyse hiç çekinmeden kapımızın önünü süpürmek zorundayız. Bunu gerçekleştirdiğimiz taktirde kamudan veya diğer kurumlardan bir şeyler talep etmek için elimiz daha güçlü olacaktır.

Hepinize gösterdiğiniz ilgi ve katkılar için, grup başkanlarımıza özverili çalışmaları için, sponsor kuruluşlara destekleri için bir kez daha teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

ÇALIŞTAY SONUÇ BİLDİRGESİ

- Sektör bazında ihdas edilen Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nün Bakanlık içinde ve diğer kamu kuruluşlarına karşı hak ve menfaatlerimizi korumada, örgütlenme ve sektörün gelişmesinde liderlik yapması, sorunlarımızı çözmeye aktif rol oynaması, Merkez Birliği ve diğer birlik ve derneklerin Genel Müdürlüğe her türlü desteği vermesi,
- Çalıştayda, sektörün önünün açılması ve birliklerin güçlendirilmesi adına önerilen mevzuat düzenlemelerinin bir an önce ele alınması, 5200 ve 1380 sayılı Kanunlarda gerekli değişikliklerin acilen yapılması,
- Sağlıklı, kaliteli, çevreye duyarlı ve mevzuatlara tam uyumlu üretim için yetiştiricilerin bilinçlenmesinin sağlanması, işletmelerin sınıflandırılması, etiketleme, ürün, yavru ve yumurta nakillerinin kurallara uygun yapılması hususlarının, sektörün imajı ve geleceği düşünülerek yerine getirilmesi,
- Pazarlama ve fiyat istikrarı için markalaşma, yurt içi arz talep durumu, zamanında hammadde temini, dış pazar araştırmaları, yurt dışı pazarlarda rekabet koşulları gibi konularda çalışmalara ağırlık verilmesi, gerekli kurumlarla işbirliği sağlanması,
- Balık tüketiminin artırılması için yapılacak faaliyetlerin, finans kaynaklarının ve bu konuda imkân sağlayacak kurumların belirlenmesi ve girişimlerde bulunulması,
- Tarımsal destekler, indirimli kredi ve tarım sigortası konularından sektörün azami şekilde yararlanabilmesinin sağlanması için tedbirlerin alınması,
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı taşra yapılanmasında öngörülmeyen “Balıkçılık ve Su Ürünleri Şube Müdürlük”lerinin en azından önemli potansiyel olan illerde oluşturulması,
- 5996 Sayılı Kanuna dayanılarak çıkarılan ikincil mevzuatta su ürünleri yetiştiricilik sektörünün kendine has yapısı ve işleyişi göz önüne alınarak gerekli düzenlemelerin yapılması ve adı geçen mevzuatlarda kullanılan “su hayvanı” ibaresinin de “su ürünleri” olarak değiştirilmesi,
- Çalıştay sonuçlarının kitap haline getirilerek bastırılması, çalıştayın değerlendirilmesi için Birlik Başkanları ve Çalışma Grup Başkanları ile bir araya gelinmesi, sonuçların izlenmesi.

